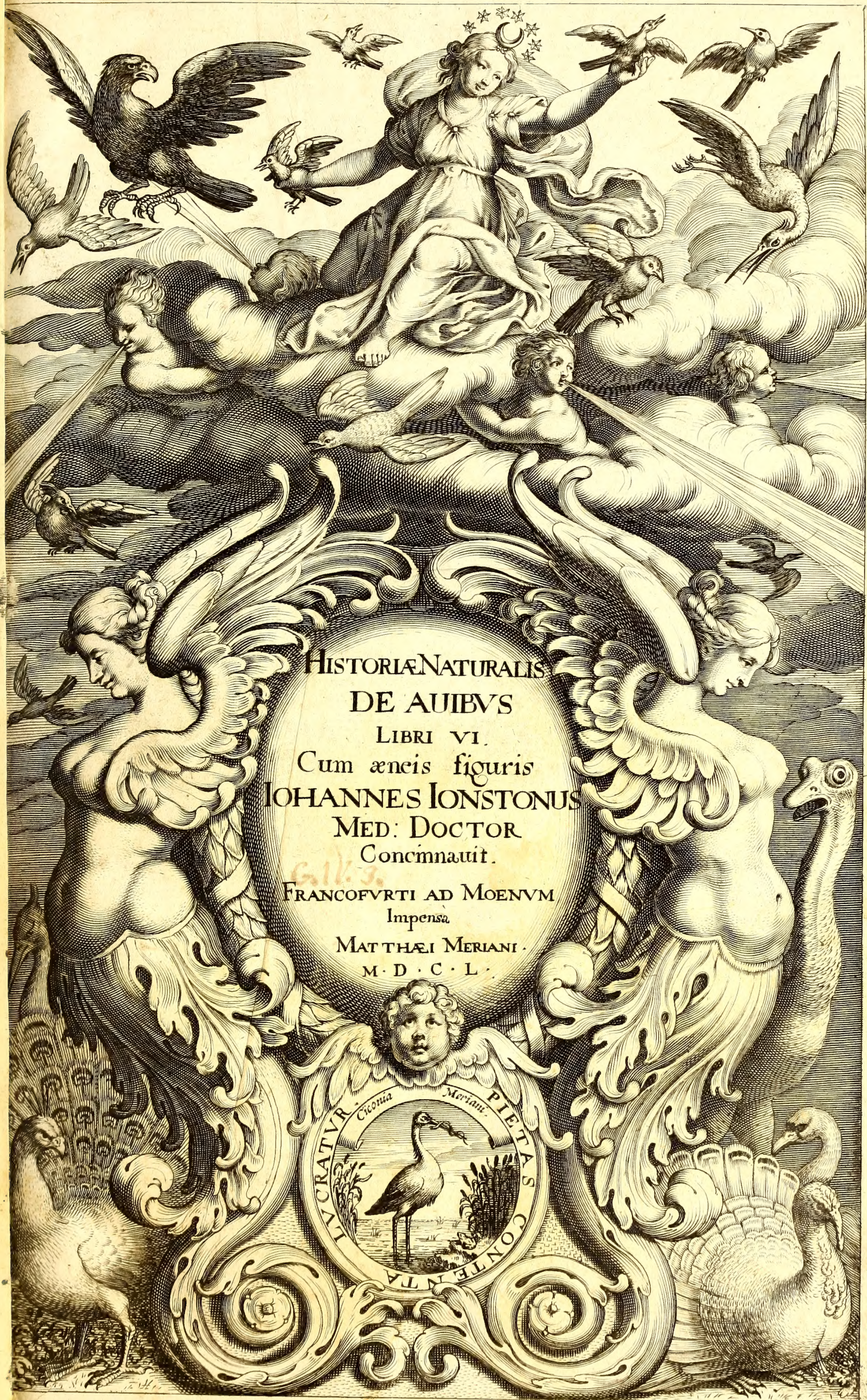

HISTORIÆ NATURALIS
DE AUIBVS
LIBRI VI.
Cum æneis figuris
IOHANNES IONSTONUS
MED: DOCTOR
Concinnauit.
FRANCOFVRTI AD MOENVM
Impensa
MATTHÆI MERIANI.
M·D·C·L·
Ciconia Meriani.
PIETAS CONTENTA LVCRATVR

Franciscus Goater Aldermannus Cestrensis
e Pharmacopoeus sumtus D. D.
Bibliothecae D. e Cap. Cestriae
A. D. 1734

ILLUSTRISSIMIS HEROIBUS:

DN. JACOBO HIERONYMO DE ROZDRAZEWO ROZDRAZEWSKI, DOmino in Krotoszyn, Castellano Calissiensi, Capitaneo Coninensi, &c.

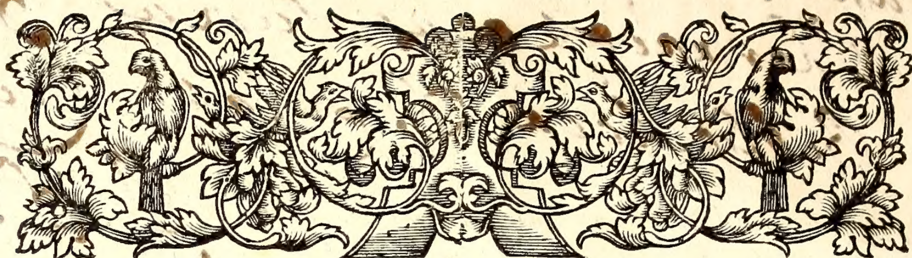
ET

DN. HYACINTHO DE ROZDRAZEWO ROZDRAZEWSKI, DOMINO IN Novvomiasto, in Exercitu Serenissimi Poloniæ & Sueciæ Regis, Equitatus gravis armaturæ Chiliarchæ, &c.

DOMINIS SVIS GRATIOSISSIMIS,

Hanc Historiæ Naturalis de Avibus partem, observantiæ monumentum, exhibiti sibi favoris memor, offert & dedicat

IOANNES IONSTONVS Med. D.

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS LIBRI VI.

PRÆFATIO:

In qua & de Operis ratione, & de Avium naturâ in genere, agitur.

Quaticos greges, aëreus *Avium* ſeu volucrum grex inſequitur, *Benevole Lector*. Inditum iis id nomen, non tam quòd pervia diſcurrant, iisdemq; delectentur, ut Iſidoro & Perotto placet: vel ab adventu, quòd inde venient, unde quis non ſuſpicetur, ut Feſto: quàm vel à volãdo, quod Ebręis עוף dicitur, ut Martinius in Lexico deducit, vel ab ἀΐειν, audiendo, quod Scaligero patri viſum. Græcis, ὄρνιτες ab ὀρνίζεσθαι, οἰωνὸς, ὄρνεα, κινώπετα, &c. vocantur. *Collum* omnes & *dorſum* & eas quæ terram ſpectant, quæq; pectoris vicem gerunt, partes, cum cæteris animantibus communes habent: peculiares præ cæteris, *alas*, *pennas*, quibus caulis, plumas & *roſtrum*, quod in ſenecta dureſcit. Neq; *labia* ipſis ſunt, neq; *dentes*, neque *manus* pedesve anteriores, neq; *auriculæ*, neq; *nares*, ſed meatus horum ſenſuum, ad odoratum in roſtro; ad audiendum in capite. *Oculos* ſimiliter atque aliæ animantes, duos ſine palpebris habẽt. Connivent inferiore gena graviores: nictant ab angulo obeunte membranâ omnes. Ariſtoteles, σκαρδαμύττουσι ἐκ τοῦ κάνθου δέρματι ἐπιόντι, dixit. *Femur* ſimile coxæ, longum, ad medium uſq; ſubeuntem atque affixum ventrem: quod cum avulſum eſt, *coxam* putes: At ipſa coxa, quæ inter hoc & tibiam eſt, alia quædam pars eſſe videatur. Maxima uncunguibus, & *pectus*, aliis robuſtius. Pro *cauda* clunis eſt, iis quibus aut crura longa, aut pedes continuatâ planicie dati, brevis, longus aliis. Alas in priora curvant. Omnium animalium *bipedes* ſunt ut homo: quãvis retrorſum curvant crura, quadrupedum modo. Uncos habentium longi, & quæ ad aquas verſantur. Carent tamen iis Cypſeli, & quoddam Manucodiator. genus. Omnes ſunt πολυώνυχοι, ſed & omnes quodammodò πολυσχιδεῖς. Plurimis namque digiti diſcreti ſunt: & τὰ πλωτὰ στεγανόποδα quidem, dearticulatos tamen atq; diſtinctos habent digitos. Plinius eos alias habere dixit, palmipedes eſſe alias, alias inter utrumq; diviſis digitis, adjectâ latitudine. Quæ volatu ſublimes feruntur, omnibus quaterni digiti, tres in anteriore parte, unus ponè pro

Scalig. in Hiſt. Animal. l. 1. p. 48.

Ariſt. H. A. l. 2. c. 15. edit. Scalig.

Ariſt. H. A. l. 3. c. 11.

Ariſt. l. c.

Plin. H. N. l. 11. c. 45. & 47.

Plin. H. N. l. 8. c. 39.

Plin. H. N. l. 11. c. 47.

pro calcaneo plurimis. Paucæ binas ante, totidem post habent. Quibusdam etiam calcaria sunt, Uncungues autem & calcarigeræ, nullæ. Plinius, ni fallor, radios dixit. Illæ sunt volucres; hæ humiles. Data nonnullis & surrectis pennis crista. Soli gallo peculiaris, quæ nec caro est, nec à naturâ carnis aliena. [*Arist. H. A. l. 2. p. 213. edit. Scal.*] *Interiora* si attendamus, *Linguam* sortitæ omnes sunt, sed diversam: aliæ longam, latam alia, quę præter cætera animalia, literas sono exprimunt: aliæ ante ex cornu acutissimo, retrò ex carne compositam, ut [*Albert. M. de Animal. 2. tr. 1. c. 6.*] in historia occurret. *Lingula* quæ gurgulioni imposita est, nulli: apertione & contractione ita meatum temperant, ut prohibeant, ne quid gravioris [*Arist. H. A. l. 2. c. 22. edit. Scalig.*] in pulmonem demittatur. *Viscera* & inter se & ab aliis animalib. differunt. Præjacet in quibusdam ventriculo ingluvies, seu cavum amplumque corium, in quod receptus cibus per initia coquitur; à gula angustius, dein laxius, & rursum, quô ad ventriculum demittitur, arctius. *Ventriculus* plurimis carnosus & compactus: pelle interiore robusta, etiam cum à carnoso ablata est. *Ingluvie* destituta, gulam capacem latam, aut totam quâ vētriculo jungitur obtinuere, ut monedulæ, corvi, coturnices: quę tali carent, longam habent, & liquidius præ cæteris excernunt, ut Porphyrio. Complurimis *intestinum* tenue, & si explicetur simplex. *Appendices* explicatæ sunt, sed paucæ, neq; supernè ut piscibus, sed in ima parte ad intestini [*Arist. H. A. l. 2. c. 16.*] extrema. *Fel* non eodem loco habent, quædam enim πρὸς τῇ κοιλίᾳ; quædam πρὸς τοῖς ἐντέροις, ut columba, hirundo [*Arist. H. A. l. 3. c. 1.*] &c. *Testiculos* πρὸς τῇ ὀσφύϊ. Antequam coëant, quibusdam sunt parvi, qui- [*Arist. H. A. l. 6. c. 9.*] busdam obscuri & ἀδήλοις; tempore coitus majores fiunt. *Genitura* alba est. [*Arist. H. A. l. 6. c. 2.*] Vesicâ carent, quòd larga humoris copia ad pennarum ortum & incrementum requireretur, ut Aphrodisæo [*Aphrodis. Probl. p. 1. q. 108.*] visum. Penniger hujus exercitus *locus* sunt Aer, aqua, terra. Illum sulcant, unde Aves cœli dicuntur; in hac gradiuntur; in ista quædam natant. Sunt tamen quæ in quibusdam locis non [*Plin. H. N. l. 10. c. 29.*] inveniuntur, de quibus ita Plinius. *Hæc quoq; mira naturæ differentia: alia aliis locis negat, tanquam genera frugum fruticumve, sic & animalium non nasci translatitium; invecta emori, mirū. Quid est illud unius generis saluti adversum, quæve ista naturæ invidia? aut qui terrarum dicati avibus termini? Rhodus aquilam non habet: Transpadana Italia juxta Alpes Larium lacum appellat, amœnum arbusto, agro, ad quem Ciconiæ non permeant: sicuti nec octavum circa lapidem ab eo, immensa alioqui finitimo Insubrium tractu examina graculorum monedularumve. Picus Martius in agro Tarentino negatur esse &c.* Sed nec eadem semper o- [*Arist. H. A. l. 8. c. 12.*] mnibus regio. Faciunt enim μετάβασιν quædam, ut in gruibus, Ciconiis & aliis dicemus. Unde Plinius. *Tempo-* [*Plin. H. N. l. 10. c. 28.*] *rum magna differentia avibus. Perennes, ut columbæ, semestres ut hirundines: trimestres ut turdi & turtures, & quæ cum fœtum eduxere abeunt, ut galgali, upupæ,* Scilicet. Migrant quædam, alio non procul à locis in quibus morabantur secedunt, & seipsas abdunt, & quidem nullo discrimine, tam εὐθυώνυχοι, [*Arist. H. A. l. 8. c. 21. edit. Scalig.*] quàm γαμψώνυχοι. *Victitant* carnibus, insectis, herbis, granis, & seminibus, piscibus & ranis. Sola Emmo prunas [*Plin. H. N. l. 10. c. 46.*] etiam devorat, ut in ejus descriptione dicetur. Bibunt suctu ex his quibus colla longa, intermittentes, & capite resupinato velut infundētes sibi: Porphyrio solus morsu. Non bibunt γαμψώνυχοι, quod Herodotus, ut Aristote- [*Arist. H. A. l. 8. c. 18.*] les scribit, ignoravit. De *Generatione* [*Plin. H. N. l. 10. c. 52.*] notandum, duobus modis fieri coitum; fœminâ humi considente ut in gallinis: aut stante, ut in gruib. Quæ- [*Plin. H. N. l. 10. c. 53.*] dam omni tempore coeunt, ut gallinæ, & pariunt, præterquam duobus mensibus hyemis brumalib.: plerum- [*Arist. H. A. l. 5. c. 8.*] que tamen vere & ineunte ęstate: quo tempore etiam pleræque pariunt, & quidem semel. *Oscimes præter exceptas,* [*Arist. H. A. l. 6. c. 1.*] inquit Plinius, *non temerè fœtus faciunt* [*Plin. H. N. l. 10. c. 31.*] *ante æquinoctium vernum, aut post autumnale: ante solstitium autem dubios, post solstitium vitales.* Ova ferunt omnes, vespertilione excepto, qui animal. Infœcunda sunt quæ aduncos habent ungues. Tribuit hoc avium generi na- [*Plin. H. N. l. 10. c. 52.*] tura, ut fœcundiores essent fugaces earum quàm fortes. Ovorum alia

ſunt candida, ut columbis & perdici-
bus: alia pallida, ut aquaticis: alia pũ-
ctis diſtincta, ut meleagridi: alia ru-
bri coloris, ut Phaſianis. Intus omne
Plin. H. N. bicolor. Exeunt rotundiſſimâ ſui par-
l.10.c.58. te dum pariuntur, molli putamine,
59.60. ſed protinus dureſcente, quibuſcun-
que emergunt portionibus. Tempus
à coitu, partus excubationis, & nume-
rus variant, ut apud Plinium videre
eſt. Aliquando fœmina tantum in-
cubat, aliquando mas. In columbar.
genere, interdiu mas, noctu fœmina:
Plin. H. N. inter palumbes poſt meridiem in ma-
l.10.c.41. tutinum fœmina, cætero mas. A coi-
Ariſt. H. A. tu inhorreſcunt & ſe excutiunt, ſæpè
l.6.c.1. etiam aliqua feſtuca luſtrant: quod &
Plin. H. N. edito ovo faciunt. Sunt etiam quæ-
l.10.c.73. dam his bella amicitiæq; unde & af-
fectus. Diſſident olores & aquilæ:
corvus & chlorio, noctu invicem o-
va exquirentes. Simili modo corvus
& milvus, illo præripiente huic cibos.
Rurſus cùm terreſtribus, muſtela &
cornix: Aegithus avis minima cum
aſimo. &c. De *Motu* ita egregiè *Pli-*
Plin. H. N. *nius*. Omnibus animalibus reliquis
l.10.c.38. certus & uniusmodi & in ſuo cuique
genere inceſſus eſt: aves ſolæ vario
motu feruntur, & in terra & in aëre.
Ambulant aliquę, ut cornices: ſaliunt
aliquæ, ut paſſeres, merulæ: currunt,
ut perdices ruſticulæ: ante ſe pedes
jaciunt, vt ciconiæ, grues: expandunt
alas pendentesq; raró intervallo qua-
tiunt *(ut milvi)* aliç crebrius ſed & pri-
mas duntaxat pennas: aliæ & tota la-
tera pandunt: *(ut corvi)* quædam ma-
jore ex parte compreſſis volant *(ut pi-
ci)* percuſſoq ſemel aliquæ & gemino
ictu aëre feruntur: *(carduéles)* vel ut
incluſum eum prementes ejaculãtur,
ſeſe in ſublime, in rectum, in pronum.
(hirundines) Impingi putes aliquas,
(perdices) aut rurſus ab alto cadere has,
(alaudæ) illas ſalire, *(coturnices)* Anates
ſolæ, quæque ſunt ejuſdem generis in
ſublime protinus ſe tollunt, atque è
veſtigio cœlum petunt, ut hoc etiam
ex aqua. Itaq; in foveas, quibus feras
venamur, delapſæ ſolæ evadunt. Vul-
tur & ferè graviores, niſi ex procurſu,
aut altiore cumulo immiſſæ non evo-
lant, cauda reguntur. Aliæ circum-
ſpectant, aliæ flectunt colla. Sine vo-
ce non volant multæ: aut ècontrario
ſemper in volatu ſilẽt. Subrectæ, pro-
næ, obliquæ, in latera, in ora, quædam
& reſupinæ feruntur: ut ſi pariter cer-
nũtur plura genera, non in eadem na-
tura inſtare videãtur. De cætero, por- Plin. H. N.
rectis ad caudam cruribus volãt, qui- l.11.c.47.
bus longi pedes: quibus breves, con-
tractis ad medium. Uncos ungues ha-
bentes altivolę ferè ſunt, exceptis no-
cturnis. De *voce* hoc dicere ſufficiat, Plin. H. N.
loquaciores quę minores, & circa coi- l.11.c.51.
tus maximè. Aliis in pugna vocem,
ut coturnicibus, aliis ante pugnam, ut
perdicibus: aliis cum vicere, ut galli-
naceis. Iisdem ſua maribus: aliis ea-
dem, ut fœminis, ut luſciniarum ge-
neri. Quædam toto anno canunt, Plin. H. N.
quædam certis temporibus. Palum- l.10.c.35.
bibus omnibus ſimilis & idem trino
conficitur verſu, præterquam in clau-
ſula gemitu. Eſt quæ boum mugitus Plin. H. N.
imitetur, in Arelatenſi agro *taurus* ap- l.10.c.42.
pellata, alioquin parva. Eſt quæ equo-
rum quoque hinnitus *anthus* nomine,
herbæ pabulo adventu eorum pulſa
imitatur, ad hunc modum ſe ulciſcẽs.
Varium & *vita* inter eas ſpacium. Ma- Plin. H. N.
res paſſeres negantur anno diutius vi- l.10.c.35.
vere. Columbæ & turtures octenis
durant. Cornicibus & cervis, neſcio
quot tribuuntur luſtra. *Morbis* infe-
ſtari nullum dubium, & habentur a-
pud authores remedia. Conferunt Ariſt. H. A.
illis οἱ αὐχμοὶ, incommodant τὰ ἐπόμβρια l.5.c.13.
ἔτη. Invaletudinis indicium in pennis.
παραπίπτει γὰρ καὶ οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει κατάστασιν.
Quæ de *Natura, ingenio, cicuratione, do-
cilitate*, & *affectibus* occurrunt, abun-
dè in Hiſtoria explicabuntur. *Divina-
tionis* iisdem aliquid ineſſe, comper-
tum eſt. Grues ex mari in mediter- Aelian. H.
raneo volantes, ſi ſilent, ſerenitatem A.l.7.c.7.
pollicentur, ſi clamant, atrocem tur-
binem. Idem ſonans in crepuſculo
matutino Ardea, prænunciat; quæ &
pluviam ſi ad mare rectè tendet, præ-
dicit. Sereno canens noctua; volubili
ſono crocitãs corvus, crepuſculo vo-
cales cornix & graculus; monedulæ
modò ſurſum, modò deorſum verſus
volantes; &c. tempeſtatẽ innuunt &c.
Vſum homini præbent, in cibo, Medi-

cina,

dicina, venatione, re vestiaria & plumaria, oblectatione & aliis. Caro earum levior & sanior, purgatissimaque in suo genere est, ut Albertus dixit. *Differentiæ* Avium sunt infinitæ, ex multisque fontibus petuntur. *Partes* si respicias, aliæ habent *rostrum* rectum, aliæ, superius, inferius, aut utrinque incurvum, *Pedes*, quædam longos, breves quædam. Aliæ sunt digitatæ, aliæ palmipedes, aliæ inter utrumque divisis digitis, nonnullæ apodes: *Caput* aliis cristatatum, sine crista aliis, sunt & cornutæ, ut apud Aelianum videre est. *Collum*, aliæ longum, ut grues; aliæ breves obtinuere. De *Lingua* superius attigimus. *Alæ*, plerisque proportione: sola Dodo tam exiguas habet, ut se à terra tollere non possit. Omnes plumis vestiuntur, recens natas si excipias, & Dodonem, quæ lana quasi tegitur. *Caudatæ* quoque sunt ferè omnes Cato insulæ Mauritiæ avis cauda caret &c. *Ratione Magnitudinis*, sunt, parvæ, mediocres, magnæ, apum quantitate, & bobus majores, ut Aelianus fabulatur. *Ratione Loci*, sunt terrestres, marinæ, lacustres, palustres, domesticæ & villaticæ, sylvestres, campestres. Aliæ arboribus insident, vel illis se affigunt, aliæ cavernis delectantur. Quantum ad *Qualitates*, sunt albæ, nigræ, versicolores, & quidem tales pleræque. Mutant quædam colorem, vocemque tempore anni ac repentè fiunt aliæ, ut oscimes & grues: non mutant aliæ. *Ratione Cibi* sunt carnivorę, ut rapaces, insectivorę granivoræ &c. Deglutiunt & lapillos & ferrum quædam. *Ratione Generationis* omnes ferè, ut dictum, ovum ponunt, sola vespertilio, animal. Infœcundæ sunt uncungues: fœcundiores aliæ. Columbæ decies anno pariunt: hirundines, turtures, merulæ bis. Nihil de congressus, partus, incubationis, exclusionis, differentiis dicam. *Motus* diversitatem superius jam attigimus. Sed & de *vocis* varietate actum. Philomela modulatur: Aquila clangit: Accipiter pipat: corvus crocitat, crocit, cornicular. Perdix cacabat: Anser, gratitat, glacitat: Cygnus drensat. Turtur & Columba gemunt: Palumbes plausitat: Ciconia gloterat. Gallus cucurrit: Gallina gracillat, glocit: glocitat. Pavo pupillat: Grus gruit, Vultur pulpat. Græculus frigulat: Milvius lipit, lugit. Anas tetrinit: hirundo trinsat. Passer pipit: Sturnus pisitat. Turdus trutilat: Acredula mittat. Coturnix grylissat: Galgulus glocitat. Merula stridet vel modulatur: Upupa popissat. Meleagris cacciffat: Vespertilio stridet. Pica picatur: Cuculus cuculat. Bubo bubulat: Noctua cucubat. Ulula ululat: Buteo bubit. Regulus zinzilutat, Parus tinninat. Reliqua, ne nimis prolixus sim, non attingo. Ego eas in hoc Opere, in *Terrestres* & *Aquaticas distinxi*. Illas iterum in *Carnivoras*, sub quibus sunt Aquilæ, vultures, Accipitres, Falcones, Psittaci, Corvi, Cornices, Noctuæ, Vespertilio &c. *Insectivoras* non canoras & canoras: *Granivoras*, sub quibus pulveratrices, sylvestres & domesticæ, pulveratricesq; & lotrices simul, &c. & Baccivoras. *Aquaticæ* in *Palmipedes & Fissipedes* quæ etiam sua sortiuntur genera, dispescuntur, prout in syllabo libror. & Capitum præfixo apparet. Et tantum de Avium natura in genere præmittere placuit. Quod reliquum est, scire te *Benevole Lector* velim, exhiberi hic Tibi quasi in tabella, quicquid de Avibus veteres & recentiores habent. Addidi enim omnia illa quæ à Gesnero & Aldrovando omissa sunt. Ideò & totum quintum librum Marcgravii de Avibus Brasiliensibus Appendicis loco adjeci, paucis quibusdam omissis, quę alibi abundè explicata sunt. De Usu si quæ desiderabuntur, in Additamentis, Deo benè volente, prostabunt, in quibus una quæque Exoticar. suæ Classi restituetur. Quapropter, si aliqua nunc bis occurrerit, veniam dabis. Similes aliquando appareant species, quæ tamen vel icone, vel quibusdam in descriptione positis differunt. Quia verò duplici Aristotelis Historiæ Animalium editione usus sum, vulgari nempè & Sca-

Arist. H. A. l. 1. c. 2. edit. Scalig.

Aelian. H. A. l. 17. c. 10

Herbert. in Itinerar. p. 347.

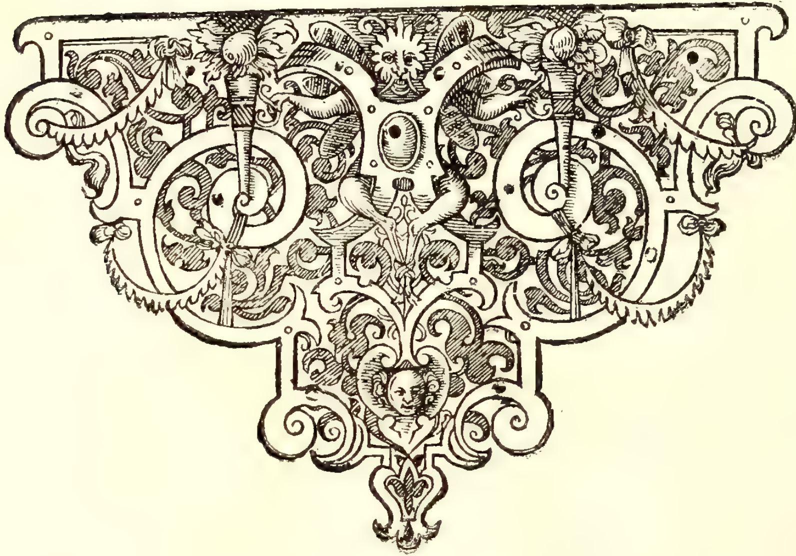
Aelian. H. A. l. 17. c. 14.

Plin. H. N. l. 10. c 53.

Scaligeranâ; ideò illam absque addito, hanc cum nomine Commentatoris citare soleo. Indicem tibi dabo, postquam totum de Animalibus opus paratum fuerit, illumque totius operis ad species, partes, & affectiones reducti, prout Plinius Historiæ suę libro undecimo, capite trigesimo-septimo & aliis pluribus in locis fecit, Compendium, sed Alphabetico ordine dispositum: si tituli marginales omissi sunt, nę mirere. Primus hic in hac Historia labor, & jam ferè per triennium apud Typographum delituit: nec tùm mihi istos addere animus, prout & in historia de Piscibus vidisti. Fruere interim his, *Benevole Lector*, cum Deo; & authori juventutis literarię studiosissimo, prosperam valetudinem & ad plures curas vitam apprecare, ut Tuo bono, opus Historiæ Naturalis, de Homine inprimis, quod parat, aliaque huc spectantia, feliciter absolvere possit.

Vale. Lesnæ ex Musæo. 10. Febr. A. C. M.DC.L.

***

HISTO-

HISTORIÆ NATVRALIS DE AVIBUS

LIBER PRIMVS.

De Avibus Terrestribus Carnivoris.

TITVLVS I.

De Aquilis.

CAPUT PRIMUM.

De Aquila in genere.

Nomen.

QUILA Græcis seu παρὰ τὸ ἀΐσσω, concitus feror, seu παρὰ τὸ ἀεὶ ἐτεὸς εἶναι, quod semper auguriũ ejus veridicum esse soleat, ἀετός; Cypriorum dialecto ἄγορ & Ἴβινος, Macedonum παρδὸς, Ἀργίοπος, ἢ Ἀργίποψ, Pergæorum Ἄϊβετος vocatur.

Descriptio. Totam avis *molem* si spectes. *Corpus* ipsi densum, figura erecta. *Ossa* solida & nihil ferè medullæ habentia. *Magnitudo* determinari non potest. Viginti cubitales *a* in Ptolomæi pompa delati fuere. Inter Misenam & Dresdam tres in nido, pulli, totidem patulas quercus ingenti spacio complexo, inventi; quorum maximis alę per trãsversum extensæ septem ulnas, ungues viri grandis digitos æquabant, crura leoninis majora erant. *Partes*, si in rationem veniant, anterior *Capitis* pars paulatim arctatur & in *rostrum* desinit; quod durum, aduncum, ad senectutem crescit, sed tractu temporis fit inutile. *Oculi* sunt, parvi, charopi, concavi, profundi, nec nimium oblongi, nec exactè rotundi. *Dentes* nulli. *Cerebrum* adeò calidum, ut in pulverem redactum, maniam, exhibitum, inducat. *Alæ* rectæ & extensæ; in summitate recurvæ, nervosæ, paucæq; carnis, magnitudinis tantæ ut eas *b* Homerus, januis thalami compararit. *Pennæ* in iis sunt duræ & aliarum, Anserum in primis & Columbarum permixtæ pennis easdem absũmũt. Dum pulli excluduntur, inediâ albescunt. *Pes* dexter sinistro major, colore uterque difformis. *Vngues* adunci & recurvi, quos in incessu, intrò semper vertit, nisi solem aut prædã intueatur, ꝑpetuò inspicit, & hebetatos, rostro, aut ad Lapides atterendo, acuit, quiq; cum pullos nutriunt, invertuntur. *Alvus* propter cibi humiditatẽ mollior. *Fel c* ærugineũ, impensè acre & mordax. *Sanguis* crassus & fibrosus. *Stercus* tantæ acrimoniæ, vt nulli *d* in Medicina vsui esse possit.

Locus. Quantum ad *Sedes* & *loca* nec in insulis, parvis inprimis, (cum Rhodi in culmine domus Tiberij consedisset, *e* portenti loco fuit) nec in locis propè Mæotidem *f* paludem, nec in extrema Scythia, & Sarmatia, ob aëris forte inclementiam reperiuntur. In Caucaso, Tauro, regno Peruano, Germania,

a *Athen. Dipnos. l. 5.*

b *Homerus Iliade ult.*

c *Galen. de Composit. Medic. s. l. l. 4.*

d *Galen. l. 10. de simp. facult.*

e *Suet. in Tiberio.*

f *Strab. Geogr. l. 7.*

mania, Polonia, Britannia, Dania, &c. in quibus prædæ copia, eas invenias; & quidem locis *g* ὑψηλοῖς præsertim ἐν πέτραις ἀποκρέμνοις, καὶ ἐπὶ δένδρων (de Pygargo & Morphno id ſumendum non eſt) ſeu περὶ ἀσφάλειαν τοῦ μὴ ἐνεδρεύεσθαι, id eſt ut tutiores ab inſidiis ſint; ſeu διὰ τὸ βραδεῖς αἴρεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς, quia difficulter à terra attolluntur.

g *Ariſt. H. A. l.9. c.32.*

Nutrimentum.

Nutrimentum ipſis Carnes ſunt, Columbarũ, Anſerum, Cygnorum, Gallinarum, Ovium, Cervor. hinnulorũ; ob ſui à morbo tutelam, leporum, teſtudinum terreſtrium, piſcium, etiam & cancrorum: ſerpentum inprimis, ſeu propter odium, ſeu propter eam quam ex humido & frigido cibo capiunt, voluptatem. Sed nec à ſui generis avibus iratæ & famelicæ abſtinent. Cadavera tamen non tangunt, Percnopterum ſi excipias. A meridie venari quędam incipiunt, ab orto ſole quædam. In prædam conſpectam, & injuriæ patentem (lepus in planis, teſtudo poſt coitum ſupina invaditur) velociſſimè & tormenti inſtar (hinc ὀξυλαβεῖς) ſe demittunt, poſteriore pedis digito feriunt, & occiſam in nidos deferunt. Falluntur tamen interdum, quod in Falcone Scalig. Exerc. 237. Scaliger obſervavit: ſed & à Polypo apricante in profundum detractas, Aelianus *h* annotavit. *Potus* iisdem nullus, fortè quòd ad eũ ſanguis animalium ſufficiat. Viſæ tamen aquam bibiſſe, medicinæ gratiâ; & ultimo in ſenio, roſtro præ ſiccitate incurvato, vitam aliquandiu bibendo ſuſtinere coguntur.

h *Aelian. H. A. l. 7. c. 11.*

Sexus.

De *Sexu* Aquilarum dubitari non debet. Datur genus, quod propter tres teſticulos, *Triorchis* appellatur.

Generatio.

Coeunt verò frequenter; & fœmina ter decies in die compreſſa, ſi mas revocet, denuò accurrit. Unde Ægyptiis & Venus dicitur, & ſoli dicatur. Cõmiſcentur aliquando cum accipitre, ſed o- 's incubare non dignantur: ſed & marem cum lupa aliquando coire, ſcriptores Africani referunt. Ovis majoribus XXX. minoribus XX. diebus incubant, & ad excluſionis promotionem lapidem aëtitem, qui æſtum ovorum ab incubatione contractum, útpote frigidiſſimus, temperat; & peculiari qua pollet vi partum accelerat in nido deponunt. Duos plærumq; *excludunt* pullos, quandoq; tres. Excluſos ſolem adverſos intueri cogunt, & invitos eidem obvertunt. Si fortè oculos vi ſplendoris inflexerint, aut nictatione obnubant, tanquam adulterinos abdicant; ſi immotis eum aſpexerint, genuinos agnoſcunt. Volatum affectãtes, in *k* altum ſublatos, dimittunt, ſibi relictos, aut fortè dilapſos ſuſcipiunt, grandiuſculos, longiſſimè tanquam rapinæ æmulos, à nido fugant, *l* ἢ ἐκ τοῦ τόπου τοῦ περὶ αὐτοὺς παντὸς ἀπελαύνουσιν.

k *Sineſius in Dione.*

l *Ariſt. H. A. l.9. c.32.*

Volatus.

Quantum ad *volatum*, à meridie ad veſperam moventur; manè, quieſcũt, donec hominum conventu fora impleantur. Tam ſublimes rectâ viâ feruntur, & deorſum tanta mole corporis labuntur, velificatas alas modico caudæ gubernaculo advertentes, ut cæteras omnes aves ſuperent, & vel ideò à Poetis Altivolantes ὑψιπέται *m* dicantur. Tempore incubatus, & nutricationis pernicitas illa imminuitur, ſed motus tonicus perpetuo peculiaris manet.

m *Homerus Iliade o. Oppian. Cyneg. l. 1. Lucret. l.5.*

Vox.

Vocem ipſis clangere ſeu χλάζειν quidam, ut *n* Homerus, & Author Philomelæ, tribuunt, qui reboatus quidam eſt propter ſtrepitum gravem, avicular. motum obtundens: nonnulli penè mutas aut vix vocales, quod de tertio genere Ariſtoteles affirmat, tradunt. Pullos mutos eſſe conſtat, quod illis lingua humore quopiam tenellis impediatur. Sed de hoc inferius dicetur.

n *Homer. Ilia. μ.*

Senſus externi.

De *ſenſibus externis* non eſt quòd multa dicam, tam exacti eſt viſus, *o* ut ſola contra rotantis jubaris lucem immotam teneat aciem; ſola ſublime ita volans, ut à nobis tanta luce difficile cernatur, latentem ſub fruticele puſculum, ſub fluctibus nantem piſciculum, videre comperta ſit.

o *Plut. de Homer. Auguſt. l.2. de morib. Manich.*

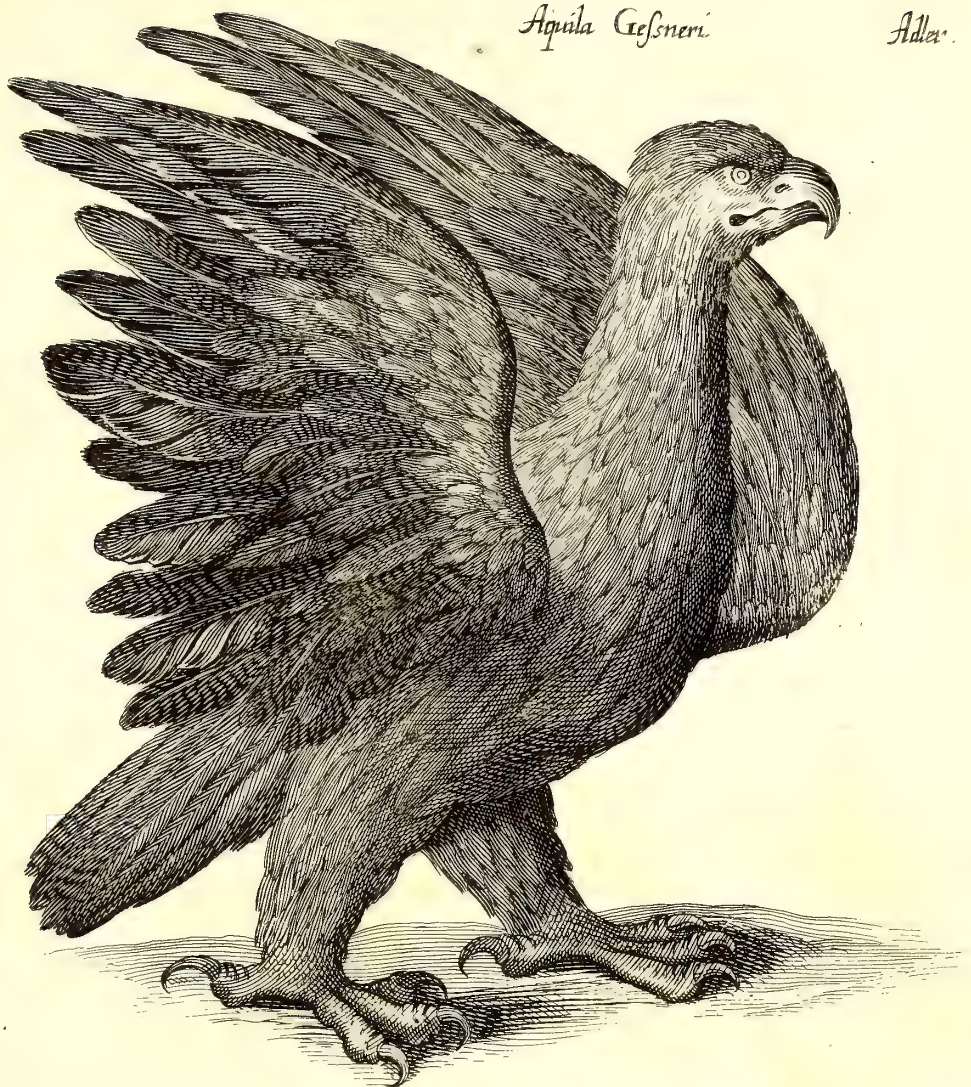
Animam ipſi olere certiſſimum eſt, propter quam contracta ab ea corpora facillimè putreſcunt.

Ingeniũ.

De *ingenio* ac docilitate pauca occurrunt. Callitrichum herbam in nidum ſuum contra noxia animalia ingerere affirmant.

Sub-

Tab: I

Chrysaetos Aquila.

Adler.

Adlers

Klauen.

p Pausan. l.4.V.G. q Plin.H.N.l.10.c.5. r Aelian. H.A.l.17.c.37. Subvenisse *q* Aristomeni in Ceadam demisso; gratiam *q* virgini Sestensi & puero pro educatione, rustico *r* pro lato contra serpentem auxilio, retulisse, infantem recens natum *s* ab exitio servasse, apud Authores invenies. s Aelian. H.A.l. 12. c.21. Indi pullos educatos ad leporum vulpium venatum, descripto ab Aeliano *t* modo, instituebant. t Aelian. H.A.l. 4. c.26. Tales & Cublai Tartarorum Imperator habuit. Sed & Pythagoras *u* aquilam ita mãsuefecisse, ut certis vocibus sisteret & devocaret, Superodantem, dicitur. u Plut. in Numa.

Antipatia. *Inimicitias* gerunt *x* cum Cygnis, (pugnæ apud Statium *y* descriptionem vide) Trochilo, Gruib. quæ ideo montem Taurum transmissuræ, lapillis vocem cohibent, & noctu transvolant. Ardeolis, Ciconia, Hierofalcone, vulturibus, Dracone & Serpentibus. x Arist.H.A.l.9.c.1. y Statius Thebaid. l.3.

Vita. *Vita* quamvis salaci diuturna est. In senectute visus hebetudine, & rostri aduncitate tentatur; cum vero se illa gravari sentit in sublime fertur, inde, oculorũ caligine solis calore dispersa, fervida, in aquas frigidissimas *z* se dat præcipitem, quibus tertio immersa, nidum petit, & inter pullos capturæ aptos quasi febre correpta, cum sudore quodam plumas exuit. z Rhodig. Antiq.l.7. c.41. Oppetit ergò mortem non tam senio vel ægritudine, quàm fame, in tantum superiore accrescente rostro, ut aduncitas aperiri non queat.

CAPUT II.

De Aquila in Specie.

ARTICULUS I.

De Chrysaëto.

Nomen. CHrysaëtos Aquilæ genus à fulvo Colore ita dictum est. Aristoteles γνήσιον, Albertus Herodium, Aelianus *a* Aquilam stellarem, Pindarus *b* Jovis alitem, Hesiodus Aegiopen &c. vocat. a Aelian. H.A.l.2. c.39. b Pindarus Pythio. Ode 4.

De *externa* ejus *constitutione* veteres hoc duntaxat, produnt, quòd maxima sit omnium inter cæteras aquilas eademque russa seu fulva aut subrutila (qui color interdum cum ętate mutatur) & *oculis* Charopos. Quæ Aldrovando à Ferdinando Medicæo missa erat, pendebat libras duodecim, coloris, in minutioribus totius corporis *plumis*, ex fusco castanei albis sparsim intercurrẽtibus maculis, paucis dorso, pluribus ventre, radicibus albis; in alis & cauda fusci, eò magis quò majores pennæ, in cruribus ad pedes usq; ferruginei: *Longitudo* ei ab extremo rostro ad ultimam caudam, quinque dodrantum, à rostro ad extremos ungues: quatuor Spithamarum, & ultra. *Latitudo* expansis alis Spithamar. octo. *Rostro* quod palmam superabat aduncitas infra inferiorem mandibulam ad pollicem unum propendebat, latitudo plusquam duorum digitorum, medii præsertim, erat. Color, in acie nigrior, alibi. Corneus ad cæruleum dilutum tendens, fusco maculatus. *Oculos* habebat Charopos, quos palpebræ in uno quoque binæ, supernè, & infernè integebant, inter nictandum tunica quadam crassa, ab infra sursum exporrecta, musculo conspicuo, cujus initium haud procul ab eruptione nervi optici à cerebro erat, quamque palpebræ superioris loco à naturâ datam, & ad angulũ internum inprimis collocatam, quod cutis capitis ob duritiem in palpebras abire nequeat, creditur instructa, ab angulo majori ad minorem, obducebãtur. Humor aqueus in iis copiosus, Crystallinus, Sessilis, utroq; latere compressus, & solidus. *Lingua* erat humanæ similis, lata, extremo teres, versus radicem duobus utrinq; ceu hamatis utriq; appendicibus corneis armata. Sinistri pedis posticus *unguis* sex digitos in circumferentia longus erat, dextri quatuor, singulos digitos, quatuor semicirculares tabellæ, extremos propè ungues, integebant; maximo interiori excepto, quem tres duntaxat vestiebant. De ingluvie, Oesophago, ventriculo, consulat Aldrovandum qui volet *c* Musculos collum moventes anticos & posticos habebat duodecim, seu sex paria, laterales tres. c Aldrov. Ornithol. l.2.c.2. In thoracis utroque latere tres; Abdominis quatuor paria; Alas moventes decem, Scapulæ quatuor;

Ulnam moventes, sex; eam partem qui carpo in homine respondet totidem, crura quinq;, Tibiam octo; Tibiam & digitos, plurimos.

Nutrimentum. *Cibus* ipsi carnes leporum, gruum, Anserum, Hinnulorum, Cervorum, quos ex declivi præcipites agit; & Taurorum, quos magno & ausu & astu aggreditur: aliquando fame premente fructus, & fruges, ut hac in parte deceptus videatur *d* Aristoteles, qui fruges etiamsi in os ingeras respuere asserit, comedit.

d *Arist. H. A. l.* 8. *c.* 8.

Generatio. Ova ad summum tria ponit, si juvenis est & vegeta, vt plurimum duo, quorum alterum sæpissime putre deprehendi testimonio aucupum, per octennium nidum explorantium, Albertus affirmat, quæ de ovorum vel ab alterius generis Aquila Chrysaëto, vel à Chrysaëto alteri Aquilæ suppositione scribũtur, dubia nimis sunt. Si duo excludit, alterum pullorum ejicit, seu nutricatus difficultate, seu quia minus generosus apparet. Prædam nisi fame coacta sola minimè absumit. Impertitur avibus regiâ magnificentiâ portio, quæ ea spe sectantur, adulatorum aulicorum ingenia exprimentes.

ARTICULUS II.

De Haliæto & Melanæto.

Nomen & descriptio. HAliætus, Haliæetos Phavorino, Aquila marina Latinis, Nisus, sed non recentiorum, *a* Ovidio dicitur, German. Meer Adler.

a *Ovid. l.* 8. *Metamorphos.*

Qui à Bellonio *b* exhibetur, *magnitudine* est Milvi. *Caro* ei cinerea ad nigrum vergens, fibrosa. *Alarum* ad pedes duos Romanos, & digitos undecim extenditur longitudo. *Caput* album & fuscis lineis distinctum, *rostrum* aquilinum, *Oculi* in medio nigri, in ambitu aurei. *Lingua* ferè humana, appendice ad radicem utrinq; instricta. *Colore* per summa Asturis, per ima albo, Guttur maculis ruffis notatum. *Pectus* purè candidum. *Venter* gutturi colore respondens. *Crura* crassa & squammosa. *Cauda* ad cõmoditatem volatus lata, *Pedes* fissi, hamati, cærulei. *Digiti* quatuor per superna ad dimidiam longitudinem squammosi, ad reliquam incisi, per inferna asperi & aculeati, tam validi, ut flexos vix ulla vi distendas.

b *Bellonius de Avib. l.* 2. *c.* 8.

Differentia. Species *Aquilar.* marinar. plures esse videntur, ex quibus, tum illa est Bellonii quam testas in cruribus & ungues omnino rotundos habere scribit: tum illa Alberti M. & Anglorum, quæ pede est uno anserino & natante, altero fisso & prædæ dicato; adipem in cauda gerit, quo guttatim in aqua dimisso, pisces attoniti, prædæ fiunt opportuni.

Locus. *Habitat* circa *c* mare, littora & oras.

c *Ari. H. A. l.* 9. *c.* 32.

Nutrimentum. *Cibus* ei interdum *d* columbæi interdum aves marinæ; quas universas nunquam invadit, singulas cum emergentes observavit aggreditur, & immersas vel strangulat in humore, vel per summa corripit, sed piscibus præcipuè victitat, quos in sublimi in primis *e* natantes, in altum mare se præcipitans aquis pectore discussis rapit, & interdum põdere victa demergitur. Quod de adipe superius dictũ, quia & testimonio fide dignorum nititur, & pari, in ardea pede in aquam demisso, pisces alliciente, exemplo comprobatur, fidem videtur mereri; & virib. narcoticis, quales, seu in torpedine, seu in opio, seu in spiritu vini sentimus, adscribendum est. Vixit quidam & quidem quietus ad septimum sine cibo. De ipsius *Ortu* mira *f* Plinius, quæ quia mendo non carent, diligentius expendi debent.

d *Aelian. H. A. l.* 3. *c.* 45.

e *Oppian. l.* 2. *Ixeut. c. Aldr.*

f *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 3.

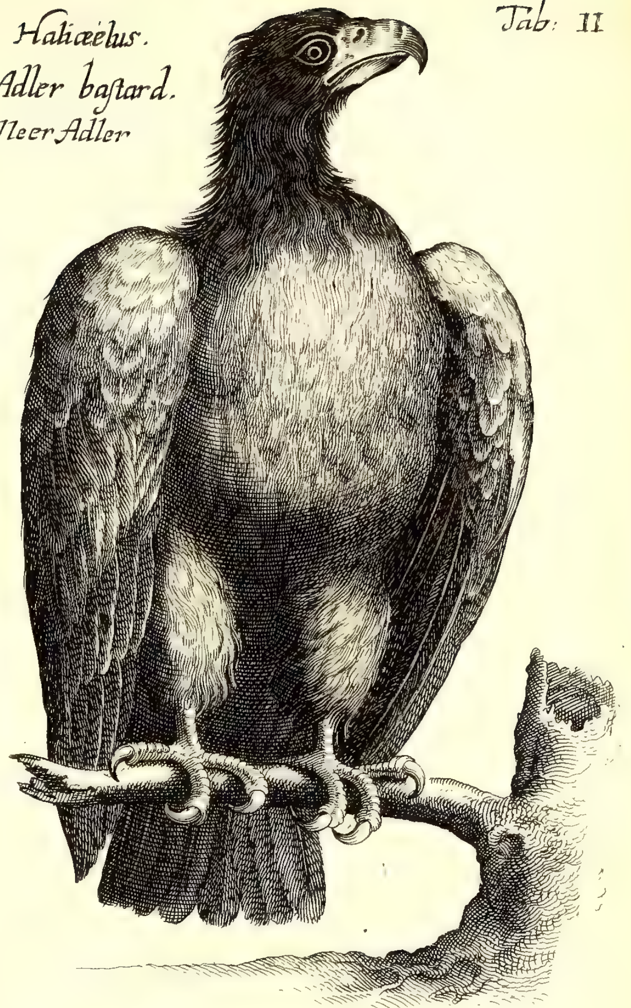
Vsus. Fel ipsius ad oculorum suffusiones & nubeculas cum melle mixtum prodesse scribit Plinius *g*.

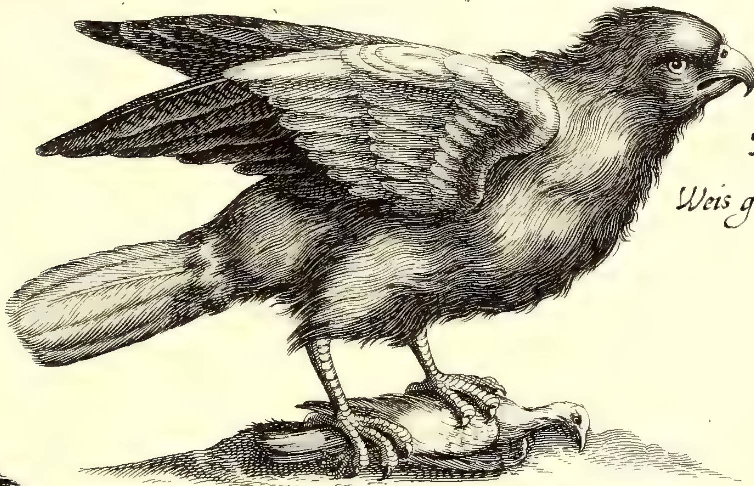
g *Plin. H. N. l.* 29. *c.* 6.

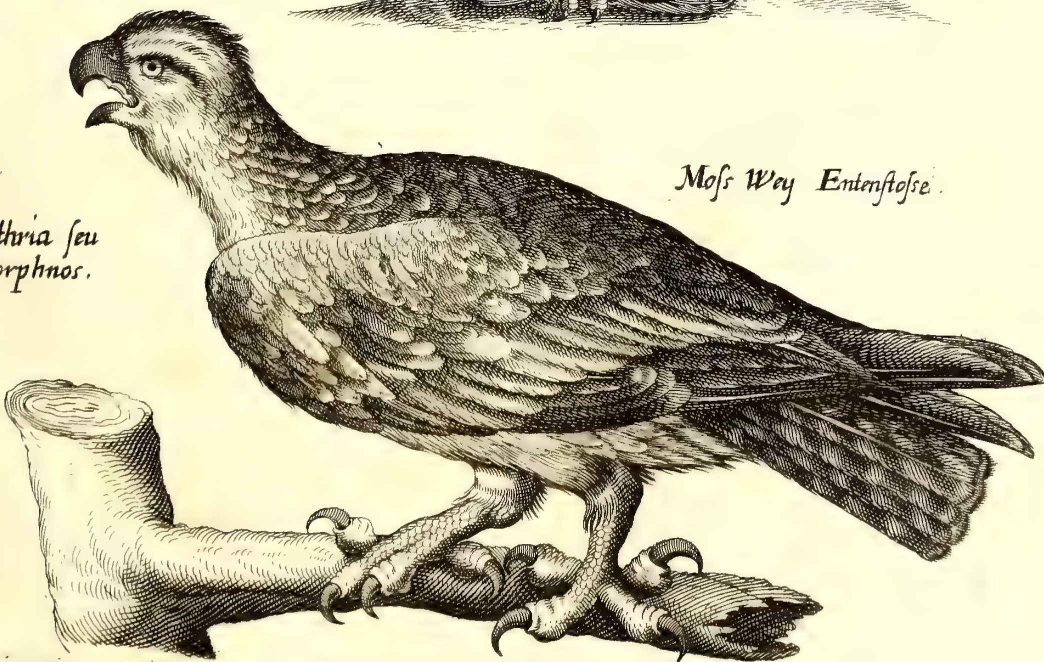
Nomen. MELANÆTOS, Aquila Valeria Hermolao, λαγωφόνος Aristoteli, λαγωθήρας Hesychio & Phavorino, aliis Hyperionis avis dicitur.

Descriptio. Minor est reliquis nigra, *rostro* adunco extremitate nigro cæteris corneo subcæruleo. Initium ejus supra narium foramina, membrana quædam transversim obvestit. *Vertex* ac cervix obscuro ferrugineo tinguntur, *Oculi* pupilla est nigra, iris charopa, & ex luteo ruffescens. *Dorsum* ternis exiguis notulis albicantibus aspergitur.

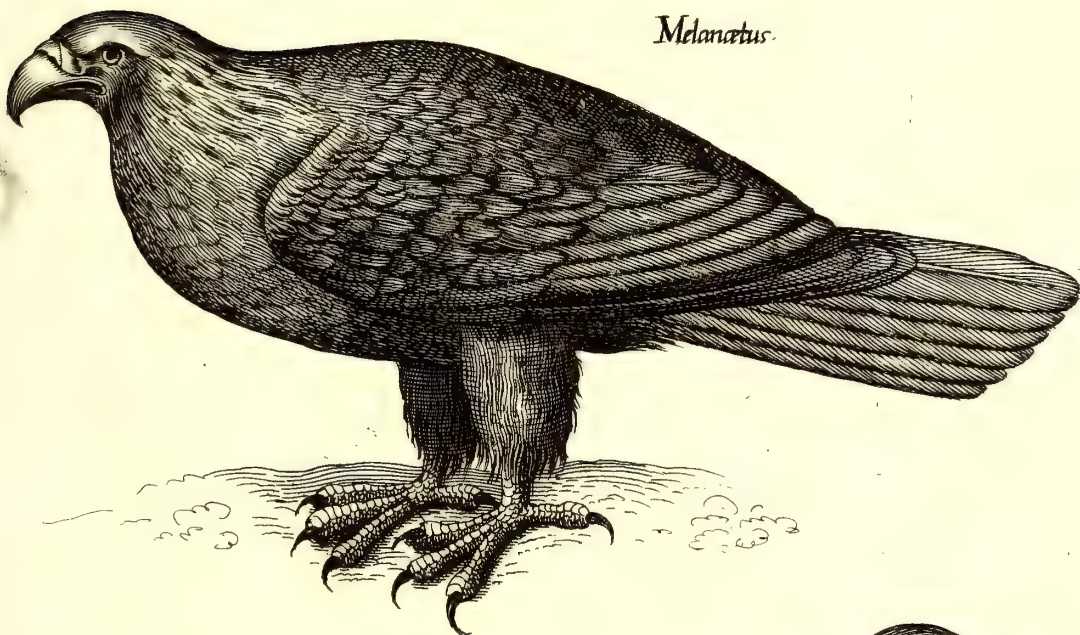

Aquila
Adler. Arn.

Haliæëtus.
Adler bastard.
Meer Adler

Pygargus.
Weis geschwenzter Adler

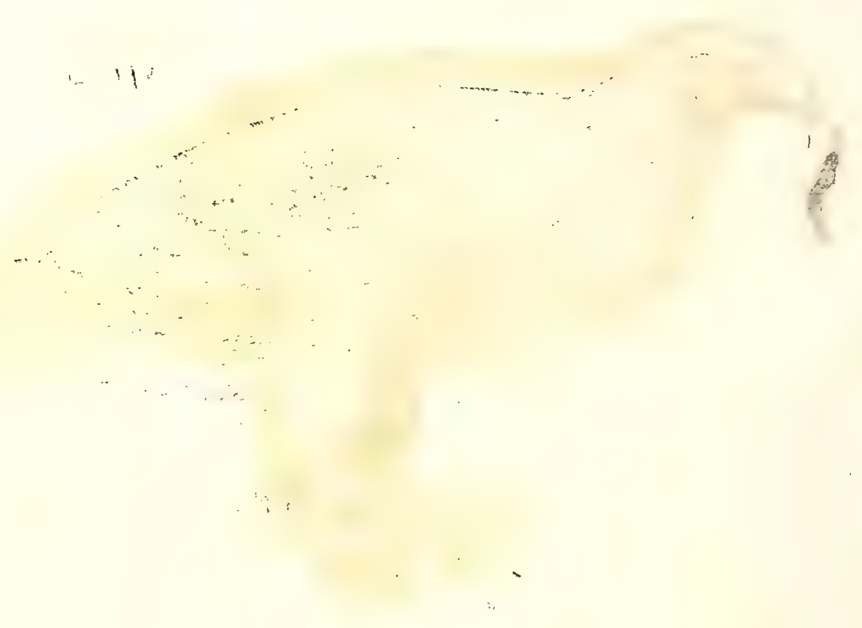

Moss Wey Entenstosse.
Anathria seu
Morphnos.

Melanetus uel Melanæetus
Aquila Valeria.
Stock arn.

Melanætus.

Aquila Pygargus. alius.

Alæ ad ultimam ferè caudam exporriguntur. *Crura* tota propemodum plumis operiuntur; quod nudatum est, id luteum, vix ad digiti unius spacium ad pedes patet. *Degit* in sylvis & montibus. *Victitat* leporibus *h* quos, sensim in terram delapsa, in plana digressos opprimit. Pugnat tamen & cum cervis animose. Multum pulverem volatu collectum, insidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec præcipitet in rupem; sed & cum Dracone, Ova hic consectatur Aquilæ aviditate malefica: at illa ob hoc rapit, ubicũq; visum. Ille multiplici nexu alas ligat, ita se implicans, ut simul decidant. Sola Aquilarum *i* fœtus suos alit, est liberalis, sola sine clangore & murmuratione.

Locus. *Cibus.* h *Arist. H. A.l.9.c.32.* *Pugna.* i *Plin. H. N.l.10.c.3.*

ARTICULUS III.

De Pygargo & Morphno.

Nomen. PYgargus, Gazæ Albicilla, Hinnularia aliis Melanęto & Morphno major est, at minor Percnoptero.

Descriptio. Qui ab Aldrovando exhibetur, majusculi Galli erat magnitudine, *vertice* ac collo dilutè castaneo ex cinereo. *Oculi*, pupillâ nigerrima, iride luteâ, *Rostro* adunco, & paulo quam cæteris Aquilis, proportione habitâ, longiore. *Dorsum* alarumq; pars superior, ferrugineis obscurè plumulis ac subnigris integuntur, uti venter ac femora. *Cauda* ab Uropygio ad finem usq; tota albicat: duæ tamen pennæ minores, majoribus incumbentes extremo nigræ sunt. *Tibiæ* totæ ferè nudæ, impensè luteæ, tabellis super intectæ. *Vngues* acerrimi.

Locus. *Colit* oppida & campos, plana & lucos; sylvas & montes nonnunquam. Romæ raro visam ex Symmachi epistolis colligitur. Adoritur cervos, ut Melanætus, cum hinnulis; à dextro latere insilit, in oculos involat, & tamdiu alis percutit, donec præcipites agat. Aëtitem in nidum infert, à quo & is nomen obtinuit. Sed in alendo fœtu reliquis est difficilior.

Differentia. Duplex illius *genus* Bellonius recenset. *Vnum*, corpore colore inter album & cinereum ambiguo, extremis *alarum* nigris, supinâ parte totâ cãdicans, quod Ardeam volatu refert; *caput* versus terram deprimens & perdicibus cuniculis, gallinaceis, & aliis minutis volucribus, victitat, & ut plurimum Oriente & Occidente sole conspicitur. *Alterum* Milvo regali adeò simile, ut nisi hic & minor esset, & ventre intensius albescente, (pennas circa Uropygium cum superioribus candidissimas obtinet) unus ab altero non dignosceretur. *Vngues* habet atros, crassos, & in fornicem curvatos. Insectatur alaudas per campos, & cũ subbuteone de pręda tam acriter certat, ut uterq; alis & pedibus consertis in terram delapsus, sæpissimè aucupibus in prædam cedat.

MORPHNOS, πλάγγος, κλάγγος, Νεττοφόνος, & περκνὸς Græcis; Nævia, clanga, Planga aut † Plancus, Anataria seu Avicida Latinis, dicitur. *Nomen.* † *Plin.H. N.l.10.c.3.*

Veteres eam *a* magnitudine Melanætum superare, & nigro ac sub obscuro colore, qui tamen nęvis quibusdam interstinguatur esse scribunt. Homerus alas ejus tantum patere, quantum valvę ostii cujusdam viri divitis, cecinit. Ex recentiorib. Aldrovandus nullam se vidisse cui omnia veterum competerent, fatetur. Turnerus apud Gesnerum, nomen hoc Balbusardo Anglorum, qui est Buteone major, nævo in capite albo colore fusco proximo; quiq; ad ripas degit, in terra inter arundineta super aquas nidificat, volatu non admodum valet, pisces & cuniculos dilaniat, adscribit. Bellonius avem falconẽ secuplo majorem, pedibus cæruleis, digitis oblõgis, Unguibus patulis, Gallis Gerfault dictam, & terrestri venatui adhibitam, pro Morphno, sed dubius, obtrudit. Saltus convalles & lacus *incolit.* Aquaticis avibus ut fulicis & anatibus plærumque, sæpè & piscibus *victitat.* Spectanda dimicatio est, inquit Plinius, *b* ave ad perfugia littorum tendente, maximè si condensa harundo sit: Aquila inde ictu abigente alæ, & cum appetit, in lacus cadẽte, umbraniq; suam nanti sub aqua, à littore ostendente; rursus ave in diversa, & ubi minimè se credat expectari, è mergente.

Descriptio. a *Aristot. H.A.l.9. c.32.* *Locus.* *Pugna.* b *Plin.H. N.l.10.c.3.*

gente. *Nascitur* ex Ossifragis si Aristoteli credimus.

Generatio. *Morphno CONGENER* Aldrovandus appellat aquilam sibi missam, cujus magnitudo galli gallinacei erat. Color totius ferrugineus, rostrũ deorsum recta propemodum tendens, membranula lutea capiti conjũctum. Extremæ alæ versus ventrem maculis ovalibus insignitæ, remiges extremo apice albicantes. Crura hirsuta, & albis notis è bætico aspersa digiti supernè squammis, infernè tabellis seu annulis intectæ.

ARTICULUS IV.

De Percnoptero, & Ossifraga.

Nomen. PErcnopteros, qui & Cypaëtos, vel Hypaëtos, Ægypias, & Oripelargus dicitur.

Descriptio. Breviter à veteribus, diversim à Neotericis describitur. Aristoteli est capite albicante, corpore, quàm cæteræ dictæ majore, sed brevioribus alis, longiore cauda, vulturis referens. Aldrovandus binos ejusdem icones exhibet. Prior Chrysaeto non multo minor, habet *Corpus* coloris castanei ad nigrum vergentis, *rostrum* mediotenus rectum, extremo in uncum insignem curvatum, principio juxta frontem album, cætera nigrum. *Caput* subalbidum ad fuscum vergens. *Oculos* iride subalbida, pupilla nigrâ. *Collum* dimidia ferè parte eaq; superiore propemodum calvum, & paucissimis iisq; exilibus plumulis consitum, candicans, ad cujus finem, medio prope collo instar pilorum quorundam hirsutorum ac crisporũ, plumulæ veluti setæ oblongæ supra cęteras, plumas extabant. In tergo veluti cucullus quidam, ad medium usque protensus in acutum finem, velut triangulum quendam desinebat. Alter ignavus, colore pennarum totius ferè *corporis* erat fusco ad castaneum obscurum vergẽte, quem in ultimo collo nonnihil albicantium ordo continuus, angulum acutum in dorsum exeuntem constituens qui veluti cuculli humeris inducti basis erat, distinguebat. *Capite* ad occiput usq; calvo, ita ut pennæ post verbum surrectæ, cuculli speciem exhiberet. Bellonius avem Gallis busard dictam, buteone majorem, coloris nigri, alis brevibus ignavam Cypaetum vult esse. Gesnerus aliam ciconiæ formâ & coloribus similem. Frigoris impatientem, corporis intensè calidi, carnivoram, sed pisces respuentem, quæ quatuor horas uno loco sedebat, & solem aliquãdo splendentem intuebatur, si non Gypaetum, ex altero saltem parente natum, credit.

Incolit lucos & plana, ut plurimum, montes, quandoque, in Syria & Aegypto maximè invenitur. *Locus.*

Cibus soli inter aquilas, *a* cadavera. Gravis enim, & ad rapinam iners, à corvo cæterisq; id genus alitibus verberatus, fugatur, capitur. Muribus quoq; circa Gazaram Ægypti urbem victitat. Pullos statim parere, Aelianus auditione se recepisse scribit. Avicenna fel ejus destillatum cum oleo violaceo ad aurium dolorem & tinnitum; fimum ad abortum commendat. *Nutrimentum.* a *Arist. H. A. l. 9. c. 32.*

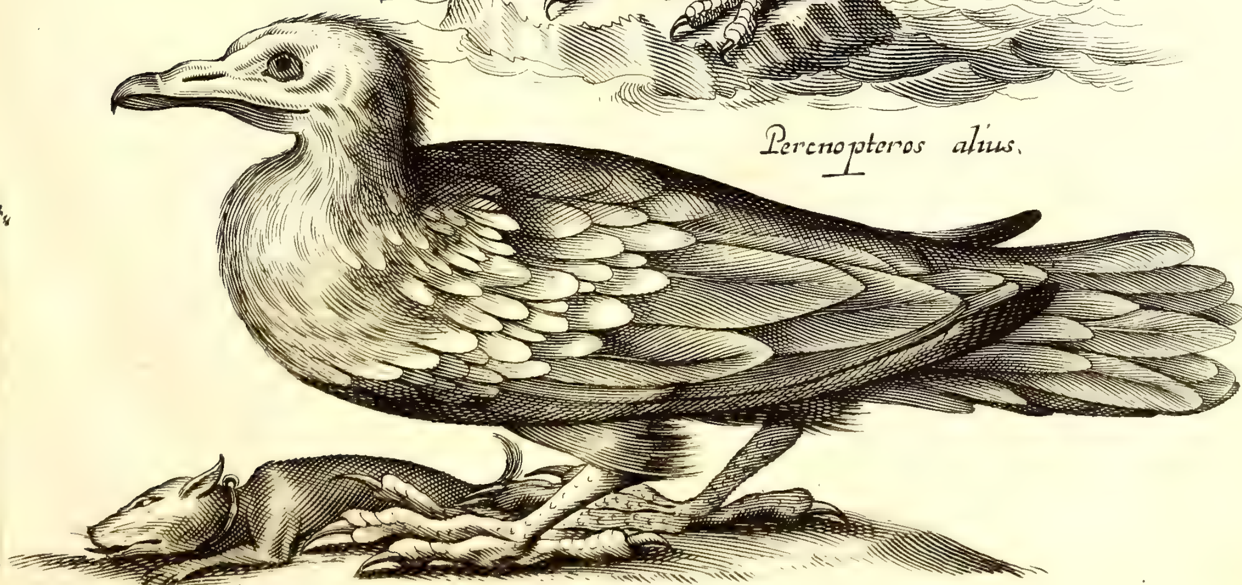
OSSIFRAGA & Ossifragus, Græcis φήνης Aristoteli φήνη. Harpa quoq;, Sanqualis, & Immussulus dicitur. *Nomen.*

Aristoteles *b* de ea. Ossifragę magnitudo major est quã Aquilę (Chrysaeto nempe excepto) Color ex cinere albicans. Parum oculis valet. Nubecula enim eos habet oblæsos. Quæ ab Aldrovando exhibetur, quatuor dodrantes & medium erat longa, novem, alis extensis Spithamas, lata, libras undecim pendens. *Plumæ* totius corporis, sub-albo, fusco, & ferrugineo colore variabãt. Cutem proximè vestientes, molliculæ & candidissimę erant, remiges ex toto ad castaneum tendebant. *Caput* & *collum* angustis & oblongis pennis rigebat. *Rostrum* ei duos digitos latum, palmum longum, subnigrum, è Corneo fuscum, ab initio membrana quadam ultra navium foramina protensa, marginibus suis literam s. exprimente tectum, ita aduncum, ut uncus solus pollicẽ latum adæquaret. *Lingua* humanæ simillima, lato apice, hamatis utrinq; duris & corneis appẽdicibus, membranula tenui *Descriptio.* b *Arist. H. A. l. 8. c. 3.*

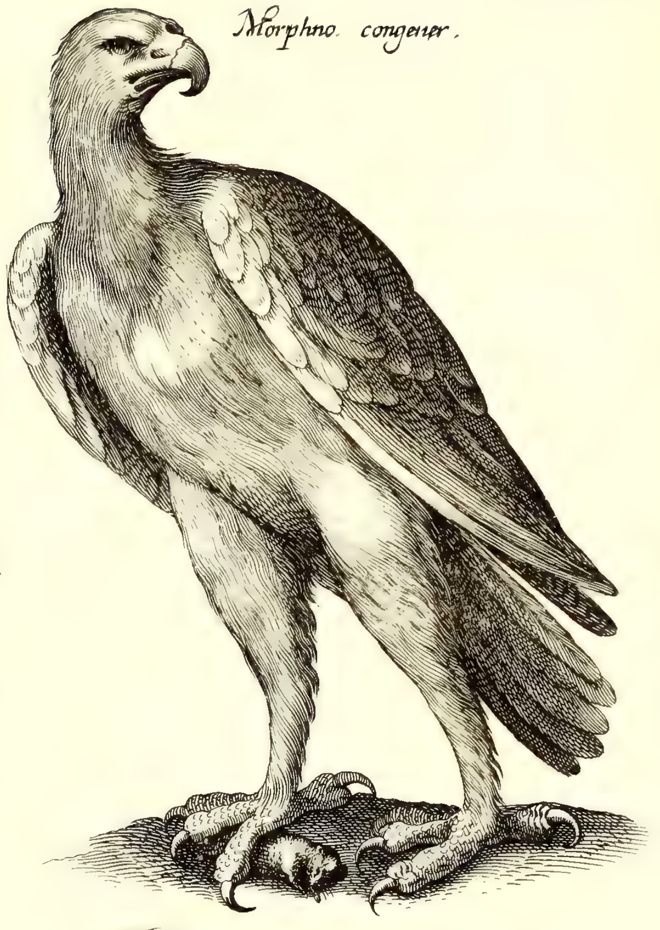

Morphnos
Süten Adler
Bellonij

Percnopteros
geyr Adler

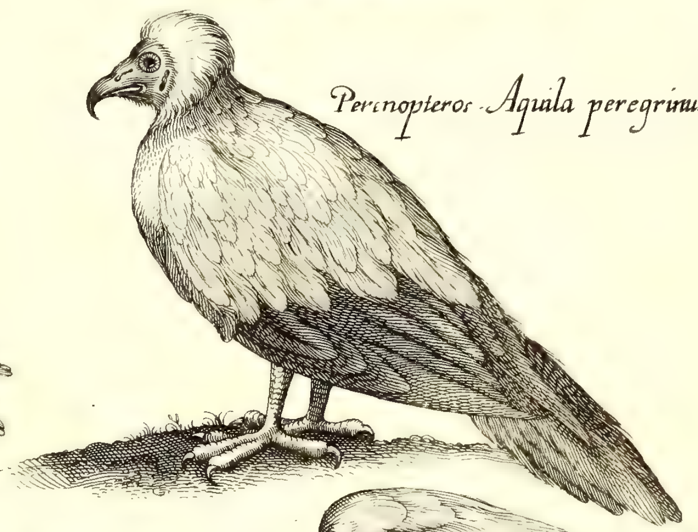

Ossifragæ alis Species.

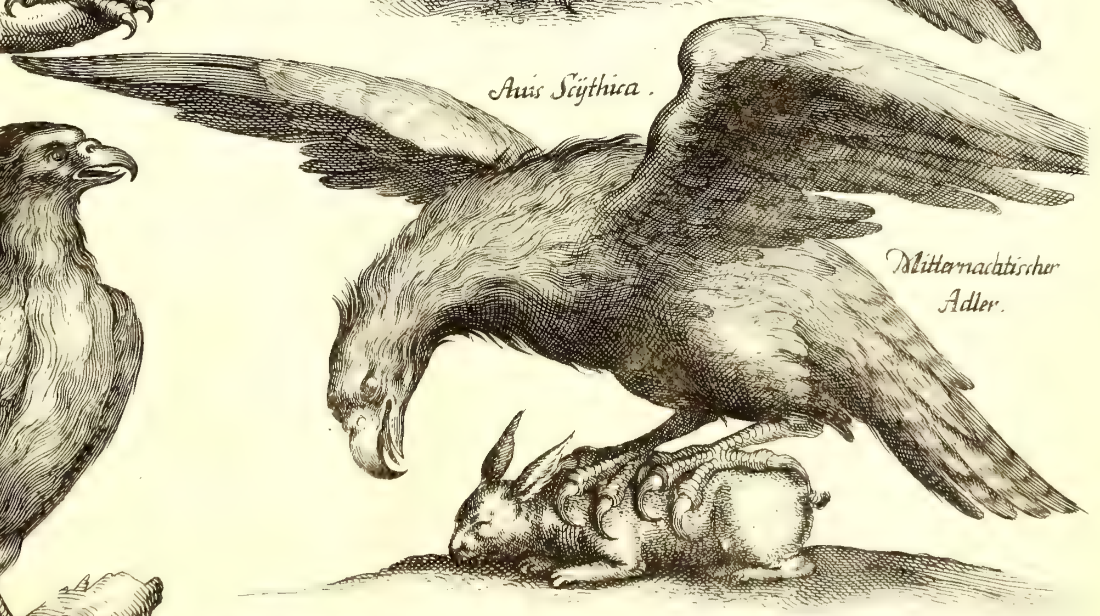

Percnopteros alius.

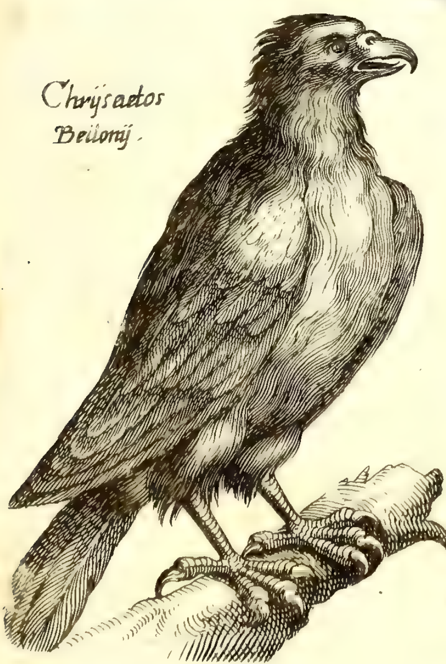

Ossifragus.
bein brecher.

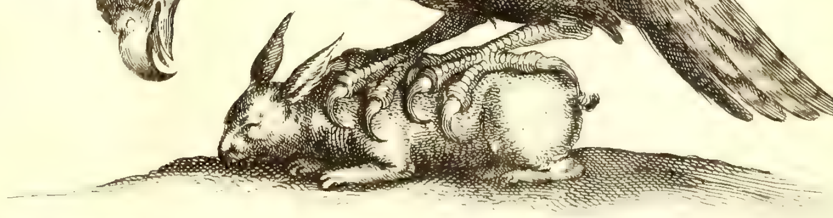

Morphno congener.

Heteropus aquilæ
species.

Percnopteros Aquila peregrinus.

Avis Scÿthica.
Mitternachtischer
Adler.

Chrÿsaetos
Bellonij.

tenui ad inferiorem mandibulam connexa. *Mandibula* inferior canalis instar excavata; palatũ medio rimam quandam exhibebat per quam pituita à capite destillabat. De *mento* plumulæ tenues villorum instar, ad barbæ speciem quod ossifragæ *c* Plinius tribuit propendent. *Crura* fuscis plumulis aliquantulum fulvescentibus ferè tota obtegebantur. *Vngues* nigerrimi, præ atrore splendebant, & semicirculum ad amussim repræsentabãt. Substantia ipsorum intus alba & ossea, foris fusco cortice intecta erat. Duodecim *caudæ* pennæ albo & nigro maculabantur, intus albę, extus fuscę. Et hæc *externarum* partium ratio est. *Interna* si attendantur, Uvea, quæ homini in pupilla perforatur, tenuissimam quandam membranulam pupillæ prætensam habebat unde, ut Philosophus notavit, minus visu pollet. Pars, quæ iridis ambitu clauditur, ne prorsus visio præpediretur, subtilissima, ἄχροος, & pellucida erat, *Abdomen* pinguedine copiosâ redundabat. *Lien* illi rotundæ figuræ, *ventriculi* corpus membranosum, fundo superiori orificio latius, ingluvie carens, quod de sua ossifraga Plinius, cujus vicem Oesophagus, simul atq; jugulum transiit, paulatim ad ventriculum usq; dilatatus, gerere videbatur. *Vesicæ* fellis nullum cum *epate* consortium hoc sub vẽtriculo multo immersum erat adipi. *Vterus* crasso corpore, pyri formâ, semine plenus. *Vropygium* medii pugni crassitudine, & adiposum cõspiciebatur &c. Ad hujus genus Bellonii illa, quæ corpulentia colore & specie milvi est, duab. maculis nigris ad alarum latera notata, capite accipitris stellaris, cruribus & pedibus vulturinis, &c. non pertinet: sed illa quæ in comitatu Tyrolensi, colore accipitrum in dorso, in ventre albicante; orgyiæ, distẽtis alis latitudine, rupicapras ex alto ad montes præcipitat, & frusta ossium etiam majuscula deglutit; referri huc potest: ut & illa, quam Gesnerus, plumis albis, capite nudo & flavo, Saxis injecta ossa confringentem, amici verbis describit.

c Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Cibus ipsi Rupicapræ, Hinnuli, canes Venatici, Anguillæ, cujus frusta in dissecto ventriculo inventa, tam acuti fœtoris erant, ut spectatores in animi ferè deliquium conjicerentur. *Nutrimentum.*

Probè *fœtificat*, ut pullos suos & Aquilæ, quos ista nido volandi facultatem adeptos, & edaciusculos, † ejicit, nutrit, & abreptos λιγέως deflet. Vultures minores ex iis progenerari, & ex iis magnos qui omninò non generent, scribit *d* Plinius. *Generatio.*

† Arist. H. A. l. 9. c. 34.

d Plin. H. N. l. 10. c. 3.

Pugnat cum vipera; & sauciata, *e* herba sonchо simili, sibi medetur. *Antipathia.*

Voces alias alio in tempore jacit. *Vox.*

Vsum si spectes, fel ejus cum melle potum *f* leucen curat: stercus aridum tritum concoctionem promovet. Vẽter potus calculos pellit. Intestini extremum ad alligatum, colicam sistit. Os ad coxam suspensum, varices sanat. *Vsus.*

e Lucret. l. 5.

f Plin. H. N. l. 30. c. 7

ARTICULUS V.

De Anopæa, Aquila alba, Aquila heteropode & Scythica Ave.

ANopææ fit in Homero Odyssi r. mentio, quę quibusdam est ἀφανὴς invisibilis, seu ἀνωφερὴς id est sursum evecta. Alij πανόπαια scribunt, & hirundinem intelligunt.

AQUILA ALBA seu Cygnea, magnitudine est Chrysaëti, candoris nivei, in rupibus circa Rhenum invenitur. Leporum, cuniculorum, porcellorum & piscium venatu vivit, & volatu tarda est.

HETEROPOS Gesneri, sinistrum crus cęruleum, dextrum fuscum albicans habet, de cętero, pectus, collum, & venter fusca sunt, punctis nigricantib. maculosa. *Capitis* & cervicis pennæ rigent. *Oculi* subrubent, dorsi initium circa alarum summitates in gibbua attollitur.

DE SCYTHICA ave ita *a* Aristoteles. In Scythia genus avium Otides. Hæc duos pullos parit. Ovis non incubat, sed in pelle leporis aut vulpis impositos pullos relinquit. Observat in summa arbore an adsit qui pullos surri-

a Arist. H. A. l. 9. c. 33.

ſurripiat. Quod ſi quis aſcendat, pugnat & verberat alis, ut Aquilæ. Plinius ab eodem deſumſit. Olaus M. oculatus teſtis, utriuſq; hiſtoriam confirmat, quã Albert. M. falſi inſimulat.

NB. *Ad Aquilas pertinent Itzquantitli & Tlacoquantili Indorum, vide infra Mantiſſam N°. 1.*

TITULUS II.

De Vulturibus.

CAPUT PRIMUM.

De Vulturibus in genere.

Nomen. VUlturis nomine intelligitur, quæ Græcis γὺψ γύπας, Οἰωνὸς, Αἰγύπιος; Latinis etiam Vulturius, à tardo forſan volatu, & per periphraſin, Avis Titii, torva, avida, magna, Palatina, caucaſea, dicitur. Lycophrõ *a* eas olores rapaces, Hermogenes τάφους ἐμψύχους. Seu ſepulchra animata vocat.

a *Lycophrõ in Caſſandra.*

Deſcriptio. Toto corpore Aquilam ferè imitatur, illamq; ſeſquialtera proportione, ſi Bellonio credendum, excedit; nec tamen, quod in rapacium genere ſolemne, marem fœmina magnitudine ſuperat. *Roſtrum* ipſi obuncum, oculi truculenti; quatuor, apud Philẽ, narium ſpiracula, unde τετράπνος, quod fabuloſum eſt. *Collum* implume, ſeu potius capitis plumę ita breves, ſi cum Aquilis conferantur, ut implumes videantur. *Guttur* longitudine & capacitate, quod propendens ante vẽtrem ingluvies oſtendit, inſigne, ſub quo ſpacium palmi latitudine, non tam plumis quam pilis, ruffis, vitulinis ſimillimis, inſtar leniſſimi cujusdam velleris, omni ſcapo calami deſtitutis, veſtitur. *Alarum* incumbens corpori pars, leni tota vellere, quod ſoli inter rapaces peculiare integitur. *Crura* tota ad pedes plumoſa, contra gelu & frigus munimentum. *Ungues* adunci.

Locus. *Sedes* in altiſſimorum montium jugis, ponere, *b* Ariſtoteles, *c* Plinius, & *d* Homerus ſunt authores. Poetæ Caucaſeas vocant. A recentioribus in Creta, Zacyntho, Apennino, monte Galliæ Aureo, viſi ſunt. Æſtate in aprica, frigoris vitandi causâ demigrant, & in Arabiæ deſertis & Ægypti inter Cairum & mare rubrum planis, numeroſos Bellonius vidit, quod iter illud Camelorum cadaverib. plenum, paſtum ipſis ſuppeditet. *e* Agricola in ſylvis degere aſſerit. Juvenali *f* nidulantur etiam in arboribus. In Creta & alibi in præcipitiis montium mari imminentibus. Propterea Herodotus Briſſonis Rhetoris pater ait, † eſſe vultures in terra altera nobis ignota, eo argumento, tum quòd nemo vulturis nidum conſpexerit; tum quòd magno numero repente apparent ſequentes exercitus.

b *Ariſt. H. A. l. 6. c. 5.*
c *Plin. H. N. l. 10. cap. 7.*
d *Homerus Iliade 2.*
e *Agricola l. de ſubterran.*
f *Iuvenal. Saty. 14.*
† *Ariſt. H. A. l. 6. c. 5.*

Nutrimentum. *Victitant* morticinis & quidem ſolis, illi, qui cum Aquilis, Oſſifragis, & Accipitribus nullam cognationem habent, ſui generis volucres mortuas, ſi Herodoto Pontico credimus, ne attingentes quidem. Vivis etiam tum volucribus (ruunt enim in anſeres) tum quadrupedib. illi, qui Spurii ſunt. In *g* Creta & Helvetia agnos, hœdos, lepores, cervorum hinnulos. In Chile *h* Americæ provincia pecudes, infeſtant.

g *Bellon. l. 2. de Avibus c. 23.*
h *Monard. l. de Aromat.*

Datur quoddam genus quod Torgos & Hæmatorrhophum dicitur.

Venantur à meridie uſq; ad noctem, ab ortu ſolis ad illud tempus quieſcunt.

Generatio. De eorum *Sexu*, *Coitu*, *Partu*, & *Incubatu* non conveniunt Authores. Fœminas duntaxat inter eos reperiri, *i* Aelianus, *k* Orus, *l* Philes, Tzetzes *m* & alii authores ſunt. His adverſæ Auſtro volant, vel ſi Auſter non ſpiret, ad Eurum ventum oris hiatu ſe pandunt. Spiritus venti influens, intra quinque dies, quibus nec cibum nec potum capiunt, ipſos implet. Tertio à conceptu anno, non ova ſed pullos parere, Geoponicorum ſcriptor, Philes, & Simocattus produnt, intra centum & viginti dies ova deponere, Orus & Tzetzes. Ariſtoteles *n* & *o* Plinius nidificare ſcribunt. Niphus nidum in Italia vidit. Ille bina complurimum ova ponere reliquit: hic ex Umbricio Aruſpice tria. De tempore partus nihil determinant, hoc interim à Divo Hieronymo proditur, vulturem cùm cœperit ova edere, quippiam ex Indico tractu adferre, nucis inſtar, intus habens,

i *Aelian. H. A. l. 2. c. 46*
k *l. 1. Hierogl.*
l *Phile de propriet. Animal.*
m *Tzetzes Chil. 12. c. 439.*
n *Ariſt. H. A. l. 6. c. 5.*
o *Plin. H. N. l. 10. c. 6.*

habens, quod moveatur, sonumque subinde reddat. His veritas subscribere videtur; attamen cum Aquilæ, ossifragæ & vultures, ut ex Aristotele, & Plinio palam est, promiscuo coitu inter se utantur: facilè ex diversarum specierum avibus, tertia sterilis, ut ex equa & Asino Mula, generari potest, quæ ob similitudinem cum vulturibus, quam Aquilis majorem, inter illos potius collocetur. *Educationem*, si videas, apud *p* Orum centum & viginti diebus pullis nutriendis insumit, alimento deficiente femoribus suis rostro vellicatis sanguinem ciet, ipsisque sugendum præbet. Apud Albertum verò unguibus eos vulnerat, & de superfluo sibi cibo pascit.

Educatio. p *Orus l.1. Hieroglyp.*

Extendit *ætatem* ad *q* centesimum annum.

Aetas. q *Ambros. l.1. Hexaemer. l.5. c.20. Isidor. Origin. l.12. c.7.*

Quantum ad *facultates & actiones animales*, Oriente sole in occasum, occidente in ortum prospicit, ut apud Orum extat. Non ultra maria tãtum, sed per quingenta *r* etiam millia passuum cadavera odoratur: seu quòd instrumenti sit exquisiti & sicci; seu quòd copiosa ab integris quandoque exercitibus exhalatio sit, seu quòd eadem conglobata, ventis eodem deferatur.

Visus. r *Thom. Aquin. de Anima l.2. Comment. 97.*

Moventur tardè propter corporis molem, & volant turmatim.

Volatus.

Ingenium exinde colligas, quòd Regiones frigus evitaturi mutent. Aegypto non minus, quàm Ciconiæ advenæ, quòd ad idem cadaver, à quo saciati sæpius recesserunt, identidem redeant, & expeditos ad bellum exercitus præsentione quadam consequantur: ac ut aliqui addunt, biduò triduove, imò septenis diebus antè ea loca circumvolent, in quibus cadavera futura sunt, quòd domi cadavera *s* à venenoso serpente percussa fugiat, & hepatis morbo laborantes magnarum avium jecinora vorent. Suaveolentia adeò aversantur, ut ne armenta quidem mortua, unguento *t* adorato illita, attingant; imò unguentorum odore perimantur, perit, & *u* mali Punici grano vultur: sed semine Siseris *x* Cretici vehementer oblectatur.

Ingeniũ. s *Nicander in Theriac.* *Antipathia.* t *Aristot. in Mirabil. Plin. H. N. l.12. c.53.* u *Ael. H. A. l.6. c.46* x *Plin. H. N. l.20. c.5.*

Inter eius *morbos* sunt, Hepatis obstructio, & pediculi, insectum venenosum, pediculo par, vel ei qui in inguine nascitur, persimile.

Morbi.

Usum in medicina partes ejus, magnum obtinent. Medicamentum ex integro ab Aëtio *y* paratur, ad abscessus, cõdylomata, strumas. Cerebrum capiti vel naribus cum oleo cedrino illitum, dolorem ejusdem sedat. Cor pulli adalligatum adversum comitialem morbum prædicatur. Serenus jecur ad jecoris dolores commendat. Fel. Opstalmicis benè ex Sammonico admiscetur. Penna pedibus subjecta parturientes adjuvat; sed nisi tempestivè auferatur in uteri procidentiam conjicit. Si dentes ea scalpentur, acidum anhelitum reddit. Nidore pennarum, si urantur, serpentes fugantur. Pellis ventriculo apposita *z* concoctionem egregiè juvat. Nervi † ex cruribus & summis pedibus collecti, & ad talos ęgri alligati, podagram curant. Externa si attendas, ex ossibus vulturis tibias * Scythæ Anthropophagi, Malenchleni, & Arimaspi conficiebant. Ex cruribus cãdelabra quidam, quod ipsa, innatâ vi venenum explorare & attrahere crederent.

Usus. y *Aet. l.13. c.124. Galen. Euporist. l.9. c.91.* z *Lemn. de occult. Naturæ. c.26.* † *Trallian. l.11.* * *Pollux Onom. l.4. c.10.*

CAPUT II.

De vulturum Differentiis.

VUlturum duo duntaxat *genera* Aristoteles † agnoscit; at Neoterici plura esse observant.

† *Arist. l.8. c.3.*

Primum est Albicantius, & parvum, quod in montibus * Rheni, Danubii, Helvetiorum circa Clavonam, apparet, & in Scythia, & subjectis Septentrioni regionibus frequens est.

* *Albert. l. 7. de Animalib. c.8.*

Alterum σποδοειδέστερον seu magis cinereũ, cujus pilos seu plumulas albas capillaceas & capillamentorum instar subtiles, adeò candidas esse Bellonius scribit, ut pelle subditiciam & elaboratam, mustelæ alpinæ albæ, seu etiam vulpis albæ esse, quispiam existimare posset.

Tertium Bęticum, quod Aquilâ paulò minùs habet pennas colli, dorsi, vẽtris, totiusq; adeò corporis, castaneo

C colore

colore tinctas, dorsi & laterum exiguas, & squammarũ instar latiusculas, quæ dorsum, ventriculũ, ventrem, & uropigii radicẽ vestiũt, ruffas plumas verticis breviculas ac curtas, si Aquillis comparetur. Colli angustas ac longiusculas, quales gallis gallinaceis, & sturnis propendent. Crura brevia, plumis undiquaq; ad superiorum usq; digitorum partem contecta.

Quartum Nigrum, quod est cauda brevi, alarum & caudæ pennis ejusdem cum Bœtico coloris. Albertus minus hoc, sed viribus præstantius scribit.

Quintum Leporarium, rostro obunco, nigro, fœdis oculis, corpore firmo & magno, alis latis, cauda longa & directâ, colore in rutilo nigricante, quod ex vulture & Aquila cõpositum videtur, & illud quod Homero Albertus *melanocon* vocari scribit. Huic enim peculiare leporibus insidiari: & solus inter cæteros velox & ad docendum aptus est.

Sextum Aureum Gesneri, quod ita describit. Longus est à rostro ad extremam caudam sex dodrãtes & paulò amplius, ad extremos ungues quinque dodrantes aut paulò minus, longitudo superioris rostri quãtum illud aperitur, septem ferè digiti trãsversi. *Caudæ* longitudo circiter tres dodrantes. Tota *pars supina*, id est collum inferius, pectus, & venter & pedes quoque rufto colore sunt, dilutiore quidem caudam versus, rubentiore versus caput. Digiti pedum fusco vel corneo colore sunt. Alarum penna longissima quatuor dodrantes æquat. Subnigricant seu fusco sunt omnes alarum pennæ uno ferè colore: parvulæ tamen supremæ in alis nigriores sunt, vt per medium alię subruffis maculis, aliæ subalbidæ circa imum distinguuntur, eo nigriores autem sunt, quo propiores dorso, ubi præ nigredine splendent. Pennæ per medium dorsum nigræ sunt, splendentq; in earum medio cauliculi albi, præsertim quæ circa medium dorsum sunt, & dimidia colli parte, reliqua enim colli pars, pennas ex albido ruffas habet. Caudæ pennis idem color est qui alarum, nempe fuscus. Hisce addit Albertus quoddam collo crasso, alisque ad dorsum valdè retortis & magno pectore, quod frequenter in ripis maris degit, & quod venatur, eò defert.

TITULUS III.

De Accipitribus.

CAPUT I.

De Accipitribus in genere.

Accipiter vultures excipiat, avis cujus tanta apud veteres veneratio, ut & *a* præsagiendi post exactam hanc vitam vi pollere, crediderint: & legem qua capitis damnatur, qui eum etiam imprudens occidisset, tulerint: tanta apud Ægyptios, ut ipsum *b* Soli acceptum putarent, picto *c* Osirim proponerent. Tentyritæ *d* & Philarum *e* incolæ sanctissimè colerent, interfectum sepulchri honore afficerent, & in urbem *f* Butim asportarẽt; seu quod ipsius substantiam ex sanguine & spiritu constare *g* dicerent; seu quòd regionem à venenatis animalibus *h* eos repurgare cernerent; seu quòd Accipiter priscis temporib. librum puniceis literis scriptũ, in quo cultus Deorum forma continebatur, Thebas ad sacerdotes, detulisse *i* crederetur.

a *Porphyr. lib.4. de abstinent.* b *Porphyr. ibid.* c *Plutarch. de Iside & Osiride.* d *Aelian. l. 10. de Animal. c. 24.* e *Strabo l. 17. Geogr.* f *Herodot. in Euterp.* g *Porphyr. l.c.* h *Diodor. Sicul. l. 2. c. 4.* *Euseb. l. 2. de præpar. Evangel.* i *Diod. l. c.*

Nomen. Dicitur Græcis communiter ἱέραξ. Macedonibus ϖέργος, apud Lybias βάρβας, Hesychio, κερχνὸν, Tyrrhenis ἄραχος; aliis μέρμνης. Latinis Accipiter, seu à rapacitate, seu quòd ter sit acceptus. Unde & sacer ales vocatur.

Descriptio. *Avem ipsam* si spectes, corporis ipsi *moles* incerta. Nonnunquam vix Aquilis cedit, in Aegypto *k* minores quàm in Græcia, in regionibus Aquiloni obversis & rupibus, quia sanguine & spiritu abundant, majores. Major mare fœmina, quòd in illo humidum ab immodico absumatur calore; in hac, sanguis cum moderato calore copiosior, multum argumento materiæ suppeditet. *Color* ipsis ut plurimum ex albido fulvo & nigro diversus, maculisq; distinctus, alibi, albi & leucophæi reperiuntur, & qui in frutice spinoso aut acere habitãt, ad ruffum aut nigrum declinant: qui in fago, ad gilvum

k *Arist. l. 9. Histor. A. c. 28.*

vum seu pallidum. *Caro* est asperior,
l *Athen.H.* quàm *l* cuculi copiosioribus plumis
A.l.&c.9. integitur, quàm graviores aves, quòd
superfluâ materia ad pennas amandetur, eorumque generationi serviat.
Rostrum habet aduncum extremo plerumq; corneum. *Oculos* splendidos, unde Soli sacri, & perpetuò mobiles, quorum color cum ætate mutatur. *Cerebrum* copiosum, linguam latam, principio obtusam, nec bifidam, nec acutam. *Pectus* acutissimum, modicâ carne munitum. *Alas* rapacium acutiores. Anhelitum fœtidum, *cor* magnum, cuspide obtusa. *Lienem* adeò exiguum, ut sensum propè modum effugiat. Fel nonnunquam ærugineum, jecori & intestino adjunctum.

Locus. Si *loca* spectes, frequentissimi sunt, in Anglia, Suecia, Prussia, Livonia, Russia, quod istæ avibus tardioris volatus, & multæ carnis abundent: minus frequentes in Syria, Persia, Africa, Græcia, & Cretâ. *Nidulantur* in præruptis & altis rupibus, in Alpibus
n *Homer. Odyss.ε.* inprimis, sed vel inter vepreta, vel *n* in arborib., acere inprimis, fago, quercu, abiete, pinu. Qui Massiliæ *o* agros
o *Plin.H.N.l.10.c.8* incolunt, humi fœtificant, nec alibi nascuntur.

Nutrimentum. Potu omni, Tinnunculo excepto, abstinent, si Aristoteli *p* & Suidæ *q* credimus: bibere *r* Plutarchus, etiam postquam hominis defuncti corpus tetigerit, si affluentis copiæ aqua invitetur, *s* Gyllius, prodidere; quamdiu viventium sanguis sedandæ siti sufficit, non bibere: si exanguibus vesci cogatur, potare, credibile. *Cibus* ipsis aves, gallinacei inprimis & colũbacei generis, Turdi, Fringillæ, Coturnices, Corvi, Picæ, Cornices; nobilioribus cancri & caro leporina vehementer sapiunt: vilioribus. etiam mures, ranæ, & talpæ; mansuetis quoque fruges & panis. Nec à cordibus, quod cum *t* Aristotele, *u* Plinius & Aelianus non credidere, teste Alberto *x* & Aldrovando abstinet, quin cerebro è cranio divulso & absumpto, reliquum corpus involant. Nulli ad reliquias prædæ suæ revertuntur, *z* dum sylvestres sunt; nec vnquam cadaveri insidere visi: sed omnes interdum tam avidi, vt stercora præ fame deglutiant.

p *l.8.Histor.c.38.* q *in voce ἱεϱ.* r *Plut. de Iside & Osiride.* s *Gyllius in Aelian.* t *Aristot.9.Histor.c.11.* u *Plin.H.N.l.10.c.8* x *l.23.de Animalib.* z *Albert. l.c.*

Venatur autem Accipiter, non tantum Turtures; Gallinas albas maximè *a* propter candoris insigne, Anates, Cornices, Sturnos, Picas &c. sed & proprium genus, quod præterquam Aquilæ & Olori, ut quibusdam placet, nulli aliarum avium cum eo commune est. Cuculus ab eodem absumitur, *b* si quando vna apparuere, sola omnium avis à suo genere interempta. Leporem postquam cœpit, sinistrum pedem terræ infigit, dextro prædam retinet, & quàm primum potest oculos ejus eruit. Venaturus solus volitat; prædâ conspectâ humilis propè terram fertur, & omni conamine instat si primo nisu frustratur, persequi desinit, & sibi indignatur.

a *Columella l.9. de re rust.* b *Aristot. H.A.l.6.c.7. Plin.H.N.l.10.c.9.*

Generatio. Fœcunditate negatâ, quòd humorem *c* ad crura, vngues, pennas, & genitalia loca simul nequeat transmittere natura; *salacitatem* ipsi adscripsit antiquitas. Certè, & cum Aquilis *d* coëunt, & Asteria cum Accipitre cõgreditur. Quoddam genus, cum in venerem ruit, minimarum etiã avium morsibus patet: aliud, *e* more hominum amatoria levitate flagrantium, fœminas semper sectatur; absentes clangore prosequitur. Aegyptii fœminam una die requisitam, quantumlibet secesserit, à marito vocatam, obsequi tradunt, & inde fœminas morigeras titulo Accipitris honestãt. Tria utplurimum quatuor aut quinque *f* quandoq; *ova* pariunt, & vicenis diebus incubant.

c *Arist.3.de gener. Anim.c.1.* d *Arist.2.de gener. Animal.c.5.* e *Aelian.l.2.de Anim.c.43.* f *Albert.l.10.c.8.*

Aetas. *Aetas* hujus avis in multos se protendit annos. Aegyptij *a* ad septingentos pervenire, sed falsò asseruerunt. Multis etiam infestatur *morbis*, *b* nempe difficultate respirandi, & tum sonum elidit; aliquãdo oscitatur, & vomit: tineolis, & tum ipsi venter & collum glabescunt: cholera, in qua liquorem viridem evomit. Spongiâ, quâ affectus, præter consuetudinem bibit, multum sessitat, nec ex manu, nec ex perticâ discedit. Febri, tum pustulas siligini similes in ore habet. Tineis, tum caudam, frequenter motitat. Suppressione alvi, tum crebro anulum perticæ admovet, & ex-

a *Aelian. l.10. de Animal. c.14.* b *ἱεϱακοσόφιον Demetrii ed. Rigaltii.* *Morbi.*

crementa nigra reddit. Intemperie frigida, & tum excrementa crocea aut cruenta reddit, alas autem remissas & laxas, capitis plumas horrentes habet. Pituitâ sicca, & tum liquorem per nares non emittit. Gravedine, & tum ipsi liquor per nares, spumâ per oculos elabitur. Tremore, & tum pinnas ut struthiocamelus habet, & volare nequit. Plura apud citatum Authorem vide.

Vox.

Vox Accipitribus alia alio tempore, & generi. Apud Gręcos verbo Ῥύζειν per onomapopœiam conficto, apud Latino Pipandi exprimitur. Gallinæ si eam audierint, dum interim incubant, ova vitiantur.

Visus.
d *Aelian. H.A. l.10. c.14.*

Visus tam acer, *d* ut nullo negotio adversos Solis radios intueatur. Hinc dicitur Aristophani παντόφθαλμος omniooculus. Cum Apolline, qui est sol, magnam convenientiam habere credebatur; & ejusdem *e* imagine solem denotari Aegyptiis solitum.

e *Plut. lib. de Iside & Osiride.*
Homer. Iliad. v.
Volatus.
f *Aristoph. in Avib.*
g *Aelian. l. 10. c. 24.*

VOLATV sunt velocissimi, & adeò celeres, ut vel ideo *f* ἱπποτοξότες, ξύφιαι, & ἱέρακες παρὰ τὸ ῥᾷον ἵεσθαι à facili motu dicantur; soli qui velocissimus sacri sit; & summam cũ igne *g* cognationem habere credantur. Ita sanè se aliquando efferunt, ut humanum visum effugiant; nihilominus prædam inde visam, jaculo citius demissi, assequũtur. Peculiare illis & cum sola Noctua cõmune, in aëre sese resupinare, caudam deorsum, & alas expandere, his vice sol. uti.

Ingeniũ.

INGENIVM ex parte attigimus, solitariam semper, præterquam tempore coitus volare; justę magnitudinis cum vulpibus etiam, Aquilis, & vulturibus certare; in Thraciæ *i* parte supra Amphipolim cum hominibus societate quadam aucupatum fuisse; in toto avium genere docillimam esse; avem sibi forte sub noctem oblatam, totam noctem sub pedibus tenere, exoriente sole manumittere, obviam non persequi, tandem, succo Hieracii herbæ oculos tingere, sic claritatem pristinam recuperare, addi potest. De cætero, mortuum *k* lugere, & in oculos ejus terram ingerere, noctuæ à reliquis avib. infestatæ auxiliari. Turturem deprehensam *m* dimittere; unde Aegyptii, ne quando imprudentes avem ab Accipitre dimissam gustent, toto eorum genere in cibo abstinent, à *n* Tinnunculo *o* crocodilo, & vite nigra sibi metuere; cum salvia, mentha, abiete & salice sympathiam habere; Authores quidam prodiderunt.

i *Aelian. H. A. l. 2. c. 42.* *Plin. l. 10. c. 8.*
k *Aelian. l. 10. c. 17.*
m *Porphyr. l. 4. de abstinent.*
n *Plin. l. 10. c. 37.*
o *Plut. in Iside & Osiride.*

Visus.

Vsum si spectes, pulli suaves sunt valdè, adultorum caro dulcis & levis. Totus assus & in cibum sumptus, morbum sacrum; in rosaceo elixus, oculorum vitia, pulvis in quo se volutavit, lino rutilo ægri collo alligatus, quartanam, adeps oculis inunctus caliginem, oculi à collo suspensi tertianam; depellere, sed frustrà creduntur. Stercus in vino dulci tritum, *p* conceptum juvare; fumum verò *q* ex eo, spolio serpentis, opoponace, myrrha, galbano, castoreo, sulfure citrino, & felle vaccino excitatum, & per fistulam in uterum exceptum, fœtum educere, credibile est.

p *Hippocr. de morbis mulier.*
q *Vellanivan. in Brevia.*

CAPUT II.

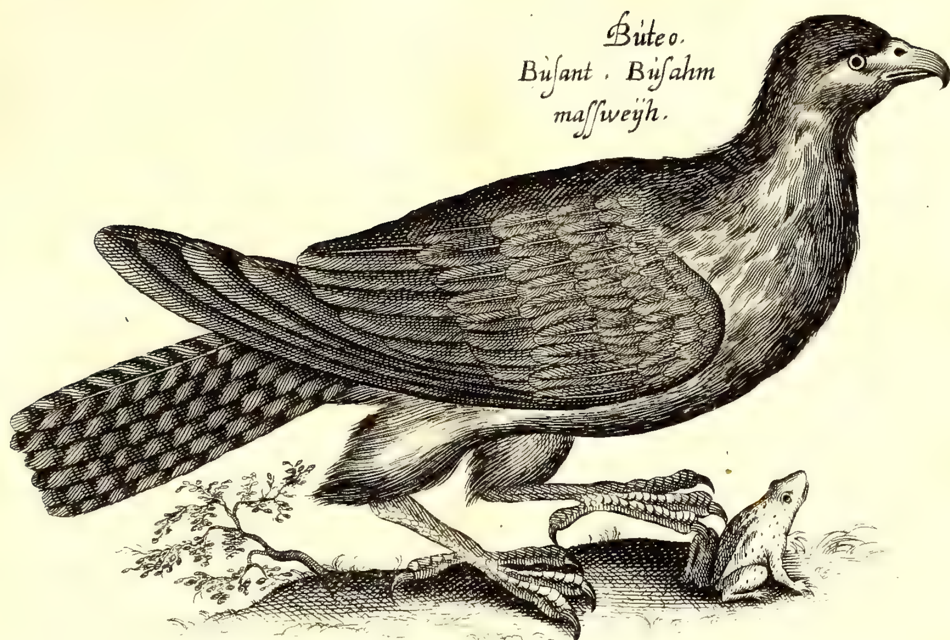
De Accipitribus in Specie.

ARTICULUS I.

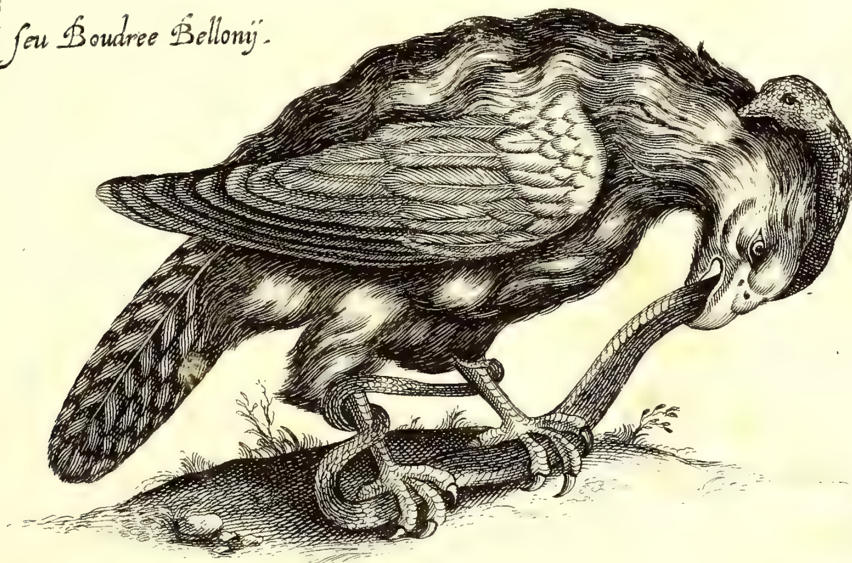
De Asteria, Accipitre Palumbario, & Fringillario.

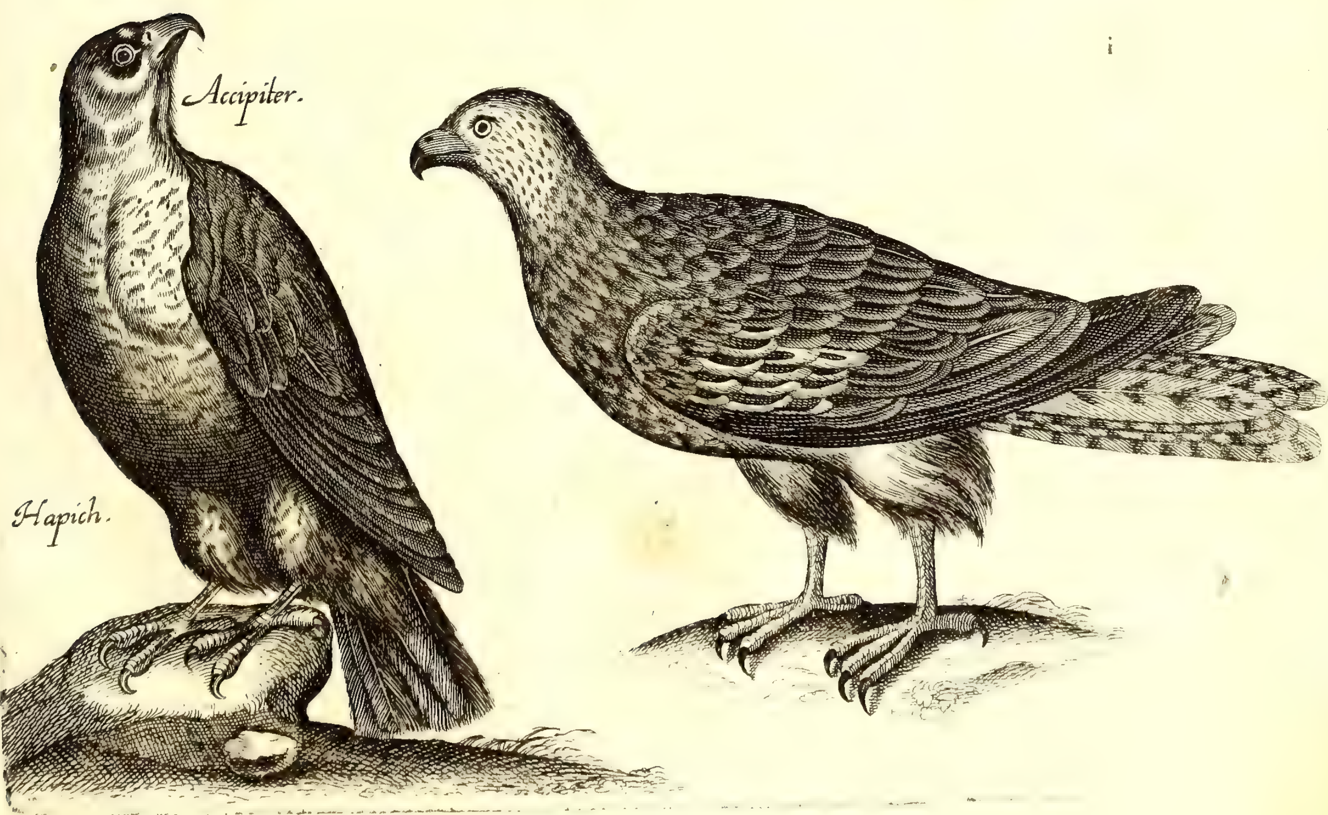
ASTERIAS, qui & Astur aliis, corpore est grandi & oblongiore, unde Palumbario *a* comparatur, punctis & notis quibusdam stellas referẽtibus respergitur, hinc ipsi nomen. *Capitis* pars anterior extensa paulatim est in rostrum. *Oculi* varii & pellucidi: *collum* longius Aquilino. Femora longiora quàm falconum, crura horum respectu brevia, & crassa. Pedes magni. Cauda ob longitudinem dependet. Est ex eorum genere, qui, quòd emissi præterito pugno revocentur, Pugillares mansuefactariis dicuntur. *Differentias* sortiuntur Astures varias. *A natura.* Alii aut rupes mari adjacentes incolunt, aut flumina & aquas dulces sectantur, qui humilem propè terram volatum exercent, & clandestino astu prædam adoriuntur. Alii dissitis à mari locis delectur, & ex excelsis ar-

a *Arist. l. 9. Histor. c. 36*

Goyrani seu Boudree Bellonij.

ſis arboribus prædam deſpiciunt, & infeſtant. A *Sexu*, in quo fœmina colore ad Aquilam accedit, niſi quod maculis denſioribus & rufis aſpergatur. *A magnitudine*, quæ Aſtures ita commendat, ut in Syria aves quę prædæ ac aucupio ſerviunt, ad pondus emantur. *A loco*, ſunt namque *Armeni*, qui oculos habent virides, & ſi cum dorſo nigricantes, optimi cenſentur; crura candida, pedes magnos. *Perſis*, corpus grãde, plumis benè veſtitum, oculi concavi, ſupercilia pendentia. *Græcis* caput grande, & raræ in collo plumæ. *Africanis* dorſum nigrum, oculi, in juventute nigri, ætatis progreſſu ruffeſcunt. *Sardis* pennæ nigræ, crura brevia, femora longa, pedes pallidi. *Illyricis*, ſive Sclavis, ſtatura mediocris, pennæ rubræ, majori ex parte prunarum candentium ad inſtar; pedes magni, femora ab interna parte plana, volæ manus inſtar æqualia. *Alpinis* corpus magnum, oblongum, pedes ferè candidi, ſufficiẽs ad leporum venationem robur. *Germanis* oculi iris & ſuprema capiti contigua roſtri pars, crura, tibię & pedes, crocea. Pennæ caudæ nigris & canis iiſque latis & obliquis maculis aſperguntur; colli ſuperioris & capitis ruffeſcunt, & pũctulis, nigris interſtinguuntur. Carcani Aſtocellus, eſt fortè Tardici & Belonii Semi Aſtur.

ACCIPITER PALUMBARIUS, qui Græcis eſt φασσοφόνος, φαβοτύπος, & φαβοκτόνος, ſeu columbicida, quis ſit, certò dici non poteſt. Ariſtoteles *b* meram nomenclaturam ſuppeditat, & ſimpliciter Accipitrem nominat. Epheſius à Niſpho citatus, Falconem gentilem vulgò dictum ex eo facit. Alberto cum Aſture idem eſſe videtur, Turnero cum Fringillario idem. Ariſtoteli eſt Chalcidis avis magnitudine, & Carnivorus: Porphyrio omnium celerrimè volat.

b *l.* 8. *Hiſt. c.* 3.

l. 3. *de abſtin. ab animal.*

ACCIPITER FRINGILLARIVS Græcis veteribus Σπιζίας recentiorib. ξιυπέρι, corrupto fortè ab Oxyptero vocabulo; Latinis Niſus, quod ei Alberti ni fallor primum ęvo impoſitum eſt, ſed non Ovidij, cui Niſus idẽ cum Haliæto, aliquibus Sparverius, ab Italorum Sparviero dicitur. *Mas* qui Muſcetus vocatur, & fœmina minor eſt, quiq; ab Aldrovandro exhibetur, *roſtrum* habet breve, vnco acutiſſimo præditum coloris cornei ſubcærulei. *Oculi* pupillam ochræ colore pallido, lutea iris excipit, quod reliquum eſt intentu flavet. *Caput*, collum, pectus, venter, crura albicant, & variis maculis diſtinguuntur. *Dorſum* & alas maculæ multæ albæ reſpergunt. *Cauda* nigris & fuſcis maculis transverſim ornata, reliqui ferè corporis longitudinẽ æquat. *Pedes* & tibiæ crocei ſunt coloris. *Fœminæ*, vertex, collum, dorſum, alæ coloris ſunt obſcurè fuſci. In *Syncipite*, & alarum medio, qua dorſo incumbunt, alba macula conſpicitur. *Pars* totius corporis *prona*, eſt candida, & transverſis lineis luteis interſecatur. *Degit* tempore hyberno in ſylvis cæduis, earumq; gracilibus. Non ante occidentem ſolem ad ſedem ſuam revertitur. Plærumque adverſo vento *volat*. In legibus Salicis de eo legitur, quod qui furatus fuerit, centum & viginti denarios perſolvere deprehenſus teneatur. *Dividuntur* ab *Aetate*, in *Nidarios*, *Ramularios* qui necdum plumarum depoſuerunt exuvium & mutatos. *A loco natali* in *Illyricos*, qui vt plurimum lumbos, ac dorſum nigra obtinent, & vitam brevem agunt. *Orientales* quibus cauda duodenis pennis inſtruitur, *Africanos* quibus oculi nigri, pectus nigris & transverſis maculis varium, alæ longæ. *Tridentinos*, qui ſunt proceri, volaces, ſæpe captas, alaudas in terram deorſum dejiciunt; mox ſurſum arripiunt. *Vincentinos*, qui aut in montibus Vincentinis naſcuntur & omnes ſtatura ſunt exigua; aut in Mucroſticanis Spinaroli dicti, capite magno, reliquis minores, & ad aucupia inepti: & *Ignotos*, qui corpore mediocres, maculis ferrugineis ad rubrum inclinantibus, reſperguntur. *A colore* Albos namque in Septentrionalibus oris reperiri, Olaus Magnus author eſt.

ARTICULUS II.

De Circo Aesalone & Tinnunculo.

Nomen.

CIRCUS Hesiodo ἴρηξ κίρκος, Homero & Aristoteli κίρκος simpliciter, Festo Circanea vel Circenda, fortè, quod, cum insidiatur, circuitum in aëre faciat, dicitur.

Descriptio.

Si descriptionem Bellonii sequimur, haud multò milvo minor est: *Capitis* vertex & guttur inferius ex ruffo albicant, plumulæ quæ auditus foramina tegunt nigræ sunt. *Rostrum* capiti continuum plumbeum est, extremum atrum, *collum* breve. *Crura* gracilia, lutea, falsò altero claudicare, Plinius prodidit.

Locus.

Galliæ est inquilina, & ibidem in Arveniæ planis *nidulatur.*

Nutrimentum.

Cuniculos, vulpes, *a* columbos, *b* Turtures, *c* Mures *d infestat.* Bibit cum in maritimis versatur. Amaraginem, lactucam sylvestrem, vel crocum nido imponere creditur.

Vox. *Volatus.*

Vox ipsi acuta, *e* & clangere dicitur, idq; tum facit, *f* cum prædæ propinquus, de ea apprehenda est sollicitus. *Volat* in gyrum, & quidem velocissimè, hinc *g* Homero ἐλαφρότατος, τάχυς, ἄγγελος, Oppiano Equis Iberis velocissimis celerior.

Nomen.

ÆSALO, qui Turnero Smerillus, Isidoro Merillus, Crescentiēsi Ismerlus, Alberto Mirle, inter rapaces minimus est, & tum corporis specie, tum pennarum colore, Falcones refert.

Nutrimentum.

Perdices & columbas *venatur*; Alaudas tam avidè ut ad *h* clibanum usq; ardentem, puteum, vel hominum vestes offendat, si peritia, & usus accedat, quatuor merilli, cygnum etiam dejiciunt. Solus omni tempore *i* apparet, quod tamen Buteoni Aristoteles *k* adscribit.

Inimicitia.

Inimicitias cum *l* vulpe & corvo gerit; illius catulos interficit; hujus ova confringit. Corvi vulpibus auxiliantur.

TINNUNCULUS Gazæ aliquādo Tristunculus, ut Italis Tristarellus, ut Italis Tristarellus, & Canibellus & Gavinellus. Græcis κέγχρεις, κεγχρεΐνας, κεγχρηΐς, & κερχνηΐς, quod multis milij instar punctis insignis sit, dicitur. *Nomen.*

Descriptio. *m l.5.Ornithol.c.6.*

Mas, prout ab *m* Aldrovando describitur, habebat, *caput* in summo vertice nonnihil cōpressum, coloris cum universa cervice ad dorsi initium fermè cinerei. *Rostrum* statim deorsum molli declivitate tendens, unco insigni ac longiusculo, cujus pars capiti contigua fulvescit, media colore est cinereo, ad latera appendix erat, hemicycli formâ. *Alas* & dorsum ferrugineis pennis notis atris distinctis; gulam, pectus, ventrem flavis maculis nigris perspersis vestitum. Alas oblongas, & quinq; digitorum spacio ultra Uropygium extensas. *Caudam* maximâ sui parte cineream, reliqui corporis longitudinem æquantem. *Fœminæ*, quæ major erat, *rostrum* brevius cum rostro magis recurvo, cinereum. *Dorsi* & alarum pars superior ferruginea ad ruffum accedens. Pennæ extremæ dorsi cinerei coloris, & notis trāsversim fuscis obliquis utrinque in angulum medio scapo coëuntibus maculatæ. Habet Aldrovandus & Tinnunculum fœminam alteram, cujus descriptionem apud eundem vide.

Nidulatur in altis ædificiis, muris, turribus & cavis quercubus, monedularum more, non super fronde, sed in latibulis. *Locus.*

Fœminas Mas semper sectatur, *n* de absentibus dolet. Illæ supra quaterna *o ova* edunt, minii modo rubētia. *Pullos* tam diu alit, donec proprio volatu vivere possint. *Generatio.* *n Aelian. l.2. de Animal.c.43.* *o Arist l.3. de gener. c.1.*

Victitat papilionibus, Locustis, vespis, muribus. Inventus aliquando in nido ejus & serpens: sed & ipse in picarum nido cum pullis inventus est. Bibat annon dubium. Aristoteles *p* rarò & solum inter uncungues tradit. Aelianus *q* & Suidas nullo potu indigere scribunt. *Nutrimentum.* *p l.3.de gener.c.1.* *q l.2.de Animal.cap.43.*

Cum columbis singularem colit amicitiam, cum Accipitribus aliis, etsi sui generis capitalem hostilitatem exercet. Ideo, *r* Plinius. Avis, quæ Tinnunculus vocatur, cum columbis habenda est. Defendit enim illas terretq; *r l.10. Histor. Nat. c.37.*

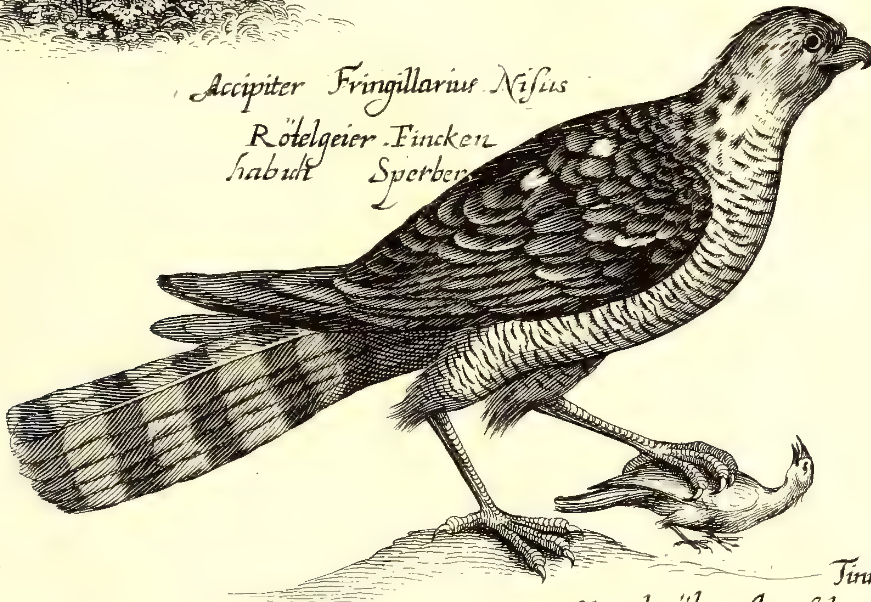
Plin.li.10. H.N.c.8. *a Arist.l.9. Histor.c.5.* *b Aelian.l.3.c.45.de Animal.* *c Aelian.l.6.c.45 de Animal.* *d Homer. in Batrachomyomachia.* *e Homer. Iliad. χ.* *f Eustat.in citati Homeri locū.* *g Odyss.v.* *h Crescēt. l.10.c.13.* *i Plin.l.10. c.8.* *k l.8.Hist. c.3.* *l Arist.l.9. Plin.l.10. c.74.*

Accipiter Palumbarius.
Habich Ralenstösser.

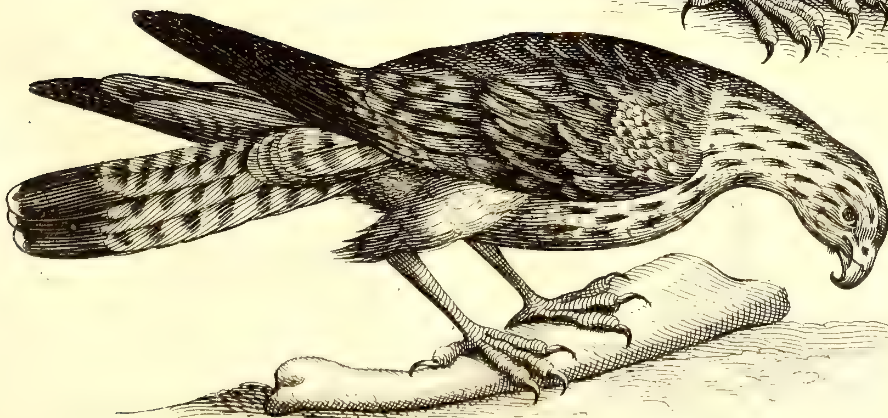
Asterias Sternhabich.

Accipiter Fringillarius Nisus
Rötelgeier Fincken habich Sperber.

Tinnunculus mas:
Wandwäher sternschmatz.

Tinnunculus Fœmina.

retq; Accipitres naturali potentia in tantum, ut visum ejus vocemque fugiant. Hac de causa præcipuus columbis amor eorum, feruntque si in quatuor angulis defodiantur in ollis novis oblitis, non mutare sedem columbas. Fumus ejus albugines oculorum *s* extenuat. s Plin.l.29. Hist.Nat. cap.ult.

ARTICULUS III.

De Buteone, Subbuteone, aliis Accipitrum apud Aristotelem generibus, & sacro Aegyptio.

Nomen. BUTEONES, qui & à numero *a* testium Triorchis, Marcello, Millo dicitur, quæ ternam descriptionem Aldrovandus exhibet. a Plin.l.10. c.28.

Descriptio. *Prima* sub nomine Buteonis ex mõtibus Vineolanis allati ponitur. *Corpus* erecti duarum Spithamarum erat. *Caput* habebat compressum, figurâ trigonâ. *Rostrum* nigrum membranâ circa nares luteâ vestitum. Iridem circa pupillam in *oculis* nigerrimam. *Collum* breve & plumosum. *Dorsum* ad caudam coloris ferruginei. *Altera* ex Gesnerus sub Bushardtut Sabaudis dicitur, maris cognomento, eaq; duplex. Magnitudine *prior* magnã Gallinam referebat. Caput pennis fuscis integebatur: Collum brevissimum erat. Pennæ in tergo fuscæ, extremæ nonnihil ruffi coloris præ se ferebant; in ventre & pectore albicantes nigrisq; plæræque maculis per medium insignes visebantur. *Testes* deerant. *Alteri*, circulus in oculis flavissimus iridem nigram ambiebat, colore nonnihil à superiore variabat. Venter, latera & crura superius plumis albis vestiebantur, quas latiusculi circuli obscurè ruffi per transversum distinguebant. *Testes* bini albi & pusilli ad spinam dorsi inter utrumq; renem consederant, in quorum medio particula teste minor & flava, testiculo proportione respondens, visebatur. *Tertia* est Bellonii sub nomine Guyrani seu Boudree. Huic rostrum est curtum, acie nigrum & hamatum, narium regio & rictus flavescunt. Venter plumis candidis, quarum apicem macula nigra, juxta scapi medij ductum insignis, vestitur. Rectrices alarum plumæ, crenas instar serræ exhibent nigras, ubi albere incipiunt. Caudæ color varietate Attaginis similis. Crura antica & postica annulis imbricata. *Quarta* est illius in quo dissecto tres testes inventi, & qui hactenus descriptis in omnibus ferè conformis erat.

Nutrimentum. *Victus* ipsi ex herbis *b* selarea, asperula seu alysso & Matrisylva; ex animalibus, *k* mures, ranæ, rubetæ, lacertæ, limaces, serpentes, scolopendræ, erucæ. Erepta illi aliquando ab *d* ardea & anguilla; inventa in dissecti ventriculo & talpa. *Volatus* est tardi, tam deses etiam, ut telo petitus vix ad tertium ictum cedere dicatur, ideò nullo negocio capitur. b Bellon.l.2.de Avib. c.10. k c.Arist.9. Hist.c.1. d Simonid. apud Athen.

Usus. *Usus* ipsius tum in *cibo*, tum in *Medicina*. Sanè & in Balearibus insulis, *e* & apud Arvernos Galliæ populos in honore mensarum est. Carnem quippe habet, teneram, hyeme præsertim, & dulcem. Testiculi ex *f* aqua fontis cum melle decocti ad venerem commendantur. e Plin.l.10. c.49. f Bapt Porta l.3.c.34. Pythognõ.

Descriptio. SUBBUTEO seu Hypotriorchis, quod nomen Aristoteles *g* illis qui in Accipitrum genere latiores sunt adscribit, prout ab Aldrovando describitur, verticem habet ex cinereo & castaneo ad nigrum vergentem; ejusdemq; coloris macula, una à capite per tempora ad gulę latera descendit; altera ab initio rict⁹ sub oculis utrimque per gulam in longum protẽditur. *Palpebræ* sunt subluteæ. Plumæ menti & gulæ totæ albæ, & color ille continuus, ad cervicis & verticis per tempora initium, quod minori oculorum cantho ex opposito est, perducitur. Pectoris totius plumę, nec non & ventris medio macula fusca oblongâ notatæ in oris albicant. In pedum *planta*, tubercula veluti calli ubiq; eminent. In nemoribus celsis & densis degit, & homines quos Perdicum vel Coturnicum venationi operam dare conspexit, ipsi insequi solemne est, ut aviculas Canum metu subvolantes arripiat. Sed hæc de istis sufficiunt: quid g Arist. H. A.l.9.c.36.

verò

h *l.9.Hist. c.36.* verò *h* Aristoteles per Pernem, Percum, Rubetarium, & Levem, intelligat, disquiritur. *Pernos* apud Hesychium & Phavorinum genus venatorij est accipitris, ultra ignoratur. *Percus*, seu Percuus idem cum Fringillario propter alarum nigritiem, esse videtur. Aristoteles per Fringillarium, Nisum fœminam; per Percnum marem vulgò Maschettum dictum, fortè intellexit. *Levis* quis sit ignoratur. Bellonius Smerillum esse existimat. *Rubetarius* vel idem est cum Levi, quia de utroq; Aristoteles. Abundè vivunt, & humivolæ sunt, vel Milvi species. Qui SACER ÆGYPTIUS Bellonio dicitur, corporis magnitudine Corvum refert, capite Milvum, colore ad Falconem sacrum accedit. In Ægypto est frequentior, quàm ulla alia Avis quæ rapto vivit. Rara in Syria conspicitur; sed & in Caramania aliquando. Serpentibus potissimum vescitur. Vnde ei olim apud incolas tāta *i* reverentia, ut illius vel per imprudentiam occisor, morte multaretur; ipsa mortua honorificè sepeliretur. i *Herdot. in Euterpe.*

ARTICULUS IV.

De Lanariis & Collurionibus.

DE Lanariorum ignobili genere, Buteonibus rectius annumerādo hic res est, de nobili inter Falcones agemus. *Nomen* ipsi seu à laniandis avibus: seu quod plumas lanarum instar molles habeat. Aliquando Lanius Molliceps Falco albus, degener, & Buteo albus dicitur. *Nomen.*

Aldrovandus *n* duplicem iconem exhibet. *Prior*, accipitri palumbario magnitudine par, *vertice* erat lato, capite & collo crassis, omnibus uti & vētre, totâ parte pronâ, femoribus uropygio, & cauda inferna. Inter oculi canthum majorem & rostrum, maculam habebat nigram, alas oblongas; longè ultra uropygium protensas, *tibias* luteas, & pro reliqui corporis proportione valdè graciles; easdem à poplite ad ungues paulò plus palmo longas, & culmo triticeo vix crassiores. n *Aldrovand.l.5. c.11.*

Vnguiculos uncos, sed tenues. *Alteri* lingua erat lutea & nigra. *Caput* & dorsum cum leucophæo fuscum, pectus totum leucophæum, ad anum usque maculis in longum ferrugineis distinctum. Alarum remigia ex sex ordinibus ratione coloris constare videbantur. Vropigium totum candicabat. *Pedes* habebat luteos, femora plumis ad poplites usq; vestita. Tibias erectas & instar stipitum. Vngues longos & admodum recurvos.

Victum ex muribus in agris quærit; sed & avium pullos, in nido, vel cum per terram volandi impotentes, reptant, rapit. *Albert.l. 23. de Animal. c.15.*

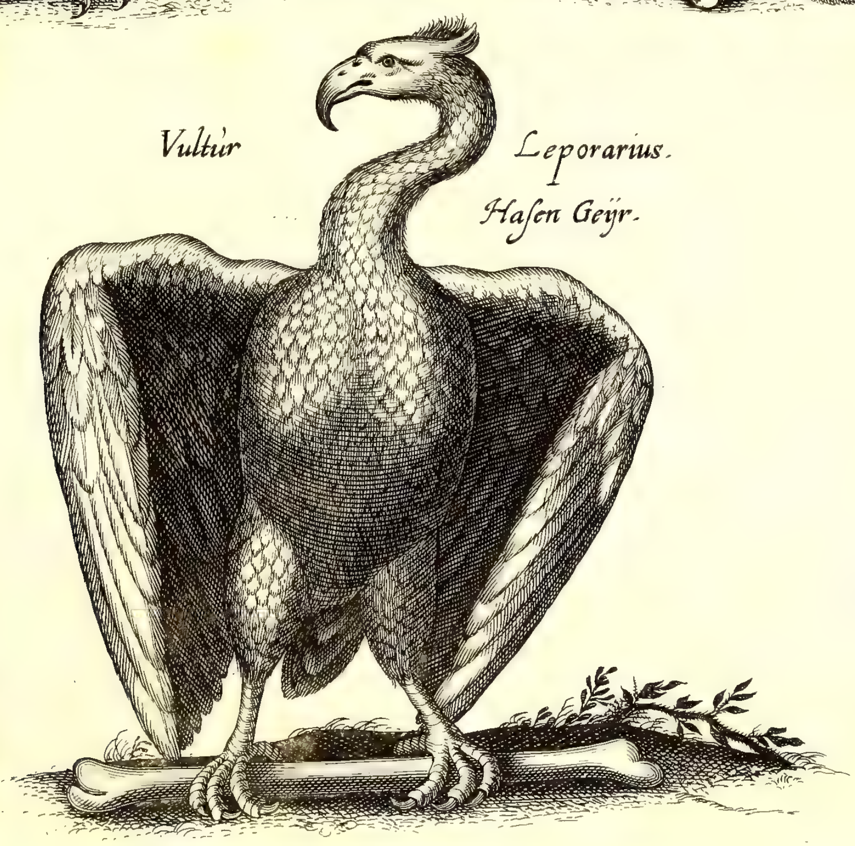
COLLVRIONES de minore sunt Lanariorum genere; illiq; vel *Majores*, vel *Minores*. Ex *majoribus*, qui Aeliano Merulæ venaticæ, Fœmina est turdi mediocri magnitudine, è lōginquo contēplanti tota cinerea. Capite ad reliqui corporis proportionem triplo majore. *Rostrum* habet parte superiore valdè inflexū: inferiore sursum modicè curvatum. *Linguam* in extremo multifidam, & in fibras acutas, & quasi capillamenta quædam desinentem. *Oculos* totos nigros. *Caudam* picæ similem; quæ explicata, corniculatæ crescentisve lunę imaginem exhibet. In Mare gula, pectus, venter, femora, cauda prona dilutius quàm in fœmina albicant. Vertex & dorsum obscurius fuscescunt, plumulæ harum partium adeò sunt tenellæ, ut pili potius glabri ac leves esse videantur. Erat & *alter* totus albus, rostro, tibiis & unguibus exceptis. Interdiu semper ferè arbori summæ aut dumeto insidēt: in Helvetia inter frutices spinosos, & considentes caudam erigunt. *Differētia.*

Victus ipsis Papiliones, scarabæi, vermes, juli, erucæ hirsutæ, locustæ, grilli; quos, præda uberior si cōtingat, defectum penuria providi in aculeis & spinis arborum fingunt: inter aves Turdi, Fringillæ, Picæ sylvestres. Ossa comminuta devorant, & famelici, tantos carnis bolos in gulam ingerūt, quantos rictus capere potest. *Nutrimentum.*

Nidos ex musco, lana, fundos eorundem ex erica, componūt. Senos *pullos* excludunt, parentibus rostro, cruribus, *Generatio. Bellon.l.2. de Avib. c.23.*

Vultur Bæticus, Geÿr.

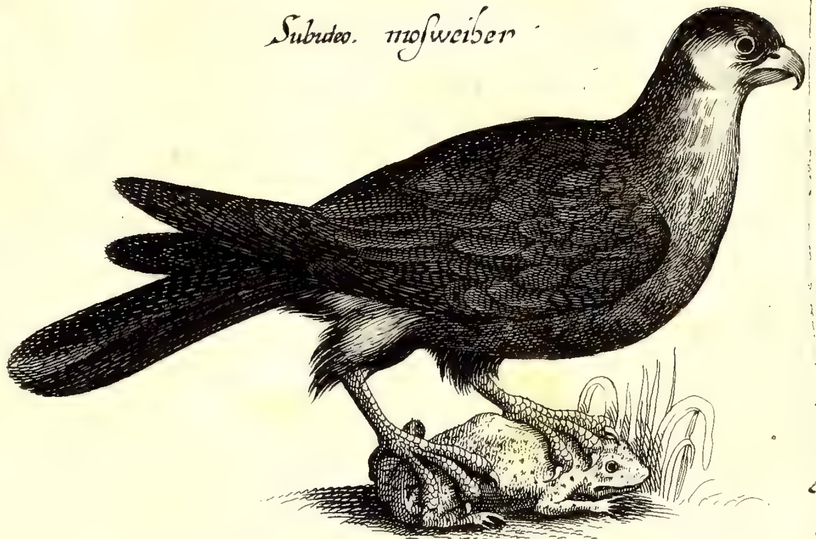

Vultur cinereus Geÿr.

Vultur Leporarius.
Hasen Geÿr.

Vultur Alpinus uel aureus
Goldgeÿr.

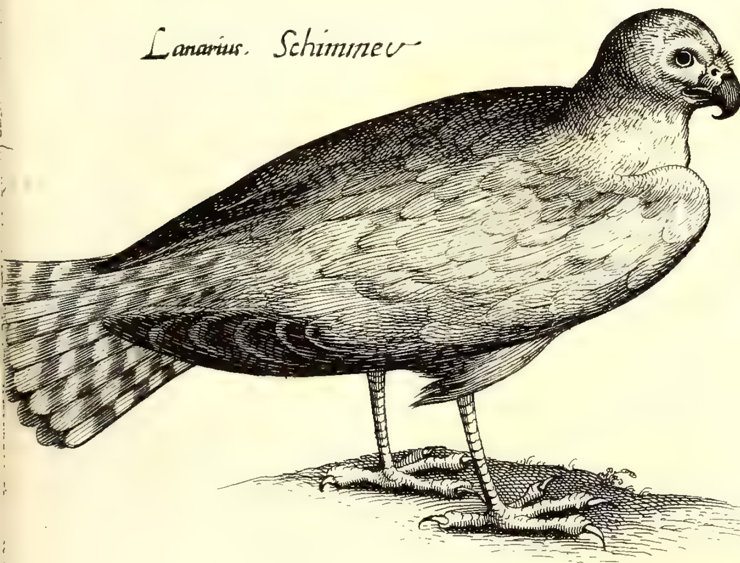
Accipiter Ægyptio

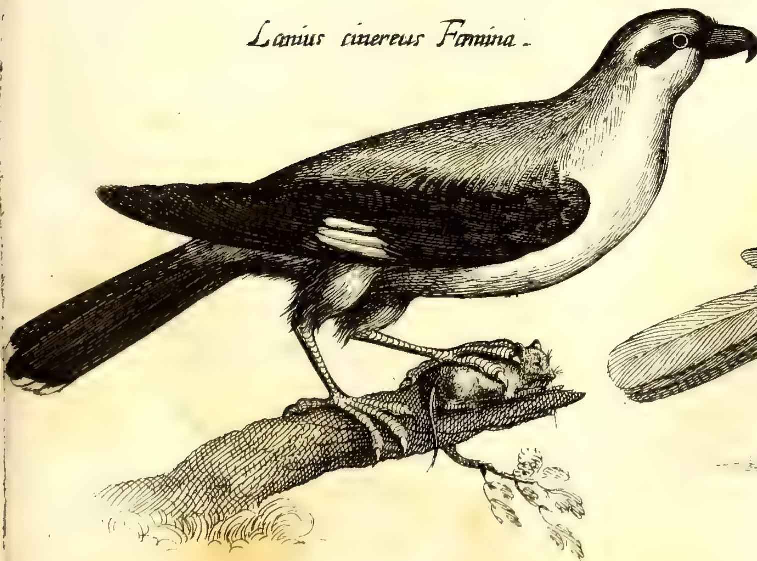
Subuteo. mosweiber

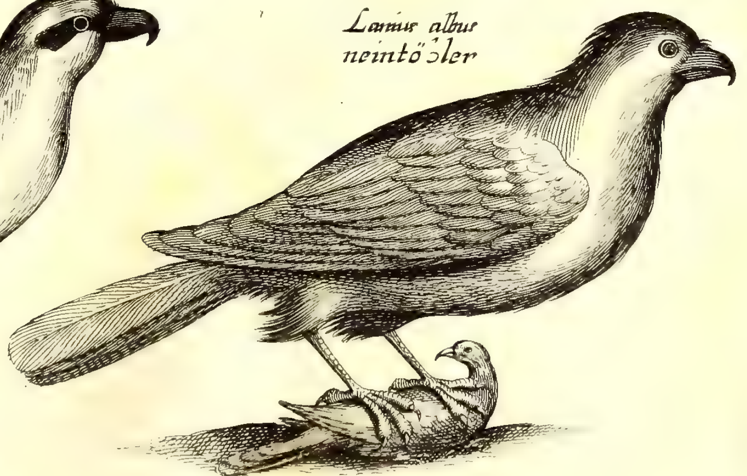
Lanarius.

Lanarius. Schimmer

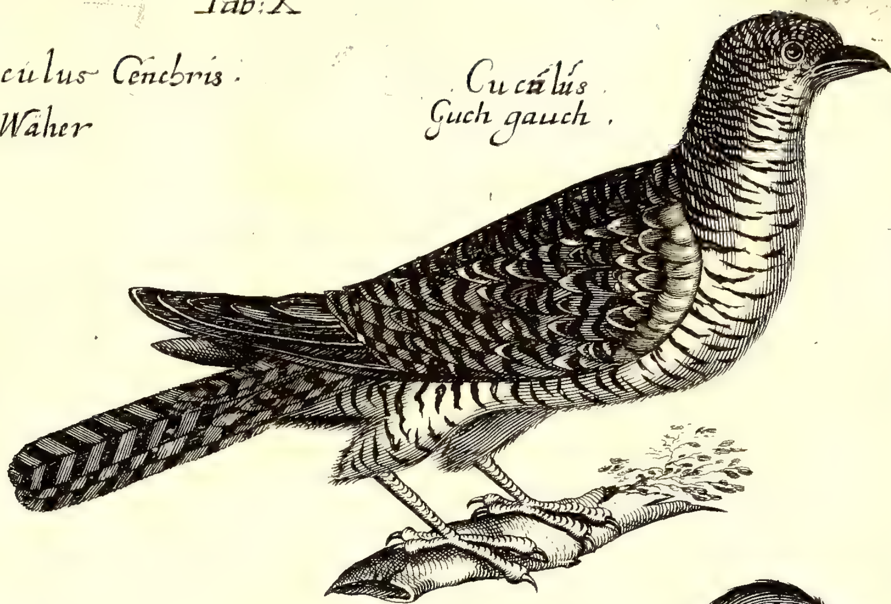
Lanius cinereus Fœmina.

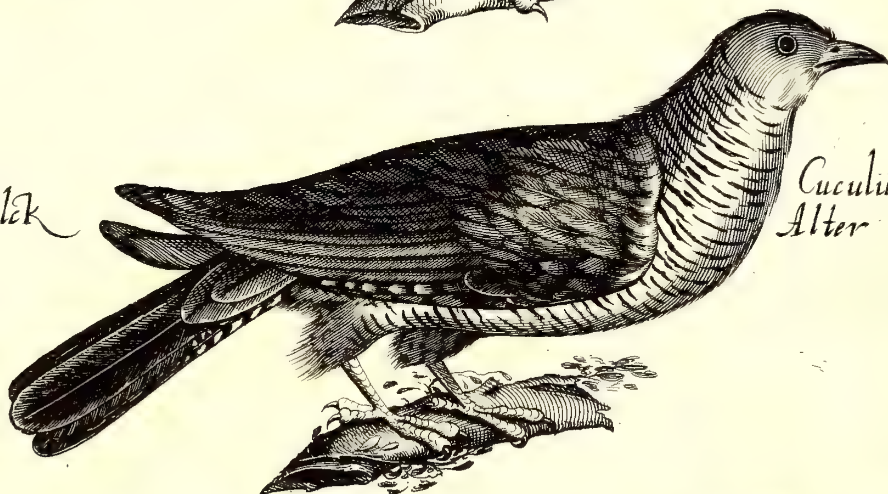
Lanius albus
neintödler

Tab: X.

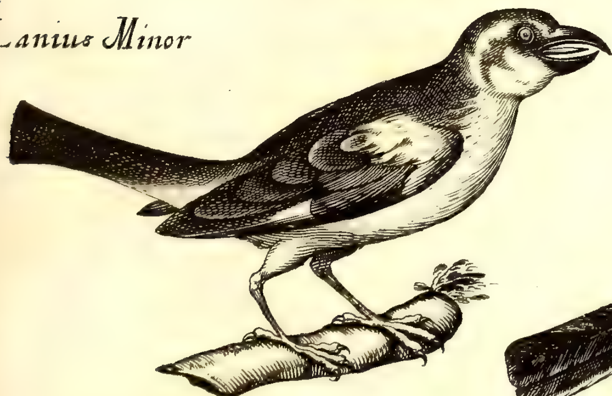

Tinunculus Cenchris.
Wanen Waher

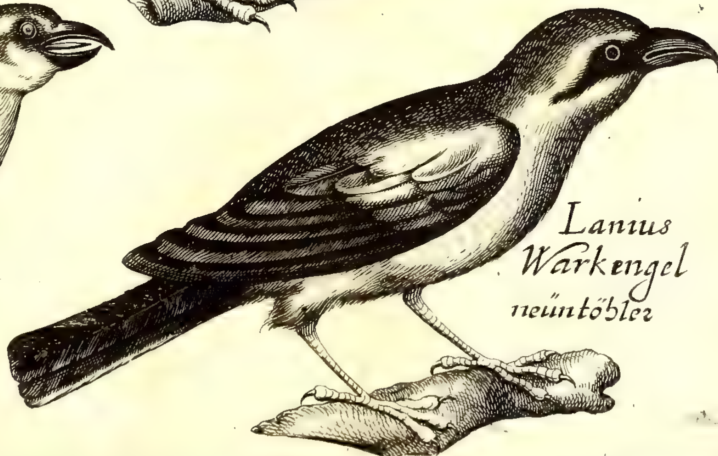

Cucūlus
Guch gauch.

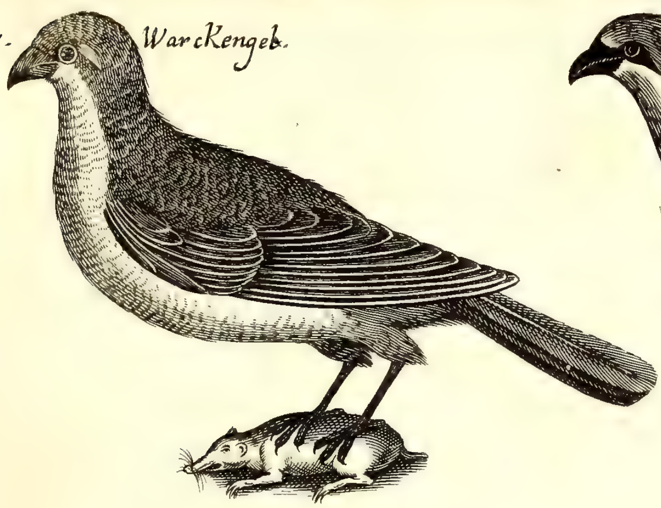

Baumfalck
Dendrofalcus

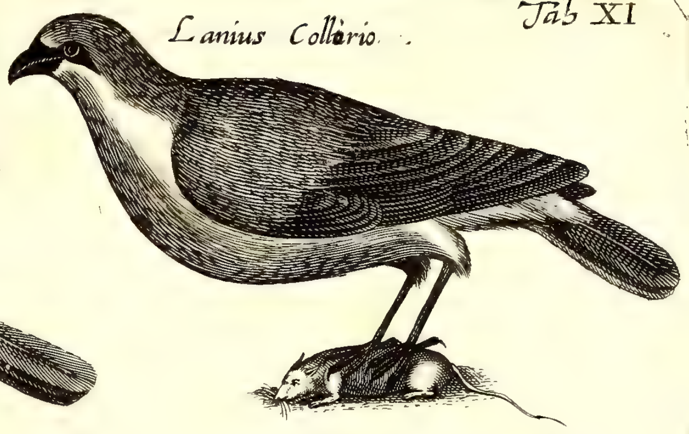

Cuculus
Alter

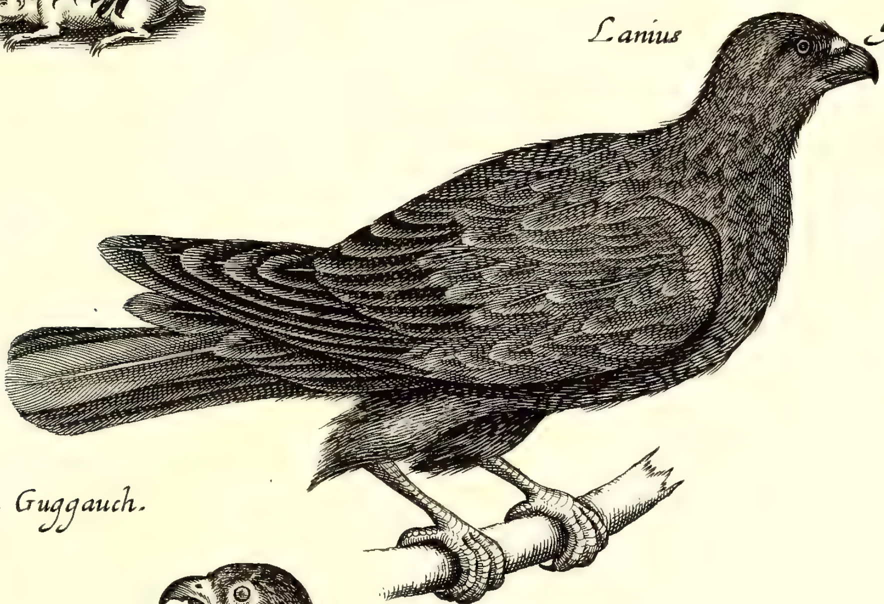

Aesalonius
accipitris Spe:
cies

Lanius Minor

Lanius
Warkengel
neüntöbler

Lanius alius.
WarcKengel.

Lanius Collario.

Lanius Miluus.

Cuculus. Guggauch.
Kükkück.

Buteo. Triorches
Bushart, Busant.

Accipiter minor.

Miluus. Weije.

Accipiter maior.

bus, pedibusq; exceptis, quia plumularum radices ad virorem nonnihil vergunt, omninò dissimiles.

Vox. *Voce*, canum à longè auditum latratum, aut Noctuæ aliam appellantis ululatum referunt, & vocem Houin, quam sæpius iterant, exprimunt. Uni-*Aelian.* formis ea hyeme & autumno; vere & æstate varias Avium modulationes imitati, eas ad se capiendas alliciunt. Capti in caveam inclusi, muti & elingues permanent. Hyberno tempore facilè capiuntur. Nam avem caveæ inclusam invadunt, decipulâ deci-*l.5.c.14.* dente, intercipiuntur.

Collurio-nes mi-nores. *Collurionum minorum quinque genera* observavit Aldrovandus. Tria aliqua sui parte rubescentia: duo cinerea. Aviculæ sunt Alaudis paulò majores, duos palmos & pollicem circiter longæ. Omnes utraq; rostri quod recurvum est, modicè tamen parte, ternos pilos instar barbæ prominentis habēt. Utrorumq; pulli, antequam frequentibus integantur plumis, virescere nōnihil apparent. Tanta eis (expertus *Bellon. l. 2. de Avibus c.25.* Bellonius) similitudo, ut difficillimè dignosci possint. *Cibus* ipsis sorices, mures, lacertæ, talpę. Inter edendum, uni tibiæ insistentes, cibum pede altero sursum retracto prehendunt. Humilius *volant*, & prædæ inhiantes aliquandiu sese in aëre librando suspendunt. In carduis sæpissimè *quiescunt*. Octonam aliquādo, senaam nonnunquam prolem excludunt. Rubore verticis qui insignes, in Italia inter delicatos cibos.

ARTICULUS V.

De Milvo & Harpa.

Nomen. MIlvus, quod vocabulum & piscē, *a Plin. l.9. c.26.* *a* & stellam *b* in Septentrionali parte significat; Græcis ἴκτινος, Cre-*Oppian. l.1. de Piscib.* tensibus ἄρπετος, Hesychio si locus su-*b Ovid. l.3. Fastor.* spectus non est, ἀναπλησιοκέρας; eidem & Phavorino σκίλλος, ἔλαιος, & κασαυδ'-*c l 10.c.10* εων dicitur. Plinio *c* ex Accipitrum est generib.: Aristoteli inter carnivoras, sed vix rapacium nomine dignus.

Differē-tiæ. Tria ipsorum sunt *genera*. *Vnum*, ἴκτινος αἰτωλίος *d* Aristoteli dictum, mi-*d l.6. Hist. Anim. c.6.* nus nigrum & robustum. *Alterum* majus, colore propemodum russo, infirmius. *Milvi regalis* nomine gaudet, quod à binis falconib. sacris in ipsum emissis, intra nubes etiam se condens, summa cum Principum voluntate in terram dejiciatur. Cui & Milvus palustris *x* accenseri debet. *Tertium*, *x Et Bou-* albidius & rapacius, Angliæ, & Se-*satiSabau-* ptentrionalibus regionibus, in quibus *dorum, qui* nigredo & albedo in candorem ver-*marinus* titur, frequens. *est.*

Descriptione operosâ opus non est. *Descri-* *Rictum* habet rectū, nulla marginum *ptio.* appendice à frȩno seu lateribus extremis ad unci usq; initium. Intestino & hepati fel adjunctum habere Athenæus *e* tradit. *e Athen. l. 8.c.8.*

Loca temperata Milvo sunt familia-*Locus.* ria, nisi quòd in Lybia, circa fontes Nili perennare *f* dicatur. Ideò & in-*f Herodot.* sula S. Dominici, vicinoque mari *l.2.* multi, quibus bifurcata cauda, visi sunt: & in Anglia, nullo non anni tempore apparent, & quòd spurcitiem in plateis & ad flumen Thamesin legant, lege ab omni noxa immunes sunt. Ideò hyeme adventante vel calidiores regiones Aetolij citius, quàm Regales petunt, ibidemque hybernant; (sanè ultimo Aprilis tot circa Pontum Euxinum *g* Bellonius vidit, ut, si quin-*g l.2.c.28.* decim dierum spacio tot prætervolassent, hominum superaturos fuisse numerum crederet) vel in nidis ad breve tempus plumarum suarum vellere corpus à frigore tuentur: vel in quercubus aliisve arboribus carie excsis, corpus fovent. Ideò denique æstu accedente, calidas regiones deserūt, & in Europam, tardius tamen Aetolij, quàm Regales revertuntur; & æstu in eadem urgente, supra nubes, quò radiorum solarium reflexio pertingere non potest, ideò nec æstus ita urget, elevantur, ibique aliquantisper hærent.

Victitant carne, *h* animalium pul-*Nutri-* lorum inprimis gallinaceorum & an-*mentum.* serinorum tam vivorum, quàm mor-*h Arist. H. A. l.8.c.3.* tuorum, & fructibus. In Ægypto *i* in *i Bellon. l.2.* palmas devolasse, & dactylos come-*de Avib.* disse visi sunt. Fruges respuere *k* A-*c.28.* ristoteles credidit. Bibunt *l* rarò, *k l.c.* quia sicco cibo rarissimè utuntur; & si *l Arist. l. c.* quando; ex solis pluvialibus aquis, si

D Tze-

Tzetzi credimus; à quibus tamen dum pluit, abstinent. Quod ad fenestras domum in Ægypto *m* advolant, & in insula S. Dominici propè ad homines accedunt, in eorumque conspectu corpus à pulicibus expurgant, mansuetudinis est indicium: quod pueris cibum è manibus, carnes ab luentibus, pisces exenterantibus, pileos deambulantibus in urbe, nidulationis inprimis tempore, eripiunt, rapacitatem arguit: quod in Elide nihil ex funerum ferculis *n* esculenti; nihil Olympiæ ex ara carnium Jovi sacrificatarum, auferre dicuntur, vel falsum est, vel timiditatis, *o* quia turba præsens, argumẽtum præbet. Creduntur primo anno præ audacia nihil mortuum gustare; secundo præ metu nihil vivum edere; tertio fame interire.

m *Bellon. l.2. de Avib. c.28.*
n *Plin. l. 10. c. 10.*
o *Ovid. l. 2. Metamorphos.*

Generatio. *Pariunt* bina, magna ex *p* parte, interdum tamen terna, totidemque excludunt pullos, post vicenorum dierum incubatum: sed qui Aetolius vocatur (malè Plinius Aegolium vertit) quaternos.

p *Arist. H. A. l. 6. c. 6.*

Vox. *Vocem* si spectes, lippire vel jugere dicitur.

Visus. *Visus* ipsi satis *q* acutus. Unde Aristophanes *r* παντοφθάλμους dixit.

q *Apulei. in Milesiac.*
r *In avib.*

Volatus. *Volatu* & præstant, & in eo aliquid peculiare habent. Illud, tum quia intra nubila se recondunt, & indefesso labore maxima aëris *s* spacia emetiuntur: tum quia tanta velocitate se præcipitant, ut sæpè projecta in altum pulmonum bubulorum segmina, unguibus antequam in humum delaberentur, *t* arripuisse, visi sint. Hoc, tum quia ducunt per *u* aëra gyros, unde Circaneæ, κυκλευόσαι, & περιοδεύουσαι, aves dicuntur; tum, quia immotis alis diutissimè in aëre, motus tonici beneficio hærent. Scilicet, elatâ eâ ex parte paulisper ala, unde subit aura, motum aëris in reliquum etiam corpus excipiunt, & ita sustinentur. Sufficitur lata in alarum vicem cauda, quã, prout res postulat, dilatant, constringũt, deprimunt, attollunt. *Videatur*, inquit Plinius, *x artem gubernandi navium docuisse caudæ flexibus, in cœlo monstrante natura, quid opus esset in profundo.*

s *Iuvenal. Satyra 4.*
t *Bellon. l. 2. de Avib. c. 26.*
u *Ovid l. 2. de Amore.*
x *Plin. H. N. l. 10. c. 10.*

Amicitiam colunt cum *z* Harpa & Cuculo. *Inimicitias* cum vulpe, *a* corvo, gallinis & columbis exercent. A solstitiis afficiuntur *b* podagra, ideò tunc frequentius latent.

Amicitia
z *Arist. l. 9. Hist. cap. 1. Aelian. 5. H. A. c. 48.*
a *Horatius in Epodo.*

Usus ipsorum apud pauperiores nõnullis in locis in *cibo*. In *Medicina* cinis cremati bibitur, contra Epilepsiam, testiculi ex aqua fontis, contra impotentiam; fimus, contra articulorum dolores, quod & vermes, qui ex eo XL. diebus in fimo macerato, nascuntur, faciunt, cõmendantur. De HARPA inter Aristotelem, Plinium, & Oppianum non convenit. Gesnerus vulturem aureum Harpam Oppiani, quod sub mento plumas barbæ instar habeat, esse credidit. *c* Aldrovandus Milvum palustrem opinatur.

b *Plin. l. 10 c. 1 H. N.*
Usus.
c *l. 5. c. 16.*

ARTICULUS VI.

De Cuculo.

CUculus, quo nomine mons in agro Bononiensi, piscis *a* marinus, *b* herba involucrum papyraceum, & alia veniunt, Græcis κόκκυξ, nomen à voce sortitus est. Accipitri apponitur, quod eum tanta similitudine referat, ut Aristotelis ętate hoc ipso creditus sit prognatus, & apud *c* Gallos Falco cuculi parens communi proverbio dicatur. Plinii is videtur error. Nam Aristoteles, *d* dum Cuculum ab Accipitre interimi scribit, quod nulla avis in suo genere solet facere, accipitrini generis eundem non esse docet.

Nomen.
a *Athen. l. 7. c. 27.*
b *Fernel. l. 6 Methodi c. 20.*
c *Bellon l. 2. de Avib. c. 29.*
d *H. A. l. 6. c. 6.*

Duo sunt ipsorum *genera*, *Majus* nempe & *Minus*, quæ sola inter se magnitudine differunt. Nec est quod curiosè describantur. Neque aduncis sunt inquit *e* Aristoteles unguibus, ut Accipitres, neque capite accipitribus similes. Sed ea utraq; parte columbos potius quam accipitres imitantur: nec alio quàm colore repræsentant Accipitres, nisi quòd isti maculis seu lineis distinguantur, cuculi velut punctis. Cave tamen, illud quod de pedibus, extra aduncitatis defectum intelligas. Nec enim iis terni ante & retrò unus ut columbis; sed bini antici & to-

Differẽtia, & Descriptio.
e *Arist. l. c.*

& totidem postici, ut Picis, & nocturnis avibus, quod Antiquitati ignotũ. Sed & id, quod de punctis dicitur, strictè sumendum est. Nam quos Aldrovandus describit, pronâ parte totâ tam cinerei sunt, quàm albi, lineis seu maculis transversim ductis oblõgiusculis, fuscis, & interruptis interdum, interdum magis continuis distincti. *Crura* corporis magnitudini in ijs non congruunt. Nam & femora brevia, & tenuia sunt, & tibiæ vix pollicem latum longæ. Juvenem totum nigricantem maculis subruffis per alas respersum, Aldrovandus notavit, foramina narium in rostro multum eminebant. Oris pars interior flavi coloris erat.

Locus. *Loca*, si attendamus, ubiq; ferè gentium reperitur, novum orbem, & Æthiopiã, si Alvarezius fidem meretur, si exceperis. Aestate pro natura avis, in cujus nido parit, in arborib. petris, & fluminum ripis *degit*: hyeme in terræ, lapidum, & arborum cava se abdit, in ijsq; per totam hyemem latet. Auditam ejus latentis vocem fabulãtur, cum truncus fornaci calefaciendæ immitteretur.

Nutrimentum. *Cibus* ipsi erucæ, muscæ, fruges; sed & carnes, si verum est, grandiusculum nutricis pullos, imo ipsam devorare, quod *f* quibusdam creditum, quanquam exinde carnivoras esse *g* negetur, quod nonnunquam Accipitri *h* in cibum cedat. Hyeme dum latitat & implumis est, vel congestis & ibidem *h* repertis vivere, vel hirundinum & ursorum modo vitam sustentare, credendus est.

f *Arist. l. 9. H. A. c. 29.* g *Arist. l. 6. H. A. c. 7. Plin. l. 10. H. N. c. 9.* h *Author de Natura.*

Generatio. Quantum ad *Generationem*, quia naturæ *i* est frigidæ, majori ex parte *k* singula parit ova, rarò bina. Genus quoddam in petris *nidificat*; (sic Aristotelis *l* verba sumenda sunt) reliqua in palumbi, *m* alaudæ, luteolæ, sed currucæ inprimis nido ovis *n* jam facto, ova sua deponunt: seu, quod *o* ob metum & ignaviam non fore tutam generi suo stirpem opinentur; seu quod propter frigidam *p* corporis cõstitutionem, ex ovis pullos excludere non possint.

i *Arist. l. 3. de Gen. c. 1.* k *Idem l. 6. Histor. An. c 7.* l *Hist. Animal. l. 6. c. 1.* m *Arist. l. 9 Hist. Animal. c. 29.* n *Aelian. l. 3. de Animal. c. 30.* o *Plin H. N. l. 10. c. 9* p *Arist l. 3. de gen. c. 1. Aelian. l. 3. de Animal. c. 30.*

De *ingratitudine* in nutricem, non conveniunt Authores. Alij, negant, dum, vel avis eum duntaxat in cujus nidum sua importat, ova *q* comedere, propria subjicere: vel deprehẽsa postquam adoleverint fraude, à nutrice *r* relinqui; vel ad volatum firmos, sibi conscios ad parentem *s* evolare; vel nutricem, seu viso cuculi, cujus ovum citius excluditur, pullo, tanquam eo contentam à suis incubandis *t* desistere; seu exclusos, specie cuculi elegantiore captam (arripit hic cibos avidus, & pinguescit) tanquam spurios *u* occidere, & in cibum cuculi pullo dare, scribunt. Alij affirmant dum, vel pullos nutricis ab ijs vel conculcari, vel cibo fraudari, vel ipsa *x* inspectãte absumi; & jam volandi potẽtes, ipsam nutricem *y* corripere credunt. Utut sit, hoc certum est, educare currucam subditum cuculum adulterato fœtam nido.

Ingeniũ. q *Arist. l. 6. Hist. c. 7. Isidor. l. 12. Orig. c. 7.* r *Oppian. in l. 1.* s *Aeliã. l. c.* t *Niphus apud Aldrov.* u *Arist. l. 9. H. A. c. 29.* x *Plin. l. 10. c. 9. H. N.* y *Idem l. c.*

Volatus. *Volatus* ipsis brevis, interruptus, humilis, & ut hostem effugiant, instabilis. Ideo Milvorum scapulis, quo tempore adveniunt, suscipi putantur, ne per longa aëris spacia defatigati deficiant. Solent autem ineunte vere apparere; cujus adventantis primi post amphisbænam sunt nuncij. Caniculæ ortu *z* occultantur, post rarissimè *a* cernuntur. Hyeme deplumes in cavernis torpent.

z *Plin. l. c.* a *Ael. l. 3. de Anim. c. 30*

Vox. *Vox* ipsorum propria Cucu. hanc minus explanant, *b* cum se abdituri sunt. Ad ultimum alibi Julium, ad S. Johannis, apud nos, festum, perfectam edit, si ultra, uvæ vix maturescent.

b *Arist. l. 9. H. A. c. 49.*

Antipathia. *Inimicas* tum omnes ferè aviculas, prçcipuè cum ova pariunt, habent, seu quod illorum sint fraudis consciæ: seu quod Accipitri per quam sint similes: tum cicadas ex ejus saliva *c* ortas, quç eos frequenti agmine invadunt, & postquam sub alas irrepsere, morsibus lancinant. Ideò sub ortum caniculç, quo raucis

Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis.

cantilenam suam abrumpit. De ejusdem cum Milvo amicitia superius dictum est, quod de paliuro in monte Coccygio à *c* Plutarcho refertur, omne animal, solo cuculo excepto,

c *Isidor. l. 12. orig c. 4* *Sympathia.* c *Plut. de fluviis.*

D 2 quod

quod insederit, tanquam visco retinente hærere, non minus fabulosum est, ac quod de cicadis ex ipsius saliva natis dicitur.

Morbi. Inter *corporis affectus* referri potest, quod hyeme deplumescit, pennas mutat, & simul colore immutatur. Exuvio deposito, corpus ejus scabrescit.

Vsus. Usus ejus, & in *Medicina*, quia cineres *d* usti ad dolorem ventriculi valent; & in cibo, quia ejus pullo, qui jam volare potest, nulla avium suavitate carnis comparari potest, obtinuit.

d *Plin. l.* 10. *H. N. c.* 9.

TITVLVS IV.

De Falconibus.

CAPUT PRIMUM.

De Falconibus in genere.

Nomen. Falconis ut avem significat, vocabulum adeò generale est, ut eo omne rapacium genus Authores incluserint; & Aquila, *a* cum Theodotione & Symmacho, omnes quarum in venatu volatico usus est, Falcones nominarint: Recentiores illis avibus à falcato unguium hamo nomen indidere, quæ Thuscis Campanis vernacula Capys dicebantur, & à nobis jam describentur; nec tamen tam strictè, ut non quædam Accipitrib. communia intercursura sint.

a *Albert. l.* 23. *de Animal.*

Differentiæ. Ad tres ipsos *classes Migratores* nempe, *Campestres*, & *Riparios* Bellonius redigit; ad *nobiles*, *ignobiles*, & *Hybridas* seu medij generis, quod promiscuo generosorum & ignavorum coitu generentur, *b* Albertus. Sub *illis* Falconem sacrum, Hierofalcum, Falconem montanum, peregrinum, gibbosum, album, rubeum, cynopodam arboravum, & lapidarium; sub *istis* Buteones, Lanarios, Tinnunculos, sed perperam; comprehendit. Sub his, Germanos & Tunctanos quidam enumerant, sed & hi omnes, ætate, colore, & corporis formâ variant. Hinc *Hornotinorum*, qui eodem anno nati sunt: *Nidulariorum*, qui statim à nido domi adoleverunt, nec ita ut ramularij pennas producunt. *Ramalium*, qui circa nidum ramulatim obvolitant; *Mutatorum*, qui vel deplumes sunt, vel plumam veterem cum nova jam commutarunt; nomina.

b *l.* 23. *de Animal.*

Descriptio. Quantum ad *descriptionem* exactã, In capite, dorso, superiore colli, exteriore alarum & caudæ parte cinereus fit & subniger, in aliis passim partibus varius, & virgulis quandoq; interruptus: sed primo anno secundus *color* ruffus est, remissæ rubedinis, albescit deinceps paulatim, eo magis, quò pennas mutarit sæpius. *Caput* habet crassum, nec oblongum, nec strictum, superiore parte à rotunditate deficiens. *Collum* & rostrum brevia, maculas in maxillis nigras, circa oculos albas; *oculos* croceos ad rubedinem accedentes, *pectus* cum osse pectoris acuto & duro. *Pedes* patulos, croceos, & ad albedinem declinantes. Crura brevia. Coxas longas, & pennatas &c. *Morantur* in tota septentrionali plaga, & quidem optimi. Bosnia albos profert, sed & Oriẽtis regiones haud malos. Degunt vel in altissimis montium verticibus vel sylvarum arboribus excelsis.

Vox. *Vox* ab acuto ingraviorem flectitur.

Volatus. Mira quadam *volandi* ratione, in principio, medio, & fine venationis utitur. Ad prædam pergens celeri volatu in sublime adscendit, & rursus compositis ad pectus, quibus icturus est vnguibus, tanto impetu in avem obliquato volatu descendit, ut strepitum quasi concitati venti suo descensu excitet, in descensu avem percutiens, adeò longum vulnus infligit, vt à capite ad caudam usq; discissa, aut toto capite truncata, nonnunquam in humum decidat.

Pugna. Cum Ardea ipsi periculosum certamen. Hæc enim *c* vbi infra positam se videt, rostro suo prælongo ac acuto, quod prius abscõderat, sursum elato, irruentem ita excipit, ut eo semet Falco sæpissimè medium pectus induat, & ambo interdum illisis interraneis humo affligantur.

c *Paræus l. de homin. & Animal. præf.*

Morbi. Cum multis sæpè *morbis* conflictan-

ctantur, Febri: Apoplexia, Apostematibus capitis, vertigine, oculorum suffusione, asthmate, vermibus, podagra, pediculis, &c. *Antipathiam* cum illis gerit, tum Alauda, quę in hominis manus, quam falconis ungues mavult incidere: tum Drepanis avicula lacustris, quæ auditis falconis tintinnabulis, tantoperè consternatur, ut malit lapidibus ab homine obrui, quàm volatu se in aëra attollere.

Antipathia.

CAPUT II.

De Falconibus in specie.

ARTICULUS I.

De Falcone peregrino, sacro & Gyrfalcone.

FAlconum species superius exposuimus. *PEREGRINO* qui primum ob audaciam & generositatem locum sortitur, nomen ex eo est inditum, vel quod semper de regione in aliam migret, vel quod nidus ejus nullibi gentium inventus, fuerit.

Differentiæ.

Quatuor ipsorum à colore *genera* posuit Carcanus, duo ab eodem Belisarius. *Vnum* quod pennis æreum colorem præ se fert, & in singulis pennarum capitibus ad coronæ modum albedine sigillatim distinctæ pennæ, quasi figuram ostendunt. Si excellere debet, Caput necesse est aliquantum in fornicem, vertice leniter elevato ac rotundo, curvatum, cinereo colore habeat: simul atque volandi potens evasit, in rostri parte superius plumulas quasdam, quæ veluti barbulæ speciem gerant; ostentet. Gula lineis in longum ductis nigris maculetur. Supercilia & maxillæ admixto modico rubore albicent. Dorsum livescat. Alę sint lõgæ in ultimam caudam recumbentes. Cauda longa, crassis pennis constans, in acumen paulatim desinens, femora longa, tibiæ breves, pedes colore inter flavum & plumbeum ambigente tincti, digiti graciles. Ungues magni, nigri & acuti &c. *Natales*, Sardiniæ, Ægypto, Cypro, Cretæ & Rhodo debet. Si qui in Italia vel alibi capiuntur, vi ventorum eo depulsos fuisse creditum est. In Alpibus etiam nidulari, fide veteri cujusdam Falconarii, Albertus M. refert. *Alterum*, Nigrius, quod multis à priore notis variat, femora lineis transversim distincta, crura item colore croceo sed diluto maculata, gerit. Qui ex hoc genere ab Aldrovando describitur, verticem capitis habebat planum ac compressum, Rostrum membranâ luteâ intensi coloris, nares ambiente, capiti conjunctum. Caput, cervicem, dorsum, alas fusca, per singulas ferè pennas maculis atris transversim per alarum maiores respersæ conspiciebantur. Gula ex albo nonnihil flavescebat, parte sui infima, maculis veluti guttis nigris transversis distincta. Pectus, venter, & femora alba, lineis latiusculis nigris transversis variegata. Videtur hoc genus idem cum illo esse, quod alii Nigrum absolutè, alii Carbonarium & Falconarium appellant.

Aldrov. l. 7. c. 1.

Locus.

Creditur primò in montanis propè Babylonem visum, post in Salamine apparuisse. Nunc in alpibus & Pyrenæis *reperitur*: in Germania adhuc rarum est.

Volatus.

Utrumque rarius in *volando* alas movet, sic à montano distinguitur: & à sublimi in pronum velocissimè descendit.

Ingeniũ.

Adeò mites sunt, vt quandoq; irasci nequeant; ad hominumque nutus magnitudine quadam animi potius, quàm inedia venantur. Cretenses capiũt etiã Grues, Anates, Mergos, Tardas, Phasianos: Ardeas, inprimis si cibi abstinentiâ inducantur. Si Aquilam viderint nunquam imposterum aucupantur.

SACER, qui & Britannicus, Aelyus, & Aëriphilus apud Avicennam Falco Sacchari, vel Græcorum imitatione quasi Hierax Accipiter, per excellentiam dicitur, vel à corporis magnitudine, viriumque præstantia, ita appellatur. Sanè à Bellonio *a* Accipitrum adiicitur numero. Tria ipsorum apud Tardivum *genera*; *Vnum*, quod lepores & hinnulos; *alterum*,

a *Bellon. de Avib. l. 2. c. 14.*

quod capreas parvas capit, *tertium* peregrinum exprimit, de quo superius.

Descriptio. In descriptione Albertus & Fridericus Imperator dissidēt, si Carcanum sequimur, corporis ipsi statura plerūq; oblongiuscula. Capite vertice plano canum. Rostrum cæruleum; Nares exiguæ, pectoris, dorsi, & alarum superiorum maculæ fuscę, femora interiora alba. Crura pedesq; tota ferè coloris cærulei. Cauda maculis circularib. phaseolorum aut renum figuram exprimentibus varia. &c. Excellit, cui color rubicundus, ruffus aut incanus, lingua crassa, pes amplius, digiti crassi, & colore cæruleo diluti.

Locus. *Inveniuntur* apud Tartaros, & Moscovitas. *b* In Polonia, quod Maximilianus Cæsar per suos exploratores comperit, in arboribus non ita proceris nidulantur. Cum versus meridiem victus quærendi gratiâ proficiscuntur, ab aucupibus adventus gnaris, in Aegei maris insulis intercipiuntur, & Venetias etiam è Creta afferuntur.

b *Paulus Iovius in libro de legat. Moscovitico.*

Nutrimentum. De *victu* scriptores inter se non cōsentiunt. Belisarius cadaverib. etiam vesci dicit. Tardivus cibos etiam crassiores facilè concoquere scribit. Albertus delicatè, eos cibandos, cibo semper recente, cerebellis, sanis carnibus, reliquit. *Volacissimi* sunt, nisi è nidis abducantur, & nubes etiā transscendunt. *Capiunt* Anseres sylvestres, Grues, Ardeas, Lepores, Capreolos. His insident, & cerebrum capite perforato excutiunt. In eorum conspectu ne Aquilæ quidem volare audent.

Descriptio. GYRFALCO seu Gyrfalcus (malè à quibusdam Horodius dicitur) qui id ab *c* Aldrovando describitur, verticem habebat complanatum colore cinereo. *Rostrum* breve cæruleum, unco modico, deorsum incurvato, subcæruleo, instructum. *Dorsum*, alæ, venter, cauda alba erant. Verum tergi, alarumq; plumæ plenè singulæ nigra macula notatæ, quæ cordis quodammodo figuram ęmulabantur. Alę erant admodum longę. Remiges propè extremum apicem notâ majori ac longiori nigra ornabantur, quę tamen albo claudebantur margine. *Gula*, pectus, & venter pura tingebantur albedine. *Cauda* erat breviuscula notis nigris transversim variegata. *Pedum* digiti oblongi, validi, latè expansi, tabellarum continua serie per totum intecti.

c *l.7.c.3.*

Differētia. *Genera* ipsorum à colore petuntur. Alij sunt, flavi, rubei, & cinerei. Albos etiam in Moscovia reperies. Qui in pectore albicant, magis etiam albi sunt, & primo anno dorsum partim albicat, partim subruffum, vel subrubeū est. Ubi verò mutati sunt, color ille subruffus in nigredinem permutatur.

Locus. *Locum* ipsis natalem Norvegiam & Hiberniam Belisarius ponit: at certum in Tartaria *d* quoq; & Moscovia *e* inveniri.

d *Paulus Vanet. l.1. c.61.*
e *Mischov. c.14. Asianæ Sarmat.*

Nutrimentum. *Vescuntur* inprimis Columbis, & id genus aliis: & postquam semel de aliqua ave gustarint: illâ deinceps relictâ, novam semper prędam persequūtur. *Pugna.* Aggrediuntur & Aquilas. Accipitres, Nisi, Falcones, iis advolantib., prædam vlterius non prosequuntur, sed pavidæ persistunt. Si in quinque Grues libero aëris campo unus emittatur, nō prius persequi desinit, quam singulas in terram dejecerit.

Ingeniū. Duo habent *peculiaria.* Unum, quod cum simul aliquot vehuntur, certo quodam senii ordine cibum capere soleant. Alterum, quod præter cęterarum rapacium morē, nunquam sese aquâ abluant, sed sola arenâ utantur. Frigore etiam tantoperè gaudēt, vt perpetuò, aut super glacie, aut lapide, marmoreve algido stare gestiant.

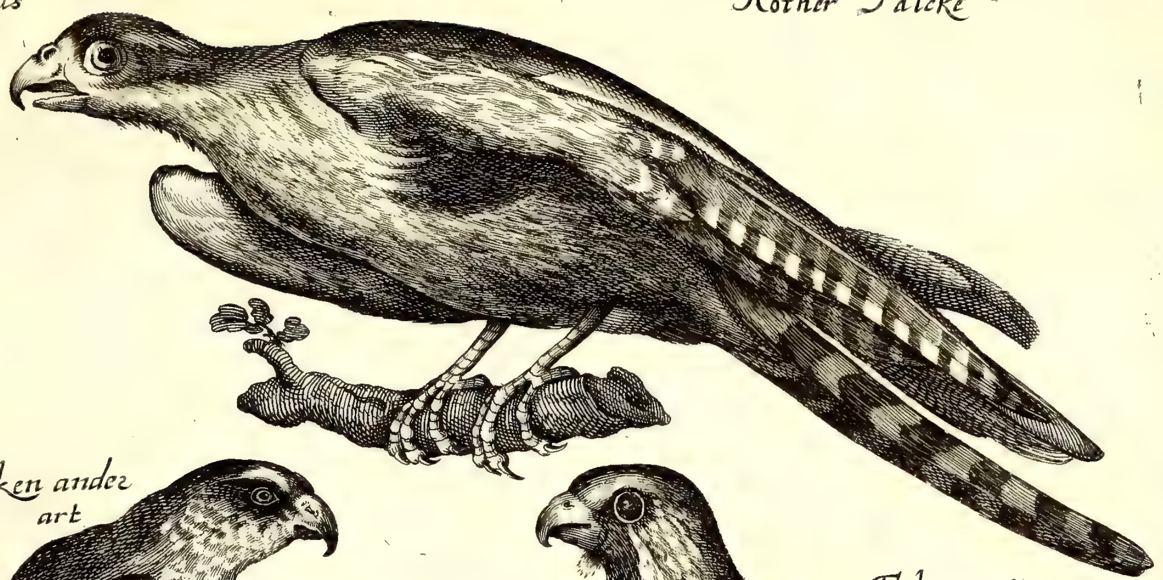
ARTICULUS II.

De Falcone Montano, Gentili, & Tunetano.

Descriptio. FAlco MONTANUS, quod sit magis reliquis indomitus per excellentiam ita dicitur. *Caput* habet vertice fastigiatum & nigrum, coronulâ quâdam cinereâ cinctum, cui in fronte non longè à rostro plumulæ quędam exiles, & capillares eminent. *Guttur* ad sternum usq; nonnihil candescit, maculis conspersum majusculis,

Falco Rubeus

Rother Falcke

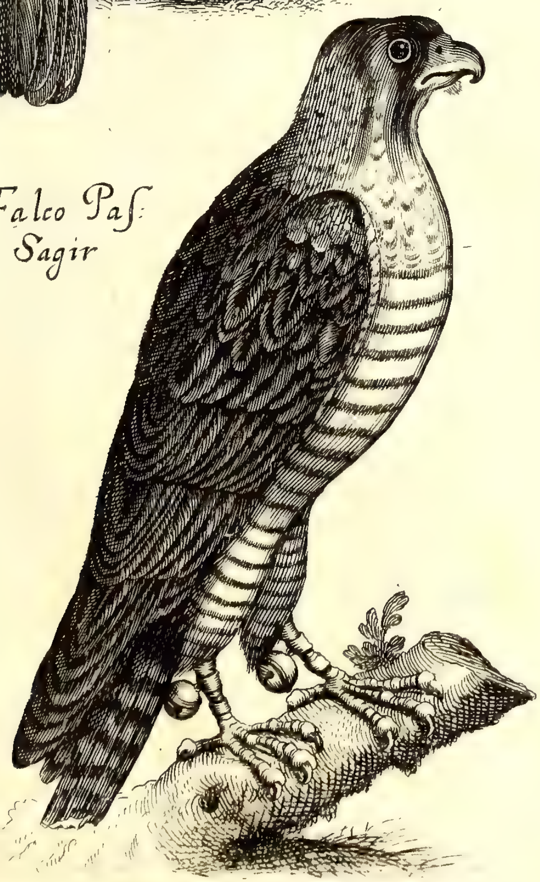
Alies.
Falco Falcken ander art

Falco aliter

Falco Pas: Sagir

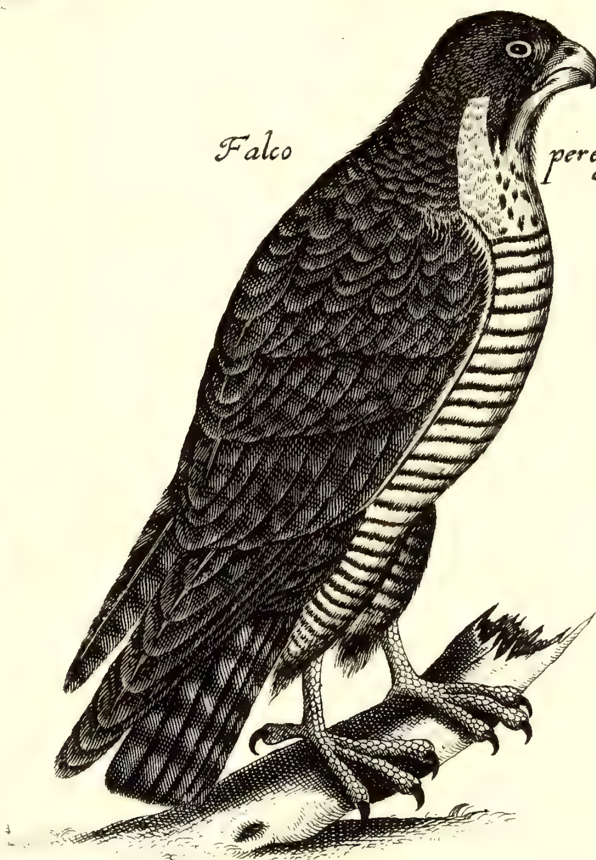

Falco Orientanus

Falco Falck.
Aesalo. falconom Specier

Gyrfalco. Geÿrfalck.

Falco peregrinus.

Falco Montanus.
Bergfalck

Mirle, Smirlin.

lis, *pectus* reliquum versus inferiora, notis quibusdam, quandoq; ferrugineis, nonnunquam rubeis nigricantibus aliquando insignitur, quibusdam guttur & pectus nigris plumis vestiũtur, *Dorsum* ac lumbi majori ex parte plumis fuscis, minutis, obteguntur. Aliqui eorum post medium dorsum, lineas quasdam albicantes, aut rubescentes, quæ deorsum vergunt, habẽt. *Crura* & pedes plerumq; crocei, vel ex flavo paleari flavescentes, & squammis densissimis integuntur. Mutatos facilius est cognoscere: & optimus est hornotinus fuscus.

Nutrimentum. Non Anates solum, sed & Anates & Ardeas *capit*, & persequitur. Visus aliquando & Aquilam, quæ sibi prædam præripuerat, & seipsum interemisse.

Differẽtia. Ponit & *alterum* ejus *genus* Aldrovandus, quod *Leucophæum* nuncupat. *Corpus* eius totum cinerei est ad cæruleum vergentis coloris, pro diversa partium ad lucem obversione dilutioris obscuriorisvè. *Rostrum* crassum, breve, nigrum, robustum, pollicaris crassitudinis, tam validum, vt vix ulli alteri fortius. *Pectus* valdè teres ac grande. Diversum primò ab aliis Aldrovãdus putabat: sed cùm cũ descriptione Montani apud Albertum conferret, & verò Montano, qui aliquoties plumas veteres cum novis commutavit, mediam partem dorsi cæruleam affingi, & quo frequentius senectutem exuit, eo tergum magis cærulescere, gulam cum pectore, abolitis, quæ distinguebant cum ætate maculis, albescere, observaret, *alterum* Mõtani esse *genus* conclusit.

Descriptio. & Differentia. GENTILIS per excellentiam propter generositatem ita dicitur. Friderico Imperatori alii sunt Gentiles *Peregrini*, alii *simpliciter* ita dicti. Illi Falconib. sacris sunt minores, & quo plus cum Gyrfalconibus participant, eò elegantioris esse formæ existimantur. Vertex *capitis* debet esse planus, occiput latum. *Rostrum* crassum, & recurvum. *Collum* breve, propè caput subtile, propè spatulas crassius. Habere debent *pectus* foris prominens, & carnosum, cavitatem inter pectus & collum magnam & profundam. *Coxas* plumis complurimis opertas, & sub genibus etiam dependentes. *Crura* crassa ac brevia, pedes amplos, digitos expansos & macilentos. Cum adhuc hornotini sunt. Alii sunt absolutè fusci: alii rubris, nonnulli pallidis maculis ceu guttulis perornantur. Alii ruffi sunt, aut simpliciter, aut ad nigredinẽ vergentes. Alii fulvi, vel absolutè, vel cum quadam rubedine. Maculæ à collo ad pectoris furculã parvæ sunt, inde verò progressæ ad anum usque majores evadunt. Fulvis ad rubeum vergentibus, color est ex æquo permixtus. Laudabiliores in suprema capitis parte ceu corona quadam in circuitu perornãtur; prope nares durities rostri virescit. Maxillæ sub oculorum parte subrubeę sunt. *Dorsum* fusco est colore, ad rubedinem inclinãte, marginibus rubescentibus & maiusculis sine guttis tamen exornatum. *Pennæ* alarum maiores fuscę cum marginibus. *Cauda* eiusdem cum dorsi pennis coloris, modò quod margines in ea in plurimis sint pallidiores, seu quod à corde sit remotior, seu propter aliam causam. *Simpliciter dicti* trium eidem sunt generum, sicut & peregrini, de quorum datis notis quo plures obtinent, eò magis probantur. Aldrovandus eosdem cum Carcani GERMANIS facit, qui Peregrino forma, capite, rostro & pedib. sunt simillimi. Corona albicans caput ipsis propè collum cingit, femora interna plumis albis vestiuntur. Mutatis caput, collum, & humeri fusca sunt, dorsum cyænea tingitur. Mares seu Tertiarii à maribus Peregrinorum nulla possunt ratione discerni. In volando crebriore spissioreq; alarũ motu utuntur. Rapiunt omne avium genus, Aquaticum præsertim, quod si è nido exemptus adhuc pullus ad hoc instituatur, Grues etiam capere audet. In eo solum Peregrino cedunt, quòd non sola animi magnitudine, sed etiam cibi aviditate prædam invadere dicantur.

DE TUNETANO inter Carcanum & Bellonium non constat. *Ille* corporis esse exigui, coloris perpulchri, capite flavo, alias nigro, peregrinos pedib. præsertim ita exprimere, ut mul- *Bellon. l. 2. c. 8.*

multi fallantur, ſcribit. *Hic* magnum eſſe, ad Lanarij ſimilitudinem, plumis & pedibus accedere, diutius & conſtantius volare, capite craſſo & tereti eſſe, ſtrenuè ſublimem aëra ſcandere, reliquit.

ARTICULUS III.

De Falcone Gibboſo, Albo, & Gallorum Lanario.

Deſcriptio. FAlco GIBBOSUS, quòd ei ob brevitatem colli, caput ante juga alarum dum eas ſupra dorſi latera componit, vix appareat, ita ut gibbum geſtare videatur, ita dictus eſt. *Corpus* habet exiguum, planum collo ferè cõtinuum. *Caput reliqui* corporis proportione magnum. *Roſtrum* perbreve & rotundum, oculos flammeos. *Alas* prælongas, & valdè exertas, in facie guttas. *Crura* proportione cæterorum membrorũ longiuſcula & ſquammoſa. *Pedes* in articulis digitorum, præcipuè ad interiorem plantæ pedem nodoſos. *Nidulatur* in montibus inacceſſis. Tam altè *volat*, ut hominis viſum effugiat. In aucupio non ſtatim inter deſcendendum percutit, ſed potius cum à deſcenſu rurſum aſcendere incipit, tunc poſteriore ungula ante pectus diſpoſita ferit, & quandoq; tam fortiter, ut unguem ſibi amputet, pectus lædat, imo ſeipſum aliquando occidat.

Falco alius. Eſt & aliud Falconis Gibboſi genus, quod ſemper alas tanquam ad volandum extendit, animoſius quàm robuſtiùs. A L B O nomen color impoſuit. Albertus eum in dorſo & alis ſubalbũ eſſe, alibi guttas valdè albas aliis guttis ſub pallidis interpoſitas habere; & regionem frigidam, & humidam in cauſa eſſe, ſcribit. Addit, Falcone Peregrino majorem, & ad ſimilitudinem Lanarii albi, qui per cãpos muribus inſidiatur, accedere. *Mittit* eum ſeptentrio, & ex illo inprimis Norvegia, Suecia, Eſtonia. Non tam eſt in volando velox ut Niger: diutius tamen in Avium perſecutione perdurat. Non debet ad venandum emitti, antequam pēnas mutaverit. Ad eum refert Adrovandus quendam *Sparverium*, cujus deſcriptionem Româ acceperat, qui corpore toto caloris lactei, maculis flavis perſperſi, roſtrum habebat album magis quàm cæruleũ, alas candidiſſimas ac ſine maculis, in cauda pennas duodecim candidas & flavis maculis conſperſas: quarum cõſpectum, pennarum præcipua & aliarum quaſi tegumentum, tota candida, eripiebat, easdem quaſi in vaginam recondens. Pendebat mortua tredecim uncias, pondus in eiuſmodi ave haud leve. LANARIUS (generoſum intellige) GALLORUM dicitur, quod Rei accipitrariæ authorum teſtimonio, Galliæ peculiaris & proprius. *Aldrov. l. 7. c. 10.*

Deſcriptio Lanarii. Roſtrum & crura cum pedibus habet cærulea, plumas anteriores albo & nigro varias, maculis non transverſis, ſed plumas in longum diſtinguentibus. Plumæ dorſi, alarum & caudæ, partem externam ſi ſpectes, non admodum ſunt variegatæ. Extenſarum interiora notis rotundis, inſtar exiguorum nummulorum per ſuperficiem diſſeminatis, conſpectuntur. Sic à Tardivo & Bellonio deſcribitur X qua Galliæ eſt perpetuus, ſemperque tam hyeme, quàm æstate ibidem conſpicitur.

Ingeniũ. *Ingenii* ſunt tractabilis, & ad omne aucupii genus idonei. Picas, Coturnices, Perdices, Cornices, Phaſianos; imò Anates & Grues, ſi inſtitutio accedat, capiunt, & ſocietate maximè gaudent. Quoniam alis diutiſſimè in æthere ſupra prædam ſuſpenſi hærent, tantopere Anates fatigant, ut & canum operâ, & fuſtibus plurimæ occidantur.

Italici falcones. Carcanus *Italicor.* meminit. Habẽt iſti caput totum planum. Roſtrũ falconis, peregrini & montani roſtro minùs & cæruleum. Pectus flavum raris & ferrugineis maculis diſtinctum. Extremas alas veluti ocellis rotundis albisq; pictas. Mutatis, caput univerſum ad humeros uſq;, flavo colore ad rubeum vergente, & lineis tenuibus diſtincto, tingitur. Pes, qui ante cæruleus fuerat, in luteum abit. Naſcuntur in montibus Vincentinis & Alpibus,

bus, quæ Germaniam ab Italia dividunt. Solent alarum æquilibrio, in aëre sese diu admodum & frequenter suspendere, sic metu incusso, ne Perdices, Coturnices, aut Phasiani diffugiant, faciunt, rarenter occisas in terram præcipitant. Visus aliquando qui & Accipitrem exanimaret.

ARTICULUS IV.

De Falcone Lapidario. Arborario & Rubeo.

Aldrovand. l.7.c.11. FAlco LAPIDARIUS rectè Lethofalcus dicitur. Est mediæ inter Peregrinum & Gibbosum magnitudinis. In præruptis petris, & Alpium rupibus nidificat. Regitur & nutritur simili modo quo Peregrinus.

ARBORARIVS, quem Gesnerus descripsit, *rostro* erat cæruleo, *oculis* nigricantibus, *pectore* albidis & nigricātib. maculis variegato; pennis alarum nigrioribus; *dorso* nigro, cujus pennarum margines infimos, maculæ ex cādido ruffæ distinguebant. An idem sit cum Accipitre Fringillario dubitatur. *Nidum* in arboribus exstruit. Rarus ipsius in aucupio usus; jucūdum in conflictu cum monedula spectaculum exhibet. Adeò quoque placidus est, ut per sylvas & agros emissus ad dominum redeat. In dissecti ventriculo plumas & Cantharides reperit Gesnerus.

RVBEVS à guttarum seu notularum quibus distinguitur, rubro colore dictus est. Peregrino minor est, nec citius rubere apparet, quàm alas exerat. *Albert. l. 10.c.9.* Calor debilis in superficiem corporis effusus, & fumosum humidum, *Crescent.l. 23.c.12.* quod ad generationem pennarum excernitur, adurens, rubedinis causa esse putatur. Invenitur in locis planis & palustribus. *Phœniceos* in Moscovia dari perhibent.

Volatus. *Volatus* est agilis, sed non diu perseverātis. Nam penna rubea, quia mollior|, non diu volandi impetum sustinet.

Ingeniū. Facilè cicurari, Albertus innuit, difficulter regi Tardivus. Post secundam aut tertiam pennarum mutationem melior; quod remittentibus per ętatem humoribus calidis, non parum temperamentum juvetur. *Vita* est minus quàm reliqui longæ.

Alii. Ad istum *duos ex Indiis Orientalibus allatos* Aldrovandus reducit, qui parte *Aldrov.l.7. c.13.* anteriore tota & alis internis adeò rubebant, vt qui pronos inspexisset, nihil præter colorem rubeum vidisset. Majorem putat fuisse fœminam; minorem, marem. Mares enim ob hoc ipsum Tertiarii dicuntur, quòd tertia parte fœminis sint minores. Mentum in fœmina, maculâ oblongâ cinereâ, quæ inferne desinebat, distinguebatur. Pectus quoque ejusdem coloris notulis anteriori sterno raris respergebatur. In mare color rubeus, saturatior & evidentior erat. Mentum nullâ maculâ insigniebatur. Pennæ remiges interiores notis fuscis transversim frequentibus, statoque intervallo distinctis, albebant.

ARTICVLVS V.

De Falcone Cyanopode, & illis, qui promiscuo coitu gignuntur.

FAlco CYANOPVS ad quod re- *Aldrv. l. 7. c.14.* ferri debeat genus, cum quatuor Falconum genera pedibus cæruleis instructa inveniantur, difficile est dicere. Ad Lanarium tamen potius, quàm aliam speciem pertinere videtur. Est Falconi Peregrino & magnitudine æqualis, & figurâ similis: sed in hoc differt, quòd dorsum ejus, & exterior alarum pars minus nigredinis, & pectus plus albedinis habeat; alæ sint breviores, cauda longior aliquantum; pedes hyacinthini.

Vox. *Vocem* acutiorem, quia humidior, Peregrino habet. Rarò aves Picā, vel cornice majores invadit. Plærumq; se præcipitaturus, propter metum loco manet, & suspenditur. Audacior evadit, si aucupis accedat præsentia. Qui in Helvetia reperitur, diversus est ab isto.

Locus. *Nidificat* in excelsis juxta aquas, aut pro-

Aldrov. l. 7. c. 15. profundas valles, petris. Nidis exemptus mansuefit. Capit Perdices, Columbas, Cornices, Anates, Phasianos, & Tetraones.

Aldrov. l. 7. c. 16. Falcones PROMISCUO COITU geniti, à Peregrinis plærumque proveniunt. Hi enim à parentibus statim expelluntur, & cum suæ speciei conjuges non inveniant, ad speciem alteram quam sibi simillimam invenerint, libidinis tempore convertuntur. Carcanus ex altero parente Peregrino, altero Montano procreatos, *Falcones traversos* vocat. Albertus *quatuor* eorum *genera* ponit. Cæterum, si cum Falcone pedis cærulei Peregrinus commisceatur, ferè similis Peregrino generatur avis, si cum Lanario nigro, ignobilis Falco niger. si cum Lanario albo, similis Falconi albo, si cum Lanario rubeo, similis colore & figura Falconi rubeo. Patrissant autem plærumq;, & ignobilitatem matris, institutio post unum vel alterum annum compensat.

TITULUS V.

De Psittacis.

CAPUT I.

De Psittacis in genere.

Nomen. RApacibus Psittaci subnectuntur, tum quod rostrum & ungues aduncas habeant; tùm quòd cicures, carnem etiam ipsam devorent. Nomen sortiti sunt, seu à Psittace urbe juxta *a* Tigrim celebri, seu ἀπὸ τῶν ψιττακίων φυτῶν. Soli virides Psittaci veteribus cogniti. Psittaci fructus, in intimo quoq; cortice & tota nuclei carne, insolenter admodum eundem imbibit.

a *Stephan. de urbibus.*

Descriptio. *Magnitudinem* si spectes, in regione cui nomen dedere, brachium cum dimidio longitudine explent. Visus *b* Scaligero qui clathratæ fenestræ ferè impleverat spacium. in quadam novi orbis regione Phasanos superant. in insula Banda, columbam nostratem vix excedunt. Alibi, Gallinis, Turdis, hirundinibus, imò Passeribus æquantur. *Color* quoque illis varius. In nova Hispania, Æthiopia *c* & ultima India, quosdam totos albos invenies. Circa Tarnassaram septuplici colore superbos; in Ternate Moluccarum una, Brasilia, & Aethiopia rubros: in quibusdam Æthiopiæ sylvis nigros; in Malabar, prassinos; scutelatos, purpureos; cinereos & cæruleos alibi. Bellonius magnos quosdam totos canere, mediocres ex rubro variegari, pusillos nonnullos prolixa cauda, totos virides esse ait. Circa Javam, alii sunt rubri rostro luteo; alii versicolores, candidi quidam. Et quis omnes diversitates enumeret, cum supra centenos magnitudine & colore discrepantes, curiosi observaverint. Antiquis *d* solus in intimis plumulis & extimis pinnulis, viror, notus erat. Unde Avis *e* viridis dicebatur. Communia ferè omnibus sunt. Caput prægrande, ingenii signum, rostrum, quod qua collo committitur, in solis infernè sub faucibus apertum est, adeò durum, ut ferreis clathris vix parcant. Statius cornu vocet: aduncum idem, ut *f* eo, tanquam hamato & semicirculari forma constructo, se cum devolant, excipiat, illi innitantur, levioresq; se ita pedum infirmitati faciant. Mandibulæ superioris, quod ipsis cum solo Crocodilo, & Thæmatopode si Oppiano credimus commune, motus. Lingua quæ cucurbitæ seminis figuram repræsentat cæteris avibus *g* latior. Unde ἀνθρωπόγλωττος dicitur. Pectus rotundũ. Pedum species, quia ante & pone binos habet, rara; illos in regno Æthiopiæ interioris propè mare arenosum, si excipias, quorum quidam sex in pede digitos habent, quidam tres. Crura breviuscula, infirma, & plærumque fusca. Ungues adunci, quibus escam elevant, & ad os extrorsùm convertunt. Capitis Anatomiam apud Aldrovandum vide.

b *Scalig. Exerc. 236.*

c *Scalig. Exerc. 59. sect. 1.*

d *Apul. l. 2. Floridor.*

e *Stat. l. 2. Sylv. Ovid. El. 2.*

f *Plin. H. N. l. 10. c. 43.*

g *Arist. l. 8. H. A. c. 12.*

Locus. *Locum* ipsorum natalem solam Indiam esse, veteres *h* credidere. Tempore Alexandri M. in Taprobana primum inventi; Neronis, in *i* Gaugada Æthiopiæ insula visi sunt; Diodori Siculi, in ultimis etiam Syriæ nascebantur. Avorum temporibus, terræ cuidam

h *Plin. l. 10 cap. 42. Pausanias in Corinth.*

i *Plin. l. 6. c. 29.*

dam supra caput bonę spei, nomen ob copiam indidere. In regno Calecut tanta ipsorum est ubertas, ut Oryzam sæpissime depascantur; tanta in Occidentali India, vt Psittacorum regioni inde nomen creverit. Nec Nigritæ in regno Senegæ illis carent.

Nutrimentum. *Victus* ipsis feris adhuc, frumenta, legumina, semen Carthami seu Cruci, quo pinguescunt, cum homo purgetur; fructus omnigeni, cum molli tum duro cortice intecti. Nux etiam myristica, ad quam in Insula Banda sæpissime advolant: Cicuribus, quicquid porrigetur, caro, panis, saccharum inprimis. Bibunt aquam, sed vinũ multò libentius, cujus potu non solum lascivi, & solito loquaciores redduntur, sed & humano inebriantur more, & intra bibendum, pedibus suspẽsi caudam in altum, & caput deorsum ad aquam extendunt. *Nidos* si Cadamusto credimus ex surculis ad tenellos procerarum arborum ramos pensilibus, pilæ modo rotũdos, per quam exiguo foramine, construunt, ut serpentum insidijs viam præcludant. Maximi, gallinaceis haud minora ova ponunt, mediocres columbaceis paria, fæcunditatis indicium, ingens illorum in natalibus locis copia; castitatis, quòd bini semper, mas & fœmina agere videantur.

Volatus. *Volatus* ipsis in natali solo expeditior. In nostris oris propter cœli frigidioris inclementiam minus eo valẽt, impotentiam, reptandi facilitas, qua sursum, deorsum, & in maximam altitudinem scandunt, ob congruam rostri & pedum conformationem, compensat. Illius unco, dum pedes promovere nituntur, appensos sese sustinent; dum provolãt, ne pedes ob corporis deorsum labentis pondus debiles offendant, sese obvio adminiculo apprehenso, eodem velut anchora & præsidio excipiunt.

Vox. *Vocem* articulatam nullam naturaliter habent, quidam etiam ferè muti sunt; nec quicquam unica illa voce Perroquet exceptâ, quæ in ipsorum nomen abijt, ingeminant.

Amicitia. *Amicitiam* singularem colunt, cum *k* lupo, cum quo simul pascuntur; homine, unde in America relictis sylvis interdiu propè domicilia agunt, & Turture, quod Ovidius *l* notavit.

Ingeniũ. *Ingenio* propè ad hominem accedunt. Accipiunt namq; verba & pronunciant articulatè omnia; faciliùs, si intra alterum ætatis annum docueris, segniores, ferreo in caput verberãtur radio. non sentiunt aliter, propter duritiem, ictus. Sic Ascanij *m* Cardinalis cõtinuatis perpetuò verbis symbolum Apostolicum pronunciabat. Henrici VIII. Angliæ Regis in Thamesin delapsus auxilium implorabat, viginti libras promittens; extractus, quatuor denarios hospitatori suo dari jussit. Meditari eosdem Cardanus addit; Pherecides masculos, eos observare, & deferre, qui venena propinare moliuntur, & in domos important, refert. Quosdam circa Javam intelligere, & ad interrogata respondere, quidam narrant. Non facilè crediderim. At pueros *n* interdum imberbes amare; blandè attrectatos libidine, *o* ita ut oscula figant, tangi; quosdam pueros ita odio prosequi, ut in eorum capita de sublimi loco non aliter impetum faciant, atq; Falco in Anatem, si inter lugentes *p* agant, lamentari, quod Constantinus Manasses in historia Basilij Imperatoris testatur. Saltantes capitis gestu, depressis agitatisq; alis imitari, *q* dubitandum non est. Fœminas nunquam aut rarenter humanas reddere voces, *r* Tiraquellus reliquit. Virides macrouros, quibus collum torque rubro cingitur, annulo illo primum apparente, nil præterea discere quidam affirmãt. Scaliger acceptas è via publicitus voces reddidisse scribit. In insulis verò S. Michaëlis & Divite simplicitatis tantæ esse, ut ad crocitantem Psittacũ innumera, ex arbore in cujus ramis auceps latet, multitudo convolet, facileq; se capi patiatur, apud Martyrem *s* legimus.

Vsus. *Vsus* Psittacorum apud Occidentales Indos in cibo apud Orientales olim, Aeliano † teste, facti habebantur. Heliogabalus capita ipsorum in convivio exhibuit, iisdemque leones, pantheras, & alia animalia *t* pavit.

k Oppian. l. 2. Cyneget.
l Eleg. 2. 6.
m Rhodig. l. 3. Antiq. c. 32.
n Albert. l. 23.
o Scalig. Ex. 236.
p Manasses in Annalib.
q Scalig. l. c.
r de leg glo. 1. p. 12.
s l. 10. decad. 3. rerũ Ocean.
† Aelian. H. A. l. 13. c. 18.
t Lampr. in Heliogab.

Oblectamenti loco apud Romanos olim fuere. Nam cum Gallinis rusticis & Merulis in *u* publicis ornatibus ponebantur. Viros Psittacos manu gestare M. Cato conqueritur. Articulatam ipsorum vocem in tantum eosdem miratos esse, Suidas author est, ut eos Indi mercem fecerint. Unde caveis eburneis, argenteis, vel ex alia pretiosa materia factis includebantur. Indis pennæ ipsorum in magno usu. Ex his imagines varias, papiliones, flores, herbas, pileos & perizomata cōficiunt; vestes, aulæa & tapetes contexunt; enses & clypeos exornant, aliaque utensilia miro artificio conficiunt. Sed de plumario opere alibi.

u *Varro l. 3. de re rustica. c. 9.*

De Psittacis vide quoq; infra Mantissam N. 4.

CAPUT II.

De Psittacis in specie.

ARTICULUS I.

De Psittaco maximo Cyanocroceo, Maximo Psittaco altero, Psittaco albo cristato, & Psittaco viridi alarum costa superna rubente.

Descriptio. *Aldrov. l. 11. Ornith. c. 2.*

PSittacus maximus Cyanocroceus in aula Ducis Mantuæ ab Aldrovando visus est. Magnitudine benè saginatum caponem exæquabat, ab extremo rostro ad caudam extremam bicubitalis. Vertex *capitis* erat planus & viridis, rostrum aduncum, in hemicyclum compositum, extrinsecus in perfectam dimidij annuli rotunditatem formatum, palmum longum, totum nigrum; superius longitudine duobus digitis inferius excedebat. *Oculos* habebat albos & nigros, quos ternæ lineę nigræ à rostro ad colli initium ductæ, figuram literæ S. jacentis repræsentantes, in longum succingebant. *Guttur* veluti torques nigra ambiebat. Pectus, venter, femora, Uropygium, cauda inferior, crocea erāt. *Cervix* superna, dorsum, alæ, caudæ pars superior, colore cæruleo vestiebantur. Qui apud Comitem S. Floræ erat, semel singulo die instante vespera bibebat, notis & familiaribus abblandiebatur. Æstivo tempore aquis se immergebat, aut pluviæ donec totus maderet exponebat, à madore frigore correptus, ad solem se vel focū siccabat, ex podagra mortuus est.

Maximus Psittacus alter apud eundē Principem fuit. *Corpus* ei non ita ut superiori crassum. *Capitis* vertex compressus, palmo longior. *Rostrum* quam superiori brevius, nec longo adeò hamo incurvum, tres propemodum digitos longum, & totidem, qua capiti committitur latum; mandibulâ superiore albâ, inferiore nigra. Oculorum regio & tempora albescentia. Dorsum, alę incipientes, gula, pectus, venter, femora, cauda tota supernè, punicea. Remigum tegetes secundo in alis ordine lutei, puniceis marginib., cæruleo velut ocello propè apicem ornatæ, &c. *Psittacus albus cristatus* magnitudine erat columbo domestico par. *Corpus* universum candido plumarum Agmine vestiebatur. *Capitis* verticem habebat plumis grādiusculis, sesqui palmum altis, retrorsum nonnihil incurvis, acuto apice denuò antrorsum reflexis, candidis, denis, velut crista perornatum. *Rostrum* cinereum, ad nigrum vergens, qua capiti committitur naribus patulis pervium, ac harum medio tuberculo, quodam tereti clivosum. *Oculos* iride lutea, pupilla nigra. *Linguam* latam, rubicundam. *Caudam* in altum plumis dodrantalibus, frequentibus, candidis, surrectam. *Crura* cum pedib. sublutea. *Psittaco viridi alarum costa superna rubente* pullastri anniculi erat corpulentia, *capitis* vertex luteus. *Rostrum* superius extremo nigrum, post subcæruleum, reliqua rubicundum; inferius verò album. Oculi iride croceo aut potius rubente, cincti pupilla nigra, corpus totum viride, parte quidem prona virore flavescēnte ac diluto, alis verò & dorso saturiore, & qui in maxi-

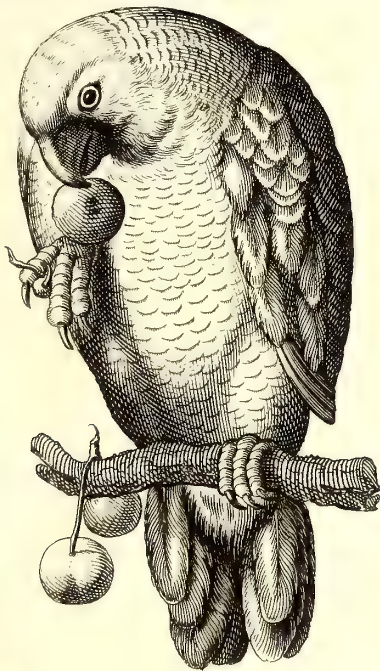
Aldrov. l. c. c. 3.

Idem c. 5.

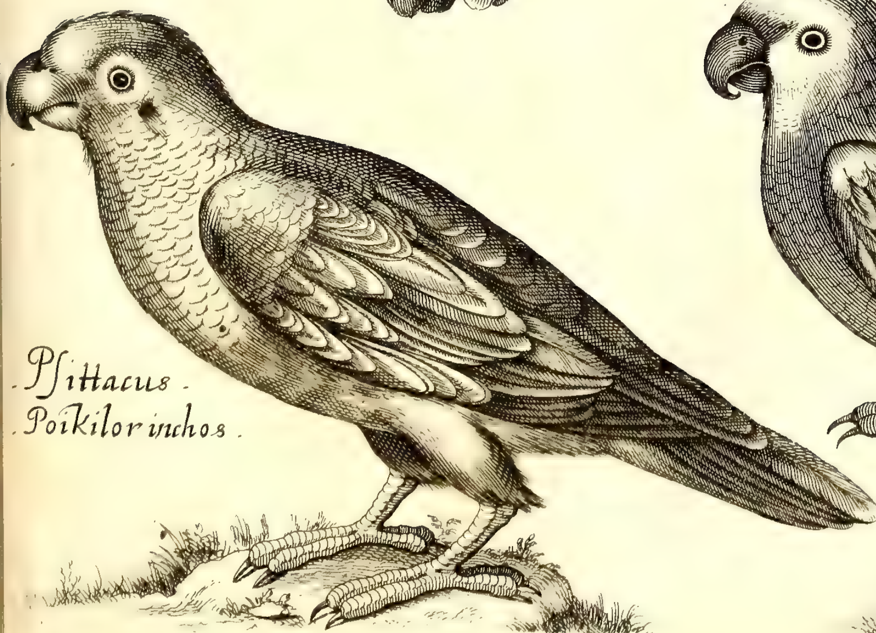
Tab XIIII

Psittacus Maior

Psittacus Minor

Psittacus
Pappengej

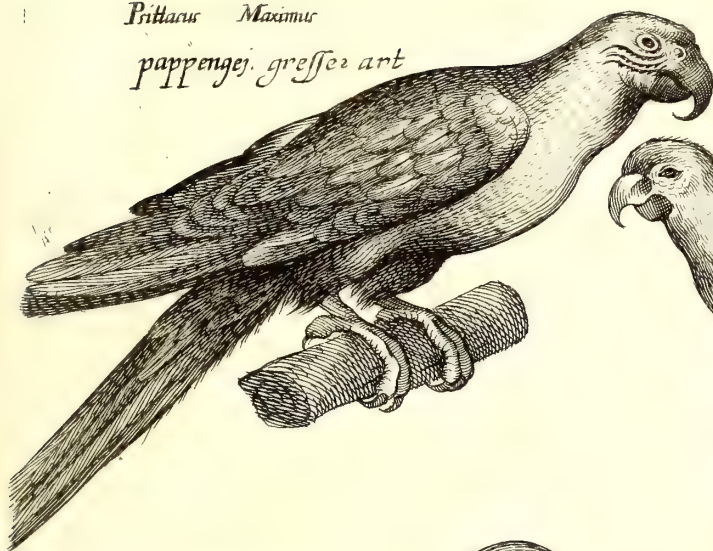

Psittacus

Psittacus
Poikilorinchos

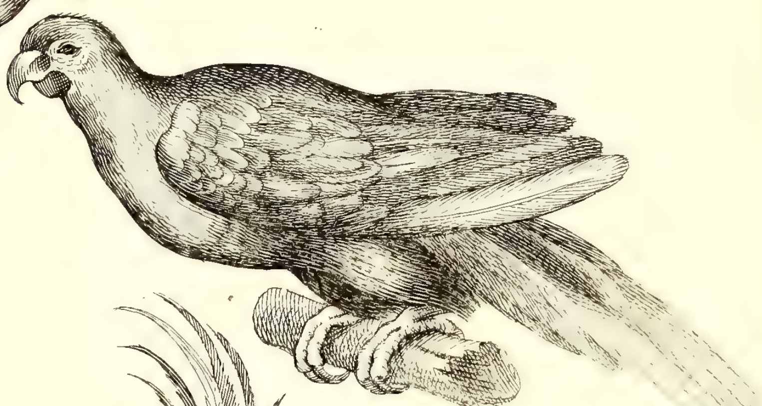

Psittacus Viridis

Psittacus Maximus

pappengej. gresser art

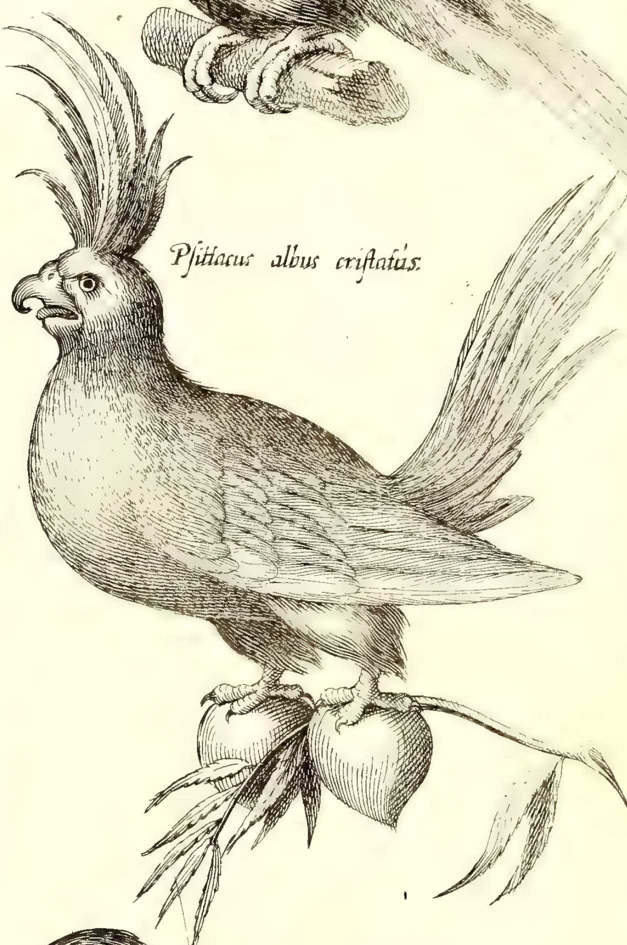
Psittacus Maximus alter.

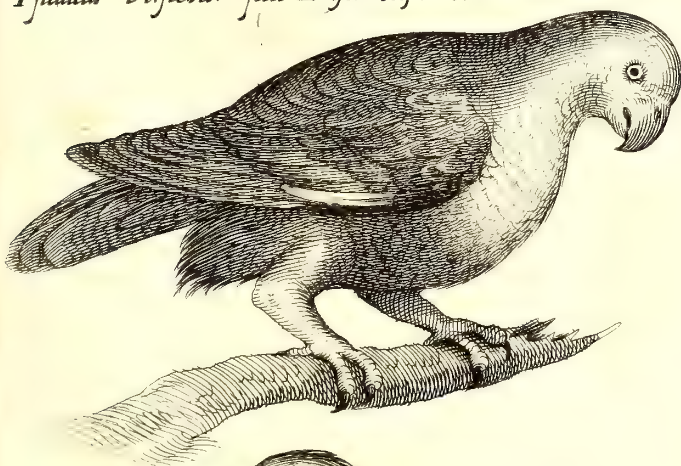
Psittacus viridis melanorinchos.

Psittacus albus cristatus.

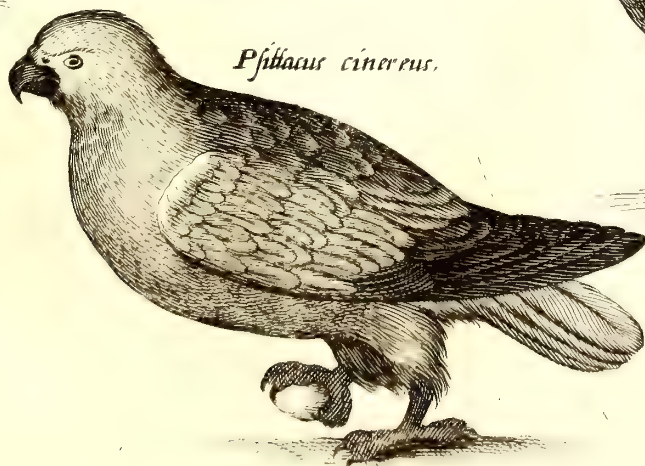
Psittacus versicolor siue Erythrocijanos.

Psitiacus Leucocephalos.

Psittacus cinereus.

maxima & extrema penna remige ad cæruleum nonnihil tendat. Costa superna alarum in tantum rubet; uti & cauda eaq; breviuscula, parte inferiore ad latera, rubrâ in longum maculâ insignitur; supernè verò flavescit.

ARTICULUS II.

De Psittaco poikilorincho, viridi melanorinchio, Leuiocephalo, & Erythrocyano.

Aldrov. l. 11. c. 6. 7. 8 9.

PSittacus poikilorinchos *magnitudine* erat gallinæ minoris. Corpore plęroq; virescens, dorso obscurius, pectore & ventre, interlucente luteo, radicibus ubiq; cinereis, dilutius. Rostrum superius in parte superiore habebat ex viridi cæruleum; ad latera, colore ochræ, in cujus extremitate macula transversalis candida percurrebat, inferius circumcirca coloris plumbei in medio lutescentis. Vertex plumulis aureis ornabatur. Remiges parte exteriore, ventrem versus, initio virides, paulatim in colorem subcæruleum, seu amethystinum, purpureumve potius terminabantur, nigra cætera. Secundæ in ordine longissimæ totæ luteæ erant. Quæ mediis fermè alis conspiciebantur, ad principium latere exteriore, quod vẽtrem respicit, primùm viridi, dehinc miniaceo obscuro, inde viridi, postremũ apice ipso partim violaceo, partim nigro vicissim variabant. *Cauda* duodenis instructa pennis, quarum quæ è latere sunt, utrinq; quaternâ, quà enascuntur, initio sui primum virides erãt latere exteriori, luteæ interiori, inde rubeo, coccineove colore, tertio ordine denuò viridi, postremo luteo variegatæ. Reliquæ quatuor mediæ totæ virides, at fine sui nonnihil lutei habebant. *Pedes* plumbei, quaterni *digiti* bini ante, retro totidem, ut in Picis Martijs, interiores quidem exterioribus multò breviores. *Vngues* ut rapacibus adunci. *Tibiæ* brevissimæ, nempe inter poplites & talos, digitum longæ sed crassiusculæ. *Psittaco viridi melanorincho* collum, dorsum cum alis virore pleno tinguntur. Costa alæ, qua corpori adnectitur, extrema, coccineo rubet, penna in extremis alis, qua ventrem spectant, est nigra. Uropygium inferius coccineũ. Rostrum totum nigrum. Caput & pectus lutea. *Psittacus Leucocephalus* ita ab Aldrovando describitur, &c. Dodrantem & digitum unum longus est. *Rostrum* duos digitos crassum, album: & pars capitis rostro cõtinua item alba. *Oculi* pupilla nigra, iris ferruginea. *Vertex* & *frons*, quę albent, maculis nigris variegatæ sunt. *Occiput*, collum, dorsum, alæ, uropygium supernum obscuro ac pleno virore tinguntur. Gula & alarum costa suprema rubore cinnabarino. *Pectus* ac femora virent denuò. Pars *ventris* inter femora & pectus interjecta fusco subrubido, aut eo colore, quem pictorum vulgus terræ umbræ vocat, insignitur. *Alarum* latera pennas quasdam, quæ remiges tegũt, easq; extremas cæruleas habeat, albo tamen nonnihil admixto. Venter postremus uropygio proximus lutescit. *Cauda* medio rubra, ad latera rubro & luteo, inde cæruleo variegata est. Pennæ penè omnes extremo apice nonnihil nigrescunt, cætera virides sunt. Tibiæ & pedes cinerei. Posset & hic idem ob multiplicem colorum varietatem Psittacus ποικιλὸς, i. e. versicolor appellari. Est enim coloribus non paucioribus quam septem distinctus, quorum tamen præcipuus est viridis. *Psittaco Erythrocyano, caput*, pectus cærulea sunt. *Vertex* summus macula lutea insignitur. *Rostrum* haud ita ut prioribus grande, nigrescit. *Oculorum* regio albicat. Pupilla nigra, Iris fusca. *Ventris* latera sub summis alis lutea sunt. Venter viridis. *Femora* è viridi albicant. *Vropygium* luteum est. Summum *dorsum* dilutè cęruleum est. Alarum tegetes viridi, luteo, roseo promiscuè conteguntur. Sic remiges & cauda totæ roseo perfusæ sunt. Dorsi extrema pars seu lumborum regio flavescit. Caudæ deniq; pennæ pauculæ, eæq; virides obtegunt. *Crua* & *pedes* cinereo imbuuntur, cætera roseo, Hic

forte ille est, quem in Tarnasari urbe Indiæ pulcherrimum ac septemplici colore distinctum reperiri Ludovicus Patricius scriptum reliquit.

ARTICULUS III.

De Psittaço Cinereo, Erythroleuco, Torquato macrouro, Minore macrouro toto viridi, Erytrochloro macrouro, Erytrochloro cristato, & aliis & Gesnero positis.

Aldrov. l. 11. c. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16.

PSittacus Cinereus ex Mina adfertur, & à potissimo partium colore ita dictus est. *Corpus* enim totum cinereo obscuro, seu potius æqualiter subcæruleo tingitur, remiges paulò saturiore visuntur. *Oculos* macula candida cingit. *Cauda* vix ultra extremas alas protenditur, & tota cinnabarino colore tincta est.

Psittaco Erythroleuco magnitudo est caponis grandiusculi, corpus candidum, postrema tergi pars, uropygium, cauda tota, alarum remiges miniacei coloris. Rostrum unco quàm in aliis longiore.

Torquatus macrourus solus antiquis cognitus fuit. Caput & corpus omne habet viride. Rostrum miniaceum. A rostro inferiori sub mento &c. *Minor macrourus totus viridis* in Hispaniola reperitur, nec totus turdo major est. Rostrum habet superna parte rubrum, inferna è rubro nigricans. Iridem oculi rubicundam & croceam. Corpus herbaceo virore amœnum. Pedes & tibias rubicunda.

Erytrochloro macrouro ex Japonia allato, corpus quatuor colorib., quorum potiores viridis & ruber insignitum erat. Verticem habebat planum, rostrum rubeum, exiguum, & inferius etiam aduncum. Retro & ante oculos maculam cæruleam. Caudam corpore toto longiorem.

Erythrochloro cristato alæ, cauda ac crista, quæ sex pennis, tribus majoribus, totidem minoribus constabat, sunt rubri coloris, corpus reliquum viridis.

His adde *Psittacum Erythrocyanum*, nec non *Erythroxantum* Gesneri; quorum *ille*, parte supina rubet, alis superius in flavo viridibus, cętero cęruleis; cauda partim rubra, partim cærulea, *hic*, illi per omnia simillimus, in hoc tantum discrepat, quod per medium alarum plurimum flavioris coloris habeat, nonnihil etiam in cauda.

Huc etiam Aldrovandus Avem illam, quæ in Hispania capta, magnitudine erat fringillæ; rostro nigro, adunco; capite, collo viridi, vertice ut in Garrulo Bohemico crista insignito; alis cæruleis, extremo nigricantibus; uropygio ferrugineo; femoribus albis; pedibus nigris; digitis quaternis, binis ante, retro totidem; refert.

TITULUS VI.

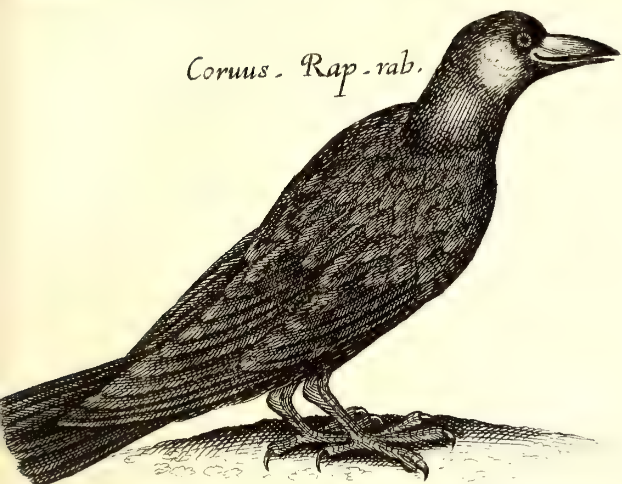
De Corvino genere, & aliis nonnullis Avibus, quibus rostrum durum ac robustum est.

CAPUT PRIMUM.

De Corvo.

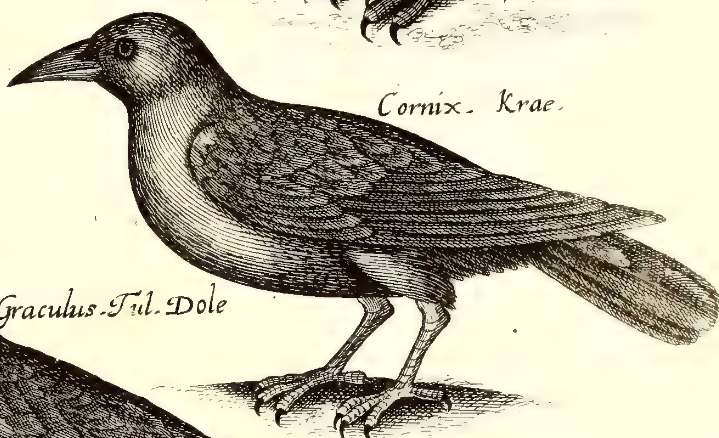
COrvus, Græcis, seu à colore nigro, seu à capitis magnitudine κόραξ. *Descriptio.*
L. Floro *a* Satyra avis, seu propter salacitatem. Virile enim membrum veteres Græci σάθη appellabant; seu à Satyra *b* palude, quæ & Pomptina, viginti quatuor olim urbium capace loco, dicitur. Locus ipsi post Psittacos vel eam ob causam datur, quod & ad rapacium naturam accedat, & olim apud veteres in tanto precio fuerit, ut per *c* illum jurarent. Magnitudine Cornicem superat, & adeò est ater, ut præ nimia nigredine cæruleus quodammodo appareat, nec ab *d* aquis mutetur. *Rostrum* habet aterrimum, nonnihil aduncum utrisq; marginibus incidens; *Oculos* lucidos; *Linguam* in apice latam, ad radicem rotundam, nigram.

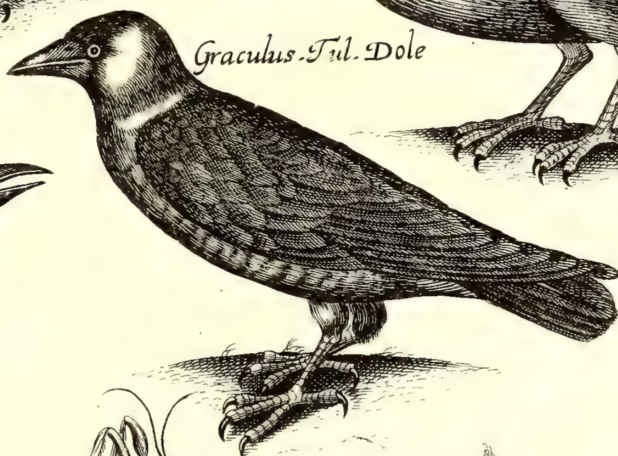
a In Histor. Valer. Corvini.
b Rhodig. Antiq. lect. l. 29. c. 25.
c Aristoph. in Avibus.
d Scalig. ad l. 2. de caus. plant. c. 17.

Coruus. Rap-rab.

Corüus. Rab.

Altrap.

Cornix. krae.

Graculus. Tul. Dole

Nebel krae.

Pyrrho coraceus.
steinrab.

Coriacias Arist.

Pyrrhacorax. alius

gram. Visi tamen in Septentrionalib*e* regionibus, Anglia, Neapoli apud Alphonsum Siciliæ Regem, Lestorum Indiæ extra Gangem regione, quin & tempore *f* Aristotelis, albi; seu quòd ob aspectum nivium in nivosis locis tales nascantur, seu quod frigus id efficiat, seu quòd alimento id attribuẽdum sit. *Interiora* ejus si attendas, *gulam* patentiorem propè ventriculum pro ingluvie *g* habet. *Fel* renibus, & *h* parte tantum altera intestino jungitur. *Excrementa* alba esse apud Horatium legimus. Cuidam verò apud Livones & Botnios generi, quod *marinum* dicitur, rostrum dentium ferè instar serratum, sed fortè falsò, adscribitur.

e *Olaus Magn. l. 19. c. 8.*
f *l. 5. de gener. c. 5.*
g *Arist. H. A. l. 2. c. ult.*
h *Arist. H. N. l. 2. c. 15.*

Locus. Quantum ad *Locum* in Asia non nasci Theophrastus *i* prodidit. Locis *k* desolatis, *l* humidis, excultis, turribus, celsis ædificijs, morari, nec ea, dũmodo cibus suppetat, deserere; in agris uberrimis gregatim ferri, & ejus frequenti suo numero bonitatẽ, quam innata sagacitate cognoscunt prodere, compertum. Binos *m* per sterilem & infructuosum campum, nec non arctiora loca volare, quod non satis *n* cibi pluribus, unde in Cranone Thessaliæ oppido nunquam plures duobus reperiri, à quibusdã notatum. In Galliæ oppido, quod Corvatum dicitur, annos plus, quàm centum egisse, Albertus nescio, qua fide refert.

i *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*
k *Esa c. 34.*
l *Theon. in Aratum.*
m *Ael. l. 2. de Anim. c. 48.*
n *Arist. H. A. l. 9. c. 31.*

Nutrimentum. *Victitat* corvus frumento, pomis, *o* ficubus, cerasis, quæ cum pediculis deglutit, & dum binis *p* è pastu, horis pulpam rejicit, ossa evomere solet, nec non vermibus, hinc aratoris vestigia rodit; piscibus, unde apud Anglos *q* lege sub gravi mulcta cautum, ne quis vim corvis inferat, cadaveribus, quæ si non attingit, infecta esse conjiciuntur. Quin nec à vivis animalculis abstinet. Alaudam & passerem devorasse visus est, pullos verò alimonia destitutos, parentem ipsum invadere, & devorare † Aelianus author est. In Bothnia non tantum lepores & cuniculos interimunt; sed agnorum etiam & arietum stragem edũt. Constitutum è publico præmium, qui eos occidissent. *Potus* est vehementer appetens. Tradendum putavere memoriæ quidam, visum corvum per sitim lapides congerentem in situlam monumenti, in qua pluviæ aqua durabat, sed quæ attingi non posset, ita descendere paventem, expressisse tali congerie, quantum potaturo sufficeret. Æstivo *s* tamen tempore sexagenis diebus, dum ficus maturescunt, non bibit, seu quod, nisi Hyginus fallit, guttur pertusum, dum ficus maturescunt, habeat; seu quod eo tempore relaxatione alvi se laborare sciat.

o *Athen. l. 13.*
p *Aldrov. Ornithol. l. 12. c. 1.*
q *Bellon. l. 6. de Avib. c. 1.*
r *Plin. H. N. l. 10. c. 47.*
† *l. 3. de Anim. c. 43.*
s *Ael. l. 1. de Animal.*

Generatio. *Generationem* quod attinet. Ore coire † vulgus prodidit, inde fellatorum ipsis nomen, sed falsò. Nam & vulvas habent, & ova juxta septum, nec cogitare *t* quomodo semen per ventriculum, qui semper quod injectum est concoquit, perveniat, absurdum est, & visi duo Avicennæ, qui aliorum congrediebantur more. Rostrorum fit inter eos ante coitum cõjunctio, seu ut alij, cãtu prius quodam velut hymenæo *u* demulcentur fœminæ; tum mares admittunt, hinc exorta fabella. Ponit bina, sæpe quaterna aut quina *ova*, post viginti dierum incubatum *pulli* excluduntur. Exclusi, forte quod *x* color ipsis sit albicantior, negliguntur à parentibus, & ad septimum diem, quo atrocem induunt, seu cœlesti rore, ut Cassiodorus credit, seu à muscis prætervolantibus aluntur. Agniti recipiuntur in curam, donec firmiores evaserint, mox pulsi, quæ sunt ad vivendum necessaria inquirunt. Circa Cranonem tamen singula perpetuo paria degere, & genitores soboli loco cedere, Plinius *z* asserit. Ætatem eis longævam *a* Hesiodus tribuit, fabulosè si γενεὰν pro centum sumas annis; verisimiliter si pro uno, intra quẽ & omnia, quæ terra profert perficiuntur, & ipse homo in utero: Sic longævitas intra CVIII. annos consistet. *Vox* eidem minimè sonora, quamvis cãtare Plautus *b* dixit, quia crocitat, raucedine & stridore aures offendens; hanc seu propter diversos *c* effectus, seu imbrium & *d* ventorum instantem incursum, ita mutat, ut Fulgentius sexaginta quatuor diversas habere dixerit.

† *Plin. l. 10 c. 12.*
t *Arist. l. 3. de gen. Anim. c. 6.*
u *Oppian. l. 1. de Aucupio.*
x *Greg. M. Moral. l. 30. c. 8.*
z *Plin. H. N. l. 7. cap. 48.*
a *Plin. H. N. l. 8. c. 48*
b *in Aulularia.*
c *Lucret. l. 4. de Natura rer.*
d *Virg. Georg. l. 1.*

xerit. *Odoratu* cum vulture ferè certat, in *volatu* tardior & gravior est, ideò non mirum aliquando populi clamore *e* dissono gravius ictum, ὥσπερ, ἐμβρόντητον decidisse.

e Plut. in Flaminio.

Ingeniū. *Mores* & *ingenium* admirationem merentur. Ad trigesimum & quadragesimum una viventes, conjugii jura servant, uno defuncto alter per vitæ reliquū viduus permanet. Nummos quidam *g* Erfordiæ furabatur, & sub lapide absondebat. Alter Augustum ex *h* Actiaca victoria reducem, verbis, Ave Cæsar, victor, Imperator salutavit, viginti millibus seu D. aureis solatis emptus. Quidam *i* sub Tiberio Principe singulis matutinis in rostra evolans, in forum versus, Tiberium, deinde Germanicum & Drusum Cæsares nominatim, mox transeuntes P. R. salutabat. Occisi funus innumeris elatum est exequijs, interfectus, qui occiderat. Taceo illum sutoris, Cæsarem salutare edoctum, in quo opera & impensa periisset, nisi *k* operam & impensam periisse, eloqui potuisset. Nec non illum, † qui Cunradum coquum in fame implorabat, adeò expresse ut ab homine vocatus crederetur. Difficilimum elementum optimè exprimunt. Venatici (primum *l* Ludovicus Gallorum Rex instituit) perdices & corvos feros venantur. Phasianos aliquando.

g Albert. l. 23. de Animal. h Macrob. l. 2. Satur. c. 4. i Plin. H. N. l. 10. c. 43. k Macrob. l. c. † Scalig. Exerc. 237. l Scaliger.

Amicitia. *Amicitiā* naturalem colit, cum lauro, quem depasto Chamæleonte comedit, cū asaro & *m* aro, quib. remediis in quibusdam morbis utitur; cum salice Amerina, qua tanquam amuleto nidum munit; cum Coracio, quā vim *n* toxici degustati frangit; cum Oenuta qua se ad ebrietatē exhilarat.

m Ruell. l. 1. de Nat. stirp. c. 2. n Arist. de Mirabilib.

Inimicitia. *Inimicitias* autem gerit, cum Milvo & Percnoptero, propter cibum, cum Aesalone, propter ovorum fractionem, Chamæleonte, Circo, Turture; & alijs. Cū Erucę *p* semine, quo interit.

o Cicero l. 1. de Natur. Deorum. Arist. H. A. l. 9. c. 1. p Ael. l. 6. de Animalib. c. 46.

Præsagiū. Tempestatem plenam *præsagiunt*, si cum *q* singultu quodam diu multumque vespertino præsertim *r* crepusculo latrant; & si de arbore pendent *s* alas sæpenumero motitant. Serenitatem, si contra solum hiantes manè per arborum ramos plumas & alas expandunt, si privatim primò crocitantes, mox turmatim congressi liberius vociferantur, aut si sub nocturnum crepusculum gregatim versantur, & dum separantur summè crociendo ad nidos advolant.

q Plin. H. N. l. 18. c. 39. r Ael. l. 7. de Animalib. c. 7. s Virg. Georg. 1.

Vsus ejus in Medicina aliquis est. Pulli mense Martio combusti contra Epilepsiam propinati sunt. Ova ad denigrandos pilos adhibebantur; à Villanovano ad Epilepsiam commendantur. Cor portatum vigilias inferre quidam asserunt. Pes à collo pueri tussientis suspensus eum, si Psello credimus, sanat. *Vsus.*

CAPUT II.

De Cornice in genere.

QUæ Latinis Cornix, Græcis vulgo κορώνη, hæc ijsdem hodiè κουρώνα vel κόρωνα. Polyrrhænijs Cretæ populis κόμβα, Varino, κορώνις Horo κορεὶ dicitur. Magnitudine vincit graculos. Rostrum, crura, & totum corpus habet undiquaque nigerrima, (falsus † Strabo, dum peculiare esse Hispaniæ, ut nigræ ibi sint cornices scribit) illud tamen, durissimum aliàs & acutissimum, propè caput albicat, superiori parte barbulas quasdam veluti setas circa palpebras habet, inferiore nigra, eaque minima veluti granula. Albam, capite nigricante, cęteris alarum apicibus in rubedinem vergentibus, Rhodiginus *a* vidit. *Descriptio.*

† Strabo l. 3. Geogr. a Rhodig. Antiq. lection. l. 11. c. 11.

Versantur circa urbes, domos, maris ripas, fluminum littora & sterquilinia. In Britannia ingens ipsarum copia, quoniam in pabulo humido ejus soli vermes abundant. *Locus.*

Victitant frugibus, nucibus, olivarum baccis, vermibus, piscibus, & carnibus, & verè *b* παμφάγοι dicuntur. *Victus.*

b Arist. H. A. l. 8. c. 3.

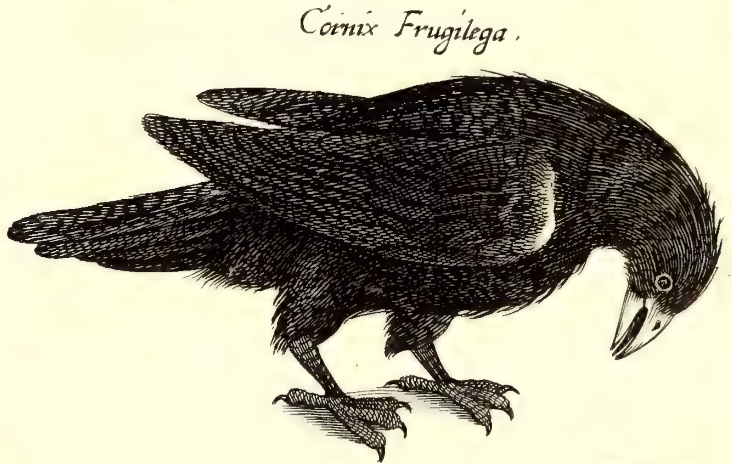
Generationem earum quod spectat; *Nidulantur* in summis arborum frondibus. *c* Non temerè nec impudenter inter se miscentur, & eandē cum corvis in conjugio fidem servant: hinc solitariæ cornicis occursus, malum in nuptialibus auspiciis omen: eliminare cornicem virgo jubebatur. *Ova* pariunt post solstitium gemina, natura ita di- *Generatio.*

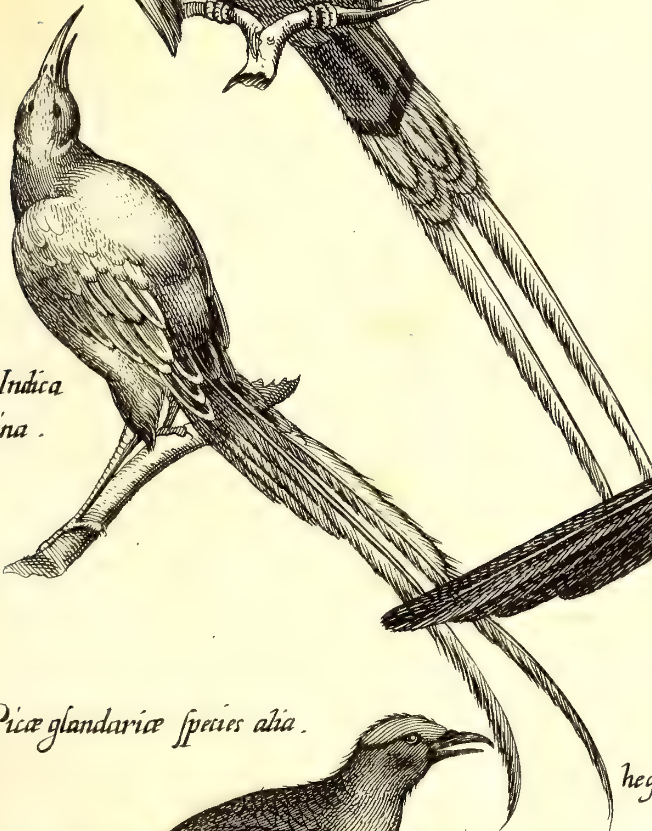
c Aelian. de Animal. l. 3. c. 9.

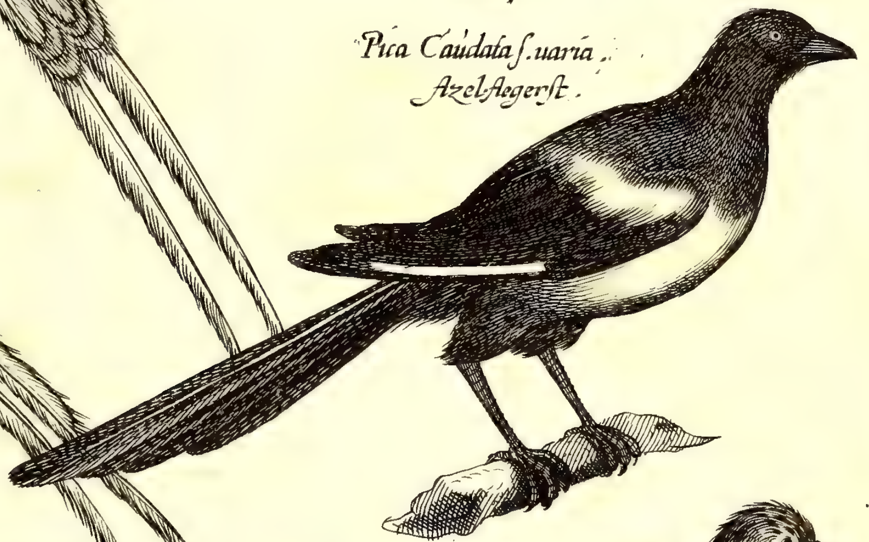

Cornix cinerea.
graw Kråe.

Cornix Cerula.
holtz Kråe.

Pica Indica
maſc.

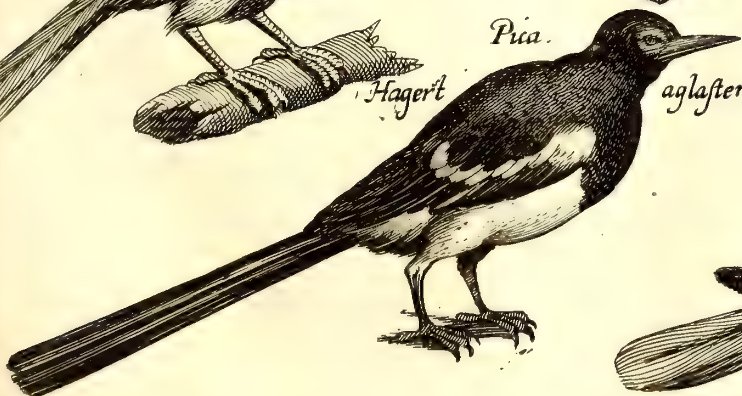

Cornix Frugilega.

Pica Indica
Fœmina.

Pica Caudata ſ. uaria.
Azel-Aegerſt.

Picæ glandariæ ſpecies alia.

Pica glandaria garrulus.
heger, herren uogel

Pica.
Hagert
aglaſter.

Pica marina.
n̄ebelKråe.

d *Aphrodis. l.2. Probl.64.* ita dispensante, ut *d* quæ diu vivunt pauca procreent; *Incubant* fœminæ tam impensè, ut *e* assiduo, in incubitu plumas exuant. Pullos à cauda de ovo exire, seu pedibus primò prævolutis, falsum; cœcos nasci *g* verisimilius est. Non priùs pasci quàm plumis vestiri incipiant, vulgò creditur. Volandi potentes *h* diu prosequuntur, & avolantes subinde comitantur, ideò justa naturæ talione & decreto, quantum *i* tempus impendere in fætibus educandis, tantum & ipsæ senio confectæ, à pullis suis aluntur. Malè à solstitio æstivo *habent*, seu quòd *k* scabie & lepra afficiantur, seu quòd carnes à lupo semesas comedant, *Aetates* ipsi humanas ter *l* tres authores tribuunt. Arato ἐννεάγηρος κορώνη dicitur, fortè quod diu vivat πολύγηρον nāque Theon exponit. Aristophani πέντε γενεὰς ἀνδρῶν ζώει, quinq; generationes virorum vivit. *Vox* ipsius est κρώζειν vel κρώζειν, ob assiduitatem obstreperi cantus, garrula & loquax dicitur. Quamvis verò eas τανυγλώσσας Homerus *m* vocet, id est lingua longa & extensa, tamen tempore Plinij allata, *n* è Bætica, plura contexta verba exprimens, & alia atq; alia crebrò addiscens.

e *Isidor. Orig. l.12. c.7.* — g *Arist. l.4. de Generat. c.6.* — h *Arist. H. A. l.6. c.8.* — i *Isidor. l.c.* — k *Porphyr.* περὶ ἀποχῆς. — l *Plin. l.7. c.48.* — m *Odyss. ε.* — n *Plin. l.10. c.43.*

Volatus. *Volat* celeriter. *Graditur* lentè instante pluvia, celeriter dum pullos pascit.

Affectus. *Amicitias* colit, cùm Ciconijs quibus maria transvolantibus Ducem se præbet, & cum *o* Ardeola, cum qua contra vulpem pugnat. *Inimica* est, Noctuæ *p* cujus ova merdie absumit; Mustelæ, quod ipsius nidos sæpè diripiat; & cum Tympano ave, quam occidit. *Ingenium* earum & singularem solertiam multa ostendunt. Si nucem perfringere nequit, in altū sublatam ad saxa & tegulas *q* præcipitat. Verbenacam *r* supinam nidis imponit, ut ab ijsdem blattas aliasq; bestiolas abigat. Apud Marrem Ægyptiorum Regem educata, literas, quocunq; iuberet, detulit. Mortuę † sepulchrum ad lacum Myridis propè Crocodilorum urbem erectum est.

o *Arist. H. A l.9. c.1. Plin. l.10. c.74.* — p *Aelian. de Anim. l.3. c.9.* — *Ingeniū.* — q *Plin. H. N. l.10. c.12.* — r *Zoroastr. in Geopon.* — † *Ael. H. A. l.6. c.7.*

Vsus. Quantum ad *Vsum* cerebrum coctum & in cibo sumptum inveteratis capitis doloribus remedio esse *s* Plinius testatur. Carnem in morbis chronicis utiliter sumi, & nidum corpori illitum vitę dies prolongare, olim vanè creditum est.

s *Plin. H. N. l.20. c.6*

CAPUT III.

De Cornice in specie.

ARTICUL. UNICUS.

De Cornice Frugivora, Cinerea, & Cærulea.

Descriptio. Cornicis tres sunt species *Frugivora* nempe, *Cinerea* & *Cærulea*. *Frugivoram* σπερμολόγον Aristoteles vocat, frugilegam & granivoram alij. Nigra est tota, rostro excepto, quod albicat. Magnitudine est inter Corvum & Cornicem media.

Victus. *Victitat* ut diximus frugibus, nec tamen lumbricos respuit. Quia Ardea in earum nidis *nidulari* solet, ideò circa villas nobilium, qui Ardearum aucupio delectantur, in summis arboribus impunè nidos faciunt. Angliæ sunt maximè infestæ. Ideò olim sancitum est, ut funditus extinguerentur; precium occisori daretur.

Cinerea Turnero Marina dicitur. Minor est Spermologo. Dorsum totum, collum superius, alarum latera, nates & totum ventrem cinerea habet. Aestivo tempore altos montes *incolit*, in quibus soboli propagandæ incumbere, ex eo colligi potest, quòd nullibi in planis nidulari reperiatur. Sub autumni finem ad plana descendit, ibique totam post hyemem prope oppida & pagos degit. Fit id ob rupium asperitates, & nives continuas; vel ob intolerabilem frigoris sævitiam. *Victus* ipsius idem qui nigræ. Quadrupedum, hominum suspensorum cadavera & pisces affectat; nec à lacticinijs abstinet. Gesnerus in dissecto ventre, quasdam quisquilias, & cortices granorum, nec nō substantiam quandam albam, pinguem, ex ijsdem fortè granis concretam & lapillos invenit. Nunquam in Helvetia nidulari dicitur. In inferiore Germania in cibū à plebecula admittitur.

Cæruleam cornicibus, quamvis vix sciri potest, an ex earum sit numero, Aldrov.l.2. Ornithol. c.5. Gesnerus, Kentmannus & Aldrovandus annumerarunt. Cæruleo passim colore, in capite, alis, cauda, circa Uropygium & tota parte supina, nitet, alibi sinceriore, alibi viridi admixto. Dorsi & colli proni color fusc⁹ est: majores alarũ pẽnæ nigrę. Crura fusca, & pro corporis ꝓportione parva habet. Reperitur trãs Albim in saltu Luchoviano, & sylvis finitimis. Versatur in locis non frequentatis. A projectis, præter cætera, cadaveribus victitat, & nidum vt upupa ex oleto construit.

CAPUT IV.

De Graculis in genere, & in specie.

GRaculus seu quod *a* gregatim volet, quæ etymologia Quintiliano *b* improbatur, seu quod jacta segetum semina plurimum gerat, seu quod ex olivetis cubitum sese recipiens binas baccas pedibus ore verò tertiam ferat, dicitur

a Varro l.4 de Lingua latina. b l 1. Instit. Orat.

Victitat pręter segetes, carnib. glandibus, & *c* locustis. Unde à Lemni insulæ incolis, quòd adverso volatu locustarum exitio occurrat, colitur. Victus. c Plin. H. N. l.10. c.29. Aelian. l.3. de Animal. c.12.

Ad *coitum* verno tẽpore excitatur.

Vox ipsius est κολοιᾶν καὶ κλώζειν, ut Pollux tradit, quorum istud & Gallinaceo quodam generi tribuitur. *Amicitiam* cum *d* Gavia gerit, hospitalitatem cum Accipitre. Hoc Homerus sub Hectoris & Aeneæ Græcis infensissimorum exemplo prodidit. Avem congregem esse, vel vulgaris paræmia, semper graculus assidet graculo ostendit. Mas mortem potius subit, quàm conjugem derelinquat, *e* altero mortuo, alter dolorem perpetua viduitate testatur. Loquacissimi sunt, coitus inprimis, & quo pullos enutriunt, tempore. In vini potu mira ipsis lascivia. Manibus retenti, oculos *f* impetere maximè solent, seu quod effigiem suam in illis cernentes, velut ad cognita desideria tẽdant, seu quod à rebus fulgentibus & mobilibus quales oculi, facillimè alliciantur. Cicures voces pronunçiare discunt *g* adeo, ut è caveis emissi spontè sua eas repetant. Matutino, verò suboriente sole tẽpore, citius eas capiunt, & memoriæ tenacius mandant. Suetum id & veteribus. Paxillos *h* enim in parietibus domi suæ, quibus insisterent faciebant.] Epileptico *i* morbo obnoxij, velut extincti ex arborum, tectorumq; culminibus decidunt. Annuum fastidium lauri purgant folio.

Vox. Affectus. d Aelian. l. l.9. c.1. e Ael. l.9. f Nicolaus Leonicus. g Brujer. l.15. c. 78. de re cibaria. h Aristophan. in vespis. i Dalechãp. in Plin. l.3. c.22.

Vsus ipsorum apud plurimos in cibis. *Vsus.*

Quantum ad *genera* tria *k* Aristoteles posuit, quartum palmipes, tria & Gesnerus, Tullam nempe Becuam & Taham, Nos *Coraciam*, *Pyrrhocoracem*, & *Lupum* seu *Monedulam* ponimus. Generatio. k l.9. H.A. c.24.

CORACIA magnitudinem habet cornicis, illa inprimis, quæ nigra & pamphaga. *Rostrum* quatuor ferè digitos lõgum, quodammodo arcuatum, coloris puniçei, seu inter aurantium, rubrum & subflavum medij *Pedes* ejusdem coloris, unguibus exceptis, qui simul cum toto corpore sunt nigerrimi. *Incolit* præruptos montes, & raro ad plana descendit. Cicur simila ex lacte, carne, pane, & tritico vescitur.

PYRRHOCORAX Cornice est minor, Monedulæ æqualis, luteis cruribus & *l* rostro, quod parvum Turnerus, in extremitate nonnihil aduncum Bellonius dixit, cætera nigerrimus. Tam *frequens* est in Alpibus ut peculiarem Alpium Plinius scribat, sed & in Anglia, Creta, Cycladibus mõte *m* Jura & alibi reperitur. Apud Rhætos hyeme duntaxat cernitur. Agros frumento consertos *depascitur*. Altum vociferat, & *vocem* Merularum acutam, ac ad fistulæ sonum nonnihil accedentem imitatur. Ex ejus volatu alto frigus augeri, humili minui quidam colligunt. Pulli in cibum pauperioribus mensis cedunt. l Plin. l.10. H.N. c.48. m Bellon. l.8. c.6.

MONEDULA, Aristoteli λύκος omnibus nota avis est. Caput, pedes, totumq; corpus & rostrum nigra sunt. Nigredo de cinereo aliquid participat; *rostrum* circa narium foramina albicantibus punctulis insignitur, propè ventriculum *n* gulam pro ingluvie paten- n Arist. H. A. l.9. c.24.

patentiorem habet. *Loca* plana amãt, ſed & in altiſſimis turribus ſæpè tam numeroſè nidificant, ut in una cẽtum interdum nidi conſpiciantur. Quia frumenti aliorumq; granorum, ubi ſatiata fuerit reliquias terra recondit, & ſpicas ſub ſequenti anno ex ijs colligit, ideò frumentum *o* ſerendi rationem hominibus oſtendiſſe creditur. Auri & argenti *p* furacitas in ea mira. Unde Monedula à moneta dicta creditur. Gaudet in capite fricari, quaſi pruriret, ideo carnem ejus pruritum inducere Albertus credidit.

o *Plin. H. N. l.14. c. 17.*
p *Ovid. l.7. Met.*

Eſt & aliud Monedulę genus, quod collum habet albo torque circumdatum, fortè illud quod Heſychius & Phavorinus ςεφάνιον ſeu coronatum dixere, fortè & illud, quod in Helvetia circa Tugium albo circulo collũ ambiente diſtinctum, cætera alteri ſimillimum, reperiri, Geſnerus prodidit.

CAPUT V.

De Picis in genere.

PIca, quæ Atticis κίττα, communiter κίσσα, Laconibus κᾶσσα, Heſychio & Phavorino βάσκιλλος, & κεργγών, alijs σίττα, κίσσα, & ποικιλὶς dicitur.

Genus. *Genus* ipſarum unicum duntaxat agnoviſſe Ariſtoteles videtur. Alij in *urbanas* & *ſylveſtres* dividunt. In nulla non regione obviæ ſunt. Glandaria in Batavia rara.

Victus. *Victum* ſi attendas, eſt pamphaga. Suum alveos quandoq; cibi cauſa petit, & quosvis acrodryos fructus. Viſa paſſerem *a* devoraſſe, ſed & una, à cancro, quem è fluvio abreptum in arborem vicinam portaverat, collo ſub forcipibus compreſſo, miſerè interempta legitur. In libidinem valdè ſunt proclives.

a *Cardan. l.7. c.35. de variet. rer.*

Generatio. *Ova* circiter novem parere; multos ſed imperfectos imò cœcos pullos excludere *b* Ariſtoteles prodidit. In nidis conſtruendis ſingulari utuntur artificio. Nam cum in locis ſpinoſis figunt, terrâ intus oblinunt, foris in circuitu, infra & ſupra ſpinis diligentiſſimè muniunt, foramen unum (duo quibusdam placent) idq; arctiſſimum pro introitu relinquunt. Ova verò interdum alio transferunt. Binos frequenter exſtruere, ut qui pullis inſidiantur dubios reddant, prodidere nonnulli.

b *l.9. H.A. c.13.*

Volatus ipſis rarò altus, quem etiam alarum brevitate impeditæ parũ protrahunt. Saliunt, & caudam more Motallicæ perpetuò moverit. Κίττας κιτταβίζειν *c* Pollux ſcribit; ſed ſingulis ferè diebus imò horis, vocem mutare, & unius cujusque animantis imitari, certum. Puerili vagitum *d* expreſſiſſe quandam, alteram hœdi primùm veluti à matre ſeparati querulam vocem edidiſſe, mox vituli inſtar mugiiſſe, ovis more balaſſe, tandem ad inſtar paſtoris, cum poſt paſcua oves ad potum deducit, ſibilaſſe, fide digni authores prodidere. Aliquid illi apud Plutarchum *e* ne ſubfuerit metuo, quæ alioquin loquaciſſima, auditis Romæ buccinatoribus obſtupuit, paucos poſt dies quaſi expergefacta, omnem eam buccinatorum harmoniam ſumma cum admiratione expreſſit.

c *Onomaſt. l.5. c.13.*
d *Pauſanias in Arcadic.*
e *lib. de ſolert. animalium.*

Affectus. *Infeſtantur* ab Alucone & *f* ulula. Epileptico eas corripi morbo quidam prodidere. Variæ *g* quotannis cum rapæ feruntur, calveſcere, proprium. In Auguſto id fieri Geſnerus prodidit.

f *Ariſt. l.8. H.A. c.3.*
g *Plin. H. N. l.10. c.29.*

Vſus. *Vſus* ipſarum & in *cibis* & in *Medicina* aliquis. Glandariæ Bononiæ in foro venduntur, ſed duræ carnis ſunt; Athenæus tamen Cothyin Thracum Regem appoſuiſſe teſtatur. Quidam ſeu vino albo ad conſumtionem coctas, ſeu in olla toſtas, & in pollinem redactas, ſeu deſtillatas, oculorum hebetudini rubori, & dolori prodeſſe, prodidere. Nonnulli vivam in partes diſſectam, laborantibus articulis imponunt.

* *
*

CAPUT VI.

De Picis in Specie.

ARTICULUS I.

De Pica varia seu Caudata, Caudata Indica, Glandaria, Garrulo Argentoratensi, Pica Marina, & Persica.

A Aristoteles unicum duntaxat genus Picarum, glandarium nempe ponit. Plinius id duplex, sumpta à pedibus differentia, facit, nec de vario reticet. Nos & has, & quæ sequentur, huc pertinere credimus.

VARIAE seu Caudatę caput dorsum, collum, pectus, alæ femora, cauda, pedes eorumq; digiti atq; ungues aterrima, extremum alarum albicãs, dorsum & cauda & maxima nigredine viridescendentia, tota ventris superficies candida.

Caudata INDICA quam Aldrovãdus exhibet, ex Japonia allata erat. *Rostrum*, tibiæ & pedes rubescebant. *Caput* totum & collum, quod torquis albus ambit, erant cærulea, *dorsum* & scapulæ ferruginea. A superiore rostri parte inter utrumq; oculum macula tres ferè digitos longa, & pollicem lata punctulis seu potius lineolis nigris transversalibus consperse ad dorsum usque protendebatur. Alarum pennæ vestitrices castaneæ, sed lineis nigris crassiusculis per longitudinem positis respargebantur, reliquę virides erant. *Pectus* & venter ad anum usque candescebant. &c.

GLANDARIA, Aristoteli μαλακοκρανης seu Molliceps, recentiorib. Grecis καρακάξα, alijs Picata Granata dicitur. Differt à varia, tum magnitudine, tum maximè colore. Habet ad alarum latera transversales notas cæruleas, quales in nullo fermè volucrum genere conspicias; tam amplum oris hiatum, ut glandes integras deglutiat. *Nares* plumis albis & nigris operiuntur. *Rostrum* aliquantulum recurvatur, *lingua* bifida est. *Color* corporis varius est. Nam cervix ex rufo & cæsio mixta est. Uropygium candicat, dorsum pallescit. Cauda longiuscula est, & duodecim pennis nigris constat.

GARRULUS Argentoratensis à garritu, & loco in quo maximè degere solet, nomen sortitus est, veteribus vel ignotus, vel saltem nõ descriptus. *Caput* ipsi crassum colore ex cæruleo & viridi mixto, maculis per longitudinem albis, quæ per totum pectus ventremq; deorsum feruntur. *Rostrum* mari duos digitos longum, crassiusculum, aliquantulum recurvum. *Oculi* magni, nigri, *Dorsum* à secunda, vel tertia vertebra ad Uropygium usque castaneum. *Alarum* color varius. *Cauda* superna parte virescit, inferna partim violaceo, partim cæruleo permiscetur. *Fæmina* toto cœlo à mari diversa est. *Caput, collum, pectus ventrem* ex castaneo ad Leucephæum vergũt. *Rostrum* est crassius. *Alæ* propè scapulas cæruleæ, mox ex cæruleo virides, remiges nigræ. *Cauda* latiuscula, ex viridi & cæruleo ad fuscum inclinans.

PICA MARINA, quæ & Gaza dicitur, tota, caput, cervicem, pedes, & alarum partem si excipias, subviridis apparet. *Rostrum* habet robustum, paulò quàm in Picis longius. *Capitis verticem* coloris castanei diluti, inferiorem eius partem ad tempora luteã. *Digitos longos*, pedes insigniter aduncos, secundi ordinis alarum pennas ex castaneo dilutas.

PICA PERSICA, tota ferè subfusca est, rostrum habet breviusculum & albicans. Oculos albos. Alarum secundi ordinis pennas, cum Vropygio, & prioribus in cauta luteas, pedes subcæruleos, tabellis nigris insignes.

NB. *De Picarum generibus quibusdam exoticis vide Mantissam.* N. 5.

ARTICULUS II.

De Garrulo Bohemico, Gesneri, seu Ampelide Aldrovandi.

A Vem, quæ Garrulus Bohemicus Gesnero dicitur, Ampelidem, à potio- *Descriptio.*

Aldro.l.12. Ornit.c.18 potiori victu, Aldrovandus appellat. Magnitudine Merulas exæquat. *Caput* habet quodammodo cõpressum, coloris ferruginei, more alaudæ cristatæ apice retrò vergẽte, coloris versus rostrum subcastanei diluti, retrò subcinerei ad fuscum vergentis, terræ Vmbriæ haud dissimilis, insignitum. *Collum* breviusculum, anticâ & posticâ parte nigrum, ad latera ruffum, propè rostrum candidum. *Pectus* castaneum dilutum ad roseum vergens. *Dorsum* subcastaneum, propè Vropygium leucophæum. *Ventrem* totum subcinereum. Exteriores *alarum* pẽnas nigras maculis spectatu jucundissimis insignitas. Nam primæ numero septem solidæ & quodammodo cartilagineæ albæ sunt, appendices cinabaris instar rubescunt, has aliẹ maculis luteis perornatæ, literam L. figurâ exprimentes subsequuntur, sicq; dispositæ sunt, ut in quibusdam septem, in alijs sex, in quibusdam quinq; tantum appareant. Vltimæ maculas albas habent. Cauda maris decem, fæmellẹ duodecim pennis constat. *Interiora* si spectes, ex Anatome habeto. *Intestina* in dissecta duos dodrantes longa fuisse, absq; revolutionibus & anfractib., ideò celerius fæces excernebat. *Ventriculum* in medio epatis velut recõditum, exiguum, carnosũ & duro callo obductũ; tunicam in eo substantiæ diversæ, uveæ quoad colorem non dissimilem, durissimam & quasi cartilagineam; *Iecur* in duas partes æquè divisum, pro sua magnitudine maximum. *Lienem* exiguum, linguæ humanæ figurâ, oblongiusculum: *Pericardium* duplicatum, & veluti pinguedini mersum: *Pulmones* qui in omni ferè avium genere ad medias usq; costas protenduntur, colli & dorsi vertebris & costarum duntaxat superiorum principijs adhærentes; *asperam arteriam* in principio laxiorem & ovalem, mox angustiorem, tandem latiorem iterum: *Linguam* duram & osseam, & in extremo, ubi velut alas quasdam habere & sagittam præ se ferre videtur, bifidam, & quasi in duas aciculas divisam. *Os hyoides*, quod reliquis animantibus pro implantatione linguæ datum est, ab osse occipitis ad latera foraminis, per quod spinalis medulla à capite ad dorsum transmittitur, originem suam deducere, & ubi ad radicem linguæ conjungitur, acutissimum angulum efformare videbatur. Ejus medio asperæ arteriæ caput insertum erat. *Oculi* intus adeò magni, ut cerebri ipsius magnitudinem superare viderentur. *Cerebrum* sphæricam referebat figuram; & superiores ipsius ventriculi ad mediam regionem capitis collocabantur.

Locum si attendas, Bohemiæ quidem peculiaris est, sed migratoria eadem. In Italiam delatæ, in Placentino & Mutinensi agro, ubi XL. simul capiebantur, morabantur; in Ferrariẽsi, nullæ visebantur, fortè quod terræ motum ibi futurum prẹsensissent. Anno 1552. inter Moguntiam & Bingam, in tanta copia apparuere, ut, qua trãsvolarent, ex earum umbra, veluti nox induceretur. *Locus.*

Victus ipsis uvæ, ligustri, juniperi, Cynorrhode baccæ, pineæ nuclei, uvæ passæ, poma, amygdala. Baccas hederæ, carnem, & frumentum nonnisi famelicæ attingunt. *Volant* pernicissimè & gregatim. *Victus.*

Vox earum erat ziziri, unde fortè zinzivellæ quibusdam dicuntur. Facilè cicurantur. *Vox.*

Cibum sibi invicem offerunt, mas fœminæ, fœmina mari. *Caro* saporis est in cibo gratissimi. Nec ergo verè esse Pica videtur, quamvis jam, quia de genere non constat, inter eas reposita sit; quia linguam latam non habet, nec *incendiaria* Plinii, quia nec in incẽdiis nascitur, nec carbones apportare visa est, nec *avis Hercynia* Plinij, quia ei noctu lucere non competit, utut in Voitlandiæ sylvis, quædam Turdi minoris magnitudine, colore partim cæruleo, partim aureo, quam croceo, talis esse dicatur; Nec *avis Nova* Plinij, quia columbo minor est. Nec denique *Merops Aristotelis*, qui nec apibus insidiatur, nec vermibus vescitur.

***

ARTICULUS III.

De Pica Brasiliça & Rhinocerote ave.

PIca Brasilica, alijs à rostri magnitudine Ramphastos, Hipporynchos, & Burynchos, aliis Barbara & Piperivora dicitur. Magnitudo ipsi inter Picam & Merulam media. *Caput* pro corpore majusculum & crassiusculum & atrum. *Rostrum* duos palmos longum, unum latum, serratum, & velut è squammulis quibusdam compactũ, substantiæ ad instar membranæ tenuissimæ, osseæ, splendidæ, levissimæ, cavæ, atq; aëris intus capacissimæ, unde Naribus carere crediderim. *Oculi* in medio capite, illiq; maiusculi. *Collum, dorsum*, atq; alæ nigrę. *Pectus* aureo colore cum quadam rubedine propè initium micans. *Venter* & fœmora cinnabarino colore vestita. *Cauda* nigra, & in extremitate insigniter rubescens.

Victitat pipere, quod avidissimè devoratum, inconcoctum & crudum adhuc eiicit. Incolæ, vim ea ratione piperis domitam credentes, recenti illud præferunt.

RHINOCEROS à cornu, quod in fronte gestat, ita dicitur. Occisa in ipso volatu tum esse dicitur, cum Turcas Christiani ad Naupactum superarent. Caput erat duorum propemodum dodrantum, cirrhis nigris, altis, deorsum spectantibus ornatum. Rostrum quatuor ferè dodrantes lõgum, instar arcus cuiuspiam recurvum. Inferior pars tota ex luteo albicabat; supina versus caput colore miniaceo, reliquum ex luteo, albescat. Cornu è fronte enascebatur, & supinæ rostri parti adhærebat, prope frontem palmum unum latum, in fine recurvum, colore supera & infera parte miniaceo, mediâ luteo, &c. Fit taliũ Avium apud veteres mentio. Nam & Hesychius Rhinocerotem avem in Æthiopia reperiri scribit; & *Tragopanda* Plinii, Aquila maior, capite phæniceo, cornibus in temporibus insignitur; & *Tragopa* Solini in capite arietinis cornibus armatur; & Pomponius Mela eiusmodi aves *Tragopamanes* appellat. Et Cardanus avis meminit Aquilâ *Salig.Ex-* maioris, ex luteo & rubro splendidæ, *erci.231.* ex cuius rostro fulvo cæruleoque ca- *s.3.* puli parentur.

CAPUT VII.

De Loxia.

LOXIA seu corvi rostra, Trogon *Descri-* Plinii Roberto Constantino esse, *ptio.* videtur; ignota sine dubio Aristoteli. Magnitudine parum maximum vincit. Rostrum habet contra omnium avium morem ab utraq; parte recurvum, crassum & admodum robustum. Vnde ipsi nomen est. Colorem singulis annis hyeme inprimis, mutat, ita ut nunc ad viridem, flavum, nunc ad rubrum & cinereum vergat. Rubere primum solet pectore, collo, & vẽtre, deinde flavescere. In vertice, cervice, & circa oculos cæruleus apparet; in cauda & extremis alis nigricans, crura rubicunda.

Plurima Germaniæ *loca* incolit, in *Locus.* Italia rarius videtur.

Victitat seminibus cannabis, nucleis *Victus.* abietum, &, ut quidam produnt, cadaveribus. Voracissima autem est.

Nidificat in abietibus, & verisimile *Genera-* est à cauda de ovo exire, seu quod, si *tio.* reliquarũ more prodiret, exitus à rostri curvitate impediretur; seu quod, cum media hyeme nascatur, subinde ab ambientis inclementiâ, calor animalis suffocaretur. Hyemali tempore *cantat*, & quidem suaviter, in æstate abstinet. Caveis inclusa Psittacorum more sursum atque deorsum reptitat. A potu pocillum rostro si potest abiicit, imaginem fortè suam in aqua conspicata.

TITVLVS VII.

De Noctuis.

CAPUT PRIMUM.

De Bubone.

ABsolutâ Avium diurnarum Car- *Aldrovãd.* nivorarum historiâ, ad Noctur- *l.8.c.1.* nas deflectendum est. Hæc verò ob

cæsios

cæsios oculos γλαυκῶπαι, dicuntur, & magnitudine inter se differunt. Oculos magnos amplos & cæsios habent. Non solum in tenebricosis montium & rupium cavernis, sed & in cavis arboribus, desertis ædificijs, domorum, templorum, & turrium tectis latent. Inter duo denique crepuscula, *a* (de nocte parum aut nihil vident; de die excedens sensibile sensum lædit) lacertas, scarabęos, apes, vespas, mures, hirundines, interdum lepusculos, & cuniculos rapiunt. Numerantur autem inter rapaces nocturnas. *Bubo, Asio sive Otus, Scops, Aluco, Vlula, Noctua, Strix, Caprimulgus.*

a *Arist.l.9. H.A.c.34.*

BUBO, qui Græcis βύας, βύπταλος, σκλώψ, βῦφος; Goropio Becano, cum Aristotelis Cyminde, Chalcide, Hubride, & Ptynge, idem: Aristoteli fortè Ascalaphos, omnium nocturnarum est maximus, *b* nec Aquilâ minor. *Corpus* ipsi breve, & propter caudæ brevitatem veluti decurtatum. Corporis tegmen plumeum ferrugineo seu obscuro quodam æris colore est. Maculis nigris sparsim & incerto ordine respergitur. *Caput* habet, adeò grãde, ut ob ejus magnitudinem pullus à cauda primum in lucem † prodire credatur; frontem orbiculatam seu teretem, plumis velut aurib. eminentibus in regionibus prout in Oto, insignitam. Cavernas ad auditum patulas, hocce pennarum ornamento ob magnitudinem tectas. Oculos maximos, & qui igneo splendore, ingenti magnitudine, & truci obtutu, terrorem aspectantibus incutiunt. *Rostrum* aduncum; Collum pro sua magnitudine perbreve; Ungues Aquilinis majores; crura brevia. Cujus *c* Gesnerus iconem exhibet, magnitudine Anserem vincebat. Alas habebat ad tres dodrantes longas. Caput magnitudine & forma felinum. Pennæ supra vtramq; aurem nigricante, & tres digitos subrigebantur. Cujus Aldrovandus, *d* in multis ab illo differebat. Nam huic quidem etiã ad extremos usq; digitos crura; sed breviora, graciliora, nec ita supra genu torosa. Color ei erat per totum corpus ex cinereo ferrugineus, in pectore potissimum; ubi etiam sub nigris maculis per longum ductis, promiscuè respersus erat. Dorsum & alæ è ferrugineo magis subfuscescebant. Et cum ille Gesneri in singulis totius corporis plumis magis variegatus, & tenuibus quibusdam lineolis, transversim ductis Accipitrum & Anatum instar, minutim distinctus fuerit: & universo corpore magis verò dorso & capite, maculas quasdam incerti ductus, lituris nigris, crassis, & quodammodo figuratis gesserit: hic in alarum pennis majoribus, & cauda, lineis subnigris, transversis, largiusculis, distinguebatur; quæ ita efformatæ in cauda præsertim fuere, ut singulæ latiores supernè & infernè instar fimbriarum triplici ordine dispositæ, alijs subtilioribus, clauderentur.

b *Arist.l.8. H.A.c.3. Strabo Geogr.l.17*

† *Plin.l.10. H.N. c.16.*

c *Gesner. in Ornith.*

d *Aldrov. Ornith.l.8.c.2.*

Locum si spectes deserta *e* incolit, nec tantùm desolata, sed dira etiam & inaccessa. Inter sepulchra etiam diu noctuq; versatur; aliquando propter mures, & juxta horrea reperitur. Cœtum aliarum avium fugit. Hinc solicana & devia *f* vocitatur. Nidulatur in altissimis rupibus, ne fœtum injuriis exponat, & ut securius ad prędam evagetur. Ovum ejus Plinij tempore vix visum *g* est, nostris non adeò rarum.

Locus.

e *Plin. H. N.l.10. c.12.*

f *Ovid. in Epist.*

g *Plin.H. N.l.29. c.4.*

Cibus ipsi *h* carnes avicularum, cuniculorum, & leporum. Tantum prædæ, dum pullos educat congerit, ut & venatoribus satis lucri adferat. Templa noctu frequentare, ut se oleo ex lampadibus ingurgitet, vix credi potest. Noctu autem victum quærit, & sublustri crepero gaudet in vespere. Vnde Nocticanicana, & *i* noctis mõstrum vocatur. Si diuturno tempore prodeat, ab aliis avibus seu visu insolens, convellitur. Roboris est magni. Visus & feroces canes abegisse, & cum Aquila depugnasse. Si se viribus imparem sentit, in dorsum supinus procumbit, unguesque ac rostrum sic adversum erigit, ut hostium nullus accedere audeat.

Cibus.

h *Arist. H. A.l.8. c.8.*

i *Plin.l.10. c.12. H.N.*

Quantum ad *volatum k* vix movet natas per inertia brachia pennas, nunquam volat *l* quo libuit, sed transversus. Hebetes ipsi interdiu oculi, minus tùm quàm Noctua videt. Non

Volatus.

k *Ovid.l.5. Metam.*

l *Plin.l.10. c.12.*

cantu

m *Plin. l. c.* cantu *m* aliquo, sed gemitu vocalis est, & bubulare, quod Græcis est βύζειν, dicitur.

Vsus. *Vsus* ejus est, tum in *Aucupio.* Nam & aviculæ dum eam interdiu circumvolant, & percutiunt, facillimè retibus capiuntur; & Galli *n* ejusdem opera, Milvos venantur: tum in *cibo*. A quibusdam enim editur: tum in *Medicina.* Cerebrum vulnera cum adipe anserino glutinat; cum aphronitro scabiem sedat. Sanguis asthmaticis est utilis. Cor ejus, si impositū *o* mammæ mulieris dormientis sinistræ fuerit, ut omnia secreta pronunciet; si axillæ, ut canes obmutescant; efficere, sed falsò tradunt. Creditur *p* Agrippę Romę captivo, primo regnum cum libertate, post mortem portendisse; Chingis Canum ab hostibus victum, quasi servasse, ideò à Tartaris honorari, serenitatem deniq; si totam noctem cecinerit, portendere.

n *Bellon. l. 2. de Avib. c. 28.*
o *Plin. H. N. l. 29. c. 4*
p *Ioseph. l. 8. Antiq. c. 8.*

CAPUT II.

De Asione seu Oto.

Descriptio. ASio seu Otus fortè ab auribus qui, Alexandro Myndio apud Athenæum Lagotia, quod aures leporinas habeat; aliis apud Aristotelem *Nycticorax*; quia Buboni per omnia, magnitudinem si excipias (magnitudine columbæ esse scripsit † Atheneus, quod de maximis intelligendum,) est similis, ternos quoq; digitos habet anticos, posticum unum (malè noctuę similem Plin. *a* dicit malè & Gaza τὸν σκῶπα per Asionem apud Aristotelem vertit; & Oppianus, *b* cum * Athenæo Otum cum Otide confundit) Bubonem sequitur. Aldrovandus *c* binos describit. Priori *caput* erat auribus velut cornibus plumeis insignitum, cinereo, bætico diluto & nigro ad supercilia usque & nares prope modum colore varium. *Facies* tota anterior, è cinereo candicabat, minutissimis plumulis veluti pilis tota obsita. *Corpus* totum è cinereo seu leucophæo ad ferrugineum dilutum vergebat, maculis, ubique fuscis conspersum, tam majusculis, quàm punctorum instar minutissimis. Per *ventrem* notæ fuscæ in longum rectà ducebantur, & in acumen desinebant &c.

† *Athen. l. Dipnosoph.*
a *Plin. H. N. l. 10. cap. 13.*
b *Oppian. in Cyneget.*
† *Athē. l. 9.*
c *Aldrov. Ornithol. l. 8. c. 3.*

Alterum semipalmum in longitudine minus, Fulvum Aldrovandus appellat. Toto propemodum anteriori corpore maculas fuscas, in longū protensas, & singulis plumis albicantibus decussatas, ut crucis aut lilii Francici referrent, figuram, habebat. *Crura* & pedes ad ungues usq; hirsuti, uti totum corpus, flavescebant. *Cauda* infra alarum longitudinem, uno ferè digito erat. Describit & Bellonius *d* tertium, auribus patulis, cruribus ad ungues pilosis, facie Aluconi simili, ventre maculis nigris variegato. Caudâ alarum longitudinem æquante, ululâ multò majorem, qui vel superiori est similis vel Aristoteli incognitus & Arvernis in Gallia montibus peculiaris species, dicendus. Cranii Anatomen vide in Aldrovando. Auris & oculi hisce verbis idem exequitur. Avi huic supra aures cutis in longum producitur complicata, rugosa, sponte concidens, & meatum eo loco occludens, instar membranarū, quę tamen in amplissimum, si voles, ambitum deduxeris. Sunt enim laxæ, implumes intus, candidæ, foris verò minutissimis & pulchellis plumulis consitę, & quę orbem venustum in marginum ambitu constituunt. Non alteri rei magis appositæ, hasce cutaneas valvas, quam branchiis piscium compararim. His apertis, auditus foramen amplum ac patulum in medio apparet, multis anfractibus instar humani tortuosum. Oculus inventus fuit substantia quadam cartilaginea, velut capsula circumclusus, non tamen undique. Nam infra in parte oculi posteriori haudquaquam membrana hæc substernebatur, sed circumquaque ad latera, à qua circulus supra totum oculum exporrigebatur, ante quidem hâc membrana angusta erat, intra verò & qua magis ad posteriora vergebat, dilatata. Oculus ipse ante orbicularis erat retro sessilis, & compressus, longè quā vel in medio latior. Resecta cornea uveam ab illa intus plurimo nigrore tinctam & veluti atramento perfusā, quippe quæ etiam humores subjectos digitis

d *l. 8. c. 3.*

Tab XVIII

Bubo. Berghu Huru-
biwu

Bubo.

Bubo. Nacht Eüle.

Bubo. Kaüz dict.

Asio.
buhonis Species

Ulula. Eüle.

Asio seu Otus.
Ohreül

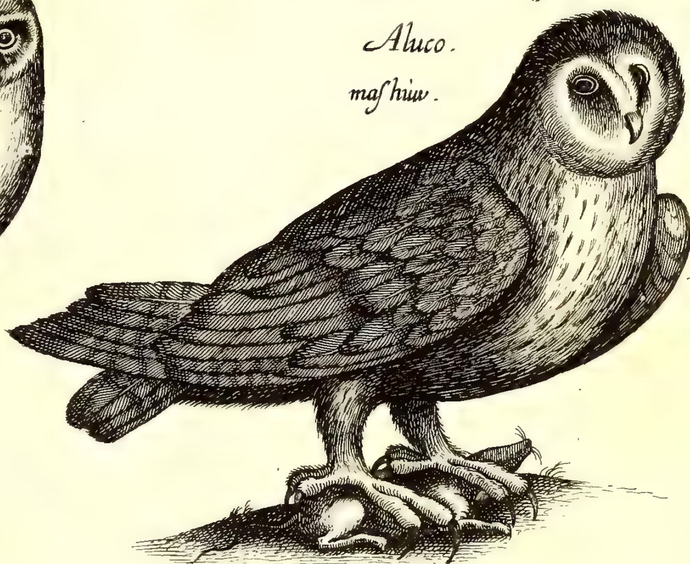

Asio alius seu Scops.

Vlula.

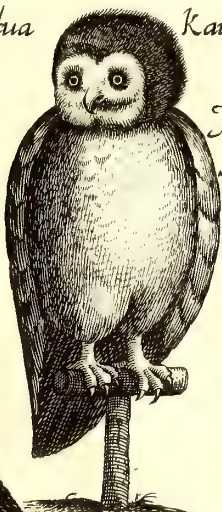

Vlula.
Vwel. Huhu. eüle

Vlula. Kirch Eüle.

Noctua.

Aluco.
mashiuv.

Vlula alia

Noctua
Kaüzlein.
Noctua
Steinkaüz.

Saxatils

Strix

digitis contrectata tingeret, observavi. Huic in orbem alia tenuissima pellicula instar annuli circũponebatur, crocea, seu aurea per totam substantiam, ita uveę connata, ut nullo modo integra ab ea secerni posset. Hujusmodi sanè nullam, quod equidem sciam, in alijs animantibus reperiri puto. Duæ igitur hæ membranæ coloribus diversis tinctę, & per corneam transparentes, horrendum illum nocturnarum avium oblutum faciunt, concurrentibus simul è nigro & croceo ex adverso radijs & velut flammæ è silice excussæ micantibus. Humor crystallinus minimè durus aut solidus erat, qualem in Aquilis & alijs observavimus, sed tener & molliculus, utpote qui facillimè vel sua sponte dissolutus refecta cornea simul cũ aqueo humore efflueret.

Locus. *Locum* si attendas, montes plerunq; inhabitat, locaq; edita. In montibus Arverniæ copiosi inveniuntur, & in Italia in monte Plumbicio passim sunt obvij. In Ciliciæ campis de die inter Ambrosiæ plantas abditum Bellonius invenit, cũ tamen eo loci, ne ad quartum quidem milliare, arborem ullam nascentem videre liceat. Nidulatur in arborum cavernis, & foraminibus *e* Aristoteli & *f* Plinio *migratorius* est. Nam cũ Lingulaca, matrice, & Cynchramo, Coturnicibus hinc proficiscentibus ducem esse scribunt.

e *Arist.H.A.l.8.c.12.* f *Plin.l.10 H.N.c.23.*

Volatus & Vox. Levi faciliq; *volatu* fertur. *Vocem* edit ei similem, quâ homo frigore affectus reclamare solet hu, hu. Repetit eam solis occasu instante, aliquanto intervallo interposito, sonoram, tanquam si fistulâ tenui ederetur. Cum à quopiam lacessitur, sibilum aut crepitum emittit, qualem felis solet. In pugna eadem ratione se defendit ac Bubo. κοβαλός ἐστι καὶ μιμητὴς *g* Aristoteli, seu quod instar mimorum ac parasitorum collum contorquendo nunc in hanc, nunc in illam partem ridiculos & mimicos gestus edat, seu quod imitatione gaudeat: Quicquid faciẽtem aucupem cernit, idem quoq; agit. Stant *h* illi è regione, & viscoso quodam Pharmaco oculos inungunt, illud post in pelvibus relinquunt & abeunt. Accedit Otus & oculos sibi conglutinat, sicq; capitur. Aristoteles *i* eum in altero aucupe intentum, ab altero circumveniri reliquit. Magi recenti Asionis felle glaucomata curari dicunt.

g *l.8.H.A.c.12.* h *Athen.l.9 Dipnosoph.* i *Arist.H.A.l.8.c.12.* *Athen.l.c.*

NB. *Est & genus exoticum Oti, de quo vide in Mantissa.* Num.2.

CAPUT III.

De Scope.

SCops, *a* Alexandro Myndio absque σ apud Latinos nondum invenit nomen, quamvis Bellonius † Ululam ex ipso faciat. Græcis vel à voce inepta, *b* vel quod ἐν σκιᾷ ὦπα habeat ἐνέργον, seu noctu maximè cernat, vel quòd varietate gesticulationum, quibus naturaliter utuntur homines, σκωπτόντας, id est, qui alios deludere solent, referat, sic dicitur. Habet ferè cum omnibus noctuinis aliquid commune. Cum Bubonibus & Otis, quòd auritus sit. Cum Ululis & Alucone, quod pedes utrinq; in æquum digitorum numerum dispertitos habeat. Cum Noctuis, quod pedum compositione, figurâ, colore deniq; & magnitudine, his quàm alijs propior sit. Ab Athenæo & Aeliano ita depingitur, vt minor Noctuâ esse, in colore plumbeo albicantia puncta habere, & ab utrisq; temporibus duas pinnas subrigere, dicatur.

a *Athen.l.9.Dipnos.* † *Bellon.l.2 de Avib.c.35.* b *Eustat.in Odyss.5.*

Duplex apud *c* veteres ipsorum *genus*. Alij sunt *vocales*, qui omnib. temporibus patent, ideò ἀεισκῶπες dicũtur, glauci sunt ac esui propter vitium carnis inepti. Alij *muti* qui autumno interdum apparent, nec plus uno vel altero die commorantur, Scopes absolutè dicuntur, & ab Aeiscopib. crassitie differunt, turturi & palumbo similes. Tot & apud Neotericos differentiæ. *Vna* Italiæ frequens, quam isti Chiuuino vocant. *Altera* huic apud Germanos similis, paulò albidior, caudâ & auriculis longioribus. *Illa* prout ab Aldrovando describitur, noctuâ est minor, palumbo par, omniũ ferè nocturnarum minima, illam si

Genera. c *Athen. l. 9.Dipnos. ex Callimacho.*

excipias, quæ Alaudam non superat, & rara est. *Caput* ei teres plumulis coloris ubiq; plumbei vestitum. Aurium plumulæ unâ tantum pinnulâ constabant, quę in mortuo vix appareat. Totius corporis superficie tenus color cinereus est, hinc inde nonnihil admixto, plumbeo, maculis albicantibus distinctus. Majores alarum & caudæ pennas, maculæ albæ, transversim ornant; minores reliquas omnes etiam linea in longum nigra secat. Circa collum & alarum initium ruffo decore promiscuè respergitur. *Pedes* habet exiguos fuscos, ad plumbi colorem obscurum accedentes, squamnosos, depiles, in digitos binos anticos, & totidem posticos dispartitos, unguibus fuscis instructos.

Generatio. De *Generatione* ipsius nihil exploratum esse scribit *d* Aristoteles, nisi quòd Favonijs flatibus appareant. Plinius *e* amplius nasci negat, fortè quòd ipsorum satyricos motus, cum insidet, plęrisq; memoratos concipere mente non possit.

d *Arist.l.9. H.A.c.28.*
e *Plin.l.10 H.N.c.49.*

Vox. De *Voce* superius dictum est. Quod ei ex *f* Athenęo potius quàm Aeliano à Gyllio applicatur, πάντα τὰ τῶν ζώων εὐγλωττα καὶ διηρθρωμένα εἶναι τὴν φωνὴν, quasi omnes oris expressione & articulata voce longè superet; ad aves, quarum lingua latiuscula pertinet. Ridiculos sæpè exercent gestus. Cum enim colla retrò agilia habeant, caput modo adducendo, modo protendendo, vertice nutando, humeros, jactando, & saltitãdo, histriones imitantur. Vnde Scops saltationis apud antiquos genus, quod & Scopiam *g* nominabant, ἔχον τινὰ τοῦ τραχήλα περιφορὰν κατὰ τὴν τοῦ ὄρνιθος μίμησιν. Habebant quandam colli circumvolutionem ad avium imitationem. Perire mali Punici grano, Gyllius in Aeliano *h* addit.

f *Athen. l.9.Dipn.*
g *Pollux l. 4.c.14. Meurs. in Orchestra.*
h *Aelian. l.6.H.A. c.46.*

CAPUT IV.

De Alucone & Ulula.

ALUCONIS, qui Græcis ἐλεός, non ἐλειός, nec ἐλαιός, nomen, vel ab Italorum Alochone Gaza formavit; vel à Germanorum, ut Lazius vult, locken, quod allicere significat, desumptum est. Duo *a* ipsorum sunt *genera*. *Vnum* majus, *alterum* minus.

a *Bellon. l. 2.de Avib. c.32. Aldrov. l. 8.c.5.*

Majus Caponis est *b* magnitudine, hoc peculiare habet, ut palpebram à summo oculo ad imum adducens, cõniveat. *Auriculis* caret; sed eorum loco coronam quandam è plumis constructam, quæ faciem totam, pinnulis supra oculos superciliorum altorũ modo, elevatis, & utrinque per tempora nec non sub mentum descendendo in orbem coëuntibus, flammei muliebris formâ, habet. *Rostrum* ipsi album. *Oculi* in cavitatem profundam, à plumulis undique surrectis constitutam, magni, & toti atri immerguntur. *Dorsum* coloris est plumbei, notulis albidis variegatam. *Crura* plumis candidis conteguntur, *pedes* duntaxat pilis. *Incolit* tam loca campestria, quam saxa prærupta, rimas turrium, & cavernas quercuum. Muribus & aviculis & inter has *c* picis *victitat.* Quod fortè animalculum cœpit, deglutit, integrũ. Tam ampla enim ei gula, ut bolos ovo majores integros transmittat: neque quicquam cibi sumit antequam ossa, pilos, & plumas rejecerit. Transversim, Ardearum more inter *volandum* fertur.

b *Arist. H. A.l.8.c.3.*
c *Arist.l.8. H.A.c.3.*

Minus simili cum majore maculorum diversitate variegatur, domesticam columbam magnitudine non excedit. Vertex capitis, collum, dorsum, alæ ad pennas remiges usq; plumis vestiuntur ab initio propè radicem cinereis obscuris; reliqua ferrugineis dilutis. Anterior *capitis* pars, plumulis candidis in formam flammei cincta videtur, quas circulus luteus undiquaq; ambiens claudit. *Oculi* nigerrimi versus interiorem canthum plumeis luteis obsidentur.

Tibiæ & pedes villis horrentes nonnihil rubent, binis ante & totidem retrò digitis instructi. *Vnguibus* armatur longis, validis, acutissimis, & aterrimis.

Vocem noctu edit adeò terribilem, ut pueris & fœminis terrorem incutiat. Rarior multò cõspectu est, quàm major. *Vlula flammeata* Gesneri eadem cum Alucone. *Vox.*

VLULA, Græcis αἰγώλιον, ὀλολυγὼν, & ὀλο-

d Gesner. in Ornitholog. ὀλολυγὼν dicitur. Quę à Gesnero *d* describitur, magnitudine erat Gallinæ, vel supra, colore rufa, vel nigro respersa. *Rostrum* breve & aduncum albicabat. *Oculos* habebat magnos nigros, pupillam obscurè ruffam, pinnulas inter oculos & rostrum multas, dēsas, cinerei ferè coloris; margines *palpebrarum* rubicundi, membrana nictāti supernè abducebantur. *Collum* erat multum retrò agile. *Crura* albicantia punctis conspersa lividis, hirsuta ad pedes usq;. Pedum digiti bini antè, totidem retrò. Quam *e* Aldrovandus describit, & inter ululas, quod vocem non flebilem ejulando, sed Gallinaceorum haud absimilem rostro frendēdo, ediderit, reponere metuit. Caput, dorsum, alas, caudam colore cinereo, maculis albicantibus ac nigris distinctam habebat, sub ventre albicabat, & nigris maculis variegabatur. Capite erat valdè magno, tereti, enormiter crasso, admodum plumoso. Oculis ex toto nigricantibus, & plumulis albis undiquaq; in orbē cinctis, in quorum ambitu, ad palpebrarum oras lippientium, instar rubescens circulus conspiciebatur, superiori tātum palpebra inter nictandum oculus cōtegebatur. Rostrum erat subvirescens, &c.

e l.8. Ornithol. c.6.

Locus & Cibus. *Colit* & campestria & saxa, δίτ̈αλ@ *f* est, *seu gemini cibi*. Fruges in humilioribus colligit. In excelsis rapinas agit, & carnes in cibum parat. Picas *g* venatur: sed & *h* colorem (subest mendum, nec nota cuiquam avis) forte collurionem, rapit. Est νυκτινόμ@ *i* καὶ ἡμέρας ὀλιγάκις φαίνεται, Noctu vagatur; de die rarò apparet.

f Arist l.9. H.A.l.17. g Arist H.A.l.8.c.3. h Idem.H.A.l.9.c.1. i Idem l.9. c.17.

Generatio. *Parit* quaternos, si benè Plinius *k* Aristotelem † intellexit. Nam ne de Aetolio Milvo res sit verendum est. *Vox* ejus est ululare, seu mœsta & flebili voce plangere, idq; *m* vespertino tempore.

k Plin.H.N l.10.c.16. † Arist.H.A.l.6.c.6. m Apul.l.2.Floridor. n Plin.l.29 H.N.c.6.

Usus. Fel ejus prædicatur ad albugines, suffusiones, & caligines. *n* Adeps ad claritatem.

CAPUT V.

De Noctua in specie sic dicta.

Generatio & descriptio. NOctua Latinis quòd noctu canat & volet, Græcis γλαὺξ, κοκκοβάρη, *a* κρίγη, & πτω dicitur. Duplicis ipsarum *generis* mentionem faciunt Authores, *Majoris* nempe & *Minoris*. Utriq; *collum* breve, gulæ pars inferior paulo latior. ἀποφυάδες seu *appendices* infra *b* ubi intestinum desinit paucæ, *lien* tam parvus *c* ὥστε λανθάνειν ὀλίγας τὴν αἴσθησιν, ut sensum multorum effugiat. *Cauda d* brevis, & si *e* Bellonium audimus, pedes pilosi, *Capitis* vertex ex plumularum ibidem positu veluti introrsum excavatus. Quæ ab *f* Aldrovando describitur; erat columbæ magnitudine, *capite* majusculo supernè depresso. *Oculis* magnis & glaucis. *Rostro* longiusculo, dilutè flavo, *corpore* toto plumis partim bætico partim albo distinctus. *Cruribus* plumosis, & ad pedes usque hirsutis, coloris è cinereo bætici. *Pedum* digitis subfuscis, cinereis, implumibus. Quam Germani *saxatilem* nominant, tota parte prona fusci, modico ruffo permixti, & albicantibus maculis distincti est coloris. Crura & digitos pedum habet hirsuta, plumis albidis. *In extincta rostrum superius rubebat, cum prius in viva rubere non videretur.* Inter oculos & rostrum pennulæ quædam ceu pili aut barbulæ rigent.

a Hesychius in Lex. b Arist.H.A.l.2.c.ult. c Idem l.2. c.15. d Albert. l.23. e l.23. de Avib.c.32. f Aldrov. Ornithol. l.8.c.7.

Locus. *Locum* si attendas, in Creta nasci negat *g* Plinius, illatam mori tradit; nec in Alpinis Helvetiæ regionib. inveniri scribit. E Gallia Cisalpinâ, Lōgobardia, & Germania ad Rhenum eò advehuntur. In Attica *h* plurimæ. Unde Noctuas Athenas. Saxatiles montana & saxosa incolunt. Ideò ad frigus arcendum plumas cruribus & digitis natura induit.

g Plin.H.N.l.10.c.29. h Apostol. Cēt.6.Proverb.41.

Victus. *Cibus* ipsis vespæ, apes, lacertę, *i* mures, quarum *k* cicuratæ, in domibus etiam venationem exercent, semel saturatæ trium dierum inediam perferunt, nec novem abstinentiâ læduntur.

i Arist.H.A.l.8.c.3. k Crescent. l.10.c.16. de Agricult.

Generatio.

l Plin. l. 10. H. N. c. 17.

Quantum ad *Generationem*, quod de Bubone, id & de hac *l* Plinius dicit, solam inter uncungues, & carnivoras non cœcos parere pullos, Eustathius & Varinus falsò tradunt, nec verius, cum formicas à suis pullis abigere cupiunt, vespertilionis cor in nido tanquam amuletum habere, Oppianus reliquit. Si enim ipsa lepus est, cur aliunde pulpamenta quærat. Nec de die ominò *cæcutire* verum; nec propter insitam vim igneam *tenebras penetrare*, ac luna silente videre, quod Eustathius, & Varinus scribunt. Die, *m* exorto quasi splendore visus ejus hebetatur, & quasi quibusdam errat in tenebris. Sicca nimis & tenuis humoris substantia facili negotio dissipatur. Noctu, quia aëre qui visionis medium est, non illuminato, objectæ colorum species non exprimuntur, si propius *n* accesseris, haud loco sese movebit. Moderata lux quia Noctuæ conveniens, ideò θηρεύει ὁ ἄχρις ἑσπέρας καὶ περὶ ὄρθρον, per vesperam & circa matutinum crepusculum venatur. Sonum edit duplicem, unum tou, tou; alterum vocant cucabare. *p* Aristophani κικκαβᾶν. Pollux *q* eam νίζειν scribit. Nigidius *r* novem habere voces prodit. Apulejus *s* serum & intortum ejus cantum vocat.

m Ambr. l. 5. Hexam. c. 24.

n Bellon. l. 2. de Avib. c. 24.

o Arist. H. A. l. 9. c. 34

p In avib.

q Pollux Onom. l. 5. c. 13.

r Plin. l. 10. c. 17.

s l. 3. Milesior.

Ingeniū.

Est etiam *saltatrix*, & corpus & cervicem frequenter in orbem contorquēdo, nunc torvo & fixo obtutu hominem aspicit, nunc capite huc illuc acto scurras & histriones imitatur. Luce *t* vagantem aviculæ reliquæ sturnatim admirantium specie primò circumvolitant, mox impetunt. Ab his *u* circumdata, resupina pedibus repugnat, collectaq; in arctum, rostro & unguibus tota tegitur.

t Crescent. Agricult. l. 10. c. 6.

u Plin. l. 10 H. N. c. 17.

Inimicitia.

Inimicitias gerere dicitur cum *x* cornice, seu quod sibi ova meridie absumat, seu propter aliam causam. Lucretius *z* sanè cornices metu Noctuarum in Athenarum mœnibus unquam volasse negat: cum orchilo, *a* ejus ova itidem exedente; cum Pico Garrulo, & ovib. Contactu frondium platani torporem contrahere, sic à ciconiis à nido submoveri, fabulatur Aelianus. Auxiliatur *b* ei contra aviculas collegio quodam naturę passer, bellumq; partitur.

x Arist. H. A. l. 8. c. 1.

z l. de Natura rerū.

a Arist. l. 9. H. A. c. 1.

b Plin. l. 10 H. N. c. 17.

Usus.

Usus captæ tum in *aucupiis*, prout in Oto dictum est: quod genus aucupii hodiè, à pipatu avium circumvolantium noctuam Pipatam vocant. Unde Pipare quod decipere; tum in *cibis*, apud tenuioris fortunæ homines; tum in *Medicinâ*. Nam cibus aquâ in qua Noctua lavit perfusus, Gallinarum pituitam pellit. Sãguis inter psilothra numeratur, jecur parotidas sanat. Anginis cerebro succurritur. Ebriosis ova per triduum in vino data, tædium eius adducunt.

Præsagiū.

Præsagia si respicias, si nemore deserto frequentior in urbibus apparuerit, sterilitatem; si vespertino crepusculo de suis lustris citius pro consuetudine egressa, plurimum cucubaverit, pluvias; si *c* pluviâ durante, cessaverit, serenitatem, polliceri creditur.

c Aratus in phænomenis.

NB. *De Noctuæ genere exotico vide Mantissam.* N. 2.

CAP. VI.

De Strige & Caprimulgo.

Descriptio.

STRIX quænam sit avium, non cōstare arbitratur *a* Plinius. Ovidius eam brevi compendio descripsit, dum scribit

a l. 11. H. N. c. 39.

--- Strigum
Grande caput, stantes oculi, rostra apta ruinæ,
Canicies pennis, unguibus hamus inest.

Ubera eas infantium labris immulgere, sanguinem in cunis noctu exugere, imò & dilaniato unguibus corpore mortem afferre, credidit superstitiosa *b* Antiquitas. Isidorus *c* verò propriis pullis lacteum humorem instillare, eosq; ultra modum amare prodidit.

b Ovid. 6. Fastor.

c l. 12. Origin. c. 17.

Vox.

Vox ipsarum propriè stridor est Latinis. Omen semper triste habebatur.

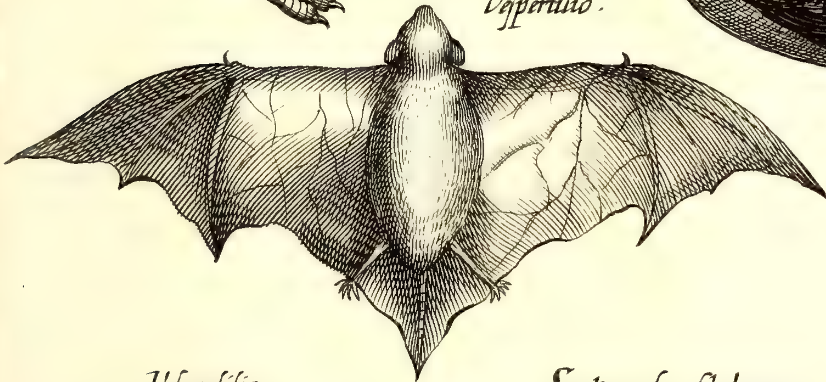
Aldrovandus *d* huc *nocturnā* quandam *avem* refert, quæ habebat caput magnum, rotundum, anteriore parte plumulis exiguis, in orbem velut flāmeum positis exornatum. *Oculos* grandes cum iride dilutè flava ac pallente, pupil-

d l. 8. Ornithol. c. 8.

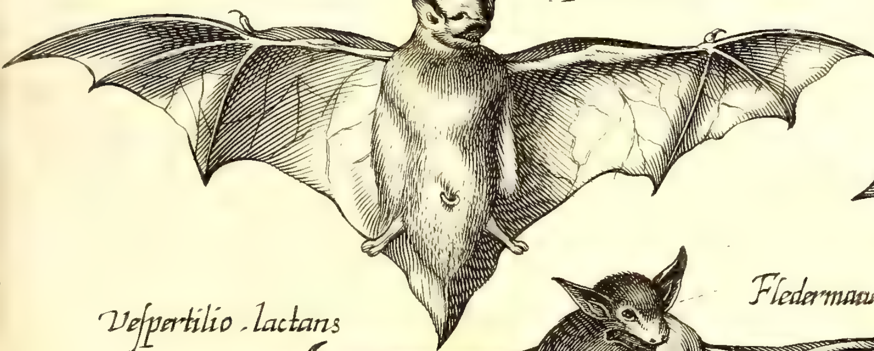

Nycticorax.
Nachtrab.

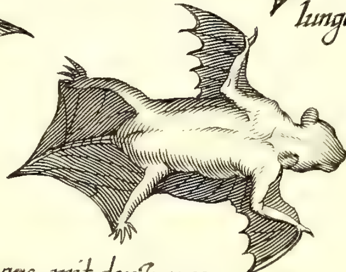

Caprimulgus.
nachtrab. Pfaff.
alias. geißmelker.

Caprimulgus. alius.

Vespertilio.

Vespertilio.
Speckmause. fledermaus.

Iunge Fledermeüse.

Vespertilio. lactans
Fledermaus. mit den Jungen.

Vespertilio.
Fledermause.

pupillas maximas, & vehementer atras. *Rostrum* corneum, fuscum. Pennas universi corporis ferrugineas, maculis fuscis in remigibus transversim distinctas. *Caudam* palmo ferè alis longiorem. *Crura* ad digitorum ungues usq; instar pedis leporini pilosa. *Digitos* pedum binos antè, totidem retrò. Magnitudine erat Asionis. Dicebatur caprarum ubera exugere.

Descriptio. CAPRIMVLGVS etsi specie à reliquis multum differat; nocturnis tamen, ratione visus accensetur. Græcis Αἰγοθήλης παρὰ τὸ ἐξ αἰγὸς τεθηλακέναι, quòd capras sugat, dicitur. Magnitudine est *e* paulò major quàm Merula, minor quàm cuculus, seu ut Plinius, *f* grandioris Merulæ aspectu. Cujus iconem Aldrovandus exhibet, erat cuculo ita similis, ut nisi inusitata pedum, crurumq; exilitas & brevitas cum diversa constructione obstitisset, is idem esse crederetur. *Caput* habebat vertice longo & compresso. *Oculos* grandes, iridem & pupillā nigerrimas. *Rostrum* vix passerino maius, modicum aduncum, plumulis tanquam pilis quibusdam supernè ad nares & infernè sub mento, ornatum, &c. Quam Gesnerus exhibet, rostrum habebat aduncum, & tibias plumis obvestitas.

e *Arist. H. A. l. 9. c. 30.*
f *l. 10. H. N. c. 40.*

Locus. *Degit* in *g* montibus circa mare inprimis in Creta, propter viciniam stabulorum quibus capræ includuntur. Intrant *h* namque isti fures nocturni pastorum stabula, caprarumque uberibus advolant, propter suctum lactis, quâ iniuriâ uber emoritur; capræ, quas ita mulsere, cœcitate percutiuntur. Adeò terribilem clamorem habent, ut etiam audientibus pavorem incutiant. Duo aut tria cum *i* plurima ova pariunt. De visu ita Aristoteles: ἐστι οὐκ ὀξύωπος τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς βλέπει. Parum acutè interdum videt, sed noctu perspicax est.

g *Arist. l. c.*
i *Arist. l. c.*

TITVLVS VIII.

De Carnivoris mediæ naturæ.

CAPUT PRIMUM.

De Vespertilione.

Descriptio. VEspertilio, LXX. νυκτερὶς, Hesychio & Phavorino φάλκη, Phili νυκτάλωψ & φιλέσπερος, Victorino Avis sorex, Vallæ semimus, Platoni in ænigmate, Avis non avis dicitur. Τοῖς πτηνοῖς καὶ πεζοῖς ἐπαμφοτερίζον καὶ διὰ τοῦτο ἀμφοτέρων τε καὶ οὐδετέρων μετεχεῖν, benè scripsit *a* Philosophus, malè *b* Macrobius, quatuor pedibus ingredi, & inter quadrupedes referendum, ut inferius patebit. Color nonnullis fulvus, aliis niger, subalbus, cinereus. *Magnitudo* diversa. Maiores † in urbe Assyriæ Borsippa, quàm alibi, in novo orbe columbas adæquant, in Brasilia * monedulas, circa Vrabam * turtures, in Orientali India, si Pompilio Azalio credendum tanti, ut illas transeuntes, alarum verbere prosternant, multos etiam occidant. *Caput* quibusdam murinum est, caninum aliis. *Rostrum* à cæteris avibus diversum. *Nares* vituli instar. Dentes XXXIV, in mandibula inferiore octodecim, sedecim in superiore Bellonius observavit, viginti quatuor in singulis mandibulis duodenos, eosque serratos, teretes, & longiusculos *c* Aldrovandus utrinq; in superiore mandibula senos, in inferiore septenos quorum anteriores cęteris longiores; omnes valdè albi, Clusius. *Maxillas* intus & foris pilus oblōgus, niger, obvestit. *Auriculas* interdum binas, quaternas interdum habet: similitudo eis Asininarum, & superiores quadruplo sunt inferioribus maiores. *Mamillæ* soli volucrum datæ sunt, lacte sola nutrit ubera *d* admovens. *Alas*, quæ † pellitæ, exangues quidam dixere. Ab armis incipiunt, & per latera per axillas continuò ductu ad crura usq; ferūtur, eaq; circumambiunt. Quatuor hæ flexus, plicas seu articulationes habent, quibus alas inter volandum dilatant, & contrahunt, mediis superiorum, (cubitos Albertus nominat) quiq; in plures alios deorsum flexus divaricantur, *digituli* singuli, unguiculis hæmatis instructi, quibus parietibus se affigunt, annectuntur. In supremis alis rudimenta, quędam *brachiorum* nervosa apparent, quæ in uncum desinunt. *Pedes* illi bini, in quinos digitos dissecti & ungui-

a *l. 4. de partib. Anim. c. 13.*
b *l. 7. Saturnal. c. 16.*
† *Strabo. l. 15.*
* *Livius Hist. c. 10.*
* *Gomara Hist. c. 61.*
c *l. 9. Ornithol. c. 1.*
d *Plin. l. 10 H. N. c. 61.*
† *Strabo l. 15.*

culis acutis instructi, singuli in medio, ac si palmam efformarent, ampli. Innituntur inferiori alarum membranę, atque ex ventre ad caudæ, si quæ est, latera, exporriguntur. *Cauda* quippe alijs nulla, ut rectè *e* Aristoteles, Africanis murium instar oblonga, *f* & quatuor digitos extra membranas alarum prominens. Aldrovandino medijs atque infimis alarum membranis sub ventre involvebatur, & ad extremam earundem exporrigebatur apicem. *Penis* mari sat magnus; exertusque, qualis simiarum est, genitalis fœminæ meatus pone podicem apparere solet. Quid sibi Plinius verbis, *Coxendix huic avi una traditur*, velut, cum duo crura habeat, intelligi vix potest.

e de partib. Animal. l. 4. c. 11.
f Bellon. l. 2. de avib. c. ult.

Locus.

Locum si spectes, loca obscura, cavernas, & meatus subterraneos amāt. Ideò & in labyrintho Cretæ inter Gnossum & Cortinam, Borsippam, *g* urbem adde, plurimi, & in Appennini propè Puteolos, speluncis multa millia, & in monasterio quodam Misniæ tanta, ut excremētorum acervis multi carri onerari possint. Delectantur in *victu* *h* culicibus & muscis, sed & lardum, candelas, & alia pinguia arrodunt. Succidiam sæpe ita exedunt, ut in excavata scrobe stabulentur. Invadunt & nudam corporis partem culicum more, & sanguinem exugunt, in Dariene ita infestatos Hispanos, tabe contracta obijsse, *i* Martyr author est. Gallinas, canes & catos morsu aculeo in cristam infixo interemisse addit. Solus volucrum, *k* animal tantum *parit*, & fœtus lacte uberibus admotus nutrit. Recens nati musculis sunt similes, glabri, infantis humani instar; sed omnibus partibus absoluti, matris uberibus, cum primum enixa est adeò tenaciter adhærent, vt ne à mortua quidem spontè decidant. Nullis secundinis obtectos quidam putavere produci, refellit *l* Bellonius, qui plures vigenis se in Pseudolabyrintho Cretæ prægnantes secuisse tradit, has etiam mater devorat, dū proli nuper natæ ob teneritudinem metuens, primo vel secundo die ad pastum evolare prohibetur. Cum duo tantum ei natura ubera dederit, plures geminis uno partu non edit; quia verò magná eorundem interdum copia ingruit, haud malè *m* quidam è putri etiam materia oriri, opinati sunt.

g Strabo Geog. l. 16.
h Plin. H. N. l. 10. c. 61.
i l. 6. dec. 3.
k Plin. l. cit.
l l. 2. de Avib. c. 2.
m Gemmá Cosinocrit. c. 8.

Volatus.

Volant manè & vesperi potissimùm; fœminę sæpè geminos implexæ infantes; volatu ob timorem indirecto seu tortuoso, atq; haud longè à terra semper. Volitatione fessi, hamis digitulorum, quorum in medijs alis rudiměta habent, *n* parietibus saxis, arborib., aut cavernarum fornicib. sese appendunt, & *o* continuata serie, ac veluti catena quadam inter se cohærent. Melius de nocte *vident*, *p* quia spiritus ipsorum visorius tenuissimus & dilucidissimus, per noctem modicè incrassescens, idoneus ad conspectum redditur, de die extenuatus, expanditur & evanescit, ideò face vel gladio volantibus objecto, decidunt.

n Homer. Odyss. μ.
o Homer. Odyss. ω.
p Alex. Aphrod. l. 1. prob. 66.

Ingeniū.

Vox.

Voce exili gannitum potius & latratum canum imitantur, quàm murium sibillum. Latinis stridere, Græcis *q* τρίζειν, τετριγάπειν, & τετριγέναι *r* dicuntur.

q Homer. Odiss. ω.
r A. Pollux. l. 5 c. 13.

Affectus.

Singularis ipsis cum columbis *amicitia*, detinentur istæ, si caput vespertilionis in peris summo columbarij fastigio suspendatur. *Inimicitias* verò gerunt cum Ciconia, *s* quia à solo illius contactu hujus ova sterilescunt, nisi platani folijs in nidum positis sibi caverit: Cum *platano*, qui præ foribus suspensus ne involent, prohibet; cum hedera, cujus suffitu & odore perimūtur; cum formicis, ad quarum nidos si alas suspenderis, nulla ipsarum egreditur, cum locustis, *t* quæ locum ubi vespertilio suspensus non transvolant.

s Ael. l. 1. de Anim. c. 37.
t Democrit. in Geopon.

Vsus.

Vsus vespertilionum est tum in *cibis*; nam à *u* Borsippenis condiebantur, ab incolis insularum *x* Catigan & S. Johannis eduntur, ferventi aquæ immersi & excoriati eduntur, † in Oriēte gallinas sapore vincunt: tum in *Medicamentis*, toti præparati, benè scirrho, & podagræ adhibentur. Sanguinem trichiasi conducere, Archigenes *z* & Serenus credunt, Galenus & Julius Alexandrinus negant. Cor & lingua hydrophobiā inducit. Caput dextro alligatum brachio vigilantis somnum impedit. Magicæ revera vanitatis est quod

u Strabo. l. 16.
x Scalig. Exerc. 236.
† Nierembergs. Naturæ Exot. l. 10. cap. 93. 94.
y Galen in Euporistis.
z Galen. l. 4. de Compos. medic. s. l. c. 8.

Tab: XXI

Struthocamelus
Straus.

Gallus Monstros, caudatus

quod tradunt, si ter circumlatus domui vespertilio vivus per fenestram inverso capite infigatur, amuletum esse, præsertimque ovilibus circumlatum toties, & pedibus suspensum in superliminari.

CAPUT II.

De Struthocamelo.

Descriptio.

STruthocamelus στρουθὸς Philostrato & Aristoteli, στρουθοκάμηλος Hesychio, στρουθοιοκάμηλος Oppiano, στρουφοκάμηλος recentioribus Græcis dicitur, melius Chænocamelum, quia χῆνα sive anserem potius, quàm στρουθὸν sive passerem, nisi cum Scaligero, gallinam reddere malis, dixissent. Plautus eũ Passerem marinum appellavit, Phavorinus Lybicam avem, Diodorus Siculus Cervinam dixit. Aristophanis λυβικὼν ὄρνεοι; Horatij Afra avis, gallinæ potius sunt, quas prægrandes Africa terra tulit. Maximus est omnium avium. Diodorus *a* Camelo parem esse. Plinius *b* equitis equo insidentis magnitudinem excedere; & verum est, si collum quantum potest erigat. *Rostrum* habet exiguum sed acutum. *Caput* in quo ferè nullum cerebrum, parvum, exiguis pilis, in fœmina pallidè lutescentibus, in mare flavescentibus, collo ad rubrum colorem vergente. *Palpebras* vtrinq; solus omnium alitum ut homo, pilos in superiore palpebra. *Collum* longissimum. *Dorsum*, cujus pennæ in mare nigerrimæ, in fœmina fuscæ, lanæ quandam substantiam sua mollicie efficiunt, tam latum, ut puerum lactentem insidentem † ferre possit. *Alarum* pennæ ejusdem sunt coloris, sed in superiori parte candidissimæ. Gordianus miniatos habuit. In interioribus alarum cubitis spicula secundùm *c* quosdam, quibus ferit, habet; osseos in extremis alis, secundum alios, mucrones, quibus ceu calcarib. ad cursum velociorem se incitat. Aldrovandus observare eos non potuit. *Caudæ* pennæ in mare subalbidæ, in fœmina subfuscæ sunt. *Coxæ* prægrandes, quod in angustum sensim iuxta femur finiãtur: *femur* humanum potius imitantur. *Pedes* Camelorum cruribus similes † θαμινῇσιν ἀρηράμενοι φολίδεσσι, frequentibus firmati squammis ad geminos, usq; duros poplites integuntur. Pedes more boum bifidi, in binas *ungulas* dividuntur. Cur bisulcum potius quàm solipedem aut digitatum natura fecerit, ignorare me fateor.

a Diodor. Biblioth. l. 3 c. 12.
b Plin. H. N. l. 10. c. 1.
† Oppian. Cyneget. l. 3. v. 490.
c Albert. l. 23. de Animalib.
† Oppian. l. c.

Locus.

Reperiuntur, in *d* Africa, Lybia, *e* Aethiopia, *f* Arabia, & *g* Syria. Amant deserta & ferè aquosa, & tanta eorum aliquando conspicitur copia, ut velut equitum quandam aciem eminus efforment.

d Theophr. l. 4. Histor. plant. c. 4.
e Plin l. 10. c. 1. H. N.
f Xenoph. l. 1. Exp.
g Diod. Sicul. l. 3. c. 13

Victus.

Quantum ad *Victum*, Carpophagum esse ex Strabone *h* colligi potest. ferrum, lapides, ossa, & quicquid obtigerit, sine delectu devorare certum fere est: sed an eadem concoquet, dubitatur, si fit, quod *i* Langius credidit, specificæ potius proprietati, quam intensissimo calore tribuendũ id erit. Nam leo *k* struhocamelo calidior, ferrum concoquere non potest. Interrogatus, qui circumducebat, à Brẽtio, † deglutire quidem ferri particulas, sed iterum, vel integras, vel summum perpusillo imminutas, respondit.

Strabo l. 18
h l. 6. Geogr. Strabo.
i Epist. 12.
k Aphrodis. in proœm. probl.
† Vossius in emend. ad l. 3. de Idol.

Generatio.

In Venerem proclivis est, & Cameli Bactriani instar, aversus *coit*. Complura ponit *ova*, octuaginta *m* nempe, & quidem mense Julio; illaq; lapidea quasi crusta munita, & XV. plus minus libras pendentia. In arena cõdita, & neglecta, solis calore foventur: solo visu ex ijs pullos excludi quidam credidere, quod intueri ea avem videret, nec propter gravitatem iis incubare posse scirent. Non *excluduntur* simul. Pars intra ova formatur, pars in lucem prodit, pars fovetur.

l Plin. l. 10. c. 52.
Arist. l. 9. H. A c. 15.
m Aelian. de Animal. l. 14. c. 13.

Vox.

De eius *voce* nil memoratu dignum occurrit. Nõ elevatur à terra propter corporis molem; festinantissime tamen interdum incedit, ingruente in alas vento, & tanquam vela eas extendente. Naturaliter eum *calvere* Plinius *n* dixit; equum odisse alii tradũt. Collum frutice occultat, seu quod δι' ἀφροσύνην καὶ νωθρότητα ψυχῆς, *o* latere se ita existimet; seu quod eam corporis partem, quam se inferiorem habere novit, contra persequentium iniurias muniat.

n Plin. H. N. l. 11. c. 37
o Plin. H. N. l. 10. c. 1

Usum

Vsus. *Vsum* si spectes, ova *p* propter amplitudinem pro quibusdam habentur vasis. Garamantes potoria & capitum tegmenta ex ijs conficiunt. Pennæ conos bellicos & galeas adornãt, quas apud Turcas solis Janitzaris gerere concessum. Lapis in ventriculo repertus, & collo suspensus, concoquendi vim promovet. Sebum efficacioris ad omnia quam adeps anserinus usus: ideò cum auctio regia per Catonem Uticensem fieret, LXXX. sestertijs vænijt; & apud Æginetã emplastrum diacinnabarios ingreditur. Carnes Arabibus, Æthiopibus, Numidis & alijs in usu, hinc Struthophagorum nomen. Heliogabalus † sexcentorum capita una cœna, ad edenda eorum cerebella apposuit. Firmus Seleucius, qui Hippopotami adipe delibutos inter Crocodilos impunè natabat, totum uno die comedisse dicitur. Sceletum apud *q* Pareum vide.

p *Plin. l. c.*

† *Lamprid. in Heliogabalo.*

q *l. 24. c. 22.*

NB. *Est & alia Struthocamelorum species. Vide Mantissam.* Num. 3.

HISTORIÆ NATVRALIS DE AVIBUS:

LIBER II.

De Avibus Phytivoris.

TITULUS I.

De Avibus Granivoris, Non Canoris.

CAPUT PRIMUM.

De Pulveratricibus Sylvestribus.

ARTICULUS I.

De Pavone.

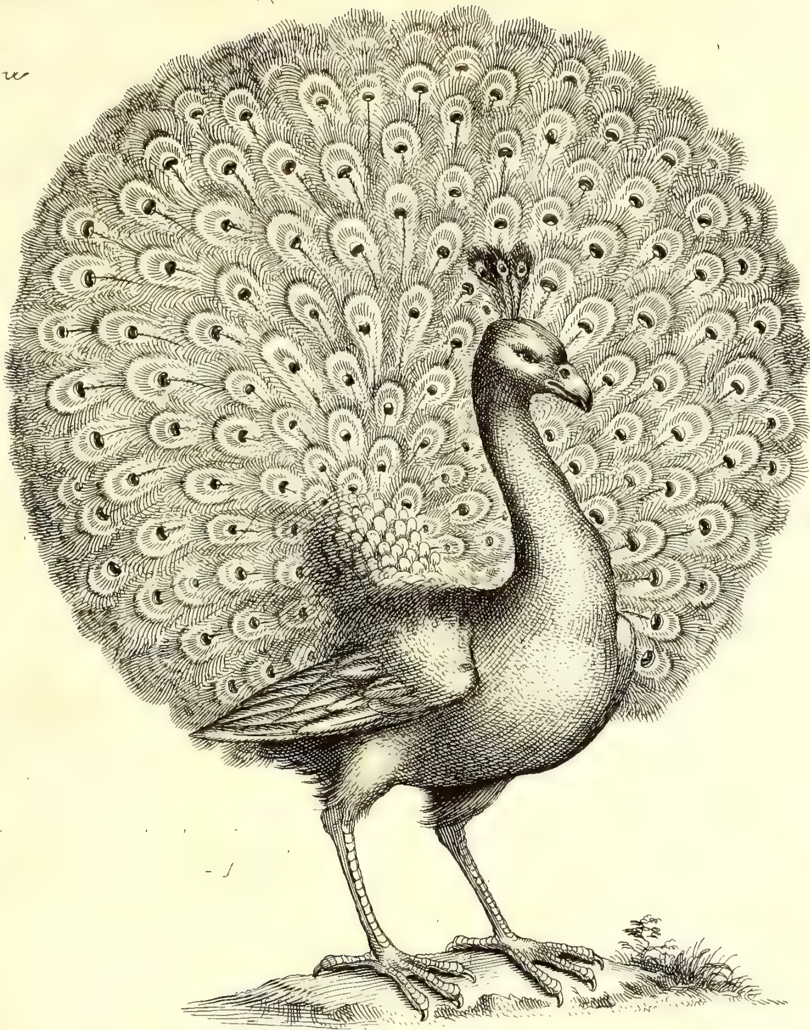

Bsolutâ Avium Carnivorarum historiâ ad Phytivoras pergẽdum est, inter quas pulveratrices tam sylvestres, quàm domesticæ primò occurrunt. Inter illas primus *Pavo*, propter exquisitum pennarum *a* ver, & gemmantes *b* colores, quos adverso maximè sole, quia sic fulgentius radiant, expandit; Junonium incessum, ingenium, de quo in sequentibus singulare, & magnum apud veteres æstimiũ occurrit. Athenis *c* statuto precio singulis novilunijs per annos XXX. spectabatur, multi Lacedæmone & ex Thessalia spectatũ confluebant. Alexã. † visis ijs apud Indos, gravissimas in eũ qui occideret pœnas constituit. Tiberius *d* ob subtractum è viridario unum, capite multavit. In Lybia si quis tantummodò læsisset, non

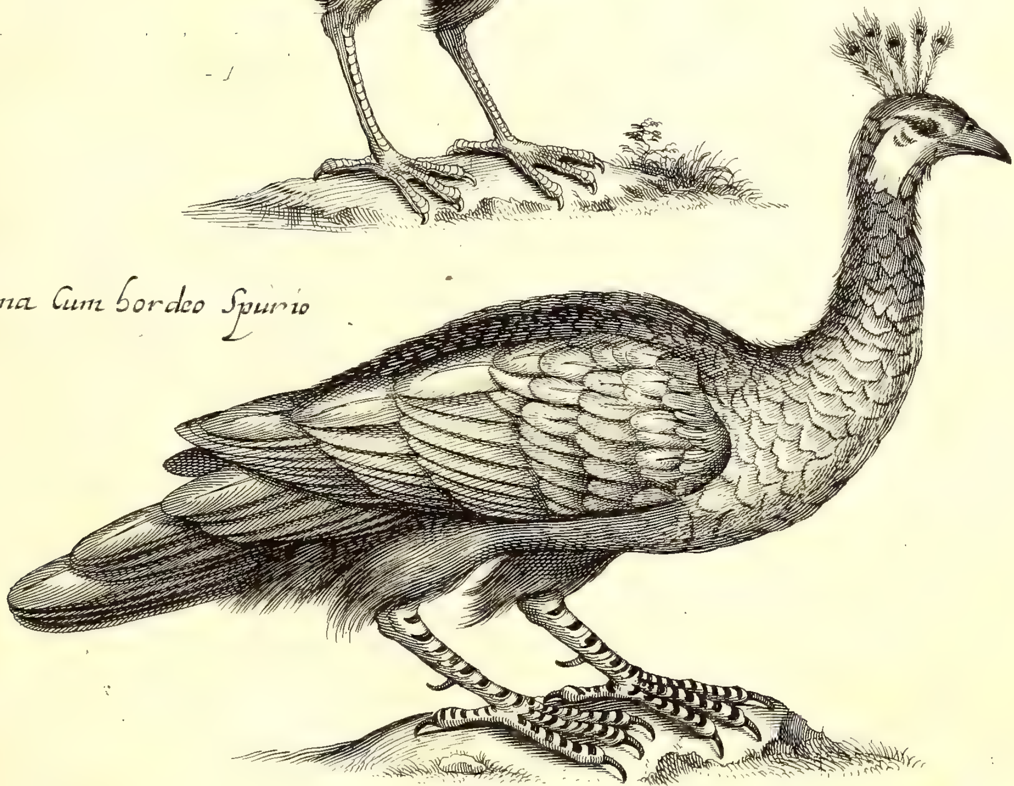
a *Lucian. de domo.*
b *Plin. H. N. l. 10. c. 20.*

Varro l. 3. de re rust. c. 6.
Oppiã. l. 2.
Lucret. l. 2. de Natura rerum.
c *Aelian. de Animal. l. 5. c. 21.*
† *Ael. l. c.*
d *Sueton. in Tiber.*

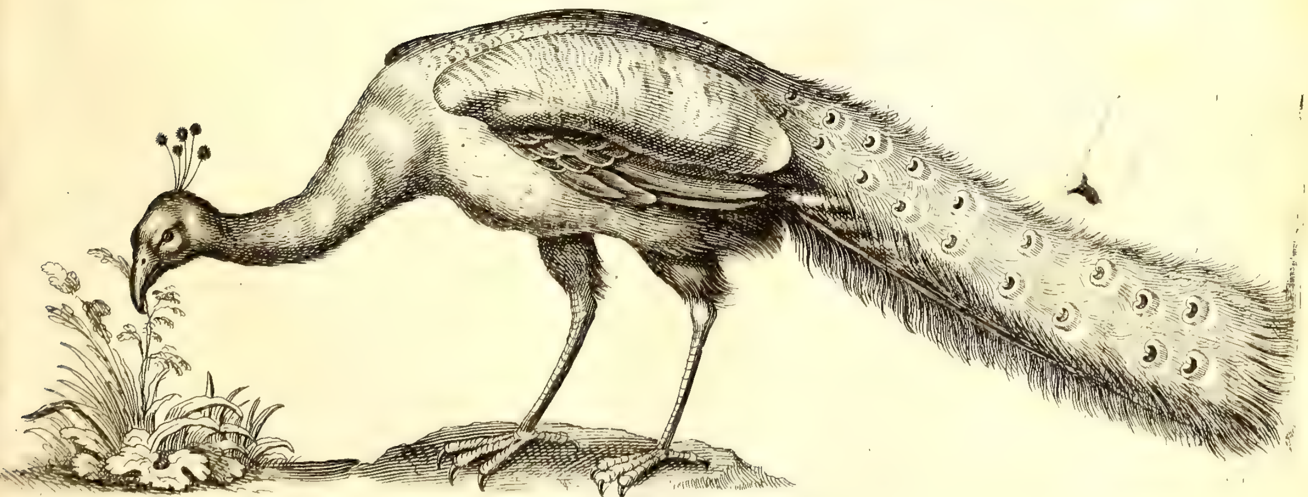
Pauo Pfaw

Pavo fœmina Cum bordeo Spurio

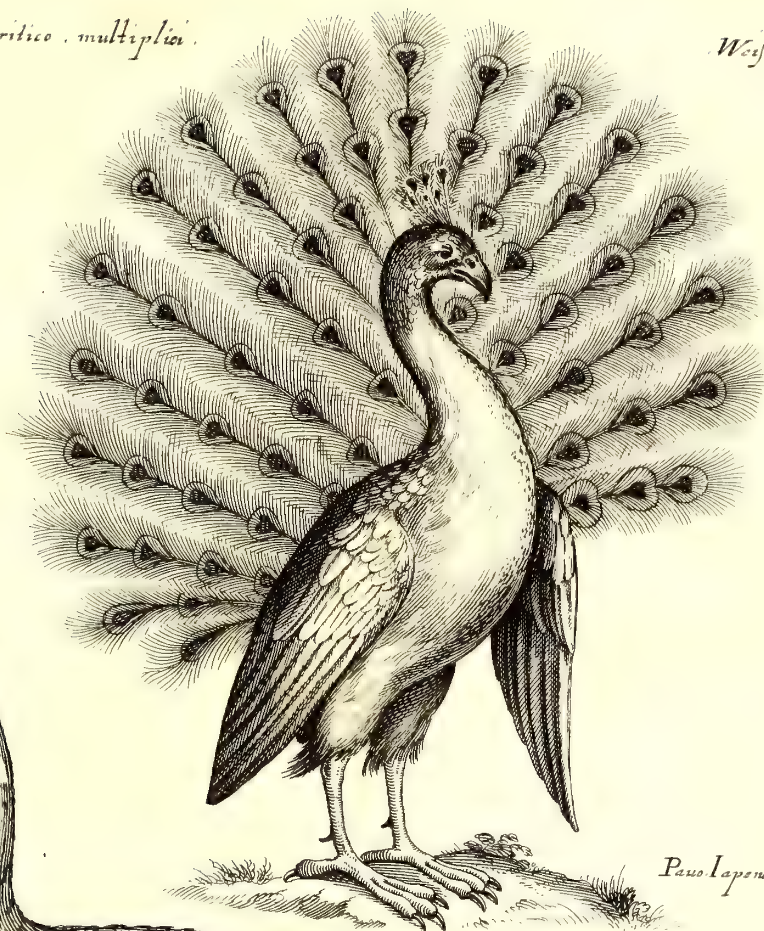
Pfaw

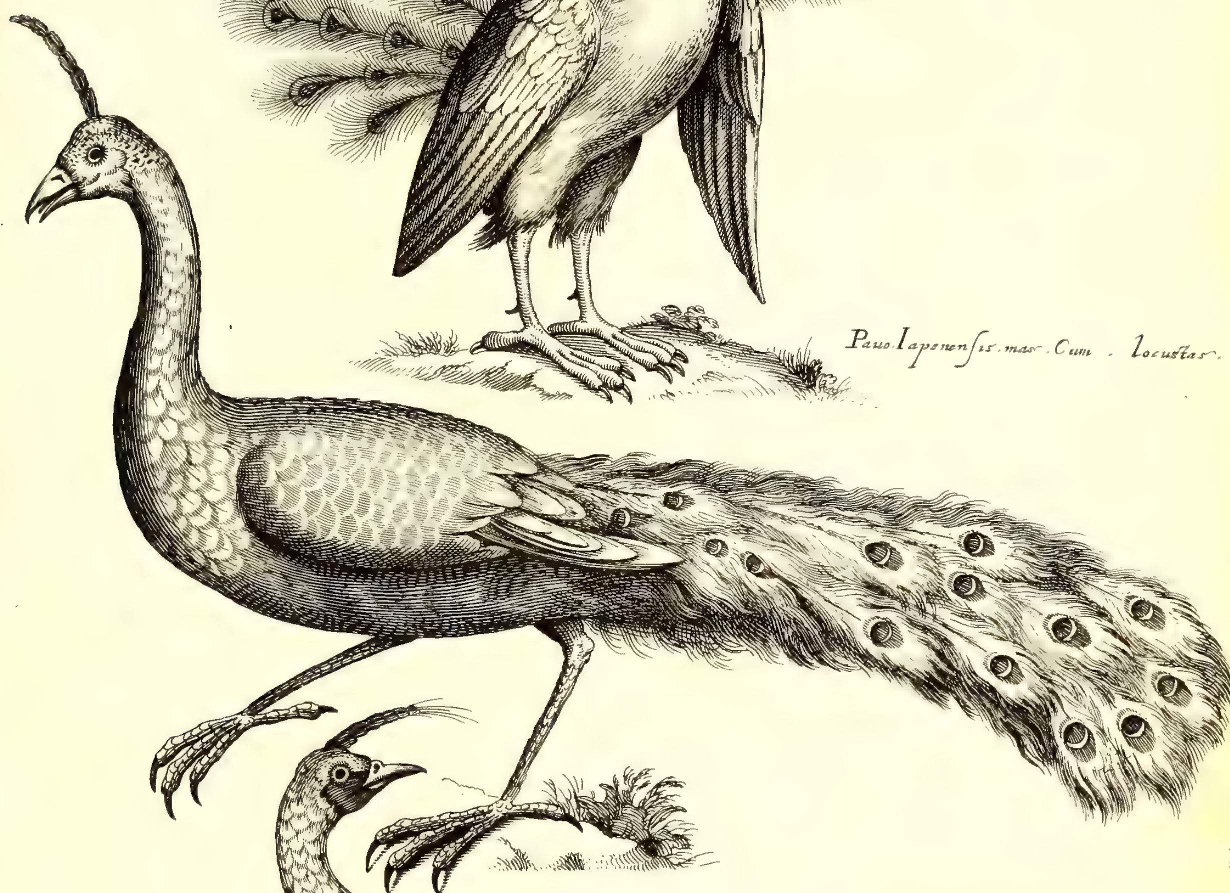
Tab: XXIII

Pauo albus cum tritico multiplici

Weiſer Pfau

Pauo Iaponenſis mas Cum locustas

Pauo Iaponenſis foemina cum hordeo diſtico

non impunè ferebat, si Eustathio credimus. Quod si *precium* spectes, mille drachmis marem & fœminam venditos fuisse *e* Antiphon scripsit: & tempore Varronis *f* ova earum denarijs væniebant quinis, ipsi facilè quinquagenis, grex centenarius facilè quadraginta millia sestertia reddebat, vt quidam Albatius ajebat, si in singulos ternos exegisset pullos, perfici sexagena potuisse. Dicitur & *g* Medica, *h* Persica, *i* Junonis, & *k* picta avis.

e in Orat. contra Erasist.
f l.3. de re rust. c.6.
g Suidas.
h Aristoph. in Avibus.
i Statius l. 2. Sylv.
k Athen. Dipnos. l.9 c.19.

Genera.

Diversitas illorum à colorum inprimis, & loci diversitate sumitur. Nostrates satis sunt noti. In Terra Firma quidem ventre & pectore nigris, cætera flavi; alij pectore & ventre flavi, cætera nigri conspiciuntur. In Curiana regione sunt sylvestres, *l* qui per nemora vagantur, & adeò viles sunt, ut unica sunt, vt unica duntaxat vendantur acu, alibi in palustribus inveniuntur. Quod si & *Sexum* attendamus, fœmina mare multò minor est, neq; in cauda oculos illos gerit, Japonensem si excipias, quæ quatuor in Uropygio obtinet.

l Martyr. dec.1. de reb. Occani l.8.

Descriptio.

Placet maris & fœminæ *descriptionem* exhibere. Mas igitur capite, collo, & pectoris initio intensè cærulei, seu sapphirini coloris est. *Caput* pro corporis proportione habet exiguũ, & quodammodo serpentinum, maculis duabus oblongis candidis, quarum una oculos superequitat, altera brevior at longè crassior subjacet, ornatum. *Apicem* in vertice è nudis quodammodo scapis tenerrimis, viridescentibus, in summitate ejusdem coloris liliorum flores ferentibus conspicuum. *Rostrum* candicat & insigniter hiat. *Collum* est longiusculum tenue & exile. *Dorsum* ex albo cinereum, maculis atris transversalibus conspersum. *Cauda* in duas quasi dividitur. Non longioribus quæ ex dorso prope podicem oriuntur pēnis, in rotam extensis, minores quædam exq; fuscæ non rigent, sed ut in reliquis avibus extensæ conspiciuntur, datas vt longiores sustinerent crederes. Oculi τοῦ πτέρου quatuor circulis, aureo, castaneo, viridi & sapphirina constant, & varios ad solem obversæ colores jaciunt. In *fœmina* pauca colorum conspicitur varietas. Alæ totæ, dorsum, venter, coxæ, ac pedes coloris sunt fusci ad cinereum vergentis. Capitis vertex & apex ejusdem coloris, in vertice tamen aliquot maculæ exiguæ, veluti puncta virescentia interseruntur. &c.

Locus.

Quantum ad *Locum* in Asia fuisse invectitios *m* Theophrastus author est, transmarinos *n* Varro. Babylonia *o* multos pulchriore quam alibi varietate aluit. Media gulosis *p* celebratos. Ex Asia in Græciam † primum, Samum inprimis unde Samii tanquam præstantiores *q* commendantur, post in Italiam & alias oras delati sunt. Athenis in precio fuisse superius dictũ. Roma tempore *r* Athenęi plures fuere quàm Coturnices. In Suetia, quoq; Ostrogothia, & apud Normannos in agro Lexoviensi aluntur. Amant edita *loca*, pascuntur tamen cum Gallinis, & Gallinarium sub vesperam simul repetunt.

m Plin. H. N. l.10. c.29.
n Varro de re rust. l.3. c.6.
o Diod. Sicul. l.2. c.53
Rhodig. Antiq. lect. l.1. c.10.
p Clemens Alexand. in Pædagogo.
† Ael. l.5. de Animal. c.21.
q Gellius l. 7. Noct. Attic. c.16.
r Athen. Dipn. l.14.

Generatio.

Summa ipsis *Coeundi* cupiditas. Masculus *s* quinque fœminas desiderat, & ni adsit alia, incubantem invadit, ac ova frangit. Agnoscitur irruisse libido, *t* quoties circa se amictum caudæ gemmantis incurvat, & singularum pennarum capita occulta, locis suis exerit, cum stridore procurrens. Accenditur eadem, si leviter tostam fabam tepidamq; jejunis quinto quoq; die exhibeas. *Coëunt* ab Idibus Februarij *u* ad Martium, vere præsertim, locis ferè apricis, cum Favonij spirare cœperunt. *Partus* à trimatu obvenit, cum varij colores funduntur, brevi à coitu agitur tempore. Ter is anno à fœminis, quæ non incubant editur: at quæ fovent ova totum tempus fœcunditatis aut excludendis, aut etiam educandis pullis consumunt, ita ut verè semel in anno parere *y* Aristoteles dixerit. De numero *ovorum* non consentiunt authores. Aristoteles octona in primiparis numerat, duodecim aut paulò pauciora in alijs; nec ista continuatis, sed binis ternisve interpositis diebus ponuntur. Alij primo anno unum & alterum, sequēti quaterna quinave, cæteris duodena

s Columella l.8. de re rustica c.11
t Pallad. l. 1. de re rustic. c.28.
u Columel. & Pallad. l.c.
x Aelian. l. 5. c.32. Columella l.5 c.32.
y H.A. l.8. c.11.

edere volunt; nec hic numerus transscenditur. Quæ ter *z* pariunt, earum primus partus, quinq; ovorũ est, quatuor secundus, trium aut duorum tertius. In Temistana viginti imò triginta aliquando enituntur. Concipiunt tamen *&* *a sine coitu*, & ova Zephyria seu ὑπενέμια Gallinarum more, non *b* plura tamen duobus ponunt. Ut *commodius excludantur* Gallinis, sed non Rhodijs supponi possunt, recentiora, luna nonariâ existente, hoc est, *c* novem à primo Lunæ incremento dieb. Commodius inquam. Nam & mas seu libidine turgens, seu incubandi flagrans desiderio, illa interdum frangere solet; ideò à fœmina celãtur; & quia fœmina non continuè duorũ dierum *d* intervallo incubat, refrigerata, infœcunda evadunt.

z Columel. l. l.c.
a Aelian. l. 5.c.32.
b Athenæus Dipnos.
c Columella.
d Aelian de Animal. l. 5.c.32.

Aetas. *Aetas* ipsis *e* viginti annorum tribuitur. Indicus *f* centum memoratur vixisse. *Volatu* parum valent; seu quod Uropygium flecti ineptum obtineant, seu quod longitudine caudæ & corporis gravitate premantur.

e Arist. H. A. l. 6. c. 9.
f Aelian. de animal. l. 11.c.33.

Vox. *Vocem* si attẽdas, Philomelæ author eas pupillare dixit, Varro à voce sua dictos tradit.

Ingeniũ. Si *Ingenium*, incessum suum ita cõponit, ne maculetur, pullus adhuc, si madescit (fide Alberti refero) moritur. Laudatus *i* gemmantes expandit colores, adverso maximè sole, quia sic fulgentius radiant, simul umbrę quosdam repercussus cæteris, qui in opaco clarius micant, conchata quærit cauda, omnesque in acervum contrahit pennarum, quos spectari gaudet, oculos. Si tacitus *k* spectes; recondit suas opes. Refrigerationis indigus, passis pennis, & in anteriorem reflexis, corpus suum operit: ingruente à tergo vento, alas pandit, & suaves auras excipit. Lini radicem *l* naturale fascini amuletum, sub altera alarum retrorsum gestat. Qui eos venenum detegere, defossum eruere referunt, fidem suam exsolvant.

i Plin. H. N. l. 10. c. 20.
k Ovid. l. 2. de arte amandi.
l Aelian. l. 11. H. A. c. 11

Morbi. Duplici inprimis *morbo* afficiuntur, Doloribus nempe dentientium infantum similibus cum crista produci incipit, & pennarum defluvio; de qua *m* Plinius. Idem cauda annuis vicibus amissa cum folijs arborum, donec renascatur iterum cum flore, pudibundus ac mœrens, quærit latebram.

m Plin. H. N. l. 10. c. 20.

Præsagiũ. De *Vi præsagiendi* hoc dixisse sufficiat, cum plus solito clamitant, noctu inprimis pluviam *n* imminere. Vocis enim illius obstreperæ congeminatio, vegetum & acutum intus cum calore vocalem Spiritum, per arteriam vaporoso aëre imbutum, erumpere testatur. Quod verò extra tempus cantillantem, Paracelsus mortem alicujus ea in domo præsagire tradit, fabula est.

n Mizald. in Ephem. text. 1. c. 43.

Vsus. *Vsum* & in *Medicina* & *in cibis* aliquem præstat. Nam jus pavonis pingue pleuritidem sanat, linguarum usus ab epilepsia præservat. Ova usta & in aceto trita impetigines emendant, fumus è pennis exceptus rubescentes oculos, *o* propter signaturam curat. Fimus podagrę fervorem mitigat. Caro propter siccitatem & frigiditatem, dura & concocta difficilis audit. Etiam mortui post annum nec olet, *p* ne putrescit, visa *q* post quadriennium cariem fœniculi odore, saporis amari & salsi contraxisse. Primus eos *r* Aufidius Lurco circa novissimum bellum piraticum saginare instituit, & ex eo quæstu, reditus seu sestertium seu minorum sexaginta millia habuit. Hortensius *s* Orator, primus editiali cœna cibi causa occidit, & ideò in jus vocatus est. Cerebella Vitellius in *t* famosa illa patina, quæ Minervæ clypeus, cum aliis prodigiosis cibis apposuit. Quæ vel de *u* virgine à Pavone in Leucadia adamata; vel de Pavone *x* Indico. Jovi consecrato, quem sacrilegi suffurari non potuerunt, dicuntur; inter historica recenseri debent.

o Porta Phytogn. l. 3. c. 29.
p August. de Civit. Dei l. 21. c. 2.
q Aldrov. Ornithol. l. 13. c. 1.
r Plin. H. N. l. 10. c. 20.
s Aelian. l. 5. de Animal. c. 21.
t Sueton. in Vitellio.
u Athen. l. 13.
x Ælian. l. 11. de Animal. c. 33

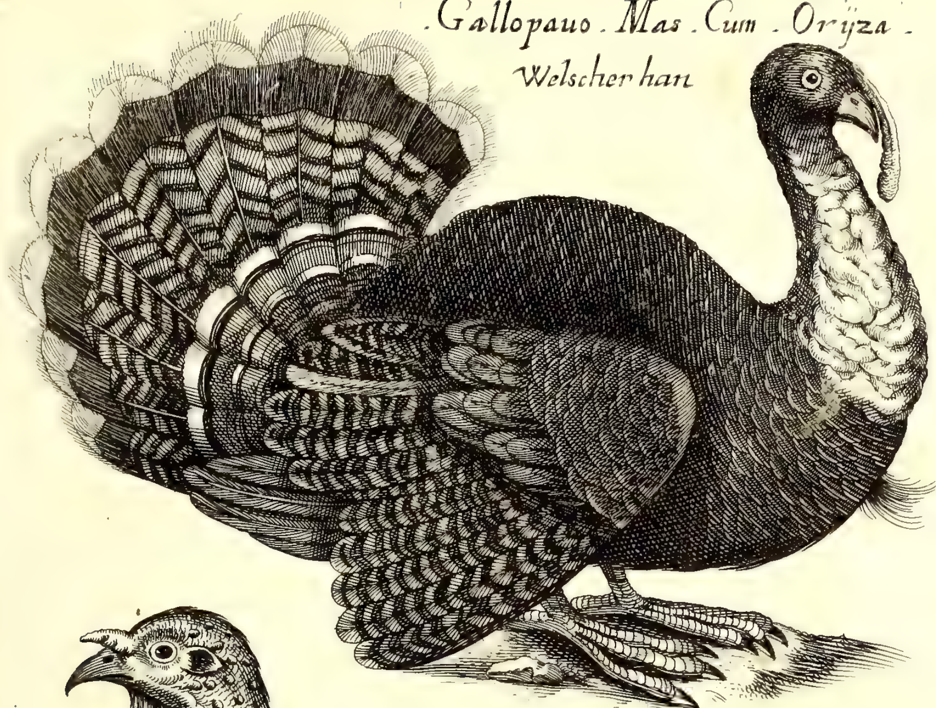
ARTICULUS II.

De Pavone albo, Pavonibus Iaponensibus & Gallopavone.

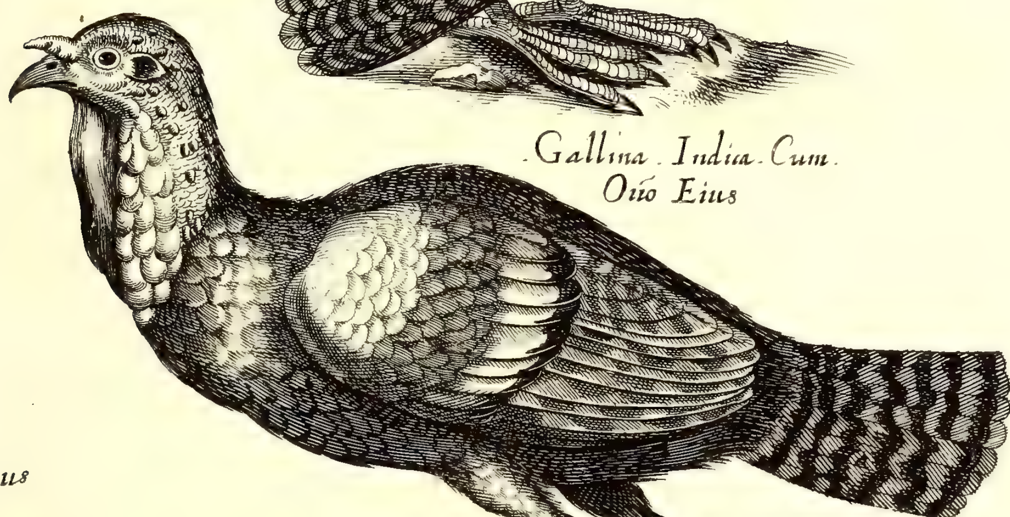
PAvones ALBI Septentrioni peculiares esse credebantur: & in calidioribus regionib. eosdem nasci, successu

Gallopauo . Mas . Cum . Oryza .

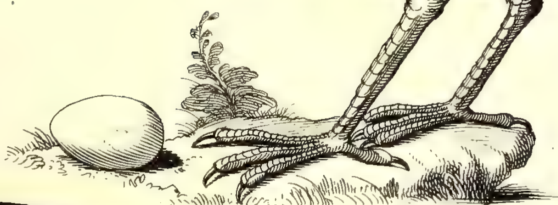
Welscher han

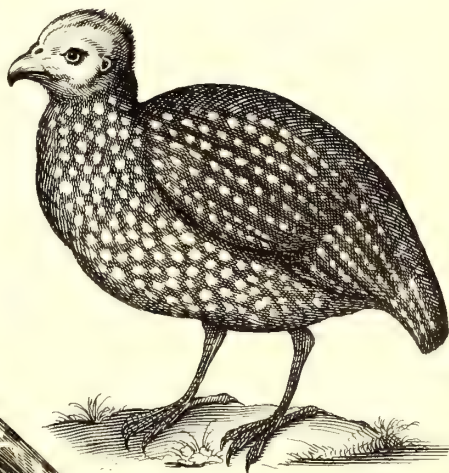
Gallina . Indica . Cum . Ouo Eius

Phasianus

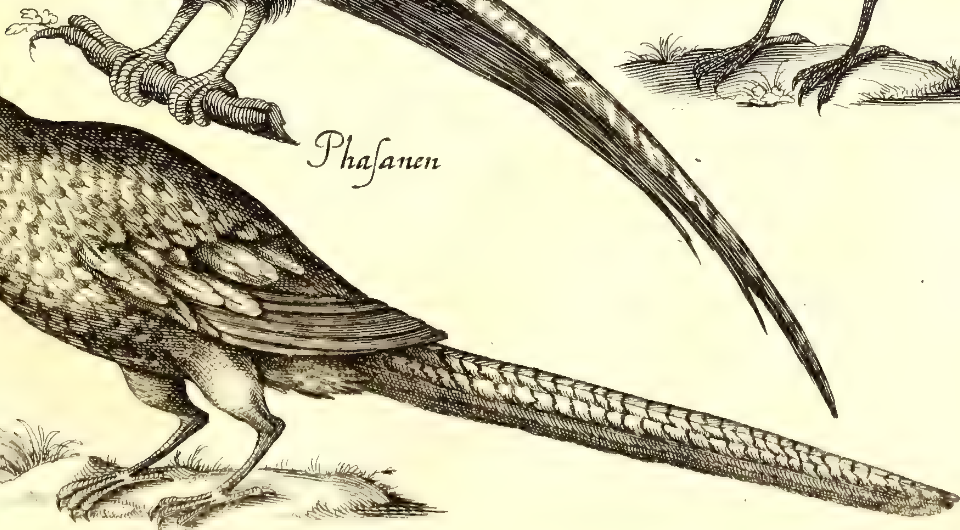

Gallina Africanæ

Phasanen

Phasianus

cessu temporis compertum est. Vidit Aloysius *a* Cadamustus in Maderis; Johannes *b* Laurentius Ananias in parva insula, plures, Scaliger in Gallia binos; Gaudentius Merula Mediolani plures; Aldrovandus unum Bononiæ natum. Cum ex Norvegia Coloniam adveherentur, numero per feminium aucto, cum penitus in frigidiora loca commearent, & matres in ipso vere ovis incubantes nivosa loca perpetuo ob oculos haberent, vulgatiores facti sunt. Tales & in calidioribus regionibus nascentur, si caveas in quib. incubant & excludunt ova, ex parte albis velaminibus obtendas.

a *Cap. de Navigat.*
b *In fabrica Mundi to. 3. cit. Aldrov.*
Aldrov. Ornith. l. 13. c. 2.

Descriptio.

PAVONUM JAPONENSIUM maris & fæmellæ descriptionem Marchioni Facchineto, qui eã à Julio IX. Pontifice accepit, Aldrovandus debet. Mas nullam cum nostrate præterquam in cauda & pedibus similitudinem gerebat. Rostrum erat, ut in nostrate cineritium, sed longius & subtilius. *Vertex* capitis, qui planus erat, & collum superius virescebant, & maculis cæruleis ceu punctis, quæ pariter in medio exiguas lineas albas deorsum descendentes habebant, respergebantur. Apex in capite quatuor fermè digitos longus partim viridis, partim cæruleus, figura siliginis spicæ non omninò dissimilis *Oculorum* pupilla nigra, iris lutea, hanc ruber circulus ambiebat. *Pectus* & dorsum velut ex squamis, sed colore variantibus constabant. Pectoris enim squamæ, si ita vocare licet, ex cæruleo, viridi & aureo: dorsi ex cæruleo & viridi tantum tingebantur. *Alarum* principium ejusdem cum dorso erat coloris, sed squamæ illę virides haud ita apparebant, cæruleæ verò majores erant & lucidiores. Pennarum secundi ordinis primæ ejusdem erant cum superioribus colores; reliquæ in medio virides, ubi lineis nigris transversalibus notantur: post subluteæ similiter nigris lineis notatæ; in extremitatibus deniq; nigræ. *Venter*, coxæ, & deniq; pedes colore leucophæo & maculis nigris insigniuntur, quarum quæ in ventre sunt; lineas albas habent. *Cauda* pennis, quam in nostrate rariorib., colore magis fusco ad castaneum vergente, calamo candidissimo. *Oculi* caudæ multo quam in nostrate majores, primum aurei, dein cærulei, postremo virides, ut in nostrate. *Fæmina* mari quidem minor est, sed capite toto, collo, dorso, pectore & alis simillima. Illud vero in hac admirandũ est, supra uropygium, nempe ad dorsi finem, quid veluti caudam habere, eãque oculatam, ut in mari: sed oculi, licet quam in illo sint minores, sunt tamen pro pennarum portione magni. Habebat itidem caudam viridem pẽnis in ambitu cæruleis, & calamis albis. Postremò in eo etiam à mare differebat, quod ventrem haberet prorsus nigrum. GALLOPAVO, aliis Gallus Indicus, Peregrinus, & Calecutensis dicitur, & idem esse cum Meleagride, cujus synonima sunt, *c* Gallina Africana, Numidica, Afra avis, Numidica guttata, & alba Lybica, videtur; si vera est illa descriptio, quam ex Clyto Milesio Athenæus *d* adfert. Verba ejus sunt. *Circa templum virginis, Minervæ nempe in Levo* (sic legendum *e* non Olero. Insula est maris Icarij Sporadum una) *Meleagrides aves sunt. Locus ubi aluntur est* ἑλώδης non paludosus, (ut quidam vertunt, Meleagrides enim Aristoteles ab avibus paludicolis distinguit, & Hesychius κατοικηδίους ὄρνεις vocat) sed arboribus consitus. *Animal illud non ita prolem amat; & juniores pullos adeò negligit, ut sacerdotibus illos curare necessum sit. Avis magnitudo ut gallinæ generosæ est, capite ampliore, quàm pro modo reliqui corporis, glabro, ac super ipso crista carnosa, dura, rotunda, quæ clavi modo super caput extuberat, colore ligneo.* (Sic lege, χρῶμα *e* non σῶμα. Lignei coloris facit & *f* Theophrastus mentionem, fortè est subflavus.) *Ad malas jacet instar barbæ longa caro, incipiens ex ore, rubentior quàm in gallinis: at eam quæ rostro Gallinarum insidet, & quam barbam nonnulli vocant minimè habet, tanquam ea parte sit mutila: rostrum acutius & grandius quam gallinæ.* Cervix *nigra, crassior & brevior quàm Gallinæ.* Corpus *totum varium. Nigrescit enim totum, crebris maculis albis notatum ac compunctum, lenticula majoribus,*

c *Varro l. 3. de re rust. c. 2.*
Plin. H. N. l. 10. c. 26.
d *Athen. l. 14. Dipnos.*
e *Casaubõ. ad Athen. l. 14. c. 20.*
Dalechãp. ad l. eund.
Ael. l. 5. c. 27. de Animalib.
e *Casaubon & Dalechamp. ad l. c.*
f *Histor. Plant. l. 7. c. 3.*

quæ rhomborum figurâ parvis nigrisq; circulis ambiuntur, & pennarum illam varietatem efficiunt, quia niger color aspergitur candido, & vicissim candidus nigro. Alarum pennæ *linearum ductibus candidis serratisq; distinguũtur, in spiras protractis, intervallo pari diremptis. Nullum* calcar *in cruribus, quæ gallinaceis similia sunt.* Maribus *adeò fœminæ similes, ut vix Meleagridum sexus discernatur.* Similitudinem in colore & mole corporis intellige. Eo enim veluti clavo ligneo carent. Quem Aldrovandus ex Gyllio describit ex novo orbe allatus erat, eadem quâ Pavo proceritate. Collum ei simul cum capite à plumis omninò nudum, tantum purpurascente pelle obducebatur, & tam erat crassum, ut pellem quæ antea laxa & vacuâ, cum vocem emittebat, spectabatur, sic inflaret, ut ad brachii crassitudinem accederet. Cum quis ad Gallinam accederet, totis inhorrescebat plumis, & gradu superbo exterrere accedentes conabatur.

Locus. Quantum ad *Locum* Bœotij soli indigenæ Meleagrides esse videntur. Aetoliæ peculiares, Menodotus *g* sanius facit, & inde in alias partes translatas credit. Diodorus *h* ultimam Syriæ partem, Strabo *i* Arabiam ipsis tribuit. *Victus.* Certum, nostras calidioribus locis delectari, una cum Gallinis pasci, & longius à domo per agros divagari. Quod autem Scylax Cariandensis k lacui Cephisio, in Africa, Mnaseas *l* lacui ibidẽ Cratum amnem de se promenti, eas vendicat; vel error est, vel Gallinis, quibusdam Africanis, quæ paludes amant, rutilam *m* galeam & cristam in capite gerunt, quæque novissimę *n* peregrinarũ avium in mensas propter ingratum virus (quod nostris Meleagridib. non competit) receptæ sunt, nomen Meleagridum propter similitudinem indidere.

g *Athen. l.* 14.
h *Diodor. l.* 3. *Biblioth. c.* 12.
i *Strabo. l.* 16. *Geogr.*
k *in Periplo orbis.*
l *Plin. l.* 16. *H.N.c.* 44.
m *Columella l.* 8. *de re rust. c.* 2.
n *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 26.

Generatio. *Coeunt o* aliquando cum Pavonibus, & excluduntur pulcherrimi pulli, nitidissimis pennis fulgentes. *Incubant* verno tempore diebus tricenis.

o *Bapt. Porta l.* 2. *Mag. Nat. c.* 14.

Vox. Ad *Vocem* earum extendit Pollux verbum κακκάζειν. Crocitationi Gallinaceæ Pavoninæque non dissimilem edit, cum fragore per collum longe lateq; vagantem, & instar liquoris in dolium infusi obstrepentem. De usu ipsorum in cibis non est quòd dicamus. Olim Isidi Tithoneæ *p* à pauperioribus immolabatur.

p *Pausan. in Bœoticis.*

ARTICULUS III.

De Phasiano, Vrogallo seu Tetraone, majore & minore.

PHasianus, Galeno Gallus Sylvestris, Statio Phasidis ales, Scythica volucris Juvenali, Itis quibusdam dicitur. Magnitudo non omnibus eadem. In regionib. Ergimul & Cerguth quæ Magno Chamo subsunt, maximos reperiri Paulus Venetus scribit, cũ tantę prolixitatis caudâ, ut decem & octo palmos excedant. Is quem Aldrovãdus describit libras tres duodecim unciarum pendebat. *Rostrum* coloris erat cornei, pollicis transversi longitudine, in extremo recurvum, superius inferiore longius. Membrana carnosa, qua capiti conjungitur tuberosa, sub qua nares occultantur, instructum. *Caput* in vertice colore cinereo ferè micabat; ad latera supra coccineam maculã, & propè rostrum viridi, & admodum vel in sole, vel in umbra varia. Ab utraq; capitis parte è regione aurium pennæ, quas Plinius cornicula vocat, elevabantur, sub his caruncula seu musculus qui cornicula illa movent, apparebant. *Aures* erãt admodum latę, profundæ, & rotundę. *Colli* pennæ infra propè pectus, & pectoris etiam propè collum tribus coloribus variabant, fusco nempe propè radices, dein aureo & viridi; sed viridis nisi complicatis simul pennis non conspicitur, si unicam à corpore ablatam examines, niger jam apparet, sed & aureus si pennas invertas splendorem amittit. *Tergoris* pennæ erant totæ ferrugineæ ad ruffum vergentes, & velut in exigua flamenta desinebãt. *Cauda*, quæ organi pneumatici figurã obtinet, duos dodrantes, cum duob. palmis explebat. &c. Fœmina mare per omnia deformior est, Coturnicis ferè colore.

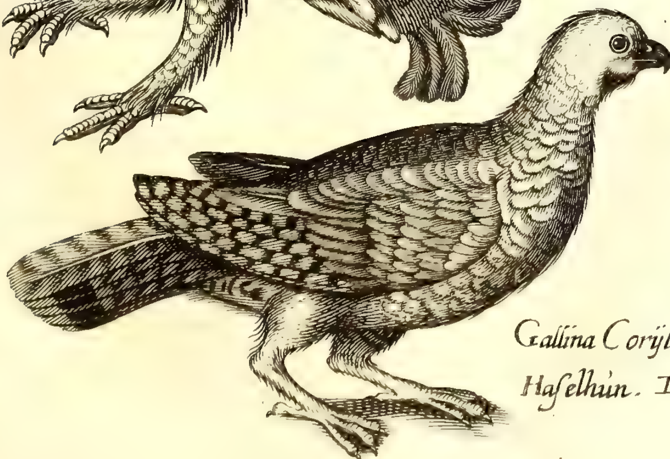
Locus

Vrogallus maior.
Aurhan.

Vrogallus seu Tetroa
alius.

Vrogallus minor.

Grygallus maior.
Spillhan Gurgelhan.

Gallina Corijlorum.
Haselhun. Rab hun.

Locus. *Locus* ipsis Phasis amnis, unde nomen sortiuntur Athenæus *b* ex Media accersiri solitas quasi meliores, tradit; in Indiæ hortis cum Pavonibus enutritas *c* Aelianus. In Curiana *d* regione tam numerosi capiuntur, ut singuli duabus aciculis venditi fuerint.

b Athen. Dipnos. l. *c Aelian. l. 13. de Animal. c. 18.* *d Martyr. l. 8 Decad. Ocean. c. 1.*

In Scandinavia aliquando absque cibo sub nive latent. Fridericus Saxoniæ Dux ducentos emissos capi vetuit. *Victus.* *Victitant* granis, seminib. & baccis. Avena inprimis delectantur.

Generatio. *Coeunt e* mense Martio & Aprili. Unus mas duabus fœmellis sufficit. Viginti ferè ovis, illisq; rubris pariendi ordo concluditur. Semel in anno fœtificant, & trigesimo die maturos *pullos* emittunt. Optimè Gallinis incubanda committuntur, ut una matrix quindecim ova operiat. Quomodo verò ex Phasiano mare & Gallinis Gallinaceis simul coeuntibus Phasiani procreari possint, docet apud *f* Aldrovandum. Longolius. Intereunt pediculis, nisi se pulverent. Pennas dum nimis pinguescunt, si quibusdam credendum, amittunt. Capite in terram immisso, totos se latere existimāt; & dum propriam imaginem admirantur prius se capi sinunt, quàm aufugere possint.

e Pallad. de re rust. c. 29. *f l. 13. Ornith. c. 5.*

Vsus. Quantum ad *usum medicum* non pingues *g* bene purulentis in cibis exhibentur. Vinum in quo unus extinctus est bibitum, torsiones, si Marcello Empirico credimus, tollit. Adeps, tetanicis, matricis suffocationi, & renum *h* affectibus prodest. In *cibis* vehementer laudantur, nec vel Perdicibus vel gallinis domesticis, si pulli edantur, cedunt. Olim inter *i* summas delicias numerabantur, à quibus Ptolomæus abstinebat: at quibus Heliogabalus *k* Leones & alia bruta pascebat.

g Trullian. l. 7. c. 2. *h Galen. de ren. affect. c. 4.* *i Philostr. l. 8. de vita Apollin.* *k Lamprid. in Heliog.*

Descriptio. UROGALLUS major, qui veterum Tetrao Aristotelis Tetrix, ut Gesnero, Agricolæ, Jovio & Aldrovando placet, à quibusdam cum Otide seu Starda, vel Tarda; à nonnullis cū Ortygometra confunditur; ex Gallinaceorum est genere. Quem Aldrovandus describit, habet *collum* dodrantale, palmis nigricantibus, cinereo diluto colore sparsim notatis. *Caput* nigrū, rostrum breve, gibberum, latum. *Supercilia* & pelliculam circa oculos rubra. *Pectus* & ventrem coloris nigri. *Alarum* pennas longissimas palmorum quinq; nigricantes, aut potius fuscas, minores sub alis albissimas. *Poplites* & femora plumis albis, crura ad digitos usque fuscis vestita. Ex albis in cauda maculis ætas conjicitur, quo majores sunt, eò pauciores illas habere feruntur. Reperiuntur qui libras quatuordecim Germanicas: imò & viginti tres Italicas pendunt.

Generatio. De *coitu* ipsorum mira tradit Encelius. Ore coire, Gallum sperma ex ore tempore coitus evomere; Gallinas postquam id deglutiverunt, concipere; mox comprimi. Reliquias rore vel pluvia superveniente, putrefactâ materiâ, in serpentes mutari, non superveniente, in gemmam translucidam & candidissimam abire, sit penes authorem fides.

Vsus. *Suetoni.* Saporis sunt gratissimi. Caligula sibi eos immolari voluit.

UROGALLUM minorem Stumpfius, Phasianum mōtanum appellat. A Gesnero conspectus multo majora supercilia & pellicula rubente, quandoq; cærulea, quàm Urogallus habebat, Rostrum longitudine transversi digiti, plumas in vertice nigras. Collū plumis Indicis &c. In Septentrione, si Olao fides, sub nive duobus aut tribus mensibus latitant. Capiuntur laqueo, ita ut collo adstricto suffocentur.

ARTICULUS IV.

De Grigallis & Attagine.

GRigallus vel *major*, vel *minor* est. Illam sub nomine Tetracis Nemesianus Poëta describit, dum ait

Et Tetracem Romæ, quem nunc vocitare Taracem
Cœperunt, Avium est multò stultissima.

Aldrovandus duplicem tradit descriptionem. *Prima* est illius qui à Medico

Cracoviensi missus fuit. Erat magnitudine anserina, rostro nigro adunco, gibboso. *Capite* plano, à rostro ad narium foramina usque cinereo, nigris maculis consperso. Reliquum, collum item pectus, venter, & coxæ coloris erant ruffi, modò nigris, modò albis maculis aspersi. *Cauda* ruffa, sed magis quam reliquo corpore ad castaneum accedens, maculis nigris maximis cōspergebatur. *Digitis* nudis, cinereis, quatuor erat instructa. *Oculorum* cilia coccineus color ambiebat. Tota avis si rostrum more rapacium & ungues adūcos habuisset, & parvo fuisset corpore, vel Lithofalcus, vel Accipiter Fringillarius videri potuisset. *Altera* ex Gesnero desumpta est, cujus Grigallus erat toto corpore Perdicis ferè, præsertim rusticæ instar colorato, & punctis maculisq; nigricātibus distincto, ima colli pars prona intercedentibus lineis ex cæruleo virentibus rubebat, in ventre plurimum albedinis conspiciebatur. Propter mirificam colorum varietatem, Attagenem Alpinum vocare posses. *Minor a* perdice est major, sed eidem persimilis. Creditur à betulę colore Germanis Birckhun dictus. Supremum à betula corticem si detrahas qui albo subest, in nigroque ruffescit, præcipuum hujus alitis colorem imitatur. Densa & opaca loca ut bombardarum minas fugiat petit, ideò sæpe in betuleto latet, & inde in sata & fænilia callidissimè excurrit.

a Aldrov. Ornithol. l.13.c.9.

Descriptio. ATTAGEN, Perdix *b* Asclepica quibusdam inter pulveratrices ab *c* Aristotele ponitur; quod inter palustres ab Aristophane *d* & ejus scholiaste; vel error est, vel ideò factum, quòd interdum ex montibus ad loca vicina *e* descendat ibidemque moretur; vel illa, nisi Turnerus fallit, intelligenda est, quæ ad ripas fluminis moratur. Gallinagini ita similis est, ut nisi paulò major esset, & pectoris color magis ad cinereum vergeret, altera ab altera difficulter distingui posset; rostrum habet longum, sed capta triticum non secus ac columbi comedit. Quantum ad veterum *descriptionem*, Alexander Myndius, perdice paulò majorem, totum circa dorsum καταφεγγον, id est versicoloribus maculis pictum, figulinæ testæ colore, sed magis ruffum, corpore gravi, alis brevibus facit. Quantum ad Recentiorum, Gesnerus Attagenem Corylorū Gallinam esse putat. Bellonius *f* suum Anati campestri, quem coturnicibus benè maculatis comparat, similem esse scribit. Julius Alexandrinus *g* genus quoddam longiore collo & cruribus, plumis non ijsdem macularum notis distinctis, ex Hispania allatum se vidisse refert. Florentiæ *h* observatus rostro nigro sed in extremo rubescente, oculi pupillâ nigrâ, iride cinereâ, maculis per ventrem albis, dorso ferrugineo, nigris maculis insignito, pedibus ferrugineis. Aldrovandus avem ex Siciliæ montibus allatam pro Attagene ponit, quæ magnitudine & toto habitu ad Phasianum accedit. Rostrum habet breve, nigrum, & in acuto recurvum. Colorem totius varium. Caput inprimis aspectus pulcherrimi, cristam in medio vertice erectam, subluteam, nigris & albis maculis variegatam. Pupillam oculorum nigram, iridem luteam, supercilia ex pellicula coccineo colore rubente. Sub rostro & gulæ principio ceu barba ex tenuissimis plumis dependet. Collum est longiusculum, & ad corporis habitum assimilatum, tenue, & exile, cinereum, maculis albis & nigris conspersum. Pedum digiti anteriores longi, posterior brevis, singuli adunco hamo armati.

b c H.A.l.9. c.49.
d in avib. & vespis.
e Bellon. l. 5. de Avib. c.6.
f Bellon. l. citato.
g Iul. Alex. l.13. salubr. c.5.
h Aldr. l.c.

Loci si ratio habeatur, nulli sunt in *i* Campania, quod ibi aconitum, quo purgantur, non proveniat. In Creta *k* nonnisi in Cydoniatar. regione. In Cypro etiam domi aluntur. In Rhodo & Jonia laudatissimi habentur, sed & in Hispania Pyrenæis, Arverniensibus Galliæ & Alpibus reperiuntur.

Locus.
i Ambr. Leo Probl. 343.
k Plin. H. N. l.8.

Victitant granis *l* & frugibus. Loquuntur nomen suum qua possunt voce, & decantant. Vocales capti, obmutescunt, si Plinio *m* & Aeliano credimus: in suas sedes dimissi καὶ τὸ φθέγμα καὶ τὴν παῤῥησίαν recipiunt. Ex Lydia *n* in Aegyptum aliquando deportati, & in sylvā dimissi, coturnicis primò vocem

Victus.
l Athen. l. 9. Dipnos.
m Plin. H. N. l.10. c.48.
n Ael. H. A. l.15. c.27.

.Otis.Cum.Cicere.Arietino.

.Attagen.
hafelhun.

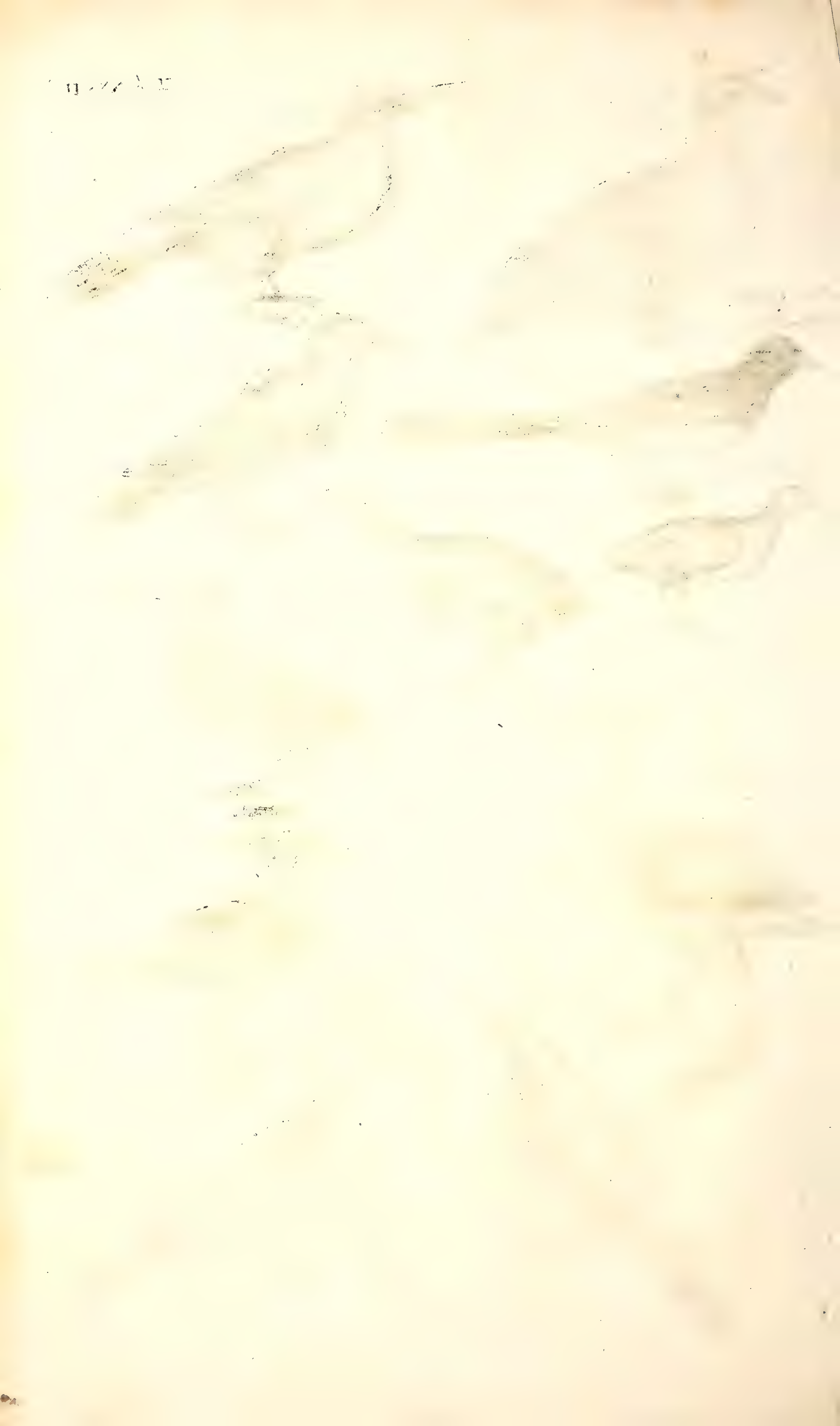

.Otis. Trada
Trabgans

.Charadrios.

Avis Stellata .Stella - Sternvogel

Oedicnemus Triel.

Attagen seu Perdix
Rebhun.
Galgulus.
Pica Caudata.
Elster Atzel.
Caryocatactes.
Nusbicker.
Ortygometra. Wachteln
König
Coturnix. Wachtel.
Rusticula minor.
Graschnepf.
MosKuw.
Capella. Kyuits.
Vpupa Kothan.
Widhopff
Merops. Seeschwalb.

vocem emisere, pòst τρὶς τοῖς καλοῖς τάχα explanatissimè protulisse finguntur.

Affectus. Amant cervos & dorsis illorum insiliunt. Cum *o* Gallinaceis verò inimicitias exercent.

o Aelian. de Animalib. l.6.c.45.

Vsus. Caro in *Cibo* est laudatissima, seu sanguinis optimi generationem seu excrementi paucitatem, seu concoctionem alimenti attendas. Candida est, tenera, & fibris prorsus carens. Conceditur purulentis à Tralliano; Nephriticis à Galeno. Cerebrum genituram augere Avicenna reliquit.

ARTICVLVS V.

De Gallina Corylorum.

Descriptio. Gallina Corylorum Alberto Bonasa & Orix, Longolio falsò Otis, Bellonio Gallina rustica M. Varronis, alijs Perdix montana & Sylvatica dicitur. Caput ipsi & rostrum ex descriptione Bellonij & Gesneri, est instar Perdicis, rubet in supercilijs. *Dorsi* pennę superiores Ascolopacis similes: sub ventre è regione ventriculi albescunt, nigro maculatę, in utroq; latere sub alis. Remiges alarum ad instar Aluconis maculantur. *Cauda* grisea, in extremitate alba, deinde nigra ad pollicis magnitudinem; maculâ, quâ superiores pennæ quę cęteras tegunt, carent, tincta, cætera colli Tetraonis colore. *Tibiæ* plumis ad digitos usque teguntur, quæ villos leporinos fere referunt. Digiti pedum corticosi, squâmosi, glauci, multis lineis articulati. Aldrovandus fuscæ maculæ meminit, è qua ejusdē coloris tenues quædam pennæ ceu villi dependentes, tāquam barbam efficiunt.

Locus. *Reperiuntur* in Hercynia sylva; sed & circa radices Alpium, ubi Coryli & rubi abundant. Ijs enim insident, rapacium volucrum insidias magis timentes quàm hominum astum.

Victus. *Vescuntur* granis, sed inprimis julis seu nucamentis, quę piper longum referunt.

Generatio. Pullos educatos extra locum educationis ipsorū abducunt: illi verò bini, mas & fœmina aliorsū seconferunt.

Vsus. *Cibum* suppeditant laudatissimum, & caro earum quatuor diversis coloribus secundum Gesnerum tingitur, secundum Albertum foris est nigra, intus alba. Mulieres quædam pennis certo tēpore decerptis, adversus uteri, suffocationem, utuntur. Stumpfius Epilepticis salubres tradit. Hippiatri tres quatuorve earundem vētriculos unà cum cibo in eis contento, equis asthmaticis devorandos, dari præcipiunt.

Gesnerus.

ARTICVLVS VI.

De Otide sive Tarda.

Otum & Otidem ex veteribus A-ristoteles, Athenæus, Plinius & Oppianus confudêre; Starnam & Stardam seu Tardam ex recentioribus Conciliatoribus rapacem Albertus facit, & Bistardam vocat. Tetraoni congenerem non esse, quod ex Plinio Bellonius opinatur, vel peculiaris pedum constitutio, trydactilos enim est, evincit.

a H.N.l.10 c.22.

Descriptio. Quantum ad *Formam* fidipes est Athenæo, *b* tribus insistens digitis, magnitudine Gallinacei majoris, capite oblongo, oculis amplis, rostro acuto, linguâ osseâ, gracili collo. Bellonio *c* & Gesnero, crassior est & validior, gravis, tredecim cum dimidio libras interdum pendit. *Caput* habet inconcinnum, cinerei cum collo, & ad ventriculum usq; procedentis coloris. *Rostrum* robustum valdè, *linguam* serratam, utrinq; acutam, & in extrema duram. *Meatus* auditorius adeo patulus, ut extremitas digiti immitti possit. Si introspicias duo apparent sub plumis anfractus, unus rostrum versus, alter rectà ad cerebrum vergens. *Pectus* crassum ac rotundum, cum ventre & cruribus quatenus plumis vestiuntur ad media usque femora albicans. *Dorsum* castaneis ac subnigris maculis respersum. *Alarum* pennas majores candidas, circa finem nigras. Pennarum radices rubras. *Caudam* pennis rufis, cum tenijs quibusdam & maculis nigris superiore interioreque parte albis ornatam. *Tibias* polli-

b Dipnos. l.9.

c l.2. de Avib. c.1.

pollicem crassas, medium pedem longas, squammosas. *Pedes* admodum crassos, sub quibus talus magnus instar musculi conspicitur. Digitos pedis utriusq; contra reliquarum avium morem ternos tantum. *Interiores partes* si spectes, *d ventriculum* habet magnum, in quo interdum calculi albi inveniuntur, in extrema gula ante stomachum partem capaciorem ex multis rotundis carunculis compactum. *Intestinis* diductis & extensis id quod à fundo vẽtriculi ad alvum recta procedit, dodrantum est septem cum dimidio: appendices verò duæ ab alvo retrocedunt; quarum altera tenuior est tres dodrantes longa; altera amplior, duos cum dimidio, tres verò isti meatus juxta alvum in unam capacitatem conveniunt.

d *Gesner. in Ornith.*

Locus. Quantum ad *Locum* in Italia non visuntur, *e* nisi fortè turbine advectę. Hispaniæ peculiares esse credit *f* Plinius, sed falsò. Nam & in Græcia circa † Cephissum Bœotiæ nascuntur, & in Britannia *g* magno sunt numero, & in Belgium sub autumnum gregatim advolant, ibidemq; in agris procul ab urbibus dissitis morantur, nihil de Polonia dicam. Falsum itaque cum coturnicibus quod *h* à Plinio traditur, quæ ab eo tempore Italiam deserunt, avolare. Arboribus nunquam insidẽt, nec aquas nisi eas, quas post pluvias in camporum foveis relinquuntur, sitis sedandæ causa, frequentant.

e *Aldrov. Ornithol. l.13.c.12.*
† *Pausan. in Phoci. c.11.*
f *Plin.H.N. l. 10. c. 22.*
g *Hector Boetius in Hist. Scotica.*
h *Plin.H. N.l.10. c.23.*

Victus. *Vescitur* frugibus sed & herbis, ut auricula muris; & *i* rapis ventrem implet.

i *Longol. Dial. de Avibus.*

Generatio. *Nidificat* in terra, tricenis *k* diebus incubatum absolvit, & parit cum matura seges est.

k *Arist.H. A.l.6. c. 6.*

Volatus. *Volatu* est propter corporis pondus admodum brevi & tardo, & capitur manu, si quis *l* celerius instet.

l *Xenoph.l.1 ἀναβάσεως.*

Affectus. *Amicitiam* cum Equo *m* colit, huic appropinquare & fimum *n* dejicere gaudet, † ita capitur. *Inimicitiam* verò cũ vulpe & cane exercet. A vulpe inversa in terram *o* abjecta, caudamq; ut collum avis extendente, capitur. προΐαστν ὡς πρὸς ὄρνιν ὁμόφυλον. Humilitatis ob ponderosam *p* corporis molem sibi conscia, simũl ac canes latrantes audiveris. εἰς τὰς θάμνους καὶ τὰ ἕλη confugit.

m *Ael. l.2. de Animal. c.28.*
n *Plut. de Solertia Animal.*
† *Oppiã.l.3*
o *Ael.l. 6. de Animal. c.24.*
p *Idem l.5. c.24.*

Vsus. *Vsum* & in *Cibis* & in *Medicina* præbent. In *Cibis* caro Xenophonti apud *q* Athenæum suavis, à Demetrio Constantinopolitano. *r* Accipitrib. tanquam suavissima præscribitur. Julio Alexandrino *s* quamvis nigra & durior, valenter tamen alit; si vel exquisitam in ventriculo concoctionem adepta fuerit, vel captæ & jugulatæ durities dometur.

q *Athen. in Dipnos.*
r *l.de Accipitrũ cura.*
s *l. 13. de Sabba c. 5.*

In *Medicina.* Nam adeps *t* apud Phryges & Lycaones mammis puerperio vexatis applicabatur. Fimi usum Avicenna contra impetigines prædicat. Ova eodem teste capillos nigro colore tingunt. Piscatores repræsentatis ex ipsarum pennis muscis, piscibus insidiantur.

t *Plinius in H. N.*

ARTICULUS VII.

De Anate Campestri & Ave Stella dicta.

ANas Campestris propter consimilem digitorum numerum Otidi succedit. Bellonio Anas Campestris, Canne Petiere Gallorum: & Tetrax, & Galliæ peculiaris esse creditur; à rusticis Gallis Oliva dicitur. Ex ejusdem descriptione, est Phasiani corpulẽtia, *Capite*, si crassitiem demas, Coturnicem; *rostro* quod nigrum pullum gallinaceum refert. *Dorsum* tribus aut quatuor coloribus, nempe flavo tendente ad rubrum, subcinereo, & rubro intermixto variegatur. Quatuor pennę alarum in superiori parte in extremitatibus suis nigrescunt. *Pectus* alba torquis juxta ingluviem circumdat. Radices omnium plumarum rubræ sunt & sanguineæ. Tres duntaxat in pedibus *digiti*. Omnia intus in avibus granivoris communia.

Victus. *Vescitur* granis absq; discrimine omnibus, nec non formicis, scarabęis & muscis. Quamvis color colli & capitis semper idem non sit, & in hoc maris à fœmina differentia consistat; dorsum tamen & alæ nunquam colorem immutant.

STELLA tribus quoq; digitis incedit.

cedit. Totum corpus, si ventrem & caudam & alas majores excipias ex albo, luteo, & nigro ita variegata est, ut qui color superet difficile sit judicare. *Rostrum* est longiusculum, in extremitate parum recurvum, nigricãs. Venter & coxæ candicant. *Cauda* maculis nigris plurimis, quarum binæ transversales insigni sunt magnitudine, consperguntur.

ARTICULUS VIII.

De Oedicnemo Bellonii, & ejus congenere Aldrovandi.

Descriptio. *Bellon. l. 5. de Avib. c. 5.*

AVis, quam Bellonius Oedicnemum à tibiarum infra genu propter os quod valdè crassum est, qua nota vel sola agnosci potest, singularem crassitiem, vocat; magnitudinem habet Elori, *rostrum* longiusculum, in extremo nigrum & flavum qua capiti jungitur. *Alis* intus albis, extra nigris Otidem, *dorso* Attagenem refert. Coloris enim est fumosi, maculis nigris per longitudinem ductis variegati. *Digitos* habet in pedibus ternos, *tibias* vt supra. Tardè parit, & ineptæ ad volandum, sub finem mensis Octobris repertæ sunt. Huic respõdet illa quam sub CHARADRII Aristotelici nomine Gesnerus descripsit. *Gesnerus in Ornith.* Gallinæ parvæ aut columbæ ei magnitudo. *Rostrum* longiusculum, anterius nigricãs, posterius flavescens, extremis partibus inferiore & superiore leviter decussatis. *Pennæ* in collo, capite, & pectore maculosæ, posteriore colli parte ad fuscum tendente; in dorso & alis fuscæ, maculis quibusdam ruffis insignitæ. *Crura* oblonga, coloris sublutei. *Digiti* terni, brevib. interiore parte membranis juncti. *Vngues* brevissimi & mutili. *Degit* in pratis palustribus: & aliquando in lacu Tugurinensi glacie adstricto manibus se capi permisit.

Victus: *Victitat* muribus quos de nocte venatur.

Vox. *Vocem* tanquàm fistulæ edit. Domi inclusa subinde ambulat, aliquando in orbem ad multum tempus, circa columellam aut aliud quidpiam; aliquando recto tramite; & si quid impedimento fuerit, transilit potius, quàm à via recta deflectat. Oculos etiamsi digitos admoveas, non claudit.

Addit Aldrovandus aliam Oedicnemo congenerem. Crassitie corporis & pedum constitutione Otidem refert. *Rostrum* habet superius & inferius æquè longum, rutilum, rictu amplissimo, naribus valdè, ut in Ansere patulis. Caput, cervicem, dorsum, caudam, & alas, ex flavo & castaneo elegãtissimè diluta & maculata. Ventrem totum, & femora, intus candida. Gulam & pectus albicantia, intercurrentibus maximè in pectore, maculis. Tibias si digitos pedum compares longissimos.

ARTICULUS IX.

De Perdiçibus in genere.

PErdix, Græcis πέρδιξ & περδίκη, Cretensibus πῆριξ, Pergeis σισιλαρος. Hesychio κακκάβα dicitur. Quo nomine nostra ætate hæc avis indicetur, non satis est compertum. Perdicem rufum, veterum minorem vulgarẽ Perdicem esse placet Turnero; sed rostrum *a* illius cinnabarinum non admittit. Quidam apud *b* Longolium Otidem cum Perdicibus confundit. Bellonius *c* ex eo quod Aristotelis Perdicem cum alijs avibus modò magnitudo par sit, coire scribit, Coturno Græcorum, qui cum Gallinis rem habuisse visus est, id nominis imponit. Aldrovandus cui Coturnus & Coturnix, magnitudinem quæ pro diversitate terrarum variat, (sunt in Allobrogibus *d* Perdices mediocri pulso non minores,) si excipias, eædem; Coturnicem, Perdicem ruffam esse sentit, & Perdices minores ab Athenæo *e* appellatas, easdem cum Avib. novis Plinij esse, & Starnas tanquam externas vocari contendit; Rusticulam autem Plinij, quam Dalechampius & Suessanus Perdicem minorem esse credit, Gallinagini quam Ascolopa seu Scolopacem Aristoteles vocat, ex descriptionum collatione accenset.

a *Athẽ. l. 9.*
b *In Dialogo de Avib.*
c *l. 5. de Avib. c. 13.*
d *Scalig. Exerc. 236. l. 3.*
e *Athen. Dipn. l. 9.*

Genera. *Genera* ipsarum sunt plurima. Strabo *f* Indicos vulture & Ansere majores tradit. De Græca seu majore ruffa aliquid diximus. Aelianus *g* Syroperdicem vocat avem, perdice minorem & nigram, rostro ruffo, mansuescere nesciam, quæq; circa Antiochiam Pisidiæ lapidem exest, & conficit. Idem *h* Perdices Cyrrhæos vocat, qui neq; ad certamina valent, neq; pulchrè cãtare sciunt; & *i* allio vescuntur. In Chio insula sunt rubræ, Gallinæ *k* magnitudine. In Ægypto cinereæ, alibi albæ. Apud Troglodytas Gallinacei magnitudine, *l* rostro & cruribus seu fuscis seu luteis. In regno Barnagassi, quædam Caponum magnitudine, pedibus & rostro luteis, minores Gallinis alias pedibus & rostro purpureis, nonnullas rostro & pedibus cinereis. In Hispaniola diversicolores, suavissimi saporis. In continente, si Oviedo credendum, Hispanicarum Gallinarum magnitudine, duplici pulpa, alia alteri substrata, eæq; tantæ molis, ut unam ne insignis quidem helluo absumere queat. Colore sunt in pectore, alis & collo cinereo. Ova ponunt ovorum nostratium Gallinarum magnitudine, colore lapidem cæruleum æmulante.

f Geograph. l.17.
g Ael. l.17. de Anima. lib. c.7.
h Athen. H.A. l.4. c.13.
i Athen. l. 9. Dipnos.
k Nicol. de Nicolais l. 2. Itin. Orient. c.8
l Scal. Ex. 236.13.

Quantum ad *internam constitutionem* bina habere in Paphlagonia *corda*, falsò fortè, prodidit *m* Theophrastus, hybernis mensibus nullos habere *testes* eadem *n* fide alij. Ingluviem ventriculo in ipsis præjacere, *o* appendices non supernè ut piscibus, sed infernè ad extrema intestini haberi, cum *p* coeunt turgidos valdè testes obtinere; verissimè Aristoteles prodidit.

m Plin. H. N. l.10. c.35 Ael. de Anim. l.16. c.15.
n Arist. H. A. l.3. c.1.
o Arist. H. A. l.2. c. ult.
p l.3. H. A. c.1.

Loca si quæras, In Hibernia & Lemniorum insulis nullæ sunt, si Botero & Liberali credimus, nec minores in Creta, ruffæ in Belgio raræ. A duabus in Anapheu insulam immissis, tanta vis procreata, ut incolæ de loco deserendo cogitarent. Apud Tarnassaros, Æthiopas, Samios, Cretenses &c. eximia ipsarum fœcunditas. In insula Caprea adeò pinguescũt, ut adipem eximant incolæ, & in futura convivia servent. Qui in Bœotia, fines in Atticam non transvolant, si *q* Athenæo fides, & si fortè aliquò migraverint, voce ab indigenis dignoscuntur.

q Athen. l. 9. Dipnos.

Victus. *Vescuntur* limacibus *r* unde ibi nulli ubi Perdices, in Sciatho *s* insula cochleis, allio, quod de Cirrhæis *t* Aelianus prodidit; Sabulo, *u* granis & alijs. Pamphagam esse suspiceris.

r Arist. H. A. l.9. c.37.
s Athen. l. 9. c.4.
t Ael. H. A. l.4. c.13.

Libidinis sunt profusissimæ, unde salacitatis venereæ Symbolum. Sane *Mares* non tantum visis fœminis, *u* sed & voce illarum auditâ, semen emittunt, ex animi fortè impressione. Nam & si speculum contra eos posuerimus ad imaginem suam accurrentes idem faciunt. Iidem, si Alexandro Myndio credendum, hiantes coëunt, & toto coitus tempore linguâ exertâ volant. *nata* jam ova, *x* ne circa pullitiei educationem occupatis fœminis, earum societate frustentur, frangunt, in aucupantes *y* interdum Veneris impatientiâ ruunt; & capitibus ipsorum insident, si fœminarum copia nõ detur, vociferantur & pugnant inter se. Victum ajunt Venerem pati, & quidẽ *z* tamdiu donec & ipse alterius victor evaserit, quin in proprios pullos idem scelus committunt, eosdemque simul fermè ac exclusi sunt, subagitant, nec Gallinaceo parcunt generi, ex quorum cum Perdicibus congressu, tertium quid progigni *a* Aristoteles reliquit. Nec remissior *Fæmellæ* salacitas. *b* Si contra mares steterint, aura ab his flante prægnantes fiunt. Hiantes per tempus exertâ linguâ æstuant, concipiuntque supervolantium afflatu, sæpè voce tantum auditâ masculi. Adeoq; vincit etiam libido fœtus charitatem, ut illa furtim & in occulto incubans, cum sensit fœminam aucupis accedentem ad marem, recanat, revocetq; & ultrò se præbeat libidini; quod tamen Plutarchus inficiatur.

u Scalig. in Aristot. de plantis.
Generatio.
u Athẽ. Dipnos. l.9.
x Aelian. l. 2. de Anim. c.5.
y Arist. l.9. H. A c.8. Plin. l. 10. H. N. c.33.
z Ælian. de Animal. l. 10. c.47.
a l.2. de Gener. c.2.
b Plin. H. N. l.10. c.33
Athen. Dipnosoph. l.9

Nidum cæterarum avium more non exstruunt, sed partui vicinẽ aream seu receptaculum è festucis substernunt, idemq; spinâ & frutice; *c* tum ut contra feras abundè vallentur; tum ne ova à rore decidente vel imbribus & sic infœcunda evadant, afficiantur, muniunt, nec in quo loco peperere incubant. Septem verò diebus nidum contexunt, septem in pariendo consumunt,

c Plin. l. c. Aelian. l.3. c.16. & l. 10. c.35.

munt, septenos pullos enutriũt, si Aeliano *d* credimus: *Ova* bis quotannis ponere Albertus dicit; decem, sæpius quindecim & sedecim, illaq; seu alba, seu ovis columbæ similia, *e* alij addidere. An utraque Perdix *incubet*, ab aucupibus inquirendum est. *Exclusionem* quod spectat, pullos moræ impatientes, occupatis spatijs sponte erũpere, pertusisq; ovis, vbi primũ caput exeruerint, pedesq; protulerint, reliquo corpore adhuc adhærescente, procurrere, sibiq; cibum ductu matrum inquirere, *f* ajunt. Sanè more Gallinarum, plumis obvestiti, in agros ubi messis stetit, deducuntur, quod mater suo volatu ijs cibum subministrare nequeat. *Vitam* ad *g* quindecim vel sedecim annos extendunt, quòd ad vigesimum quintum pervenire, apud *h* Aristotelem legimus, mendum est. Olfactus ipsis exquisitus.

d *l.17. de Anim. c.15.*
e *Arist. H. N. l.9. c.8.*
Aelian. l. 10. de Animal. c.35.
f *Ælian. l. 4. de Anim. c.12. l.10. Variæ histo. c.3.*
g *Athen. Dipnos. l.9. Plin. H. N. l.10. c.33.*
h *Arist. H. A. l.9 c.7.*

Volatus ob corporis gravitatem & brevis & humilis; *k* velox tamen & impetuosus, hyberno tempore gregatim, verno, cum proli student, binæ tantum volant. In Bœotia sui cum volant nõ esse juris, sed in ipso aëre, quas transire non audent metas habere, inde ultra notatos jam terminos nusquã exire, nec in Atticum solum trãsmeare, Solinus *l* fabulatur. *Vocem* non eandem habent. Bœoticas exili voce uti ajunt. Athenis *m* circa Corydalum pagum oppidũ versus caccabant, ultra verò τιτυβίζουσι. Hesychi⁹ κακκάταν scribit; Aelianus *n* quasdam vocis contentione & cantu valere ait. Ex ipsarum cãtu certissimum jam appropinquantis diei signum, sed falsò asserit *o* Bellonius.

Volatus.
k *Ovid l.8. Metamor.*
l *Polyhist. c.12.*
m *Athen. l.9.*
n *Ael. l.4. de Animal. c.13.*
o *l.5. de Avib. c.14.*

De *Pugnacitate* earum quædã produntur. Alexander Severus *p* Perdicum & Catulorum certamine sese oblectabat. Cyprij easdem *q* ad ejusmodi certamina enutriunt. Apud Gesnerum è Sedunis allata, felem mordebat. Pugnant & inter se cum gregatim per nemora pascentibus, fœmina ceu futuri certaminis spectatrix sese offert, & nisi victori copiam sui faciens.

Pugna.
p *Lamprid. in Severo.*
q *Lusigmanus in hist. Cypri.*

Victus r nunquam in conspectum prodit. *Pulli* cum primùm ad coitum educuntur, sua cute armati, quam vel ad arbores affricando, vel luto oblinendo asperam reddunt, pugnant. acuitur pugnacitas, si trichomanes & polytrichum in cibo offerantur, si *s* Liberali credimus.

Victus.
r *Ælian. l. 4. de Animal. c.1.*
s *in cong. mirab.*

Sed & singulari pollere Perdices *ingenio* certum est. Si ad nidũ cœperit *t* accedere auceps, prçcurrit ad pedes fœta, prægravem aut prælumbem sese simulans, subitoq; in procursu aut brevi aliquo volatu cadit, fractâ aut alâ aut pedibus, procurrit iterum jam jam prehensurum effugiens, Spemq; frustrans, donec in diversum abducat à nidis. Eadẽ pavore libera, & maternâ vocans curâ, in sulco resupina, glebâ se terræ pedibus apprehensâ, operit. Discunt & pulli astum, *u* & quam primùm hominem adesse sibillo significarit mater, supini se collocant, & corpus quisquiliis tegunt. Nec deponit has venator fraudes. Ante retia propositus, cantum ad pugnam lacessentem orditur. Sylvestribus ingruẽtibus pedem refert, ipsi in laqueos incidunt. Nolo sermoni humano enunciando aptos dicere, quod aliqui ex *x* scriptoribus innuere, & latiuscula earundem lingua suadere videtur: Non caret tamen fide, interdum ita cicurari posse, ut, cum Gallinarum domesticarum cohorte promiscuè habitet, quod apud Aloysium *y* Mundellam factum; domi educatæ, ad montes interdiu victum inquirendi ergò sub custodibus dimittantur, sibilo revocatæ sub vesperam redeant, quod Nicolaus à Nicolais *z* in Chio insula communiter fieri prodit; & ab homine de loco in locum ad quatuor millia, ita ut ille terra iter faciat, istç per aërem volent, quiescente quiescant, ducãtur, quod in Ponto visum, Odoricus de Foro Julij tradit. Ova deperdita per alterius *a* matris damna, ut adoptione alienæ sobolis suæ orbitatis incommoda reparent, resarcire; Natos in campos eductos, ut fuerint materna voce commoti, ovorum genitricem petere; ubi senserε *b* medicamentum lætale parari, vociferari. Cirrhæas *c* seipsas, ut ab aucupibus spernantur emaciare: porro ad vocem sonoram *d* conciliã-

narrat. Ingeniũ.
t *Plin. H. N. l.10. c.33.*
Arist. H. A. l.9. c.8.
Ælian. l.3. de Animal. c.16.
u *Plut. de solertia Animal.*
x *Statius. l.2. Sylv.*
Athen. Dipnos. l.3.
y *Aldr. l.13. Ornit. c.16*
z *l.2. Navig. Orien-tal. c.8.*
a *Caßiod. var. l. 2.*
b *Aetius l.13.*
c *Ælian. l. 4. de Animal. c.13.*
d *Arist. l.2. Probl. l.39.*

dam uti; vulneri origanum, *e* mansum imponere; lauri foliis *f* annuum fastidium purgare; arundinis lectâ, & seu comesta, seu in nidum imposita comâ, oculorum fascinationem *g* avertere, adductorum Authorum fide refertur.

e Ælian. l. 5. de Anim. c. 46.
f Plin. in H.N.
g Ælian l. 1. de Anim. c. 35.

Vsus Cirrhæarum *in cibo* nullus *h* alliis enim vescuntur, nostrates laudem apud omnes, Martialem si excipias, meruerunt, sunt qui pullos veteribus alas reliquis partibus præferunt. Fuere & exta & ova in usu. Heliogabalus *i* Palatinis ingentes dapes iis refertas exhibuit. Sed nec *Medicina* illis destituitur. Caro Elephantiacis, lue venerea k affectis, fluxu alvi † laborantibus prodest. Medulla & cerebrum cum vino, ictericis; ventriculus *l* ex vino nigro iliacis; jecur aridum comitiali morbo laborantib. sanguis *m* suffusioni oculorum. fel *n* in hebetudine visus, & albuginibus cum melle commistum; pennæ combustæ ad uteri strangulatum; ova ad *o* lactis copiam, facere creduntur.

h Idem l. 4. c. 13.
Vsus.
i Lampr. in Heliogab.
k Cardan. in Coment. in Aphorism.
† Hippocr. l. 3. de diæta
l Plin. H.N. 30. c. 6.
m Idem l. 16. c. 18.
n Galen. l. 10. de simplicib. Dioscorid. l. 2. c. 72.
o Plin. l. 30. c. 14.

ARTICULUS X.

De Perdicibus in specie.

PUNCTUM I.

De Perdice Græca Bellonii, Perdice ruffa, Cinerea & Damascena.

PERDIX GRÆCA crassa quoq; & Coturnus ex descriptione *a* Bellonii dicitur. Nostratibus duplo crassior est; *rostro* pedibusq; rubris, maculis ad anteriorem ventriculi partem eisdem quibus rostra respersa, mediocris Gallinæ magnitudine. Frequens est in rupibus Colmensibus, insulis Cycladibus & Cretæ maritimis. *Vox* nostrarum voce major, coitus inprimis & partus tempore. *Nidificant* sub dio mense Majo. Ova edunt sub aliquo magno lapide octodecim, quandoque sedecim, ovis Gallinæ similia, minora, alba, maculis subrubris exiguis respersa, usui peridonea, sed quorum vitellus non congelatur.

a Bellon. l. 5. c. 13.

PERDIX RUFFA sive major, columbam exprimit, rostrũ habet Cocci colore, pedes minus rubent. Color cinereus per dorsum, pectus & caput decurrit. Oculorum palpebræ in marginibus rubent, ab iis linea nigra retrò per collum tendit, inde reflexa per pectoris partem supremam sæpè circulum facit: quod intra eam est albicat.

PERDIX CINEREA, seu minor, Græcis ignota, ex descriptione Gesneri, coloris est varii, nec descriptu facilis. Rostrum subfuscum. Caput è ruffo fuscum; synciput, partes circa oculos, proram capitis simpliciter ruffa: collum & pectus cinerea, exiguis maculis nigris quasi per versus, crispos & undantes, interstincta: Dorsum, caudam & alas varios colores præ se ferenda, crura ex fusco albicãtia. Gregatim volat, vere verò bimatim.

Perdix quæ sub DAMASCENÆ nomine Aldrovando transmissa est, brevitate & crassitie corporis ad Perdices accedit, minor tamen est, rostrũ habet prolixius; pedes quodammodo luteos. Nec tamen † Æliani Syroperdix est, etsi magnitudo respõdeat. Nec enim est nigra, neq; rostrum habet ruffum, imò illa mansuescit, cum hæc semper in feritate perseveret.

† Ælian. H.A. l. 16. c. 7.

PUNCTUM II.

De Perdice alba, seu de Lagopode.

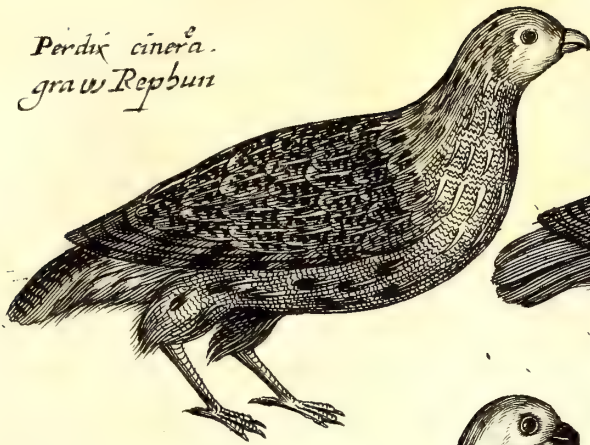
PErdix alba, Lagopus à pedibus leporinis & villosis; *a* Aristoteli, qui nullum animal præter unum leporem pedes villosos habere scribit, incognita; Hesychio & Phavorino λαγωΐνης. *b* Horatio Lagois, nisi fortè piscem Romæ rarum & ideò carum, quod interpretes volunt, intelligat; aliis *c* Perdix petrosa dicitur.

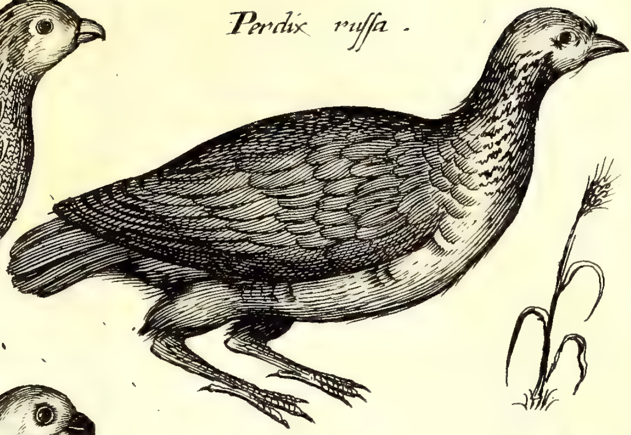
a H. A. l. 3. c. 12.
b l. 2. sermone Satyra. 2.
c Aldrov. l. 13. Ornith. c. 21.

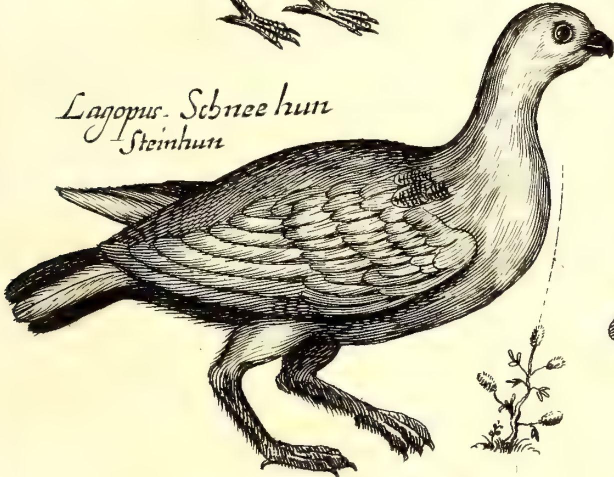
Duorum autem sunt *Generum*.

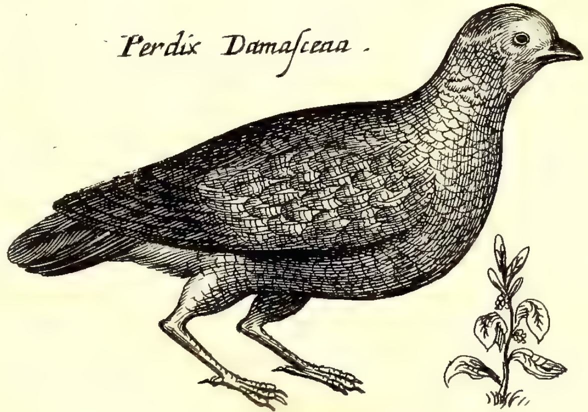
Prius est columbarum *d* magnitudine, tanti candoris, ut à venatoribus hoc solo, quod nives superat, visu deprehendatur, pedes tamen *e* & rostrũ nigricant, supercilia in mare inprimis rubent: collum maculis quibusdam nigri-

Genera.
d Plin. H. N. l. 10. 48.
Scalig. Exercit. 59.
e Aldr. l. c.

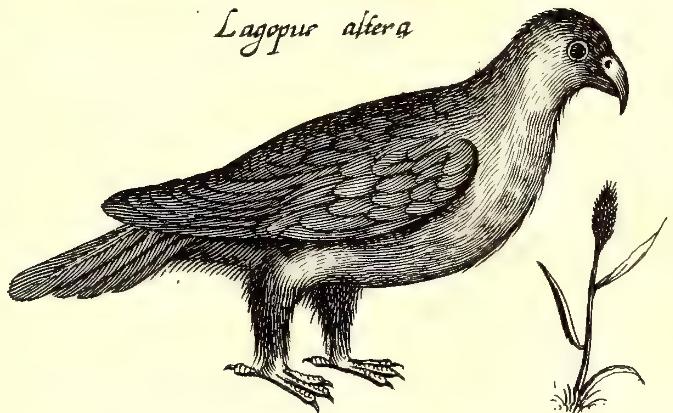

Perdix cinerea.
graw Rephun

Perdix russa.

Lagopus. Schnee hun
Steinhun

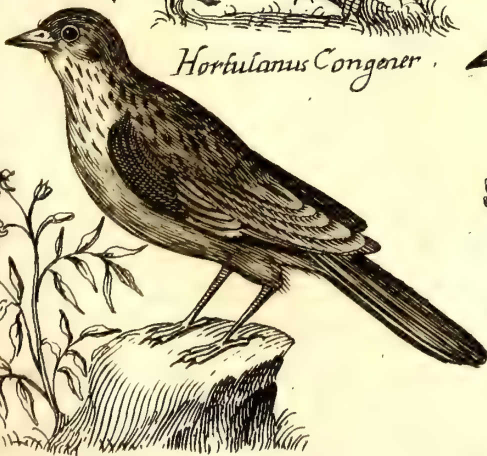

Perdix Damascena.

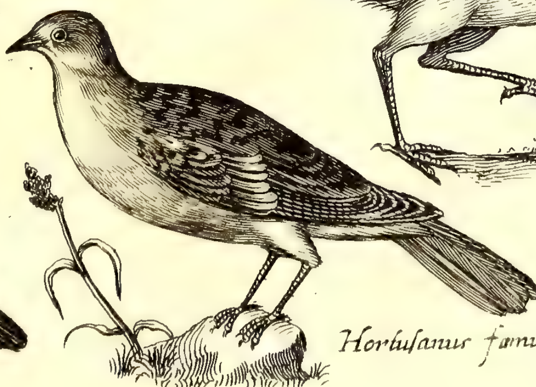

Coturnix mas

Lagopus altera

Hortulanus mas.
Brachamsel

Ortygometra.
wachtel König

Hortulanus Congener.

Hortulanus fœmina.

nigricantibus perſpergitur, & radices pennarum nigreſcunt.

Alterum nomine eodem à coturnicibus magnitudine tantum differens croceo tinctu; quod Aldrovandus Perdicem Bellonij Damaſcenam, ſeu Syroperdicem eſſe credit. Dorſi & colli colore Gallinaginem æmulatur. Alæ quæ corpori junguntur, albas, fuſcas & fulvas pennas habent; decem remiges cinereæ ſunt; pars interior & venter albent, & torquem in pectore rubro, fulvo, flavoque coloribus conſtantem habent.

f *Geſner. in Ornith.* Deſcribit & *f* Geſnerus aliud, quod per æſtatem fulveſcere, & ne per hyemem quidem albeſcere dicitur.

Locus. *Reperiuntur* Lagopodes in *g* Alpibus, & Pyrenæis *h* montibus inque ſummis jugis imminentibus ei valli cui nomen Arbuſti, quâ fauces aperiũt iter. Ita verò frigore, nive, & glacie delectantur, ut ubi locis inferioribus liquantur nives, altiora & ſoli averſa proſequantur loca, in quibus nix perennat.

g *Plin. l. c.* h *Scal. l. c.*

Vox. *Vocem* edebat, quam Geſnerus deſcribit, cervinæ non diſſimilem.

Ingeniũ. *Naturam* ſi ſpectes, non extra *i* terram, in qua naſcuntur, ijs veſci facilè; quando nec vivæ manſueſcunt, & corpus occiſarum ſtatim marceſcat. Latent quidem homine conſpecto; eoq; diſſimulato ſeſe motu prodere cavẽt, tanta iis fallendi ſimilitudine nivis fiducia; ſed tantæ etiam ſimplicitatis ſunt, ut à venatoribus k diſpoſitam lapidum ſeriem tranſire non audeant, ſed ſecundum illam, quaſi ſecus murum inſuperabilem decurrentes in decipulas incidant.

i *Plin. l. c.* k *Stumpf. apud Aldr.*

Vſus. *Vſus* earum & in cibis eſt. Præcipuo ſapore eſſe Plinius dicit. Saluberrimas teſte *l* Scaligero Norici credunt guſtu, ſubamaras Geſnerus reliquit.

l *Scaliger. Exerc. 59.*

NB. *Perdices Indicas vide in Mantiſſa.* Num. 8.

ARTICULUS XI.

De Coturnice Latinorum.

Genera. COturnix Græcis antiquis ὄρτυξ, modernis ὀρτύκη & ὄρτυκι, Villa-novano. Quiſquila, Gaſio Quaquila dicitur. Unum duntaxat ipſarum obſervatum *genus*. Viſa tamen & Alba, ſi *a* Ariſtoteli credimus; & in campis *b* Ruſſicis & Podolicis virentibus pedibus, quarum uſus ſpaſmum inducat, inveniuntur. Notæ quas ſuis veteres tribuunt, & in noſtris reperiũtur. Parvæ *c* ſunt, pedes *d* fiſſos, & pinnas *e* duras habẽt. Theophraſto fortè Perdices nanæ dicuntur. *Mas* & *Fœmina* diſtinguuntur, quod Fœminæ totus color quodammodo teſtaceus ſuperius ad cervicem, dorſum, caudam & alas ad mẽtum & pectus ſubluteus; ad ventrem ferè albus. A roſtro ejus ſupra oculos & aures linea inſignis longitudinis alba, circulares aliquot maculas habens excurrit. Cauda pro proportione major eſt. In *Mare* roſtrum magis nigricat. Supra illud capilli quidam extant. Collum lineolis albis intercurrentibus ruffeſcit. Pedes minus luteſcũt; digiti verò eorum ita conſtituti ſunt, ut medius primò & tertiò longè major ſit, poſterior quem pro calce habet, longè exiguus. In *internis partibus* ſingulare quid obtinent. *Oſſa* ipſis dura & ſolida. *f* *Ingluvies* & gula propè ventriculum ampla & lata. *Cor* *g* τριβολον, ſeu muricis modò in tres cuſpides diviſum. *Iecur* & fellis conceptaculum inteſtinis agglutinata. *Fellis* ad inteſtina labentis canalem vix aſpectabilem. *Teſtes* jecori ſubditos.

a *Ariſt. l. de colorib.* b *Cromerus l. 1. de Polonia.* c *Plin. H. N. l. 10. c. 23.* d *Athẽ. l. 9.* e *Ariſt. in Phyſiogn.* f *Ariſtot. 2. H. A. c.* g *Athẽ. l. 9.*

Quantum *ad Locum* Averrhoës in Andaluſia, teſte *h* Galeoto Martio reperiri negat, in mediterraneis Galliæ tractibus ſunt raræ. In Delo, *i* unde nomẽ Ortygiæ ſortita eſt; ad ſinum k Arabicum, in ſuperiore Aethyopia, Terra ſancta, Madera, Capreis magna ipſarum copia, ad Tænarion, quæ nũc *l* Cerempolis tanta, ut hodiè Porto de Qualeis nominetur. In agrum Neopolitanum tanto numero ex Africa propelluntur, ut glomeratim ſæpè in ædes maritimas incidant, & ſine ulla difficultate capiantur. Migratorias eſſe aves, omnes, Albertũ ſi excipias, concedunt. Adveniendi habent tempora æſtate depulſa. Cũm maria tranant, impetus differunt, & metu ſpacii longioris vires ſuas nutriunt tardi-

h *l. de promiſcua doctrina.* i *Athẽ. l. 9.* k *Ioſeph. Antiq. l. 13. c. 1.* l *Procop. l. 13. de bello Vandalico.*

tate. Ubi terram persentiscunt, coëunt catervatim, deinde globatæ vehementius properant, quæ festinatio (sunt verba *m* Solini *n* & Plinij) plerumq; exitium portat navigantibus. Accidit enim plerumq; noctibus, ut vela incidant, & præponderatis sinibus alveos invertãt. Austro nunquam exeunt, nam metuunt vim flatus tumidioris. Plurimum se Aquilonibus credunt, ut corpora pinguiuscula atq; eò tarda facilius provehat, siccior & vehementior spiritus. Ortygometra dicitur quæ gregem ductitat. Eandem terræ proximantem speculatus Accipiter rapit, ac propterea opera est universis, ut sollicitent ducẽ generis externi, per quem frustrentur prima discrimina. Quod de tempore dixit erratum est, nisi de terris tepidioribus çstate apud eos depulsa intelligantur: quod de continuo volatu cum malis & velis insedisse observarit *o* Bellonius, in Delum sæpissimè delatas alij; in Ponticis insulis requiescendi causa paucos dies morari *p* Varro; falsum, quod de navigantium exitio vix credibile, nec tantam simul abire multitudinem verisimile, cum nonnullo corporis pondere & vento apto destitutæ, in locis apricis & tepidioribus remaneant. Austro nunquam exire falsum. Cum & *r* Bellonius à Septentrione in meridiem tendentes, cum è Rhodo Alexandriam Ægypti navigaret, observarit; & Aristoteles Austro tanquam humido & gravi molestè volare prodiderit. Sec nec de Ducibus inter authores convenit. Aristoteles *s* hæc loca adeuntes, sine Ducibus pergere; abeuntes. Lingulacam, Otum, Ortygometram, & Cynchramum Duces habere; ab hac noctu etiam revocari, scribit. Plinius id *t* ad ventum transfert, & de Ducibus ita. Glottidem seu Lingulacam initio blãblandita peregrinatione avidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. Reverti incomitatam piget, & sequi, nec unquam plus uno die pergit. In proximo hospitio deserit. Verum invenitur alia anno intercedente relicta: simili modo in singulos dies. Cynchramus perseverantior festinat etiam pervenire ad expetitas terras.

m *Polyhist.* c.18.
n H.N.l.10 c.23.
o l.5.de Avib.c.20.
p *Varro l.* 3. *de rerustic.c.*5.
r *Bellon. l.* 5.*de Avib.* c.17.
s *Arist.H.A.l.*8.c.11.
t *Plin.H.N.l.c.*

Victus. *Victitant* granis milij, tritici, & aliarum frugum. In Capreis insulis Acinis herbarum; apud *u* Holandos Bryoniæ, secundum Portam malo Punico. semine cannabis, lolio, & tritico saginantur, sed & Hellebori semen *x* perinde ipsis cibus, ac sturno cicuta, quæ hominib. venena esse creduntur; (ideò Plinius *y* veneni semen dixit) seu recuperandæ sanitatis causa, cum Epilepsia tentantur, quod Aquę placet, seu peculiari quadam naturę suæ pręrogativa, concoctio enim non vi duntaxat caloris, sed tota ventriculi substantia perficitur; seu, quòd, cum pertenues habeant ad corda penetrãtes meatus, antea devoratam cicutã concoquant, quam inde lethale gelu ad præcordia pervenerit, ut Divus Basilius censet. Aquam simul ac bibêre, turbant, seu quòd tali delectẽtur, seu quod singularem cum Camelis & Elephantis, quibus idem solenne, amicitiam gerant.

u *Iunius in Novẽdalib.*
x *Lucret.l.* 4.*de natura rerum.* *Arist l.l.de plantis.* *Galen. ad Pison.* *Aphrodis. in procemio Problem.* *Ambr.l.*3. *Hexã.c.*9.
y *Plin.l.*10. *H.N.c.*23. & 72. *Solin. Polyhist.c.*18.

Generatio. *Salacitas* ipsis quæ *z* Perdicibus, sæpius coitum repetunt, & humi nidulantur. Sunt qui quotannis quater *prolem edere* velint; bis in his quas petunt, bis in his ad quas revertuntur regionibus. Utut sit, quo loco pariũt non incubant, ne quis locum longioris temporis morâ percipiat. Sedecim *ova* cornicis similia, si, Bartholomæo Anglico credendum, excludunt; ex his pulli fœminæ, rursus ad decẽ mense Augusto pariunt. Unde non mirum tantam Coturnicum copiam, & mẽse Majo incubanti insidiantem, spẽ centum & amplius perdere.

z *Arist.H.A l.*9.c.8. *Athen.l.*9.

Volatus. *Volatus* sunt modici, Austro præsertim flante, cujus humiditas corporis gravitatem auget, sed defectum cursu compensavit natura, hinc Comestori Currelij dicuntur.

Vox. *Vocem* mari Aristoteles ademit, exilem Albertus credit, fœminę crassam. Mensis Aprilis initio canere incipiũt; num subitò cum ad nos venerint, dubium. Vox nemini nota non est, & ideò apud Athenæum Pratinæ placuit, ut ἁδύφωνον dixerit. Sapientes olim pro gnomone utebãtur, quod verum cantu

cantu suo horoscopi emersum signare crediderint; cum in eo certum numerum servet.

Pugna. † *Arist. in Physiogn.* b *Dioscor. in l. 4. c. 131* c *Aristoph. in pace.*

Pugnacitas quæ avibus † duræ pennæ communis, in istis adianthi usu *b* accenditur, & occasionem, ut *c* Aristophanes Carcini Poetæ filios, ὀρτύγας οἰκογενεῖς dixerit, & pugnax ὀρτυγὸς ψυχὴν ἔχειν dicatur, dedit, satis olim Athenis & alibi nota fuit; ubi ad certamen tanquam ad gladiatores ludos effusissimè conveniebatur, & Solon pugnantibus spectandis tempus impendere jubebat. Nec ignota Neapolitanis hodiè, aliquoties victrix, duodecim sæpè aureis venditur. Augustus quoq; tanti fecit, ut Erotem Ægypti Præfectum, quod victricem per contumeliam edisset, morte infami multaverit, & Areopagitæ *d* puerum, quòd Coturnicibus quas comprehendere posset, oculos erueret, damnaverint. *Antipathia* ipsis cum *e* Pelicano, sed & cum Luna & Sole exorientibus, si Oro credimus. His visis terram fodicant, pupillasq; identidem conscribillant.

d *Quintil. l. 5. Instit. Orat. c. 9.* e *Ælian. l. de Animal. c. 49.*

Morbi. f *Plin. H. N. l. 10. c. 23.* g *Hippocr. lib. re morbo sacro.* h *Arist. Coment. in Aristot. in Plantis.* i *l. 6. Antiq lect. c. 7* *Ingeniū.* k *In Ixeuticis.* l *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*

Epilepsiâ eas laborare, experientia comprobavit, sed solas præter hominem quod *f* Plinius prodit, falsum: cum *g* Hippocrates, capras & oves, Scaliger *h* canes, Rhodiginus *i* feles & arietem, Absyrtus Equos, Brodæus Accipitres & Graculos, eodem morbo vexari scribant. Quæ de *Ingenio* ipsarum Oppianus *k* & *l* Plinius, nempe adverso flatu pondusculis lapidum appensis aut gutture arenâ repleto stabilitas volare, & cum mare transvolant, singulas ternos ore lapillos ferre, singulos per intervalla dimittere, sic utrum mare tranarint observare, produnt; πεφρτώδη καὶ πίστεως πόῤῥω esse videntur. Bellonius in naves lapsas aperuit, & milium duntaxat reperit, lapidum non obliturus, si aliquos invenisset.

Vsus. m *Plin. l. 10. H. N. c. 23.* n *l. 6. Epidem. com. 5*

Vsus Coturnicum olim *in cibis* apud quosdam nullus, *m* quòd veratro vescantur, & comitiali morbo laborent. Galenus *n* quosdam, qui edissent, in Doride, Bœotia, & Thessalia musculorum distētionibus correptos observarit. Nos nihil tale sentimus, ut nec ex capris vel avib. quicquam, ex modico esu assatum inprimis optimum pollicetur sanguinem Aldrovandus, ex immodico, pinguiorum inprimis, putredinalem febrim minatur. *Vsum in Medicina* si requiras, *o* cerebrum ex unguento myrteo tritum, & stanneo vase repositum, Epileptico paroxysmo medetur, si faciem eo illeveris. Adeps cum pauco helleboro mēbro pudendi inunctus, venerem auget, cum melle, myrrha, & chalcanto albo oculorum vitia corrigit. Cum Zingibere tritus, Equorum oculos incolumes servat. Caro inveterata porcorum & piscium escæ immiscetur.

o *Galen de Euporist. 1 c. 155.*

NB. *Coturnicis genus exoticum vide in Mantissa.* N. 7.

ARTICULUS XII.

De Ortygometra.

De Ortygometra quam Plinius & *a* Gaza Matricem, Villanovanus Ethigometram, Scaliger *b* Coturnicomatrem, & verius vocat, vix, quid certi dicendum sit, habemus. De forma nihil ferè ab Antiquis traditū est. Aristotelem *c* si excipias, qui palustribus avibus facie similem esse reliquit. Sed nec ex Recentioribus quicquam certi colliges. *d* Scaliger non absimilem gallinagini, magnitudine parem, colore tamen dilutiore, facie totâ coturnicis, esse, & ab aucupibus matrem Qualearum, ab aliis Rascle dici, scripsit. Bellonius duplicem *e* ponit. *Vnam* quam Rascle quoq; nuncupat. *Alteram* quam in genistis degere affirmat, magnitudine Ortygometræ nigræ, quam falsò Rallum nominat, colore præcipuè ruffo, in alarum costis subrubente, in femoribus castaneo, maculis albis interstincto; capite perdici cinereæ simili. Aldrovandus, qui aquaticarum hanc ferè speciem esse putat, ut crura habeant oblonga, digitum qui pro calce est perbrevē, corpus gracile, plumas plærunque varias, ventrem albicantem, caudam brevem, rostrum longiusculum modicè flexum, avem, quam à Cardinali Paleotto acceperat, quæq; rostrum coturnice majus, caput, collū, dorsum, & ma-

a *Plin. l. 10* b *in Comment. ad l. 8. Arist. de H. A c. 15.* c *l. 8. H. A. c. 12.* d *loco citato.* e *l. 4. de Avib. c. 19.*

& majorem alarum partem testacei coloris, alas qua ventrem contingebant ruffescentes; crura pedesq; pro corporis portione longos, colore inter croceum & viridem medio, obtinebat, pro Ortygometra posuit.

ARTICULUS XIII.

De Cynchramo.

CYnchramus Hesychio Cynchramas, *a* Aristoteli Cychramus, aliis Cenchramus quoq; dicitur. Quænam sit avis inter graviores non convenit, etsi ferè certū est, nec linariam miliariam esse, ut Ruellio placet, & in sequentibus patebit, nec ex cenchritis avibus milio quidem pinguescentibus sed aquaticis, & ex Anserum genere: nec Cenchrin, à varietate punctorum milij instar dictum, ex Accipitrum familia. Gesnerus *b* Helvetiis Brachvogel dictam, ferè esse putat, quæ cruribus est proceris, rostro oblongo, eodemq; modicè inflexo, quæ autumno avolat, & tempore verno cum coturnicibus redit, & palustribus delectatur. Bellonio *c* est Gallorum le Prujer aut Preyer, quæ alaudâ cristatâ est major. *Rostrum* habet breve, crassum, tuberculo conspicuum, ad instar ossis durum, inferius cum superiore conjunctum, foveam in medio efformans, *ventrem* pallidum & nigris quibusdam maculis distinctum. *Crura* pedesque inter rubrum & castaneum media, posticum *digitum* longum. *Versatur* in pratis, hordeo & milio *delectatur*, nidos in agris avena & milio consitis exstruit, & sex pullos excludit.

a *Arist. H. A. l.* 8. *c.* 12.
b *in Ornitholog.*
c *l.* 4. *de Avib. c.* 20.
Descriptio.

Vox. *Vox* ipsi Tirtertirteriiz.

Volatus. Cum *volat* crura contra aliarum avium morem pendere sinit.

d *Aldrov. Ornith. l.* 13. *c.* 24.

Aldrovandus *d Hortulanum* omninò esse credit, avem alaudæ magnitudine, at paulò minorem, cui *rostrum, crura* tota, pedumq; *digiti* rubescunt. *Caput, collum* & *pectus* in mare intercurrentibus punctis croceis, flavi, in fœmina partim flavi, partim viridis sunt coloris, alarum pennæ inter costales in utroque sexu, flavo & nigro colore tinguntur, mas sub oculis ad latera maculam habet rotundam, intensè luteam, quæ in fœmina non est.

Locus. *Reperitur* in agro Bononiensi & Florentino, ex milij esu vehementer pinguescit, & magno numero depilata, & scatulis asservata, Romam, transmittitur, ibidemq; caro pretio venditur, sunt verò & alia Hortulanorum *genera*, *Flavus* nēpè colore propemodum paleari, alarum costis & remigū pennarum extremitatibus albis. *Albus* cygno ipso ferè candidior, *& Hortulano congener.* Caput ipsi ex cinereo ad flavum vergit, collum cinereum nigris maculis punctatim distinguitur. Venter, crura, pedesq; crocea sunt. Cauda tota fusca ad latera latescens.

Albicilla cujus cauda alba, cætera vulgaribus Hortulanis similia, color duntaxat in omnibus pallidior.

CAPUT II.

De Avibus pulveratricibus domesticis.

ARTICVLVS I.

De Gallo Gallinaceo:

GAllus Gallinaceus, Gr. ὄρνις ἀλεκτρυών, ἀλέκτωρ, βρητὸς, κίκιρρος, κοκκοβόας ὄρνις, κόρυθων, κόττος, κρονίας, κοπίκας μηδικὸς, ὁλόφωνος, ὀρθοβόας, ὀρθάλιχος, πέρσικος ὄρνις, σέρκος, σέλκος, ᾠδὸς ὄρνις, Latinis cohortalis avis, lucis, cristati oris, &c. dicitur. Gallinam ἀλεκτρύωναν, ἀλεκτορίδα, κίκκαν, ὀρθάλιδα, Cortis avem, Mylagridam, appellavere. Νέοσσοι, νίκεργκες, ἵπποι; νεοπίδες ὀρθαλαχοὶ, pullorum sunt nomina.

Genera. *Differentiæ* ipsarum sunt variæ, quæ à *locis*, *voce*, *integumento*, *partu* & *incubatione* sumuntur. *Hadrianarum* Gallinarum Aristoteles *a* mentionem facit, quæ pennæ versicoloris, quotidiè pariunt, sed pullos interimunt; quas *b* Athenienses alere studebant, quæq; vel. sunt eædem cum *nanis*, & *pumilionibus* seu *c* Plinij, quibus certa fœcunditas rara, & incubatio ovis noxia, seu Columellæ, *d* quæ etsi vetustæ propter infœcunditatem improbantur, pluribus tamen locis fœcundæ reperiuntur, & ova plurima edunt, vel cū Longolij Parturientib. seu Leyhennen,

a *l.* 6. *H. A. c.* 1.
b *Athen. Dipnos. l.* 7.
c *l.* 10. *c.* 53 & 56.
d *Columella de re rustica l.*

nen, quas versicolores, & rostro longiusculo facit. Pumilas enim, quæ passim extant, & claudicando potius, quàm incedendo per terram reptant, nemo istis accensuerit. Sunt & Tanagrææ, Lydæ, Rhodię, Chalcidicę, Medicæ, & Alexandrinæ. Ex *Tanagræis* Galli inprimis probabātur, alij μάχιμοι seu pugnaces dicti; alij Cossiphi & Merulæ dicti, qui Lydas *e* magnitudine æquabant, Corvis colore similes, paleariam & cristam instar anemones, nec non candida & exigua in rostro supremo & caudæ extremitate signa, habebant. Cum omnes à prælijs *f* commendentur, & amplitudine pares sint, *g* facilè ejusdem generis esse suspiceris, fortè & cum Longobardicis, qui pedibus usq; sublatis incedūt, plumis ex auro fulvis teguntur, eosdem. *Patavinas* Hermolaus, & Longolius dixere; sed quia cauda destituūtur, quod veteres in suis non reticuissent, vix est credibile. Sunt & in regno Senegæ, Gallinæ Pharaonis dictæ: in regno Tarnassari nostris triplo majores. In Jamaica insula *h* Pavonib. nec magnitudine, nec sapore cedunt.

e Pausanias in Bœoticis.
f Varro de Re rustica.
g Columella.
h Petrus Martyr in Decadib.

Reperitur & propè Thessalonicum *i* genus quoddam Gallinaceorū perpetuò mutum nunquam familiari his alitibus cantu vocale. Nonnullæ quoque sunt *Lanigeræ*: ut in quadam Oriētis urbe, & nivei coloris, in regno Mangi pilis more felis nigris vestiūtur. De reliquis suis locis agemus.

i Ælian. de Anim. l. 15. c. 20.

Forma. Quantum ad *Formam*, Gallum gallinaceum Alucone scilicet majorem *minorem* prodidit *k* Aristoteles. Soli fidipedum altilium *colores* diversi sunt, & nitorem hunc si attendas, majori speciositate quàm † Crœsus vestiuntur. *l* Spectatissimum insigne ipsis, corporeum serratum, nec carnem id esse, nec cartilaginem, nec callum jure dixerimus, verū peculiare. Cristam Latini φοινικολόφον, κυρβασίαν vel κυρβαβίαν, κορυφήν, & λοιφίον Græci, dixere. Semper est exerta & rubens dum integra sanitate fruitur, & mirum de ea. Herbersteinius. *m* Cum cuidam in Moscovia frigore jam ferè enecto, abscissa fuisset, sibi restitutum, erecto statim collo cantasse. Plicabilem Gallinæ obtinuere, & per medium caput deorsum dependentem. *Oculos* omnes habent splendidos, salacitatis indiciū. Paleæ (Aristoteles κάλλαιον ob purpureum floridumq; colorem vocat) ex rutilo albicantes, sub mento & collo, velut incanæ barbæ dependeant. *Rostrum* robustum, in superiori parte aduncum, coloris plærumq; cornei visitur. *Caro* quæ rostrum undiq; cingit, nonnullis mentum, Columellæ gena est. *Iubæ* (sic longiores cæteris plumas Columella dixit) collum & cervicem undiq; ambiunt. Vel pectus vel pars ventris posterior *Navis*, à qua pullum aperiri jubet *n* Apicius, vocatur. *Cauda*, quam ὄῤῥον Hesychius vocat, maribus major, quàm fœminæ, binæ longissimæ incurvi arcus imaginem propter teneritudinem præ se ferentes, in fœminis sunt; quę capis saginandis sub cauda evelluntur, pinguefactorias Germani dicunt. *Calcaribus* quæ πλῆκτρα, & κέντρα, armantur mares; inque iis in magnam quandoq; molem excrescunt, sed & gallinæ cum mares vicerint, cucuriunt, crista etiam caudaque erigitur, ita ut difficile sit, an sint fœminæ, cognoscere, nonnunquam calcaria parva, errore ne naturę an opere ignoro, ijs enascuntur. Plinius *o* Gallinas probat imparib. digitis, aliquando & super quatuor transverso uno, Columella quinq;, ita tamen ne cruribus emineant trāsversa calcaria, sed hæc ad Oeconomiam spectant. *Internarum partium* ista est ratio. *p* *Ossa* habent consistentiam laxam, cavam & levem. *Ingluvies*, quæ πρόλοβος & φῦσα ventriculo *q* præposita est. Appendices habet infra, qua desinunt intestina, ut verè ultra ventriculum esse *r* Plinius scripserit. Pellicula intra ventriculum stercori destinata, Echinus, ab asperdine dicitur, Dioscorides κοιλίαν vocavit. *Testes* gallinaceis sunt sub jecore, fœminæ supra caudam. Uterus ex descriptione M. Antonij Ulmi duplex habet foramen. Infernum per quod ovum ad externa respiciens jam perfectum egreditur: supernum & internum per quod sub septo transverso inchoatum, ad formam perfectam suscipiēdam ingreditur. Totus in parte

k H. A. l. 9. cap. 8.
† Laërt. in Solone.
l Plin. H. N. l. 10. c. 17. Arist. H. A. l. 2. c. 8.
m In itinère Moscovitico.
n l. 6. c. ult.
o Plin. H. N. l. 10. c. 56.
p Galen. l. 11. de usu partium.
q Aristot. H. A. l. 3. c. ult.
r Plin. H. N. l. 11. c. 37

ſiniſtra ad ſpinam ſitus eſt, dextram abdominis & centrum, inteſtina obtinēt. Exitum ipſi in ſuperna ad ſpinam deſinente parte dedit natura, quia animalia ſupergreſſu coëuntia, inſtrumenta in proximo habere oportebat, in interiore podicis ad ventrē poſitus, quia infrà illius eſt officium. Uterque tam proximè cute, quod præputium dixeris, & muſculo, ſphæricæ figuræ, ut extenſioni magis accomodi eſſent, obteguntur, vt arctiſſimè connivētia, ſenſim ipſū aliquando fallere poſſent. Vteri ſubſtantia membranea & craſſa eſt, figura concava, trium digitorum longitudine, qua ad exitum pertinet latior. Porrigitur ab infimo abdomine, juxta ipſorum inteſtinorum exitū, ad locum conceptionis ovorum ſub ſepto tranſverſo, eſtq; cùm extenditur longitudine dodrantali, cujus longitudinis ratione, membranam obtinuit à ſpina dorſi proportionalem omninò ac perſimilem inteſtinorum meſenterio, quam & venæ frequentes percurrunt, cum ad nutritionem ipſius uteri; tum ad ovi intrinſecus contenti, dum pertranſit à loco ſub ſepto transverſo, ad ipſius uteri exitum, alitionem. Mēbrana autem (verba ſunt Vlmi) ſpinæ colligans, eadem prorſus exiſtit ipſi meſenterio inteſtinorum, quin imò eadem eſt & ſubſtantiâ, & origine: quapropter conſenſum habet uterus cum ipſis inteſtinis. Figura uteri inæqualis, alibi anguſta, oblonga, alibi lata, brevis, juxta hāc varietatem, varia quoq; ſortiri nomina debet. Nam uteri latitudo infimo abdomini proxima, & in qua ovum jam abſolutum continetur, eſtq; ipſemet uterus, reliquum verò corpus anguſtum, oblongum, rotundum, quod ad ſeptū transverſum extenditur, vel *uteri ſtomachus*, vel *uterus productus* extenſusve, vel *uteri gula*, nuncupari poſſet. Eſt autem membranea & tenuis, admodum diverſa à reliquo utero protenſo, & à ſubſtantia ipſius uteri, qui ad exitum jacet. Nam finis hic membraneus ſubtilis & pellucidus exiſtit, ac exanguis. *Inteſtinum* quoque *uteri*, ratione figuræ & quantitatis, cūcum longitudine rotūditatem cavernoſam habeat, meritò diceretur. Cui accedit membranæ occaſio hanc uteri extenſionem, vel productionem ſpinæ colligantis, quod *Meſenterium uterinum* appellamus. Intermedia pars uteri, quæ eſt illius portio ab utero propriè dicto, finem interjacens, craſſam obtinet ſubſtantiam, albam, lacti ſimilem, & in ſemetipſam conſidentē, cujus meſereō multiplices venas habet. Hujus ſubſtantia cocta ovi albuminis guſtu ſaporem exhibet.

De *Victu* non eſt quod multa dicamus. Præcepta ſaginandi ad Oeconomiam pertinent. Vvis & ficubus impensè, ſed infeliciter veſcuntur. Steriles enim evadunt, & pituitoſi, ſi vel ſemen *s* cannabis appoſueris, numeroſorum ovorum partu gaudebūt, ſi vel hordeum ſemicoctum, vel Naſturtii ſemen cum furfure & vino ſubactum, exhibueris, majora deponent, ad ſaginandum tum triticum cū aqua coctum, potu interdicto, tum Cytiſus vehementer laudantur. *Victus.*

s *Mathioli in Dioſcor. l.3. c.148.*

Quantum ad *Generationem*, & quæ ei adhærent. *Sexus* in hac ave maniſeſtis ſignis diſtinxit, & mas erectâ criſtâ, iubâ, à cervice per collum dependente, cauda majore, & inſigni ad prœliandum calcari ſuperbit. *Salacitatis* verò ſunt inexhauſtæ. Nam etſi peculiare ipſis coeundi tempus, vernum eſſe, unde majores fortè tum teſtes, Ariſtoteles innuere videatur, & ad unum ovum fœcundandum multoties *u* cum eādē gallina gallus coeat, quin & quidam effœminati à primo *x* ortu naſcuntur, ut nec cucuriant, neq; fœminas ineant, & *y* Theophraſtus agreſtes cortalibus ad venerem procliviores dicat: certum tamen ſimul, ſingulis diebus quinquageſies & amplius uxores ſuas Gallum inire, ſi eas mori contingat, mœrore animi interdum contabeſcere, ſi illæ deſint, ne à maſculino quidem genere ſibi *z* temperare, unde lege *a* vivicomburio damnabatur, aliàs non ſui generis volucres, Phaſianos nempe & Perdices aggredi, & ſemen *b* ad Gallinarum & conſpectum & vocem emittere. Quin nunquam *c* qui in æde Herculis paſcebantur ad Gallinas, quæ in Hebes, inter- *Generatio.*

u *Oppian. in Ixeuticis.*
x *Ariſt. l.9. c.49.*
y *apud Athen. l.9.*
z *Æl. l.4.*
a *Plut. in l. nū bruta ratione utantur.*
b *Athen. l. 9. Dipnoſ.*
c *Ælian. l. 7. c.46.*

interfluente utramq; ædem rivo perenni, transvolabant, nisi cum libidinis vexabantur stimulis. Non æquè tamen salaces omnes, lacertosi, rubenti, erectaq; cristâ; rostro, brevi, pleno, acuto, oculis ravis aut nigris, paleâ rubrâ, collo vario, fœminibus pilosis, unguibus longis, cauda magna, frequentibus pinnis, profusissimi in Venerem esse creduntur. *Coitus* tempus mari, statim ac à cubili surgit, fœminæ, progresso jam die, superveniente illo, cōsidet ista humi. à coitu *d* inhorrescit, sæpè festuca aliquâ se lustrat, & vapore per libidinem excitato membra extendente, sese excutit. *De partu & ovis* ne hoc caput nimia mole legentes perturbet, in sequentibus separatim dicemus. *Animales actiones* quod spectat, quia Gallinæ unico oculo sursum elevato, rapaces aves observant, *Visu*, quia aridissimum quodq; modò id ore recipere queant, illicò dijudicant, *e* gustu pollere videntur.

d *Aristot. H. A. l. 5. c. 2.*

e *Scalig. Exerc. 266*

Vox.

Vox Gallinæ mutabilis. Circa partum καккάζει seu singultit, dum incubat, glocit seu glocitat. Cum iniri debet, mancam & exilem vocē format, in genere gracillare & pipare dicitur. Cantus, pro malo omine accipitur, & inter obstetricum numeratur observata. Galli propè Thessalonicam nullam habent, apud nos graviorem, sed verè ἄπωδον, qui nec choro, nec fidibus concordat, ᾄδειν & cucurrire solent. Vigiles hos nocturnos excitandis in opera mortalibus, *f* rumpendoq; somno natura genuit. Norunt sydera, & ternas distinguunt horas interdum cantu, cum sole eunt cubitum, quartaq; castrensi vigilia ad curas, laboreq; revocāt, nec solis ortum incautis obrepere, diemq; venientem nunciant cantu, ipsum verò cantum plausu laterum, hinc ἡμερόφωνος, & lucis prænūcius dicitur, & veteres gnomonibus horarijs destituti, noctis deliquium & diei accessum eo metiri solebant. Matutinum cantum, quidam alimenti desiderio, (avidè animal calidissimum nutritur:) alij salacitati (initurus cucurrire incipit) nonnulli auræ mutationibus, quæ ex solis contingunt motibus, multi cum & satur, & à coitu canat, occultæ cum sole amicitiæ vendicant. Qui profunda nocte validius, manè remissius cantare putant, cantum vento ferri, ventum noctu magis quam sub crepusculū spirare, sic gallum longius audire, opinantur. Muti evadunt, si vel circulum è sarmentis *g* collo addideris, vel caput & frontem oleo inunxeris, si Plinio & Alberto credendum.

f *Plin. H. N. l. 10. c. 21.*

g *Plin. H. N. l. 29. c. 4*

Singularem ijs inesse *Fastum* tum inde colligi potest, quod imperitant *h* suo generi, & regnum in quacunque domo sunt exercēt: tum quòd nullam *i* ineundi sui absq; atrocissimo certamine copiam faciant, tum quòd ædes † ingressuri, sese, ne scilicet crista uspiam offendatur, inclinent.

h *Plin. H. N. l. c. c. 21.*

i *Athen. l. 9*

† *Ælian. de Animal. l. 4. c. 29.*

Pugna.

Pugnacitas nulli est ignota. Ejus spectaculum, quo Miltiades Græcos in Persas felicissimo successu animavit, Socrates Iphicrati Duci animos adjecit, Themistocles exercitum contra Persas ducens instituit, Pergameni quotannis celebravere. Eo Tarnassari Indiæ populi, Ambivariti, k apud quos per octo dies summo partiū studio in curia quotannis committūtur, Galli, Angli, hoc tempore delectantur. Accendi, & *l* allio, unde ἐσκοροδισμένοι, politricho, *m* trichomane & adiantho, fortè quod cristam *n* Galli quodammodo æmuletur, dicuntur, apud veteres stimulis ferris æneisque, quos plectra vocant armabantur, ut se facilius tutarentur in pugna. Nec hæc caret singulari artificio. Videre est ibi *o* intenta projectius capita, inflatas comas, vehementes ictus, cautissimas evitationes, & in omni motu animalium rationis expertium nihil non decorum. Si ex certamine *p* victoriam reportavit, tum oculorum eminentia, tum cervice erecta simul & cantus contentione insolenter effertur, & triumphantis similis est, verè Ἄρεως νεοττὸς Martis pullus.

k *Becan. in Gottodanicu l. 7.*

l *Rhodig. Ant. Lect. l. 16. c. 13.*

m *Plin. H. N. l. 22. c. 1.*

n *Porta in Phitognō.*

o *August. l. 1. de ordine Politian. in Rusticis.*

p *Plin. H. N. l. 10. c. 20. Ælian de Anim. l. 4. c. 29.*

Victus.

Victus idcirco non canit, quod ex illa mala pugna spiritus, fracti vocem supprimunt. Cujus offensionis verecundia confusus, in primam quamque latebrā sese occultat. Ad *Sympathiam* & Antipathiam, quæ sequuntur, pertinent. Quod de Gallinis circa præ-

Affectus.

q Colmella de R.R. sepia *q* decidit, immistam pabulo necem bobus affert. Porphyrionem tanto amore Gallum prosequutum, ut hoc occiso, ille inedia perire voluerit, r Ælian. H. A. l. 5. c. 28. Aelianus *r* oculatus testis est. Apes deficiente cibo gallinarum carnibus, & uvis passis refocillantur. Leo Gallum, & maximè album, ut Ambrosio s Ambros. Hexã. l. 6. *s* placet, metuit, quem ex cantu à longe, ex crista propius agnoscit, seu ob Æelian. H. A. l. 8. c. 28. occultam quandam causam, nam à leonibus & Pantheris homines non attingi, qui jure Galli perunƈti fuerint, maximè si ei allium admisceatur, t Plin. Hist. Nat. l. 29. c. 4. *t* Plinius verè an falso prodit: seu † quod sint

† Lucret l. 4. de Natura rer.

--- Gallorum in corpore quædam
Semina quæ cum sint oculis immissa
Leonum
Pupillas interfodiunt, &c.

Basiliscum, cùm cucurrientem audit u Ælian. de Animal. l. 3. c. 31. adeò tremere dicunt, ut emoriatur. *u* Sic in Cyrenensium arenis ab itinerãtibus abigitur. Vulpes una noƈte quadraginta interdum & amplius aufert. Voce mustellæ Gallinæ serò exanimantur. Superventu verò eorum, qui serpentis vel canis rabidi morsu læsi fuere, incubitus vitiantur. Eo tamen die quo peperere, à serpentib. non læduntur, & caro earum tum à serpentibus morsis remedio est. Florem vitis si comederint maturescentiũ uvarum esu abstinent. Ex Sambuco magis canoram buccinam fieri pastor credit, si ibi cædatur, ubi Gallorum cantum frutex ille non exaudiat, seu quod in locis sylvestribus, in quibus Gallorum cantus non auditur, sicciora & solidiora ligna nascantur, ex talibus tibia magis sonora tornetur, seu & ob aliam causam. Nam ob streperam Galli vocem, stridore suo fungosam sambuci materiem convellere, vix verisimile fuerit. Denique taxi baccis quidem z Diescor. l. 4. c. 75. impunè *z* vescuntur, sed sparti semine, & hominis qui helleborum bibit excremento, ut Avicenna testatur, a Arist. in H.A. Plinius in H.N. Columella. de R.R. intereunt, si cum incubant *a* tonuerit, ova pereunt, & semiformes pulli interimuntur. Auro liquescenti si Gallinarum membra misceantur, cõsumunt id in se, ita hoc venenum auri

est, falso scripsit *b* Plinius, & ab experientia *c* confutatur. b Plin. l. 29. c. 5. H.N. c Scaliger. Exer. 88.

Morbi. *Morbi* Gallis peculiares, Phtiriasis & Pituita. Hac inter messis & *d* vindemiæ tempus, & cum ficus ac uva immatura ad satietatem *e* permissa est, laborant. d Plin. H. N. l. 20 c. 6 e Columella de re rust. Aqua in qua origanum maduit, præservantur, restituuntur sanitati, si vel urina rostrum ablueris, membrana qua tum lingua obducitur leviter unguibus avulsa; vel scillam in aqua maceratam cum farina exhibueris. Aphtiriasi maximè dum incubant infestantur, si arena littorali vel saponariorum è lixivio reliƈto cinere cura mulierum sese pulverent, liberantur. Solent & cum abortu confliƈtari, qui ovi candido assato, cum uvis passis tostis æquo pondere tritis & ante alium cibum exhibitis, præcavetur. Pulli facilè Podagra tentantur, si stercus pedibus eorum adhæreat: quanquam an Galli quibus calor multus, cibi abstinentia non minor, *f* ea laborent, dubitetur. f Scaliger. Exer. 277. s. 2. Capis sanè quibus pusillus calor & edacitas multa familiaris est.

Ingeniũ. Quæ de *Ingenio* dici poterant superius sunt attaƈta, singulari familiam amore prosequi, & simul ac aliquid escę naƈtus est, Gallinas & pullos ad vescendum invitare, easdem cõtra Milvos defendere, parientibus *g* fœminis condolere, & mœrorem exili testari voce, Luna exoriente *h* lętari, & quod summa admiratione dignum est, cum sese sanguinis copia aggravari sentit, unguib. sanguinem ex cristis prolicere, sic plethora levari, helxine se herba purgare, adjecisse sufficiat. g Porphyr. l. 3. περὶ ἀποχῆς. h Ælian. de Animal. l. 4. c. 29. i Plin. H.N. l. 8. c. 27.

Præsagiũ. Nec omittendum, Gallos si tempore pluviæ canant serenitatem, si noƈtu citius, quam solent, aëris mutationem & ventum, si paulo post solis occasum vel à vespertino crepusculo, insolẽtes in raucisonum cucurritum non sine alarum motu prorumpant, *k* tempestatem *prædicere*. k Ælian. de Animal. l. 7. c. 7. Scilicet, Auster vocalia instrumenta replet, ea sarcina dum se per motum exonerare volunt, ad cantum insolito modo stimulãtur. Sed & Gallinę, si vel manè exire recusant, vel pediculos quęrant, & paludes more Anatum alis verberent, vel peƈtora rostro purgent, vel in arena ultra Aldro. Ornith. l. 14. c. 1.

soli-

ſolitum ſeſe concutiant, vel in principio pluviæ locum opertum quærant, imminentes imbres maximos præſagire, creditum eſt. Tempeſtivè ſerendum eſſe moneat, ſi pennas, cum deplumantur, ut ante hyemem ſolent, à capite amittere cœperint; ſerotinè, ſi à poſterioribus.

Vſus. *Vſus* harum avium in cibis frequens & ab omnibus laudatur, ſignatarum inprimis. Ideò hoc primum *l* antiquis cœnarum interdictis exceptum invenio jam lege C. Fannij, annis undecim ante tertium bellum Punicū, ne quid volucrum poneretur, præter unā Gallinam, quæ non eſſet altilis, quod deinde caput translatum, per omnes leges ambulavit. Inventumq; diverticulum eſt in fraudem earum, Gallinaceos quoque paſcendi lacte madidis cibis, multò ita gratiores approbātur. Nec tamen in hoc mangonio quicquā totum placet. Pertinax *m* Imperator lumbos amicis mittebat, & dorſo laganis *n* ſunt ſimiles. Meſſalinus Cotta criſtas cum palmis pedum & Anſeribus torrere, atq; patinis condere reperit. Cerebrum aſſum cum pauco ſale & pipere editur. Jecinora inter omnia edulia Cardanus celebrat. Vētriculus ſi concoquatur, *o* uberrimè nutrit. Inteſtina quæ & Gigleria vocabantur, cum alijs quibusdam rebus incocta edebantur. Teſtes apud Bononienſes Calend. Auguſti comedere ſolemne eſt. Uropygium inter militares cibos à Gallis computatur. Erant *p* Galeni tempore, qui & ſanguinem Gallinarum edebant. Apud Ægyptios *q* nigræ arte certâ ſaginatę in familiari ſunt uſu. Jus fœminæ in balneis potant, ſic pingues evadunt. *Apparatum* pullorum Conchialatorū, Parthicorum, Oxyzoniorum, laſeratorum, cum cucurbitis elixatorum, Varrianorum, Frontonianorum, tractogalatorum, farſilium, leucozoniorum, & his ſimilium, in Apicio vide, ex quo multa Aldrovandus deſumſit. Olim tamen qui morbo *r* ſacro laborabant, Galli carnibus abſtinebant. Britannis *s* olim nefas Gallinam guſtare, hodiè in Socotora inſula eandem contingere, religio eſt.

l *Plin. H. N. l. 10. c. 50.*

m *Capitolin. in vita ejus.*

n *Athē. l. 14*

o *Galen. l. de cib. boni & mali ſucci.*

p *Galen. l. 3. de aliment.*

q *Alpin. l. 3 de Medic. Aegypt. c. 16.*

r *Hippocr. l. de morbo ſacro.*

s *Cæſar l. 5. de bello Gallico.*

De *Vſu in Medicina* quis unquam dubitaverit. Inde olim ſuperſtitiosè Æſculapio immolabantur, nec quisquam ferè eſt morbus cui depellendo non adhibeantur. Reperti qui exſorbili ovo ter quaterve excreverunt, ſi Braſavelo fides. Febrientibus albumen ovorum in aqua concuſſum exhibuit *t* Hippocrates. Teſtes in hectica *u* commendantur. Cerebrum Gallinarum in tremore & narium fluxu. Melancholicis Gallina nigra per medium diſſecta benè ſupra caput imponitur. Sunt qui Gallinæ pennam in aceto intinctam ad ſomni profunditatem conferre tradunt. Jus Galli veteris Aſthmaticis prodeſt. Stercus album Galli ad occultas anginas commendatur, & certò vomitum educit, nec malè in colica exhibetur, & cum oleo & nitro mixtum clavos pedum ſanat. Membrana ventriculo ſubdita cornu ſimilis trita, ſtomachicis feliciter exhibetur. Jecur aſſatum Ilæo reſiſtit. Marcellus deniq; Empiricus prodidit, oſſiculum extremum ex ala Gallinacea cochleari terebratum, nodisq; ſeptem litio ligatum, atque ita brachio vel cruri ejus partis, quæ inguina habet ſuſpenſum, ijs mirabile remedium exhibere. Pro Colophone notandum eſt, quod Cælius Aurelianus reliquit, quendam à Gallo pugnante leviter læſum, in rabiem incidiſſe.

t *Hippocr. l. 3. de morbis.*

u *Trallian. l. 12. c. 5.*

AD ARTICULUM Primum.

APPENDIX I.

De Gallinarum ovis.

Dupliciter Gallinam ova concipepere, *Per ſe* nempe & *ex congreſſu*, conſtans ferè veterum & recentiorum eſt ſententia. Priori concipiuntur modo, quando mare abſente, deſiderio ipſius projiciūt intra ſeſe *a* ſemen gallinæ; ſic, tanquam maris initum paſſæ eſſent, prægnantes fiunt. Excitat ingentem in partibus genitalibus pruritum, ſeminantis materiæ abundantia; quam mutua inter ſe libidinis imaginatio auget, ſed & ſi tempore certo

a *Ariſtot. H. A. l. 10.*

c Arist. H. A. l. 6. c. 2. suaviter attrectentur; c idem motis attrectatione humoribus faciunt; ut haud falsò; etiam pulvere concipere Plinius dixerit. Accedit ventorum Austrinor. Autumno & vere auxiliū. His flantibus, aves multiparæ loca ani per quæ concipiunt, obvertunt, ijs ad libidinem concitantur. Continuus caudæ ut motus, semen quod copiosum, nec menstruorum discessio ulla, ad matricem attrahit. Hinc à vento concipi d aliquando creditum. Hæc ova ὑπηνέμια seu subventanea & zephyria dicta sunt, ut e cynosura & urina illa, quæ æstate ab humore contento inutili generantur. Neq; tamen omninò inania credas. Omnes enim partes habent, minora γονίμοις, liquidiora, minus suavia, & infœcunda per se, à superveniente Gallo fœcundantur. Nec obest vel ex luteo in album mutatio, ut Aristoteles credidit, vel utriusque à membrana ambitus. Ex albumine enim pullus generatur; ova piscium jam exclusa, post à mare injecto semine fœcundantur, & ovum in matrice subventaneum, præter testam & pellem completum, à semine Galli fœcundari, Albertus M. testatur. Quanto tempore maturescant, incertum: tardius propter caloris in semine penuriam, verisimile. Reliquias eorum quæ è semine generata sunt esse, falsum. Nam in gallinarum & Anserum genere, à novellis sine coitu edita, compertum est.

d Varro R. R. l. 2. c. 1.

e Arist. l. 6. H. A. c. 2. Scalig. in l. 10. Aristot. Histor. animal. c. 6.

f Arist. l. 6. H. A. c. 2. Aldrov. Ornith. l. 14. c. 1.

De *Ovis quæ ex congressu* sic habe. f Postquam fœmina de superiore loco quæ præcincturæ seu septo transverso subest geniturам excepit, formantur ex ea à facultate formatrice ibidem ova, quæ spinæ peduncūlis adhærent, exiguum tùm primò quiddam ut candidum videtur, & venulis distinctum, rubrum dein & sanguineum, luteum, & flavum totum tandem. Mox de spina in intestini uterini principium decidua & ad primos uteri loculos transmissa continuato congressu eo citius quo iste frequentior augescunt, & albugo à croceo secernitur. Tum in secundos loculos detrusa, justā molem acquirunt, & luteum, albumine involvitur. Deveniunt tandem in tertiam cellulam, in qua testæ natura duritiem largitur, eam tamen, ut mollia adhuc exeant, nec nutritio, quæ per eadem fit, impediatur. Sic vitello & albugini constantia, (gallatura seu sperma Galli, si Alberto & Aldrovando credimus, per totum albumen, usque ad vitellum pertingit, huic versus partem ovi acutiorem infigitur. Decimo à coitu die perfecta, trib. tunicis, quarum una vitellum ambit, altera tanquam pia mater albumen cōplectitur, tertia inter quam & illam humor crudus nascitur, & dum formatur fœtus excernitur, testæ adhærens, duræ meningis locum implet; intus instructa, mollia, ne dolorē pariant, latiore parte, ut mollius deponantur, & quia acutior adhæret, ideò postrema exit, egrediuntur, ac refrigerata, evaporato humore qui exiguus, relictaq; portione terrea, justam duritiem, sed acuta parte, qua pullus exit, & ubi grandinem generationi inutilem, qui non cernitur nisi fracto putamine, & injecta parte lutei infra, Aristoteles ponit, exactiorem, servata suâ figura, acquirunt. Poni cœpta à brumâ incipiunt. Circa Calendas Januarij etiam locis tepidioribus ac fœcundissimis. Optima fœtura ante æquinoctium vernum editur, post solstitium nata, magnitudinem non implent, tantoque minus, quanto serius provenere. Parituras se singultu g produnt; eodem, peperisse testantur, facilius, si festucam ore apprehensam dorso imposuerint, si h Oppiano credendum, libentius, si jam prius ovum in nido conspexerint sine dolore, vel exinde quòd testa membrana mollis fuerit, egresso demum induretur, colligas.

g Columella de R. R.

h in Ixenticis.

Numerus pro ætatis ratione variat; quæ multa pariunt, bis in die ponunt, sed hyperinæ evadunt, & citò cōmoriuntur. Sunt qui quasdam noctu tenera, & nisi ad magnam diei partem, dura, eniti credunt, tenera edituras, dura, si aliquot horis antelucanis lumen viderint, ut sub ortū solis ponere cogantur, & salis supponatur paululū. *Monstrosa* interdum circa ea accidere certum. Vidit Aldrovandus cujus puta-

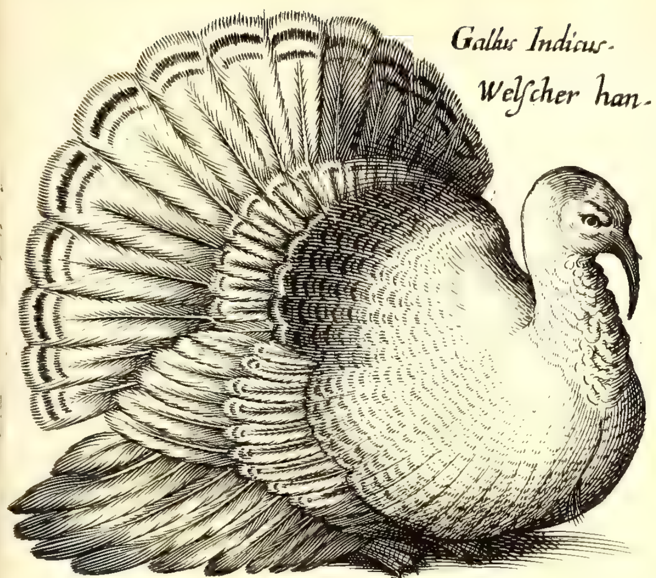
putamen punctis & lineis ſanguineis conſperſum. Uterum læſum vix dixerim. Sanguinem quo uteri interdum turgent venæ transſudaſſe veriſimile eſt. Vidit & Albertus totum ſphæricum, duabus teſtis incluſum, absq; ullo vitello, cum albumine aquoſo tenui, & altero intra interiorem teſtam. Dantur & ſine teſta tam hypenemia quā vera: fortè quòd illa aquoſa ſint, & exiguo, ſi humidus Gallinis cibus apponatur, calore dotentur: his propter ictum, vel ex multitudine compreſſionem tale quid accidat, ſi Nicādri opinioni ſtandum eſt. Nec inter rara trilecitha, id eſt triplicis vitelli habentur; illaq; plærumque in medio teſtæ cavitatē habere Elluchaſis prodidit. Vidit & Geſnerus aliquando cujus putamen, ab altera parte extrema, in anguſtum velut collum inſtar cucurbitæ ſe colligebat. Unum ſphæricum ad columbarum vix accedens: alterum anſerino haud minus, plicis rugisq; inſigne in Aldrovandi Muſæo reſervabatur. Cæterùm *ponatve & Gallus ova* inter doctos quæritur. Nonnulli decrepitum & ad coitum ineptum, ſeptimo, nono, aut ad ſummum decimoquarto ętatis anno, pro virium vel imbecillitate vel robore ponere ajunt. Ortum id putrefacto intus ſemini debet; vel ex humorum colluvio conflatur. Editur ſub caniculæ exortum, quod tunc maximè ab ambientis calore expultrix languida in alite decrepitā juvetur. Viſum in Imperati Muſæo oblongum, ab Aldrovando rotūdum, colore modò luteo, buxeo, flaveſcente, lurido, ſed & quoddam ruptum, vitello omninò carere dixiſſes. Quin & Lemnius Zirizææ duos annoſos Gallos non tantum ovis incubaſſe, ſed & ægrè fuſtibus ab illo opere abigi potuiſſe, reliquit. Confracta tandem ova, & ſtrangulatus à civibus Gallus, quod, ne Baſiliſcus excluderetur, metuerent. Et hæc eſt quorundam opinio. Ovo ſimile aliquid ex conglobata intus putri cōcretione, in ultimo ſenio, cum non amplius coit, concipere, veriſimilius eſt: At ovum cum teſta non magis excludere poteſt, quàm vir fœtum, cum parere non didicerit. Baſiliſcum ex eo produci inprimis ſi rubeta incubaverit, nugæ, teſtâ carere, & adeò duræ pellis eſſe, ut fortiſſimis ictibus reſiſtat, fabuloſum.

APPENDIX II.

De Generatione Pullorum.

ABſolutâ Ovorum hiſtoria, de generatione pullorum aliquid nobis dicendum eſt. Horum verò prin- *Ariſt.l.3.de*
cipiū veteres Græci, & inter eos Alc- *Gener.c.2.*
mæon Crotoniates, & Hippocrates *Hippocrat.*
Cous in vitellum; nutrimentum in al- *de Natura*
bumen conjecere. Recentiorib. con- *pueri.*
trarium ſentire placuit. Ex albo liquore ovi corporatur animal. vitellus alimēto deſtinatus eſt, ἢ τοῖς ἀεὶ συνισαμένοις τῶν μορίων ἐντεῦθεν ἡ αὔξησις, inde membris ſubinde conſtituendis incrementum adminiſtratur. Et certè pullo jam conſtituto ſæpe vitelli pars extat, & cum albumen πυρούμενον, *ignitum*, quod incubatione fit & fotu, σέρεον *ſolidum* fiat; luteum ἐν τοῖς πάγοις πήγνυται, θερμαινόμενον ὑγραίνεται, *gelu duratur & coit, calore humeſcit.* Excluduntur incubatu, vel αὐτόματα in terra. Nam in Ægypto & defodiuntur in fi[m]o terra obruto,
& turmatim fornacibus Cairinis ex- *Ariſt. H. A.*
cluſi prodeunt. Syracuſis, potatorem *l.6.c.3.*
quendam ovis ſub ſtorea humo ſtratis tamdiu potare nunquam opera intermiſſa ſolitum fuiſſe dum excluderentur, proditum eſt. Liviam ovum in ſinu excluſiſſe, apud Plinium legitur; & vas in quo absq; Gallinæ opera excluderentur, à Porta deſcripſit. Oblonga & acuta excludunt fœminam, obtuſa rotundaq; ab ea parte quę acutior eſſe ſolet marem. Incerto id argumento ab Ariſtotele proditum, contrarium apud Columellam legimus. Dies ter ſeptem excluſioni adſcripſit Philoſophus, minuuntur, ſi tepidus aër acceſſerit, ἡ πέψις θερμότης τις. Concoctio calor quidam eſt, ſed & de[p]ravantur aliquando nimio, & urina evadunt, ὥσπερ οἱ οἶνοι ἐν τοῖς ἀλσίοις ὀξύνονται, ἀνατρεπομένης τῆς ἰλύος, quemadmodum vina fæce ſubverſa in calore aceſcunt. Formationem,

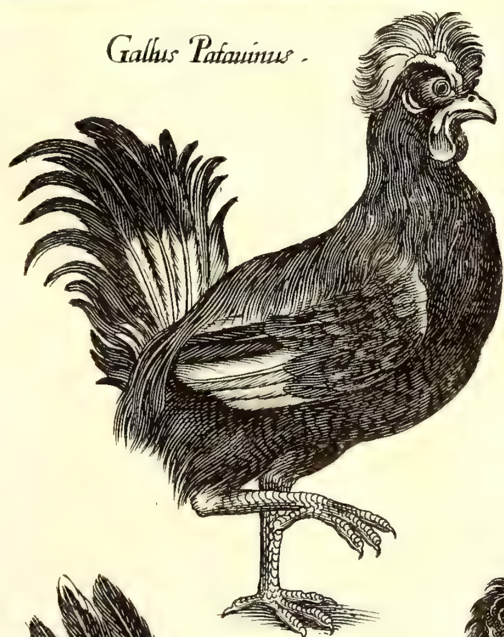
nem, & quomodo alimentum pullus factus assumat, diligentissimè exposuit Aristoteles; hunc Aldrovandus secutus, sequentia nobis reliquit, quæ ipsius verbis proponemus. *Secundo* inquit ab incubatu die, luteum observavi deferri ad cacumen, aliquo pacto alteratum, & in medio quasi subalbidum: cujus rei inprimis Aristoteles non meminit. In aliqua verò parte albuminis, quæ pariter erat alterata, semen Galli apparebat, quod tres illas videbatur obtinere qualitates, quales jam ante diximus. *Tertia* die ablato putamine in parte ovi obtusa, vidi albumen, & reliquam substantiæ ovi partem in superiori putamine separatam. Recesserat autem albumen aliquantulum à putamine, quemadmodum fieri videmus in ovis omnib., quę minus recentia sunt. Hinc Plinius ova schista appellat tota lutea, quæ triduo incubatu tolluntur. Vocat autem *schista*, teste Hermolao, quia dividantur, & discedebat vitellus à candido. Videbam item manifestè admodum membranas illas tres quas ovis inesse ex Alberto dixi, & ex Aristotele etiam colligitur: neque verum est, quod secunda earum sit recenter genita. Si enim illud ita esset, minime in ovis nōdum incubatis conspiceretur. Inest autem & his, ut etiam vidi, sed albior in incubatis caloris causa. Eadem die vitellus videbatur versus ovi partem acutam: atque hoc est, quod dicebat Philosophus. Effertur per id tempus luteus humor ad cacumen, ubi est ovi principium, nam ibi est major calor, & vis spermatis. Apparebat etiam in albumine exiguum velut punctum saliens, estque illud quod Philosophus cor statuit. Ex eo vero evidenter admodum videbam enasci venæ trunculum, & ab hoc duos alios ramulos proficisci, qui meatus illi fuerint sanguiferi, quos ad utramq; tunicam ambientem vitellum, & albumen protēdi ille dixerat. Sum autem omnino ejus sententiæ, ut ejusmodi vias credam esse venosas, ac pulsatiles, sanguinemque in ijs contineri puriorem, principalium membrorum generationi, jecoris nempè, & pulmonis, miliumquè idoneum: adeo ut rectè dixerit Philosophus, tertia die signa apparere, an ova fœcunda sint futura: licet ejusmodi observatio in majorum avium, utpote Cycnorum, Anserum, ac id genus aliarum ovis locum minime habeat. In ejusmodi enim, ut idem Philosophus testis est, paulo tardius ea signa apparent. *Quarta* die bina videbantur puncta, & quodlibet eorum sese movebat: quæ haud dubio cor, & jecur fuerint, q̄ viscera in ovis triduò incubatis idem dixit. Apparebāt item duo alia puncta nigricantia, nempe oculi: & jam luteum manifestè ad acutam ovi partem, ubi major calor est, & spermatis vis sese receperat. Trahitur autem à spermate illud pro carnis generatione, ut in omnibus animantib. fit, quæ sibi simile generant. *Quinta* die non amplius punctum illud, quod cor esse diximus, extra videbatur moveri, sed obtegi, ac cooperiri, & duo illi meatus venosi evidentiores conspiciebantur, alter vero major altero: nec verum est, quod Albertus scripsit, apparere in tunica illa, quæ albumen includit: nisi forte id de tertia tunica, seu secundaria dixerit, cui evidenter venæ insunt; nam alioqui in illa nullius venæ vestigium inerat. Harum venarum insita vi reliqua albuminis portio quasi in palearum colorem immutatur. Videbantur etiam ramuli ad locum tendere, in quo caput formatur, eo scilicet puriorem materiā, à qua caput, ac in eo cerebrum fiat, una cum virtute formatrice deferentur: Erat autem capitis fabrica valde rudis adhuc ac informis: oculi vero conspectiores, atq; erui quasi magnitudine. *Sequenti dein' die* ablato superiori partis obtusæ putamine, ejectisq; duabus prioribus tunicis, tertia evidenter cernebatur venulis referta: de hac locutū fuisse Philosophum arbitror cum inquit: Membrana etiam fibris distincta sanguineis: atque hæc meo judicio secūdina dici potest. Dein inter hanc, & quartam membranam, quæ fœtum involvebat, humor erat aquosus: quem autumno serosam albuminis partem esse, quæ post natū fœtū superest, tanquam ad generationem

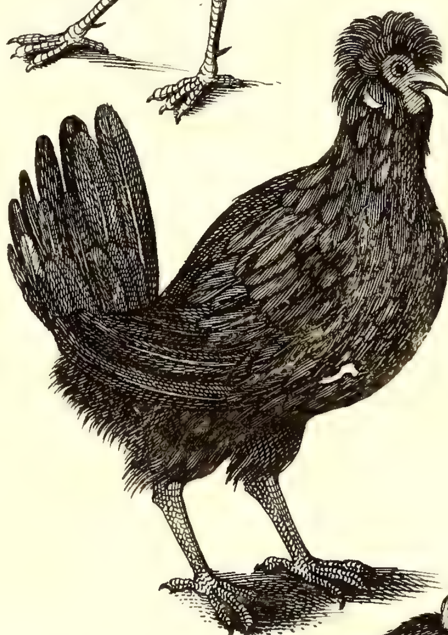
Gallus Indicus.
Welscher han.

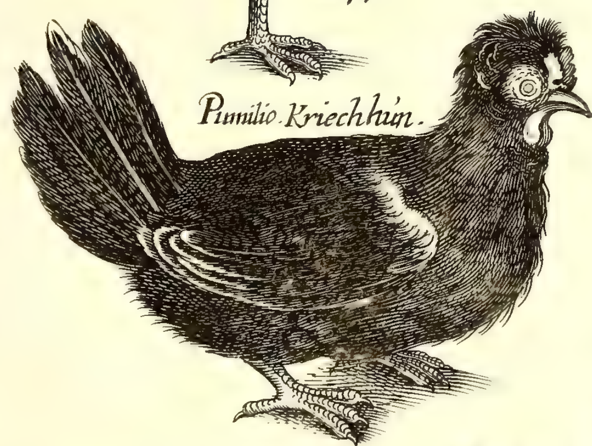
Gallus cornutus.

Gallus Patauinus.

Gallina Patauina.

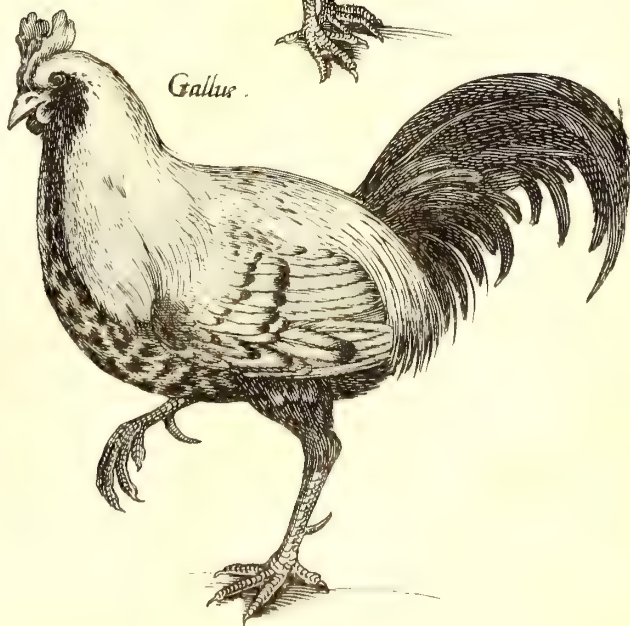
Pumilio. Kriechhün.

Gallina.
Henne.

Gallus. Han.

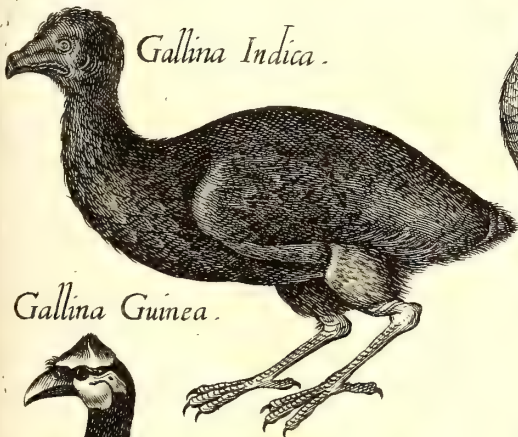
Gallus.

Gallus Turcicus.

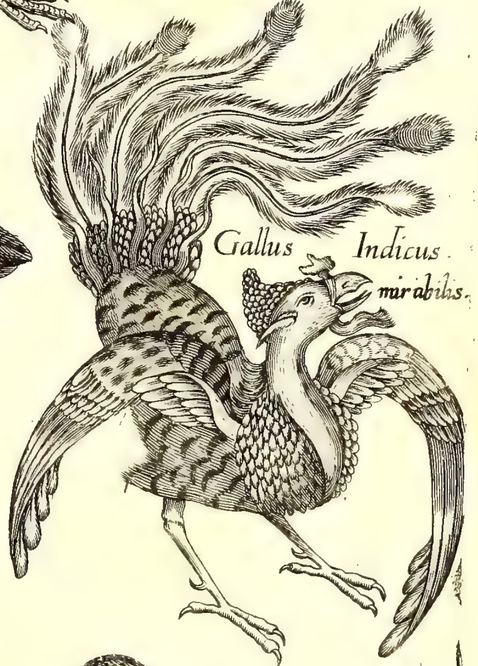

Gallina Turcica.

Gallus Persicus.

Gallina Persica.

Gallina Indica.

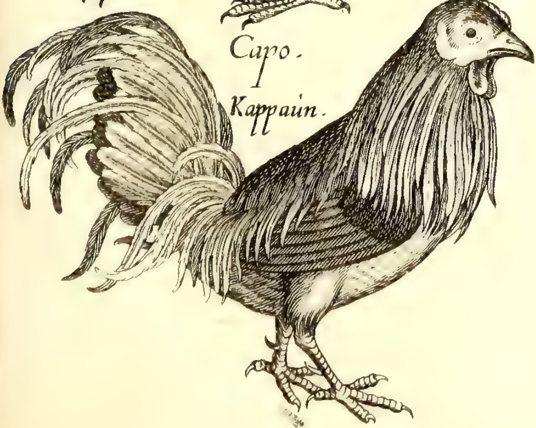

Gallus Indicus.

Gallus Indicus.
mirabilis.

Gallina Guinea.

Gallina lanigera.

Gallus palustris.
murhan.

Capo.
Kappaun.

nem inepta. Eam vero membranam innuere videtur Aristoteles à meatibus illis venarum ortum ducere, quatenus scilicet vi fibrarum à venoso illo meatu ortarum in palearum, vel sanguineum colorem immutatur. Cernebatur deinde totus fœtus moveri, & oculi jam majores erant, quam in pręterita die: at partes inferiores, thorax nempe, venter, & pedes, erant valde imperfectę, nec discerni adhuc poterant, & rostrum erat muccosum: ut rectè dixerit Aristoteles: pars inferior corporis nullo membro à superiori distingui inter initia cernitur. Caput denique tota inferiori corporis parte majus erat. *Septima die* aperta quarta tunica fœtum conspeximus parvum adhuc, ac indistinctum cum oculis tamen magnis, triplicique in illis humore, crystallino nempe, vitreo & aqueo. Aperto capite jam cerebrum apertè cernebatur, minus verò reliquæ partes. Unde dicebat Philosophus. Paulo post (intelligit meo judicio diem quintam vsq; ad nonam inclusivè) & corpus jam pulli discernitur, exiguum admodum primum, & candidum, cōspicuum capite, & maxime oculis inflatis, quibus ita permanet diu, uti nos conspeximus: & sero, inquit, decrescūt oculi, & se ad ratam proportionē contrahūt; quod quidem verissimum est: siquidem in quarta decima, aut quinta decima die aliquantum resident diminuti propter caloris digestionem. *Octava* rursus *die* oculi majores adhuc videbantur, utpote ciceris fere magnitudine. Totum corpus tunc sese velociter movebat, & jam crura, & alæ distinctè cerni incipiebant. Rostrum tamen interim muccosum adhuc erat. Sed fortè quispiam quærat, cur prius superiores, quam inferiores partes in ejusmodi formatione appareant: cui responsum velim, virtutem, seu facultatem formatricem in superioribus magis quam in inferioribus vigere, quod spiritales sint, & per consequens plus caloris obtineant. Cæterum isthæc omnia, quæ hac die videbam, *sequenti* manifestiora apparebant. *Decima die* non amplius caput toto corpore majus erat, magnum tamen, ut in infantibus etiam videmus: magnitudinis autem causa est humidissima cerebri constitutio. Quod vero Aristoteles dicit oculos fabis majores esse, id profectò minime verum est, si de vulgaribus nostris fabis locutus fuerit, cum alioqui ervi, vel ciceris albi, magnitudinem non excederent: atq; hinc etiam nō absurde quispiam colligat fabas antiquorum fuisse rotundas, quales araci sunt, quem ideo fabam veterum quidam existimāt. Neque etiam verum est: quod tradit, tunc scilicet oculos pupillis adhuc carere. Etenim hæ non tantum hac die apparebant, sed duabus etiam præcedentibus, una cùm omnibus partibus ac humoribus. Quod vero ait, detracta cute nihil solidi videri, sed humorem tantum candidum, rigidum, & refulgētem ad lucem, nec quicquam aliud, id de crystallino humore mihi dixisse videtur, qui tamen haud solus apparebat, sed vitreus quoq; & albugineus, unde non parum hallucinatus videri potest Philosophus, uti etiam Albertus, qui eo tempore nil duri, & glādulosi in iis reperiri existimat, cum crystallinus humor solidus sit, ac quā maxime conspicuus. *Eadem* item *die* vidi omnia viscera, nempe cor, jecur, pulmonem. Cor autem, & jecur erant albicātis coloris: & cordis motus non solum apparebat, antequam fœtum aperirem, sed jam secto etiam thorace moveri videbatur. Erat autem pullus involutus quartæ illi membranæ plurimis venis refertæ, ne in humore iaceret. Cernebam etiam vasa umbilicalia prope anum ad umbilicum deferri, ibique inseri, ut cibum per illum petat fœtus. Vidi denique, quod Aristoteles non advertit, in dorso prope uropygium pēnarum principia nigricantia menti humani cuti non absimilia, cui pili abrasi sint. *Die subsequenti* hæc omnia erant manifestiora, & in superioris rostelli extremitate erat quid albidi: cartilagineum, & subduriusculum, quod rursus die decima tertia magis erat conspicuum. Erat autem rotundum milij grano haud absimile. Sagacissima rerum parens natura id ibi fabricasse videtur, ut impediat,

pediat, ne rostello suo vel venulas, vel membranulas, vel alias quascunq; tenerrimas particulas pertundat. Ajunt mulierculæ, pullos iam natos cibum capere non posse nisi prius id auferatur. *Decimaquarta* die pullus iam totus plumescebat. *Decimaquinta* in digitis ungues albicātes apparebant. *Die vero decimasexta* ovum aperire placuit in opposita parte, ubi nativa tunica, sed unica tantummodo apparebat, eaque alba. Alteram enim quam in altera parte semper videram, hic observare minime datum est. Itaq; dubitabam an ea tantum pro albuminis tutela nata sit, cum scilicet ovum non sit recens, vel ad pulli defensionem in ovo incubato. Nam indies illa magis magisq; decidere videtur, & fœtum sequi, qui sui gravitate deorsum decidit. Aristoteles etiam unicam tantum esse eiusmodi tunicam his verbis innuere videtur. Sunt, inquit, quandoq; locata ova hoc ordine, prima postremaq; ad testam ovi membrana posita est, non testæ ipsius nativa, sed altera illi subiecta: liquor in ea candidus est, quasi diceret, omnes partes in ovo locatæ sunt hoc ordine: nempe prima, postremaq; ad testam ovi membrana posita est. Intelligit meo judicio per primā, & postremam membranam, eas membranas recēs in incubato ovo genitas, eas videlicet, quas aliquoties appellavi tertiam secundinam, & quartam, quam involventem fœtum dixi. Nam cum dicit testæ nativam non esse, ostendit nec primam, nec secundam esse, quæ ab altera ovi parte reperitur. Videtur igitur excludere hanc nativam sive primam, vel secundam, & intelligere tertiam, quam secundinam sæpe vocavi. Cum verò dicit, sed altera illi subiecta, intelligit eandem, secundinam nempe testæ subiectam, quod vel ex hoc maximè liquet, quod cādidum in ea liquorem inesse dicat. Is enim, ut supra ostendi, inter tertiam & quartam continetur. Hinc manifesto errore Suessanus convincitur, qui ex Ephesio per primam interpretatur eam, quæ testæ adhæret, per postremam vero, quæ albumini. Quæ omnia à nobis observata quotidie in sequentibus diebus evidentiora, utpote in perfectissimo pullo apparebāt. *Die vero vigesima* pullus putamine à parente Gallina ablato hora vigesima secunda sua sponte exivit. Post exclusionem reperiri in putamine tunicas duas albas nativas una cum duobus aliis in incubatu genitis secundina nēpe, & quæ fœtum ipsum involverat, in qua excrementum adhuc inerat subalbidum. Evidenter adhuc apparebāt in pullo tria illa *vasa umbilicalia*, duę scilicet arteriæ, & vena una, & orificium umbilici valde erat contractum. *Vena* vero jecori per alium rarum, qui rectà ad illud tendebat, inseri videbatur. Mirum autem erat, quod extra id nihil lutei appareret, cum tamen in cavitate abdominis, ubi intestina sunt, prope anum pullus per umbilicum totum fere id absorbuerat, simul cum quinta tunica, quę id involverat. Tanta autem ibi lutei inerat copia, ut vix duplo plus sit in ovo nondum incubato. Aristoteles etiam scripsit, decima ab ortu die, si alvus abscindatur, aliquid adhuc lutei in ea conspici. Sed consideratione inprimis dignum est, quomodo ejusmodi membrana, quam una cum vitello à pullo absumi diximus, post eiiciatur. Videtur autem dicendum, quod per eandem viam, umbilicum videlicet, regredi debeat, vel per anū, quod potius credo. Tunicę huic duo vasa implantātur, quorum unum arteriam esse, & à corde proficisci, pulsus indicat: alterum vena est, deferturq; ad intestina, lutei videlicet vehiculum: Hepar erat coloris admodum lutei, forte quod ex luteo per venas attracto nutriatur. *Hactenus Aldrovandus.* Auxit naturæ dotes ingenium. Fœminas habebis si lunâ plenâ nata, eādē supposueris. Eo colore nascentur, quo tincta ova fuerint, pulcherrimi excludentur, si cum Palumbi mare Gallina creverit, & ne de mōstrosis laboremus, à Johanne Baptista Porta absq; causa provisum est. Solent in partu numeroso quòd conceptus cohæreant sępe monstra nasci; nec vel geminas vel quadrupedes pullos, nulla sectis membranæ vitellis, vidisse, rarum est.

ARTI-

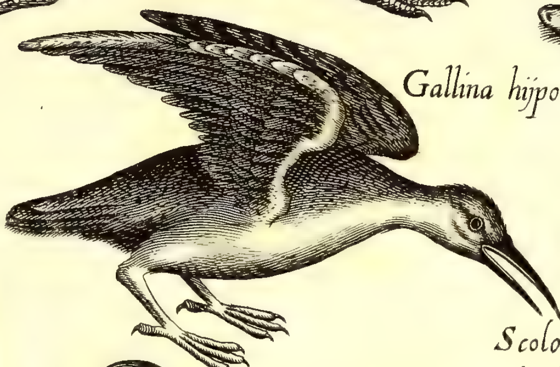
Tab: 31

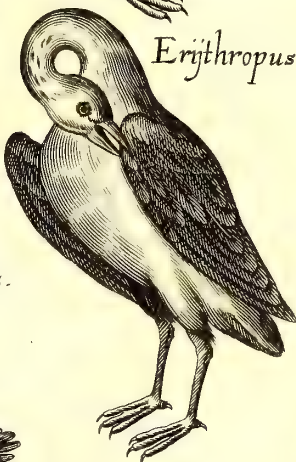

Erythra.

ARTICULUS II.

De Gallis Gallinaceis & Gallinis in specie.

PUNCTUM I.

De Gallinis Patavinis, Pumilione, & aliis quibusdam monstrosis.

HActenus de Gallis & Gallinaceis; in specie occurrunt nobis Gallinæ, Pumilio, Patavinæ, Gallinæ Turcicæ, Persicæ, Galli Scotici sylvestres, Palustres, Galli & Gallinæ Indicæ, Gvineenses, Capi. Gallina PUMILIO seu Nana, quam Aldrovandus describit, erat ferè tota nigra. Majores alarum pennæ in extremitatibus candicabant. Maculis in collo mediam lunam æmulantibus ornabantur. *Oculos* macula sublutescentis coloris rotunda ambiebat. Caput erat cirratum, Paleæ & crista intensius rubebant. Ungues impensè candicabant.

Ex PATAVINIS Gallina tota ex nigro virescebat. *Cristam* gerebat exiguã coloris vix rubri. Pellicula quam propè aurium foramina obtinent, albebat. Mas quinq; duntaxat coloribus ornabatur, nigro, albo, viridi rubeo & luteo. Corpore erat ater, caput cirrhatum, cirrhi radices erant albæ, rostro & pedibus luteis. Visa aliquando Gallina tota candida, cristata, visa & alia in lapideam substantiam inter parietes cõversa, caudiculis suis absque pennis histricis instar horrida. Dantur & pedibus pennatis seu hirsutis quarum descriptionem apud Aldrovandum vide. Cristam Gallus habebat duplicem non admodum magnam. Visi aliquando & monstrosi. Tacebo gallinam quæ tres pedes, tertium propè anum enascentem habebat, pullum, qui totidem instructus, tertium velut ex Uropygio enatum ostentabat. Nihil vel de eo dicam, cui pes è podice natus, quinq; digitis instructus, visebatur, vel cui seu quatuor, priores imperfecti & pallidi, perfecti & lutei posteriores, seu quinque erant, vel de eo pullo cui quatuor alæ erant: nõ tantum contrarium alarum pennæ situm; sed & cervicis plumulas caput versus cirri instar erectas. Tagliaferus Medicus observavit in quodam. At qui in aula Hetruriæ Ducis visebatur Gallus, habebat caput & paleas ex plumis militum, conos quibus galeas exornant æmulantibus duos in fronte pennarum calamos velut duo cornua surrectos; totidem ab utraque rostri propè nares parte, qui in extremitate plumas tenuissimas setarum instar edebant, unum in cervice, qui à principio ferè ejusmodi setis ornabatur. Pennæ veluti squammas toto corpore æmulabantur. Propè Uropygium qua cauda exit tuberculum rotundum & subalbidũ visebatur. Cauda carnosa, pilis nuda, in extremitate floccum album habens propendebat. Tibiæ velut ocreis induebantur.

(Aldr. l. 14. Ornit. c. 5.)

PUNCTUM II.

De Gallinis Turcicis, Persicis, Gallo Scotico Sylvestri & Pallustribus.

TURCICUS Gallus, quem Aldrovandus describit corpore erat candicante. Alis & alvo nigris. Cauda partim viridi partim nigra. Tibiis & pedibus subcæruleis. Toto corpore, modò argẽteis, modò aureis lineis variegato. Gallina tota erat alba, maculis ubiq; nigris conspersa, pedib. subcæruleis. Visa & alia cum pedib. cæruleis ex albo & nigro maculata. Post carneã cristam, aliam ex pennis albis Alaudæ instar habebat, ut in icone expressum est.

PERSICUS cristã veluti caudam obtinebat, pedes cinereos, ipse totus niger erat. Gallinæ totæ coloris ferruginei visuntur.

Gallus SCOTICVS sylvestris Phasiano carne ac magnitudine est simillimus, sed nigrâ plumâ, rubentibus admodum palbebris. Mas collo, pectore, alis, coxisque punctis rubicundis (Boeth. in descript. Scotiæ.)

aſperſus eſt; fœminam leucophæam, maculæ nigræ variant. ſupercilia & barbulæ in utroq; ſexu maculis nigris aſperguntur. Similis eſt huic ille quem Turnerus Morhenā vocat. Mas enim totus ſplendeſcentis eſt nigredinis, eam caudæ partem, quæ podicem tegit, quæq; alba eſt ſi exceperis. Caput ruber ſed corneus cirrhus tegit, & circa genas duo veluti lobi rubri & carnei. Fœmina tota maculis diſtincta eſt, & à Perdice niſi major eſſet, & ruffa, magis ægrè dignoſcitur. Degunt in deſertis, & erica conſitis locis. Granis, & ſummis erucæ germinibus, veſcuntur.

Gallo PALVSTRI corpus eſt ſubruffum aut ſufflavum, punctis nigricantibus undiq; diſtinguitur. An idem ſit cum illo qui frumento abſtinet, & enaſcentibus minutisque Cytiſi folijs veſcitur, ut Boethius prodidit, dubito.

PVNCTVM III.

De Gallinaceis & Gallinis Indicis.

GAllum INDICVM duplicem nobis Aldrovandus exhibet. *Primus* eſt auritus, tridactylos, nulli volucrū generi pulchritudine inferior. *Roſtrum* illi in ſuperiore parte aduncum, totum rubrum. *Caput, pectus*, & *venter* integer colore roſeo diluto, qui in pectore maculis ſub roſeis dilutiorib. exiguis, in ventre longè majoribus, quas alba linea tranſcurrit, inſigniuntur. *Criſtas* habebat duas, carneam unam, quæ propè roſtrum eſt, inter quam & roſtrum ſuperius, macula oblonga cærulea eſt: alteram pennis luteis propè primam criſtam parvis, mox majorib. quæ ſurſum primò aſcendunt, mox deſcendunt deorſum, conſtantem. *Oculi* eundem ferè qui in homine eſt præ ſe ferebant ſitum, oblongum ſcilicet, in cujus medio illi poſiti. *Aures* habebat erectas aſininis non abſimiles. *Alas* admodum diverſi coloris. *Caudam* duplicem. Priorem exiguam, quinq; pennis ruberrimis conſtantem. Aliam novem longiſſimis, diverſum colorem obtinentibus. De *collo* ſuperiori & Vropygio pennæ cæruleæ albis calamis ornatæ dependent. *Alterum* ſimpliciter Indicum idem nominat. Coloris toto corpore erat aterrimi. *Roſtro* ſuperiore adunco, utroque caput verſus luteo, cætera atro. Vbi foramina narium alijs, ibi rotūdum quid & luteum ceraſi magnitudine conſpiciebatur. Criſtæ loco cirros gerebat. Cauda & calcaribus carebat. Tibiæ pedesque tabellis albicantibus præditi erant.

Gallinas INDICAS, tres idem exhibet. *Primam* colore corporis fuſo. Capite cirrhato, roſtro in medio tuberoſo, albicante, nigris maculis inſignito. Coxis ex ferrugineo luteſcentibus. Cauda nulla. Vropygio, ſimiæ inſtar, nudo. *Alteram* corpore à roſtro ad caudæ extremitatem exiguo, ad cæruleum vergente, roſtro recurvo & rubicūdo. Cauda longa, ut in Pica extenſa, candida, & lineis nigris conſperſa; quæq; in fronte tuberculum magnum, figurâ ficus, coloris ferè cærulei gerebat. *Tertiam* colore fuſco, in collo & alis ad cinereum vergente, roſtro rubicundo, ſed non adunco, tuberculum ſimile in fronte gerentem. *Numidica* dicebatur.

PUNCTUM IV.

De Gallinis Gvineis.

GAllinæ Gvineæ à regione ita dictæ, Perdices Terræ novæ quoq; dicuntur. Corpulentia vix noſtrates Gallinas ſuperant, iisdemque quoad mores & vocem ferè ſimiles ſunt. Peculiare ipſis acervum quendam pilorum ſupra caput obtinere, ſed qui in anteriori parte reflectuntur, à prima vertebra aut oſſe colli procedēdo per poſteriorem capitis partem. Gallum Mauritanum ita Geſnerus ex Cajo deſcripſit. Pulcherrima inquit avis eſt, magnitudine corporis figurâ, roſtro & pede Phaſiano ſimilis, vertice corneo in apicem corneum à poſteriori parte præcipitem, in anteriori leniter acclivem elevato, armatus. Eum natura videtur inferiori capitis parti tribus veluti laciniis ſe promittentibus committere atque deligare: inter ocu-

Bellonius l. 5. de Avib. c. 9.

oculum & aurem utrinque una omnibus ejusdem cum vertice coloris: ita ut insideat capiti eo modo quo Ducalis pileus Duci Veneto, si quod jam adversum est aversum fieret. Rugosus is est inferius per circuitum; quâ se attollit in directum in summo collo ad occipitium, nascuntur erecti quidam atque nigri pili in contrarium versi. *Oculi* toti nigri, æquè & in orbem palpebræ & cilia. Si maculam in summa & posteriori parte supercilij utriusque demas. Imum *caput* per longitudinem utrinque caro quædam callosa colore sanguineo occupat, quę ne propendêt veluti palea, ut replicaretur, natura voluit, & averso ductu in duos processus acutos à capite liberos finiret. Ex hac carne attollũt se utrinq; carunculæ, quib. nares in ambitu vestiuntur, & caput in anteriori parte à cętero rostro pallido separatur. Harum ad rostrum margines inferiores, replicãtur leviter sub vtraq; nare. Quod inter verticem & carnem est à dextra & sinistra parte, squammosâ duplici incisura notatæ: in posteriori nulla sed læves, & veluti punctis quibusdam sui coloris resperfę. Color illi in faucibus exquisitè est purpureus: in cętero corpore per summa contuenti, qualis cõsurgit, si album & nigrum pollinem, utcunq; tenuiter tritum, colori fusco rarius aspergas, nec tamen cõmiscens. Tali colori maculæ ovales aut rotundæ per totum corpus inesse visuntur, per summa majores per ima minores comprehensæ intervallis linearum, ut apparet in plumarum compositione naturali, qua se mutuo intersecãt obliquo hinc inde ductu per summa tantum corporis, non item per ima. Id non ex toto corpore solum deprehẽdes, sed ex singulis avulsis pennis. Superiores enim obliquis lineis se intersecantibus, aut si mavis, orbiculis quibusdam ex albo & nigro, ut dixi polline confectis, & per extremitatem cõjunctis; ut in favis aut retibus, maculas ovales aut rotundas, in spaciis fuscis comprehendunt, inferiores non item. Vtræq; tamen simili lege positæ sunt. Nam in alijs plumis ordine ita junctæ sunt, ut ferè triangulos acutos faciant; in aliis ut ovalem figuram repræsentent, &c. *Vox* illis divisus sibilus non sonotior, nec voce Coturnicis major. similem Gallinis communibus scribit Bellonius. Fœcundæ sunt, & in nutriendis pullis sedulæ.

ARTICULUS III.

De Capo.

CAporũ tot sunt genera quot Gallorum, & sola castratione ab his differunt. Capitis tamen juba major est quàm Gallis, caudæ pennæ longiores sunt, & calcaria in majorem mollem excrescunt. *Vox* etiam magis demissa & rauca. Scaliger unum insigni magnitudine, perpetuum convivam habuit, qui cum ater fuisset totus, anno quarto evasit candidus, quanquam erant alij quibus nulla pluma nigra fuerat. Duobus olim *castrabantur* modis, lumbis nempe adustis candente ferro, aut calcaribus ad infima crura usque. Hodiè vulnere tanto quantum digito superius lumbos subsepto, ubi testes adhærent immittendo sufficit, inflicto, testiculi per posteriora evelluntur. Mori interdum contingit, si erratum fuerit: & Gallum à castratione ita intumuisse Aldrovandus observavit, ut pellis digitis pulsata, tympani bellici instar sonum ederet. Brevi quidam *pinguescere* scribunt, si cerevisiam aquæ loco apposueris. *Arist. H. A. l. 9. c. 50. Varro de R. R. l. 1. c. 2. Plin. H. N. l. 10. c. 21. Columella. R. R. l. 8. cap. 2.*

Vsus in cibo multus est. Optimum enim sunt nutrimentum & perfectum generant sanguinem, ut omniũ avium laudes quãtum ad obsonia pertinent, una caro Gallinacea, cujus patina stomachum juvat, pectus lenit, vocem sonoram facit, corpus obesat, Platina comprehendat. Maximè circa sex, septem, vel octo mensium ætatem probantur. In *Medicina* jus caponum ad virium restaurationem commendatur. Quidam ossa crurum medicamentis ad alba mulierum menstrua, immiscent. Alij Fistulæ indolenti pelliculam ventriculi interiorem, in sole torrefactam, & in pulverem redactam inspergunt. Græci asserunt, fabæ semina caporum sanguine macerata, ab adversantibus herbis immunia fore; *Vsus.*

& si pridie quàm seruntur aquæ simplici infusa fuerint, citius nascituras; sin nitrata difficilimam coctionem non habituras.

CAPUT III.

De Avibus, quæ se pulverant simul & lavant.

ARTICULUS I.

De Columbis.

a *Varro l.3. de re rust.* AVes, quas Latini Columbas, seu quod in culminibus villarum degere soleant; seu quod bibentes rostrum aquæ diutius immergant, ut Hermolao videtur. (κολυμβᾶν Vrinare est) seu quòd lumbos frequenter colant, ut Alberto M. placet, dicũt, Græcis περιστέραι, & περιστέροι, πέλειαι aliquando τρηρῶνες πελῆρες, & εὔριπι apud Homerum, Hesychium, Phavorinum & alios dicuntur. Descriptionem non est, quod apponamus. Proprium omnib. utraq; connivere palpebrâ. Aristoteles *k* pedibus & unguibus cucullum repræsentare dixit. *Internas* si spectes partes *l* Ingluviem parvam & ferè rotundam ultra ventriculum, id est geminos sinus habẽt; unum in quo merguntur recentia, ut guttur: alterum, in quem ex eo dimittunt concoctione maturata. *Ventriculus* ipsis *m* ferventior. *Lien* tam exiguus, ut visum fugiat. *De felle* inter eruditos non constat. Sunt qui habere negant, *n* Galeno ridiculi, sunt qui affirmant, seu in Vropygio vel dorso, quod verisimile non est: seu non eo loco, quo cętera animantia, sed & inter eas alijs ventri aliis intestino jungitur. Cysti carere dum affirmat Galenus, ne decipiatur metuo.

k *l. 2. de partib. Anim. c.13.*
l *Arist. H. A. l.3. c. ult.*
m *Arist. l. 3. de partib. c.7.*
n *de atra bile.*

Locus. Quantum *ad Locum*, ubiq; ferè conspiciuntur. Ingens olim earum in Assyria circa Ascalonem quia sacræ, *o* & lege edi vetitæ; in *p* Cypro, Papho, Cythera, Sicilia, Cnido, quia Veneri dicatæ, copia. Tanta apud Pœonas & Illyrios, ut incolas militari contra eas ordine exire, Textor *q* nescio cujus fide, prodiderit. Nil de portu, & navali, Thisbæorũ, Insula Columbaria *r* Solini, quæ in Tyrrheno mari sita est; Lucaiis insulis, in quib. columbis quãdoque onerantur naves, regno Pegu, Fessa, & aliis dicam. Amant verè propter innatum pavorem eminentia loca: naturaliter tamen specus & latebras quærunt, quæ de *nidulatione* in arboribus *s* dicuntur, Palumbis potius competunt. *Sexum* difficulter, nisi interiora scrutentur, discernas. Vox tamen exigua fęmellam, gravior marem prodit.

o *Euseb. præpar. Euang. l. 8. c.5.*
p *Athen. l.14.*
q *in cornu copiæ.*
r *Polyhist. c.9.*
s *Horat. l. 1. oda. 2.*

Coituri mutuo se exosculantur, & senior quidem primum congressum ab osculo exorditur, sequentem sine osculo celebrat, *t* at junior quoties libet coire, osculatur, observatum tamen sine osculo marem *u* admitti, si fœmellæ ereptus post triduum eidem restituatur. Si mares desunt, ruunt in mutuos amplexus fœminę, ita singulis diebus ad octiduum & ultra hypenemium ponitur. *Ovum* quinto à coitu die perficitur: per oblivionẽ factum, quod † Plinius intra decem maturescere scripsit, & fœmina sæpè ipsâ quâ peperit, postridie *x* aliquando, marem repetit, ut fortè ad partum alterius ovi alacrior accedat. Vexata, vel spontè paulò morosior, ovum per tristitiam retinet. Bina ferè *z* ponuntur, ita natura moderante, ut aliis crebrior sit fœtus, aliis numerosior. Sed & quia volaces, *a* consumitur volatu materiâ, & in alas pennasque abit. Ex priori marem, fœminam ex posteriore edi veteribus *b* creditum, visæ tamen binas fœminas aliquando, binos aliquãdo mares uno exclusisse partu. Benè autem Plinius crebriorem iisdem fœtum innuit, & falsò ἄγονον appellavit Varinus. Singulis namque seu *c* tricenis, seu quadragenis *d* diebus concipiunt, pariunt, incubant, & pullos enutriunt. Continuatur toto anno fœcunditas, si locum *e* apricum; unde Ægyptiæ *f* duodecies pariunt; & cibum, quem facilè acquisitum eximio corporis & ventriculi calore nullo negotio conficiunt; (hæc fœcunditatis causa Aristoteli) habuerint, si horum aliquid deest, à bruma *g* ad æquinoctium hybernum otiantur. Sic duodecim ex eis imo tredecim *h* & quatuor-

Generatio.
t *Arist. H. A. l. c.2.*
u *Aldrov. Ornithol. l.11. c.1.*
† *Plin. H. N. l.10. c.*
x *Athẽ. l.9.*
z *Plin. l.10. c.52. H. N.*
a *Arist. de Anim. Gener. l.3. c.1.*
b *Arist. 6. H. A. c.4. Plin. H. N. l.10. c.48. Ælian. l.1. var. Histor. c.1.*
c *Arist. H. A. l.6 c.4.*
d *Varro l.3 de re rust. c.7.*
e *Idem l.5. c.13.*
f *Plin l.10. c.53.*
g *Varro. l. 3. de re rustic. c.7.*
h *Plin. l.10 H. N. c.58.*

tuordecim, haberi possunt paria. Æstate enim binis interdum mensibus terna edunt, sæpè inter pullos ova inveniuntur, & alij provolant, alij erumpunt, hi rursus simul *i* ac creverunt, & robur habent, cum matribus pariunt, & quanquam *k* Aristoteles intra annum eos coire, semestres incipere Venerem agnoscere scribat: Plinio tamẽ quinquemestres fœtificare scribenti, Albertus & experientia subscribunt. Non est ergò mirum quod M. Varronis temporibus, quinq; millia columbarum quandoque in uno peristeroptrophio colebantur, cum vel decem paria paucis annis in talem numerum excrescere queant. *Incubatio* maris & fœminæ *l* perficitur opera, hęc noctu, ille interdiu incubat, de tempore inter scriptores non constat. Plinius, æstate octavo decimo die excludere putat, *m* vicesimo aliàs. Apud *n* Aristotelem, quod ovum prius editum fuerit, intra vicesimum diem & absolvitur, & excutitur à pullo. Pertundunt ovum pridie quam excludatur pullus. Alberto denique completur septem in utero diebus, fovetur per quatuordecim, postea fisso ovo, pullus exit. Experientia ab Aristotele militat, qui *o* etiã cœcos & imperfectos, quod, quia pauciparæ sunt, copiam alimenti cum prole parere soleant, pari affirmat. Possunt ab ortu *p* versicolores haberi; si miscentibus jam oscula maritis,

Stragula flammeolis oculis rubrosque tapetes
Et vestes ostro perfusas objicit anceps.

i Varro l.3. de re rust. c.7.
k H.A. l.6. c.4.
l Athẽ. l.9. c.16.
m Plin. H. N. l.10. c.58.
n Arist. H. A. l.6. c.4.
o 4. de Generib. c.6.
p Oppian. l.1. de venat.

Aetas. *Vitam* columbarum octonis annis Plinius *q* definivit; quos etiam allectricibus, excœcatis Aristoteles *r* tribuit. Albertus domesticis viginti annos adscribit. Athenæus *s* ad triginta producit, fuit, quæ viginti duos annos vixit, & semper, excepto ultimo generavit.

q Plin. H. N. l.10.
r Arist. H. A. l.9. c.7.
s Athen. l. 9. Dipnos.

Vox. *Vocem* per γογγύειν, γογγύειν, τονθορίζειν, & τρίζειν, quod Latini gemere, murmurare, & meditari dicunt, expressere Græci.

Volatus. *Volatum* quod attinet, nullæ domesticarum neque longius domo, neque diutius abvolant, sed & altè per aera volitasse, in Paphlagonia Bellonius *t* observavit, ut conspectum effugeret, seu ijs cum aëre tanta intercedit familiaritas, ut securius in eodem degant: seu alia causa. Celeritatem multi testantur *u* authores, hujus opera uno eodemque † die victoria Taurosthenis ex Olympia Æginum parenti ipsius nunciata est. Sueta intecta fides, ut Hircius & Brutus in *x* Mutinensi obsidione, Leydenses in sua; Romani in Circum vel Theatrum euntes, quæ vellent domum nunciaturi; * Ægyptij, Cyprij, & Cretenses nautæ ad terram appropinquantes; Benẽses † Cattiæ urbis incolæ eis usi tanquam tabellionibus fuerint; effecit. Frustra vallum & vigil obsidio per cœlum eunte nuncio. Duplicatur celeritas, dum se à rapacibus insectari sentiunt. Sed & strepitum in volatu *y* quandoq; edunt, quã ostentatione, ut vinctæ præbentur Accipitri implicatis strepitu pennis, *z* qui non nisi ipsis alarum numeris eliditur. Speculatus occultus fronde latro, & gaudentem in ipsa gloria rapit.

t l.6. de Avib. c.23.
u Virgil. l. 5. Aeneid.
† Ælian. variar. l.9.
x Plin. l.10 c.37.
* Bellon. l. 6. de Avib. c.21.
† Boter. in Relationib.
y Virg. Aeneid l.5.
z Plin. H. N. l.10. c.36.

Ingeniũ. Ad *Ingenium & Mores* Columbarum pertinet, quod cum bibunt, collum *a* non resupinant, sed quia breve & amplum, multarumque aquarum capax habent, largè jumentorum more bibunt, quod

——ubi mollia frangunt
Nubila, jam longum cœloq; domoq; gregatæ,
Si junxit pennas, diversoq; hospita tractu
Venit avis, cunctæ primum mirantur & horrent,
Mox propiusq; volant, sociumjamq; in aere ipso
Paulatim fecere suum, plausuque secundo
Circumeunt hilares, & ad alta cubilia ducunt.

quod corpus primò humectant, dein pulvere *b* sese conspergunt, sic à pulicib. & omni sorde mundantur, quòd manè fœminas vagantes in nidum cõpellunt, & incubare cogunt. Sæpè ex hac causa castigatio pigrius intrante fœmina ad pullos, *c* quod conjugii fidem non violant, communemque ser-

a Athen. Dipnos. l.9. Plin. H. N. l.10. c.34. Arist. H. A. l.9. c.7.
b Arist. H. A. l.9. c.49
c Plin. H. N. l.10. c.34.

servant domum. Nisi cœlebs aut vidua nidum non reliquit,& imperiosos mares subinde etiam iniquos ferunt: quippe suspicio est adulterij quamvis natura non sit. Tunc plenum querela guttur, sæviq; rostri cibus, mox in satisfactione exosculatio,& circa veneris preces pedum orbibus adulatio. Appetunt tamen maribus defunctis, cujuscunq; coloris, non nigræ tãtum, quod proditum quibusdam,novas nuptias ; & si *d* domini jussu conjugia permutent, pristino domicilio redditæ, prioribus spretis, novissimis adhærescunt , quin & nonnullas ex maritatis cum alijs coire Aristoteles dixit: & ut nigrâ apud Ægyptios mulier perpetuò vidua, quòd pulla semper incederet significabatur: sic ingrati apud eosdem columba, quòd masculus validior factus,patrem rostro incessit,& à matre abigere conatur. Huc etiam pertinet, quod *e* mas adultos pullos, cum ex nido tempus prodeunti est , subigit,quod eis pavore perculsis(sunt autem *f* timidissimæ) med æ natium partes *g* tremunt, quòd, dum etiam sub mensis cum Gallinis conversantur, hominum consuetudine se delectari ostendunt,quod deniq; Aquilam sublimipetam abhumipeta discernere norunt, & si hic invadit, in sublime *i* feruntur,si ille, deorsum versus ruunt. Nec tacendum,recens natis pullis vel *k* terram salsuginosam, quam in locis lotio conspergi suetis quærunt; vel salis ipsius *l* grana , seu ut livorem abigant, *m* ne fascinantium noceant imprecationes; seu, ut ad recipiendos cibos præparentur; seu, quod verisimillimum, ut eis tam fœcunditatẽ quam cibi appetentiam ingerant ; inspuere, corporis mundiciei impensius studentes, nidos à fimo repurgare. *n* Helxine, herbâ ad evacuationem uti, laurinos ramulos tenues primum pro amuleto colligere , deinde ad pullorum custodiam nidis imponere. Colores suos varietatemque dispositam nosse. Memoriâ, ideo temporis, quando fœminæ in cucubitu succedendum est, nunquam mas obliviscitur, † pollere. Ita denique cicurari, ut & literas ferant, & cibum ex auribus, quib. præstigijs nebulo ille Saracenus Muhamedes usus est,capiant.

d *Aldrov. Ornithol. l.15 c.1.*
e *Arist. H. A. l.9 c.7.*
f *Ezechiel. c.7.*
g *Tzeket Chilia. 12. 433.*
i *Ælian. H. A. l.3. c.45. Arist. H. A. l.9 c.36.*
k *Arist. H. A. l.9. c. 24 Æliã. H. A. l.3. c.45.*
l *Gomesius l.1. de Sale.*
m *Athen. Dipnos. l.9*
n *Ælian. H. A. l.1. c.35.*
† *Rhodig. l.20. c.10.*

Pugna. *De Pugna* satis est dixisse,in nidorum vicinia mares pro uxoribus has pro illis pugnare. Antequam coiverint, mares adhuc cœlibes , suas alijs subtrahere conantur. Vidit & Avicenna duas pro fœmina pugnantes; hæc victori adhæsit; quem, pugnâ repetitâ, deseruit victum.

Amicitia. *Amicitia* eis intercedit cum homine. Alliciuntur in columbaria & manent, si vel humano sanguine cum pisis integris in vase figulino circumacto *p* illinantur, & pisa deglutiant, vel cranium hominis senis in iis *q* suspendatur; vel lorum quo homo *r* strangulatus est, deponatur; vel lac mulieris puellam à bimatu lactantis, occultetur. Cum capite capræ, quod excruciatũ, cum multo sale, & cumino Romano coctum, ac ibidem depositum, eos retinet. Cum Tinnunculo & vespertilionibus ut suis locis expositum est, deniq; cum vite agresti, peristerione, saliva, carlina, semine viticis, & aliis. Detinentur vel peregrinas adducunt, si aliquid horum vel in columbario sparseris, vel suspenderis in nido.

p *Gesnerus de colũbis.*
q *Albertus de Avib.*
r *Palladius l.3. c.44.*

Inimicitia. *Inimicitias* autem exercent , cum circo, ad cujus vocem perhorrescunt, quod vociferans invadat; *s* Milvo, *t* Aquilis, marinis inprimis; Bubone, qui ova exsorbet. Noctua, corvino genere, vulpibus, catis, Mustellis, *u* helleboro albo , & dentibus humanis, *x* quibus virus quoddam inest, quod & fœtus implumes necat , taceo de aliis.

s *Hont. l. Epod. ed. 16.*
t *Aelian. l. 3. de Animal. c.45.*
u *Serapio. l.4. de Methodo c.114*
x *Plin. H. N. l.11. c.37*

Morbi. *Affectus ipsorum* sunt, Pulices & pediculi, quibus nisi mundentur, macilentæ evadunt; varioli circa oculos, *y* qui mense Augusto inprimis infestant; & vitiligo ac lepra ob quam à Persis pulsas apud Herodotum *z* legimus.

y *Crescent. l.9. c.90.*
z *Herodot. l.1.*

Vsus. De *Vsu columbarum in Medicina* multa prodita sunt. Ventriculo quia sunt ferventiore , lapillos comesos conficiunt, Margaritas eis exhibitæ poliri *a* Cardanus prodidit. Pestiferis haud corripi morbis, qui carne assiduè in cibo usi fuere, ex Aegyptiorum accepimus arcanis. Odor etiam sylvestrium in aërem resolutus, ab Epilepsia & Paraly-

a *de varietate Rer.*

Columba Indica roſtro.

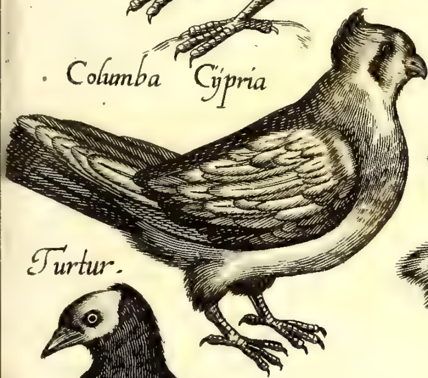
Columbus.

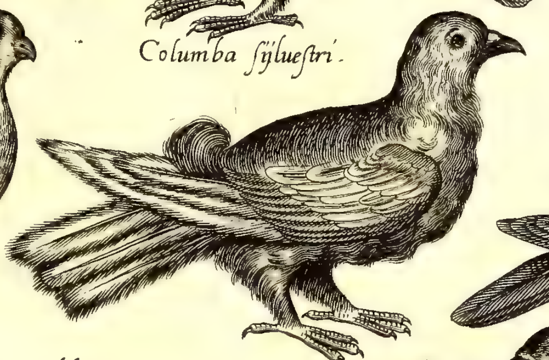
Columba Cypria

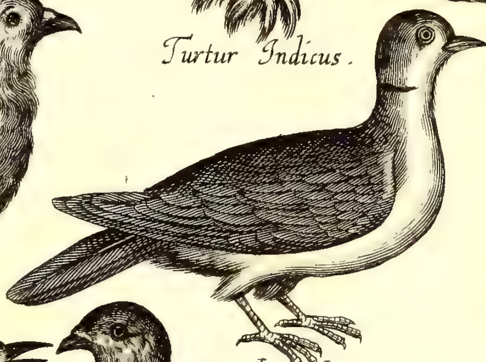
Columba ſylueſtri.

Turtur Indicus.

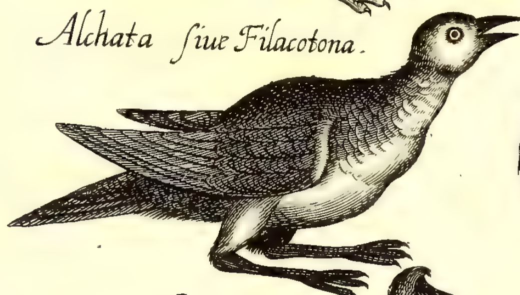

Turtur.

Alchata ſiue Filacotona.

Columba domeſt:

Columba hirſutis pedibus maior.

Columba Cypria.

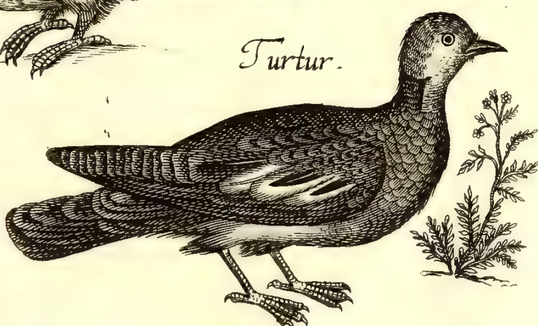
Columba Liuia.

Oncas Seu Vmago.

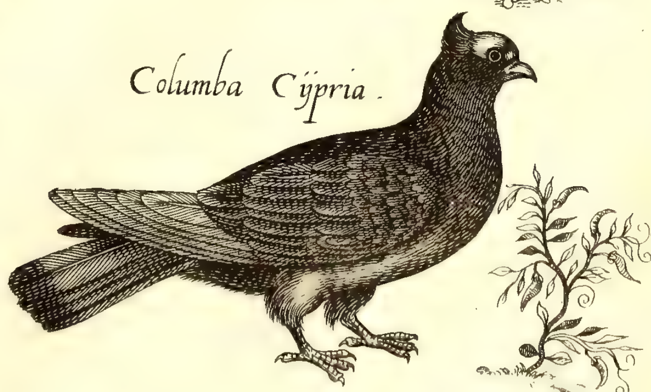
Turtur.

Columba domeſtica Varijs coloris.

Columba Cypria.

ralysi, si Villanovano & Abenzoari credimus, præservat. Cerebella cœcitatem inducendi proprietatem habere, metuo ne falsò, dicuntur, medicamentis venerem promoventib. rectè præscribi, certum. Sanguis *b* cruorem membranis cerebri emanantem cohibet, & oculis *c* suffusis eximiè prodest. Lusciosis benè illinitur. In masculis efficaciori Hierocles eundem medicamento ad stranguriam Equi admiscet. Adeps ad dysuriam cōmendatur. Pennæ primum enatæ & cum urtica ustæ podagræ dolores leniunt, ut Marcellus author est. Ovis rectè condyloma fovetur; sed desidere ante æger in aqua debet, in qua verbena decocta est. Fimus tanti est fervoris, ut ignem sæpè concipiat, & in ea *d* Mysia quæ est Asiæ pars, domus hac ratione conflagrarit. Cum hordeacea farina vel aceto mixtus, strumas discutit; arefactus, & cum nasturtij semine tritus, inveteratos coxendicis, cervicis, & lumborum dolores extirpat, ut scriptum Fernelius reliquit. Prodest *e* calculosis, si vel in aceto maceretur, illud propinetur colatum; vel in eodem septem diebus infusus, & aquæ rosaceæ instar destillatus exhibeatur. Excutit fœtū, si cum Castoreo, opoponace, myrrha, vel felle vaccino suffitus excipiatur. Emplastrum cum aceto forti, rectè super ani ficus posueris. Imbecillius tamen domesticarum stercus, validius earum quæ in montibus vagantur. De reliquis consule Aldrovandum.

b *Dioscorides.*
c *Galen. de Simp. Medic. c. 3.*
d *Galen. l. 9. de Tempore.*
e *Gesnerus de Columbis.*

Laudatus *& in cibis Columbarum usus.* Commendantur in epatico morbo ab *p* Hippocrate; in virum, post diuturnum morbum imbecillitate à Rhase; & Peguani ita iis delectantur, ut advenis, interdum vendere nolint. Sylvestres, quas elixabis, domesticis, quæ assæ, magis valent. Pulli propter molliorem succum veteribus vernales æstivis & autumnalibus (vescuntur tamen & hæ melioribus granis) præferuntur. Et videbis ex ijs, apud scriptores Messos, Crustas, Miranse Catalonicum ludebat, quod & Rui dicitur, & alia cibarii genera. Pullos tamen, caput & oculos lædere, lepram nimio usu gignere, Simeon Sethi; Cynanchen inducere Rhasis, meminere. Quod verò *q* Varronis tempore, singulorum pullorū paria ducentis nummis, & si eximia essent, singulis millib. sestertiorum vendebantur, quòd *r* Columellæ diebus sunt inventi, qui quaternis millibus nummûm bina paria mercabantur: quod deniq; *s* Plinius L. Axium Equitem Romanum ante bellum civile Pompejanum denarijs quadringentis singula paria vēditasse scribit, luxuriæ potius & delicijs quam usui adscribendum est.

p *Libro de interm. affectib.*
q *de Re Rustic. l.*
r *de Re Rustic.*
s *Plin. H. N. l. 10. c. 37.*

ARTICULUS II.

De Columbis Domesticis.

Genera columbarum tria Varro *b* posuit. *Vnum* agreste, seu saxatile, quod in turribus & culminibus villæ habetur, quod falsò Perottus πελείαδας esse credidit, quidam malè cum illo saxatili, quod in agro Bononiensi capitur, prorsus ferum, saxatilibus Varronis majus, coloris lividi, rostro rubicundo, conferunt, quodq; *c* Galeno νόμας & βόσκας, dicitur. *Alterum* clementius, quod cibo domestico contentum, intra limina januæ solet pasci. Κατοικίδιον seu Domesticum Galeno. *Tertium* ex his stirpib. Miscellum fructus causa. Aristoteli sex sunt species, nempe, *Columba, Oenas*, Gazæ vinago, *Phabs, Phassa, Pelejas, & Turtur.* Aldrovando verò ex magnitudinis ordine, *Phassa* primum, *Phabs* secundum, *Oenas* tertium, *Columba* quartum, *Livia* seu Pelias sextum, *Turtur* postremum locum occupat. Palumbum Pyrallidem, Columbam, & Turturem, nihil inter se similitudinis habere falsò à Callimacho *f* dictum, in sequentibus exponetur. In Sylvestres & Domesticas commodissimè distinguuntur. Et Domesticæ quidem, si Differentias attendas coloris, magnitudinis partium, & coitus, ratione variant. Fuere in insula Capitis viridis & Madera sylvestres adeò mites, ut domesticarum more se capi manibus paterentur. In Therapne maximas nasci ait Perottus, Spoleti perexiguas. Tantum duodecim

Genera.
b *l. 3. de re rust. c. 7.*
c *l. 10. de Compos. simpl. Medicament.*
f *Ælia. l. 1. varia. hist. c. 15.*

decim passuum millia efficiunt discrimen. Habentur in Norvegia totæ albæ, quas & alibi vulgatissimas conspicias. In *g* Græcia eo primum tempore visæ sunt, quo Persicus exercitus circa Athon montem interiit. In Eryce *h* Siciliæ ingens numerus unum rubrum tanquam Ducem sequitur. In Persia *i* deniq; Columbi si qui sunt, oblongo & anserino illi sunt collo. Genera tam indigenarum quam Exoticarum plurima apud nos sunt, quæ an veteribus cognita fuerint, jure dubitari potest, etiamsi Romanos Columbarum amore insaniisse *d* Plinius prodiderit. Sunt *Gutturosæ* vulgaribus domesticis duplo ferè majores, pedibus hirsutis, quæ inter volandum, & dum murmurant, fauces in ingentem tumorem inducunt, Plinij Campanas dixeris. Aliæ *Cypriæ*, seu ut Gesnerus nominat, Rusticæ, Anglicę, Monachicæ, seu Ferrariensis, ex quib. quædam *Cucullatæ*, cristam gerunt, & pedes vel pennis ornatos vel nudos habēt: quædam crista carentes, rostro sunt admodum exiguo, & pedibus nudis. Aliæ *Turcicæ* & *Persicæ* colore toto pullo seu betico, præter oculos, qui miniacei, pedes qui pallidè rubent, & rostrum, quod lutescit. Aliæ *Indicæ* rostro Anatis, nihil præter pedes, & magnitudinem cum columbis commune gerentes, quarum illa quam Aldrovandus Vienna acceperat, rostro albicabat, circa nares rubescebat, postremò serpentum instar subcæruleis & nigris maculis, quæ per totum fermè verticem producebātur, variegatum erat. Sub oculis macula longa alba totum caput tanquam torquis ambiebat. Aliæ, quæ, quod in honorem fœmellæ, vel suę vel aliarum post longa murmura à terra sese elevent, & ultra illas volaudo alas quatiant, Belgis *Overslagers* dicuntur. Alię *Gyratrices*, quę, dum in orbem supra fœmellas maximè obvolitant, tam fortiter alas quatiunt, ut duorum asserum simul collisorum sonitum superent. Unde remiges earum pennæ semper ferinæ fractæ conspiciuntur. Aliæ *Galeatæ*, quarum caput, cauda, remiges, semper alius coloris sunt, quàm reliquum corpus. Taceo hic *monstrosas*, quarum una in Germania propè pagum Rikenhoven capta, præter quatuor pedes, duplicem alvum habebat; altera duplici quoque alvo Bononiæ nata est; tertia bicorpor quodammodo erat, ex uno nimirum corpore, alterum par pedum remittens, cum reliqui duo alteri corpori perfectè inessent.

g *Athen. Dipnos. l. 9.c.16.*

h *Aelian.l. 4.de Animal.c.2.*

i *Scaliger. exerc. 231. c.7.*

d *Plin.l.10 H.N.c.17.*

ARTICULUS III.

De Columbis Sylvestribus.

PUNCTUM I.

De Palumbis.

Sylvestres columbæ quæ sint, præterito ex Aristotele articulo recensuimus. Primus ex illis *Palumbus*, qui vel *Major*, vel *Minor*. Hic Phabe Philosopho dictus, à nemine hactenus descriptus est. An ille sit, qui in Marchia Anconitana Palumbo vocatur, incertum.

Nomen. *Maiorem* Græci φάσσαν, Attici φάτ7αν, moderni φάσσα, Niphus Torquatum, Servius, Titum vel Titium; sed per hos fortè vultures intellexit Persius ut Aldrovandus opinatur; Villanovanus Cadonem vocant. An *Generis* diversitatem admittat, nondum liquet. Hispani *a* in quadam novi orbis insula grandiores nostris. Gustu & sapore meliores Perdicibus qui aromaticum spirabant, odorem, & quarum dissecta ingluvies floribus plena deprehensa, invenere.

a *Martyr. Decad. Oceani l. 10.*

Descriptio. *Corporis* crassitie ad Gallinas propemodum accedunt, magnitudine haud multo minores. Color est cinereus, *caput* ex rubro & cæruleo mixtum, alæ in lateribus maculis albis insigniūtur, torquis coloris est à capitis, dorsique colore diversi. Ingluviem *b* ventriculo præpositam habent. Ideo benè Plinius, Aves quædam sinum unū habent, quo merguntur recentia, ut guttur alterum, in quem ex eo demittunt, coctione maturata, ut Palumbes. *Testes*, cum Venerem exercent, insigni magnitudine augentur; hybernis mēsibus, ne ullos quidem habere arbitrantur nonnulli.

b *Arist. H. A.l.2.c.ult.*

Locum

Locus. *Locum* si spectes, nullibi noti non
sunt. Apud Delphinates, & Vesates
Aquitanos, magnus eorum provetus.
Raro humi insidere visę, arboribus vel
d *H.A.l.*1. editioribus locis delectantur; *d* Ari-
*c.*1. stoteles dum campestres vocat, per
loca campestria, illa quæ arboribus
consita sunt, intelligere videtur. Mi-
e *Plin.H.* grare prodidit Plinius, *e* nec abnuit
N.l. 10. experientia. Nec hybernare quidem
*c.*24. apud nos sese pati, falsò apud *f* Ari-
f *Plin.H.A.* stotelem dicitur. Nam si tepidiora
*l.*8.*c.*12. defuerint loca, in angustis montium
jugis sese recondunt. Ideò verno
tempore deplumes conspiciuntur.
Phattas semper conspici, quòd apud
Aristotelem extat, error est. De Pha-
bis id intelligendum Athenæus in-
nuit.

Nutri- *Cibus* eis inprimis Fabæ. Unde Fa-
mentum. barianum apud Ferrarienses nomen,
Scalig. in in Gallia glandibus sæpius, cum ilicis
Arist.de A- cocciferæ tum suberis; ilicum viridiū,
nimalib. nec non fragorum repletum invetum
*l.*5.*c.*12. in Gallia stomachum, Bellonius affir-
mat. Hinc Glandiferarum appellatio.
Alicâ vehementer saginantur.

Genera- *Coeunt* & fœtificant *g* trimestres,
tio. unde tanta ipsarum copia. In Vene-
g *Arist.H.* rem accensæ, mutuò sese ante initium
*A.l.*6.*c.*4. *h* exosculantur. Ante veris ingressum,
h *Oppian.* intenso adhuc frigore nidificare, &
de venat. plumas sibi, ut pulli calidius recumbāt
evellere, ex inspectione, an authorita-
Mantuan. te. Alciat. ꝓdidit. *Nido* locus arbores,
*l.*1. *de Cal.* juniperi inprimis, si *i* Theocrito cre-
Tempor. dimus. Bis quotannis parere ex Plinio
i *Eidyll.*ε. *k* habemus; semel ex *l* Aristotele.
k *H.N.l.* Terna plurimum pariant *m* ova. Sed
10.*c.*58. quamvis tot peperint, nunquam plus
l *H.A.l.*6. duobus educunt. Tertium quod irri-
*c.*4. tum est, Urinum vocatur. Palumbes
m *Plin.l.c.* incubat fœmina post meridiana, in
matutinum cætero mas. Incubatus
n *Arist.H.* *n* citius quam à columbis perficitur.
*A.l.*6. *c.*4. Decem & quatuor diebus uterum fe-
o *Arist l.*4. runt. Totidem iterum fœtus, sed *o*
de Generat. cœcus & imperfectus involucris eva-
*c.*7. dit, atq; perficitur. *Vivere p* palum-
p *Plin.l* 10 bes ad XXX. annum, aliquos ad XL.
*H.N. c.*35. habemus authores, uno tantum incō-
modo unguium eodem & argumento,
q *Arist. H.* senectæ, qui citra perniciem recidun-
*A.l.*9. *c.*7. tur. *Marem* prius mori *q* credunt, cum
in avib. cæteris fœminæ prius abeant.
Salacitas fortè in causa. Nam & in paſ-
serum qui salacissimi genere idem
contingit.

Quantum ad *Vocem* gemere Philo- *Vox.*
mela authore, minurire Spartiano di-
citur. Cantus omnibus similis, inquit
r Plinius, atq; idem trino conficitur r *H.N.l.*10
versu; pręterquam in clausula gemitu. *c.*35.
Hyeme mutis, vere vocalibus. Audiūt
tamē, si ex asperrima hyeme placidum
& serenum tempus successerit, si auri-
to testi Nipho credimus. Genere or-
dinariè vere *s* incipiēte, & nisi cōfecto s *Plin.H.*
solstitio incipiunt. Sic hujus tempus *N.l.*18.*c.*
indubitatis notis signavit natura. Et 28.
vox rusticis præsentis veris signum ha-
betur.

De *corporis affectibus* nil occurrit, *Morbi.*
unguium in senectute incrementum,
de quo supra, si exceperis.

Sed nec de *Ingenio* & *Moribus* mul- *Ingeniū.*
tum. *t* Amisso corporali consortio so- t *Isidor.in*
litariæ incedunt, nec carnalem ultra *Originib.*
copulam requirunt. Adulterio corru-
ptæ, *u* corruptorē, si assequi possunt, u *Porphyr.*
interimunt. Ingenij sunt simplicis, *l. de Absti-*
ideò in eorum nidis deponit ova cu- *nentia.*
culus; & Plautus hominem ignavum,
Palumbem vocat. Vulnere denique
accepto *x* origanum imponunt, & ad x *Ælian.*
sanitatem redeunt. *H.A.l.*5.

Invenere & in *cibis* & in *Medicina* *c.*46.
Vsum. In Carani nuptiis appositas A- *Vsus.*
thenæus; *y* in Nasidieni convivio sine y *Dipn.l.*4.
clune ceu lautiores Horatius memi-
nit. Carnes in fluxu mensium pituito-
so Hippocrates: *z* in tympanite Tral- z *l.*2. *de*
lianus; in Elephantiasi Aretæus, in co- *morb. mu-*
lio affectu Aëtius; in pestilentia Alexā- *lier.*
der Benedictus, in dysenteria & colica
Plinius præscripsere. M. Cato Censo-
rinus ægrotis exhiberi voluit. Paulus
tertium inter aves locum eidem assi-
gnavit. Venerem propter glandium
esum extinguere, creditum quibus-
dam. Oculi, quia confossi renascūtur,
ad vulnera oculorum & cicatrices *a* a *Porta l.*1.
commendantur. Jumentorum vermi- *Phytog.*
natio finitur, *b* ter circumlato veren- *c.*14.
dis Palumbo, palumbus emissus mo- b *Plinius*
ritur, jumentumque liberatur confe- *in H.N.*
stim. Sanguis vulnera purgat. Fi-
mus urinam provocat, & calculo in

faba sumptus resistit. Lapilli in ventriculis inventi, contriti, potioni contra eosdem insperguntur.

PUNCTUM II.

De Oenade seu Vinagine, Alchata seu Filaçotoa Arabum & Columba Livia.

OEnas Tzetzi O'υνιὸ, non tam ἀπὸ τῶν ἰνῶν à fibris carnis, quæ dura, & nisi terg⁹ detraxeris esui inepta est; quàm, vel à colore uvarum nigrarum maturarum, quas οἰνωπὸν Græci vocant; vel à vindemię tempore, quo & conspicitur & capitur; unde Lycophroni οἰνότεροπος φαψ, dicitur. Gaza vinaginem, Josephus Scaliger Vinitorculum, alij viniferam, Julius Scaliger Rupicolam, vocavit. Major est columba. *Rostrum* habet, si Oenas est quam Aldrovādus exhibet, cinnaberinum, longum, in extremo acutum. *Caput* totum ventrem & alarum pennis cinerea. Remiges notabilis magnitudinis & nigricantes. Cervicem, intercurrentibus plumis nigris viridem. *Caudam* versus Vropygium cineream cætero nigram. *Pedes* rubros.

ALCHATAE quam cum Filacotona candem Aldrovādus facit, alæ sunt oblongæ, pennæ & plumæ coloris coturnicum, cutis extrema dura, in Syria pedes nigri & breves. Ad eam proxime accedit illa, quæ nomine Angeli Monspessulanis venit, quamq; Perdici persimilem, rostro & pedibus nigris, plumis ex fusco colore in nigrum vergentibus, & luteis in ruffum, esse Rondeletius ad Gesnerum scribit.

COLVMBA LIVIA Alberto Cavernalis, Gręcis πέλειας, ex descriptione Gesneri, est columbâ domesticâ minor. *Rostrum* ipsi albicat, & circa nates parū purpurei habet. *Collum* pronum ad latera habet pro diverso ad lucem posita variè splendens, in se partim subviride partim purpureum. Supinum ex cinereo tale. Plumas ubiq; cinereas, alarum pēnas quatuor longiores cinereas, medias, partim cinereas, partim ad extrema nigricantes, ultimas dorsum versus subruffas. Pedes rubros.

Vescitur glandibus & granis. *Nidificat* in arborum cavis & templorum muris. Migrat, & in cibo, palumbo tātum tenerior, præfertur. In India, prodente Aeliano, virides pennas habēt, Psittaco simillima: Cruribus & rostro Græcam refert Perdicem.

PVNCTVM III.

De Turture.

TVrtur in Columbaceo genere ultimo loco ponitur. Tria aut quatuor earum in Hispaniola observata genera. Visæ in locis frigidioribus, & nivosis candidæ & in Aquitania duas ejusmodi se vidisse testatur *a* Scaliger. Turcarum verò Imperator, par rari & peculiaris generis Hērico Galliarum Regi transmisit. Ex Alexandria diversi à nostratibus adferuntur coloris. Observatum & nostro ævo quoddam genus, cujus fœmella candicat naturaliter; mas coloris est cinerei ad subruffum vergentis, habetque torquem nigrum.

Differētiæ.

a *Scalig. Exerc.19.*

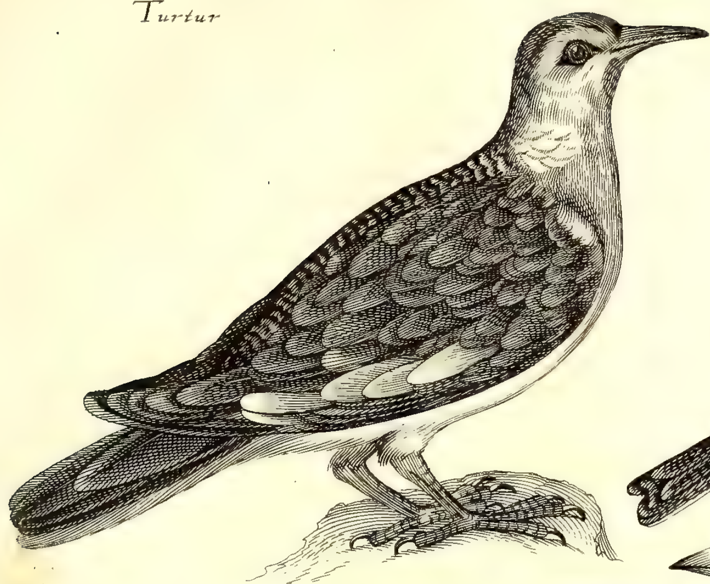
In *Descriptione* non est quod immoremur. Falsò Orus Apollo soli inter omnes volucres dentes & mammas tribuit. falsò *b* Ovidius nigrum dixit. *Collum* torquis ambit lōgè aterrimus, viridibus maculis conspersus, ante vix conspicuus. *Alæ* sunt versicolores. *Dorso* & pectori vicinæ elegantissimo colore ruffescunt, nigris, quarum extremá viridia, intercurrentibus. Hinc virides cum ruffis marginibus sequuntur. Remiges sunt atræ; si albi aliquid occurrit, in extremitate illud est. Fœmina *c* nisi interiorum aspectu difficulter cognoscitur. Ex *Indicis* fœmina, pedibus exceptis, qui rubri, & rostro quod nigricans, tota est candida. Mari caput, collum, pectus alæ ad remiges, dorsum ad Vropygium dilutè ruffescit, nec ulla macula respergitur. Iris in oculis miniaceo colore resplendet. Torquis tenuis & nigra circum quoque collum ambit. Venter propè anum

Descriptio.

b *Ovid. in Epistol.*

c *Arist. H. A. l.9. c.7.*

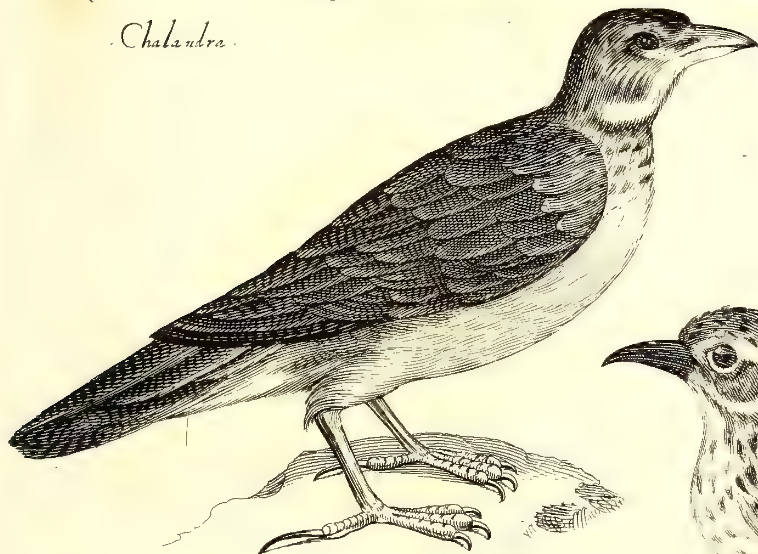
Turtur

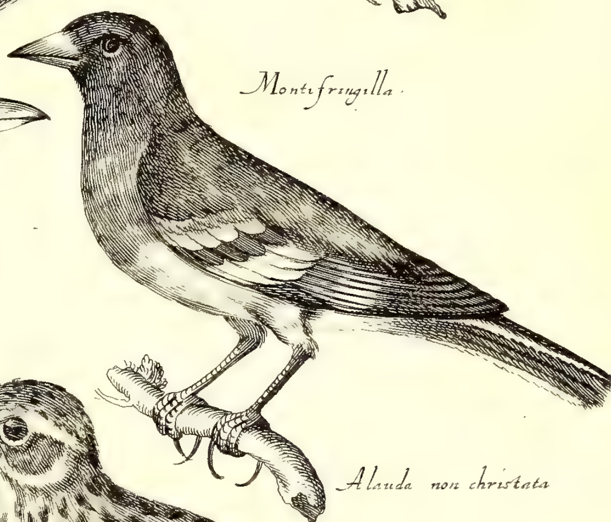
Fringilla.

Chalandra.

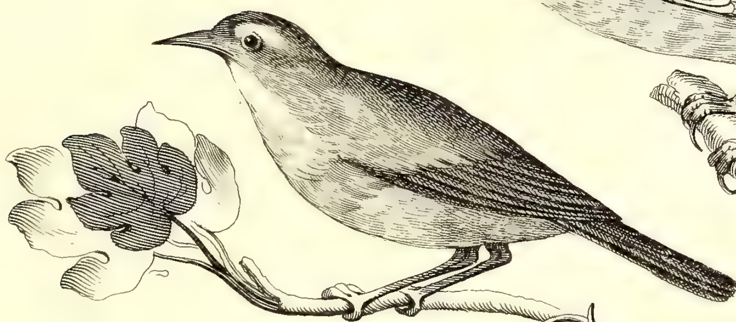
Montifringilla.

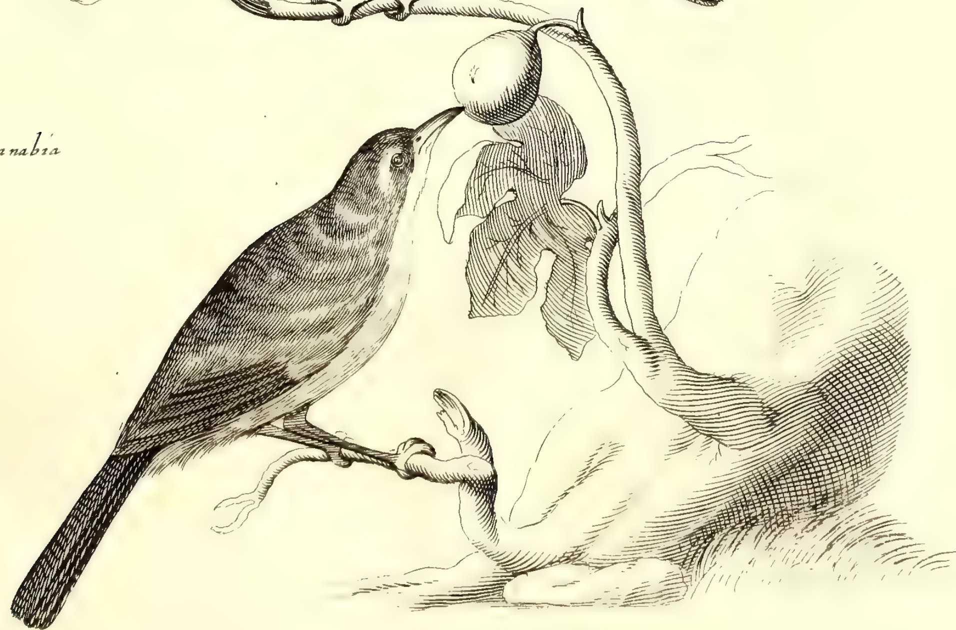
Alauda non christata

Fuedula.

Ficedulo . Canabia

anum lutescit. Pedes rubei tabellis albicantibus ornantur.

Locus. *Nullibi* ferè non visuntur, rarius alicubi vel frequentiùs. In Æthiopia tanto numero per aëra volare traduntur, ut nebulas effundant, & solis radios impediant. Apud Tartaros quia in cibis prohibitæ, abundant. Sed & Peru numerosè eas alit. Morantur ferè semper vel in montium jugis vel ulmi aut aliarum arborum cacuminibus Hyeme vel latent, vel tepidiora loca petunt. Unde Trimestres, quod totidem mensibus nobiscum agant. Plinio. Cum ad Italiam *d* veniunt, in Pontijs insulis, primâ volaturâ requiescendi causa paucos dies morantur. Redeunt ad nos adventantis veris nunciæ, cum jam prolem fecerunt.

d *Varro de Re rust. l.* 3. *c.* 5.

Nutrimentum. *Vescuntur e* frugibus, glandibus & olivis. Milio vehementer delectantur. *f* Æstate sua sponte dummodo sit facultas cibi; hyeme offâ panis vino madefacta pinguescunt, & si novella sunt ætate, in tantum, ut *g* pinguedine suffocati intereant, tanquam nimio infartu elisis faucibus.

e *Arist. H. A. l.* 8. *c.* 3.
f *Columella de Re R.*
g *Scalig. in Theophr. l.* 5 *c.* 20.

Generatio. De *Generatione* eadem ferè quæ in Palumbis occurrunt. Bis anno pariũt, & trimestres fœtificans. Mas & fœmina vicissim incubant. Nidus inter densos arborum ramos ex duris & nodosis lignis construitur. Indicę quotiescunque ova rumperentur, nova pariebãt; fortè non facturæ, si illa exclusissent. Proprium omnibus crepitus ventris; & cum vocem edunt, novissima pars alvi vehementer citatur.

Aetas. Octonis annis *vivere*, reliquit Aristoteles; quindecim iisdem cubare *h* Bartholomæus Anglicus.

h *l.* 3. *de propr. Animal. c.* 34.

Vox. *Gemere* Latinis dicuntur; Græcis τρύζειν, quibusdam σίνειν. Tum *volatu*, tum pedibus plurimum valent.

Amicitia. *Amicitiam* colunt cum Psittaco, *i* Merula, Pavonibus.

i *Scalig. in Theophr. l.* 3. *c.* 16.

Inimicitia. *Inimicitiam k* cum corvo, & chloreo exercent. Helleboro, quo columbæ intereunt, propter peculiare temperamentum impunè vescuntur; malo punico trito perimuntur.

k *Ælian. H. A. l.* 6. *c.* 46.

Ingeniũ. Ad *Ingenium* pertinet, quod si mori alterutrum contingat, *l* à secundis nuptijs abstinere, soli volare, nec ramis frondentibus insidere, nec limpidam aquam bibere, nido suo contra lupi incursus, *m* squillæ folia, quæ isti fugere consueverunt, superjacere, & gladiolum seu tanquam fascinationis amuletum comedere, seu nido imponere; qua fide non addo, prodatur.

l *Mantuã. l.* 2. *Part. Mar.*
m *Ambr.* 6 *Hexam.* 4.

Usus. *Usum* quod spectat Aegyptij ijs, *n* quod Accipitris sacri sibi alitis ungues aliquando evaderent, abstinebant. Martialis, *n* cujus ævo capita Turturibus amputabantur, clunes laudat. Vulgus pingiores commendat. In *Medicina* idem quod Palumbes præstant; Fimus albugines extenuat. Facilitatur partus, si tribus juniperi septem lauribaccis, cum cinnamoni drachma, & corticis cassię drachma una & semis farta assata & pinguedine Gallinæ ad ignem inuncta, vesperi bis in hebdomada sumatur. Non tangi venereis, qui in corio lupi cor Turturis delatum gustavit, falsò à Mizaldo proditum est.

n *Porphyr. l.* 4. *de Abstinent. l.* 7. *Epigr.*

ARTICVLVS IV.

De Passeribus in genere.

Nomen. PAsseres, Græcis στρουθοὶ, δίγκηρες, δηγίηρες, δήρηνες, Macedonibus δρῖες, Eleis, *a* δειρῖται, alijs ἐλλόποδες & ἔλλοι, ut apud Hesychium extat, dicuntur. Eidem σμάρδικον passerculus est.

a *Athen. dipnos. l.* 3.

Differẽtia. Aristoteles vix alios præter domesticos novit: ideò omnia quæ de illis scripsit, hisce conveniunt. Athenæo ex Alexandro Myndio, alij sunt *sylvestres*, quorum fœminę corpore sunt debiliores, rostri colore magis testaceo, facie id est anteriore parte, nec nigra, nec valdè alba; Hollandorum fortè lignipetæ: alij *Domestici*, qui στρουθοπυργῖται *b* Galeno, σπουργίτες modernis Grecis. Alberto sunt quidam in vertice rubei, in cavis arboribus nidulantes. Visuntur & albi, & semper, si *c* Pseudo Aristoteli credimus, tempestatem nunciant conspecti. Sunt in insula S. Thomæ virides, *d* canori. Meminit Avicenna *e* cujusdam, qui quindecim diebus continuis in principio veris suavissimè cantillet, post colorem im-

b *l.* 3. *de Aliment.*
c *in secret. secret.*
d *Scalig. Exercit.* 236 *h.* 2.
e *l.* 8. *de Animal. c.* 7.

immutet, mutescat, & sese abscondat. Est in India *Passer Nocturnus*, qui noctu volat, interdiu quiescit. Hirundinibus est alis & volatu similis, ex cinereo niger, nisi quod in medijs alis albam habeat fasciam. Noctuam odio ingente prosequitur. Fortè Aristotelis *f Colaris*, quem ab ulula capi affirmat, vel Actuarij Passer sylvestris magnus, in summis fruticum surculis desidens, colore & magnitudine Alaudæ, voce garrula, hyeme latens, quique à Noctua capitur. Sunt ibidem & Turdo minores, velocissimi volatu, qui aquas sequuntur, & natant. Sunt & alij de quibus inferius dicetur.

f H. A. l. 9. c. 1.

Descriptio. *Descriptionem* non est, quod quis à nobis postulet. Pennæ quoties acriora urgent frigora abeunt in albas. Non est ipsis gula, nec ingluvies, sed ventriculus longior. *g* Ad imum intestinum paucæ appendices visuntur. Fel alijs ventri, alijs intestinis jungitur. Nullibi non inveniuntur. In Media *h* tanta aliquando eorũ copia, ut incolæ, quia semina terris concredita absumebãt, aliò commigrare coacti fuerint. Delphis in Hollandia, sæpè una die in uno cerevisiariorum granario aliquot cẽturiæ capiuntur. Migratorios esse vel sese occultare, Hieronimus innuere videtur. Athenæus mares hyeme latere, fœminas permanere, ex eo quod color in ipsis mutetur, collegit. Aldrovandus inter migratorias vel latentes poni credit; quod, mares vere, calore tam interno quam externo accrescente, quãdo iterum calor accrescit, conjuges suas ad sobolis propagationem adhortari incipiant.

g Arist. H. A. l. 2. c. ult.

h Diodorus Sicul. l. 4. c. 3.

Nutrimentum. *Victitant* granis jactis in terram seminibus milio, muscis, formicis, grillis, scarabæis, vespis, apibus delectatur & hordeo, cujus corticem celeriter à grano separant. Sed nec grana sambuci rejiciunt. Et hyosciami semina absque ullo detrimento, seu propter venarum exilitatem seu causam de Coturnice redditam, devorant.

Generatio. *Generationem* quod attinet, salacissimi esse comperiuntur. Vidit *i* unum Scaliger in cavum quoddam plus decies ad fœmellam quam iniret, ex adverso muro, pusillis interpositis momentis advolasse. Vidit *k* Aldrovandus alterũ, qui longè minori quam horæ spacio, vigesies fœminam inivit, pluries initurus, nisi ista locum mutasset. *Nidulantur* vel sub tegulis tectorum, vel in foraminibus parietum, & ut pulli mollius cubent in fœno & plumis. Occupant & hirundinum aliquando nidos. Unde apud Ægyptum ob limum, quem invehit Nilus, cum hirundinibus artem parietum è luto construendorum invenisse, credũtur. Pariunt cœcos & imperfectos *l* pullos: bis terve quotannis, octo ad summum, quatuor ad minimum, ut plurimum septem.

i Exercit. 269.

k Aldrov. Ornithol. l. 15. c. 10.

l Arist. 4. de Gener. c. 4.

Aetas. *Aetas* passerum diversimodè definitur. Mares negantur anno diutius vivere, argumento, quia nulla veris initio appareat nigritudo in rostro, quæ ab æstate incipit. Fœminis longiusculum spacium, ait, Plinius. *m* Albertus id à tempore coitus computat. Scaliger *n* nullum excedere bimatũ, verisimile esse credit. Ex illis, inquit, parum captatur, minimum capitur; fœcundissimi sunt, frequentia nõ magna. Aldrovandus eam ad quadriennium extendit, quòd columbæ etiam salacissimę, decimum sextum imò plures attingant. Cognoscitur ætas ex rostro, cinereum hoc, & circa fauces croceum juvenibus, nigrum ac durum provectis. *Vox* eorum apud Græcos est τρυθίζειν, quod stridere vertitur. Apud Homerum τρίζειν, apud authorem Philomelo pipere. Rhadivus cantillare dixit. Cum gradiuntur, saliunt.

m Plin. H. N. l. 10. c. 38.

n in Arist. de plantis.

Ingeniũ. *Ingenium* si attendas, ita sunt timidi *o* ut sæpè à somno excitentur, ad domorum fastigia concurrunt, ut à suspectis casibus reddantur alieni, qui multis periculis probantur obnoxij. Visus *p* qui ab Accipitre impetus in Xenocratis sinum confugit. Taprobanenses *q* in alto mari emissos, terram petituri, sequuntur. Evadunt interdum ita domestici, ut ad puerorum manus vocati advolent. Ad Noctuam confugere, dum aucupis artes effugere conantur, quod Orus Apollo prodidit, falsum. Quid ijs cum nocturnis avibus?

o Ael. H A. l. 7. c. 19.

p Idem Var. Hist. l. 13. c. 31.

q Acosta. l. 1. Hist. Ind.

Inimicitia. Gerunt & *Inimicitias* cum Vulture,

r Mu-

Passer.
Passer.
Passer montanus.
Passer stultus.
Passer
Canarius.
Canariniogel.
Passer domesticus.
Passer
Solitarius.
Passer Sylvestris.
ringelspatz.
memlus
steinamsel.
Passer domesticus.
alius
Passer saluus.
Passer
maculatus.
Passer montanus.
alius.
P. Albicilla.
Passer albus.
Passeris species.
Paserculus
Brachijuras.

r Bartbol. Angl. l. 12. c. 33. r Mustela & alijs. Calamodyles, qui ex Passerum genere esse videtur, folio s Æl. H. A. l. 6. c. 46. s cedri perit. Pestem à milio atq; panico, Sturnorum, Passerumve agmina, scio abigi herba, cujus nomen est ignotum, in quatuor angulis segetis defossa: mirum dictu, ut omninò nulla avis intret, inquit Plinius: Eodem referente u Plin. H. N. l. 18. c. 17. u multi ad remedia ejusdem segetis rubetam noctu arvo circumferri jubent, priusquam sarriatur, defodiq; in medio inclusam vase fictili: ita nec Passerem, nec vermem nocere; sed eruendam priusquam metatur, alàs amarum fieri.

Vsus. *Vsus* Passerum in *cibis* rarus. Galenus tamen eos alibi cum columbis, Perdicibus, & Phasianis inter cibos attenuantes numerat. Alibi autumno maximè laudabilem carnem habere testatur; & Suidas in delicijs habitas prodit. At Platina x Platina l. 5. x ob nimiam caliditatem malè alere, difficulter concoqui, & libidinem excitare ponit. Invenere & in *Remediis* locum. Caro venerem z Plin. H. N. l. 30. c. 15 z excitat; & ritè Epilepticis, Tympaniticis, renum a Galen. l. 6. de sanitate tuenda. c. 2. a calculo, vel articulorum vitio laborantib. praescribitur. Idem de cerebellis & ovis prodidere scriptores. Adeps Nicolai ad tophos Emplastro inseritur. Fimus, b Porta l. 5. Phytognom. c. 16 faciem purgat; quae facultas ex maribus agnoscitur, b quòd guttatim albis, & nigris punctulis distinguantur. Idem cum vino potus virgam erigit. Cum sputo hominis illitus, varices extirpat, cum adipe porcino inunctus alopeciam sanat. Stomachum exsolutum & nauseabūdum c Archigen. apud Galen. l. 8. sec. loca c. 4. c inspersus corrigit. Cum oleo calefacto proximae d d Plin. H. N. l 30. c. 3. auriculae infusus, dolorem dentium pellit. Cinis denique pullorum utiliter ad eundem infricatur.

De Passeribus in Specie.

PUNCTUM I.

De Passere Albo, Flavo, Maculato, Albicilla, & Montano.

PAsser *Albus* totus est candidus, rostrum, pedesq;, quae partes flavae sunt, si excipias. Oculorum etiam nigram pupillam lutea iris ambit.

Flavus ad Aldrovandum delatus, totus erat flavus, praeter oculos, qui nigri. supra per dorsum, caput, alas, & caudam ad castaneum vergebat colorem. Quali etiam femora, tibiae, & pedes tegebantur.

Maculatus qui dicitur, albo, nigro, & subflavo constabat colore. Caput totum, ac collum alba, intercurrentibus maculis subluteis. Rostrum erat flavescens in superiori parte, in inferiore omninò flavum. Alae tribus praedictis coloribus ornabantur. Oculorum iris candida. Cauda tota penè flava erat.

Albicillae rostrum & cauda ex cinereo candicat. Caput & omnes inferiores partes ex alba lutescunt. Dorsum maculae coloris ferruginei amplę, lineolis admodum candidis, exiguis decoratae, percurrunt. Pennae alarum castaneae sunt, circumcirca luteae, tibiae pedesque fuscae.

Montanus est omnium Passerum nostratium pulcherrimus. Vertex capitis Aldrovand. Ornit. l. 15. c. 15. est coloris ferè punicei, vel potius castanei. Mentum, ut vulgaribus atrum; inter quod & verticem color albus est, qui descendens totum ventrem occupat. Ad oculorum latera maculae sunt binae, una altera major, utraque nigra. Dorsum atq; alae partim flavae, partim nigrae. Alae, qua ventrem contingunt, modo ferrugineae, modo atrae, modo albae. Cauda tota ex luteo fuscescit. In foemina sunt omnia pallidiora, & mentum eam maculam non habet.

PUNCTUM II.

De Passere Sylvestri, Torquato, Pusillo in juglandibus degente, stulto Bononiensium, & Illyrico.

PAsser *Sylvestris* verticem capitis habet Aldrovan. Ornithol. l. 15. c. 16. ferrugineum ad cinnabarinum vergentem. Oculorum ambitum album, iridem flavam. A mento ad podicem cinereus est, sed plumarum extremi-

tremitates ad subruffum inclinant. Mentum & collum inferius lineæ admodum continuæ, transversales. Nigriusculæ percurrunt; cum aliàs in omnibus Passeribus maribus totum atrum statuendum sit. Dorsum, cauda, & pedes ex ferrugineo fuscescunt, nisi quòd pennæ in extremitatib. suis omninò sint luteæ. Alæ eundem colorem exhibent, sed pennæ primæ costas obtegentes, in notabilem desinunt candorem.

Idem lib. c. c.18. Bellon. l. 7. de Avibus c.20. *Torquatum* Bellonius ab albo torque oculos sub supercilio ambiente vocat. Macula ei lutea est. Dorsum & alæ cinerea. Habitat in sylvis, in cavis arborum nidulatur, vocem edit magnam, & aliter se & pullos, quàm is, qui in urbe degit, alit.

Passer in juglandibus degens omnium est minimus. Rostro admodum brevi, nigro, crasso; pedibus, cruribus, capite, alis, Passeri murali similis.

Idem. c.20. *Passer stultus Bononiensium*, est avicula habitu Passeribus similis, sed colore diversissima. Totus namq; flavescit, maculis ubiq; ferrugineis, aut potius ruffis, oblongis, sed per dorsum multò longioribus & crassioribus, ubiq; deorsum descendentib. conspersus. Rostrum ipsi est ruffum, crassum, curtũ. Oculi majusculi, quorum pupillam luteа iris ambit. Cauda & alæ ad nigrum vergunt; extremitates tamen pennarum minorum in alis candidæ sunt, pedes toti ex luteo ruffescunt.

Idem c. 21. *Illyricus* nostratibus major est, colore ferè similis. Pronus enim planè candicat. Supinus pallidè ruffescit, nullo intercurrente alio colore. Oculi & rostrum, quod cãdicat, pro corporis proportione sunt magni. Cauda biturcata, pedes lutei, lineis transversalibus coloris penè carnei ornati.

His adde *Passerculum Brachyurum nostratem*, cui cauda admodum brevis. Totum corpus flavescit. Pectus & venter magis albicant, Rostrum intensius luteum est.

Idem c. 17. Sed & avicula *Passeribus congener* huc referatur, cui rostrum, ut in domesticis, candicat, totum corpus maculis subruffis, oblongis, deorsum descendentibus tingitur. Venter ac femora albescunt. Tibiæ, pedesque subflavi sunt.

PUNCTUM III.

De Passeribus Indicis.

Aldr. Ornith. l.15. c.22. PAsseres Indici sunt varij, sed præcipua ipsorum genera sunt quatuor. *Unus est macrourus, & hic duplex. Alius rostro miniaceo* magnitudine domesticis, caudam si excipias par, rostro brevi, crasso, & prædicti coloris. Capite plano propè cervicem elevato, intercurrente sub viridi ad cæruleum vergente colore, subnigrum. Gutture, collo inferiore, pectore & ventre candicantibus. Alis subviridi ad cæruleum vergente, albo, nigro, & lutescente colore tinctis. Cauda duplici minore nẽpe, alba, quæ majoris fulcrum; & majore quatuor pennis longitudine dodrantale angustissimis constante aterrima. Tibiis & pedibus ex nigro & albo maculatis, unguibus nigris & acutissimo hamo armatis.

Alius rostro cæruleo, cui caput ut in illo planum, sed in cervice magis elevatum totum nigrum. Oculi nigri, circulo albo circumdante, & inde lutescente. Collum & pectus coloris coccinei; venter & coxæ candicant. Alæ, tergus, & caudæ nigricant. Caudæ longiores pennas, quæ sunt binæ longissimæ quinq; nimirum palmorum, & latissimæ, tertia primum etiam lata, sed in exilia admodum filamenta desinens, minores aliæ sustinent. Idem c. 23.

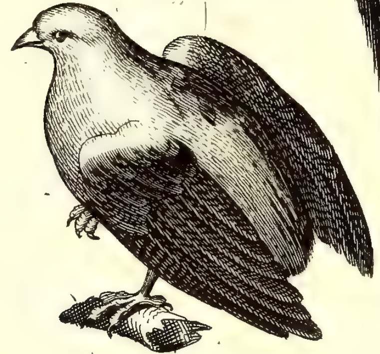
Alter est Brachyurus superioribus omninò dissimilis, minor nempe, & præter pedes & rostrum, quæ carnei coloris, totus niger. Caudã breviore. Oculis nigris, albo circulo cinctis. Idem c.26.

Tertius est sine Uropygio, & hic vel Erythromelanus, in quo totum corpus pronè & supinè, item alarum principia coccineo colore splendẽt. Reliquum alarum atrum est. Rostrum pro corporis proportione exiguum, & domesticorum rostro minus, colore qua capiti jungitur albo, cætera nigro, acutum & exile. Uropygium nullum. Inde ex ejus pennis opera plumaria conficiunt: vel *Cyanerii thromelanus* superio- Idem c.27.

Tab: 35

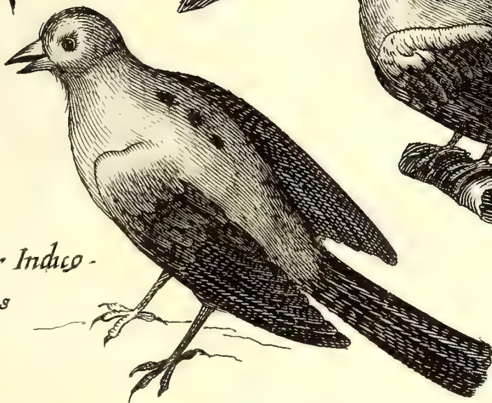
Passeres Indici,
Indianische Sperlinge.

Eritra [illegible] *Indica.*

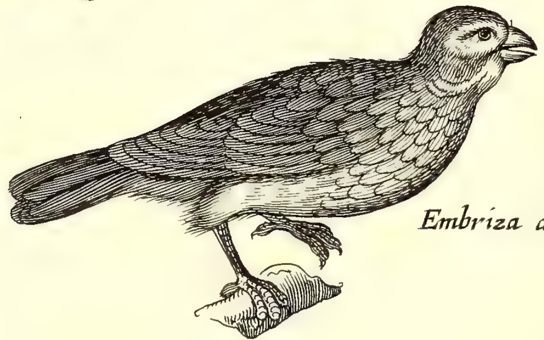

Passer Indico.

Passer Indico-
alius

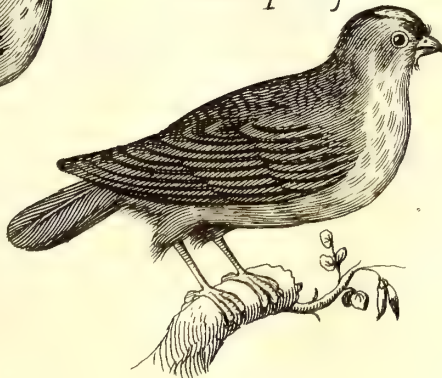

Embriza alba

Embriza pratens. fœmina.

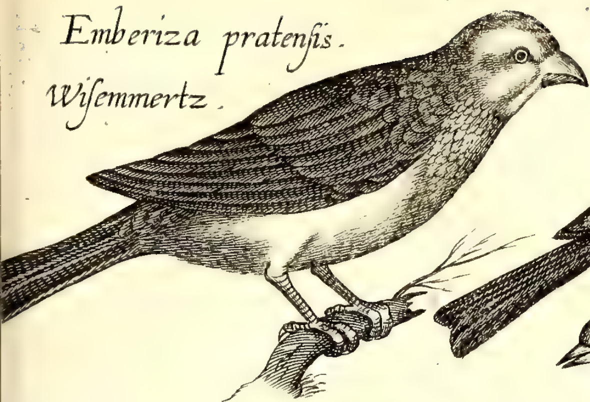

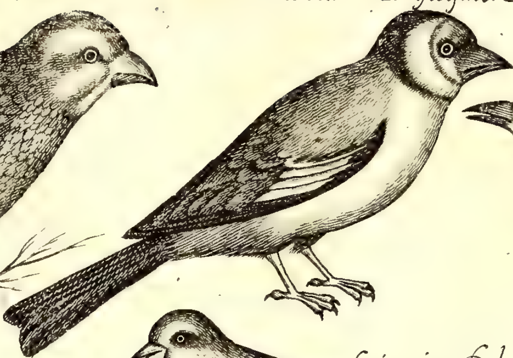
Emberiza pratensis mas

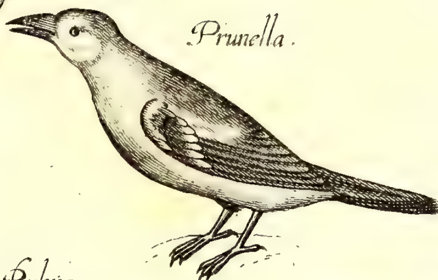

Emberza. Embritz wilbling
Gorlgorst.

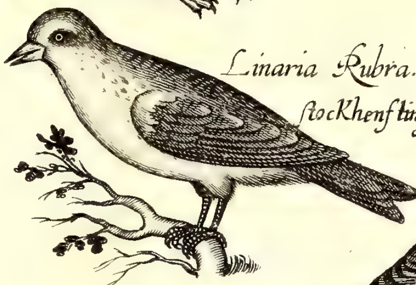

Emberiza pratensis.
Wisemmertz.

Carduelis. Distelfinck.

Prunella.

Fringilla. Finck.

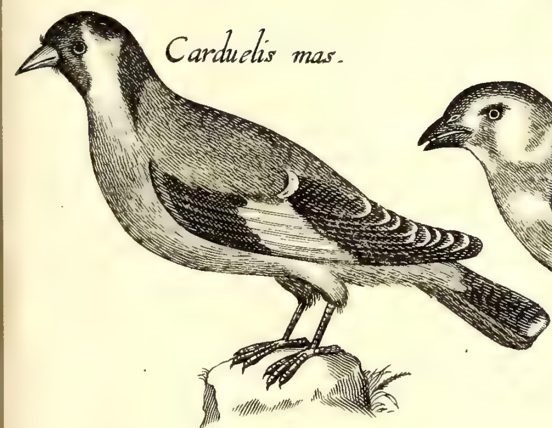

Linaria Rubra.
stockhenfling.

Linaria.
Henfling
Flachsfinck.

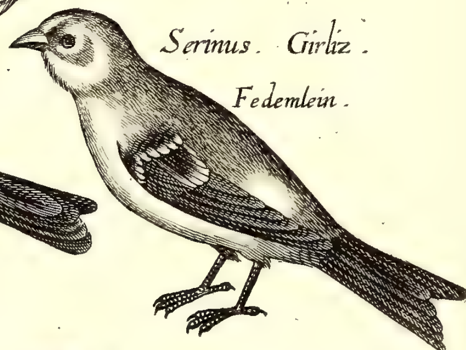

Fringilla montana.

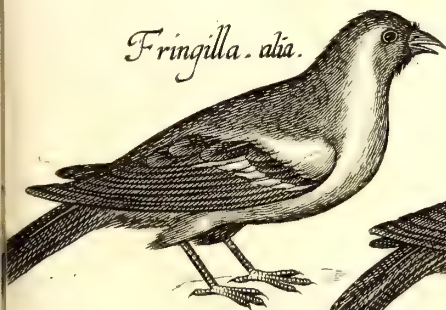

Acantur quem
Gaza Spinum et li
gurinum vocat.
Zeisel.

Citrinella.
Citrinle.

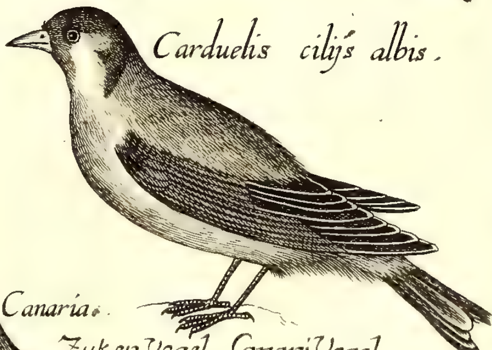

Carduelis mas.

Chloris.
Grünfinck.

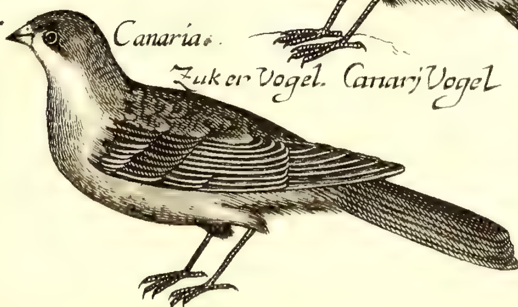

Serinus. Girliz.
Fedemlein.

Fringilla. alia.

Ligurinus alius

Carduelis cilijs albis.

Fringilla
sublutea.

Canaria.
Zuker Vogel. Canarj Vogel

riori longior, rubri, cyanei, & nigri coloris; quiq; habet caput, collum, pectus & inferiora omnia coloris rubri saturati: ad colli latera maculas binas, contiguas, semilunares, magnas cæruleas, rostrum parvum, recurvum, nigrum, propè frontem album; alas admodum longas, nigras, ad latera cęruleas; pedes breves & nigras.

Idem c. 28. *Quartus Porphyromelanus*, cui, caput, dorsum, Uropygium coloris sunt purpurei saturati. Rostrum collurionis æmulum, superius nigrum, qua capiti adhæret album. Remiges alarum nigræ. Cauda quinq; digitos longa, decem pennis nigerrimis constans.

PUNCTUM IV.

De Embriza Alba & Pratensi.

Gesner. in Ornithol. HÆ Passerini etiam generis esse videntur. *Albam* ita Gesnerus describit. Emberiza alba, quæ mihi demonstrata est media hyeme apud nos capta, major est flava, *rostro* brevi, latiusculo, flavi nihil habet. *Colore* similis Alaudæ, alioqui dissimilis, ventre albicante, à quo etiam Albam cognominavimus. In superiore rostri parte retrò mucronem, tuberculum intus cōspicitur. Digiti fusci sunt; crura album & puniceum colorem præ se ferunt.

De Pratensi sic idem, Emberizam pratensem voco quam aucupes nostri Wise Emberitz à pratis in quibus versari solet appellant. Hæc, ut pictura indicat, colore est testaceo, seu figlino, cruribus, pectore, ventre, alis & cauda mediâ. Vtrinque enim in ea nigræ sunt pennæ, *Dorsum* quoque nigricat, & in alis superius maculæ nigræ sunt subrotundæ: inferius verò marginis *pennarum* secundum longitudinem nigricant. *Rostrum* fuscum, *vertex* niger, infra quem utrinque macula albicans retorsum tendit: tum rursus aliæ duæ nigræ & albicantes per intervalla sequuntur. Hanc avem circa lacum Verbanum Ceppa vocant.

TITVLVS II.

De Avibus Granivoris Canoris.

CAPUT I.

De Carduele, Spino & Passere Canario.

CARDVELIS Carduelus, & Cardelus Gazæ Hermolao & Gesnero Thraupis; Aldrovando ab aurea in alis vitta, Chrysomitres, Aurivittes, Kiranidi Jena, & Avis Jovis; alijs Corydalis, Græcis ἀκανθὶς, ἀστραγαλῖνος, τραγωδῖνος, ποικιλὶς, χαρδέλι etiam dicitur. *Nomen.*

Avis est parva, cui *dorsum* cinereum & fuscum, *Alæ* croceo colore, nigroq; mixtim & alternatim variatæ, albisq; notatæ maculis; *vertex* nigricans; *rostrum* acutum subrubens apice fusco. *Oculi* ambitus exterior niger, hunc miniatus, miniatus, miniatum cæsius circumdat. Nec tamen hæc colorum pictura in omnibus apparet. *Fœmina* alas habet cinereas, guttur album. Visa nōdum adulta ubiq; unicolor, ex cinereo ad ruffum tendens. Visæ & aliæ, quarum quædam in anteriori capitis parte & in mento aliquid rubri obtinent, dorso, pectore, ventre, & reliquis capitis partibus albescunt: quædam totę prorsus albæ sunt, capitis partem rubram si demas, & aliquot lutescentes in alis pennas. *Descriptio.* *Schvvenckfeld. in Aviar. Silesiæ.* *Aldro. Ornith. l. 18, c. 3.*

Sexus facilè cognoscitur, si coloris, ut supra attigi, vocis & plumarum habeatur ratio. Vox fœminis exilior, nec diuturnus cantus. Plumæ costas obvestientes cinereæ aut fuscæ, maribus aterrimæ. *Sexus.*

Victitat seminibus lapparum, papaveris, rutæ, dipsaci. Cannabino adeo pinguescit, ut cantandi alacritatem amittat. Quæcunque verò edit, rostro decorticat, ut pura medulla vescatur. *Nutrimentum.* *Porta l. 1, de Villa.*

Nidum in truncis arborum & spinis construit, ter in anno, Majo nempe Junio & Augusto. Aliquando & in hypocaustis pullitiem educit. Septē sępe *Generatio.*

ova, octo interdum, quinq; aliquando ponit. Præstant cæteris, qui mense Augusto excluduntur. In dumetis nascuntur, atriores sunt, & prunis aut malis aurantijs potius quàm alijs arboribus insident.

Vox. *Canunt* omni tempore, sed maximè, cum alias è suo genere adventare cognoscunt.

Volatus. *Volant* gregatim, & ad duo millia quandoque.

Aetas. *Aetatem* ad XX. annos producunt. Visa Moguntiæ viginti tres egressa, cui singulis annis rostrum ac ungues præcidebantur, ut cibum potumq; capere posset. Depositis geminis pennis canæ, quo locabatur vel prona vel supina jacebat. Plus voce quam patinâ hominem delectāt. Haud mali tamen sunt alimenti, si pingues, & non nidificant, Assas iliacis & colicis prodesse Kiramides author est.

Descriptio. SPINVS seu Ligurinus avicula est, pectore luteo, rostro mediocri, tenui & acuto. Duas habet maculas nigras. Alteram in fronte, alteram sub mento. Mari capitis macula multo nigrior; idem toto corpore magis quam fœmina lutescit.

Locus. In frigidioribus regionib. vel nunquam vel rarò apparet, nec in Italia quotannis cernitur.

Victus. Iisdem quibus Carduelis *vescitur*, nasci inprimis & comizæ semine.

Generatio. *Nidulatur* in montium sylvis. *Ova* secundùm nonnullos duodecim, secundum alios quatuor aut quinque ponit. Amænissimè cantat; & non tantum Carduelis, sed & aliarum avium aliquando vocem imitatur. *Vox.* *Aldro. Ornith. l. 18. c. 4.*

Volatus. *Volant* gregatim, & toto agmine facillimè autumno capiuntur. Sanguis ejus cum sali sanguine non coit. Asino verò, quod spinas tempore verno depascens, nidum dejiciat, infensus est.

Descriptio. PASSER CANARIVS ab insulis Canarijs, unde adfertur, ita dictus, avis est vulgaris Pari magnitudine; rostro albo parvo & in acutum tendēte; alarum & caudę pennis totis viridi colore. Mari pectus, venter, & pars superior capitis, quæ rostro adjacet magis lutea sunt, quàm fœminæ.

Victus. *Pascitur* Phalaridis semine, saccaro, & auricula muris, quâ ad cantum excitatur.

Concentu est valdè amœno & acuto, quem spiritu diu non interrupto nunc in longum, nunc in altum varia vocis inflexione extendit. *Vox.*

Præferundi quibus cauda longior, corporis magnitudo minor.

CAPUT II.

De Fringilla, Montifringilla, & Linaria.

FRINGILLA, seu quod frigus prænunciet, seu quod plures in frigore convolent, ita dicta, Spiza est Aristoteli, modernis Græcis Fringillaro. In ea capitis & colli pars prona ad subcæruleum vergit; quod hinc ad Vropygium subvirescit. Pectus & venter inter rubrum & spadiceum ambigunt. *Fæmina* minus vegetis ornatur coloribus; pectus & venter ex ruffo albescūt. Visa toto corpore candida. Visa & ex albido flavescens. *Descriptio.*

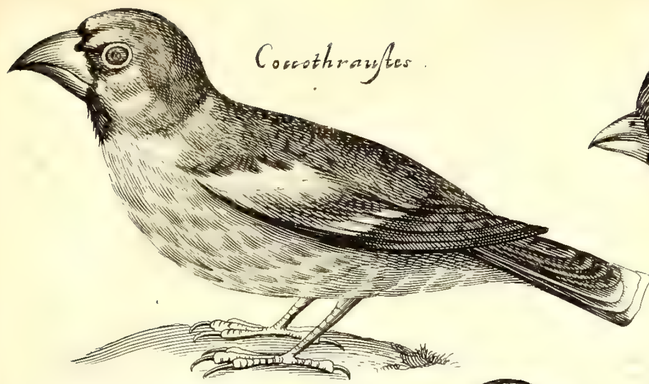
Locis gaudent hyeme moderatè frigidis, æstate tepidis. Nam in Helvetia fœminæ per hyemem recedunt, & valido frigore ita offenduntur, ut volare nequeant, & manibus capiantur. *Locus.* *Arist. H. A. l. 9. c. 7.*

In infimis arborum, & summis fruticum ramis *nidulantur*. Nidus intus ex lana & aranearum telis, extus ex musco construitur. Quinq; aut sex ponere *ova* aucupes referunt. *Generatio.*

Non uno eodemque modo *canunt*. Quædam concisè quasi quærulantur, quædam in longum trahunt. Maribus vox alta est & plena. Fœminis exilis & submissior. Fringutire vel frigere authores dicunt, si suavius ut canat volueris, locustam mandendam appone. *Vox.*

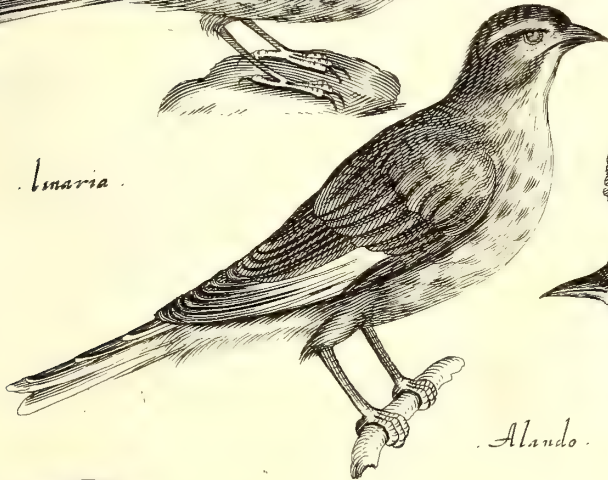
Difficulter ob astutiam capiuntur; facilius vel zephyro flante, vel sudo. Nam & demissius tum volant, & melius allectricum voces audiunt. Quædam nunquam mansuescunt, & inedia consumptæ commoriuntur. Omnes primis captivitatis mensibus prę mœstitia obmutescunt; nec nisi blanditijs exhilarantur. Manè si canant, tempestatem præsagiunt. *Ingeniū.* *Theophr. de sign. tempest.*

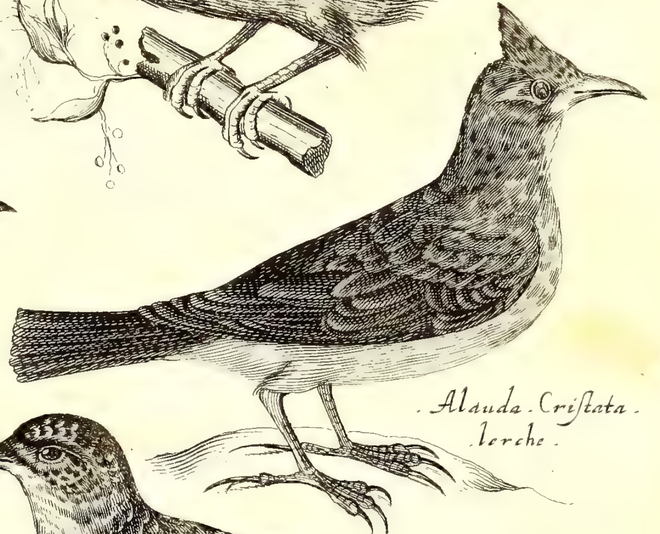
MON-

Coccothraustes

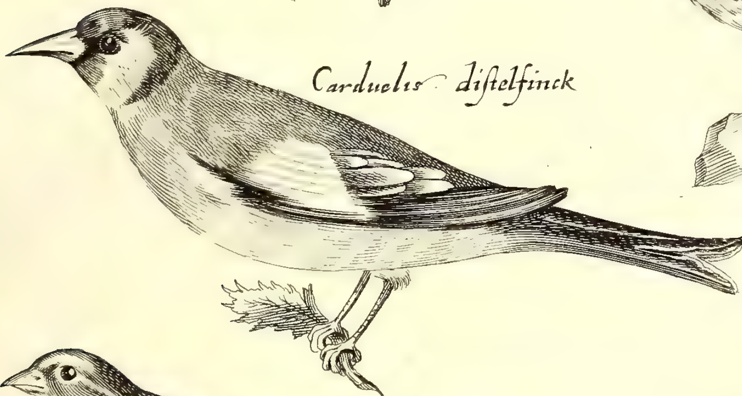

Coccotraustes Indica

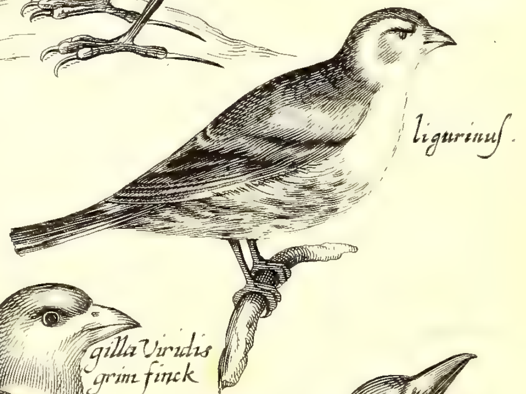

linaria hänfling flaxfink

linaria
Alaudo

Alauda Cristata
lerche

lerche

Carduelis distelfinck

ligurinus

Spinus
Ligurinus

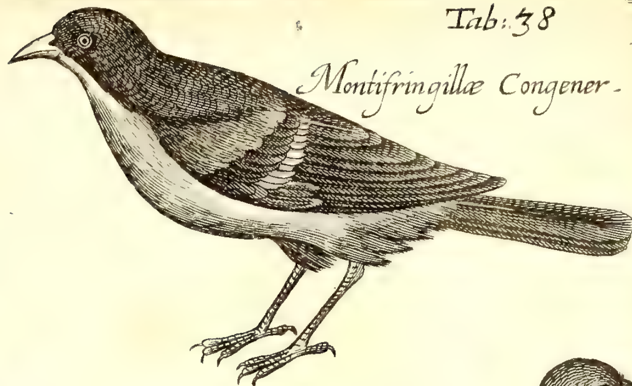

Chloris seu fringilla Viridis
grün finck

Hortuianus
Brach amsel
Trostel

Turdus
krames Vo-
gel

Montifringilla mas.

Montifringillæ Congener.

Linaria marina.

Linaria rubra.

Linaria alia

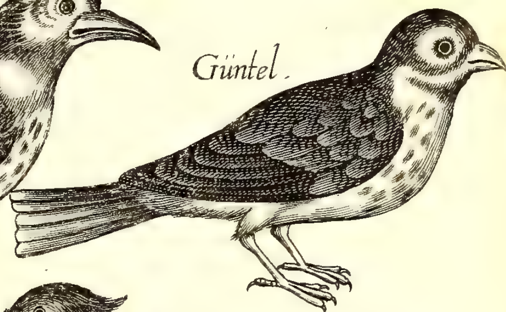

Alauda.

Lerche.

Alauda Cristata.

Güntel.

Alauda pratorum.

Alauda Cristata.

Alauda Cristata Senex.

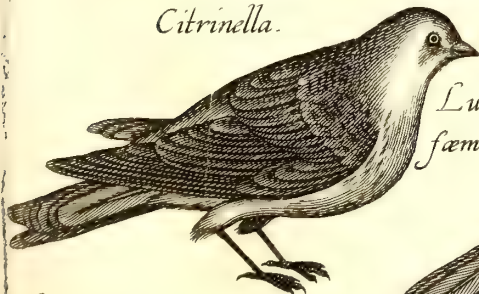
Alaudæ Congener
Cum loto Æthiopica.

Calandra.
alancta maximª
Calander

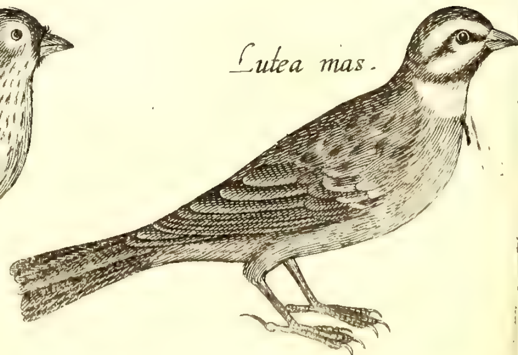
Chloris sylvestris

Citrinella.

Lutea seu Cirulus
fœmina.

Lutea mas.

Descriptio. MONTIFRINGILLA magnitudine fringillam excedit. Color in capite, dorso & cauda nigrior quàm Fringillæ. Supina pars albicat. Pectus cum gutture nonnihil ruboris habet. Alæ duabus transversis lineis ex ruffo flavescentibus distinguuntur, media linea interjecta. In fœmina, vertex, cervix & dorsum plus habent ferruginei: alarum linea superior adeò est angusta & brevis, ut ferè delitescat. Non adeò suave canunt, & caveis inclusæ aliarum alitum Passerum inprimis voces imitantur.

Descriptio. LINARIA Passeris est magnitudine, specie admodum similis, colore testaceo seu ferrugineo ad cinereũ vergente, eoq; in mare intensiore. Idem in pectore maculis respergitur ruffis, fœmina fuscis & majoribus. Alarum rectrices pennæ nigricant, sed ad latera & in extremitatibus suis candicant.

Nutrimentum. *Cibus* ipsi Phalaridis, lini, cannabis, raparum, & caulium semen, panicum, avena fracta &c.

Morbus. Laborat interdum *morbo*, quem subtilem dicunt, in quo mœsta silet, pennæ obrigent, venter solito tumidior venis rubris conspergitur, pectus ex carne apparet.

Vox. Exoriente caniculâ obmutescit, ac plumas vellicando circa medium excutit; sic certum canicularis syderis exortum indicat. Celebris est apud Italos ejus astutia. Unde proverbium *egli è un Fanello*.

Gesner. in Ornithol. Huc pertinet *Linaria Rubra* Gesnero à coccineo verticis colore dicta, sive illa Aster Oppiani, sive aliud quid. Advolant aliquando turmatim, & ferè pestilentiam brevi futuram circa Norimbergam indicare putantur.

Aldrov. l. 18. c. 9. Nec non *Linaria marina* Aldrovandi, quæ rostro lutea, vertice miniacea, pectore & ventre candicans. Collo & dorso ex luteo fusca est. *Alteri* quam exhibet per tergus & superiora prorsus leucophææ, percurrentibus strijs deorsum vergẽtibus, color miniaceus magis splendet, alæ sunt longè pallidiores; Gula & pectus leviter lutescunt; retro oculos macula fusca, rotunda data est.

Quæ circa Argentinam *Gyntel* nominatur, per caput dorsum & caudam fusca est, pectore ruffo, fuscis distincto maculis, cruribus rubicundis, ventre inferiore albicante: seminibus papaveris & alijs ves[illegible]ur; & gregatim volat.

CAPUT III.

De Alauda in genere, & in specie.

ALAUDA, seu Cassita & Galerita, quæ tamẽ cristatis vocabula propriè conveniunt, Græcis veteribus κόρις, κορυδαλὸς; κόρυδος, πίφιγξ, ut apud Hesychium lego; modernis Cuzula, τσουλίπης, & in Creta, teste Bellonio, Chamæchilados nuncupatur. Cirim non esse, tum cirri seu innulæ oblongæ pulcherrimæ, tum pedes rubri, qui in alauda non sunt, Scaligero agente, evincunt. *Formam* non describam, obvia omnibus est avicula. In posteriore digito pedis longissimum habet unguem. *Nomen.* *Scaliger Exerc. 233.*

Locus. In Andalusia non reperiri, Averroës tradit; nunquam arboribus insidere Aristoteles. Visæ tamen in illis cristatæ, si rugosum nec levem habuere corticem. In angustiis montium hyeme alicubi conduntur: in Italia & Gallia omni eas videbis tempore. *Arist. H. A. l. 9. c. 8.* *Agricola. l. de Animal. subter.*

Nutrimentum. *Vescuntur* granis, sed & vermes deglutiunt, attelaborumque ex genere locustarum ova diligenter perquirũt: ideo à Lemniis coluntur. *Plut. l. de Iside.*

Generatio. *Nidum* ex siccarum herbarum radicibus humi ter in anno, nempe circiter Calend. Maij, Junij, & paulo post Idus Julias construunt, eundemque auræ obversum ita in segetibus & gramine recondunt, ut prætereuntium & Accipitrum minimè obvius sit oculis. *Ova* quinque pariunt, quæ à bufonibus foveri falsum; quia auræ exponuntur. Superincidentes solis radij parentum defectum supplere videtur. Pulli exclusi implumes adhuc deducuntur ad pastum, ut prædantium eripiantur injuriis. *Arist. H. A. l. 6. c. 1.*

Vox. Quantum ad *Cantum* mira alacritate pennis exertis in aëre vocis modula-

dulatione, lætæ serenitati temporis, quasi applaudit. Nam nubilo pluviove cœlo, vix aut unquam canit, ut neque humi, sed inter ascendendum. Ascendit autem paulatim, subitò verò & instar lapidis descendens cantillat. Matutino verò potissimum audiuntur, meridiano silent.

Inimicitia. *Arist. l. 9. H. A. c. 1.* *Antõ. Myzald. cit. Aldrov.* *Ælian H. A. l. 6. c. 46*

Inimicitias exercent cum Pella ex ardearum genere, cujus ova diripiũt, ut Aristoteles vult; cum Acanthyllide, ut Philes & Aelianus; cum corvis, quod ab ijs devorentur; cum Accipitribus Alaudariis, à quibus adeò expavescunt, ut in hominum sinus confugiant; cum Arcturo sydere, quia in ipsius cum sole exortu, obmutescere incipiunt, ægrotant, & plumas vellicando excipiunt. Denique cum sinapis semine, quod nulli non innoxium, alaudas conficit.

Morbi. Laborant *morbo* comitiali, & alterius oculi cœcitate, idq; nono accidere anno Albertus experientiâ propriâ nixus testatur.

Vsus. De *usu* in cibis taceo. Juniores & pinguiusculas nemo non appetit.

Species. Species Alaudarum sunt, CRISTATA & NON CRISTATA. Illa est vel *Major* vel *Minor*; quarum hæc Aristoteli incognita, Schvvenkfeldio *Arborea, Fera*, ἀνώνυμος, apicem pro corporis magnitudine longiusculum, & pedes rubros habet. Cum frigus intensum est, & nix agros tegit in sterquilinijs & propè horrea *versatur*, per æquinoctium avolat, si Longolio credendum; nidum in fossis senticosis sternit; nullam particularem cantiunculam habet; sed ineptè aliarum quibus cum victitat vocem refert: Congener est ipsi Alauda *Sylvatica*, quam Germani Waldlerch vocant, parte inprimis prona albicantior.

Major rostrum habet cavum; cristã, cujus radices inter utrumque oculum situantur, aliquantulum nigricãtem. Dorsum cinereum albo maculatum. Ventrem albicãtem, pectus cinereum albis maculis conspersum. Caudę plumas nigras. *Linguam* exiguam ferè furcatam, quia ramis rarò insidet; ungues longiusculos. *Habitat* in agris, circa flumina, & lacus; hyemis tempore ad vias. Non volat aliarum more, sed vento cogente, nunc ima nunc summa petit.

Bellon. l. 5. de Avibus c. 22.

Non cristata suavius canit.

Vsus. Laudatur ad colicos dolores, † seu cocta seu assa. Quidam cor alligari femori jubent: alij recens tepensque devorant. Consularis Asprenatum domus est, inquit Plinius, in qua alter è fratribus colo liberatus est ave hac in cibo sumpta, & corde ejus armillâ aureâ incluso; alter sacrificio quodam crudis laterculis incluso corde, ad formam camini, atq; ut sacrum peractum erat, obstructo sacello. Thraces vivente adhuc Alauda cor exemtum sinistro femori pellendæ colicæ ergò circumdabant, ut Alexander Trallianus scribit. Porta causam in loquacitatem conjicit. Nimia enim garrulitate, flatus, ex quo morbus sæpè exoritur, eximitur.

† Galen. de simpl. Medic. facult. l. 11. Dioscorides l. 2. c. 48.

Non CRISTATA, Hermolao, Sipontino, & Grapaldo Terraneola, Nipho falsò Aristotelis Tetrix, colore similis est cristatæ, sed magnitudine minor. *Caput* habet nigrius fulvo colore intermixtum. *Dorsum* spadiceum, cinereum, & subnigrum. *Pectus* pluribus maculis distinctum. *Ventrem* subalbidum. Posticos digitos & ungues ejusdem magnitudinis cujus & posteriores. *Degit* in planis locis, erica & Junipero consitis. Hyeme gregatim volant, æstate binæ. Alta petunt volatu, diutius in aëre hærent, & majora spacia conficiunt. Amœnitate *vocis* inter omnes excellunt. Galli ex uno tẽperamento in alterum facilè transire, & pro ventorum diversitate, diversimodè etiam immutari, tradunt. Flante Austro macrescunt, Aquilone pinguescunt. Captura hyeme largissima, nisi nives diutinæ sedeant, & maxima sit frigoris inclementia.

Arist. H. A. l. 9. c. 25. *Bellon. H. Avium. l. 5. c. 23.*

Ad hanc *Calandra, Alauda pratorum, & Alaudæ congener* spectat.

Calandra Græcis χαλανδρα & χάλανδρος forte ἀπὸ τοῦ καλῶς ᾄδειν, seu suavitate cantus; alijs, sed falsò Acredula, Charadrios, Gurgulio, ad Sturni magnitudinem accedit. Alaudæ de cætero in omnibus similis. Collum qua jubæ Capiti connectuntur gracile habet,

& ro-

& rostrum crassius. Victitat duriuscu-lis granis. Vocis modulatione audientes mirificè oblectat, ac omnes avium voces expressimè imitatur. Capta, vix unam diei horam sine cantu præterit.

Bellon. H. Avium. l. 5. c. 24. *Alauda Pratorum* Alaudis est minor. Rostrum habet tenue, & longiusculum. Plumas cutem contegentes omninò nigras. Caudæ, in extremo albicantes. Humi dormit. In pratis nidificat. Difficulter educatur, sed educata suavissimè canit. Cum Accipitrem supervenientem adspicit, in arborum ramis latitat.

Alaudæ congener illa Aldrovando dicitur, quæ Bononię Petrone, Genuę Petronella & Chiapparone dicitur. Cristatæ majoris magnitudinē æquat, vel superat. Eidemque colore ferè similis est. Pectoris & totius ventris color magis ad subflavum vergit. Ungues in tantam longitudinem non excrescunt. Tibiæ & pedes albicantiora sunt. Humi sępè quiescit vel cursitat; in arboribus verò & fruticibus summa semper cacumina petit, quibus diu immobilis insidens, suavissimas cantilenas modulatur.

CAP. IV.

De Chloride, Citrinella & Serino Gesneri, & Luteis earumq; congenere.

Descriptio. CHLORIS Germanis Grünfinck / seu Fringilla viridis, magnitudine est alaudæ, aliquando tota viridis, aliquando valdè lutea. *Mas* à fœmina in hoc differt, quod hæc spadiceo partim, partim cinereo ubique coloratur; minusq; multo lutei coloris, imò modicum admodum habet. Pedes ei & crura mollicula, carnea ferè substātia & colore. Gula, venter, pectus, uropygium, & alarum suprema ora, pulcherrimo ochræ colore flavescit.

Victus. Arist. H. A. l. 8. c. 3. Aristoteles vermiculis *victitare* scribit. Verum pascitur quoq; seminibus, Carduorum majorum, Lapparum, raporum, & phalaridis. Adeò aliquoties cicuratur, ut una manu detēta, cibum altera porrectum, capere non recuset. Arist. H. A. l. 9. c. 13. *Nidum* ex hymphito stirpitus evulso facit. Sed stragulum ex lana & villo subjicit. Generatio. Quatuor aut quinque ova parit.

Ælian. H. A. l. 4. c. 47 Aldrovād. Ornith. l. 18. c. 18. *Congener est* huic illa, quam Aldrovandus *Chloridem Indicam* vocat, quæque prono, ventre nimirum & pectore est candidissima; rostro subviridi ad fuscum vergente, capite toto dorso & Uropygio viridibus; pennis, alarum remigibus & tota cauda cæruleis, scapis albis, pedibus nigris.

CITRINELLAM Gesneri, quam Galli Tarin vocant, Thracipedem Aristotelis Bellonius esse opinatur. Color capitis dorsi caudæ intensior est quàm in Ligurino, ideo ob flavedinem magis fusca videtur. *Mas* plus flavi coloris in toto corpore & præsertim in pectore & circa nates habet, quam fœmina. *Vescitur* iisdem seminibus, quibus aliæ canoræ. Raro plures quàm septem, aut octo uno incubitu excludit, & in cantu omnibus hujus generis excellit.

SERINVS Gesneri Ligurinum magnitudine & colore refert; pectore & ventre ex viridi flavescens; parte superiore, partim ejusdem coloris partim fusca. *Congener* est illa, quam Germani Hirngrylle vocant, magnitudine Ligurini, sed magis lutea. Capitur in Helvetiæ montibus. Gesner. in Ornithol. Auceps cum sexum utrumq; domi aleret, ita ut aliqua volandi libertas esset, pullos etiam ex eis habuit. Sed cum aliquādo pro mare Gryllo marem Ligurinum adhibuisset, ova quidem nata sunt, sed ex quibus foris nihil provenit. Suavissimè cantillat.

LVTEARVM duo sunt genera; *Vnum*, quod Ciam simpliciter Itali vocant; *Alterum*, quod à colore paleari, Ciam Pagliariā, seu Pagliaricciam, Angli Gelgorstam dicunt. Capiuntur facillimè omni aucupij genere. *Vescuntur* granis hordei tritici pane; hyeme alimentum in equinis stercorib. quærunt. Captæ per duos vel tres menses merum Cici ingemināt; servitutis oblitæ ad suos modulos revertuntur. In caveis sæpè cum morbo comitiali conflictantur. Mediâ hyeme magno nu-

mero in Italia apparent, & in pratis ingentes earum catervæ conſpiciuntur. Quæ de harum *congenere* addit Aldrovandus vide ſi libet capite vigeſimo primo, libri decimi octavi.

TITULUS III.

De Avibus Baccivoris.

CAPUT I.

De Turdis in genere.

AVis Latinis, ſeu per Onomatopœiam, ſeu à colore, Turdus dicta, à Græcis veterib. κίχλη, κίχλα, ἴχλα; à modernis *a* Schynopoullos, ac ſi lentiſcinas aves diceres, vocatur. *Genera* ipſorum tria prodidit Ariſtoteles. *Viſcivorum* ſeu ἰξοβόρον picæ magnitudine. Τριχάδα à ſtridore dictum, quãtitate Merulæ; & *Ilias*, omnibus minus, minusq; maculis diſtinctum, *c* quod gregatim volat, & nidos è luto hirundinum more conſtruit, & apud Gallos † non extare putatur. Recentiores plura enumeratis annumerant. Nam & *Turdela* Hermolao eſt genus Turdi alterum, quod in Veneta provincia Drexanos vulgò vocant, major Turdo, penna ſubfuſcâ, varia; & Turnero illa, quę Saxonicè **Brachvogel** / (commune hoc ferè illis nomen, quæ in novalibus & quieſcentibus agris immorantur) colore fuſco, terreo, obſcuro, ut humi ſedens agnoſci vix poſſit, ex Turdorum eſt genere. Idem Germanorum **Troſtel** / Turdum pilarem eſſe putabat. Scaliger † ſecundi apud Ariſtotelem generis, *duas ſpecies* facit; quarum una *Trida* à Vaſconibus, altera *Turdus* dicitur, figurâ & facie adeò diſſimiles, ut nonnunquam in agnoſcendo fallãtur. Saxonum Ziepdruſchel colore Iliaco ſimilis, quæq; circa rubos verſatur, & fructibus eorum victitat, minimum Turdi genus, & βατὶς Ariſtotelis quibusdã, Germanorum verè **KleinZimmer** / Merulâ minor, roſtro acuto, brevib. pedibus, ejusdem nonnullis Cyanus. Helvetij habent Turdum ſylveſtrem. Carinthiorum avis dicta **Leimtroſtel** / pedibus albis, Turdis minoribus annumeratur. De *Albis*, qui in Septentrione, non eſt quod aliquid dicam.

a *Bellon. Obſer. l.* 1. *c.* 10.
c *Athen. Dipnoſ. l.* 2.
† *Scalig. in H. A. Ariſt. l.* 9. *c.* 26.
Genera.
† *l. Commẽtar. citato.*

Forma ſi ſpectetur, cinereus color eis ferè peculiaris eſt, huic quàm illi remiſſior vel intenſior. Omnes per collum inferius, pectus & ventrem maculis æſtate conſperguntur, *d* quas per hyemem deponunt. Unde Plinius, *e Turdis color æſtate circa collum varius, hyeme concolor.* Viſus tamen viſcivorus, neſcio quo anni tempore captus, qui ita plumbei coloris evaſerat, ut quodammodo ad amethyſtinum accederet. Viſus & Turdus vul ò dictus, tribus diverſis coloribus diverſis nimirum temporibus captus. *Roſtrum* omnib. eſt longiuſculum, craſſiuſculum, rectum. *Lingua* lata, & ad imitandum humanum ſermonem parata. *Pedes* figurâ ſimiles, & colore non in omnibus eodem. *Inteſtinum* appendices nõ habet, nec gula verſus ſtomachum dilatatur, nec ſuperius ingluviem habet. Nullibi non ſunt obvij. Daphnios, ſeu à Laureto illo Alexandrino, ubi baccis veſci poterant; ſeu à Daphne delitioſo quodam Syrię ſuburbano ita dictos, Clemens Alexandrinus celebrat. Advenas eſſe, & quotannis in Italiam circiter æquinoctium autumnale transmare verno revolare, Author eſt *f* Varro. Unde trimeſtres Plinius dixit; per hyemem latere ſcripſit *g* Ariſtoteles: nec tamen omnes, vel ex eo evidens, quod in *h* Helvetia circa Tigurum per hyemem abundẽt, hyeme in Italia loca maritima juniperis & myrtis conſita, frequentent. Ab *i* Ambroſio inter eas quæ ſub hyemis initium ad nos accedunt, numerẽtur; Bononiæ deniq; Martio *k* etiam menſe copioſè habeantur.

Forma.
d *Ariſt. H. A. l.* 9. *c.* 49
e *H. N. l.* 10. *c.* 29.
f *de Re Ruſt. l.* 3.
g *H. A. l.* 8. *c.* 3.
h *Geſn. in Ornithol.*
i *l.* 5. *Hexam. c.* 14.
k *Aldrov. Ornithol. l.* 16. *c.* 1.

Quantum ad *Victum* delectantur baccis myrti, juniperi, ſambuci, hederæ; nec nõ olivis, ut eſt apud Calphurnium Poëtam. Unde Olivariorum nomen; fagi glandibus, inſectis, lumbricis & culicibus. Ex ſemine ab ipſis excreto provenire viſcum Theophraſtus *l* & Plinius *m* prodidere, tã falsò quam Satyria & Orchides ex eorum genitura naſci, falſum eſt. Quot enim in arboribus Turdus ſtercus excernit, & tamen

Victus.
l *Theophr. de Cauſ. Plant. l.* 2. *c.* 23.
m *H. N. l.* 16. *c.* 94.

Turdus Visciuorus.
Trostel.

Turdus simpliciter.
Krametuogel.

Turdus leucocephalos.

Merula.
Stein Amsel.

Merula mas.

Merula fæmina.

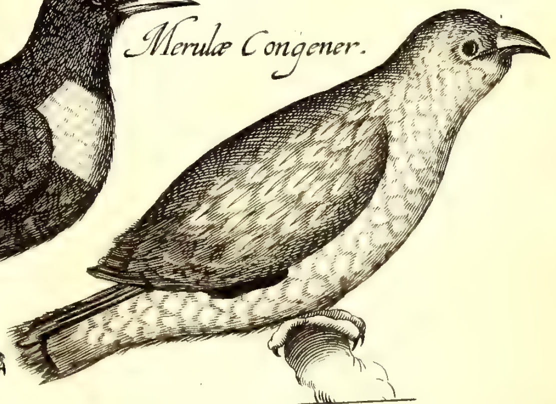

Merula alba et nigra.

Passer solitarius mas.
meru̅li̅s

Passer solitarius
fæmina.

Merula torquata mas.

Merula torquata
fæmina.

Merulæ Congener.

tamen viscum non generatur? Quot in regionibus Turdi non sunt, ubi viscum nascitur? Concoquitur in Turdi ventriculo granum, *n* cum labruscarum longè duriora & majora concoquantur gigarta: & exhibitis uni visci baccis, nulla in excrementis reperta est species. De saginatione videantur Oeconomica.

n *Scalig.in Exerc.*168.

Generatio. In cacuminibus arborum *nidificantes*, penè contextim in successu, generant. Ova, decem à conceptu diebus pariunt & fovent. Increbuit alicubi mos, ut vasa ibidem collocentur.

Vox. *Vox* eorum trutillare, ut Philomelæ author inquit. Sermoni assueti, *o* tanquam è modulis sermocinantur. Habuit Agrippina, qui omnium sermones *p* imitabatur. Et mirum est adeò surdos dici, ut vitium in proverbium cesserit. Invenere & in

o *Scalig. Exerc.*237.

p *Plin.H. N.l.*10. *c.*42.

Vsus. *Medicina Vsum.* Myrtorum baccis farti & assi ventris profluvio laborantibus *q* exhibentur. Tempore pestis in cibo, macerati, laudantur.

q *Plin. H. N.l.*30.*c.*7

Quid de usu in cibis dicam? Duriores quidem concoctu, Perdicibus, Attagenis, Phasianis & Gallinis, Galenus facit: sed quia idem Phasianos Gallinis concoctione & nutriendi vi pares, edendi suavitate superiores *r* alibi scribit; alibi *h* laudatis cibarijs, quæ neq; tenuem neq; crassum succum gignunt annumerat, vel locus prior mendosus est, vel sibi ipsi contradicens, fallitur. Græci *t* sanè ova cum Turdis, leporinis carnibus, ac mellitis placentis secundę mensæ frequentius inferebant. Iisdem Turdorum turmæ in propomatibus seu primis *u* cœnæ ferculis in usu. Eorundem pectora in patinam Apicianam conjiciebantur. Et quantus circa eos Romanorum luxus, sive copiam, sive pretia spectes. Tanta Turdorum *x* aliquando fuere aviaria, ut ex ijs stercorarentur agri. Lucull⁹ *y* alios videbat Turdos in mazomo positos coctos, alios volitare circa fenestras captos. Ex uno Ornithone quinq; millia scio vænisse Turdorum denarijs ternis (id est computātē. Budæo denis solidis Turonicis & semisse) ut H. S. sexaginta millia ea pars villæ reddiderit eo anno, inquit *z* Varro. At nunc ætatis nostræ luxuries quotidiana fecit hæc pretia, &c. Nostra ætate quoquo modo capti eduntur. Quibusdam jecur ovis integrum cum medulla panis contunditur, & per linteum transmittitur. Hinc aromatibus ad saporem coloremq; commendandum inspersis fervescit. Turdi in jure carnium elixi, & modicè frixi imponuntur.

*Bellon. l.*6. *de Avib. c.*31.

r *l.*7.*Method.*

h *l.de cibis boni & mali succi.*

t *Alex.ab Alex l.*5. *Genial. dier.c.*26.

u *Athen.in Dipnos.l.* 2

x *Plin. H. N.l* 17.*c.*9

y *Varro.de R.R.l.*3.

z *l.*3. *de Re R. c.*2.

CAPUT II.

De Turdis in specie.

ARTICVLVS I.

De Turdo Viscivoro & Trichade.

TVrdus Viscivorus, Aristoteli ἰξοβόρος, Athenæo ἰξοφάγος dicitur. *a* Major est cæteris Turdis, & paulò infra columbam. Capite, alis, & ventre fuscus; plumis tamen juxta caudam aliquid flavi admixtum apparet. Cutem intra rostrum pallidus & subruber colores mixti tingunt. Collum parte pronâ, venterq; totus nigris punctis in albicantibus plumis, & alicubi flavis variant. Pedes digitique, posteriore præsertim tibiarum nervo, flavescunt. *b* Aldrovandus semel unum adeò, in cauda maximè, & alarum remigibus albescentem observavit, ut penè albesceret; capite verò, tergore, & supernis alis omninò cinereus esset. Nullo non tempore apud nos visuntur. *Cibus* ipsis abietis viscum & resina; æstate inprimis; hyeme fructiferarum arborum semina. Sed & baccis arborum, Juniperi præsertim & Ligustri, inhiant. Dum singuli singulas visciferas arbores occupant, & propè eas morantes, alios persequuntur, facilius capi, prodidere nonnulli. Observata in ijs à rusticis & præsagia. Diu nempe duraturæ hyemis, si circa hujus finem in cacumine arboris cantillent. Futuræ æstatis, si in ejus medio consideant.

a *Gesner. in Ornith.*

b *l.*16.*Ornith. c.*2.

TRICHAS, qui Pilaris perperam dicitur, & à stridore nomen sortitus est, totus ferè magnitudine & figura est Merulæ. Rostrum habet subflavum

Gesner. in Ornithol.

vum in extremo nigricans. Os & linguam flavo colore tincta. Collum pronum cinereum maculis nigris aspersum. Dorsum charopum, & per medias pennulas nigricans. Pars circa Uropygium cinereis plumis obtegitur. Caudam nigræ pennæ constituũt. Collum supinum & pectus varia sunt. Pennæ alarum partim nigricant, partim ruffo colore tinguntur, &c. Nunquam aut raro in æstate in Anglia *visitur*, hyeme tanta illorum multitudo, ut nullius avis major. Vescitur baccis juniperi, Aquifoliæ, & sorbi minimæ. Apud Helvetios postremò advenit. Acutè *c* sonat, & quamvis colorem mutet: vocem tamen non variat. Volat gregatim, & inter volandum obstreperus est.

c *Arist. H. A. l. 9. c. 20*

ARTICULUS II.

De Turdo Illade, & simpliciter dicto.

TVrdus Illas, Tyllas Alexandro, Myndio dicitur. Fuscus est per totum dorsum. Pectus est varij coloris, medius venter albicat; utrinq; rubet. Eodem colore pars sub alis tingitur. Interiora oris penitus flavescũnt. *Nidificant* in Bohemia vel Hungaria. Gregatim plærumq; in dumetis *degunt*. Initio hyemis per quatuordecim ferè dies ante Pilares in Helvetiam advolant, circa Pascha recedunt. Racemis *victitant*, vineisq; multum damni inferunt. Ideò tempore vindemiarum capiuntur. Gesnerus in dissecti ventriculo mense Novembri baccas spinæ albæ quam Oxyacantham dicimus, reperit.

Quem Aldrovandus *Turdum simpliciter dictum* vocat, is Bellonio *Turdus primus Aristotelis*, & Turdus *viscivorus minor* dicitur. Crura in eo ex descriptione Gesneri albicant. Pectus, ventrem, & latera puncta nigra insigniũt; illud subflavo & ruffo colore in unum commixtis insignitur. Idem sub alis color merus. Tota ferè pars prona fuscescit. Alæ fusco ruffum miscuerunt, & maculas subflavas habent. Venter candidus est. Crura albicant. Proprium illis esse apparet, ut circum oculos maculentur. Sexum solo cantu discerni posse dicunt.

NB. *Genus Turdorum exoticum Vide in Mantissa*. N. 9.

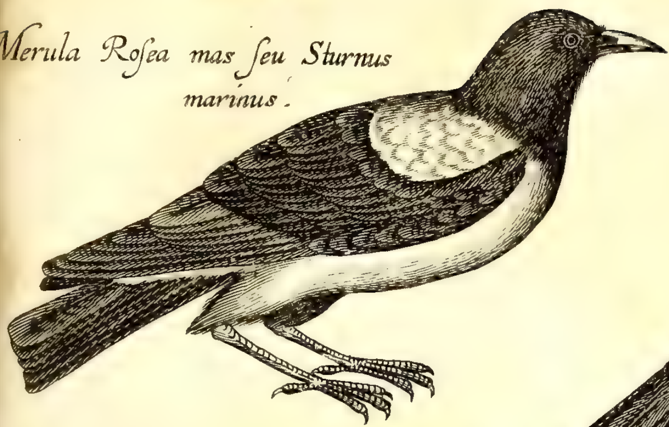
CAPUT III.

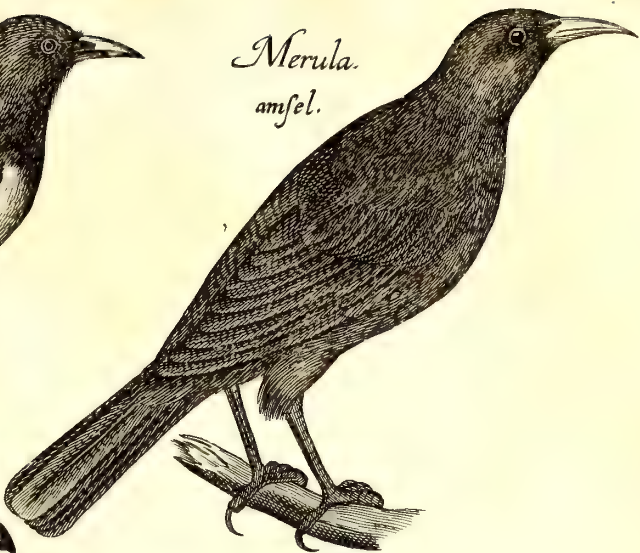
De Merulis.

MErula, Græcis κόσσυφος, κόττυφος & κόψιχος, quibusdam à nigro colore Nigretta; Latinis quod solivaga sit & sola pascatur, *Merula* dicitur. Duo ipsarũ *Genera* Aristoteles *a* ponit. *Vulgare* seu nigrum, & *candidum*, quod tantum circa Cyllenam Arcadiæ nasci scribit: nos & in Norvegia, & in novo orbe inveniri scimus. Varro *b* inter res inusitatas reponit. Addit & *tertium* fusco colore, & minoris magnitudinis, quod Passerem solitarium vel Merulam montanam quidam esse judicant. Vidit Aldrovandus totam ex flavo ad castaneum vergentem, mutato fortè priore colore. Magnitudinem ei Turdi Trichadis Aristoteles tribuit citante Athenæo, colorem nigrum, rostrum puniceum verè an falsò nescio. Albertus rostrum & pedes crocea. Sed ut plumarum colorem pro temporis diversitate mutant: ita & rostrum idem non servat. Nam id anniculis, teste Plinio, in ebur transfiguratur, at maribus duntaxat. Scaliger † pullos nigrum habere, anniculos buxeum affirmat. *Sexus* optimè discernitur. Fœmina namque fusca est, rostro inferius tantum lutescente, supra planè fuscido. Gula pectusq; totum ex albicante & fuscescẽte colorib. maculantur. Nominat Aldrovandus *c* quãdam *Leucophalum*, cujus caput præter tres maculas oblongas nigras, quæ retrò oculos conspiciebantur, prorsus candidum erat, rostrum & oculorum iris lutea, pedes fuscescebãt. Cauda & venter aterrimi caloris. Alæ albo maculabantur. Apponit & *candidam totam*, rostro duntaxat rutilo, & pedibus lutescentibus. Aliæ ex albo & nigro sunt maculatæ, mas minus quàm fœmina, caudâ nigrâ, rostro & pedibus intensè in mare rutilis, pallidè in fœmina flavescentibus.

Genera. a *H. A. l. 9. c. 19.* b *de R. R. l. 3. c. 9.* † *In Aristotelis H. A l. 9. c. 5.* c *Ornith. l. 16. c. 6.*

Quan-

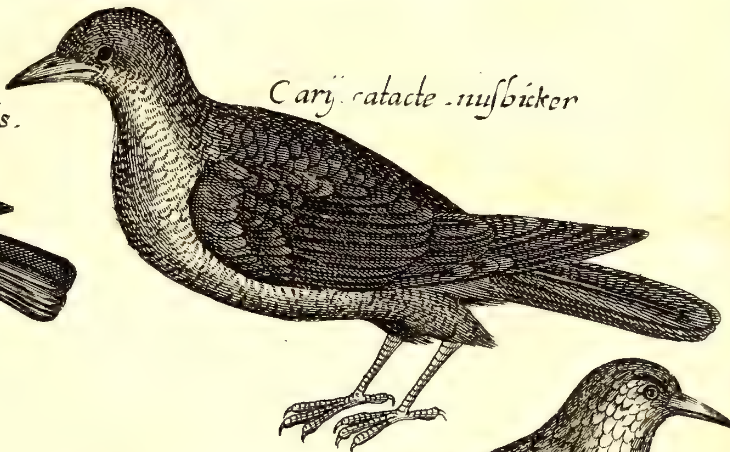

Merula Rosea mas seu Sturnus marinus.

Merula.
amsel.

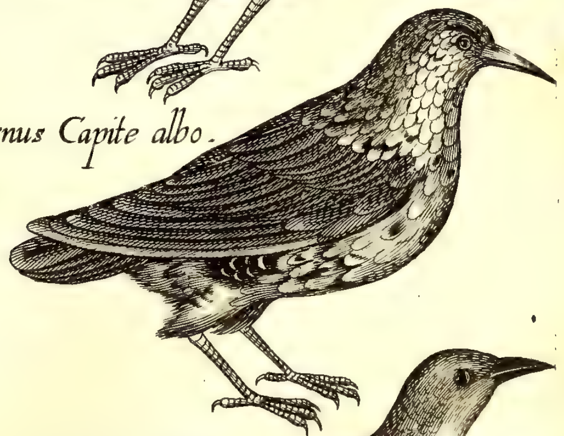

Merula Brasilica.

Merula apus Indica.

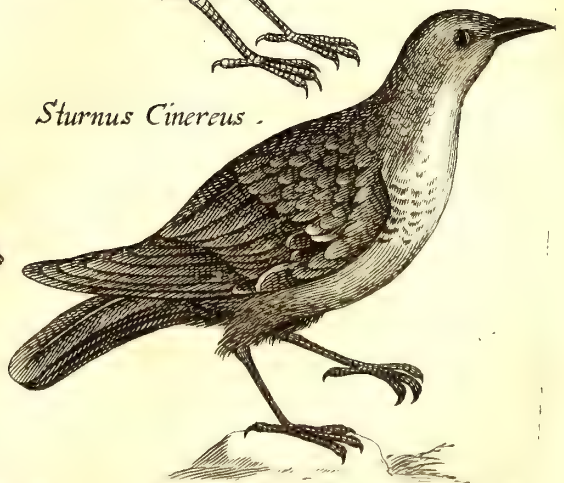

Sturnus vulgaris.

Caryocatacte. nußbicker

Sturnus.
Staer.

Sturnus Capite albo.

Sturnus pullus.

Sturnus Cinereus.

Locus. Quantum ad *Locum*, versantur in locis densis consitis arboribus, spinetis, angustis montium angulis, & lapidum fissuris. Mutant ut Turdi *d* locum, & hyeme in vicina demigrant aprica. Parasitus tamen apud Athænæum, si algor sub dio perpetiendus sit, se Merulam esse profitetur.

d *Arist.H.A.l.9.c.16.*

Victus. *Vescuntur* ijsdem quibus Turdi. Sed & pomis sorborum, orni sambucique acinis. Caveis inclusæ etiam carnib. Plantæ ex quibus præcipuè cibum decerpunt, sunt Oxycedrus Dalechampij, Ilex Aquifolia ejusdem, Myrtacanta, philyrea angustifolia, myrtus laurea maxima, myrtus exotica Plinij, & area Theophrasti effigie alni.

Generatio. *Nidos* figurâ hæmisphæricâ oblongiusculâ, admodum scutellæ cavos, ex surculis ramulisq; exilibus, & fibrosis radiculis luto inter se contextis, substrata molliore materia construũt. Bis anno, omnium avium primæ, ante exactam hyemem, in Helvetia mense Martio vel Aprili *pariunt*. Numerum pullorum nemo exponit. Nido Aldrovando allato quinq; inerant. Persarum Magos ex salvia sub ficu putrefacta, dum sol & Luna secundam solis faciem occupant, avem Merulæ similem procreasse, cujus adustæ cinere lampadi insperso domus serpentibus repleta videbatur, author est *e* Langius.

e *Epist.Medic.38.*

Vox. De earum *Voce* fringulicire quidam usurpat. Veteres ejus non exprimunt proprium, sed inter canoras ponunt. Quandam adeò in novem vocũ modis exprimendis excelluisse, ut nullus hominum perfectè eam imitari potuerit, Albertus author est. Incipiunt autem vere canere, continuant per æstatem. Hyeme cohibendo vocem, *f* strepunt & tumultuosè voculantur. Plinius hyeme balbutire, circa solstitium mutas esse *g* ait.

f *Arist.H.A.l.9.c.49*

g *Plin.H.N.l.10.*

Amicitia *Amicitiam* eum ea Rubecula colit. Sequitur enim eam, & noctu, vel juxta ipsam, vel in proxima arbore conquiescit. Ipsas Noctuæ ita infensas quidam volunt, ut quotiescunq; clamantem audiverint, tanquam injuriam vindicaturæ, advolent. Mali Punici grano perire Aelianus *h* author est.

h *Æl.H.A.l.6.c.46.*

Ingeniũ. *Ingenium* resipit, quod *i* humanum sermonem, quamvis linguam strictã, rostrum rectum, & angustum habeat, imitatur: & quòd Laurifolio annuum fastidium purgant.

i *Philostr.l.7.in vita Apollon.*

Vsus. De *Vsu in cibis*, hæc pauca dixisse sufficiat. In pectore ipsarum *k* adusto haud parvam collocasse voluptatem Romanos. Inter popinæ verò professores *l* clunesne tergoribus sint præferendæ, disceptatum. Tardè tamen concoquuntur, parumque alunt, si *m* Platinæ credimus; inter laudatas censeri debent, si Salernitanis. Nonnulli à Noctua captas præferunt. Alij pingues & retibus vel laqueis captas eligunt.

k *Horat.l.2.sermon.*

l *Plin.H.N.l.10.c.50.*

m *Platina l.5.de tuẽda sanit.*

Quantum ad *Medicinam*, benè illis qui laxa sunt alvo præscribuntur. Plinius inassatas cum myrti bacci dysentericis mederi scribit, Porta *n* Melancholiæ. Fimus ex aceto mistus, si orizam avis comederit, extirpat lentigines. Caput ad brachium sinistrũ, cum leporis pedibus portatum, audaces facere, mendacium est.

n *l.3.Phytogn.c.11.*

CAPVT IV.

De Merulis in specie.

ARTICVLVS I.

De Passere solitario & ejus congenere.

PAsser *Solitarius*, quod cum nullo sui generis unquam, nisi tempore generationis versetur vulgò dictus, quẽ tertiam Aristotelis Merulam esse Gesnerus, Niphus, & Aldrovandus asserunt, Merulus Solitarius circa Tridẽtum, Merulus stercorosus, quod in latrinis habitare credatur Romanis, si Alberto credendum; Merula saxatilis Placentiæ dicitur. Avis est Merula paulò minor, tota nigra, rostro lõgiusculo, parumper arcuato, capite pro corporis proportione parvo, superius plano, nigroque ad latera, nempè circum oculos, aures, & in collo inferiore cæruleo. Fœmina tota fusca est, & pectore maculis lutescentibus variegatur,

Gesner.in Ornithol.

gatur, mari planè dissimilis. In saxis & testis (non tectis, a κεράμιον, namque textus habet) diversorium habere Aristoteles dixit. In parietibus alijs Passeribus cõjungi, & cum eis ad pastum volare Albertus. In dumosis rupibus circa Larium lacum nidulari, neque cum alijs avibus degere, Gesnerus affirmat. Canorus est, & Mediolani ac Genevæ magno propter cantum precio venditur. Quem Bellonius descripsit, & Charadrium esse primo aspectu putabat, Turdi Iliaci est crassitie, Lusciniæ morib. præditus. *Rostrum* habet rotundum, acutum, subalbum, in extremo nigrum. *Pennas* sub pectore & duabus costis colore dactylorum, maculis interstincto. *Dorsum* cinereum, fulvo maculatum. *Pedes* Turdo similes, *Caudam* ut in Luscinia ruffam, quam mox ut è nido eximitur, immutat. *Mas* quia pulchrior, coloris elegantiâ à fœmina distinguitur.

a Arist. l. 9. c. 19.

Forma.

Generatio. In rupibus solitarijs nidificat, & rarò in plano aut per valles cernitur. Certo anni tempore sub tegulis seu imbribus *degit*. Canit noctu æquè ac interdiu ad lumen candelæ maximè: Franciscus Gallorum Rex tanti ejus cantum fecit, ut nullam præter hanc audire dignaretur.

PASSERI SOLITARIO *congener* est illa avis, quam quidam Petrocos scyphum, Germani Steinrötele & Blauvogel vocant, Bellonius *b* Cyaneum Aristotelis, sed falsò (Ex Picorum enim genere est, rostro etiam ad saxa durissimo; & quis Merulam totam cæruleam vidit) dixit. Magnitudine est Sturni, pectore, cervice, & lumbis Cyanea: dorso & alis nonnihil nigricans. Rostrum ei sesquidigiti longitudine subter nares fuscum, imo aculeatum, superiore parte adunca, inferiorem ut plurimum contegente.

b l. 1. Observ. c. 11. & l. 6. de Avib. c. 6.

Seiler. ad Gesnerum.

Locus. *Degit* in altissimis, præruptis, & nivosis scopulis, in Creta, Citharea, Corcyra, Zacyntho, Eubæa, & circa fluvium Athesin.

Generatio. *Nidificat* in deviis solitudinibus, pullosq;, quos ternos aut quaternos excludit, ut à rupicapris etiam tuti sint, in cavernas deorsum condit.

Vox. *Vox* ipsi articulata, amœna & varia. Mediâ & intempestâ nocte expergefacta, ad astantis provocationem claro spiritu canit. Ante tempus autumni cum colore etiam vocem mutat, ac alis expansis novos, secum continuò murmurans, excogitat cantus, nec veteris obliviscitur.

Color sub hyemem niger è cæruleo evadit. Circa veris initium, in pristinum commutatur. Adulta vel è nido semel egressa & volatui adsueta, nullis astutiis capitur. Moris denique ei, oculos hominum aliorum alitum more adpetere. Tamq; diligenter res observare, ut plæraque, vocis aliquo articulo indicet.

ARTICULUS II.

De Merula Montana, Germanorum Torquata, Bicolore, & Saxatili.

MErula Germanorum MONTANA, avis est paulò infra Turdum majorem. *Caput*, dorsum & alæ, ruffo quodam modicè admisto nigricant. *Pectus* est, ex plumis partim subfulvis, partim nigricantibus obscurè maculosum. *Os* interius & lingua lutei seu melini coloris. Ventris color ex nigro & cinereo mistis; crura ex glauco nigricante, & ruffo, constant. Cauda est atra.

TORQUATA, quæ & Montana, Saxatilis, & Equina, quod in sylvis vermiculos in fimo equino quærat, avis est barbatula, magnitudine ferè & colore Turdi. Parte pronâ inter collum habet albas duorum digitorum latitudine plumas, reliquâ maculosas, nigris in medio pennis, ambitu albis, superiore fuscas, alarum pennis, margine extrinseco albicantibus. *Fœmina*, quam Aldrovandus descripsit, erat corpore toto subnigro; rostro circa nares, & in apice nigro, ad latera flanascente, pennis remigib. alarum nec non ventris, extimis oris, nonnihil albicantibus, cæterà candicantibus. In ultimo gutture seu pectoris principio macula albissima pollicẽ lata ad humeros pertingente, vel torque candido, ornabatur.

Meru-

Merula BICOLOR quod duobus potissimum coloribus fusco aut subnigro, & luteo rubescente variet, dicta, est avis Merulâ paulò minor, capite fusco, lineolis candicantibus variegato, rostro in luteo rubescente, qui etiam color in tergore & cauda intensior; in pectore & ventre remissior, videtur. Alarum remigibus fuscis, in extremis oris albis, pedibus breviusculis, digitis pro proportione longis luteis, unguibus rubicundis.

SAXATILIS, quam Turnerus ex Graculorum genere facit, quidam Cyanon Aristotelis credunt, nonnulli Rubiculam Saxatilem, Nucifragã, Merulam Alpinam vocant, avis est cum *Caryocatacte* Gesneri eadem, merula major. Sturni ferè instar maculata, supra nigricans, minus tamen in capite & dorso, quàm in alis, maculis ubiq; distincta semilunaribus, quę pariter per tergus & alas majores sunt quam per caput. Pronè à rostro ad anum usque lutea maculis ferrugineis albisq;, quæ & ipsæ magnitudine variant, percurrentibus. Alarum pennas majores habet nigras, & in extremis oris candicantes. Caudam supinè nigram, pronè ferrugineam, pedes fuscos. Vaga est, nec invenusta.

ARTICULUS III.

De Merula Rosea, Exoticis, & Merulæ congenere.

Aldr. Ornith. l.16. c.15. MErula ROSEA, ab aucupibus, Italis Sturnus marinus vocatur. Est merulâ paulò minor; tergore, pectore, & alis supernis roseis seu carneis, capite cirrhato, rostro qua capite jungitur nigro, cætera carneo, alis & cauda nigris, remigibus ferè sub castaneis. In *fœmina*, color est dilutior, caput si excipias. Reliqua enim pars colli, alæ & cauda minus quàm in mare nigrescunt. Plurimùm adipis corpori adjiciunt, & in cibo maximè commendantur.

Bellon. l.6. de Avibus c.27. EXOTICA est duplex, *Brasilica*, & *Indica* Apos. BRASILICA ut à Bellonio describitur, differt magnitudine à Merula. Rostrum illi breve. Color totius corporis, si caudam & alas, quæ atræ sunt, adeò intensè rubet, ut nullus intensior rubor possit excogitari. Cauda oblõga est, crura nigra. Illius, quam Aldrovandus exhibet, pennæ superius omnes ad scapulas rubent, dein nigræ succedunt, has rubræ rursus excipiunt. Rostrum est insigniter recurvum, intus luteum. Pedes, qui pro tibiarum proportione majusculi ex cinereo leviter fuscescunt. APOS monstrosa fortè est. Rostrum habet Merulæ in extremitate nigrum & recurvum, infra qua capiti jungitur cãdicans. Caput, venter, dorsum, colore coccineo intenso & vegeto, alæ & cauda nigro, unde Porphyromelanos dici posset, tinguntur. Ornith. l. 16. c.16.

CONGENER Merulę est duplex. *Una* rostro, propè quod linea rubra conspicitur, nigro; capite, dorso, & cauda, ad subcastaneum vergentibus, extremis oris albicantibus. Pronè pectore, ventreque toto & cauda, lineis quibusdam cinereis per transversum ductis albicat. *Altera* Merulis erat minor, Passeribus major, capite cinereo, oculis nigris aureo circulo circumductis, rostro pro corporis proportione robusto, luteo, crassiusculo, in extremitate nigro & acuto. Dorso ad caudam castaneo obscuro, pennis alarum quæ dorso junguntur albis. Qua ventri nigris. Remigibns in extremis oris cinereis. Similis Collurioni cinereo videbatur.

CAPUT V.

De Sturno.

STurnus, Gręcis ψάρ, ψάρος, βύτλα, βύτθος, & γόλμις, quod apud Hesychium & Phavorinum leges, dicitur. Avis est ob colorum varietatem, & consperas per corpus maculas, elegans, & benè, picturata à Poetis dicitur. Non tantum autem albis maculis tingitur; sed rubescit quoq;, lutea aliquando; in alis, propè oculos, & in infimo tergore viridescit. Rostrum habet Picorum non absimile, in fine fuscnm. Caudam brevem & nigram. Pedes ferè croceos. Aristoteles *a* solum vulgare genus, quod super tecta cantu suo aures Genera. a H.A. l.8. c.16.

O 2 fati-

b *Ornith. l.16.c.19.* fatigat, agnovisse videtur. *b* Aldrovandus tres exhibet, *Vnum* totum, album, rostro quod ex luteo rubescit, & pedibus, qui leviter carnei exceptis. *Alteri* caput, collum, & rostrum erant alba; Maculæ supra oculos binæ nigræ: venter candidus, alarum principia maculis subcæruleis varia. Remiges alarum & cauda ut in Sturno vulgari. Pedes lutei. *Tertii* totum corpus ex cinereo lutescebat. Pectus pūctulis conspergebatur. Rostrum & pedes nigri coloris erant.

Locus & Victus. *Locum* si attendas, nullibi non inveniuntur. Avenis, pratis aquosis, ubi armenta pascuntur, & agris gaudent. Turribus inprimis & tectis hyeme latent. Si *victum* pamphagi sunt. Nam præter baccas & uvas, quibus impensè delectantur, & pinguescunt; milium quoq;, panicum, cicutam, stercora, & lumbricos, imo suspensorum cadavera, ideò ab eorum esu Belgæ abstinent, depascuntur.

Generatio. *Nidulantur* iisdem ferè locis, eodemq; penè modo, ut Passeres. Ter anno *parere* dicuntur; & uno tempore septem vel octo *ova* ponunt. Græcis dicuntur κιχλίζειν; authori Philomelæ pisitare. Summo mane maximè sunt obstreperi, nocte silent. Visi qui omnium avium voces imitabantur. Et *c* in Gallię urbibus habentur, qui sermonem explanatè, longiori etiā contextu, exprimunt. Habebant & *d* Cæsares juvenes ejusdem peritiæ unum.

c *Brujer l. 15. de re cibar. c.42.*
d *Plin. H. N. l.10. c.24.*

Volatus. Proprium ipsis catervatim *volare*; & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Vespere potissimum aggregantur, & tanta multitudine atq; impetu quandoq; volant, ut nubem facere, & tempestatis modo sonare videantur. Dicuntur sibi ipsis medicinam facere. Atterebat *f* pedi luxato ova formicarum, comminuta, & sub alis calefacta, unus. Sic integer intra paucos dies evasit. *Metuunt* Accipitrem, eundemq; supernè vel à latere accedentem, alis eventant, subtus volantem stercoribus opprimunt. Semine alii intereunt; & à canibus metuuntur.

f *Gesner. in Ornith.*

Vsus. Galenus *g* eos inter *cibos* attenuantes & boni succi refert; quod vel de juvenculis, vel de illis, qui in montibus degunt sumendum est. Vindemiæ *h* tempore pabuli melioris copiâ non improbantur. Suaviores evadere, si mox captis capita amputentur, *i* Cardanus author est. Stercus oryza pastorum ad faciem exornandam *k* facit.

g *l.6 de sanit. tuēda.*
h *Alex. l. 13. salub. c.8.*
i *l.3. de sanit. c.21.*
k *Aegineta l.28. c.8.*

NB. *Sturni genus Indicum vide in Mantissa.* Num. 6.

CAP. VI.

De Coccothraustis.

Descriptio. DUplicem Coccothrausten Aldrovandus exhibet, *vulgarem* Gesneri, & *Indicam cristatam*. Illa ita dicta, quod rostro suo coccos & interiora cerasorum grana confringere soleat. Circa Verbanum Lacum Fringilla Montana, Bellonio, à rostri magnitudine Grosbec dicitur. Putabat hanc esse Aristotelis Pardalum quiddam. Falsò, ex collatione utriusq; patebit. Pardalus enim colore toto cinereus est, magnitudine par Sturno. Coccosthraustes autem est, si Bellonij descriptionem sequemur, sturno paulò minor, rostro duro, & magnitudine pro corporis proportione insignis. Capite superiore mali aurantij colore, cum macula sub gutture nigra, collo cinereo, dorso fulvo, alarum extremitatibus ex viridi lutescentibus sicuti torques Palumbis, caudæ extremitate albâ subtus fulvâ. Ventre, pectore & gutture ejusdem coloris. Gesnerus ei tribuit, Alaudæ aut Loxiæ magnitudinem. *Rostrum* durum, validum, breve, latum, quod inferius à pennis nigris ambitur. Colorem capitis, in fœmina, charopum, vel ex flavo ruffum; in pectore & ventre ex cinereo rubicundum. Pennas alarum superius nigricantes, in medio albentes, in imo coloris ferè cærulei seu Indici. Collum pronum, & utrinque ad latera plumis cineris vestitum. Dorsum ex fusco nigricans.

Arist. H.A. l.9.c.23.
Bellon. de Avib. l.7. c.30.

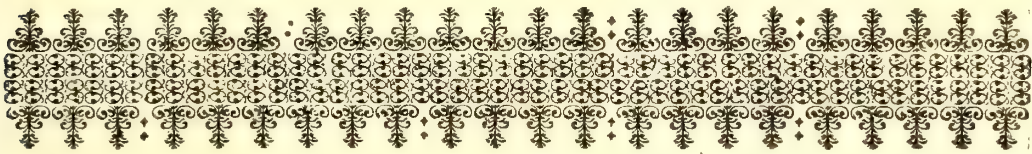
Locus. Æstate in sylvis capitur, & tum in Italia in montib. agit. Sub Octobrem ad plana descendit. In Germania ęstate rarius, hyeme frequentius cernitur.

Nidi-

Victus. *Nidificat* in arborum cavis. *Victitat* nucleis cerasorũ, quæ rostro confringit; necnon olivis, & alijs baccis. Non servat accrescẽte ætate colorem. Caveę inclusa, non solum rarò cantillat, sed ne institutionem quidem admittit.

INDICA incolis capitis viridis apud quos repentur, dicitur Fruso, Lusitanis Cardinalitius, quod galerum purpureum gestare videatur. Habet cirros in capite figurâ trigonâ coccineos, quo colore pariter, collum, pectus & venter refulgent. Alarũ extremitates dilutè purpurascentes. Caudam pro corporis proportione, longiusculam, digitum auricularem latam, aliquantulum surrectam. Tibias breves & albicantes, ungues robustos & nonnihil recurvos. *Victitat* panico, amygdalis, & alsine herba, & cibum è manibus accipit. *Voces* avium, lusciniæ maximè imitatur. Sæpè se aquæ immergit, unde temperiei calidissimę esse putatur. Visa icone sua in speculo, mirabilibus modis sibilos edendo, cristam deponendo, Caudam more Pavonum erigendo, alas motitando, gesticulatur, & speculum impetit.

***

HISTORIÆ NATVRALIS DE AVIBUS:

LIBER III.

De Avibus Insectivoris.

TITULUS I.

De Insectivoris non Canoris,

CAPUT PRIMUM.

De Picis Martiis.

Descriptio.

PIcus Martius q. Marti sacer sit dictus, δρυοκολάψ Hesychio, δενδροκολάπτης, ξυλοκόπος, & δρυκοπος Aristoteli, δρυοτόμος Aristophani, κολιὸς Miletio, recentioribus Græcis κερκυνιςής vocatur. *Genera* ipsorum tria *a l.9.H.A. c.9.* Aristoteles recenset; nos de pluribus inferius dicemus. An verò vel illa quæ occidentalibus Indis Alcatran teste Cardano dicitur, rostri & corporis magnitudine celebris, cinerea croceave pluma distincta, rostro duorum palmorum, in acutum tendente; vel Picutus dicta, cui rostrum toto corpore majus, ubi capiti jungitur tribus digitis latũ, aduncum, quo & arbores terebrat, & à parvis simiis se defendit, quæq; linguam loco pennæ habere dicitur, ad Picos pertineat, penes eruditos sit judicium. *Formam* ipsorum si attendamus, habent omnes *rostrum* rectum, durum, rotundum, & ad pertundendas arbores percommodum. *Linguam* ijs Aristoteles tribuit πλατεῖον καὶ μεγάλην. Aldrovandus lon-

gam quidem in omnibus & ad occiput usq; extendi, & super totum capitis verticem ceu in glomum convolvi, adeò ut cum exoritur, tanquam è multis involucris in longum admodum extendatur, observavit; latam minimè; quin est acutissima, & in extremitate quodammodo cartilaginea. Anatomen vide apud Aldrovandum. *Crura* quoque omnibus sunt breviuscula, at admodum robusta. Digiti pedum ante bini, totidem retrò, iique valdè conjuncti, ut arborem quam scandunt firmius apprehendãt. Cauda rigida, & duriuscula, cujus pennę in extremitatibus fermè nudę, quibus haud aliter quàm pedibus inter rependum innituntur.

Locus. *Locum* si spectes, in quibusvis reperiuntur regionibus, raró in Belgio, in Tarentino agro negari scribit *b* Plinius; sed *c* Aldrovandus omnia genera in Italia ali, maximum si excipias, affirmat.

b *Plin. H. N. l.10.c. 29.* c *Ornith. l.12.c.30.*

Victus. *Victitant* vermibus, culicibus nempe formicis, quas exporrecta lingua velut in veru infigunt, & latitantibus sub lignorum corticibus, & medulla cossis. Ideò arbores tundunt, quarum *d* percussi corticis sono pabulum subesse intelligunt, & tam vehementer eas interdum excavant, ut ipsas sternant. Quidam apud Aristotelem, *e* amygdalum tertio ictu pertudit, & nucleum comedit.

d *Plin. l. c.* e *Arist. l.9. H.A.c.9.*

Generatio. *Nidificant* in cavis arborum, olearum inprimis. Tanto artificio nidum exstruunt, & excavant, ut admoto circino rotundius reddi foramen à perfectissimo Geometra non posset; & ligna quibus inter se consertis cõstat, facilius manibus separentur, quàm ferro dissecentur. *Pullos* septem vel octo educant, quos exire ex ovo à cauda Hylas, referente Plinio, tradidit. Quoniam pondere capitum perversa ova posteriorem partem corporum fovendam matri applicãt. Nunquam humi consistunt, vel in saxis consident, ne aciem unguium obtundant. Scandunt verò per arbores omnibus annis κατάπερ ὁ ἀσκαλαβῶται tanquã stelliones, seu ut Plinius vertit, feles, non modo sursum per arborem reptando, sed deorsum etiam & sub ipsis ramis, pedibus & ventre sursum, tergo re deorsum terram versus converso; quod Aristoteli est ὕπτιον καὶ ἐπὶ τὴν γαστέρα.

Humano ipsos *sermoni* assuescere Scaliger *d* author est: sed minus aptè, & rariora & pauciora quàm Picam reddere, addit. Albertus *e* perfectè aliquando loqui scribit. Validius quàm soleret stridens pluviam præsagire credebatur. Hinc ei pluviæ avis apud veteres nomen. *Vox.*

d *Exercitat. 237.* e *l. 23. de Animal.*

Usus ipsorum & in *cibo*; ideo tota fere hyeme & autumno Bononiæ in foro venduntur; & in *Medicina*. Nam cum sale torrefactum quidam ad internas ani eminentias applicant. Assatum vel elixum incantatione ligatos solvere; oculos, gestantibus visum acuere; rostrum è collo suspensum, dentium, uvulæ & tonsillarum dolorem curare; Kirandis sunt deliramenta. Idem ferentes ab apibus etiamsi mella earum eximant, non feriri, Plinij. Clavum & cuneum arbori, in qua nidificant infixum, diu non hærere. *f* Foramen verò nidi lapide vel ligno obstructum, herbâ appositâ, seu illa linaria major, seu æthiopis, eundem aperire, pari fide affirmatur. *Usus.*

f *Plin. H. N. l.10. c.18.* *Æliã. H.A. l.1.c.45.*

CAP. II.

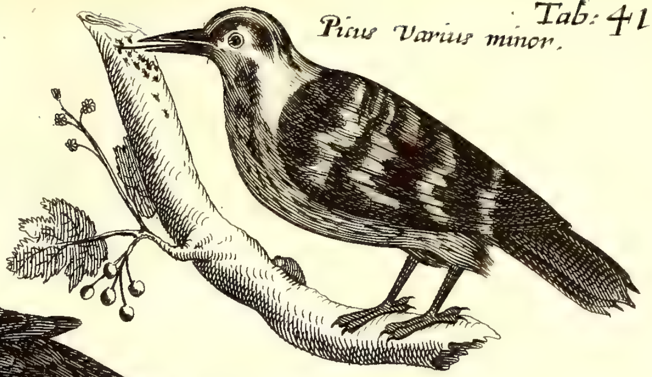
De Picis in specie.

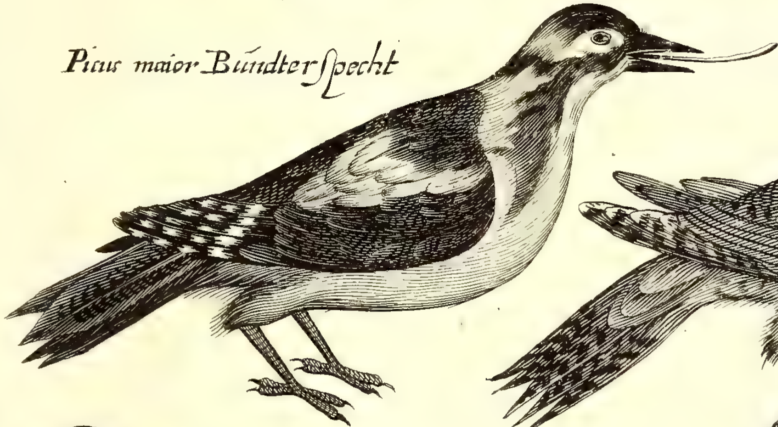
ARTICULUS I.

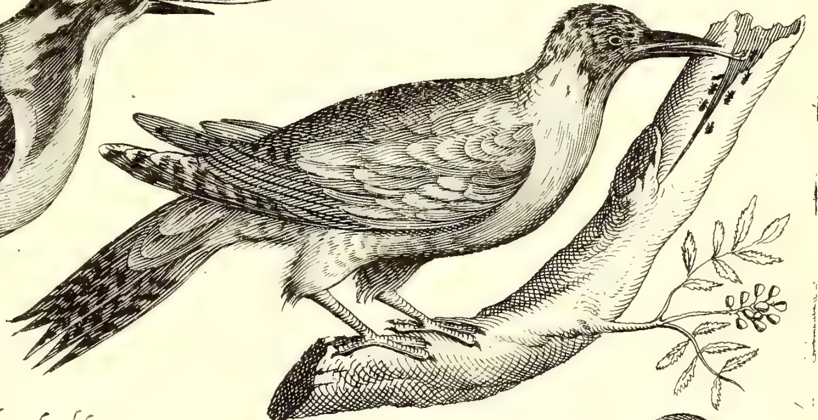
De Pico Maximo, Majore, Vario minore Viridi nostrate, Pico luteo Cyanopide, Viridi majore, & Murario.

PICUS MAXIMUS, est omnium longè maximus, cornicis interdum magnitudine, infra gallinam aliquid, & excepto capitis vertice *totus niger.* Plumæ tamen in vertice coccineo vel flammeo colore egregiè micant, & velut cirrhum efficiunt. *Rostrum* habet longum, robustum, digitum parvum, longum, cujus superior pars, quę juxta caput lata eminet, & duas strias, ut fo-

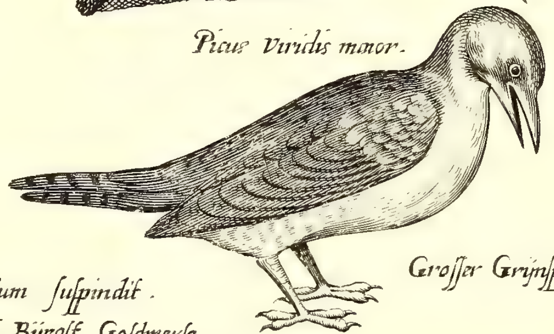

Picus maximus niger.
Grosser Schwartzer Specht.

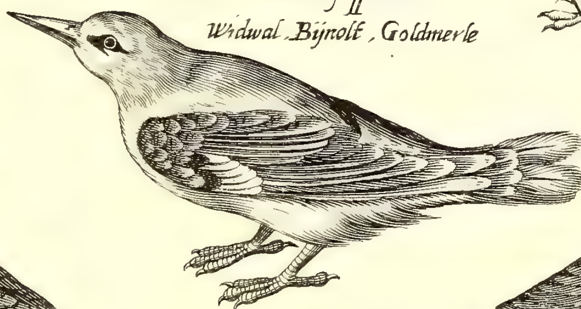

Picus Varius minor.

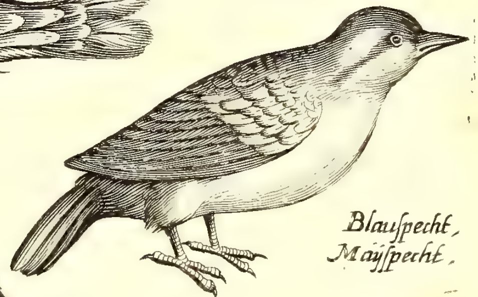

Picus maior Bundterspecht

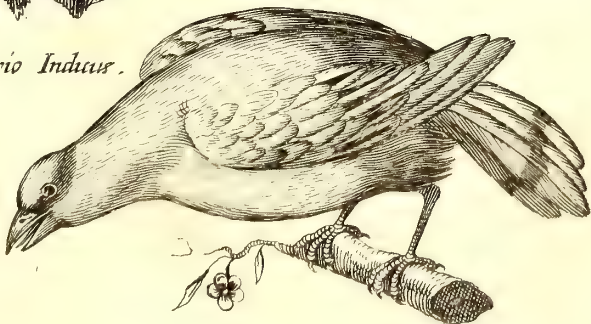

Picus viridis. Grijnspöcht.

Picus murarius. Maurspecht.
Picus Luteus
Gyanopus.

Picus Viridis maior.
Grosser Grijnspecht.

Picus nidum suspindit.
Widwal Bijnolt, Goldmerle

Picus cinereus.
Blauspecht,
Mayspecht.

Picus Chlorio Indicus.

Picus varius. Elsterspecht.
Grasspecht.

ut folium Cyperi, obtinet. *Linguam* oblongam duram & in extremitate asperam. *Digitos* binos ante & totidem retrò. Ungues recurvos.

PICUM MAJOREM πίπρον Aristoteles vocat. Magnitudine merulam vincit, scribente Aristotele. Is quem Aldrovandus depingit, *rostrum* habet canaliculatum, *linguam* longissimam, musculosam, extremo apice duro nervo aculeatam. *Caudam* robustam, & ob superiores reliquas cooperientes plenas duro calamo donatas & inflexu difficillimas, renitentē. In tota ave triplex color conspicitur. *Plumæ* medio vertice rubicundæ, & saturo cocci colore conspicuæ sunt, quę in fœmella mari alioquin per omnia simili desiderantur. In oculorum ambitu, ventre toto, & alis internis insigni macula albicat. In alis & cauda nigri aliquid conspicitur.

PICVS VARIVS MINOR majori per omnia simillimus est, & prorsus videretur idem. Nisi rubræ illæ maculæ in vertice & Uropygio deessent. *Dorsum* ejus versus lumbos magis quàm superioris varium. Et ex albo nigroq; promiscuè maculatum, lineis interim obscuris transversalibus quæ alarum notis respondere videntur, conspersum est.

PICVS VIRIDIS κολιός est Aristotelis, inter Picos quidem eidē non recensitus, inter Picos tamen vel ob solam pedum & Caudę dispositionem (duobus digitis ante & totidem retrò insignitur, & caudam rigidam habet) numerandus. Turturem magnitudine æquat. *Rostrum* habet nigrum, durum, robustum, acutum duos digitos longum. *Caput* crassiusculum in superiori parte ex maculis partim miniaceis, partim nigricantibus variegatum. *Oculos* alia quædam macula nigra ambit, sub qua rubræ illæ maculæ superioribus correspondentes pallidiores sunt. *Dorsum & alæ* virides cum luteo tamen intermixto. *Mentum*, pectus, venter, crura pallidè virescūt, adeò ut ex albo & viridi permisceri videantur. Aestate eum silere ajunt. Ideò cum mense Aprili quidam clamitantem audivisset, hyemem adhuc metuendam prædixit. Altissimas arbores volatu trajicit.

Ossa ipsius tosta in pollinem redacta, & in vino epota validum sunt contra calculum remedium.

PICVS LVTEVS CYANOPVS ex Persia adfertur. Magnitudine à superiore nihil differt; caput tamen & collum crassius, & rostrum prolixius obtinet. Pennæ à medio vertice ad extremum *caudæ* usq; aliquid ferruginei habent, *rostrum* vero omnino ferrugineum. *Pedes* subcærulei, *ungues* nigri, cætera lutea, nisi quod *alarum pennæ* omnes in extremo quodammodo ferrugineæ sint.

PICO VIRIDI MAJORI seu Maximo, Rostrum, quod in omni Picorum genere rectum est, incurvum, pedes ad similitudinem aliorum, varias maculas in alis, tribuit Bellonius. *Aldrovād. Ornith. l. 12. c. 35. Bellon. l. 6. de Avib. c. 15.*

PICVS MVRARIVS muris turrium maximè adhæret, & vermiculos in eorum rimis inquirit. Passere domestico paulò major est, sturni ferè crassitie. Rostrum habet oblongum, tenue, nigrum. Caput, collum, dorsum cinerea. Pectus albicans. Alas partim cineras, partim rubeas. Caudam brevem. Digitos pedum longos, tres ante, unum pro calce. Alas *in volatu* semper motitat, nec uno loco insidere novit. In foraminibus parietum *nidulatur*. Suavem *vocem* edit.

ARTICULUS II.

De Pico Cinereo seu Sitta, Pico nidum suspendente, Chlorione Indico & Picis congenere.

PICUS CINEREUS Aristoteli σίπτη seu σίττη; aliis ὑλοτόμος quasi materiem contundens, nomine omnib. communi; quibusdam σεισοπυγὶς & κινκλος, quòd Uropygium motitet; modernis Græcis κυρκανιστὴς dicitur. Annumeratur Picis, quia eorum more super arbores repit. Caput ei parvum; Oculi exigui; Rostrum longiusculum, nigrum, rotundum Collum, dorsum, alæ,

alę, nec non & cauda superius è plumbeo ad cinereum vergunt: sub collo verò & ventre è castaneo ad rufum. Cervix ad latera lutescit. Quâ parte inter rostri principium & retrò oculos macula oblonga nigerrima insignitur. *Vivit* maceriem contundens. In foraminibus arborum, quas terra & limo artificiosissimè claudit, angusto aditu sibi relicto, *nidulatur*, & prolem numerosam progignit. Frangit Aquilæ ova. Res malefica ei tribuitur, quasi rerum cognitione calleat.

Arist. H. A. l. 9. c. 17. *Idem l. 9. c.* PICVS NIDVM SVSPENDENS cũ Oriolo, Alberti, Aristotelis Chloreo, & Plinij Chlorione, Galbula seu Galgulo, Ictero, & Bononiensium Regalbula idem esse ab Aldrovando creditur. Modernis Græcis συκοφάγος dicitur. Chloreum & Chlorionem Aristoteles & Plinius appellavere, ut luteum & viridem in ea reperiri colorem innuerent. *Plin. H. N. l. 37. c. 10.* *Aldrov. Ornit. l. 12. c. 39.* Junior virescit; adultior aut saltem annua facta alis tantummodo exceptis tota evadit lutea. Magnitudine est par Turturi; colore pro ratione ætatis variat. In juniore rostrum est subfuscum. Adulta inter rostrum & oculos maculam habet nigram. Junior minimè. Illa alas habet nigerrimas, quarum pennę & remiges maximè in extremitatibus suis albescunt: junior superiores pallidas, inferiores nigricantes.

Locus. *Locum* si attendas Germaniæ esse peregrinam Gesnerus reliquit. Migratoria verò est. *Plin. H. N. l. 10. c. 25.* *Æl. l. 4. de Animal. c. 47.* Plinius & Aelianus hyeme eam videri negant; ęstivo tempore in conspectum venire, exortu arcturi syderis discedere, & pullis editis Italiam relinquere, adjiciunt. In Helvetia mense Majo apparere incipit, in quibusdam Galliæ locis Martio. Dependens pedibus somnum capit, quia se tutiorem sperat, si Plinio credimus. *Plin. H. N. l. 10. c. 33.*

Victus. Vermibus more picorum *vescitur*, sed & ficubus. Vnde ipsi συκοφάγε nomen.

Generatio. Proprium ipsi *nidum* in arboribus suspendere. Constat ille ex musco & lanugine quandoq;, ex fœno & culmis nonnunquam, ex cannabe & festucis interdum. Forma ipsi corbis vel calathi ficarij è juncis intexti; vincula de quibus pendet sunt, culmi', junci, fila è lino, serico, setæ equinæ & cætera. Iconem in Aldrovando vide.

Vox. Cum *cantillat* orio vel loriot sonat, imminente pluvia fistulæ instar canit.

Vsus. *Vsus* ipsius in cibo est & *Medicina*. Pinguescit mirum in modum. Emoritur si ab icterico conspicitur æger, ipsa evadit. *Plin. H. N. l. 30. c. 11.* Ad Germanos accedens, non amplius nasci turas pruinas promittit.

CHLORIO INDICVS maxima sui parte, quin toto corpore luteus est; si coronam verticis & caudæ alarumq; maculas cæruleas, & rostrum pedesq; quæ insigniter rubent excipias.

PICIS CONGENEREM Aldrovandus Marchioni Fachineto debet. Erat, quantum ex pictura conjicere licebat, Coccothraustis magnitudine, rostro luteo, acuto, Picorum haud absimili; vertice, cervice & toto dorso viridi, Vropygio albo, pennis alarum vestitricibus viridibus, remigum superiorib. albis, inferioribus, & cauda cæruleis. Prona pars à rostri initio ad anum usq; coloris cinnaberis erat.

NB. *Picarum genera exotica vide in Mantissa.* N. 5.

CAPUT III.

De Iynge seu Torquilla, Iyngi congenere, & Certhia.

PRopter rostri & linguæ constitutionem, Picis Jynx subjungitur, quam Galenus & Suidas κιναίδιον Tzetzes σεισοπύγιον & Cinclida, Athi montis incolæ teste Bellonio Alcionem, Theocriti interpres σεισουρίαν, alij Turbinem, Gaza Torquillam vocat. Vincit magnitudine fringillam, Rostrum habet firmum ex plumbeo & nigro permixtum. *Linguæ* aculeum tam acutum & validum, ut humanam cutim haud aliter ac acicula penetret. Ea infra arteriæ summum subit, & supra cranium reflexa, propè nares inseritur. Est autem gemina ubi ab occipitio reflecti incipit, & in syncipite rursus

rursus utræq; partes conveniunt. *Digitos* pedum utrinq; duos habet. *Digitorum* utrobiq; longior alter, cum altero breviore conjungitur. Conspicitur in quavis regione circa arbores.

Victus. *Vescitur* formicis, easq; exertâ linguâ velocissimè aculeo transfixas venari & devorare solet; nec unquam rostro attingit. Dicitur τρίζειν, id est stridere. Sed Ælianus obliquam tibiam voce sua æmulari ait.

Generatio. *Nidulatur* in arborum foraminibus, villis & domibus. Octo vel novem *ova* uno partu excludit. Ægerrimè cicuratur. Si manu teneatur, caput in utramq; partem circumagit. Apud Gesnerum enutrita, accessum hominis ægrè ferebat, collum in sublime erigebat, rostrum sine morsu modo extendebat, modo retrahebat. Plumæ capitis rigebant Caudam erigebat & dilatabat. Vsus ipsius est in cibis.

Aldrov. l. 12 Ornith. c.43. JYNGI CONGENER, quem Aldrovandus describit, magnitudine erat par Jyngis; colore capitis, dorsi, alarum, & totius caudæ ferrugineo; maculis luteis transversalibus distincto, pectore & ventre albicantibus, & lineis luteis per longitudinem exornatis. Tibijs luteis; digitis picorum more oblongis.

CERTHIA, Aristoteli κέρθιος, vel ut Robertus Constantinus opinatur ab astu κερδίον dicta, avicula est exigua, Regulo paulò minor. Rostrum habet arcuatum, in superiori parte longius & crassius. Guttur & pectus candicans; dorsum & alas fulvescentia, nigris maculis ubiq; distincta. Caudam brevem, rigidam, & in extremitate acutam. Vngues valdè aduncos. *Victitat* insectis minoribus. In cavis arborum *nidificat*, & viginti quandoq; *ova* ponit. *Vocem* ipsi claram tribuit Aristoteles. *Arist. H. A. l.9.c.17.* Perpetuò ferè nunc in hanc nunc in illam partem volitat. Toto anno eandem patriam incolit. Arborum ramis fringillaginis instar sese annectit, & Picorum more arbores perreptat. Sagax ipsi in vitæ officijs *ingenium* Aristoteles adscripsit.

***

CAP. IV.

De Merope.

MEropis nomen Albertus Pico viridi, Niphus Grallo suo, alij Paro majori, sed malè imposuere. Convenit illi aviculę, cujus vox multiplicem partitionem capit, ideò à μεριςμῷ ὀπὸς *a* dicta est; quæque Cretensibus *b* μελισσοφάγος, seu Apiaster, Rasi Alkenius, vel Alkerius; Alberto Muscipula, alijs Riparia, Parra, & Gangrena teste Kiranidis interprete dicitur. Magnitudine sturnum superat, Merulis par est. Aristoteles *c* hoc tantum de illa habet. Pennas ejus inferiores pallidas esse, superiores cæruleas, ut Halcyonis, postremas pinnulas rubras. Plinius *d* Aristotelem secutus, pallido intus colore pennarum, supernè Cyaneo, priori subrutilo esse dixit. Aldrovandus & maris & fœminę descriptionem tradit. Mari rostrum est longum, durũ, ad instar falcis messoriæ arcuatum, & quasi triangulum Iris ita rubescit, ut aliam omnem rubedinem superet. *Fœminæ* color ubicunq; minus intensus. Tergus quodammodo virescens. Linguam habet sublongam & gracilem: oris rictum tam amplum, referente Alberto, ut multas muscas in os ejus humoris insidentes capiat. Vesiculam fellis amplam humore viridi smaragdi instar refertam.

a Prob. in l.4. Georg. *b Bellon. l. de Avibus c.27.* *c H.A. l.9. c.13.* *Descriptio.* *d H.N. l.*

Locus. In Creta insula tam vulgaris est, ut nusquam non in ea conspiciatur: reperitur & in Italia. Græcis per continentem, incognitam scribit Bellonius.

Victus. *Victitat e* apibus; ideo *f* Virgilius Meropis nidum propè alvearia prohibet, & cicadis. Sed nec lampsanę, caucalidis, & raparum seminibus, vel tritico abstinet. *Nidificat* in *g* cavernis, interdum *h* ad sex pedum altitudinem, interdum ad quatuor cubitos, defossis. Et sex *i* aut septem pullos parit.

e Arist. H. A. l.9. c.40 *f Georg. l.1.* *g Arist. H. A. l.8. c.1.* *h Plin. H. N. l.10. c.33.* *i Arist. H. A. l.9. c.13.*

Volatus. *Volat* gregatim, circa montes qui thymum ferunt frequenter; & cum reliquæ aves quasi sursum ad oculos versus volitent, ille retrorsum caudam versum eum exercet.

P *Vocem*

Vox. *Vocem* instar hominis quodammodo edit, qui ore in rotundum clauso sonet grul gruru, urubul, & longè auditur. *Ingenium* & *Mores* si spectes, migratoria est. Pullos ne facilè capiãtur de loco ad locum transfert, & author est Aristoteles esse qui confirment, Meropes parentibus senescentibus vicem reddere; imò eosdẽ quam primum facultas datur, liberorum operâ ali.

Usus. *Usus* ejus in *Medicina* aliquis. Fel si cum gallis & oleo omphacino misceatur, firmam capillis nigredinem inducit. Frixa in oleo manus ab apum punctionibus immunes reddit, si credere fas est. Est & alius *Merops* quem Germani Hirundinem marinam vocant. Est superiore paulò longior, & crassior. Rostrum habet nigrum, longum, acutum, & proprius ad falcem messoriam, quàm in illa accedens. A rostro maculam nigram, quæ per oculos retrò ad colli initium usque defertur. Alarum pennæ, variis coloribus insigniuntur. Primæ cæruleæ sunt. Secundæ ex cæruleo & flavo mixtæ, Tertiæ omninò flavæ, remiges nigræ & in extremitatibus rubræ.

CAPUT V.

De Regulo.

REgulus, Grecis Trochilus, Orchilus, Tyrannus, σαλπιγτὴς, βασιλίσκος, ῥόβιλλος τρίκκος, κόρταλος, βασιλισκὸν, & Tettigon, in Creta inprimis, alijs Rex Senator, Parra, Bitricus, & Acalanthis dicitur, quæ omnia nomina Passeri Troglodyti communiter tribuũtur. Aristoteles *a* ipsi corpus non amplius tribuit quàm Locustæ, & cristam è pluma elatiuscula rutilam. Quem Aldrovandus describit, à capite ad extremitatem caudæ mensuratus, vix palmum exsuperabat. *Cristam* in fronte erectam colore ferè aureo gerebat, quæ in mortuis non conspicitur. Caput, collum, dorsum, & mediæ alæ ex viridi lutescebant. Remiges nigricabant, & ad latera flavescebant. Propè earum exortum notabilis visebatur macula. Guttur & pectus ex albo flavescebant, venter candicabat. *Fœmellæ* pallidioribus capitis sunt conspicuę. Minores etiam ipsis cristâ pennulæ, quarum caput linea crassa satis velut corona eleganter ambit. In alis duas habent albas maculas, parvam unam, longam alteram, cum mas hãc solam habeat.

a H.A.l.8. c.3.

Hyeme *degunt* in urbibus & foraminibus, reliquo tempore in sylvis, inter fruteta & juniperos. *Locus.*

Vescuntur b vermiculis, quorum nomine muscæ, formicæ, cossi, & similia insecta intelliguntur. Muscis adeò ingurgitari quidam dicunt, ut aliquãdo de vita periclitentur. *Victus.*

b *Arist. H. A.l.* 8.*c*.3.

Bis anno *pariunt* & *ova* septem aut sex pisorum ponunt magnitudine. *Volant* solitariæ; & aliqui post migratices recedunt. *Generatio.*

Vox ipsorum zinzulare, ut Authori Philomelæ placet. Magni & sicci in hyeme frigoris tempore, præcipuè cantant. Parvitatem corporis ingenij solertiæ in ipsis natura pensavit. Ausu enim magno contra *c* Aquilam pugnare conantur. Cum se proximè quasi manu capiẽdas obtulerint, casso hominis conatu profugiunt. Multi uno specu in hyeme conduntur, ut parvus in tam minimis corporib. calor, societate augeatur. Cum in veruculo igni apponuntur, tametsi nemo vertat, tamen per se convertuntur: scilicet, ubi ea pars, quæ igni obversa fuit, assata est; altera, quæ non est assata, quia gravior, descendit. Motu insolito & cantu quamvis suavi gestientes, quia ariduli vaporosum aërẽ plausibiliter excipiunt, & adventantem humiditatem, quâ refocillentur implorant, pluvias affuturas denotant. Eædem ingruunt, Arato teste, si cava terræ subierint. Unde floricomis hymenæis infestos dixit Avienus, quia isti sereno cœlo gaudent. *Vox.*

c *Aristot. H.A. l.*9. *c.*11.

Aratus in Phanomenis.

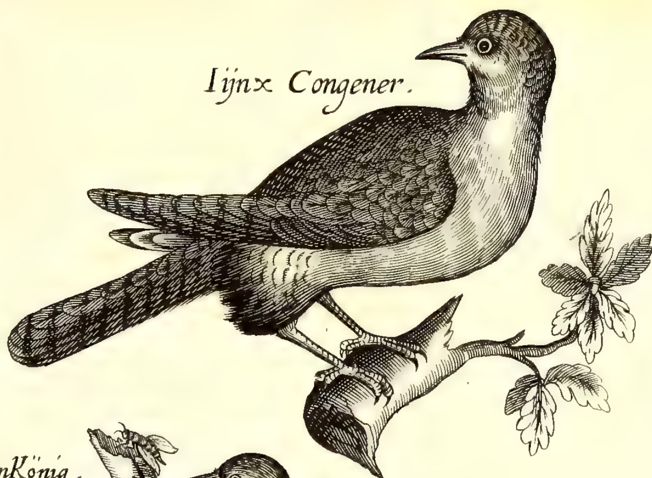
Datur & alius REGULUS NON CRISTATUS, qui quandoq; in agro Bononiensi capitur. Similis hic, cristam si excipias, superiori Regulo. Rostrum ei gracile, oblongiusculum, saturrimo atro colore resplendens, interna capacitate, & utraq; mandibula, unà cum linguis rubicundis. Vertex, collum, Dorsum colore bętico ad flavum

Tab: 42

Iijnx ſeu Troquilla.
Windhals Krimiz.

Iijnx Congener.

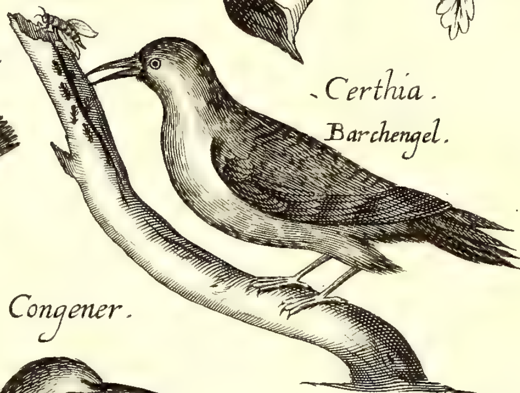
Paſſerculus Troglodijtes.
Zünſchlüpffle.

Regulus. zünKönig.

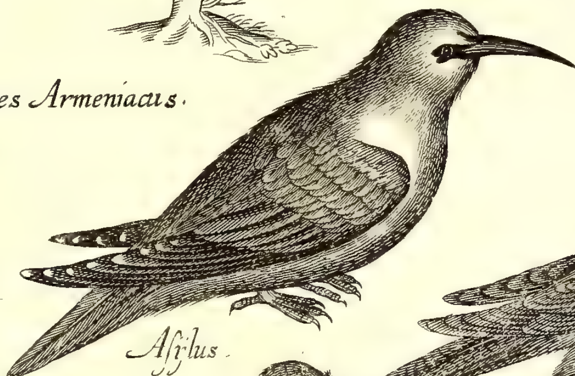
Certhia.
Barchengel.

Merops Congener.

Paſſer Troglodijtes Armeniacus.

Aſylus.

Merops.
Imbenfraſ.

Hijrundo riparia.
Waſſerſchwalb ſpijr.

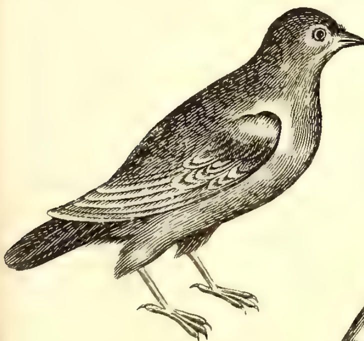

Hijrundo agreſtis.
ſpijr ſchwalb.

Paſſer Troglodijtes Bellonij.

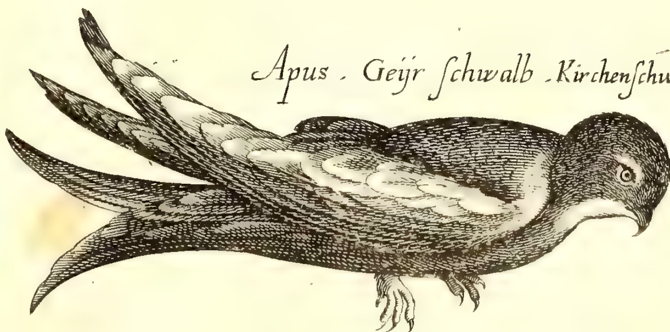
Hijrundo.
Haiſ ſchwalb.

Vpupa. *Widhopf.*

Apus. Geijr ſchwalb. Kirchenſchwalb.

flavum nonnihil vergente. Oculi nigrescentes, quos plumæ cinereæ ambiunt. Alæ & cauda exteriori superna superficie ex fusco ad spadiceum vergunt. Pectus, alæ internæ ac supremæ, caudæq; inferioris initiũ sunt flava. Postici digiti unguiculus omnium est maximus; digitus à medio anticorum magnitudine secundus, duo cæteri antici minores & æquales inter se sunt. Mascula alba, quam cristatus habet, in hoc non conspicitur.

CAPUT VI.

De Passere Troglodyte, & Asilo ave.

PAsser Troglodytes, quem Aetius σιλιπηπίδα vocat, etsi multò minor Regulo, quod hic pluribus pennis vestiatur, appareat: duplo tamen plus carnis possidet. *Rostrum* habet longiusculum, acutum, supernè fuscum, infernè albidum; *lingulam* admodum exilem, bifidam, continens. Ventrem, collum, ac dorsum ex fusco ad spadiceum inclinante vestitum. Pectus cinereum; Caudam semper subrectam & albo colore interpunctam. *Victitat* vermiculis. *Nidum* sæpius in sylvis, aliquando in posticis ędibus, & stabulis stramine tectis; juxta parietes domuum, & sepes, ex musco foris, ex plumis intus construit. Ovi is erecti, & in altero suo fine consistentis formam habet; in medio latere ostiolum. Per hoc ingreditur, & regreditur. Bis anno parit, & *ova* novem, uno tempore deponit. *Volat* solus, nonnunquam gregatim, semper breviter; & quoties aliam sui generis offendit, eam aggreditur. Mira ipsi *Cantus* inprimis si cicuratur, (cicuratur difficulter) suavitas; quem Majo præsertim, sæpè hyeme exercet. In festo trium Regum, cum omnibus, quos eo anno educavit pullis cantillare Galli fabulantur. Cinis in pulverem exusti, & ex vino bibiti, calculosis opitulatur. Cerebellum in Diasatyrion recipitur.

Bellonius l. 7. de Avib. c. 4. Quem Bellonius pro *Passere Troglodyte* quemq; Galli Favette ronse à colore fulvo vocant, ponit; Ruticillę admodum est similis, paulò verò minor, corpore oblongiusculo, rostro gracili & oblongiusculo. *Mas* magis quàm fœmina rubet. Vix plus carnis obtinet, quàm digiti extremum. Unus tantum in eo color, qualis in Lusciniæ cauda. Hyeme non videtur. Nidulatur, sæpè inter dumos hortorum, & in ramis cicutæ; aliquando retrò parietes in urbibus & pagis. *Nidum* ingeniosè intus ex setis equinis cõstruit. Quinq; plærumq; *ova* edit, eaque cinerei coloris, nigro maculati.

ASILUS seu οἶστρος inter aviculas vermivoras ab Aristotele numeratur; quanquam hoc nomen & insecto volatili, quod Equos infestat, tribuatur. Si ea est, quam Bellonius ob parvitatem Philosopho ita vocari scribit, & depingit; habet cristam capitis flavã, rostrum nigrescens, sed in his extremitatibus aliquando luteum, longiusculum, & debile: Caudã, tergus, alarum plicas & extremitates, lutea: crura, pedes, & ungues nigra. *Degit* in umbrosis nemorum locis. *Victitat* bestiolis vivis & grana aversatur. Semper *canit*.

CAPUT VII.

De Hirundinibus in genere.

HIrundo, seu à voce sua, ut Varro credit; seu ab hærendo, quod tectis ædium, vel trabibus, ubi nidificat, adhæreat, dicta, à Græcis χελιδών, χελιδώ, κοτίλλη, κεκρόπις, κωτίλος, ἀτιικόρες, ἀδωνίς, κρὴς, & ὀλολυγόνα vocatur. Vagam volucrem Ovidius, Daulidem avem Plutarchus, Bistonis alitem Seneca, Pandione natam alij dixere. *De Generibus* Hirundinum non conveniunt authores. Aristoteles, *a Domesticas, Apodes, & Falcuas* agnoscit. *a Plin. in H.A.* Plinius, *b Domesticas, Rusticas, Apodes, & Riparias.* *b H.N. l. 10. c. 33.* Gesnerus, *c Domesticas, Sylvestres & Riparias.* *c in Ornit.* Scaliger, *d vulgares nigras. Subfulvas,* simili formâ *d Ex. 228.* in ripis nidificantes. Quater illis grãdiores, toto corpore atras, fœdissima facie, crurib. brevissimis, crassissimis,

hirtis; & *Buteonis* magnitudine, sed facie nullo modo ab his dissimili. Dantur & albæ, seu quod præ nimio *e* frigore albescant; seu quòd canescant ante tempus, *f* ut alia quædam animalia, seu quod artificio tales evadãt. Si quis albas, inquit Aldrovandus, *g* desideret, ova earum dum cubant, olivâ illinat.

e *Arist. H. A. l.* 3. *c.* 12.
f *Arist. l. de colorib.*
g *Ornith. l.* 17. *c.* 6.

Descriptio. *Descriptione* longa opus nõ est. Formæ est gratæ, nigredinis decentissimæ, modicæ carnis, plumarum multarum. Albedo totum cingit ventrẽ; hinc ποικίλη Aristophani. Color cæruleus, ad latera per caput alasq; refulget, unde Cyanea Simonidi. Rubedo sub gutture potissimum & pectore emicat. Unde Ovidius.

—— Neq; adhuc de pectore cædis
Excessere notæ, signataq; sanguine pluma est.

Oculi eruti *h* renascuntur, seu quod pullorum acu puncti visum recipiant, quod Aelianus *i* de alba in Samo nascente ab Aristotele proditum ait; seu quod laceratis eorum oculis, alij subnascantur, ut nonnulli prodidere. *Cauda* est bifurcata, & longa. *Pedes* breves nigri & debiles. *Interna* si spectentur, *k fel* alijs ventri, alijs intestino adhæret. *Ventriculus* ipsis longior. In dissectis pullorum qui primo partu exclusi sunt, ventriculis lunâ crescente, lapilli, chelidonij dicti, magicis narrati artibus reperiuntur. De colore non constat. Nigrum & album Trallianus, *l* candidum & rubenti colore *m* Plinius, varium & parvum *n* Dioscorides, prodidere. Aldrovandus, unum intus albicãtem, extra melinum, alterum subrubentem habuit.

h *Plin. H. N. l.* 12. *c.* 37.
Ælian. H. A. l. 2. *c.* 3.
i *Ælian. H. A. l.* 17. *c.* 2.
k *Arist. H. A. l.* 2. *cap. ult.*
l *Trallian. l.* 1. *c.* 15.
m *Plin. H. N. l.* 11. *c.* 17
n *Dioscor. l.* 2. *c.* 49.

Locus. In nulla non regione inveniuntur. A Thebarum *o* duntaxat, quod urbs illa sæpius capta sit, & Biziæ in Thracia, propter Therei scelera, abhorrent. In Ægypto perennant, nostræ hyeme mense Septembre seu Octobre vel conduntur, vel in vicina tepidiora *p* loca abeunt. Inventæ multæ in apricis montium recessibus nudæ atque deplumes. In quadam Germaniæ superioris sylva, incisa quercus putrida, plena Hirundinibus inventa est. In Septentrionalibus locis inter cannas descensuræ, sese colligant, & sæpissimè in modum conglomeratæ massæ, à piscatoribus extrahuntur, & in æstuaria deportatæ, caloris accessu resolutæ, volare incipiunt, sed exiguo tempore durant. Redeunt sub veris initium: ideò à Rhodijs sub hyemis finem invitantur. Et Calpurnius illis visis oves ab hybernis stabulis educi jubet. Easdem redire indicio observatum. Migraturæ † cum rubro filo pedi alligato dimissæ sunt, idem retulere reduces.

o *Plin. H. A. l.* 10. *c.* 24.
p *Aristot. H. A. l.* 8. *c.* 16.
† *Vossius de Idolol. l.* 3. *c.* 82.

Victus. *Victitant* insectis, ut cicadis, ideò eas in ẹdibus haberi vetabat *q* Pythagoras; apibus, unde nidos earum alveis propinquos tolli, Aristoteles *r* jubet; muscis, culicibus, papilionibus, & aliis. Carne vesci, credidit *s* Aristoteles, an granis dubitatur.

q *Plut. l.* 8 *Sap. q.* 7.
r *H. A. l.* 9. *c.* 40.
s *H. A. l.* 8. *c.* 3.

Generatio. De artificiosa *Nidorum* structura, in sequentibus dicemus. Quantum ad *coitum t* cum cæteræ aves in eo à maribus conscendantur, Hirundines, contrario quàm aliæ modo miscẽtur, aversæ nempe. Bis anno, *u* quinq; semel ova, magnitudine olivæ, ferrugineis maculis conspersa pariunt, nec plura utero gerunt. Primi partus, injuria frigoris (prima namq; parit) corrumpuntur; posteriore pullos, sed cœcos proferunt. *Fœtus educatio* summâ peragitur à mare & fœmina æquitate. *x* Alterant cibum, *z* & à primo natu, finitur in ultimo. *a* Nil amplius, qui accepto cibo locum mutavit, accipit, donec in pristinum redierit. Heliodus citante Æliano, dimidium tantummodo somnum perficere ait.

t *H. Aelian. H. A. l.* 2. *c.* 3
u *Arist. H. A. l.* 6. *c.* 5.
x *Plin. H. A. l.* 10. *c.* 33.
z *Ælian. H. A. l.* 3. *c.* 25.
a *Oppian. in Cyneg.*

Vox. *Vox* ipsarum per fritinnire, thrinsare vel drinzare, zinzilulare, minurizare, à latinis; per ψιτυρίζειν, πιτυβίζειν, & πιτύζειν à Græcis, exprimitur. Canunt stantes; aliquando in volatu clamant breve & abruptum quiddam. Manè & tempore coitus magis strepunt.

Rarissimè propter pedum debilitatem & brevitatem *incedunt*. Volucrum *b* verò solis, flexuosi volatus, velox celeritas, quibus ex causis neq; rapinæ cæterarum avium obnoxiæ sunt.

b *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 33.

Ingeniũ. *Ingenium* & in eo qui quidem quod cicu-

cicurari nequeant pullis Chelidonia applicata, visum restituant, blattas ovis infestas apio fugent, & postquam pullos à serpente laniatos † animadverterint, circa ejus maxillas se tamdiu, donec conficiantur, volvant; testantur; sed in Nidorum structura maximè. *c* Hos luto construunt, stramento roborant. Si quando inopia est luti, madefactis multâ aquâ pennis, pulverem spargunt. Ipsum verò nidum mollibus plumis floccisq; consternunt, tepefaciendis ovis, simul ne durus sit infantibus pullis.

† *Oppian. Halieut. l.* 5.

c Plin. H. N. l. 10. *c.* 33.

Præsagiũ Putantur pluvias *præsagire*, cum circa lacus ita proximè volitãt, ut etiam ventre contingant; vel hac & illac volantes parietibus subinde hærent; vel usque adeò humiles feruntur, ut pedibus humum verrere videantur; seu quòd tum muscas & alia animalia venentur; seu quod commotam sursum auram perhorrescentes deorsum pavitent.

Affectus. Quantum ad *Sympathiam* vel *Antipathiam*, vix aliquos videntur, vel amicos vel hostes habere. Cum passeribus tamen, qui initio veris earum prę occupare nidos conantur, pugnant, & observatum Coloniæ, Hirundinem cum Passerem ejicere non posset, stridore suo multas convocasse. Hæ cum impetu advolãtes, luto, quod ore singulæ gerebant, nidi foramen obstruxere. Passer inclusus suffocatus est.

Vsus. *Vsus* ipsarum pullorum inprimis sylvestrium *in Medicina* maximus. Cor cum melle devoratũ, quartanas pellit. Lapilli, croceo linteo involuti, linoq; ad collum suspensi, easdem tollunt. Caput matutino pascenti præcisum, & lunâ plenâ lineo panno adalligatum; capitis medetur doloribus. Idem lapilli si manu singuli teneantur, faciunt, si Marcello credimus. Aqua hirundinum destillata Epilepticos sublevat. Lapilli ad brachia alligati, si Sexto credimus, eosdem sonãt. Nec malè fimus cum aceto & castoreo à quibusdam iisdem exhibetur. Stercus cum felle taurino inunctum capillos denigrat. Fel & sanguis mirè caliginibus prosunt. Idem, si tepidò applicetur, oculum ictu læsum restituit. Celebris nidorum in angina usus, sed & crematarum cinis eandem discutit.

CAP. VIII.

De Hirundinibus in specie.

ARTICULUS I.

De Hirundine Agresti, & Riparia.

Hirundo *agrestis*, quam Plinius *Rusticam* vocat, in capite, collo & dorso, hirundinis domesticæ est colore. Sub rostro, gutture, & toto ventre ad caudam usque candicat. Pedes habet pennis obsitos. Sed & maculam propè caudam albam tantę magnitudinis, ut dũ volat, nihil in ea nigredinis, caudæ extremitates, caput, alas, & dorsum si excipias, appareat. His notis à domesticâ distinguitur. Caudam quidem etiam bifurcatã habet, sed longissimis illis, quæ in domestica visuntur, destituitur. Raræ sunt in domibus. Diversos figurâ, sed eadem materia confingunt nidos. Totos supinos, faucib. porrectis in angustum, utero capaci; mirum qua peritia, & occultandis habiles pullis, & substernendis molles. In Ægypti Heracleotico ostio molem continuatione nidorum evaganti Nilo inexpugnabilem opponunt; stadij ferè unius spacio; quod humano opere perfici non posset. In eadem juxta oppidum Coptom insula est sacra Isidi, quam ne laceret amnis idem, muniunt opere, incipientibus diebus vernis palea & stramento, rostrum ejus firmantes, continuatis per triduum noctib., tanto labore, ut multas in opere emori constet. Ea militia illis cum anno redit semper.

*Plin. H.N. l.*10.*c.*33.

Idem ibid.

RIPARIA Marcello Empirico Ripariola, Gazæ Falcula, Græcis Drepanis dicitur. Fœmina pronè præter pectus candicat, supinè fusca est: mas verò magis nigricat, collo toto, præterquam sub rostro, ubi macula est, lutescens. Hoc tantum cum Hirundinibus omnibus commune habet,

quòd pedibus ſit curtis, multum volet, & inſecta in volatu capiat. *Nidos* non faciunt. Ripas excavant, atq; ita internidificant. Aldrovandus illatis tantum plumis & ſtramentis nidulari audivit. Aeſtate tantum apparent, menſe Auguſto cum Sol eſt in Leone, & cum imber inceſſit. Eo tempore pariunt, cumque pulli convaluerint, moriuntur. Plinius, migrare multis diebus antequam futurum eſt, ut amnis auctus attingat ejus nidum, author eſt. Huc refer Hirundinem MARINAM aucupibus Italis dictam, quę corpore eſt major, pedibus longioribus, ventre toto ad pectus uſq; candicante, capite, alis, & dorſo fuſceſcentibus, Roſtro robuſto, nigro; Rictu maximo eoq; coccineo. Caudâ bifurcata, pedibus aterrimis. A roſtro per oculos ad pectus ferè uſque notabilis linea atra defertur, & velut torquem propè pectus conſtituit.

NB. *De Hirundine exotica vide Mantiſſam.* Num. 11.

ARTICULUS II.

De Apode.

APos, alijs κύψελος, nonnullis *Hirundo marina* vocatur. Eſt toto corpore plumis egregiè munita, unius coloris, qualis in murium pilis, conſpicitur. Caput habet ſupra admodum latum; collum breviſſimum, rictum adeò amplum, ut integros ſcarabeos deglutiat, roſtrum exiguum, nigrum, alas longas, caudam bifurcatam, crura breviſcula, ad digitos uſque pennis obſita, ad repedum potius quàm inſiſtendum facta. Digitos utrinque binos, ut in Picis Martiis, unguibus acutis armatos, quibus quod rapuit adeò conſtringit, ut id perfodiat.

Victitat inſectis per aëra volantibus, eaque niſi volans capit & edit. *Oculorũ* verò acie ita valet, ut per mille paſſus muſcam obſervet, & ſubitò inſequatur. *Volant* plurimum, & gregatim, arcus tenſi figura, ſæpè alas non movendo. Hæ ſunt quæ toto mari cernuntur, nec unquam tam longo naves tamq; continuo curſu recedunt à terra, ut non circumvolitent eas Apodes. Cætera genera reſident, & inſiſtunt: his quies niſi in nido nulla, aut pendent aut jacent. Nidificant in foraminibus turrium. Viſæ & in ſpeculis & abruptis fluminum littoribus. Fœtus earum Bononiæ magno væneunt. Plin. H.N. l.10.c.39.

CAPUT IX.

De Upupa.

UPupam avem, quæ Græcis communiter ἔποψ, Orus Cucupham, alij σηπίτην, ἀλεκτρύονα, γέλασον, κυκύφαν, Phylincopteron, Agriopetinon, & ἀγριοκόκορον appellant. Magnitudine *a* paululum Coturnicem excedit. Color in ea cinereus albus & nigricans, quem mutat autumno inprimis. Unde apud Aeſchylum δύο μορφῆς φάνειν dicitur. *Roſtrum* ei nigrum, rotundiuſculum, falcatum, parumper à lateribus depreſſum. *Capiti* plicatilem *b* criſtam, τριλοφίαν Græci dicunt, ex viginti ſex plumis conſtantem, dedit natura, quæ per medium caput à roſtro reſidet, & per capitis longitudinem pro avis arbitrio, ſurrigitur & contrahitur. Hinc μακροστικέρων, & κορυθαίολος poëtis cognominatur. Fit id beneficio *c* muſculi, qui inter verticem capitis & roſtri initium in quodam cavo locatus, totus cõtinuus, à verticis extremo, & frontis carnoſiore initio naſcitur, & utrinq; ſupra nares, infima parte carnoſior, & rubicundus, extima & ſuprema, cui criſtæ plumulæ profundè implantantur, membranoſius magis, ac cutaneus, deſinit. *Lingua* ipſi parva, trigona, initio lata, extremo, inſtar æqualium laterum trianguli acuta, in profundo latitat. *Aſpera arteria* initio divaricationum, quibus in pulmones utroſque finitur, duo velut oſcula, extrinſecus laryngis vicem ſupplentia exhibet, quibus pellicula tenuiſſima prætenditur. Annuli ſemicirculares in utrumque latus terminati, nequaquam internâ parte coeunt, ſed tota interior facies hiat, ſubtiliſſimâ membrana obtenta tãtummodò cooperta, quæ aëre & ſpiritu copioſo, vocis efformandæ ac edendæ gratia,

a Pauſan. V.G.

b Plin. H.N. l.10. c.24.

c Aldrov. Ornithol. l.17.c.11.

tia, concepto, in amplum distendi potest.

Locus. Montes & sylvas *incolere* Aristoteles *d* testatur. In sepulchris, & humano stercore commorari Isidorus. Rarius arboribus insidere, sæpius in terra, maximè ubi immundicies est, experientia. Plurimo anni tempore, in montium angustiis, & arborum cavis locis latitat. Ideò verno tempore deplumis solet conspici.

d *H.A.l.9.c.11.*

Victus. *Vescitur* myrti baccis, vermibus, formicis, muscis. Uvis sæpè tam immodicè, ut ebria evadat.

Generatio. De *Nido* non convenit inter Authores, nec sibi constat Aristoteles. Gesnerus sub stipitibus arborum. Olaus M. *e* in paludum tuberibus nidificari tradit. Hic *f* modo nidum luti vice stercore humano, seu ut intolerabili odore fœditate homines ab eodem fuget; seu ne venenata ad eundem animalia accedant, circumlinire; modò, stipites arborū subire, & sine ullo instrumento in cavis parere, scribit. Terna *ova* Perdicum similia, *g* sed minora, duriora, aspectu deformiora, & odoratu graviora, parit.

e *l.29.c.21*
f *H.A.l.9.c.15.*
Ælian.l.6. de Animal. c.1.
g *Anglicus l.119.c.112*

Volatus. Lentè admodum *volat*.

Vox. Vox ipsi per æstatem alia, alia per hyemem, si Alberto credendum; si Polluci *h* πωπίζει semper, si poëtis, πῦ πῦ semper clamitat. Si gemit, pluviam indicat. Si clamat, vulpem in vepretis hærere innuit. Si ante vitium tempus canit, insignem vini copiam prænunciat.

h *l.5.c.13.*

Ingeniū. *Ingenio* non destitui certum, si ex uvarum esu ebria adiantum herbam ori inserere; & circumambulando sibi mederi, gramen adversus βασκανίαν edere; clausum nidum, herba quadam, prodente *i* Æliano aperire, verum est. Senescentes, inter pullos jam adultos plumas deponunt, & visum amittunt. Ab ijsdem, donec vires recuperent, pascuntur. Visus admota herba, restituitur.

i *Ælian. de Animalib. l.3.c.26.*

Usus. Invenit & in *Medicina usum*. Cor in lateris doloribus laudatur. Mira in somnijs videbis, si sanguine tempora illeveris. Lingua obliviosо suspensa prodest. Pennarum suffitus vermes expellit. Corium capiti impositum dolorem sedat. Ala dextra cum dente hominis ad caput dormientis suspensa, non expergisci, donec auferatur, fabulam esse credo.

CAP. X.

De Paris in genere, & in specie.

PArus, Aegithalus, Parix, & Parula dicitur. Tria ejus *Genera* agnoscit Aristoteles; plura adjiciūt alij. Omnibus juxta oculos maculæ albæ sunt. Unguibus etiam omnes reptare, & facilè, ubi volant, adhærere possunt, ita ut nucem è filo illis suspensam adhærescentes comedant.

Locus. Semper ferè in arboribus *degunt*; rarò terram petunt. Ad Belgas & Anglos quotannis sub initium Octobris accedunt.

Victus. *Vescuntur* muribus cute tantum detracta. Objectis, vermibus, apibus, & nucibus, cānabino semine, quod dum rostro perforant, sonum fabri malleum in asserm adigentis excitant, Sebum eis exhibetur, ut lentore fauces demulceantur, & suavius canant.

Vox.

Generatio. *Nidificant* in cavis arborum quidam, nonnullæ nidos de arborum ramis miro artificio suspendunt. *Ova* plurima edere scripsit Aristoteles. Gregatim & impetuosè volant. Tinnire per noctem author Philomelę scribit. Veniunt apud Helvetios in cibum, & regium morbum, patientis aspectu in se, si nonnullis credimus, recipiunt.

Arist. H.A. l.9.c.15.

Species Parorum sunt, *Major*, *Palustris*, *Sylvaticus*, *Ater*, *Cæruleus*, *Caudatus*, & *Cristatus*.

PARUS major Aristoteli αἰγίθαλος σπιζίτης, Turnero & Longolio Parus Carbonarius, Gazæ Fringillago vocatur. Coloribus quinq; viridi, luteo, albo, nigro, & cæruleo elegantissimè variat. *Caput* integit vitta, præ intenso nigrore instar corvi resplendens. Tempora & oculorum ambitus albet. *Lingua* extrema in duas partes fissa est, quarum utraq; denuò in exigua quasi capillamenta subdividitur. *Cauda* est bifida, partim cinerea, partim nigra, cujus extremæ utrinque pennæ duæ, exte-

Aldrov. l. 17. Ornit. c.13.

exteriori parte candent. Propter cantus suavitatem alitur, eumque per totum continuat. Pulverizatus colicos & nephriticos cruciatus tollit.

PARUS INDICUS tribus potissimum coloribus, oculos si excipias, cęruleo, albo, & nigro constabat. Guttur, pectus, & totus venter candicabat. Vertex capitis & collum coloris erant cærulei diluti Pedes nigerrimi.

PARUS PALUSTRIS in agro Bononiensi Paronzino, Bellonio, quartum Pari genus, Turnero Schæniclos Aristotelis dicitur. Capite est prorsus nigro, ut à Gesnero describitur; pectore & ventre albicat. Dorso & cauda frigescit, crura sunt rosea.

SYLVATICUS macula per medium verticem rubente est conspicuus, partibus utrinq; nigris, crusculis fuscis, alis nigricantibus, reliquo corpore viridis, ventre dilutius.

ATER qui & *Carbonarius*, albam maculam infra oculos habet, aliam in occipitio, caput nigrum, ventrem luteum, crura fusca.

CAERULEUS ab Aristotele tertio loco, & absq; nomine peculiari positus, quod solus cæruleo capite sit insignis, ita dicitur.

CAUDATUS Aristoteli ὀρινὸς, Bellonio Monticola, alijs, sed male, ἀνώνυμος vocatur. Niger est, parte pronâ, albus supina, in medijs alis rubet, circa imum ventrem dilutius. Vertex ei albus, rostrum fuscum, cauda bifurcata, & tantæ longitudinis, ut retrò per tergus super caput posita, hoc longitudine sua vincat. In fœmina omnia sunt pallidiora, & color tergoris in mare castaneus, in hac fermè fuscescit. *Incolit* montes & sylvas, & rarò, nisi frigido tempore invenitur. *Vescitur* vermibus, araneis, & similibus animalculis. Sed & arborum germina principio veris amputat. Nidum struit inter frutices, duos ferè palmos cum dimidio longum, ex musco & araneorum filis compositum, aditu semper angusto.

Arist. H. A. l.7.c.23. Bellon. l.7. c.25.

Species quæ *Mourier* Gallis audit, rotundum aditu gemino ad arboris alicujus truncum suspendit, & multa ova parit. Visus ex lanugine illa, quæ in salice vetusta & populo, extra ex lino aut cannabe extructus. Quę Aldrovandus à Presbytero quodam Coloniensi descriptum exhibet, avicula est Wyntepsker, quasi vini promum Colonienses dicunt.

Volant Pari caudati invicem, & modò hāc, modò illam petunt arborem. *Vox* ipsis non ita incondita; altum verò veris inprimis tempore clamant. *CRISTATO* magnitudo est Paro majore minor, montano par. Caput cum paucis punctis albis nigrum, crist a retrò extensa, corpus pronum fuscum, pectus album, crura cinerea. Degit circa abietes & Juniperos.

CAPUT XI.

De Motacillis, & Muscicapis.

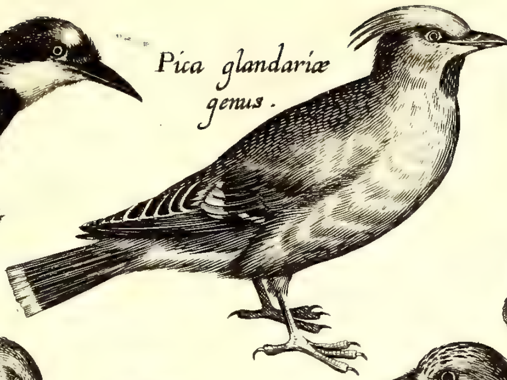
Motacilla, Hesychio κίλλουρος & σεισοπυγὶς, à motitatione caudæ dicta, à quibusdam cauda tremula vocatur. Commune omnibus muscis vesci; & circa aquas & pecora, ideò versari: combustarum pulverem contra lapidem vesicæ vehementer laudari Faventinus & Massa reliquere. Species ipsarum sunt *Alba* & *Flava*, ad quas *Spipolæ*, Spardæ, & aliæ *Muscicapæ* referri possunt.

Aldrovãd. Ornithol. l.18.c.22.

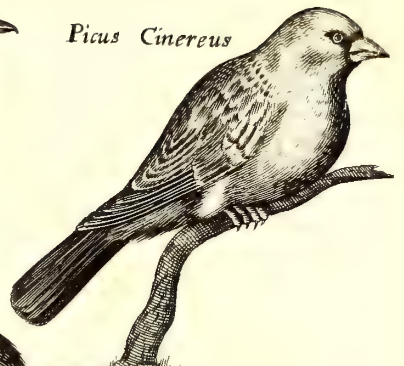
ALBA, quæ & communis Gazę Albicula, Bellonio Aristotelis Cnipologus, sed fortè malè, avicula est oblonga, vertice, collo superiore & pectore nigris, dorso cinereo, rostro lõgiusculo, tenui, nigro, gula candida, ventre toto candido. Fœmella vertice est cinereo, gula lutescente, cætera mari similis. Versatur circa aquas: sæpè & aratrum vermium causa sequitur.

FLAVA duplex est. *Alteri* caput proportione parvum, fuscũ: rostrum longiusculum, nigricans. Cranium mollissimum, alæ breves, venter cum paucissimo luteo albicans, qui color initio caudæ inferius intensior est. Pennæ in alis nigricantes, in medio per transversum albidæ, extremæ totę nigrę, cauda bifurcata, reliquo corpore longior. Ab Accipitre persequen-

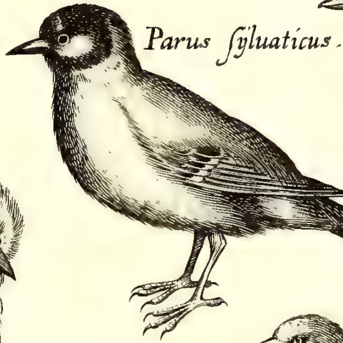
Pica glandariæ genus.

Picus Cinereus

Acanthis.

Parus ſyluaticus.

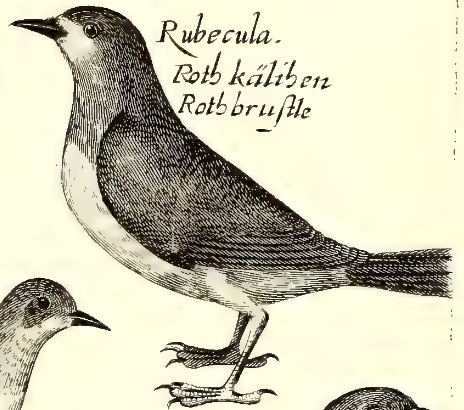
Pica glandaria. Häher.

Auriuittis. Carduelis Species golt finck

Rubecula. Roth käliben Rothbruſtle

Rubicilla. pirrliula blutfink

Ruticilla. Roth Schwenzle

Collurio ſeu Lanarius.

Motacilla. Bachſtelz

Pica Glandaria. alia Heer.

Parus maior. Groſe meyſe.

quente si evaserit, egregiè cantare dicitur. *Alteri* rostrum gracile, atrum, in extremo parum recurvum, flavedo à gula ad podicem usque præcedente intensior. Caput & dorsum ferruginei fermè coloris, mentum albicante macula velut barba canâ vestitum.

SPIPOLARUM, ut aucupes Bononienses appellant, tres describit Aldrovandus species. *Una* habebat caput leucophęum, albam sub mento maculam, pectus rubicundum. Dorsum cinereum, ventrem ex rubicundo & albo varium. *Altera* pectus maculis fuscis deorsum descendentibus interstinctum, ventrem albescentem, maculam retrò ad oculos majusculam ad ferrugineum accedētem. *Tertia* cui & Boarinæ nomen, tota erat ex albo lutescens, rostro & pedibus fuscescentibus.

l. 18. *Ornithol. cap.* 26.27.

STOPAROLAS idem exhibet binas; unam pectore & ventre ferè candido; Capite, quod maculis nigris in vertice, conspergitur, collo, tergore, cauda subfuscis: *alteram* rostro oblongo, recto, supra tamen parumper *declivi*, superius nigro, inferius corneo: collo, pectore, & ventre pallidis, oculis exiguis.

l. 18. *Ornithol. c.* 28. MUSCICAPARUM, quæ fortè Oppiano, quòd circa boves volitent βωδῶται, plures exponuntur ab eodem species; ex quibus illa quam Pigliamosche aucupibus Italis vocari scribit, in collo maculam albam velut torquem habet, in medio alarum aliam: *Altera*, Magnanima quasi munus fabri obiēs dicitur, fortè quod rostro sonorè tundat, dum Muscas capit. *Tertia* quæ Gesnero Glarea, cruribus roseis, & ante hyemem avolat. *Quarta quam* Germani Todtenvogel vocant, fortè quod imminente pestilentia sint frequentiores, solitaria est, & per arbores irrequieta volitat. *Quinta* Gallis Moucherolle dicta, quæ passeri adeò similis est, ut non nisi moribus dum vivit; & rostro cum mortua est ab eo distinguatur. In sylvis & dumetis latitat; & crura habet rosacea. Quidam Linarijs eas comparant. Gesnerus eandem cum sua Prunella esse conjicit.

CAPUT XII.

De Rubetra, Rubecula, Pyrrhula, & Phœnicuro.

QUæ Aristoteli Græcè βάτις, illam Gaza Latinè RUBETRAM, Scaliger Rubicolam transtulit. Non convenit de ea inter Authores. Niphus Italorum Baradā esse opinatur. Germani quidam Turdorum minimum genus quod rubi fructu victitat: Longolius Linariam seu Miliariam; Turnerus Anglorum Moretetteram, aut Stonchatteram; Bellonius Gallorum Traquetum, quod continuò alas motitet. Si hunc sequimur, fringillâ paulò minor est. Capite supremo nigricat, unde Melanocephalos Cretensibus dicitur. *Collum* & dorsum habet cinerea. *Mas* à fœmina discrepat, quoniam ventre candicat, dorso, capite, & collo albicat, gerit & albam per alas lineam. In Græcia, Creta & Gallia continuò, migratoria enim non est, visitur, & semper dumetorum cacuminibus insidet. Undè fortè ei apud Græcos nomen, nec ad pagos vel vicos propius accedit. Solitudine gaudet, & gregatim duntaxat, dum soboli intenta est, volare conspicitur. *Nidum* tantâ struit industria, ut difficulter quo intret vel exeat invenias.

Arist. l. 8. *H. A. c.* 3. *Scalig. ad l.* 8. *H. A.*

RVBECVLA, quæ Græcis ἐρίθακος, ἐριθεύς, ἐρίθυλος, ἐριθέα, & δάνδαλος, Gazæ etiam Sylvia, pectore est aurantio ad ferrugineum accedente, lingua bifida, cauda duodecim pennis instructa, quam sæpè motitat, postquam submiserit absque tremore statim erigit, & sic ejus pulli à Phænicuri, seu Ruticillæ fœmina, & pullis, quibus ita similes sunt, ut vix ab oculatissimo dignosci possint, quæ simul atque caudam moverint non cessant, donec ter aut quater simul moverint, dignoscuntur. Aestate cum prole ad desertissima quæque loca secedit, cum Ruticilla cōparet. In fine Autumni perfectam in pectora rubedinem nacta, ad oppida & pagos confugit, quo tempore

Hesych. & Phavorin. Lex.

Q Ruti-

Ruticilla delitescit. Nunquam ferè in eodem saltu nisi una reperitur; unde Phavorino ὄρνεον μονῆρες καὶ μονότροφον, & natum inde illud, una arbor non capit duos Erithacos. *Voce* homines imitari, prodidit Porphyrius. Si cava terræ subierit, pluviam prædicit. Merulam amore tanto prosequitur, ut noctu ferè in proxima arbore propè eam quiescat. Dicitur & morbo comitiali esse obnoxia.

Porphyr. l. 3 de abstin. ab animal.

PYRRHVLA seu Rubicilla, Scaligero Byrriola passeris est magnitudine; gula, pectore & ventre, miniaceis seu purpureis (fœminæ pectus totum castaneo cinereo colore diluitur) rostro brevi ac lato, bituminis instar splendente, trigono ferme. Linguâ pro corporis magnitudine latiore & crassiore; cujus pars extrema quæ palatum tangit, & sapores dijudicat carnea est & nuda, reliquæ corneâ pellicula obteguntur. Degit æstate in montibus & sylvis; sub hyemem ad plana descendit, & facillimè capitur. Colorem per totum annum servat. *Vescitur* vermiculis; sed inprimis semine cannabino, & primis illis arborum mali præsertim & pyri gemmis, quæ ante folia & flores erumpunt. Sed & nucibus ac acinis rubentibus sambuci aquatici, & solani perpetui, delectatur. *Nidulatur* in sepibus & quatuor ova excludit. *Voce* fistulam imitatur etiam fœmina, & omnes cantus avium canendo & sibilando exprimit: fortè & humanum sermonem.

Aldrovād. Ornith. l. 17. c. 31. 32. Scalig. ad l. 8. Arist. H. A.

PHOENICVRI seu Ruticillę, quā Aristoteles & Plinius cum Erithaco confundunt, plura fortassis sunt *genera*. Turnerus enim caput scribit ei esse nigrum, Gesnerus macula alba insigne. Aldrovandus quatuor diversas observavit, binas ijsdem ex Gesnero adjecit. Tota æstate nobiscum degit, hyeme avolat, aut se abscondit. *Vescitur* muscis, nucleis juglandium concisis, ovis formicarum & araneis. *Nidulatur* in arborum, murorum, & posticarum ædium, ubi hominum minor frequentia, cavis. Bina aut terna *ova* parit. Cuculi pullum, qui aliquando in ejus repertus fuit nido, alit. In sublimi aliquo ædificio, primo inprimis diluculo, idque veris tempore, *canit*. Hyeme & pullis exclusis silet. Inter incubandum prætereunte aliquo clamitat.

Arist. l. 9. H. A. c. 49.

CAPVT XIII.

De Antho, Cannevarola Bononiensium, Oenante, & Lusciniola.

ANTHI avis, quem Florum Gaza vertit, facit mentionem Aristoteles, eidemque fringillæ magnitudinem, pedes fissos, pulchrum colorem, domicilium circa aquas & pecudes; victum ex herbis & vermiculis facilem, oculorum imbecillitatem, hinnitum equorum, quem herbę pabulo, adventu ipsorum pulsa imitatur, adhunc modum se ulciscēs, odium cum Spino & Aegitho tantum, ut sanguinem eorum credant non coire, multisque ob id veneficijs infament, tribuit. Quænam illa hodiè sit avis, non convenit inter scriptores. Bellonius illam quæ Gallis Bruant dicitur, esse credit, illamque fringilla esse majorem, mares ferè lutescere, cauda flavescere, cruribus & pedibus nonnihil rubescere, circa altas & proceras arbores procul à pratis dissitas versari, plerumque canabino semine vesci, ad minimum quinque pullos excludere, dum volat strepitum edere, scribit. Aldrovandus, qui modo descriptam avem Chloridem esse putat, spipolam esse judicat, cum & pulchra sit, & omnia ferè ea, quæ Antho Aristoteles adscribit, admittat. Circa amnes, inquit, & prata uliginosa degit, & si ab equis ibi pascentibus pellatur, aufugit quodam cum garritu, quo, hinnitum equi quodammodo imitari videtur. Gesnerus denique illam Aviculam quam circa Argentoratum Gaulammer vocant, Aristotelis Anthum esse conjicit.

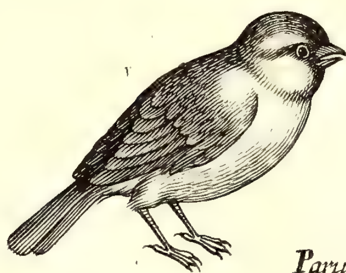
Plin. H. N. l. 10. c. 42. & 74.

Aldrov. l. 17. c. 33.

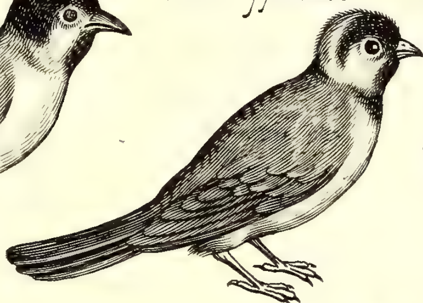
CANNEVAROLA Bononiensium, quòd in viridi crescenteq; cannabe & niduletur, & degat sic dicta, Germanorum Grasmuscho, & Anglorum Titlingæ, si Aldrovando credimus, per omnia similis est. Lusciniā

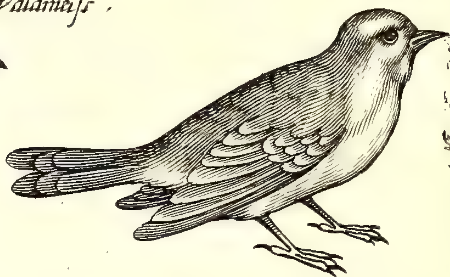
tam

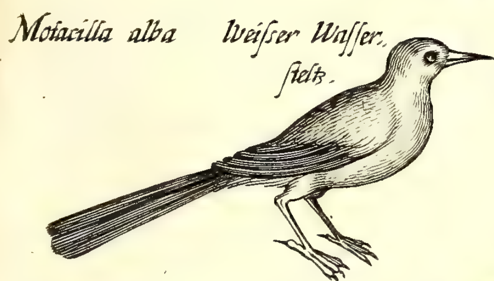

Parus maior. Spiegelmass Brandmeiss.

Parus ceruleus minor. Blawmeiss.

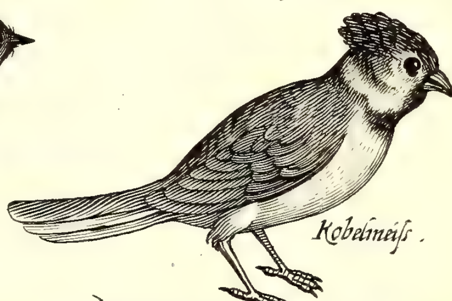

Parus palustris. Kolmeiss Aesch-meiss.

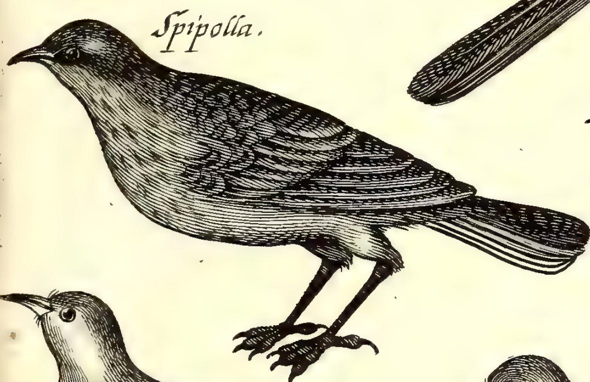

Parus sylvaticus. Waldmeiss.

Parus ater. Kolmeiss.

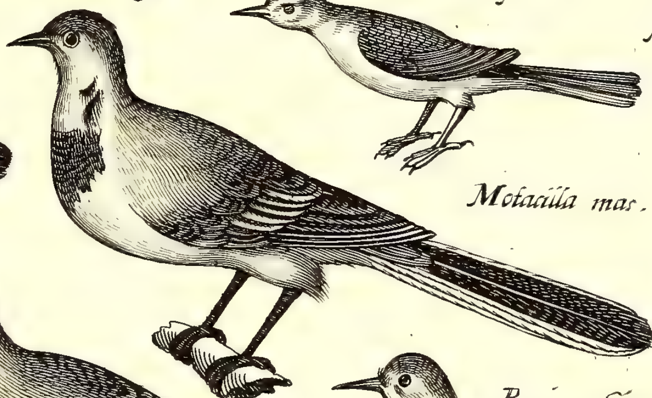

Motacilla alba Weisser Wasser-steltz.

Parus caudatus siue Montuole.

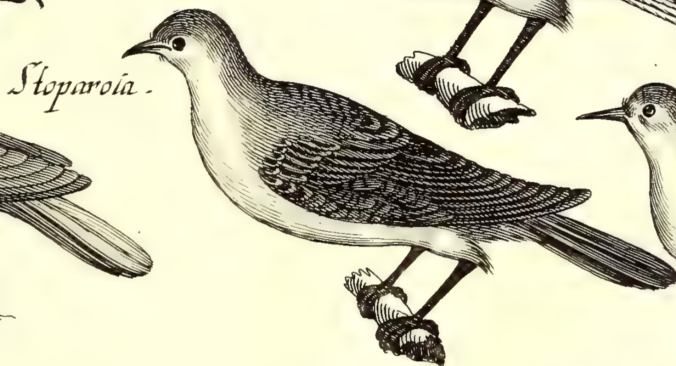

Parus Cristatus.
Kobelmeiss.

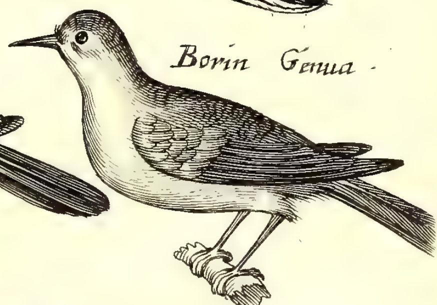

Spipolla.

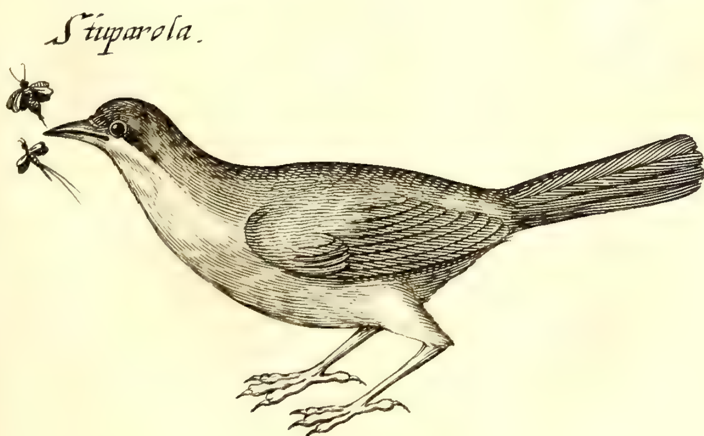

Motacilla flaua. Gleber Wasser-steltz.

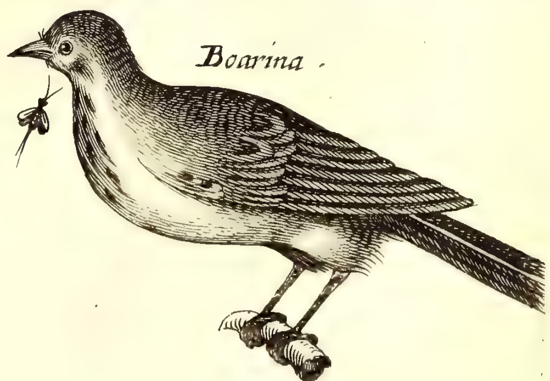

Motacilla mas.

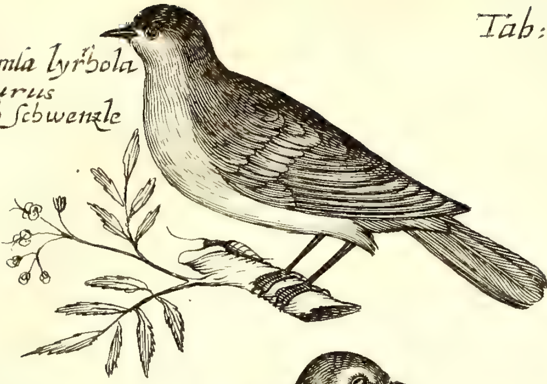

Spipola alba.

Stoparola.

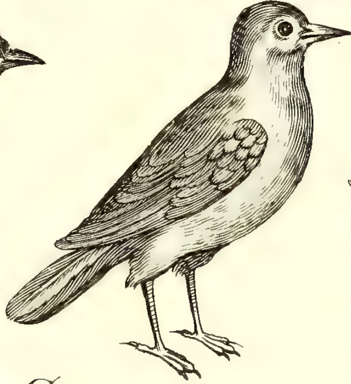

Borin Genua.

Stiparola.

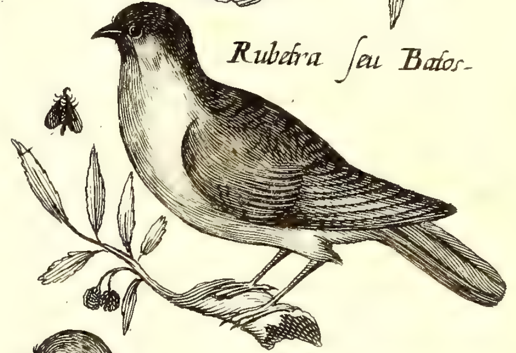

Boarina.

Rubecula lyrbola
Phœnicurus
Roth ſchwenzle

Muſcipeta.

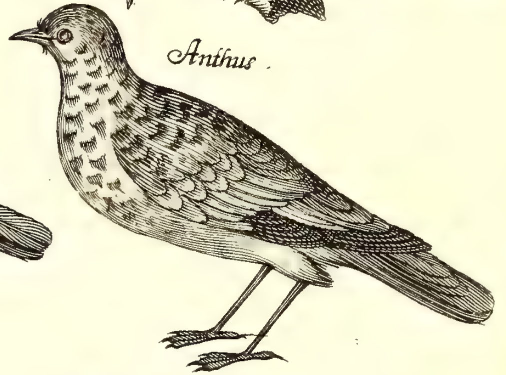

Rubetra Bellonij.

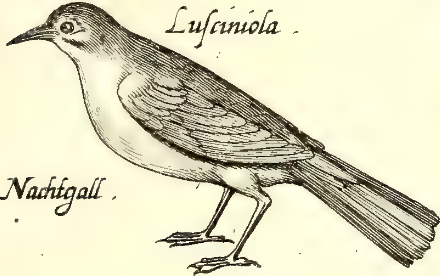

Pÿrrhulas.
Rotſchwentzlein.

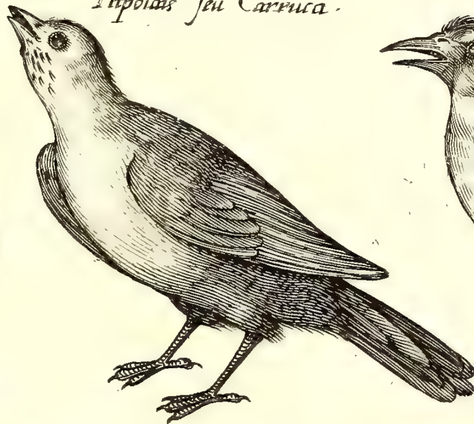

Rubetra ſeu Batos.

Rubecula ſeu
Phœnicurus. rotzägel
rotſchwentzelein.

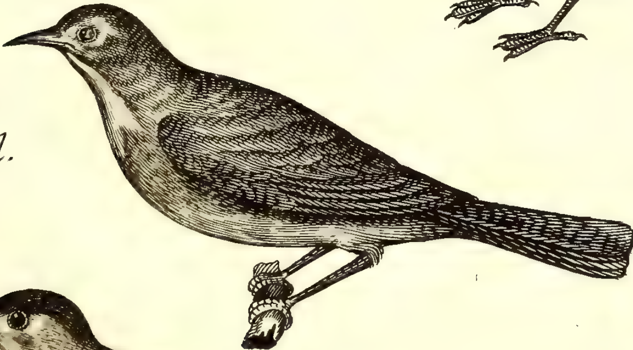

Canneuarola.
Hauſrötelein.

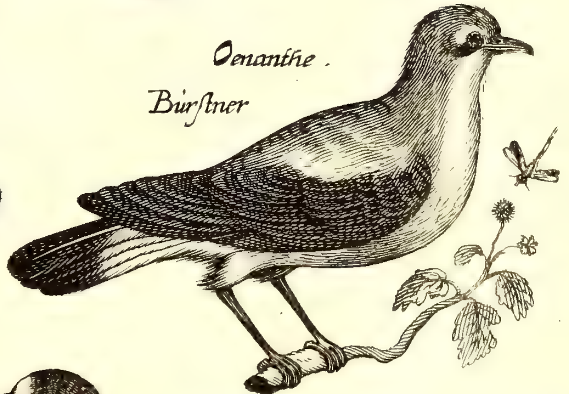

Anthus.

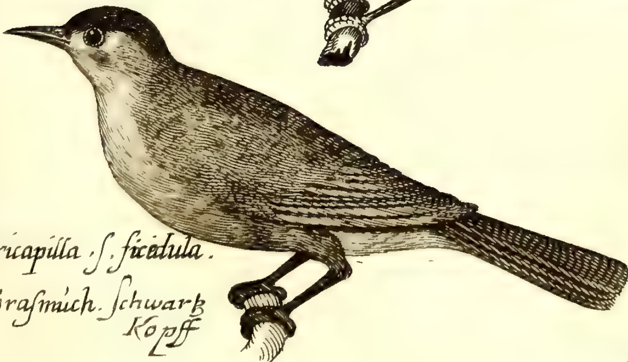

Luſciniola.
Nachtgall.

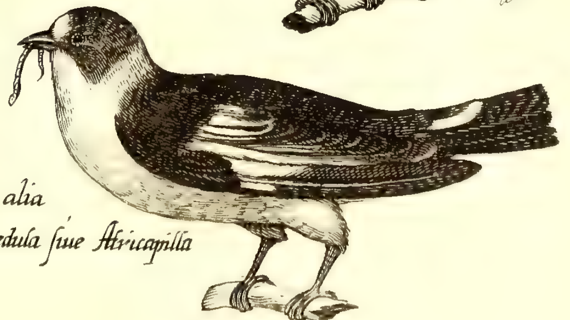

Hipolais ſeu Carruca.

Phoenicurus. alter.

Luſcinia.
Nachtigal.

Oenanthe.
Burſtner

Atricapilla ſ. ficedula.
Graſmück ſchwartz
Kopff

alia
Ficedula ſiue Atricapilla

tam exactè corporis figurâ exprimit, ut nisi paulò esset minor, ne tam ruffesceret, prorsus eadem videretur. Tota parte pronâ, gula nempè, pectore, & ventre ex albo flavescit, supinè capite, collo, dorso, & alis ex luteo fuscescit. Rostrum habet lutescens longiusculum. Caput planum. Caudam breviusculam infra lutescentem, supra ad ferrugineum vergentem.

Arist. H. A. l.9.c.49. Plin. H.N. l.10. c.29. OENANTHE Aristoteli & Plinio memorata, Gazæ vitiflora seu vitifera, vel à colore simili uvis germinantibus; vel quòd vini tempore appareat, vel quod uvis delectetur, ita dicitur. Abdit se sub caniculæ exortum, eâdem occidente conspicitur. Vitat interdum frigus interdum æstū. Quęnam sit avicula ambigitur. Bellonius illam esse credit, quæ Gallis, Cul blāc, Italis Culo bianco dicitur. Avis est Sittæ magnitudine; rostro, alis, cruribus, & caudæ extremitate nigris; dorso cinereo; linguâ oblonga ac plana, pedib. parvis: cruribus oblongiusculis. Quia quicquid sub ventre, infra, & supra Vropygium, & anteriorem partem caudæ album est, Cul blanc vulgo vocatur. *Versatur* in parvis dumetis, neque in *volatu* perseverat. *Nidulatur* in foraminibus veteris maceriæ, quandoque etiam in lapidicinis, quin & in terra, ubi bos aut aliquod jumentum vestigium impressit. *Vescitur* erucis & vermibus terræ. Plures Couli blanci descriptiones apud Aldrovandum vide. Aldro. Ornith. l.17. c.38.

Quam Bellonius LVSCINIOLAM appellat, avis non est obvia. Pectore, capite, dorso, & collo pectoris est cinerei. Pennæ alarum, & caudæ fuscæ; rostrum acutum, subnigrum, gracile, in extremo & intus aureum, celeriter per terram cursitat. Numerosè quando æstus ingravescit, & potandi gratia in palustria sese conferūt, capiuntur. Huc refer illam, quam aucupes Itali *Giarolam* vocant, magnitudine alaudæ. Rostrum habet fragile, intus rubicundum. *Rictum* admodum amplum. Verticem, collum, dorsum, & alas coloris varij. *Linguam* bifidam, *Caudam* adeò brevem, ut vix ulla appareat, illamque bifidam, variam, angustissimis plumulis compositam. In pedibus posticus digitus admodum longus, paris longitudinis unguem annexum habet, ita ut ambo pollicem expleant, isque primum rectus ferè totus, extremo tantum, admodum exiguo unco modicè inflexo, armatur.

TITVLVS II.

De Insectivoris Canoris.

CAPUT I.

De Luscinia.

INter Insectivoras Canoras primum *Lusciniæ*, alterum *Hypolaidi*, tertium *Atricapillæ* locum tradimus. Causa in voce patebit. Illa Græcis Ἀηδών & Ἀηδώ: Latinis, seu quod in lucis canat, seu quod ante lucem, seu quod lugens Luscinia; sed & Acredula, volucris Attica, Ales Daulia, Pandionia &c. dicitur. Nomen.

Formam non est quod describam, cum ubique sint obviæ. *Linguæ* summo acumine caret, nec tenuitatem illam primam habet, quam cæteræ aves, atque hoc illi cum Atricapilla commune intercedit. *Mari* fœmina corporis habitu similis, aliquando tamen ad cinereum vergens, quod & junioribus competit. Illa quam Schwenkfeldius majorem vocat, tota ferè cinerea est, & parum rubedinis obtinet. *Sexum* malè ex corpore coloris, mole, oculo dextro, qui mari major dicitur, collegeris: *Mares* adulti vere capti, quod tum in venerem ruentibus genitalia turgeant sese produnt; extra id tempus, quæ frequentes, & modulatos edit cantus, qui continuo spiritu in lōgum trahuntur; quę unico sæpè insistit pedi, & diu immobilis permanet, mas est. Cursitat per caveam fœmina, & cantum brevem concisum ac intermissum promit. Descriptio. Arist. H. A. l.9.c.15. Plin. H.N. l.10. c.29.

Locus ipsis diversus. In sylvis quædam vitam agunt, quæ majores sunt fortè, quia se in his tutiores à serpentibus credunt, in sepibus quædam, nonnullæ montana loca amant, palustria nonnullæ; plana aliæ. Hybernia ijs Locus.

caret si Botero credendum; Batavia si alijs; imò mori illatæ dicuntur. Athenis tanta ipsarum copia, ut Philomelam Atticam Poëtæ finxerint. Sunt & propè Arduennam sylvam plurimæ. Æstate adulta non diu apparent, & sub autumno usque ad dies vernos conduntur. Maximi væneunt, quę in caveis hyemem pertulere. *Cibus* eis vermiculi, sed inprimis formicæ, & illarum ova. In caveis duris ovis & mica panis vescuntur.

Partus. *Nidum* vere mense Majo, vel etiam prima æstate, quandoque humi sub sepibus, & arborum truncis, aliquãdo in ipsis fruticibus viridibus, & densis, ex folijs arborum, paleis, & musco oblongiusculum construunt. Cum plurimum sena ova pariunt; & dum incubant, à cãtu, si Aristotelem sequimur, cessant; si Albertum & alios, Luscinia pervigil custos, cum ova quodam sinu corporis & gremio fovet, insomnem longę noctis laborem (solam ex omnibus somnum negligere, καὶ διὰ πάσης ἀγρύπνειν Heliodus apud Aelianum author est') cantilenæ suavitate solatur; quo possit non minus dulcibus modulis quam fotu corporis, ova animare. *Arist. H. A. l. 5. c. 9.* *Æliã. var. l. 12. c. 20.*

Vox. Cantum & vocem earum, quam ἐυστομεῖν Pollux vocat, Sidonius sibilare dicit, Plinij verbis explico. Luscinijs inquit ille diebus ac noctibus cõtinuis xv. garrulus sine intermissu cantus. Densante se frondium germine, non in novissimum digna miratu ave. Primum tanta vox tanto in corpusculo, tam pertinax spiritus. Deinde in una perfecta Musicæ scientia modulatus editur sonus: & nunc continuò spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto; promittitur revocato, infuscatur ex inopinato. Interdum & secum ipse murmurat: plenus, gravis, acutus, creber, extẽtus, ubi visum est vibrans, summus, medius, imus, breviterque omnia tam parvulis in faucibus, qui tot exquisitis tibiarum tormentis ars hominum excogitavit: ut non sit dubium hanc suavitatem pręmonstratam efficaci auspicio, cum in ore Stesichori cecinit infantis. Variant tamen. Nam in palustribus, relaxante instrumenta vocis humiditate nimiâ, tam sonoræ non sunt. In Hispaniola & Insula S. Johannis, Martyre teste, nunquam à cantu cessant. In Scotia non tam suaviter ac in Italia canunt; & circa Orphei † sepulchrum, vocaliores à Thracibus credebantur. *Sidon. Epist. l. 2.* *Plin. H. N. l. 10. c. 29.* *Martyr. in Histor. Occid. Ind.* *† Pausan. in Bœotic.*

Affectus. *Amicitiam* & cum Phænicuris colunt, cum quibus etiam coire creduntur, & cum aviculis mollioris rostri, ad quas caveis inclusas advolitant. *Inimicitiam*, cum collurione qui visco implicatas capit; Accipitre qui eisdem insidiatur; & vipera, à cujus suppositæ oculorum fulgore in certissimã perniciem trahuntur, descendentes enim paulatim ex arbore in prædam ipsi cedunt, ut Merula scribit; quod tamen Cardanus negare videtur, exercent. Inter *affectus* corporis præcipua pinguedo. Sæpè adipis mole obrutæ extinguuntur. Si aliquo alio liberos corripi contingat, formicarum ovis sibi ipsis medentur. *Merula in Mirabil.* *Cardan. l. de var. rer.*

Ingeniũ. *Ingenium* singularis in herum cicuratarum fides; sæpè emissa, (tale Alcon Donaci se dono dedisse canit) *Apud Nemesian. Ecloga. 2.*

Scit rursum remeare domum tectumque subire
Viminis, & caveam totis præponere sylvis;

imò multæ venditæ vel dono datæ alijs prioris domini desiderio contabescentes commoriuntur; & obstinatus libertatis amor, (si adultæ caveæ includantur, cantus & cibi abstinentia, pro servitute venatorem teste Aeliano, silentio ulciscuntur) testantur: Cantus maximè, & Docilitas. Simplex ille, si in solitudinibus degunt; varius & multo apparatu compositus, si in auditores inciderint. Non φιλομούσους duntaxat, sed & φιλοδόξους cum Charmide Athenienſi agnoscas τὸ κερῶς ἐλίπῃ τὸ μέλος. Nec minor posteritatis cura. Meditantur aliæ juniores: versusque quos incitentur accipiunt. Audit discipula intentione magna & reddit, vicibusque reticent. Intelligitur emendatæ correctio, & in docẽte quędam reprehensio. *Docilitas* mira. Cęsares juvenes habuere Luscinias Græco atq; *Aelian. in variis.*

Plin. H. N. l. 10. c. 42. atque Latino sermone dociles; præterea meditantes in diem & assiduè nova loquentes, longiore etiam contentu. Visum jam sæpè jussas canere cœpisse, & cum Symphonia alternasse: sicut homines repertos, qui sonum earum, addita in transversas harundines aquâ foramen inspirantes, linguæve parva aliqua opposita mora, indiscreta redderent similitudine. *Gesner. in Ornithol.* Fuere tres Ratisbonæ, Anno M.D. XLVI, quæ, intra noctis silentiũ, quicquid interdiu ab hospitib. colloquentibus inaudierant, Germanico sermone, ita promere solebant, ut ab audientibus optimè intelligerentur.

Vsus. De ipsarum in *cibo usu* non est quod multum dicam. Plumis nudata vox est prætereaque nihil, ut Lacon ille apud Plutarchum dixit. *Plutarch. in Apopth. Lacon.* Appositam fuisse in centenaria illa Æsopi Tragici, cui quendam civem Romanum donatione unica XM. aureorum dedisse legimus. Patina, vel exinde colligas, quod centum aviculis, quæ cantu aliquo excellerent, constaret. Arrij etiam filios magno coëmptas esitasse Horatius testis est. *Horat. l. 2. Serm. Satyra. 3.* *Medicinam* si spectes. Cancrorum oculi cum Lusciniæ carnibus in cervina pelle alligati vigiliam præstant fugato somno. *Plin. H. N. l. 32. c. 10.* Fel cum melle illitum visum perfectè acuit, ut vult Kiranides. *Ælian. l. 1. H. A. c. 43.*

CAP. II.

De Hypolaide & Atricapilla.

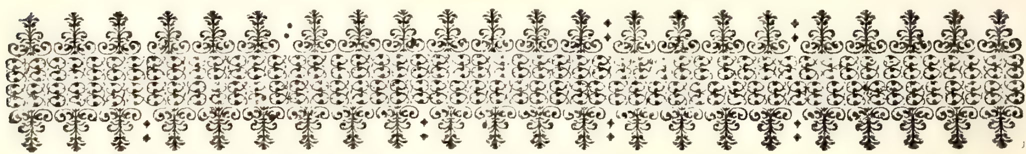
Arist. H. A. l. 8. c. 3. HYPOLAIDEM seu Currucam Aristoteli debemus; qui quidem Cuculum in ejus nido parere scripsit; sed cum corporis formam non addiderit, par ferè de ea ac Antho inter scriptores concertatio. Niphus cantu & magnitudine Philomelam imitari, & quod in oculi Equi mortui cõcavitate nidificet, Hyppolaida vocari scribit. Bellonius Lusciniæ in cantu similem, Gallis Fanette brune, facit. Turnerus, Titlingam seu Lingettam Anglorum, quæ Luscinia minor est, colore subviridi. | Culices & vermiculos in ramis arborum sectatur; rarò humi consistit; hyeme non cernitur, cuculi pullum pro suo educat, & sequitur, esse; & Germanis Passerem gramineum *Grasmusche seu* Graßmücke vocari reliquit. Gesnerus dictionem Germanicam Grasmusche per metatesin à Latinorum curruca factam esse conjicit, & quatuor ejus *genera* facit. *Majores* vel colore sunt fusco præ cæteris canoræ. Circa lacum Verbanum Piccafigas, id est, Ficedulas, vocant, vel pectore albo, capite cinereo. Ex Lino nidum struunt. Atricapillis, maribus caput prima ætate rubet, deinde nigrescit, fœminis semper rubet. *Minores* ventrem albũ, oculos albicantes habent, inter sepes ferè degunt, & hyeme discedunt. Eliota Anglus Passerem sepium esse putat, quem Turnerus Passerem Troglodytem interpretatur, Germanis Zaunschlipffe. Aldrovandus nullam observavit, cui propriè illud nomen convenire existimaret. Shwenkfeldius, ὑπολαΐδα, Græcis, Andothiam Alberto dici opinatur, & supina parte totam cineream, pronâ albidam, partim dilutè cinereo colore respersam, vertice punctulis nigris maculato, describit. Secundum eundem, *nidum* inter gramina rotundum suspendit. *Ova* Majo plærumque quinque, aliquando septem, subviridia, punctis minutissimis varia, parit; eaque si digitis tangantur, non amplius fovet, sed relinquit.

ATRICAPILLA μελαγκόρυφος & μελανοκέφαλος Græcis, falsò Gallinago ab Alberto M., ab aliis Guger Germanorum, qui capite quidem atro est, sed pectore rubet; à nonnullis avis Phœnicuro adeò similis, ut nisi cauda differrent, quę illi rubea, huic cinerea est, vix digni possent, esse putatur. Quam verè Aristoteli & Plinio cum Sycalide, seu Ficedula, vel ut Scaligero placet Ficula & Ficilla eadem sit, & ineunte quidem autumno Ficedula, ab autumno protinus Atricapilla evadat, putetur; cum Schwẽkfeldius Atricapillam vere & Autumno deprehenderit, judicandum relinquo. *Arist. H. A. l. 9. c. 49. Plin. l. 10. H. N. c. 29. Scalig. ad H. A. Arist. l. 9.* Aliquot earum exhibet Aldrovandus icones. *Schvvenkfeld. in Aviar. Siles.* *Vna* capite, dorso, cauda, & remi-

remigibus alarum pennis tota nigra erat. *Alterius* vertex colorem castaneum gerebat. *Tertia* notabili macula supra rostrum in fronte notabatur. *Quarta* tota ex albo & nigro variabat. Schwenkfeldius Passere paulò minorem, vertice nigerrimo, collo dilutè cæruleo, ventre albicante, podice subflavo, pedibus glaucis, unguiculis fuscis, esse scribit, & summæ linguæ acumine carere addit. In Anglia non habentur, si Turnero credimus. *Nidificant* in caveis arborũ, & plura quam viginti ova ponunt, sed numero semper impari. Non tantum vermiculis, sed & sorbi Alpinæ bacculis, *vescuntur*; imò & uvis inhiant. Unde Ampelides vocantur. *Pullos* tanta sedulitate alunt, ut in nido etiam pinguissimi existant. Optimæ sunt in cibo autumno, propter alimentum tum in ijs abundans. Phavorini tempore negabant ullam avem præter ficedulam totam comedi oportere. Dioscorides frequenter in cibo sumptas, visum acuere testatur.

Gell. Noct. Attic. l.15. c.8.

***

HISTORIÆ NATVRALIS

DE

AVIBUS:

LIBER IV.

De Avibus Aquaticis. Palmipedibus.

TITULUS I.

De Palmipedibus Piscivoris.

CAPUT I.

De Onocrotalo seu Pelicano, & Ave Diomedea.

Nocrotalus, qui nõnullis falsò Avis Diomedea, Catharacta Jubæ, Butaurus seu Ardea stellaris, Porphyrio dicitur; quẽque diversum à Pellecano Aristotelis Gesnerus facit. Alberto Osina, Kiranidi Ramphius, Verrio Flacco Truo, Isidoro Canopus Ægyptius, Aldrovandus Pelecanus Aristotelis, & Oppiani Pelicinus vocatur; & nomen hoc quod collum mergens & spirans quasi ruditum asini edat, sortitus est. Duo ipsius *Genera* Albertus facit, *sylvestre* nempe & *Aquaticum*; ex quibus hoc duntaxat doctissimi agnoscunt. Videntur tamen & in provincia Manzi in India Orientali esse toti albi, cum osse supra caput, colore sanguineo, nisi nos Odoricus de Foro Julij fallit; imò & avis, quam Ælianus Indis Celam appellari scribit, quæ est magnitudine triplo major Otide, ore permagno, ingluvie maxima, longis cruribus, summis alis pallidis, cæteris pen-

Aldrovan. Ornithol. l.19.c.2.

Æliã. H.A. l.16.c.4.

pennis cinericijs, Onocrotalus Indicus dici potest.

Descriptio. Quantum ad *Magnitudinem* visus Rhodi paulò minor cygno, multò ansere; visus, cujus longitudo ab initio rostri ad pedes ultimos extensæ, hominis proceritatem æquabat ab Aldrovando emptus hominem justę staturæ non adæquabat tantum, sed vincebat etiam: ideò quorundam pōdus ad XXIV. libras duodecim unciarum accedit. *Corpus* habet album. *Rostrum* coloris fusci, rubrum interdum, ut in Machliniensi Onocrotalo visebatur, validissimum ac planè osseum; cujus superior mandibula, ut Aldrovandus in Ferrariâ allato observavit, tres digitos lata, duas Spithamas longa. Inferior palmi longitudine superiorem excedit, cùm ab interiori parte capitis ortum dūcat; superior in curvū quendam hamum crocei ferè coloris desinit; & intus plantaginis angusti foliæ pentapleuri figuram exactè exprimit, extuberantib. per ejus longitudinem quinque lineis asperis, & ob longa tubercula referentibus. Sub hac insigne quoddam capacissimum mēbranosum, rugosum, & omni fibrarum genere præditum, coloris ferè crocei percurrentibus ubiq; maculis nigris, & facile dilatatu, dependet ceu uter quidam, receptaculum. Ingentis staturæ hominem ocreatum pedem usq; ad genu immittere in fauces & educere potuisse vidit Perottus; parvulum Æthiopem in eodem inventum scribit Sanctus. Crura ipsi Anserina, præ tāti corporis proportione breviuscula. Capitis plumæ albæ, mollesq;, in radicibus suis nigræ, in occipitio longiores. *Interiora,* si spectes, in eo, quem Aldrovandus describit, quam fœminam esse ova ciceris magnitudine ad septum conspecta ostendere; *lien* erat rotundus, nucis avellanæ magnitudine, aliquanto crassior. *Ventriculus* ex membranis crassioribus constabat, digitos decem longus, duos latus, materiâ chylosâ luteâ cum quibusdā quisquilijs & capillis, refertus (Gesnerus succum quendam viridem vermiculis scatentem in suo invenit.) *Vesicula fellis* in concavo jecoris hærebat, & ab ea meatus velut canalis ad intestinum duodenum porrigebatur. *Intestina* sex ulnas longa appendices duorum digitorum longitudinis habebant. *Gula* erat longa, crassiuscula, carnosa, quæ subinde latior evadens, ubi ad ventriculum pervenisset, comprimebatur. *Cor* maximum, *ossa* levia, alba, pellucida & sine medulla. *Vlnæ* alarum membrana quadam integebantur insigni, ex qua tendones viginti quatuor oriebantur, tam tenuiter in eas inserti, ut nullo pacto separari possent.

Versatur in aquis piscosis & diffusioribus. Visus in Ægypto à Septentrione versus meridiem tendere. Observatæ & circa Gazanum Ægypti civitatem greges, quæ versus mare volitabant. Mittitur & à Gallia Septentrionali; & Marcellus Onocrotalum Ravennatem cognominat. Reperitur etiam in Hetruriæ maritimis, circa Herodis portum, & Orbitelli stagnū. Circa Lusannam in lacu Lemano semel tantum anno apparere creditur. Gesnerus in lacu ad Tugium captum commemorat. *Locus.*

Victitat inprimis piscibus, eosque dum venatur, non toto corpore mergitur, sed collum subinde demittit. Cicuri si libralem (quinque librarum piscis haud magna ipsi esca est) exhibueris, ita invertit, ut rostro præmisso deglutiat. Devorat & cum testis conchas, easq; calore interno intra ingluviem apertas, revomit, & hiantibus jam testis carnem ab ocreis seligit. Solum scilicet visceris habet ductum; qui ab introitu oris ad naturæ secreta pertingit. Visus dimidiam endromedem, qua miles unus tegebatur, in se projectam absorpsisse integram, quæ ex gutture interfectæ sine jactura educta est. *Victus.* *Gesner. in Ornithol.* *Bellonius de Avibus.* *Petr. Martyr. in Decad.*

Nidum ex ramulis ad ripam fluminis alicujus vel stagni ponit; ibiq; tot ova Anserinis similia, quot cygnus solet, edit, fœtusque enutrit. *Generatio.*

Volant nonnunquam soli, nonnunquam gregatim: & cum volant sonum alarum cient. *Volatus.*

Vox ipsi ruditui Asini similis: sonum cum edit rostrum in aquam vel terræ lutum infigit, si Alberto credendum. *Vox.*

Dicun-

Dicuntur (Bartholomæus Anglicus ex Isidoro author est) erecto ad cœlum rostro, Accipitrum metu, sed fortè falsò, dormire; & in Lycia ad flumen Xanthum, quotannis cum corvis, cornicibus, & alijs carnivoris prælium committere. Si vicerint, abundantiam frugum sibi promittunt incolæ; si vincantur, ovium, boum, & aliarum quadrupedum fœcundum proventum.

Præsagiū

Vsus. Ingluvie ea parte qua capiti adhæsit colligata, ad quam ejiciendam, Ægyptij piscatores utuntur: qui humiditate corrumpi nequit, multo tempore utilis est.

AVIS DIOMEDEA ab insulis Diomedis sic dicta, de qua multa veteres fabulati sunt, Servio, Stephano Grammatico & Isidoro Ardeæ genus est: quibus Salmasius accedit. A Plinio & Solino cum Fulicis comparatur. Aldrovandus Artennam hodiè nuncupari, & in insula Sanctæ Mariæ de Tremiti duntaxat inveniri, credit. Cui Dalechampius adstipulatur. Hoc an verum sit ex comparatione colligi poterit. *Magnitudine* ista est Gallinæ satis corpulentæ. Color ei fuscus seu cinereus obscurus. Tota ferè pronè candicat. *Rostrum* est luteum prædurum & aduncum. *Oculi* ignei. *Degit* in cavis ut lucem solis declinet; noctu circa scopulos non longè super aquam *volitat*. Piscibus *victitat*, quos noctu tantum venatur. In cavernis scopulorum & terra *nidulatur*, & vocem vagitui infantium similem promit. De Diomedeis verò ita Plinius. Nec Diomedeas præteribo aves: Juba Cataructas vocat, eis esse dentes oculosque igneo colore, cætero candidis tradens. Duo semper ijs duces: alterum ducere agmen, alterū cogere. Scrobes excavare rostro, inde crate consternere, & operire terra, quæ ante fuerit egesta. In his fœtificare. Fores binas omnium scrobibus. Orientem spectare quibus exeant in pascua. Occasum quibus redeant. Alvum exoneraturas subvolare semper, & contrario flatu. Uno hoc in loco totius orbis visuntur, in insula, quam diximus nobilem Diomedis tumulo atque delubro, contra Apuliæ oram, fulicarum similes. Advenas barbaros clangore infestant, Græcis tantū adulantur. Miro discrimine, veluti generi Diomedis hoc tribuentes. Ædemque eam quotidie pleno gutture madentibus pennis perlucent atque purificant. Unde origo fabulæ, Diomedis socios in earum effigies mutatos.

Aldro. Ornith. l.19. c.3.

Salmas. ad Solin. c. 2.

Plin. H.N. l.10.c.44. Solin. Polyhist. c.2.

CAPUT II.

De Laris in genere & in specie de Laro albo.

LArus, quem Augustinus Fulicam, alij Mergum, Herodium, Suidas & alij apud Græcos κέπφον, quidam etiam Gaviam vocant; ab Aldrovando describitur, quod sit avis à rostri acie ad alarum ferè finem duas spithamas longa, *capite* maximo & crasso, ex albo & cinereo variegato; *pectore* ejusdem ferè coloris, illoque amplo, *rostro* crasso lutescente, in extremo nigricante & insigniter acuto; in cujus superiore parte narium sunt foramina oblonga, rictu amplissimo. *Oculi* iridem auri instar splendidam niger ambit circulus, hunc albus, album cinereus. *Alæ* ex albo cinereo, & ad castanearum colorem simul commistis tēdente constant, & caudam palmi longitudine excedunt. *Cauda* cinerea tota. *Pedes* lutei; posterior digitus satis conspicuus, ungue etiam armatus. *Corpore* est levissimo, & multis ac densis plumis induitur.

Aldro. Ornith. l.19. c. 4.

Descriptio.

Frequentes in locis maritimis stagnis & fluminibus cum ingens aliqua tempestas coorta est *conspiciuntur*.

Ælian. H.A. l.3.c.20.

Locus.

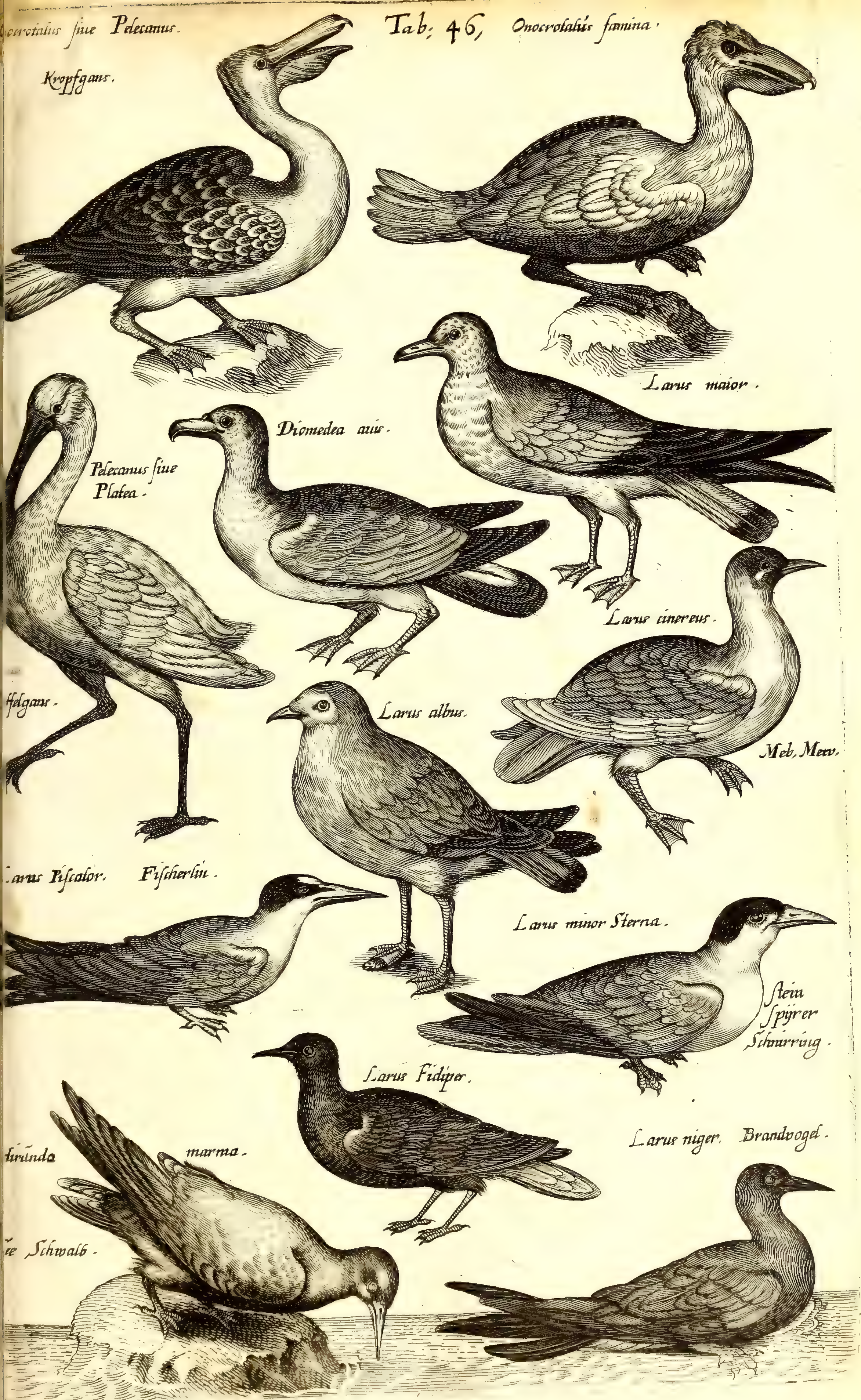
Præter pisces lumbricis etiam, cochleis, quas sursum raptas, ad saxa demissas confringunt, Locustis & Phalangijs à quibus Tarentinos agros repurgant, *vescuntur*. Delphinos etiam in littora dejectos devorant. Olivis deniq; in Liguria perniciem adferunt.

Victus.

Nidulantur in saxis maritimis, à quibus potabilis aqua manat, & bina ternave ova æstate pariunt. *Volant* præcipites & faciles leves quippe. Hinc Laro apud Homerum Mercurius cōfertur. Sed & pennæ per se aliarum avium

Generatio.

Arist. H.A. l.5.c.9.

ocrotalus siue Pelecanus.
Kropfgans.
Onocrotalus fœmina.
Larus maior.
Diomedea auis.
Pelecanus siue
Platea.
Larus cinereus.
ffelgans.
Larus albus.
Meb, Mew.
Larus Piscator. Fischerlin.
Larus minor Sterna.
Stein
Spyrer
Schnirring.
Larus Fidiper.
Larus niger. Brandvogel.
hirundo marina.
See Schwalb.

avium leviores putantur. Has enim pelamydum piscatores, teste Aeliano, ad hamum lineæ alligant, ut propter earum levitatem ab occurrente aqua sensim ac leviter agitetur.

Affectus. *Amicitiam* cum homine utilitatis gratia, quia piscibus vescuntur, & Monedula, ut Ælianus prodit, colunt. Malo punico interimuntur. Imminẽtibus ventis sublimes in aëre volitant, & vento sese obvertunt. Copiæ piscium capiendæ augurium, si ad piscatores retibus piscantes advolarint, facere creduntur.

Ælian.H. A.l.6.c.6.

Vsus. Cerebrum Lari siccatum & concisum infantibus Epilepticis odorãdum quidam commendant. Pennæ proprietate quadam occultâ, simul atque mare intumescit, in pulvinaribus etiam eriguntur, & decumbentem sublevant.

Inter species Larorum, est primus Larus ALBUS fortè Gavia peralba Apuleij, quę superfluctus marinos natat, demergit se propè ad Oceani fundum & gremium. Duo ipsius sunt *genera* prodente Bellonio, *Majus* & *Minus*. *Ille* minor est cinereo, pulchritudine corporis ad columbam accedit, quanquam male hanc vincere videatur. Nivis instar candidus est. *Rostrum* habet teres, acutum, rubicundum, cujus coloris & cauda est. Recta crurib. insistit, posteriora corporis magis elevata gestans, ita ut inferiora in arcum quasi curvari videantur. *Minor* summitatem *capitis* nigram habet; statim atque fri ora ingruere incipiunt, in mediterraneis locis supra flumina volitans apparet, & cæteris in volando diutius perseverat. Captus intra biduum ferè cicuratur; facileque nutritur, intestinis nempè, carne & piscibus. Adeò clamosus est, ut aërem clamore suo percellat. Videtur esse Turneri & Gesneri Cepphus, qui ex illius descriptione, est avis marina, magnitudine Monedulæ, sed alis acutioribus, & lon ioribus, colore tota albo, excepto nigro quem in capite gerit cirro: rostro etiam & pedib. puniceis. Diutino clangore defatigata tandem keph profert. Schvvenkfeld. Lari albi facit mentionem, cum capite rubeo.

In Aviario Silesiæ.

CAPUT III.

De Laris Cinereis, Piscatore, Nigro, Sterna & Fidipedibus.

LARORUM CINEREORUM tria ponit inprimis Aldrovandus genera.

Primum columbam magnitudine parum superat, colore undique est albo, in dorso tantum & alis cinereo. *Caput* supremum, macula nigra utrinque ad extremum oculi angulum insigne omninò candicat. *Rostrum* habet longiusculum, & aliquantulum velut armatum, introrsum ad instar thecæ ejus, in qua novacula reconditur cavum, colore corneo. Os interius totum, & linguam cujus extremitas bifida, rubentia. Ora extrema Palpebrarum rubra instar circuli oculos exornat. *Crura* interdum rubent, interdum fuscescunt. *Digiti* membranis rubris sepiuntur. Posterior *pedis* digitus aciculę caput non excedit. Credunt quidam pennas capitis à Martio mense per trimestre quo tempore soboli dãt operam nigrescere. Reliquis novem mensibus candidas esse. *Interiora* si spectentur, *Gula* amplissima, ventriculo longiusculo, crassiusculo, cujus interior tunica crassa rubra est, præponitur. *Hepar* maximum flavicans bilobium, *ventriculum* infra amplexatur, supra *cor* mucrone recipit. *Lien* est longiusculus sanguinei coloris; *Fel* viride. *Vesicula* in hepate continetur, & intestino ramulo jungitur. Ad intestinum rectum appendiculæ binę graciles, & tenues antrorsum reflexæ spectantur. *Vescitur* piscibus, insectis palustribus, muscis & conchulis. *Nidulatur* in densis piscinarum & lacuum arundinetis; Maio & Junio mẽsibus *ova* quinque columbinis paulo majora parit.

Schvvenkfeld. in Aviario Silesiæ.

Alteri quod vix spithamam excedit, dorsum & alæ sunt coloris leucophæi ad cęruleum quodammodo vergẽtis. Rostrum pro proportione corporis exilius, arcuatum, nigrum, pedes,

des, tibiæ membranaque digitos interſepiens coloris crocei.

Tertium eſt capite nigro, roſtro recto, & in fine acuto, coloris miniacei; oculis & pedibus ejusdem coloris; coſtis alarum & remigibus albis, dorſo & in reliqua parte cinereis.

Larus PISCATOR, circa Argentinam privatim Fiſcherlin dictus, circa Oppenheimium Fel, minor eſt, Laro cinereo, vertice nigro, roſtro & cruribus è fuſco pallidis, totus albicans. *Volatus* eſt celerrimi, & dum piſces captat, etiam in aquam ſe mergit.

Larus NIGER, à colore ſic dicitur. Quamvis enim ſit alis cinereis ultra caudam extenſis, cruribus levi rubore notatis; oculis ex fuſco purpuraſcentibus, roſtro tamen capite, collo, pectore, & ventre nigreſcit. Schwenkfeldius ipſi crura & pedes latiuſculos rubentes, nigricantibus transverſim anterius maculis adſcribit: & nidum in arundinibus piſcinarum ſuſpendere, ac menſe Majo parere, addit. *Schvveckfeld. in Aviario Silesiæ.*

Quam Turnerus STERNAM appellat, marinis Laris ita ſimilem eſſe, ut ſola magnitudine & colore ab illis differre videatur, minorem duntaxat & paulò nigriorem adjicit. Tempore quo parturit improbè clamoſa eſt. Apud Friſios dicitur eſſe vertice nigro, roſtro & cruribus rubidis.

Larorum FIDIPEDUM duo ſunt genera. *Vnum* alis longis, utpote quæ trium ferè digitorum lõgitudine caudam exuperant. Cui oculi, caput, collum, roſtrum ſunt nigerrima. Pedum digiti inſignibus mucronibus armantur. *Alterum* brevibus, cui magnitudo Merulæ, caput nigrum, Alarum coſtæ albeſcentes, Pennæ ſub cauda candicantes, pedes rubeſcentes, digiti, mẽbranulæ quodam rudimento interjecto, quatuor.

CAPUT IV.

De Catharracta & Ceppho.

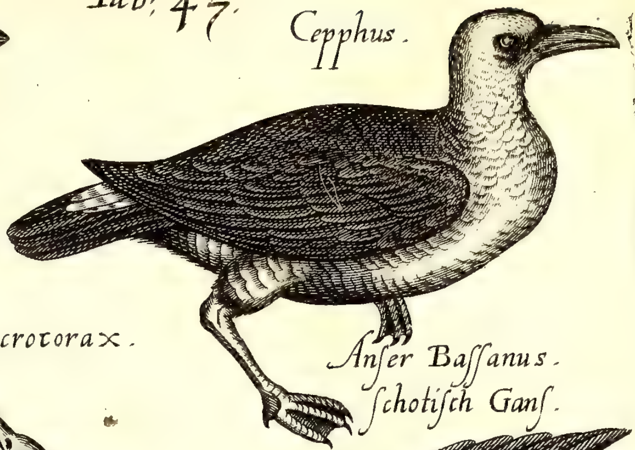
CAtarracta, Ariſtotelis & Oppiani, ex eo quod cum impetu ad prædam capiendam decidat, ex hujus deſcriptione avis eſt inſtar Lari minoris, ſed robuſtior, colore candido, & Accipitri Palumbario ſimilis; ex Ariſtotele, Accipitre minor, gula ampla, & lata. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 12.* Aldrovandus avem roſtro acuto, craſſo, ſupra non modicè adunco, pronè per alas, dorſum, betico, albo, & luteo mixtis variegatam; ſupinè totam albam maculis beticis diſtinctã, tibijs, pedibus, & membrana eos interſepiente cinereis, ponit. In mari victitat; ſed & ſcopulis, littoribus, & petris, quas chærades vocant, ſupra aquam eminentibus inſidet. Piſces captat exiguos. Ubi verò natantes conſpexerit (perſpicaciſſima enim eſt, & vel ad fundum uſq; maris) altius ſubvolat, & contractis omnibus pennis, quovis telo celerius delapſa, ad cubiti ſpacium immergitur, & piſcem extrahit; nec diutius manet, quàm jugeri ſpacium tranſieris. Mirus *incubandi* mos ovis, ſi Oppiano credimus. Fucum aut algam ijs ſuper petram inſternunt, ſic ventis expoſita relinquunt. Mas illa unde marem procreandum conjicit, fœmina unde fœminam in ſublime per aliquot dies ſublata, in pelagus mittit; motu concalefactis ovis, pulli excluduntur. Pullis luce aſpecta, nulla in nidis mora, parentes volatu ſequi conantur: à parentibus ſuſcepti, in mare demittuntur, mox extrahuntur. Acie oculorum in ſenio obtuſa, dum ad prædam ſe ferri arbitrantur, præcipitijs illuſi intereunt.

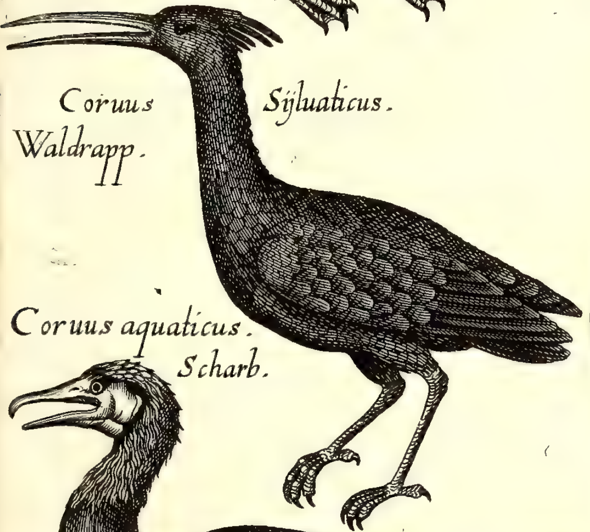
CEPPHUS Ariſtotelis, Fulica eſt quibusdam, Aldrovando, avis, habẽs roſtrum colore corneo, ad mandibularum latera ruffo, in extremo quod aduncum eſt, nigro; oculos exiguos ruffos. *Aldrovãd. Ornith. l. 19. c. 12.* Caput, collum, pectus, ventrem, coxas, ex albis & fuſcis, intercurrente etiam colore betico & luteo, maculis variegata. Crura & tibias virideſcentes, Pedes & membranam digitos ſecantem fuſca. An ſit Cepphus veterum, ignoratur. Nam de hoc, ſi foramen corporis ſpectas, id dũtaxat habemus, Laro eſſe ſimilem, cum quo deſcripta parum habet ſimilitudinis, plumis abundare, ſed carnis eſſe exiguæ, ideò facilè vento impelli. De cętero, apud mare victitant, cujus *Oppian.*

& ſpu-

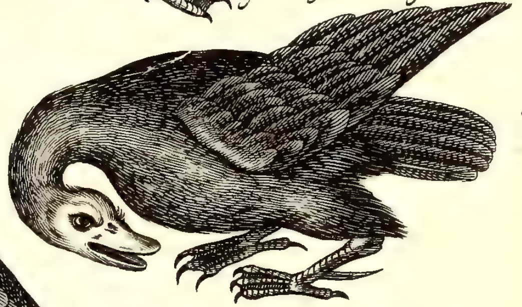
Tab. 47.

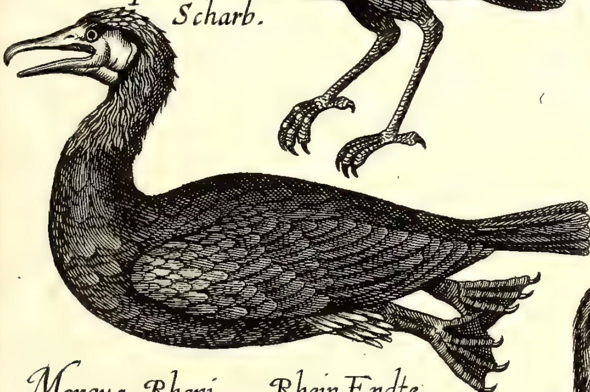

Catharacta.

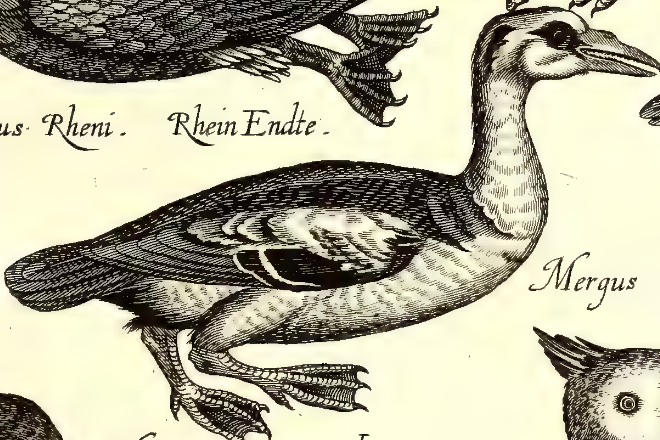

Cepphus.
Anser Bassanus.
Schotisch Gans.

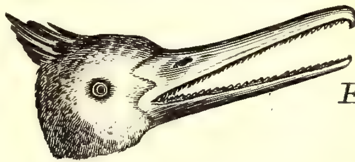

Coruus Syluaticus.
Waldrapp.

Phalacrotorax.

Graculus palmipes.

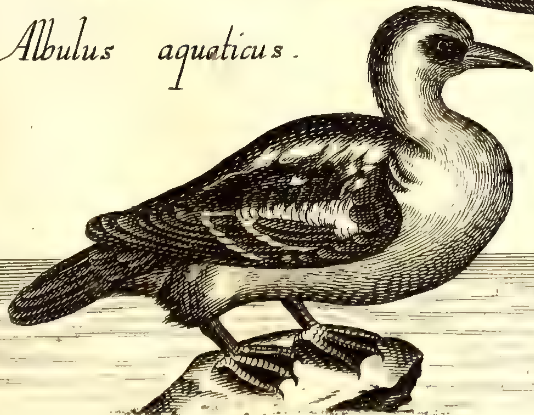

Coruus aquaticus.
Scharb.
Mergus Rheni. Rhein Endte.

Mergus Longirostrus.

Mergus glacialis.
Eijs Endte.

Meerganser Seefluder.

Albulus aquaticus.

Mergus Bellonij.

& spumam vorant. Thunnos, propter pisciculos, quos dentibus suis discerpunt, sequitur. Ad tonitrua adeò perhorrescit, ut sonitu exaudito ex aëre in mare decidat. Spuma inspersa alliciuntur, capiuntur allecti. Cum relicto mari gregatim in terram adverso vento revolant, imminentis vēti indicium præbent. Carnem habent probi odoris, partem posteriorem, quæ sola limum olet, si excipias.

Aratus in Phænomen.

CAPUT V.

De Ansere Bassano, Phalacrocorace, Corvo Sylvatico, Nycticorace Gesneri, & Graculo palmipede.

Gesner. in Ornithol. Hector Boetius in descript. Scotiæ.

ANser BASSANUS seu Scoticus, incolis Solendguse dictus, avis est domestico Ansere longior, sed minus lata, Anserem tamen & forma & voce per omnia referens. Nullibi quam circa Castellum Bas, virib. humanis inexpugnabile reperitur, ad quod incipiente vere appellunt. Tres vel quatuor primo tanquam speculatores advolant; has aliquot post dieb. reliqua multitudo insequitur, quod egregiorum virorum relationi debemus. *Nidulantur* in castri prædicti rupibus ; & construendis nidis tantam lignorum copiam comportant, ut auferentibus, qui illic habitant, abundè in annum ex ea parte prospectum sit. *Ova* in rupibus deposita, superposito pede altero, unde forte nomen à solea accepere, excludunt. Pullos delicatissimis piscibus nutricant. Quod si avolantes novum videre, illo abjecto, iterum se magno impetu immergunt. Tanta autem piscium ab ipsis evomitur copia, ut & præsidiarijs arcis in cibum cedant. Habent intestinū quoddam parvum, oleo singularis virtutis refertum. Ischiadem & arthritim sanare creditur. Pulli capti & assi halecis nidorem emittunt. Caro est durior, & vinum exigens, quod aliquoties experti sumus cum Anno M DC XXIII. in Scotia ageremus.

Ex adipe Unguentum fit, quod cum Comageno Plinij de bonitate certat.

PHALACROCORAX, quem cum corvo Aquatico Plinij eundem esse vel exinde conjici potest, quod calveat, quænam avis sit inter Historicos Naturales non convenit. Gesnerus an sit illa, quæ in Burgundia Crotpescherot seu Corvus Piscator, cui unus pes est ad natandum palmipes, alter ad rapinam uncis unguibus armatur; sic cum piscē in aqua arripuit, nec facilè propter pondus volare potest, piscem altero pede retinens, altero ad ripam navigat; dubitat. Alij Corvum aquaticum Plinij, Phalacrocoracem, Corvum Sylvaticū, & Graculum palmipedem, easdem esse opinantur. Bellonius quidem simillimam avem cum ea, cujus hic pro Phalacrocorace ex Aldrovando iconem dedimus, exhibet: sed corvum aquaticum, Cornicem marinam easdem Aristoteli aves esse, & Phalacrocoracem, innuit. Gallis dicitur Cormorant, quo nomine Angli avem insigniunt, quæ anguillas integras edit, per intestina elapsas rursus devorat, & vel novies aliquando unam absorbet, priusquam retinuerit. Aldrovandus Phalacrocoracem scribit esse capi *magnitudine*, rostro longo acuto & rubescente. *Capite* ferè plumis nudo & cute tecto, quę carnem substantia & colore ęmulatur. Ex collo velut jubæ dependent, quales in capis cernuntur. In pedibus plumas quasdam aureas gestat. Solus inter palmipedes Fibro excepto in arboribus sedet, in ijsq; nidulatur, æquè in aqua marina atq; dulci degit. Magnum stagnis damnum quod pisces devoret, adfert, interdum Anguillam mediocris magnitudinis ex aqua abrepta in aërem defert, & antequam devoret, diu cum illa colluctatur.

CORVVM SYLVATICVM hisce adjicio, non quod sit vel palmipes, vel aquatilis, sed quod ab aliquibus cum Phalacrocorace confundatur. Magnitudo ipsi est Gallinę; color toto corpore niger, si eminus videas; sin propius ad solem præsertim, cum viridi permixtus videtur. *Rostrum* rubicundum, oblongum, & angustis terræ vel arborum foraminibus inseri

aptum. A capite crista retrò tendit, haud scitur an in omnibus aut semper. *Pedes* habet, ut Gallinæ longiores; *crura* oblonga obscurè rubentia. *Digitos* fissos. *Vescitur* piscibus, ranis, locustis, gryllis. In rupibus, turribus desertis & pylis, unde Claustrapp Germanis, *nidulatur*. Bina aut terna *ova* parit. Altissimè *volat*, & primus ferè omnium, circa initium Junij ni fallor, migrat. Pulli diebus aliquot antequam volare possunt, nidis exemti ita facilè cicurantur, ut in agros evolent, & subinde revertantur. In Istria circa promontorium Polæ homine per funem demisso eximuntur, & inter mēsarum delicias habentur. Aucupes in singulis nidis, singulos relinquere solent, ut anno sequente libentius redeant.

Huc pertinet & NYCTICORAX Gesneri quamvis palmipes non sit, qui juxta aquas & inter arundines versari dicitur. Vescitur pisciculis. *Nidulatur* in altis arboribus, ita vel quaterna ova parit. Inter arundineta absona voce vomiturientis instar clamitat.

Sed nec GRACVLI PALMIPEDIS Aristotelis, seu Corvi Aquatici minoris, hic obliviscendum, quem alij Phalacrocoracem, alij Corvum Sylvaticum vel Mergum magnum nigrum esse judicant. Colore in toto corpore est subnigro, collum si excipias, ubi nonnihil ruffi admisceri videtur. Rostrum aduncum acutum, propè frontem subalbicans, cætero subnigrum. Crura, pedes, & membranæ, fuscæ sunt.

CAP. VI.

De Mergis in genere.

MErgum, quem Græci Poëtæ Dypten, Poingam & Bungam dicunt, Αἴθυιαν veterum esse, vel ex eo colligitur, quod omnes eādem avem esse tradiderint, & plæraq; de Æthyia à Græcis tradita, Plinius de Mergo interpretatus sit. Bellonius tamen Æthyiam veterum quandam MERGI MARINI speciem, quæ Cretensibus Vultamaria & Calicatizu dicitur, esse judicat. *Bellonius observ. l. 1. c. 11.*

Magnitudine est Querquedulæ, albo ventre, capite & dorso nigro, itemque alis & cauda. Pluma ei instar lanuginis, validè cuti inhærens. Rostrum marginibus acutis cavum & planè ferè, lanuginosis plumis bona sui parte obducitur, nigrum superiore, album inferiore parte, vertice lato. Frons tuberositate quadam verrucatur, cui floccus plumarum niger innascitur. Digito pedum posteriore sola inter palmipedes caret. Vtut sit, certè & Salmasium hic consentientem habemus; hoc solo dissentit, quod Mergum & Fulicam easdem esse contendat. *Formam* si spectes, de ea quidem Ovidius *Descriptio.* *Salmas. in Solin. c. 2.* *Ovid. Metam. l. 12.*

> *Fecit amor maciem, longa internodia crurum*
> *Longa manet cervix. Caput est à tergore longè:*

sed quis ille sit, unusquisque conjicere tentet. Nostri contra omne genus avium pedes habent in cauda, ita ut in terra stantes instar hominis corpus erectum proferant, ut author de natura rerum scribit. Ab Anatibus dentibus & cruribus discrevit Gesnerus. Magis enim duri ac rigidi, utrinq; tantum in marginibus, rostri; cæteris, quibus rostrum latum non est, sed in acutum desinit, nulli. Crura vel non æquè absoluta habent, vel breviora, vel non eodem situ, vel posterius, quamobrem incommodè ingrediuntur.

Versantur plærunq; in mari, † fluminibus, stagnis & paludibus: amant tamen & aprica * loca, ut siccescant. Diutissimè in aquis, dū se immergunt, morantur, & summa ac ab Homero allata natandi pollent peritia. Alam namque alteram sæpius ad ventum erigunt, & ejusdem tanquam veli adminiculo navigant, quod Pighius prodidit. Soli inter amphibias inter volandum *piscantur*. *Locus.* † *Arist. H. A. l. 1. c. 1. & l. 8. c. 3.* † *Virgilius Æneid. l. 5.* *Homer. Odyss. l. 5.* *Pighius in Hercule Prodic.*

Congros, Angvillas, & alios lubricos pisces deglutiunt, ingestos, interdum etiam vivos, mox alvo, quod eis à ventre mox recto intestino cibi trāseant, egerunt; quod Oppianus & Plinius observavere. Schwenkfeldius in omnium quas secuit ventriculis, plumas avicularum copiosissimas, quasi cum *Victus.* *Oppian. in Ixeuticis.*

cum pisciculis, & avena compactas invenit.

Partus. *Nidificant* à bruma ineunte vere. Sæpè in maritimis † saxis, in arboribus * interdum. Vtrumque se juxta ostium Thinæ fluvij, & in Nortfolcia observasse Anglus quidam scribit. *Ova* ut plurimum bina ternave ponūt. Pullos ab ovis exclusos si matrem perdiderint, adeo validos esse ajunt, ut ipsi cibum sibi comparent.

† *Arist. H. A. l. 5. c. 9.*
* *Plin. H. N. l. 10. c. 37.*

Nullam eas *vocem* emittere, arbitrati sunt quidam. Lucretius de ijs.

—— Mergiq; marini
Fluctibus in salso victum, vitamque petentes
Longè alias alto jaciunt in tempore voces.

Ingeniū. Cicurari posse, tum ille qui Venetijs ab hero è cymba emissus, non sine spectatorum & voluptate & admiratione sub aquis sibi cibum capiebat, satur redibat ad herum ostendit; tum illi in Oriente, qui ab hero, postquam eis guttur filo, ne pisces captos devorarent, ligasset, dimissi, & pisces capiebant, & in cistas huic negocio destinatas injiciebant. Piscatione heri peractâ, soluto gutture, sibi piscabantur, pasti ad herum redibant, testantur. Alij tempestatem præsagire, cum maria fugiunt, & clamorem ad littora ferunt, dicunt; seu quod dimisso in profundum capite aurarum signa sub fluctibus colligant: seu quod vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam sursum attolli sagaciter subodorentur; seu quod pisces pleræque per eum cœli statum, è mediis aquis ad littora enatare soleant. Alij cum in mare frequentius sese immergūt, seu propter aliam aliquam causam, seu quod trāquillo mari metu belluarum progredi non audeant; in altum sub tempestatem regressis, audacter progrediuntur. Plinius pennas rostro purgantes ventum indicare alicubi innuit. Aelianus gestu alarum exultantes, idem facere tradit. Huic & Aratus accedit, dum eas ἐν χέρσῳ πτερύσσεσθαι πτερύγεσσιν in sicco alis plaudere ac ludere, scribit.

Scalig. Exercit. 233.
Odoricus è Foro Iulii in itiner.
Virgil. Georg. l. 1.
Isidor. Origin. l. 12. c. 7.
Persius Satyrâ 6.
Aelian. H. A. l. 7. c. 7.
Aratus in Phænom.

Vsus illorum in cibo nullus: quantum ad *Medicinam*, Magi contra quartanas devorari jubent cor Mergi marini sine ferro exemptum, inveteratumq; conteri, & in aqua calida bibi. Ventriculum in cibo sumptum stomacho mederi falsissimum comperit Galenus. Fel cum cedria inunctum evulsos palpebrarum pilos renasci nō patitur. Jecur sale asservatum ex hydromelite duobus cochlearibus potum, secundinas pellere scripsit Dioscorides.

Galen. de simpl. l. 11.

CAPUT VII.

De Variis Mergorum generibus.

MErgorū varia sunt genera. Mergus RHENANVS, quibusdam Monialis alba appellat᷑; qui omnium Mergorum Anatiformis maximè est, corpore undique albo atro colore distincto, prona colli & pectoris parte cum ventre candida, sed passim cinereis punctis aut maculis distincta. Frequens est apud Suessiones & Bellovacos; MAJOR, qui rostrum denticulatum angustius, è fusco ad cæruleum dilutum vergens, extremitate deorsum incurvata; pectus, collum, & ventrem tota alba: in dorso supremo egregias quasdam plumas alternatim albas nigrasq;, inde etiam ad latera versus pectus tænias similiter discolores utrinq; procedentes habet; & gobiis inprimis atq; troctis vescitur.

Gesner. in Ornithol.

GLACIALIS, quod per summā frigora in aquis capiatur ita dictus, cui magnitudo Querquedulæ, collum digitos octonos longum. Dorsum undique nigrum, alæ nigræ sed albo distinctæ, crura brevia fusca, membranis inter digitos nigris; quiq; per hyemem apud Helvetios, nō minus quam Anas fera laudatur.

LONGIROSTRVS, cui rostrum nonnihil rotundum, digiti longitudine; caput cristatum, collum subrubrum, corpus præter alas totum nigrum. Pedes crocei, membranæ luteæ.

RAVCEDVLVS, cui corpus & alæ cinereæ, gula & venter alba, pedes nigri.

RVBER cui pars superior capitis & colli rubescit. NIGER cui rostrum nigrum, collum spadicis colore, corpus ut in Fuligula, alæ cum transversa linea alba nigræ.

ALBVS, cui rostrum ruffum, caput cum collo nigrum, viridibus aliquot punctis respersum. Crura rubicunda.

CIRRHATVS qui habet caput ruffum vel testacei coloris cirrho retrorsum eminente. Dentes serratos, duros, retrorsum flexos; Crura & digitos pedum, interjectis membranis ex ruffo fuscis, rubentes. Rostrum tres digitos longum, infernè rubicundum, supernè nigricans. Duobus foraminibus odoratus causa pervium. Bellonius Fibrum seu Castorē vocat. Asperam arteriam ab aliis aquatilibus diversam habet. Nec enim est rotunda, sed compressa & inæqualis, modo crassior, modo angustior, & in medio duobus velut nodis extuberans. Cum ad ventriculi regionem pervenit, in cavitatem quandam ex membranis & osse grandiusculo inæquali constructam dilatatur. Semper in aquis manet, & in iis se diutissimè omnium cōtinet. Vrinando ad quadraginta aut quinquaginta pedes procedit. Caput inter natandum sublime attollit; & inter arundines nidulatur.

MERGANSER denique ut Gesnerus vocat, cui caput cum tertia colli parte ex viridi nigricat. Collum reliquum cum aliquo pallore album est. Inferior colli pars nigrescit. Plumæ vētris & supinæ caudæ gilvæ sunt. Crura & pedes cum membranis inter digitos minii colorem habent. *Ventriculus* est corneus id est firmissimus. Pondere interdum ad libras duodecim accedit.

Huc pertinet *Mergus* ille, quem Bellonius Gallicè HERLE vocat, anatem magis quam anserem referens, rostro longo, terete, & mucrone reflexo, colore subrubro.

Item GVLO Germanis Seeschlucker/ magnitudine Anseris, colore gilvo, gregaria, mensis lautioribus contemta.

Necnon SCHELADRACHVS Anate major, varius rostro lato, adunco, dentibus acutissimis pleno, ex gilvo subrufſo.

MORFEX, deniq; tota nigra, rostro serrato & valido, quæ sub aqua mergitur, & anguillas capit. Easdemque si se gravari senserit, evomit. Gregatim in arboribus juxta aquas nidificat. Volatura caudam diu in aqua trahit. Saturata ad solem ut siccentur, expandit. Fimus siccat arborum ramos in quos inciderit. *Albertus l. H. A. l. 5. c. 3.*

NB. *De mergis exoticis vide Mantissam.* Num. II.

CAP. VIII.

De Colymbis in genere & in specie.

Avis quæ Græcis Colymbus, Colymbis, & Colymbas; Latinis Vrinatrix dicitur. Vnum tantum illius genus Aristoteles commemorat; alij plura; Turnerus tria vidit. *Primum* totum nigrum, si cirrum quem in capite gerit, exceperis; Mergo, quo tamen triplo minus est, quo ad corporis effigiem non dissimile. Angli Doukeram vocant. *Alterum* Turdo non majus, Anati colore & corporis effigie simile. Anglis media Vrinatrix dicitur. *Tertium* adeò nuper ab ovo exclusum refert Anserculum, ut nisi Rostrum hujus paulo tenuius esset, ægrè alterum ab altero discerneres. Non enim pennas, sed lanuginem quādam earum loco obtinet. *Genera.*

Gesnerus, Colymbos facit *Maximos. Majores & Minores. Maximus* qui in Acronio lacu rarò capitur, ab inepto per aquæ superficiem motu Fluder dictus, Ansere major est. Rostro oblongo, angusto, acuto. Neq; volare potest rectè, neq; ingredi commodè, nisi simul pedibus alisq; nitatur. Tam profundè urinari dicitur, ut orgiarum viginti spacio, quandoq; reti aut mucrone ferreo sub aqua capiatur. *Major* duorum est generum. *Primus* Ansere paulo minor, collo est oblongo, dorso nigro, collo inferiore & ventre albo, plumis ferè niveis. Digitos pedum habet ternos, adhærentib. membranis *Gesner. in Ornithol.*

branis latos, sed aliquo usque divisos. Ungues latiusculos præsertim mediũ, teretes & in mucronem attenuatos. Crura juxta anum ferè retrorsum porrecta, natationi potius quàm ingressui apta, femora in ventre condita, inæqualem interdum tibiarum situm. *Alter* cristatus seu cornutus est, plumis circa verticem, & collum supremum eminentibus, superius nigris, ad latera ruffis. Aliquot ejus sunt descriptiones. *Minor* Germanis Succhelin, ut major Succhel, magnitudine est columbæ, digitis latis, adhærentibus membranis fuscis, non continuis tamen sed trifariam dissectis. Inferiore rostri parte tota sanguine colore rubente. In femore multa ossicula tenuia, circa articulum agglutinata, dimidia ossis femoris magnitudine, ab una tantum parte habet.

Bellonius etiam *Majorem* sub nomine Vriæ veterum describit, Anatis magnitudine, rostro longo, rubicundo, ac serrato. Cristam habere videtur. Nam cum nigro sit vertice, plumæ oblongæ ab occipite pendent, quas cum excandescit, aut exhilaratur, attollit aut demittit. Voce est horridâ, sed ad sui tutelam utili. Idem nec *Minoris* obliviscitur, qui adeò aquæ familiaris est, ut ei per terram gradi posse, propter femora in ventre ita recondita, ut nullo modo appareant, & crura, quæ extrorsum protenduntur, ut omninò è lumbis censeri possit, natura negasse videatur. Caudam habet nullam, nullumque Vropygium. Alas pro corporis proportione exiguas. Plumas lanuginosas. Digitos ab invicem separatos, latos tamẽ. Rostrum rotundum exiguum, rubicundum. Crura parte posteriore serræ instar crenatæ. Jecur tenellum; intestina à reliquarum avium intestinis diversa, gracilia & tenuia si in pauca aqua deprehendatur, vix se in aërem attollere potest. Propè terram in cespite aliquo palustri nidificat. Addit & Aldrovandus suas descriptiones, quas hic adferre non est necesse. Addidisse sufficiat, *Colymbos* Athenæo inter omnes Aquaticas aves minimos esse, atro & sordido colore tingi, & acuto rostro instrui; Oppiano Colymbos semper natare, & ne somni quidem vel cibi gratia in continentem exire, nisi partus tempore; eosdem adversis ventis natare, ne illorum vi aliquando inviti in terram extrudantur. Circa medium Augustum propter pennarum mutationem volare non possunt. Et tam celerrimè merguntur, ut bombardæ etiam ictum effugiant. Referri ad colymbos potest, avis Anglis Coote dicta, forma & colore Fulicæ similis, paulò minor, in cujus rostro parvum tuberculum rubeum eminet, quæ subinde ad fundum usque urinatur. Non piscibus tantum, sed alga, lineo, gramine, parvisq; cochleis victitat. Et vulgò fertur, non posse diutius volare, quam pedis cavo arreptam aquam retineat.

Oppian. Ixeutic. l. 2. cet. Aldrovando.

Huc pertinet VRIA Anate multo minor, rostro longiore ac tenui, colore sordido testaceo. Gesnerus colore tantum, & magnitudine à Colymbis differre putat.

Athenæus l. 9. Dipn.

CAP. IX.

De Brentho, Phalaride, Avosetta Italorum & Trochilo.

BRENTHVS quænam sit avis dubitatur. Niphus monticolam esse credit, generis unci. Plinius pro eo Anatem vertit, quod & Gaza secutus est. Albertus Merguli pisces venantis speciem interpretatur. Et fortè est, quia piscibus vivere Aristoteles reliquit.

Arist. H. A. l. 9. c. 1.

Nec magis notum, quęnã sit PHALARIS; Bellonius pro ea Mergum varium majorem substituit. Gesnerus Folægam Italorum eam esse credit. Apud Athenæum habet rostrum angustum; corpus aspectu magis teres quam Anas, colorem in alvo & dorso cinereum.

Athen. Dipnos. l. 9.

AVOSETTA Italorum, quam Lucarni circa lacum Verbanum Spinzago d'acqua vocant, Recurvirostram verè dixeris, avis est magnitudine columbæ aut paulò gracilior, rostro nigro,

gro, sursum tendente, in extremo acuto, quinq; digitorum ferè longitudine. Corpore supino toto albo; capite & cervice superius ex fusco nigricāte, pedibus coloris cyanei diluti, digitis membranis junctis. Cruribus longis, ac ideo posteriore digito, qui pro calce est, minuto.

Vox ejus est Crex. Crex.

Aelian. H. A. l. 3. c. 11. & l. 8. c. 25 Arist. H. A. l. 9. c. 6. TROCHILVS juxta ripas fluviorum oberrat, & tanta sæpius celeritate discurrit, ut cursus volatu ejus velocior sit. Obvia quæque depascitur, hirudines etiam quæ faucibus Crocodili inhærent, Cladorynchos seu potius κλαδαρορύγχους inprimis, legit. Mira de illis Oppianus, nimirum, mares à fœminis, fœminas à maribus pasci. Ineunte vere priores fœminas, sollicitare cantu vel stridore potius peculiari, masculos ad coitum. Fœtu procreato separari, & ad sua pascua redire. Tunc mares omnem fœturę & Veneris curam relinquere, fœminis laborem solum incumbere, eumque eas inter se partiri. Alias ova in nidis fovere, alias foventibus cibum congerere. Pullos adultos ad littus ubi mares versari solent perduci. Ibi fœmellas cum suo sexu remanere, masculos ultrò separari. Gesnerus esse putat generis Gallinularum Aquaticarum; Aldrovandus Corriram seu Tabellariam vulgò dictam. Avis hæc est varia, rostro recto, luteo, in fine nigro. Rictu magno. Oculis nigris albo circulo circumdatis, quem rursus alius spadiceus ambit. Cruribus longis, coxis brevibus, digitis membrana junctis. Si Corrira Trochilus non est, Celeris est.

TITVLVS II.

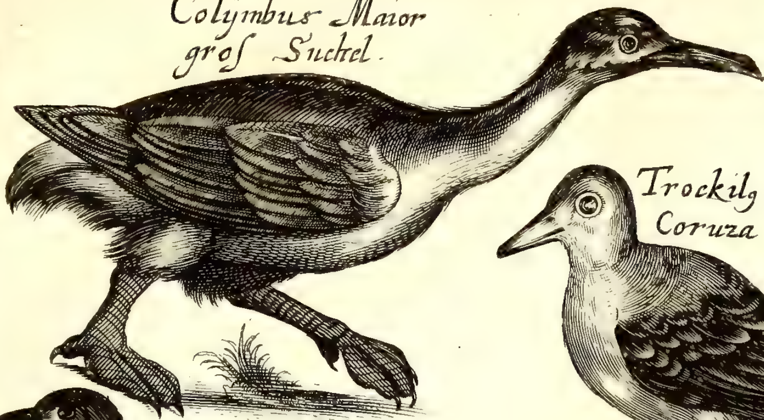
De Avibus Palmipedibus Herbivoris.

CAPUT I.

De Cygno.

CYgnus, qui & *Olor* quasi ὅλος ἐραῖος, totus candidus, Græcis modernis Cyprinus, veteribus κύδνος & κύκνος seu ἀπὸ τοῦ κυκνᾶν τὴν ἰλὺν, quod cibi causâ cœnũ scrutetur, & turbet, seu quasi κλύκος quod sit clamosus; seu quod teres collum habeat, dicitur. Totus est candidus. Horatius purpureum, & pulchrum & splendentem, poëtica licentiâ nominasse creditur. *Rostrum* habet parvum turbinatum, in extremitate obtusum, serratum & falcis instar dētatum, colore russo; in cujus summa parte qua capiti committitur, tuberculum rotundum, nigerrimum, & rostrum in se inflectens visitur. *Collum* longissimum, viginti octo vertebris constans, unde δουλιχόδειρος Homero & δουλιχαύχην Euripidi dicitur. Et Lineę velut piscatoriæ usum in aqua porrectum præbet. *Pedes* nigris notis partim cæruleis partim rubicundis & albis distinctos. *Membranas* digitis interjectas squamulis minimis rotundis inæquales. *Digitos* verò veluti annuli quidam in latum intersecant; eorum medius omnium & crassissimus & maximus est, longus digitos decem, internus novem, externus septem. Vno pede pro remo, altero pro corporis sui gubernaculo utitur. *Linguam* mediam, quod superius ponendum erat, sulcus denticulis palatum medium secantibus respondens dividit, & ipse propè radicem scaber. *Interna* si spectes, *Intestina* omnia quatuor dodrantes, & palmum longa, multoq; adipe, qui vicem emeriti obit intecta, in illo quem Aldrovandus secari curavit, erant; & cum simplici tantum in se media spira revolutione inflectantur, ne aliquid non planè distributi alimenti præterlaberetur, natura, cœca duo dodrantis spacio inter anum & ipsorum initium interjecto, recto intestino appendit. *Arteria aspera* admirandæ planè est structuræ. Nam Oesophagum subjectum comitata, ad jugulum descendens cum pervenit, non recta, ut in cæteris animantibus, ad pulmones tendit, sed supra claviculas elevata, in costam ossis pectoris seu sterni, quæ ex duobus lateralibus ossibus, & tertio superno his pro operculo incumbente fabricata, vaginæ seu thecæ figuram & usum præbet. Ad huius finem postquam pervenit arteria, in-

Descriptio. *Homer. Iliad. β.* *Euripid. in Iphig.*

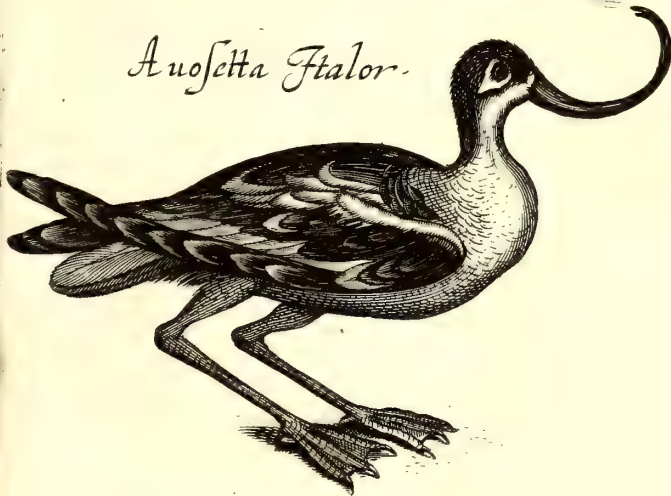

Colymbus Maior
gros Suchel.

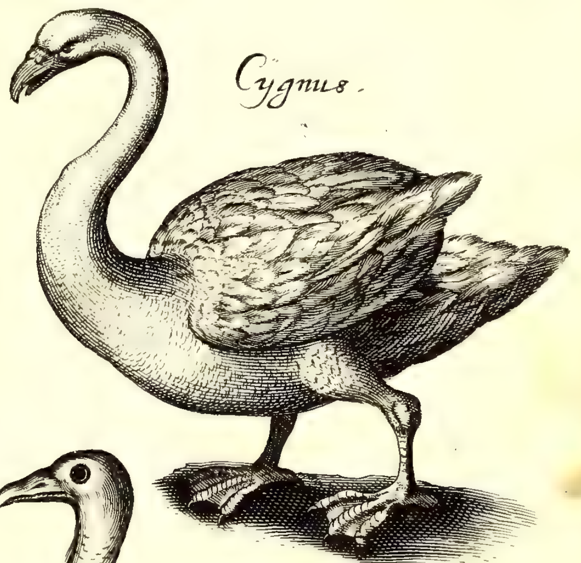

Colymb, Maior.
Bellor.

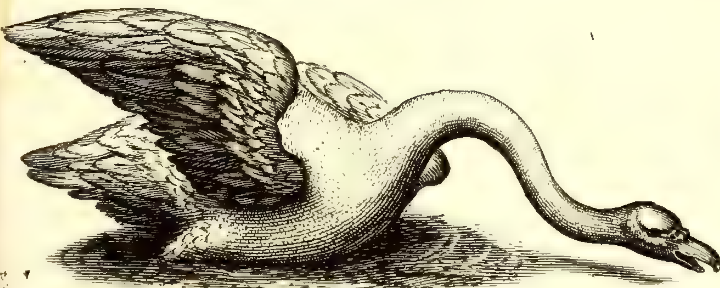

Trockil,
Coruza

Colyml, Mmor

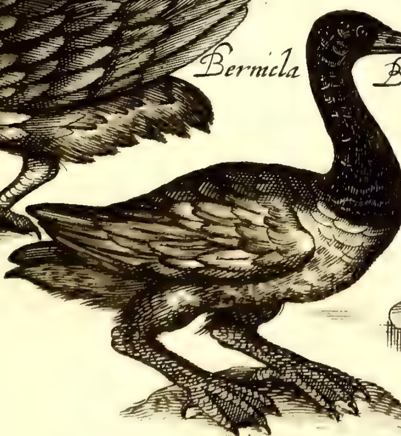

Merg, Bellon

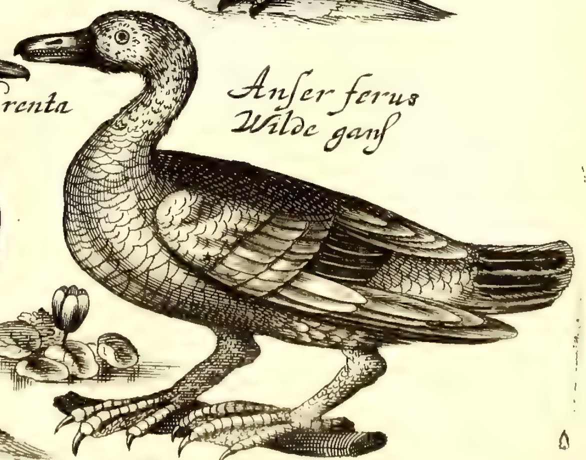

Auosetta Italor.

Cygnus.

Cygnus.

Capricalca.

Bernicla Brenta

Anser ferus
Wilde gans

ria, infernè in se instar serpentis reflectitur,& S. literam exprimit; moxque sub priore jam dicta portione ipsi superposita, hanc capsulam denuò egreditur,& claviculis mediis conscẽsis, harum jugo tanquam fulcro innititur; atque ita sustentata, denuò in morem tubæ revolvitur, thoracisque cavum subiens, antequam ad pulmones fertur, prius quasi laryngem alteram efformat, transversim secta, ossiculoq; quantum i sa lata est longo, & quod tenui membrana obtenditur, hiulcam fistulam, seu syringem organorum musicorum, quæ inferiore sui parte simili fissum patulæ sunt, figuram repræsentat. Sub hac larynge arteria in duas canales divaricatur;quorum singuli in medio ampliori capacitate protuberantes, recta in pulmones exiguos costis retro totos affixos abeuntes,distribuuntur. Talem structuram & cantus,de quo postea,& respiratio reposcebat. Ne enim,dum aliquando horæ dimidiæ spacio toto capite & collo pronis, vado alimoniā hausturus immergitur,periculum suffocationis incurrat;ex ea arteriæ,quæ pectoris dictæ vaginæ reclusa est, portione, spiritus quantum satis suppeditatur.

Locus. *Locum* si attendas, est avis amphibia Maximè tamen aquis delectatur. Ælianus greges eorum in Afro mari apparere prodidit. In fluvijs Caystro, Istro, Tanai, Strymone, Mæandro, Eridano, Mintio, Tamesi & quidem magna copia degere, apud Ovidium, Senecam Tragœdum, Theocritum, Lucianum,Statium Papinium. Mantuanum, Polydorum Virgilium, & alios invenies. Innumeris in agro Engolismensi; Francisci primi opera, in fonte Tenario educatos Brujerinus testis est: sed stagna vehementer appetunt; seu quòd quietiora nec natatum impediant,quod Æeliano visum, seu quod in illis major herbarum suppetat copia.

Ælian. H. A. l. 10. c 36. Ovid. Metam. l. 2. & 5. Seneca in Agamem. Theocrit. Eidyl. 19. Stat. l. 14. Theb. Polyd. l. 1. H. Anglor. Æliā. H. A. l. 17. c. 24. l. 15. de re ... c. 61.

...tus. *Cibus* ipsi herbæ at segetum grana, ova piscium. Rostro cribrat cœnum, & algam inprimis quærit. In Scotiæ lacu Spina, herbæ cujusdam semine, quę ab iisdem nomen sortita est,delectatur. Eâ autem naturâ est, ut agris injecta nunquam putrescat.

Partus. Tempore *libidinis* blandientes inter se mas & fœmina, alternatim capita cum suis collis inflectunt, velut amplexandi gratia; colla mares applicant fœminis, deinde mas fœminam conscendit. Vbi *coierint*,mas conscius læsam à se fœminam fugit, illa impatiens fugientem insequitur. At non diutina hęc est eis discordia,noxa cessante reconciliantur;&fœmina maris persecutione relictâ, post coitum frequenti caudæ motu, rostrum in aquis mergens, se purificat. Semel tantum anno initio veris *pariunt*. Quia plures & speciosos fœtus producunt καλλίπαιδες & πολύπαιδες dicuntur. Aristoteles εὐτέκνους dicit. Pariunt *ova* tertio anno, illaque magna, oblonga, testâ durâ obtecta.

Hector Boëtius in descriptione Scot.

Volatus. Probè natant, velociter sylvestres, tardè ob corporis pondus domesticæ *volant*. Aristoteles longius in pelagus efferri scripsit. Et Hesiodus κύκνους ἀερσιπότας nuncupat.

Hesiod. in scuto Hercul.

Vox. *Cantum* quod attinet, scinduntur in sententias Authores, κύκνῳ τῷ ὄρνιθι μουσικῆς εἶναι δόξαν, prodidit Pausanias, cum eo Socrates apud Platonem, Aristoteles, Cicero, & Philosophis, ex Poëtis Callimachus, Aeschylus, Theocritus, Antipater, Euripides, Lucretius, Virgilius, Seneca, Ovidius, Martialis, sentiunt. Diluculo ante solis ortum tanquam in aëre vacuo per id tempus audiendi clarius, in maris littoribus, nisi tempestas dissuadeat canere; nec cantus in senecta morti vicinus (remissior is tum) oblivisci. Favonium vel canendum observare,fati certos, ne à quoquam interpellentur secedere, apud Oppianum legitur. Fabulosum id, apud Lucianum, Plinium, Alexandrum Myndium& Scaliger. invenies. Aelianus vacillat, & modò his adstipulari, modò in illos propendere videtur. An funeris sui cantator sit, quod & Brasavolus observasse dicitur,nescio De Elephanto Myndius sanè id proditum. Cantare, nullum ferè dubium. Audivit in lacu Mantuano cantantes Pendasius. Propè Londinum in Tamesi festivis cantib. sub-

Pausan. Arist. H. A. l. 9. c. 12. Cicero l. 3. de Orat. Ovid. l. 5. Trist. Eleg. 1. Seneca in Hyppol. Martial. in Xeniis. Oppian. in Ixeutic. cit. Aldrovando. Lucian. in Electro. Plin. H. N. l. 10. c 23. Myndius apud Athē. l. 9. Scalig. Ex. 232.

Aeliā.H.A. l.20.c.30. l.11 c.1. Idem var. l.1.

euntes classes excipiunt. Canorum quiddam lamentantium in morem quovis tempore obstrepere, observavit Aldrovandus. In hoc deniq; duplex ille flexus, qui ossis pectoris primum capsulæ inseritur, deinde altera revolutione in furculam inclinata recumbens, in pulmones decidit, factus videtur, ut vox in ipso revolutæ arteriæ angulo, repercusso, majori cum clangore erumperet, ac veluti morulæ exiguæ in eo anfractu quiete recreata, vires acquireret eundo.

Plin. H.N. l.10.c.23.

Ingenium in volatu potissimum ostendunt. Liburnicarum more rostrato impetu feruntur, facilius ita findētes aëra, quam si recta fronte incederent. A tergo sensim dilatante se cuneo, porri_itur agmen, largeq; impellenti præbetur auræ. Colla imponunt præcedentibus, fessos duces ad terga recipiunt.

Aetas. †Arist.l.9. H.A.c.1. Aeliā.H.A. l.14.c.13. † Statius. Homerus Iliad.o.

Quod de *ætate* apud Aelianum legitur ducentesimum nempe attingere annum incredibile videtur.

Inimicitias interdum tantas inter se alunt, ut alter alterū † devoret, vel, ut Aelianus, perimat. Nec pullis, vel ovis parcitur. Ab Aquila † sibi metuāt. Attacti, non iniquo Marte repugnāt: sed nec cum fulgure, serpentib. & draconibus ipsis convenit. Cicutā interiisse non mirum, cum & porci illius esu periisse visi sint.

Præsagiū

Pluvias expectabis, si rorem aquæ inspergunt; si profundos eidē immergunt humeros, serenitatem. Apud Helvetios ingens frigus metuitur, si hyeme in quodam lacu apparuerint.

Usus.

Usus in *cibis* laudatus apud veteres. Alexandrides inter aves lautas numerat, & Dipnosophistis apponuntur; nec minore quam Anseres habitos, precio ex Plutarcho potest colligi. Recentiores nigram, & duram, forte quia annosi adferuntur, carnem accusant. Moscovitarum tamen Duces, quoties carne vescuntur, assos hospitibus apponunt. In *Medicina*, faciem purgat, & erugat adeps. Ova ad ignem sacrum celebrantur. Pellis ventriculo apposita, concoctionem vi peculiari juvare creditur.

Plut.l. de esu carnis. Herberst. in Mosco. legat. Scæn.hammon.

***

CAPUT II.

De Ansere.

ARTICULUS I.

De Ansere domestico.

Plin. H.N. 10.c.22.

ANser, Plinio alicubi Ganza, Græcis veteribus χὴν, χῆνα modernis, avis est vulgo tam nota, ut descriptione non indigeat. Inferum & domesticum distinguitur, quorum ille minor Aristoteli, varius esse à Columella manifesto errore proditur, cum apud nos varij candidos numero exsuperēt. In regno Senegæ colore & pennis multijugis variantur. In Hispania nova capite rubeo, olores candicie superant.

Descriptio.

Visus cum duobus capitibus, totidemque linguis, collo unico, quatuor pedibus, quorum unum par alarum locum occupabat, alterum circa podicem. Alæ duæ circa collum pandebantur. Proditus ab Alberto & alter, dupli collo, quaternis pedibus, & totidem alis, dorso uno, adeo ut duæ aves, altera alterā ferens, viderentur. Frequentissima scilicet in illis ob humorem & stoliditatem monstra sunt.

Arist. H. A.

Interiora si spectes, testes sub diaphragmate lumbis annectuntur, hisce duo ex vena cava rami insident. Duo vasa ex infima utriusq; parte emersa, & deorsum per lumborum regionem rectò delata, prope os sacrum, coeunt, & canalem teretem, qui in plures orbes circumvolvitur, & cujus pars superior, tota carnea, inferior intus cartilaginea conspicitur, efformant. Penis loco extremam portionem datam, quæ in coitu arrigatur, haud male conjeceris.

Locus.

Locus ipsis ferè ubique, eam Arabię partem quæ Austrum versus assurgit, si excipias. In Blœsia agro aquarum ferè experte greges copiosi spectātur, magnumque ex his plumæ pretium. De *victu* non est quòd dicam. Tenella arborum germina absumit, viridariorum herbas penitus depascitur, & vitium pampinos rodit. Trifolio, fœnugræco, lactuca, & aliis delectatur.

Quan-

Partus. † *Varro de Re R. l.* 8. *c.* 3. * *Arist. H. A. l.* 6. *c.* 2. † *Columella de re R. l.* 8. *c.* 13. † *Arist. H. A. l.* 5. *c.* 33. *l.* 6. *c.* 2. *H. lib.* 2. *c.* 1. *Plin. l. H. N. l.* 10. *c.* 59.

Quantum ad *Generationem* in aqua † coeunt, nec humi insistentes; à coitu * aquis sese ingurgitant. Singulis maribus tres olim † destinabantur fœminæ, sex hodiè. Tempus admittendi aptissimum à bruma, pariunt & * juvenes absque coitu, sed hypenemia. Coitus expertæ si absque eo posuerint, plura quidem, sed sterilia, minora, & minus jucundi, quam fœcunda saporis erunt. De numero & *partus* & ovorum inter scriptores non cõvenit. Ter parere scribit Columella si fœtus non excludunt. Bis Plinius, si primum fœtum gallinæ excludant. Ova plurima sedecim, paucissima septem, huic pariunt. Si quis surripiat, pariunt, dum rumpantur. Illi singulis fœtibus pariunt, primò quina, sequẽti quaterna, novissimo terna. Quintilius ad duodecim, & ultra procedere ait. Carolus Stephanus, si non incubent duodecim, & singulis fœtationibus plura. Recentiorum quidam ad centum & ducenta ascendunt. Tempus pariendi aliis à Calend. Martijs ad solstitium: si bruma coiverint, Plinio post solstitium XL. propè diebus pariunt. Si appropinquant partus, digito tanguntur ova, quę sunt prima parte locorum genitalium. Incubatus à fœmina duntaxat absolvitur, nec recedit, donec pullos excusserit. Commodissimè à Calendis Martijs ad solstitium exercetur secundum Palladiũ; à principio Novembris ad Decẽbrem exactum secundum recentiores. Pulli intra triginta dierum spacium excluduntur, † intra viginti quinq;, si dies tepidiores sunt. *

† *Arist. H. A. l.* 6. *c.* 6. * *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 59. *Vox.*

Vocem si attendas, παππάζειν & πλατυγίζειν Græcis; Aratus κλαγγηδὸν adverbio de eadem usus est. Gratitare, gingrire, strepere, clangere, Latinis dicuntur.

Volatus. *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 22.

Rarò *volatum* domesticę exercent, sed pedibus valent. Mirum in hoc alite, inquit Plinius, à Morinis usque Romam pedibus venire. Fessi proferuntur ad primos, ita cęteri stipatione naturali eos propellunt.

Affectus

De *Affectibus corporis* pauca occurrunt. Solus ex pedestribus à cane rabido morsus, rabie non corripitur, si Nipho credendum. Laborat pituita & phtiriasi; illam pimpinellâ quæ in pratis nascitur avertit. Huic frequenti ablutione & sideritidis usu occurrit. Pullis eorum urtica contacta mortifera; nec minus aviditas, nunc satietate nimia, nunc suamet vi; quando apprehensa radice, morsu sępè conantes evellere, ante colla sua abrumpũt. Discordia cum Aquila, ne morte quidem interrumpitur, pennę commixtę certent, & Anserinæ ab Aquilinis absumuntur.

Plin. H. N. l. 10. *c.* 59.

Aetas. *Aeliã. H. A. l.* 5. *c.* 29.

Aetas sexaginta annos attingit, si Alberto credendum. Non dedisset fidem Cardanus, nisi carduelem tredecim annis in cavea educatam scivisset, & sylvestris anseris tam duram carnem, ut ne triduum quidem cocta emolliri posset.

Ingeniũ. *Mizald. de Anim. l.* 5. *c.* 29. † *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 22. *Theophr. de signis Tempest.*

Quod folia lauri ne in extrema quidem fame attingunt; rhododaphnes ne coacti quidem edunt; quòd humanum longè præsentiunt odorem, & auditu cum apro certant; quod se ab Ansere dejectum Falconem vidisse Scaliger scribit; vigil, cura Capitolio testata defenso, per id tempus canum silentio proditis rebus, & fama amoris, † Argis dilecta forma pueri nomine Oleni & Glauces Ptolomæo Regi cithara canentis, quam eodem tempore & aries adamasse creditur, *ingenio* debetur. Potest & sapientiæ videri intellectus iis esse. Ita comes perpetuò adhæsisse Lacydi Philosopho dicitur, nusquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu non interdiu digressus. Quod semper vociferatur, improbum dixit Virgilius. Si dum ad pastum festinant, jugi clamore obstrepunt, tempestas imminere dicenda est.

Usus.

Reperere olim in *cibis* æstimium: Regum Ægypti mensis solus cum vitulo apponebatur. Alexander Severus festis tantum diebus ad cõvivium recipiebat. Ab Annibale Numidicis Gallinis præferebantur. Quod si jecur respicias, Romani eos ejusdem bonitate novere inquit Plinius. Fartilib. in magnam amplitudinem crescit: exemtum quoque lacte mulso augetur. Nec sine causa in quæstione est, quis primus tantum bonum inve-

nerit, Scipio Metellus vir Consularis, an M. Sestius eadem ætate Eques Romanus. Hodiè in Gallia non minoris fit Anser altilis, quàm Romæ olim Lupus scarus, aut Mulus. Est & Judæis ubiq; terrarũ in delicijs. Nec damnosi interdum, hyeme & juniores in cibum cedant. Aliorum excrementitia & concoctu difficilis caro est. Tenerescunt tamen, si collo per triduum suspendantur, gravi lapide pedibus alligato. Septentrionales sale conditis, & vento siccatis, tum coctis, post æstivale solstitium vescuntur. Messalinus Cotta, quod constat, Messalæ Oratoris F. palmas pedum ex his torrere, atque patinis cum gallinaceorum cristis condire reperit.

Plin. H. A. l. 10. c. 27.

Quantum ad *Medicinam*, Plumæ ex ventre tritæ & inspersæ, sanguinem sistunt. Lingua peculiariter ad vesicę vitia & involuntariam mictionem facit. Sanguis utilissimè inter Antitoda miscetur. Fel contusis oculis prodest, si hyssopo postea & melle inungãtur. De Adipis usu vide multa in Aldrovãdo. Puerperæ in Bohemia butyro in cibis præparant, si aqua aurem intraverit, præcipuum est remedium. Cum iridis nostratis pulvere permixtus, & umbilico in testa nucis juglandis inditus, alvum infantibus solvit. Aliud reperit Syriæ pars quæ Comagena vocatur; adipem eorum in vase æreo cũ cinnamomo nive multa obrutum ac rigore gelido maceratum, ad usum præclari medicaminis, quod ab gente dicitur Comagenum. Dioscorides Commagenes non meminit. De plumarum olim usu ita Plinius. Candidorum alterum vectigal in plumã. Velluntur quibusdam locis bis anno. Rursus plumigeri vestiũtur, molliorque quæ corpori quam proxima, & è Germania laudatissima. Pretium plumæ eorum in libras denarij quini. Et inde crimina plærumque auxiliorum præfectis, à vigili statione ad hæc aucupia dimissis cohortibus totis. Eoq; deliciæ processere, ut sine hoc instrumento durare, jam ne virorum quidem cervices possint.

Schvveckfel. in Theritroph. Siles.

ARTICULUS II.

De Ansere Fero in genere, de Vulpansere, & Bornicla ave.

ANseris sylvestris plures sunt differetniæ. Plin. *Chenolopeces*, & quibus lautiores epulas Britannia nõ novit, *Chenerotes* ponit. Apud Albertum *cinereos*, qui propter corporis levitatem altius volant. *Grandinosos*, seu ob candorem niveos. Qui præter extremas quinque remiges pẽnas albi sunt. Æstate nusquam conspiciuntur; hyeme ingruente sublimi volatu gregatim migrant: *Arborum* qui ex arboribus nasci creduntur, quibus color capitis ut Pavoni, absque crista tamen, invenies. Schwenckfeldius eos in arborum cavis, cornicum & ciconiarum nidis, ova tredecim vel quatuordecim, illaq; flaventia parere scribit. Apud Oppianum *Linurgi* & *Cenchritæ* reperiuntur. Gesnerus Anseris *stellati*, quem Itali Ciccum vel Ocam Sternam vocant, cui magnitudo inter Anatem & Anserem, pondus leve, pectus maculis aspersum, dorsum & alæ cinerea, meminit. Scaliger in Oceano Brasiliæ *marinos*, à colore atro, qui nũquam evolent, esse prodit. De *Bassano* seu Scotico superius egimus. Descriptionem non morabimur. *Caput* ferè Anatinum magis quàm Anserinum. Utraque *mandibula* intus oras serratas loco dentium obtinet. *Palatum* quibusdam denticulis acutis instar limæ est scabrum & asperrimum. *Membranæ* quæ digitos connectunt in extremo serræ instar denticulatę videntur.

Descriptio.

Schvveckfeld. in Aviario Siles.

Locus ipsis maximè circa paludes. In Æthyopia adeò frequentib. agminibus grassantur, ut tum morsu, tum stercoribus omnia demoliantur. In Septentrione cubationis tempore, quo à meridionalibus plagis redeunt, copiosissimè visuntur, circa Aprilis initiũ. In Bataviam, Hannoniam, Artesiam migrationis tempore copiosissimi confluunt. Novam Hispaniam mense Decembri prætervolant. In

Locus.

Carol. Stephan. de R. R. l. 1. c. 15.

India

India pulcherrimi conspiciuntur. Totum ipsis corpus, præter pectus & ventrem, nigrum. Oculos circulus coralli æmulus ambit. Ex minore oculorum Cantha linea ejusdem substantiæ & coloris extuberat, versusque collum deducitur. Inde sex septemve ramuli exigui utrinque ad medium colli usq; descendentis, devaricantur.

Partus. *Coire* post hyemale solstitium incipiunt, initio veris *ova* ad summum sedecim ponunt. Steriles evadunt, si mites redditæ fuerint.

Volatus. Migratoriæ sunt aves. Migraturæ vociferantur altè volando, fortè ne qua earum remaneat. Meridiem petunt cum Septentrio propellit; istum cum Auster, nec cessant, nisi esurie coacti. Ordo ut Gruum cum silentio literatus; nec clangunt nisi rupto ordine. Vide quæ de domesticis ex Plinio diximus. Oppianus nec Ducibus, nec somni tempore custodibus destitui scribit. Taurum montem superaturi Aquilarum metu lapillos rostris ad coërcendam linguam ferunt. Cilicibus id quidem tãtum attribuit Plutarchus: sed feris adscribi apud Aelianum & Marcellinum legimus. Tardius adveniunt quàm Grues. Vidit aliquando Gesnerus sexto Octobris permultas avolantium turbas, quæ ab Oriente in Galliam & Occidentem versus per turmas triangulas volabant.

Author de Natura rerum. *Oppian. Ixent. l. 2. c. Aldrov.* *Aeliã H. A. l. 5. c. 29.*

Vsus. Quantum ad *usum*, caro propter exercitationem minus est excrementitia. Cruda adhuc suaviter olet. Linguæ assæ benè à calculosis in cibo sumuntur.

ARTICVLVS IV.

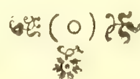
De Vulpansere, Capricalca, & Bernicla ave.

AD Feros Anseres referri debet *Vulpanser, Capricalca, & Branta.*

VULPANSER seu Chenalopex quibusdã, est avis pectore ruffescens, aquatica, in cuniculorum foveis, interdum & rupium cavernis nidificãs, quam Angli Bergandram vocant. Gesnerus an Anser Stellatus sit Chenolopex considerandum reliquit. Aldrovandus nihil certi proferre potest. Inter palmipedes quæ circa aquas versantur, ab Aristotele numeratur. Ova hypenemia quandoque parit. In pullis tuendis eandem quam perdix operam collocat. Et ab Aquilæ, felis & cæterorum hostium injuriis sese defendit. In Cupedijs olim apud Britannos fuisse ex Plinio superius diximus.

Arist. H. A. l. 8. c. 3. *Aelian. H. A. l. 5. 30. l. 19. c. 16. l. 11. c. 38.*

De CAPRICALCA occurrit. Corvo paulò majorem esse ac in delicijs haberi. Tæniis transversis fuscis per collum pectus & ventrem distingui, caudam nullam habere. BRANTA seu Bernicla & Bernichia, Scotis Clakguse, Gallis Crauant, & Oye Nonnete, Isidoro Barliata, Alberto Barbates, Hollandis Rotgansen dicitur. Bellonius Chenalopecem veterum esse putat. Minor est fero Ansere, Monacharum ornatui, quæ colorem album atro superimponunt, similis. Alis & dorso coloris plumbei, cauda brevi & nigra. Anserum ferarum more volat, strepit, paludes frequentat, & segetem depopulatur. De ortu magna est inter doctos controversia. Quidam coire volunt: alij ex putridis navium ruderibus; nonnulli ex pomis cujusdam arboris in insula Pomonia nascentibus corruptis; alij ex fructu foliis conglomeratis simili, qui cum opportuno tempore decidit in subjectam aquam, reviviscit; convertiturque in vivam, oriri existimant. Isidorus, Alexander ab Alexandro, Olaus Magnus, Hector Boëthius, Scaliger, Mejerus, Gesnerus, & alij, communi famæ adstipulantur. Batavi ex propria inspectione in Grônladia Barniclas, quæ ovis incubarent, pullosque educarent sese invenisse affirmant.

CAP. III.

De Anate.

ARTICULUS I.

De Anate in genere.

Descriptio. ANas, Græcis antiquis νῆσσα vel νῆττα, recentiorib. χλῶα, vel παπίτζα, vel Pappos, avis est apud nos notissima. Dorsum ipsi & rostrum lata, pedes cartilaginosis membranis interseptientibus, ampli; crura brevia crassa, & retroversus disposita, ut in natatione valentius instantes; aquas propellere possent. Gulam habent amplam; linguam plæræq; interius asperiusculis utrinque eminentijs dentatam & quasi plumatam: Musculos circa corporis superficiem separatos, interiores albidos: quod si exteriores liveat, quod vi frigoris fieri videtur, bonam secuturam æstatem rustici apud Helvetios conjiciunt.

Locus. *Aquis* tum ut earum frigiditate cōgenitam intemperiem, quę calida est, contemperent; tum ut pabulū quoq; naturæ suæ & palato conveniens, illic quæritent, gaudent, inq; ijs maximam temporis partem versantur.

Victus. In *cibo* herbarum aquaticarum radicibus & seminibus, vermibus, & animalium aquaticorum ovis, lenticulâ inprimis palustri, quam Crescentiensis Anatinam, alij Pavarinam vocant, delectantur. Sunt qui pisciculis & limo vesci, nec à venenatis abstinere, quod Scaligero placet, volunt. *Scalig. in Theophr. de caus. plantar. l.2.*

Partus. Quantum ad *Generationem* tantæ sunt, Authori de natura rerum, salacitatis, ut plures mares solam fœminam certatim coeundo, occidant. Mense Martio & in sequente concumbunt. *Pariunt* juxta aquas & rigua; pulli exclusi statim recondità quadam naturâ aquam prosequuntur; & mox ut ovum exeunt, tanta agilitate vigent, ut etiamsi matrem mori vel alienari contigerit, sine nutrice vivant. Super omnia autem est earum ovis subditis Gallinæ atque exclusis admiratio; primò non planè agnoscentis fœtum, mox incertos incubitus sollicitè convocantis; postremò lamenta circa piscinę stagna, mergentibus se pullis natura duce. *Plin. H.N. l.10.c.55.*

Vox. *Vocem* Anatum author philomelæ per tetrinire exprimit. Scaliger quiritatricem appellat. Fœminæ crassior est, maris acutior.

Incessus. Lentè ob crurum brevitatem *incedunt*, ad natandum potius apti.

Ingeniū. *Ingenium* ipsis cum Anseribus ferè commune, Aquilarum quomodo declinare soleant ictus Aelianus describit. Merguntur dum involant, & sub aquis natando, ex alio loco extra aquam eminent. Cum sese aquis mergunt, plumas; cum pennas rostro purgant, diuq; & multum alas excutiunt, ventos spondere Theophrastus, Ælianus, & Plinius tradunt. Ventris & intestinarum in bubus dolorem, visu natantium Anatum levari, easdem majore profectu mulos & equinum genus conspectu suo sanare, Columellæ & Vegetio placet. *Aelian. H.A.l.5.c.33.* *Theophr. de signis ventor.* *Aeliā. H.A. l.7.c.7.* *Plin. H.N. l.18.c.25.* *Columel. R.R.l.6.c.7.*

Usus. *Usus in cibis* notus est. Cato Censorinus ægrotis etiam teste Plutarcho pręscribi jussit; duram, concoctu difficilem, nec laudati succi esse, apud Hippocratem, Galenum, & alios legere est. Alij Anserinæ præferunt. Alexāder Benedictus in peste damnavit. Fracastorius lue venerea laborantibus prohibuit. Pectus & cervicem laudat Martialis, cætera danda coquo. *Plutar. in Catone.*

Usum in *Medicina* superius etiam attigimus. Mithridates Ponti Rex solitus earum sanguinem miscere medicamentis quæ digerendis venenis valent; ipse talium medelarum usu ab intestinis epularum insidiis cavebat. Idem, sanguinem à cerebro defluentem infusus † sistit. Adeps per Clysterem injectus dolorem sedat colicum, & emplastro ad pleuritidem apud Myrepsum immiscetur. Fimum, Villanovanus utiliter morsibus venenatis imponi scribit. Chinenses adeò numerosa agmina alunt, ut sæpe XX M. excedant, his in evellendis noxiis oryzæ herbis utuntur. Quæ Campofulgosus, de Anate cū tredecim pullis, men- *Gell. Noct. Atticar. l.17.c.16.* *Plin. H.N. l.10.c.6.*

Tab. 49.
Anas. Endte.
Anas domesticus.
Zame Endte.
Anas Indica.
Anas Libijca.
Anas Cairina.
Anas.
Anas marina.
Meer Endte.
Anas fera.
Spiegel Endte.
Querquedula.
Klein Endtlein.
Glaucion.
Boscas maior.
Anas fusca fera.
Harle.
Anas Platijrinchos.
Anas Plijrinchos.
Penelepe.
Anas muscaria.
Ein Leiner.
Anas fera.
Seeuogel.

mense Decembri, festo Nicolai, in Gallia propè urbem Redonensem, templum tempore Missę ingrediente, & aram circumeunte, ac unum pullum ibidem relinquẽte (nescitur quo is se recipiat,) scribit, an fidem mereantur, penes Lectorem judicium esto.

ARTICULUS II.

De Anate Domestica, Indica, Lybica, & Cairina.

ANAS DOMESTICA Græcis νῆττα οἰκουρὸς, Arato ματαιόλος, interdum alba, aliquando cinerea, sæpè compositi ex utrisque coloris invenitur. Inter marem & fœminam hoc est discriminis, quòd ille plumas in Uropygio versus caput surrectas habeat. Quod tam acutam & magnam vocem edit, & tam diu caput sub aqua tenet, asperæ arteriæ debetur, qua bifariam in pulmones devaricatur, vesicam quandam duram & concavam, quæ ubi major apparet, dextrorsum vergit, habet. Famis aliquando & pestis præsagæ domesticæ, mansuetudinis oblitæ, Sylvas cum Gallinis, Anseribus, & Pavonibus petiisse dicuntur.

ANATIS INDICÆ tres descriptiones habentur. *Prima* caput quod auctum plumis, in summitate cristam plumeam candidam per totam colli longitudinem, quam cum excandescit, erigit, gerit, sanguinis instar rubescit. Totum *collum*, callosa & incisuris distincta caro est. *Rostrum* totum cæruleum. Collum, qua corpori jungitur, circulo plumeo nigro, rara pluma alba, maculosa, per ima angustiore, per summa latiore, nitescit: Extremæ alæ atque cauda cum splendore ut in Cantharidibus vilescunt. Fœmina nõ ita variegatur, mari alioquin similis. *Alterius* caput albicabat. Rostrum, crura, cauda, & alarum longissimæ pennæ atri coloris erant. Collum supremum angusta linea nigra ambiebat. In *Tertia* nihil singulare apparet, tuberculum rubrum rotundum si exceperis, quod posteriori rostri parti & crurib. insidet. Id ipsi cum Anate maritima Rondeletij; cujus rostrum & crura rosæ sylvestris colore rubent, caput non sine viridibus maculis, nigricat; commune est.

NB. *De anatibus Indicis vide etiam Mantissam.* Num. 10.

LYBICA ut à Bellonio describitur, media est inter Anatem & Anserem magnitudine. *Rostrum* habet breve, latum, & in extremo aduncum. In capite inter duo nasi foramina *tuberculum* cerasi instar rubidum. Tempora sine plumis, cute corium rubrum præ se ferente. Genitale sanguinis instar rubrum, tam magnum, ut digiti unius crassitiem, quatuor vel quinq; longitudinem æquet. Vocem interruptam tanquam male affectos pulmones haberet. Quam Aldrovandus describit, rostrum denticulatum habebat, toto corpore nigrescens, pectore duntaxat paulò albicante, Scaliger Indicam vocat; & nullam emittere vocem; ova, quæ unicoloria, fusca, rotunda penè sunt, si ad solem despicias, eandem in summo nigredinem, quæ in earum rostris est, habere, adjicit. Si duas nostrates singulis maribus destinaveris, magnum numerum ovorum pariunt. Sed pulli geniti nullam sobolem procreabunt, si Augustino Gallo credimus.

Anatem CAIRINAM & marem & fœminam descripsit Aldrovandus. Mas qui fœmellæ major, habet rostrũ qua capiti conjungitur valdè crassum & tuberosum, in hamum tandem acutum & curvum desinens, nigricans ferè, sed propè finem rubidum; caput atrum & cirratum; guttur sub rostro punctulis sub candidis interstinctum; Corpus totum ferè atrum. Crura brevia sed robusta. Fœminæ rostrum erat minus tuberosum, qua capite connectitur, linea partim alba, partim rubra satis lata distinctum. Macula illa, quæ in maris rostro rubra, cinerei coloris erat, cui nonnihil rubri admixtum, &c.

***

ARTI-

ARTICULUS III.

De Anatibus feris in genere, & in specie de Querquedulis.

Martyr. de ut. Oceani l.1.

ANatum Ferarum multæ sunt differentiæ. Nam ut de illis taceam, de quibus acturi sumus, sunt in Insula S. Johannis in America albissimæ, capite rubeo. In Ancyra aliæ quæ voce cornuum sonitum imitantur, libertatis ita amantes, ut per totum etiam triennium in corte nutritæ, si occasio detur, erumpant. Cæterum latirostris omnibus corneus quasi in extremitate *unguis* est, quo cibos apprehendunt; *dentium* loco striæ circa rostrum asperiusculæ, *membranæ* pedum in extremo serratæ.

Locus. Olaus Magnus H. Sept. l. 19. c. 6.

Videbis ipsas passim; in septentrionalibus tanta copia, ut ferè cunctas aquas operire videantur: in ijs tamen inprimis, quibus subterraneæ venæ calidam exhalationem subministrāt, quas apertas circulari & obliquo natatu servare conantur; si vehementia frigoris vincantur, vastum mare pro statione petunt. Migratorias esse, & ad Xanthum fluvium adversus corvos pugnare, quidam credunt. Hyemis tempore aut in ripis fluviorum aut piscinarum aggeribus, aut paludum frutetis latere, aut sylvarum propinqua, hortorumque præsidia petere, verisimilius esse existimo. Sanè omni alicubi tempore conspiciuntur. Quæ in Tugurino lacu versantur, sæpè ad vicinum fluvium Silum transvolant. Quia minus ibidem à lupis & vulpibus læduntur.

Præsagiū

Si frequentes & conglobatas ferri animadverteris, quanquam cœlo sereno, imminentem expectabis pluviam; si alas in continente cōcutiunt, ventum instare existimes.

Præcipuæ ex illis sunt QUERQUEDULÆ, quæ *Boscades* & *Phascades* dicuntur, quæque in Minores & Majores dividuntur. MINORES quę Querquedulæ propriè dicuntur, Anatibus sunt minores, rostro, pedibus, & cætera similes. Gula ipsis alba atris notata punctis; venter candidus, alæ in cæsio viridantes; pedes cum membranis nigris cinerei. Vivas ventre deplumato in colica malum ad se trahere Abdomini appositas, experientia docuit. Species plures apud Aldrovandum invenies, ex quibus *Iaponicæ* priores quæ ad scapulam sunt pennæ, rosei obsoleti coloris, sed maculis semilunaribus nigris notatæ erant. Sequentes partim albæ partim virides conspiciebantur; omnium longissimæ cæruleo vegetissimo decorabantur colore.

Schvveckfeld in Avenario Siles.

Ad has *ANAS circia*, *Kernell* circa Argentoratum dicta, *Querquedula cristata*, referuntur. *Circia* mergulo paulò major est, corpore fusco, rostro latiusculo. Calculis & seminibus herbarum aquaticarum victitat. *Kernell*, habet Rostrum Indici coloris, caput ruffum, punctis albis respersum, verticem nigrum, gulam albam, alas cinereas transversis duabus lineis albis distinctas. Pectus ruffum, crura fusca. *Cristatæ* quam Bellonius Colymbim vocat, corpus est rotundum viriditate gemans; occiput Onocrotali instar cristatum, oculi ære polito splēdidiores; sub quibus juxta rictum lata utrinque visitur macula. Crura brevia, pedes lati, pectus cum capite & collo nigrum, venter plumbeus.

Bellon. in Hist. Avi. l.

BOSCADES MAJORES sunt aspectu cinereæ: Mas in collo radiantes quasi Pavonis pennas colore ex viridi & cæruleo composito habet, torquem circa collum album, & in alis versus ventrē colore splendente sunt, vel *Minores*, quib. caput viride, rostrum subflavum, venter ex albo cinereus & variè maculosus, crura rubentia, Aristophani forte περιεξοσμέναι dictæ: vel *Majores*, quæ coloribus cum illis magna ex parte conveniunt, & Sterten-ten quod rostro fundum fodientes victum perscrutantur, dicuntur. Amant glandes & avenam. Congeneres ipsis *Anates* à victu *Gramineæ* seu Junceæ, Schmitentem dictæ, rostro & pedibus nigris, corporis colore dilutiore. Quā Bellonius *Anatem Torquatam* esse credit, & περιεξοσμένην Aristophanis, mediæ est inter Anserem & Anatem magnitu-

gnitudinis, moribus Anserinis, sed voce magis obscura, quæ ex ovis à rusticis inventis & Gallinæ subjectis prodijt, dicit; illam Gesnerus Picam marinam esse, pedibus palmatis rubescétibus, & ad posteriora magis positis quàm cæteris palmipedibus; rostro, tenuiore magis latitudine se demittente, quàm longiore processu se extendente, quatuor incisuris rubris à summa, duabus ab ima parte sulcata, in colore pallentis ochræ, esse asserit.

ARTICULUS IV.

De aliis Anatum ferarum speciebus.

PRæter Boscades, sunt & inter Anatum ferarum genera, *Glaucius, Anas fusca, Muscaria, Platyrynchos, Fistularis, Caudacuta, Nigra, Herle Tadorne, Puffinus & Penelope avis*, de iis quorum Aldrovandus lib. XIX. cap. 45. mentionem facit, taceo.

Pro GLAUCIO, quem Athenæus ab oculorum colore ita dici, & Anate minorem esse scribit, Morillanem nobis Gallicum Bellonius obtrudit. Cujus *rostrum* in margine serræ instar incisum est. *Collum* circulus quidam coloris albicantis cingit. *Caput* totum ad mediam colli regioně ferrugineo saturato ornatur. *Linguam* habet adeò carnosam, ut propè radicē gemina videatur. Nullū fel, jecur in duos distinctum lobos, quorum unus ventriculo incumbit, intestinis alter. *Victitat* seminibus herbarum, quæ in ripis nascuntur, astacis tenellis, limacibus, millepedibus aquaticis & alijs. Congenerē ipsi eam, quæ Gallis un Tiers, dicit, medio inter Morillonem & Anatem marem colore.

Bellon. apud Aldrov. Ornith. l. 19. c. 38.

FVSCA à colore dicitur. A media magnitudine, quidam MEDIAM dixere. Gesnerus eandem cum Rothalsa, unde Erythrocephali quoque nomen meruit, & veterū Penelope, quod similiter φοινικόλεγνος, & ποικιλόδειρος fit, hoc est collo puniceo & vario, facit. Triplicem ejus descriptionem apud Aldrovandum invenies. Fœminæ caput non rubet, sed maculas aliquas flavas habet.

MUSCARIARUM (dicuntur ita quod muscas capiant) tria sunt genera. *Vnum* quod laminam rostri superiorem habet planè croceam, dentes utrinque serratos, membranaceos flexiles, eminentes. Colorem plumarum per totum corpus varium. Helvetijs Muggrate. *Alterum* corpore magno, coloris elegātissimi in lacu Podamico circa Constantiam visitur. Murente & Mossente à palustri cœno vocătur. *Tertium* Miscenis Pillente dicitur, rostro longo, molli & cinereo. Musci fuscis suspenso gradu ingrediens insidiatur, & vocem noctu lamentati similem edit.

Gesner. in Ornithol.

PLATYRYNCHI seu Lati rostre in plura genera dispergunter. Sunt qui rostrum clypeorum instar convexum & longum nigricans habent. Et quia inter volandum alis suis ita perstrepunt, ut sonus crepitaculorum repræsentetur, Schelenten dicuntur. Quibusdam qui Taschenmaul Helvetis, inferiorem rostri laminam superiorem ita ut tota intra eam includatur, subire, dentes ab utraq; rostri parte molles, flexiles, rectos, & omnium longissimos esse, adjicit Gesnerus, sunt quibus idem duplo ferè quàm in cæteris latius habetur: idque in mare nigrum, in fœmella modò flavescēs modò maculis varium visitur. Dantur & platyrynchi *pedibus rubris*: & *alii rostro nigro & plano*, quorum descriptiones apud Aldrovandum habentur. Pertinet ad eos, *Clangula* cujus mas secundum oculos, qui pulchri sunt, utrinque maculam albam, caput magnum, & in nigro viridans habet; fœmina & virore & macula destituitur. *Fuligula* à fuligineo totius corporis colore ita dicta, cujus rostrum breviusculum latumq;, linea alba, alas propè finem transversim secat. *Cirrhata*, Vollente à corpulentia, gallinæ magnitudine, cujus mas apicem in vertice gerit nigris pennarum cirrhis conditum, prope quem pennæ utrinque ex nigro virent.

FISTULARIS, à sono acutiore quem fistulæ modo emittit denominata,

nata, rostrum habet colore isatidis, circa unguẽ ductus quasi fila nigros, collum nigro rubroq; varium, tergum partim plumeum, partim rubris nigrisq; pennis temperatum. In Fœmellis nihil tale cernitur.

CAUDACUTAE rostrum supernè nigrum, à lateribus isatidis dilutæ imitatur colorem. In fœmella cum maculis nigris cinereum. in alis pennę infimæ transversim albæ; mediæ in nigro gemmantes, viridi, & damasceno, extremæ nonnullæ flavicantes, quæ fœmellæ denegata sunt.

NIGRA à corporis colore ita dicitur. Linea alba per ejus alarum longitudinem excurrit. Rostrum nigro luteo & rubro distinguitur. Pedes rubescunt.

HERLE, ut Galli vocant, rostrum habet rotundum & in extremo recurvum, rubrum, utrinq; striatum, colorem mali aurantij, Linguam serratam, alas candidas, pedes rubeos. Gesnerus eum inter Mergos relegat.

LA TARDONE corpus totum esset candidum, nisi alæ superius nigrescerent, ubi & linea rubra utrinq; conspicitur. Rostrum habet breve, in superna parte rubicundum, à laterib. utrinq; versus narium foramina macula nigra notatum, extremitate in aliam unguis instar desinens. Crura paulò altiora. Torquem, qui pectus ambit rubrum, cum tota ventriculi regio candicet.

PUFFINUS avis est marina, colore fusca; pennis caret, sed plumis tantum ceu lanugine quadam vestitur. Itaq; subvolare non potest. Si quando ocyus locus mutare instituit, alarum, pedumq; extremitate nixus, aquas celeriter quasi prorepens prætérlegit. Alga & cochleis victitat. Sale conditur & tempore quadragesimæ editur in Anglia.

PENELOPEN avem Anati similem, magnitudine columbæ, scholiastes Aristophanis facit. Jon φοινικόλεγνον, id est, phœnicei coloris collum habentem ponit. Gesnerus illam esse putat, quam Germani Rotthalß/ Bellonius Canne à la teste rouse vocat. Capite est rubro, gutture & pectore nigro, reliquo corporis colore plumbeo; rostro, cruribus & pedibus fuscis. Marem descripsit Aldrovandus exactè, quem vide.

CAPUT IV.

De Fulica, Cotta, & Rallo Italorum.

FULICA, quam quidam Phænen, quæ ossifraga est esse credunt; quidã ex veteribus, ut Cicero, Erodion, nonnulli Cepphum Aristotelis; alij nec fortè malè αἴθυιαν, cum à fuligine ita dicatur, putant, quæque Kiranidi Phalaris, Alberto Mergus niger, & pullus aquaticus dicitur, avis est magnitudine Gallinæ; colore per totum corpus nigro, in collo & capite nigerrimo, collo oblongo, syncipite glabro figura ovali, alba pellicula, figura cristæ gallinaceæ respondente, intecto, specie calvitij. Digitis pedum membranæ nigræ latæ, sed divulsæ adhærent, & utrinque aut ab altera saltem parte secantur. Internodia membranarum semicirculos ferè constituunt. Recta pedibus incedit, velociterque currit. Lingua quàm Gallinæ mollior, ungues grandiusculi ac nigri. Alæ ad reliqui corporis convexum incurvatæ. Ventriculo *lien* adhæret, una ex parte gracilis & tenuis, altera verò in extremo crassior, atque soleæ equi instar inflexus, dimidiæ juglandis latitudine. Lobo *hepatis* dextro folliculus fellis auricularis digiti magnitudine annectitur. *Pulmones* costis adhærent. *Intestinum* rectum appendicibus utrinq; singulis palmi longitudine, extremo sursum reflexo, instructum invenies, si illud in superna parte aspexeris. Ova intus formata & lumbis annexa jam inde ab hyeme etiam obtinent. Nullum *sexus* discrimẽ, ut in cæteris avibus agnoscitur. Sunt tamen aliæ alijs interdum in ventre colore magis spadiceo.

De la Cerda super Virgil. Georgic l.1.

Descriptio.

Bellonius apud Aldrov. l.19. c.13.

Locis palustribus & stagnantib. delectatur, Maro marinas appellavit. Herbis & quovis seminum genere vescitur.

Locus & Victus.

Nidu-

Partus. Nidulatur humi, & *ova* magnitudine ovorum Gallinaceorum æstate ponit. Cum per serenitatem relictis paludibus in sicco ludunt, vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam, sursum attolli sagaciter odorantur, & ventos præsagiunt, ut apud Virgilium legimus. Procellas voce testari, Cicero author est. Obscurus quidam, dum alas quatiunt aquam; dum se submergunt, simulq; alas quatiunt, ventum prædicare tradidit. *Arat. in Phænom. Virgil. Georg. l. 1. Cicero in Progn.*

Genus illud quod *Marcol* Frisiis audit, cadaveribus pascitur. Ova inter arundines parit; quib. ab incolis, uno relicto ablatis, & nido perforato, reversa alia & alia, fraudes nescia ponit, donec effæta exhauriatur.

Quam Parisiēses *Diabolum marinum* vocant, colore est tā exquisitè nigro, ut penicillo inductus esse videatur, albam capitis maculam latiorē quàm Fulica habet, crura ad se attrahit.

COTTA Anglorum avis est. Fulica paulò minor, forma & colore similis. Rostrum tuberculo quodā rubeo insignitur, crura rubent, nulla syncipitis conspicitur macula. Urinando ad maris usq; fundum, alga, limo, gramine, parvisq; cochleis nutritur: piscibus abstinet. Negant eam diutius posse volare, quam pedis cavo hausta, priusquam volet, aqua, retineatur.

RALLUS Italorum in eo à Fulica differt, quod rostrum habeat nigrum, plus albi in alis & circa oculos coloris, crura subviridia, calvitium nullū, membranas inter digitos non ita dissectas. Mœstris rure non procul Venetiis distante magnis capitur expensis. A famulis, qui venaticorum canum vice cothurnis induti per aquas errant, fustibus exturbantur. Hinc præda Falconum insidiis fiunt.

HISTORIÆ NATVRALIS DE AVIBUS:

LIBER V.

De Avibus Aquaticis, Fissipedibus.

TITULUS I.

De Aquaticis Fißipedibus Carnivoris.

CAPUT I.

De Ciconia.

Descriptio. Iconia Græcis πελαργὸς, & πελαγὸς, quibusdam κίκυψ, & κικκοφα, avis est apud nos notissima, pennis albis & nigris, cruribus albis, rostro Gruino sub rubro & crasso. Tempore Plinij affirmabatur linguam non habere, habere, illāq; sub rubram & brevissimam notum est. Degebant quoq, olim in Italia, nunc nullas esse opinatur Aldrovandus. *Plin. H. N. l. 10. c. 23. Aldro. Ornith. l. 20. c. 1.*

Locus. In Fiderate agro, nec nidum fecisse apud Pliniū legimus; qui pariter eas-

dem amœnum arbusto locũ in Transpadana Italia non permeare, sicuti nec octavum citra lapidem ab eo, refert. Sed & in Britannia ignotas esse audivimus, creditumque vulgo nonnisi in liberis regnis versari. Migratoriam esse avem certum est, sed quonam è loco venirent, aut quo se referrent, in compertum antiquis erat. Ex longinquo venire non dubium, eodem quo Grues modo, illas hyemis, has æstatis advenas. Extractus ex quodam propè Metim in Lotharingia lacu junctarum globus; quæ thermis excalefactæ revixerunt, si Campofulgoso credimus. Sed & ex Lario lacu eductas (simul rostra in ano inserta habebant) & rite eodem restitutas modo, Gaudentius Merula author est. Bellonius in Ægyptum in Æthiopiam avolare scribit. Septembrique & Octobri mense totam Ægypti planiciem occupare, oculatus testis affirmat. (Cum circa Abydum inquit essem, vicisimoquarto die Augusti, ingentem ciconiarum vim conspexi, quæ ad tria vel quatuor millia accedere videbantur. Volabãt illæ à Russia & Tartaria, & Hellespontum agmine decussato transversum trajiciebant. Et cum supra Tenedum insulam essent. Longo per anfractus tractu se convertebant, donec in circulum omnes collegerentur. Inde priusquam longius à faucibus Propõtidis pergerent, in minores aliquot turmas supra viginti se distribuebant, & se invicem versus meridiem sequebantur) Abituræ congregantur in loco certo, comitatæque sic, ut nulla sui generis relinquatur, nisi captiva aut serva, ceu lege, prędicta die recedunt. Nemo vidit agmen discedentiũ, cum discessurum appareat: nec venire, sed venisse. (De incolis ubi moraturæ sunt, intellige) utrumq; nocturnis fit temporibus. Et quamvis ultra citrave provolent, nunquam tamen advenisse usquam nisi noctu existimantur. Pythomes comen vocant in Asia patentibus campis, ubi congregatæ inter se commurmurant: eam quæ novissimo advenit lacerant, atq; ita abeunt. Notatum post Idus Augusti non temerè visas ibi.

Cãpofulg. Memorab. l.1.

Plin. H.N. l.10.c.23.

Vescuntur ranis, anguib. & piscibus, bis in ejus ventriculo dissecto aviculæ ossa reperit Schwenkfeldius. Bufonem non nisi summa fame gustant. Hinc nocere ijs, omnibus quidem locis nefas ducunt, sed in Thessalia vel maximè, ubi serpentium immanis copia est, quos dum escandi gratia insectantur, regionibus Thessalibus plurimum mali detrahunt. Capitale itaque occidisse, eademque legibus pœna quæ in homicidam.

Victus. *Solin. in Polyhist.* *Plin. H.N. l.10.c.22.*

Nidulari in agro Varro innuit. In summis urbium tectis, ipsis etiam fumariis, certum est, nec dubium aridarum aliquando arborum summitates sectari. Primo adventu veteres nidos repetunt, salvos à sordibus repurgant, tempestate læsos instaurant & constabiliunt. In ijs duntaxat Veneri indulgent. *Ova*, triginta non amplius diebus, fœminam quatuor Anserinorum tum magnitudine tum colore similes ponere, eaque quamprimum variatis utrumq; plumis fovere Encomiastes author est. Incubatus spatio mensis tempestate benignâ absolvitur, & tam impensè nidos fovent, ut incubitus assiduitate plumas exuant. Tam flagranti amore fœtus prosequuntur, ut in incendio Delfensi, cum subtrahere non possent, cum iisdem alis contectis interire, quàm deserere maluerint.

Partus. *Solin. c.41*

Vox earum est apud quosdam *glotterare.* Quia sonus ille ex duabus rostri partibus ad instar crotali vel crepitaculi, quod ex duplici ærea lamina, vel duobus ossiculis se invicem collidentibus inter se collisis fit, Crotalistria à P. Syro vocatur.

Vox.

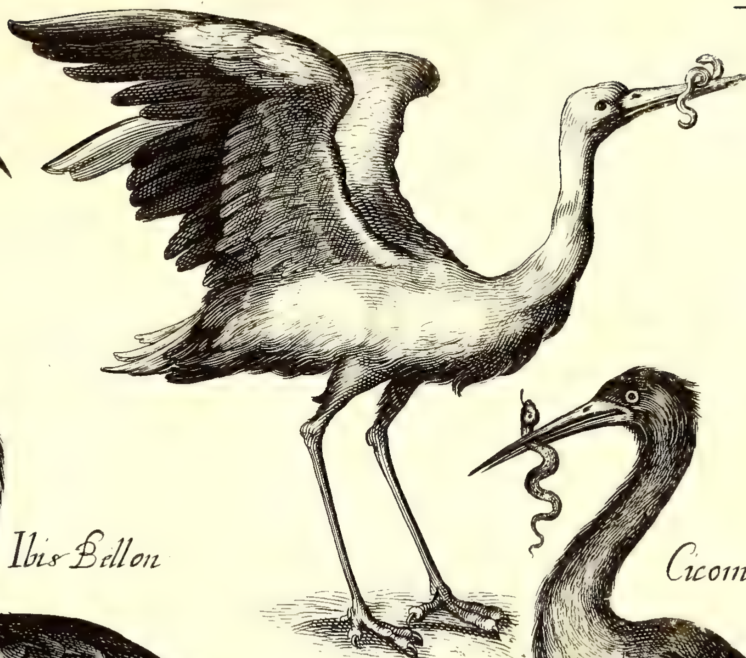
Nunquam Austro flante *volant*, dum feruntur, pedibus cursum moderantur, porrectisq; in caudam quæ brevior illis contigit pedibus, per aëra contendunt. *Dormientes* uni tãtum pedi innituntur, & caput humero alteri imponunt.

Volatus.

Cum Cornicibus, Aquilis, Mergis & Vespertilionibus *inimicitias* gerere proditum à quibusdam. Præsagam esse avem docuere exempla. Pressa obsidione ab Attila Aquileja, urbem cum pullis deseruit. Inde augurium ab oppugnante sumptum est, & urbs in po-

Affectus & Ingenium. *Aeliã. H.A.* *Paul. Diacon.*

Ciconia

Ibis Bellon

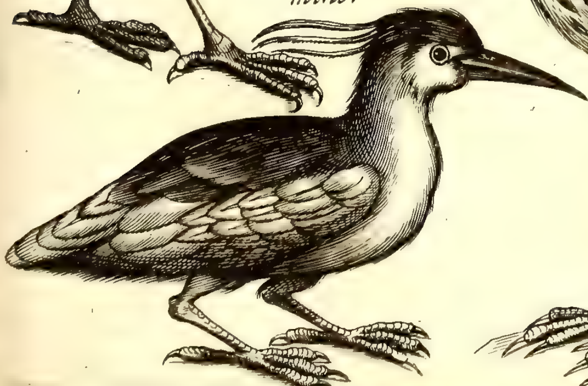

Ciconia nigra

Ardea mi-
nor

Phœnicopteros

Ardea
cinerea
alia

Ardea
Reiger

Ardea cinerea
minor

Arlea cinerea
maior.

in potestatem redacta. Cum tempestas imminet, utroque pede innixa, pennas tristior infundit, rostrum in pectus condit, & vultum eo unde tempestas ingruit, obvertit. Ex earum cum carnivoris in Lycia conflictu de proventu judicatur annuo. Si penes has victoria, pecora feliciter succedunt. Si illæ palmam abstulere, frugum fertilitas præsagitur. Quod vulnera origano sanant, & Platoni folijs vespertiliones à nidis arcent; quod rostro cum alvus non dedit, excremẽta ejiciunt; quòd deniq; lapidem lychniten, serpentum averruncam nido imponunt, ut apud Philostratum legimus; *ingenio* debetur. Lapis in mulieris Tarentinæ sinum conjectus, quod ex Aeliano & Oppiano habemus; & recens Zingiberis radix Vesaliensi hospiti allata, in gratitudinis exempla ibunt. Ciconiam fœminam adulterij, postquam hospes prohibuisset aquam, compertam, à maritis alijs discerptam: Alcinoën in Cranone Thessaliæ fœminam, quæ thorum Domini absentis polluerat, excœcatam, tanquam castitatis testimonia legimus. Ciconiarum legum apud Aristophanem nomen, inde originẽ traxit, quod in senectute parentes & alunt, & humeris gestant.

Aeliã. H. A. l. 6. c. 47. *Philostr. t. in vit Apollon.* *Ael. H. A. l. 8. c. 22.* *Gesner. in Ornithol.* *Aeliã. H. A. l. 8. c. 20.*

Vsus. *Edebantur* ante Plinij ævum; id Sẽpronius Ruffus, quem Horatius tangit, instituisse creditur. Nemo jam attigisse velit, seu quod venenatis vescatur, seu quod flavam duram, & mali succi carnem habeat.

Vsum in Medicina si attendas, Assam si semel anno edatur ab arthritidie prẹservare nugatur Kiranides. Nec capras, nec oves peste infici quidam scribunt, si ex ventriculo aqua intrito singulis cochleare unum infuderis. Fimum ex aqua haustum nonnullorum fide comitialibus prodesse prodidit Dioscorides, refutavit Galenus, cum adipe suillo in Emplastri formam mixtam inveteratam podagram tollere, apud Ætium & Myrepsum invenies.

Dioscorid. Parab. l. 1. Galẽ. simp. l. 10. c. 17.

Aetius l. 11 c. 44. Datur & Ciconia, quæ quod dorsum totum nigrum si eminus spectetur, habeat, NIGRA dicitur. Reperitur in montanis & sylvosis Helvetiæ locis. Forma & magnitudine à Ciconiis propriè dictis non differt, qua parte alæ junguntur corpori, oblonga cavitas retrorsum extensa cernitur. Intestina sunt involuta. In femore dissecto nervi quatuordecim magnitudine differentes, quorum duo latissimi in genu partem cartilagineam se inserebant utrinque. Vescitur scarabeis & locustis. Nidulatur in abietibus. In cibo ferinum & piscosum præ se fert odorem. Infestatur pediculis.

Gesner. in Ornithol.

CAPUT II.

De Ibide & Phœnicoptero.

IBIS in multis cum ciconia convenit, verè πεχαργώδες ὄρνεον. In duplici autem sunt apud Ægyptios differentia. *Candidæ*, quæ ad Pelusium tantum non sunt, cum in tota habeantur Ægypto; & *Nigræ*, quas Pelusium duntaxat alit, tota Ægyptus abhorret. Capite ista est corvi aquatici, rostro mucronato, incurvo, fornicato, rubente, & qua capiti jungitur, pollicis crassitiem superante. Abdito in pennas quẹ sub pectore capite & collo, cordis signaturam exprimit. Simul ac nata est, duas æquè drachmas ponderat, ut Plutarchus prodidit. Majus pro corporis proportione *cor* habere, Gaudentius Merula author est. *Intestinum*. Nonaginta sex cubitorum, ex aliena fide apud Aelianum legimus. Comprimitur id defectione lunæ, donec aucto rursus splendore fulgeat.

Descriptio. *Plin. H. N. l. 10. c. 30.* *Arist. H. A. l. 9. c. 27.* *Merula. l. 3. Memorab. c. 50.* *Aelian. H. A. l. 10. c. 29.*

Aegypto est peculiaris, mortem sibi fame exportata † consciscit. Nullum non Alexandriæ trivium iis plenum est. Dicuntur tamen & circa Licham in extrema Aphrica, ubi lacus quidam dulcis est conspici. Quam se in Alpibus vidisse referente Plinio. M. Egnatius Calvinus prodidit, Nigram fuisse suspicamur.

Locus. *† Aeliã. l. c.*

Vescuntur serpentibus, bruchis, & locustis. Illos volucres ex vastitate Lybiæ vento Aphrico invectas interficiunt atque consumunt. Nec hoc intra Aegypti fines tãtum. Sagacitate

Victus. *Cicero. l. 1. de Nat. Duorum.* *Ælian. l. 10. c. 29.* *Ammian. Marcellin.*

Mela in descript. orbis. Ioseph. l. 2. Antiq. c. 10 Arist. l. 3. de Gener. c. 6. enim excitatæ, venturis in procinctum eunt universæ, & priusquam terminos proprios externum malum vastet, in aëre occursant catervis pestilentibus. Ibi agmen devorant universum. Moses in Æthiopas per loca serpentibus infessa iturus, papyraceis inclusas secum tulit.

Partus. Quantum ad *Generationem*, Ægyptij ore coire & parere nugabantur. Nidificant in palmis metu felium. Ex ovo Basiliscus nasci putatur, translato ex venenatis cibis in illud seminio. Vita ipsis longissima adeò ut Hermopolis sacerdotes immortalem jactaverint. Pennâ, Crocodilus, scribente Aeliano, & Ovo immobilis redditur; sed omne serpentum genus ad ejus cõtactum rigere, Philes tradidit. More lautarum mulierum tardo & molli *gradu* ingreditur; cubile petitura se purgat. Rostri aduncitate per eã partem se prodiit (salsugine autem utitur) qua reddi ciborum onera maximè salubre est.

Plin. H. N. l. 8. c. 27. PHÆNICOPTERUM qui à colore ita dicitur, Lingulacam seu Glottidẽ Aristotelis esse credit Bellonius, si Scaligeri descriptionem sequimur. Rostrum neque rectum planè, sed neque aduncum habet. Scythici arcus potius partem imitatur. Cinereum colorem nobilitant alarum puniceæ pennæ; à quibus & nomen. Earum quoque nonnihil ad caudam, quam hujus generis longi cruris levibus brevissimam habet, ac veluti præcisam. Sub rostri initium ad colli commissuram sinus turgidus est qualis in Ardeola. Crura pedesq; alis habet concolores, sed adeò breves, ut cum in homine Galenus agnoverit longissimos, huic omnium quæ nota sunt nobis animalium, brevissimos attribuere potuerit. Magnitudo ei Ardeę. Flãmant nomen in Provincia. Habet & alterius iconem Aldrovandus, qui ex cinereo phęniceo & albo mistis coloribus spectabatur. Superior mandibula, in medio notabili extuberantia insignis, inferiore longior erat, & in acutissimam aciem desinebat.

Locus. De *loco* nihil ferè certi. Nil avem *Heliod. l. 6.* disertissimè facit Heliodorus; ex Flandria hyeme ad Narbonensis Galliæ provinciam volare scribit Gesnerus; in mediis stagnis marinis degere; piscibus & cochleis vesci, reliquit Rondeletius.

Apitium linguam Phœnicopteri *Vsus.* præcipui esse saporis pronunciasse, Plinius author est. Heliogabalum verò palatinis suis ingentes dapes extis & cerebellis illorum refertas exhibuisse, tradidit Lampridius. *Lamprid. in Heliogab.*

CAP. III.

De Ardeis in genere.

QUam Latini Ardeam seu ab ardendo, quod fimus ejus exurat, seu quasi arduam propter arduos volatus vocant, illam Græci ἐρώδιον, seu quod ἔαρ ἱδροῖ, id est sanguinem in coitu exudet; seu quasi ἐρωτίδιον avem Amori & Veneri propriam, dixere.

Genera ipsarum tria Aristoteles & *Genera.* Plinius faciunt, ***Leucum***, ***Pellum***, & ***Asteriam***; Scaliger album, nigrum & subfulvum, quod Pigrum Vasconia vocat. Aldrovandus innumera observavit. Corpus ipsis leve, exile, macilentum. Collum longum. Rostrum longum, crassiusculum, robustum, intus cavum, in extremo acutum. Digiti pedum terni longi, membranis modicè juncti. Quartus retrò pro calce similiter longus est. *Arist. H. A. l. 9. c. 18. l. 10. c. 60. Scalig. Exercit. 233.*

Degunt numerosæ circa paludes & *Locus.* stagna in Bononiensi, Ferrariensi, Mãtuano, & Ravennate agro; reperiuntur & in Anglia, quòd ibi capitale sit eas occidere. In Gallia Ardearia instituta habentur. Pulli volandi cõpotes ultro citroque commeant, deinde domicilia repetunt. In Insulis novi orbis quæ Ardearum dicuntur, tantam ovorum Hispani invenerunt copiam, ut multos ijs currus onerarẽt. Ab Agricola inter eas aves numerantur, quę calidiora loca quęrunt. Confecta hyeme ad solita revertuntur.

Vescuntur piscibus & ostreis. Illos *Victus.* dum capiunt, solis radios ita excipiũt, ut visa ipsorum umbra refugiant. Hos cum testis devorant, quas à colore interno apertas, revomunt. Anguillas quoq;

quoque integras deglutiunt. Ad pedem tanquam ad illicium concurrere pisces creduntur. Si oleo ex ipsis per descensum destillato inunganturmanus, pisces ita advolabunt, ut sponte capi possint. Piscatores Hirschbergenses illicium ex farina hordei, carnis cãcrorum ex chelis & caudis, placentæ lini expresso oleo parte una, vitellis ovorum tribus, pinguedine Ardeæ & olei laurini ana unc. III. cum petrolei & Camphoræ ana drachmis duabus conficiunt. Mirificè pisces illiciuntur.

Schwenckfeld in Aviar. Siles.

Partus. In *coitu* angi, mares etiam cũ vociferatu sanguinem ex oculis profundere, nec minus ægrè parere gravidas, Aristoteles, sed falsò prodidit. Vidit sæpè coëuntes Albertus, cruribus super dorsum fœminæ flexis, ita ut pedes maris ad caput fœminæ sint, & genua versus excrementi sedem super dorsum. Motu alarum se sustinent & semen infundunt. *Nidificant* in sylvis, locis paludosis, alnis & salicibus consitis ac ferè inaccessis gregatim. Sic & ab aucupibus, & à rapacib. immunes se putant. Cancros ceu fascinationis amuletum nidis suis imponunt, si Aeliano credimus. Carvo adversus infestinantia nidos suos animantia se munire, prodidere nonnulli.

Aeliã. H. A. l. A. c. 35.

Volatus. *Volant* extensis retrò pedibus. Ideò illis Uropygium inutile; collo contracto; tam altè, ut supra nubes transcendant, maximè cum jam futuræ imminent pluviæ.

Arist. l. de incessu Animal.

Affectus *Inimicitias* cum Alauda, ovorum suorum hoste, vulpibus, cochleis & Rapacibus exercent. Sæpè cochleæ è nativis egressæ testis, in magna securitate pascuntur; Ardeæ in vacuas involant. A Falcone depressa, rostro sub alis condito ac sursum elato, irruentem excipit. Sæpè ambæ elisis interaneis humi affliguntur enectę. Accipitrem excrementis suis, quæ pennas ejus & pedes faciunt, & exurunt, repellunt. Fertur Falcones, quod Crescentius prodidit, si sanguinem Ardeæ gustaverint, omne desiderium capiendi Grues amittere; si carnem absq; sanguine, videri non teneri.

Aelian. H. A. l. 5. c. 35.

Crescent. de Agricul. l. 10. c. 15.

De *Præsagiis* hoc sufficiat. Ventum vel pluvias innuere, vel cum caput pectori imponit; vel cum notas paludes deserit, & supra nubes attollitur; vel cum terra relicta multo cum clãgore † adfestinat; vel cum obstrepero clangore à mari ad terram avolat; vel cum in mediis arenis tristis residet.

Præsagiũ *Oppian. in Ixeutic.* *Aratus in Phænom.* *Plin. H. N. l. 18. c. 31.* † *Aelian. H. A. l. 7. c. 7.*

Usus. Mensis in Gallia expetuntur. Sed cum caro illarum pisculentum quiddam redoleat, & fibrosa sit, salubris esse non potest. Quæ de rostri seu in pelle asinina frõti alligati ad somnum conciliandum, seu cum cancri felle in eadem ad vigilantis collum suspensi, ad vigilias inducendas Plinius vel Kiranides prodire, inter fabulosa reputo.

Plin. H. N. l. 30. c. 15.

CAPUT IV.

De Ardeis in specie.

ARTICULUS I.

De Ardea Cinerea.

Ardeæ cinereæ tria sunt genera, *Major*, nempè, *Minor*, & *Congener*.

ARDEA CINEREA MAJOR quæ Aristoteli Pella, seu pulla & fusca, cui superius dicta omnia ferè congruunt, Rostrum habet longum, propè frontem crassum, quod ita tenue pedetentim evadit, ut tandem velut in acum aliquam magnam desinat. Capiti cinereus, cirrhus ex teneriori-bus pennis insidet, qui à syncipite incipiens sursum supra oculos per verticem erigitur. Digitus posticus longiusculus est, & ferè anticis longitudine æqualis.

Nidulantur in excelsis arborib. non procul à fluminibus, tam apud Anglos quàm Gallos. Quia piscibus pullos nutriunt, & multi, cum ori inseruntur, in terram decidunt, idem cum pluvia à multis decidisse putantur. Franciscus I. Rex Gallorum tam cicures reddidit, ut à pastu redeuntes ad Ardearia sese reciperent.

MINOR prout à Bellonio describitur, rostrum habet nigrum, concavum,

vum, Lineam in fronte ab uno oculo ad alterum candidam. In capite & dorso pennas coloratas. Alas cinereas inter pennas verticis nigras exoriũtur candidę, exiles, aspectu jucundissimę. Nidificat in rupibus.

CONGENER, Ardea, rostrum habet pollicis crassitudine, digiti minimi juxta nares latitudine, intus cananiculatum, infernè corneum & roseum. Plumas capitis, colli, dorsi, & superiorum alarum ex cinereo fuscescentes, extremas omnes macula ruffa notatas. Ventrem ferè ex cinereo album. Crura subviridia, & pedes in digitos fissos, quos tamen divaricationis initio breviuscula membra cõjungit. Ad hanc refer, quam Gesnerus describit, cui rostrum est subflavi coloris, marginibus acutis, & parte anteriore leviter dentium loco exasperatis, serratisve. Caput & collum candida. Crista capitis è plumis nigris retrorsum tendit. Dorsum & alas cinereas. Unguem medij digiti ab altera parte denticulatum.

ARTICULUS II.

De Ardea Alba.

Descriptio. *Plin. H. N. l. 10. c. 40. Cic. l. 2 de Nat. Deor.* ARdea alba, Græcis λευκερῳδιὸς, Ciceroni Platelea, Plinio Platea, Alberto Cochlearia dicitur. *Corpus* habet instar cygni candidum. *Rostrum* nigrum pauculis notis ferrugineis superiori parte respersum, substantiæ coriaceæ duræ, cochlear referens. In quibusdam ad carneum colorem proximè accedit. Fœminæ superius maculis rubeis conspergitur. In maris verò rostri medio, linea quædam qualis etiam in circumferentia conspicitur, à fronte ad rostri apicem usq; conspicua est; propè oculos macula cærulea, quæ in fœmina lutea est, visitur. Quædam maculis in collo & dorso pulcherrimis, colore coccineo consperguntur. *Interiora* si spectes in dissecta apud Aldrovandum fœmella, *Lien* erat exiguus, nigricãs, rotundus, dextra parte, propè folliculum bilis non procul à ventriculo. *Intestina* sinuosa, uniformia, novem spithamas longa. *Cor* nullo pericardio vestitum. *Ventriculus* lævis, intus & simplex. *Ingluviei* loco pars ventriculi superiori orificio imminens, ampla capacitas. *Aspera arteria* cygneæ valdè similis, licet contrario modo sita. Nam quemadmodum in Cygno ad sternum ascendens post descendit; ita hæc ad pulmones recta percurrens, suos flexus agit invicem oppositos. *Ossa* tibiæ aperta, medulla rubrâ erant plena. *Reperitur* in Gallia, Anglia, Bohemia, nõ tantum marinis locis, sed & palustrib. In Holandia non longè à Lugduno infinitos earum nidos vidimus.

Victus. *Vescuntur* piscibus, ranis & serpentibus, ut quidam produnt. Nec vel herbas aquaticas virides, & ramenta radicum geniculata arundinum, vel intestina Gallinarum aspernantur. Facilè *coëunt*, in arboribus nidulantur, & pariunt, ad quatuor fœtus alunt, qui à ferini saporis cultoribus commendantur. Gesnerus sibi gustanti Ansери non dissimilem visam ait; & apud Anglos in deliciis habetur. *Arist. H. A. l. 9. c. 18.*

Huc plurimæ aliæ Ardeæ referuntur.

I. GARLETTA Italorum, ut Gesnerus vocat, avis cum Ardea per omnia, colore excepto, congruens. Quam Gesnerus Ferrariæ vidit, *rostrum* habebat longum acutum; in crista capitis dorsum versus pennæ oblongæ ad duos cum dimidio dodrantes, circiter sex nascebantur, quæ aliquando magno vendebantur precio. *Gesner. in Ornithol.* *Pedes* nigricabãt: inferius tamen subitò in medio cruris, niger color desinebat, & viridis è glauculo suberat ad extremos usque ungues. Minimus *pedis* digitus binis articulis constabat; proximus ab eo ternis, medius quaternis, ultimus quinis. Cum hac eandem illam Aldrovandus facit, quę habebat rostrum supra nigrum, infra cæruleum, oblongum; caudam brevem, rariores aliquot in dorso illasque oblongas pennas, quibus pileos & galeas proceres exornant, tres in capite pinnas, breviores & coloris albi, quæ cristam efficiebant. *Aldro. Ornith. l. 20. c. 14.*

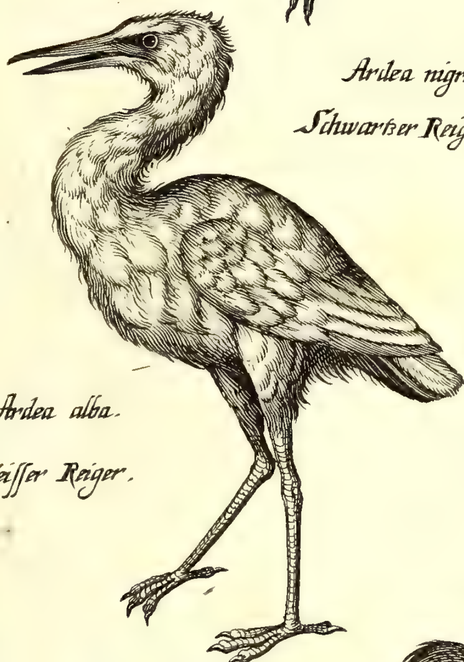
II. EGRETTA Gallorum, quæ & Hæmatopus, Phœnicopus, & Cirris

Vir-

Ardea, Quaiotta.

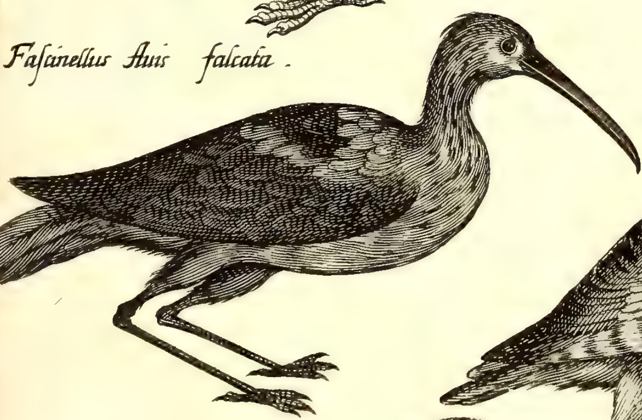

Ardea stellaris
maior.

Ardea stellaris
altera.

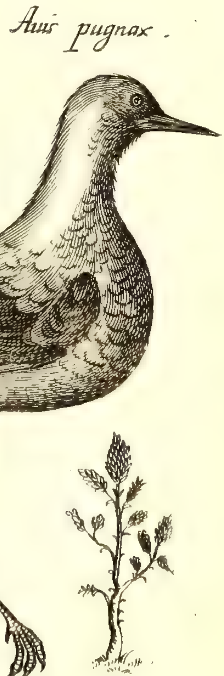

Ardea alba.
Weisser Reiger.

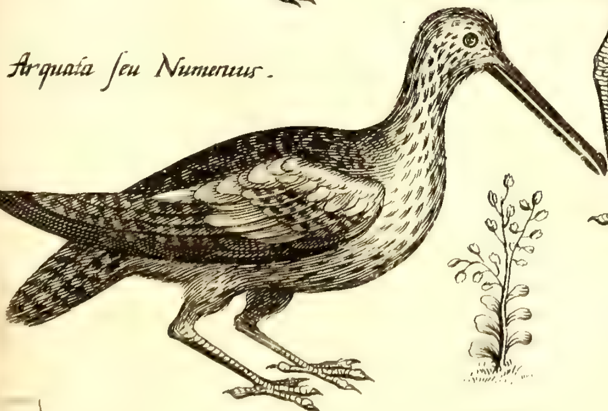

Ardea nigra.
Schwartzer Reiger.

Fascinellus. Sichler.

Fascinellus Auis falcata.

Auis pugnax.

Auis pugnax.

Arquata seu Numenius.

Virgilij, ut Scaligeri pater & filius adstruunt, dicitur. Omnibus ferè Ardeis minor est, tota ferè ex croceo, ad colorem castaneæ vergens, pronè intensius, supinè & super alis remissius. *Collo* brevi; *rostro* robusto, longo, acuto, bicolore; qua caput tangit viridi, vel ex viridi ad cæruleum inclinante; *cruribus* & pedibus, rubri saturati coloris; *cauda* tam exigua, ut ea prorsus carere videatur.

III. SQVAIOTTA Italorum. *Cauda* brevi, *pedibus* viridibus, *rostro* luteo in extremo nigricante. Apex *capitis* triginta plumis constat, quarum mediæ albæ sunt, extremæ nigræ, in tergore pinnæ elegantes coloris rubicundi in suis radicibus albæ.

Congener ipsi est & ista *rostro* maximè arcuato, colore prorsus leucophæo. Avis est aspectu non invenusta. Pronè ad collum & pectus, quod nigris maculis, ut in Ardea deorsum descendentibus conspersum cernitur, albicat. Cętera tota est leucophęi coloris, pronè remissioris, supinè intensioris. *Femora* in ea, contra ac in reliquis pennis vestiuntur.

Ex Ardeis quoq; albis sunt, tum ea, quæ *Garzetta bianca* dicitur, rostro longo gracili, acutissimo, digitis postico omnium minimo, anteriorum medio longissimo, inter oculos & rostrum maculata, tum ea quæ vertice est croceo, pedibus pro proportione corporis longissimis, fuscis, albicantibus annulis circumdatis. Vngue medij digiti cæteris longiore, serrato.

ARTICULUS III.

De Ardea Asteria sive stellari.

Descriptio. ARdeæ stellaris triplex genus est, *Minus*, *Majus* & *cristatum*. MINUS ὀκνὸς Aristoteli, Taurus, Plinio, Botaurus, Butorius & Buttora alijs, dicitur, & quibusdam Ornocrotalus esse putatur. *Collo* est longo & mirè plumoso. *Capite* nigro, corpore reliquo fusco & pallido maculis nigris densissimè asperso. *Pedes* habet longissimos & inter extremos ungues medij digiti pedis unius & calcis ejusdem, spithamæ longitudo intercedit; *ungues* longissimos; & ille qui calcis vicem in avibus gerit longitudine sesquiunciam superat. Medius digitus utriusque pedis qui cæteris longior dentatus & serratus est. *Cauda* illi brevissima; *stomachus*, quo ingluviei loco utitur, capacissimus, canino similis. *Arteria aspera* in eo tota continua est, larynx nulla, nec quod huic analogia quadam respondeat. Damnum hoc compensare voluisse Natura videtur, *canalium duorum* hinc inde in pulmones utrosque abeuntium structura. Ita enim fabricati sunt, ut annuli cartilaginei minimè totum absolvāt circulum, sed exteriori duntaxat parte medium; interiori, ubi alijs avibus hi circuli fissura tantummodo in longum dissecantur, membrana quędam tenuissima, alteram canalis devaricati exactè medietatem absolvens, plana & æquabilis obtenditur; quin & hemicycli latus exterius componentes rari admodum, interjectis subtilissimis membranis sive tunicis, ad faciliorem & majorem distentionem facti sunt, quo nempè largissimus, & hoc facili tumescere meatu conceptus aër, rostro in aquam inserto aliquandiu retentus, tandem per apertum & extractum, qua data porta, maximo impetu erumperet. Prolobo caret, at ejus loco amplissimum œsophagum habet.

Victitat ranis & piscibus, inprimis anguillis. *Victus.*

Nidum ex arundinibus intertextūm cum *ovis* duodecim in lacu quodam se vidisse, ipsamque avem colore ita ad arundinem accedere, ut inter arundines sedens vix deprehendatur, reliquit Gesnerus. At eundem ex surculis in celsarum arborū ramis struere, & ita aut quatuor ova excludere, reliquit Bellonius. *Partus.*

De *Voce* diximus, cui similes illi soni dicuntur, quos βρυμικὰς Aristoteles appellavit. Dicitur in Ægypto mansuescere, & adeò præclarè humanam vocem intelligere, ut si quis eam servum appellaverit, vel pigrū (nugantur *Vox.* *Aristot. in Problem.* *s. x.*

 olim

olim è servo in avem transiisse) indignetur. Non facilè hominem refugit; eo proximo, aut arundinibus se abdit, aut aquæ immergitur.

Volatus. Non citius *evolat*, quàm prius salierit. Vbi pisces frequentes novit, adeò quieta cōsistit, ut planè videatur mortua: & ne colli longitudine se prodat, breve id incurvando facit. Capta stat immobilis, & venatorem apprehensurum incautum vulnerat.

MAJOR ex Pella & Stellari prognata esse creditur. Illam enim capite, pectoris maculis, alarum colore, ipsa denique magnitudine refert. Reliquarum partium colore Stellarem minorem, maculas si excipias, quæ in ea non sunt: imò pedibus adeò eādem exprimit, ut simul positas vix peritissimus etiam auceps discernat. Apicem quoque in vertice habet, ex quo duæ longiusculæ pennę exorientes, totum caput velut galeam, colore nigro exornant. Gesnerus *Elaphin* Oppiani esse conjicit, quæ pennas in dorso varias & maculosas hinnulorum instar habet, & linguam longissimam, quâ in aquam protensâ, sensim ad fauces, pisces ad conspectum adnatantes solet attrahere. Hanc Aldrovandus & CRISTATAM seu Cirrhatam esse opinatur.

Congener est hisce, quam idem *Ardeam Nigram* vocat, colore per *totum*, collo excepto, quod albo torque circumdatur, & *rostro* quod luteum est, nigricante, *collo* longo, longis *cruribus*, digitis pedum longissimis, unguibus acutis, & *cauda* brevi.

CAPVT V.

De quibusdam Avibus ad Ardeas relatis.

AD Ardeas refero Falcinellum sive Falcatam, & Pugnaces, quas Belgæ Kemperkens vocant. FALCINELLVS avis est magnitudine, & tota corporis specie Ardeam referens, eleganti colore, viridi ferè, alicubi puniceo admixto, capite & collo fusco. Superior pars *colli* anterius albicat, maculis nigris intercurrenribus. *Rostrum* ei oblongum tenue & anterius falcatum. *Crura* oblonga, pedes fissi. Nulla magis ad ibidem accedit. PVGNACES quotannis immenso numero, ex Septentrione in Belgium, verno tempore sub Majum advolant, plures mares quam fœminæ. Hinc inter mares tanta contentio, ut sese mutuo occidant, donec cum fœminis numero pares evalerint. Exclusis educatisque fœtibus, una cum his unde venerant, revolant.

Octo ipsorum genera, seu formas potius descripsit, & depingi curavit Aldrovandus.

Prima Perdicis instar toto corpore maculis respergitur. Caput Galeritæ velut apice insigne est. Rostrum exile, in extremo nonnihil recurvum. Lingua longa, acuta, subatra. Caput, cervix, dorsum, alæ, venter, & femora ex luteo ad castaneæ ferè colorem tendunt, & maculis, quę in capite adeò exiguæ sunt, ut exigua punctula potius videantur, resperguntur. *Altera* cristam quoque in vertice gerit. Ventre nigricat, candicat pectore. Mentum macula nigricans ceu barba quædam exornat. In fronte albicat; in occipite, & in reliquis partibus ex albo ad fuscum vergit.

Tertia tota ferè est ruffa, nigris maculis lunam æmulantibus undiq; excepta cervice insperſa, apice caret. Femora & infernum Vropygium colore sunt bætico. Alarum pennæ majores nigræ, in fine, & ad latera ferè croceæ.

Quarta colore ferè cum ista convenit, nisi quod venter sit fuscus, podex albicans, alas subalbicantes maculæ multæ, magnæ, transversales, tortuosæ transcurrunt. Caput nigrum magnæ pennæ velut galeam eleganter exornant, quas proculdubio dimicatura erigit.

Quinta ejusdem ferè est coloris, sed pennas eas, quas erigit dimicatura majores, candidas, & in extremitatibus suis nigras habet.

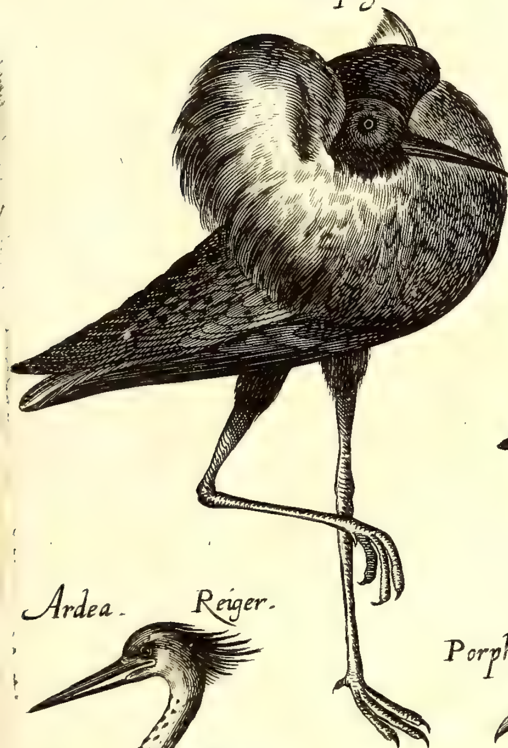
Sextæ pennæ illæ sunt candidæ, color plurimum diversus. Toto enim corpore fusca est exceptis femorib. & cauda, quæ sunt colore bætico. Ante albas

Tab. 52.

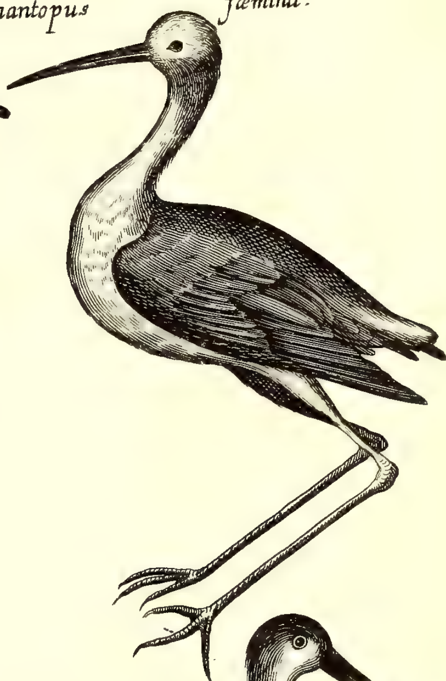

Auis pugnax.

Auis pugnax.

Auis pugnax.

Auis pugnax.

Toranus. meerhün.

Hæmantopus fæmina.

Ardea. Reiger.

Porphijrion.

Hæmantopus mas.

Alcedo Vocalis.

albas illas in collo surrectas, alias habet in vertice quæ minores sunt, & nigræ. Caput ex cinereo flavescit.

Septima pennis omnibus variat, viridibus, albis, rubris, amethysticis, luteis, & quod observatu dignum est, nulla earum alterius colore permiscetur.

Octavam auritam Natura fecit. Rostro est gracili & oblongo, à capite per collum pennæ undiquaque pendent, magnitudine æquales, sed in quibus varios cernere est colores, qui velut varios torques formant, modo ferrugineos, modo rubros, modo albos. Collum habet longum, valdè gracile, tenue, ad latera candicans, cætera lutescens, lineolis longis undiquaque consperfum. Caput ad latera maculam miniaceam magnam habet, in qua oculi siti sunt. Aures asininis non dissimiles, crura duplo quàm præcedentib. breviora. Digitum posticum admodum brevem.

CAP. VI.

De Porphyrione, & Horione.

Dipnos. l. 9. Descriptio. *Porphyrion*, à colore ita dicta, quam Callimachus apud Athenæum à Porphyride diversam facit, quęque in agro Patavino Telamon vocatur, *avis* est secundum Athenæum Galli magnitudine, colore cæruleo, *rostro* ad caput vehementius obstricto, phœniceo, longis *cruribus*, fissis pedibus, in quibus quinque digitos habet, & maximum illum, qui medius est. Oppianus ei *cristam* in capite qualem sagittarij Persæ gestant, tribuit. Isidorus pedem unum latum ad natandum, alterum fissum ad ambulandum addit. Apud Aldrovandum duplex ejus exhibetur Jcon. *Prior* habet rostrū crassum, acutum, purpureum, à fronte ad verticem ferè usque macula ejusdem coloris extenditur. Pars capitis quæ hujusmodi maculæ subjacet, & collum pronum virescunt. Ex remigibus alarum pennis, quædam in extremo albicant, quædam sunt fuscæ. Reliquum totum corpus, cæruleo vegeto colore insignitur. Cauda ferè caret. Digitis tantum quatuor ex purpureo subalbescentibus insistit. *Alter* rostro, cruribus, pedibus, & oculis descripto est similis, nisi quod ungues habet fuscos, & macula in fronte purpurea ornatur; & quod in illius capite & collo viride erat, in hac cæruleum apparet. Cæruleæ pariter sunt alæ. Reliquum caput, cervix, dorsum, pectus, vertex, & femora nigricabant. Laudatissimi sunt in Comagene. Nobiliorem verò Baleares insulæ mittunt. Fert eas & ultima Syria, ut Diodorus prodidit. Athenæus avem Lybicam, Dijs ejus regionis sacram indigitat. Plin. H. N. l. 10. c. 47. Athen. Dipnos. l. 9.

Victus. *Vescitur* piscibus, & in occulto quidem, ne à quo quam videatur. Non prius autem cibum capit, quam se lavaverit; nec prius se vel in pulverem vel in lavationem dat, quam in ambulationem veniens certa spacia confecerit. Sola hæc morsu bibit, ex proprio genere omnem cibum aqua subinde tingens, deinde pede ad rostrum veluti manu afferens. Polemon apud Athenæum de cibo quem apprehendit, paucas buccellas decerpere, scribit, si τιμωρούμενος ita sumendum est. Alvi excrementum, ut & reliquæ aves lōgi augustique colli, humidius, quam cæteræ solent, rejicere, Aristoteles autor est. Athen. Dipnos. l. 9. Plin. H. N. l. 10. c. 46. Arist. H. A. l. 8. c. 6.

Volatus. Ad *volatum* dirigendum loco Uropygij, quod parum latum habet, pedes protendit; & quia spectaculo saltationis adeò delectatur, ut & ipsa ad saltandum membra componat, haud difficulter eo modo capitur, si Oppiano credimus. Oppian. in Ixentic.

Affectus. Incredibilia ferè de ejus castitate Authores. Nunquam in conspectu hominum conjugi misceri, & ne virum quidem uxori concumbentem videri posse, retulit Oppianus. Tantum sensum obtinere stupri, ut si id deprehenderit, vitam seu laqueo seu inedia finiat, apud Ælianum, Athenęum, & Tzetzem legimus. Quędam cum Gallo tantam societatem contraxerat, ut cum iste occideretur, cō victore privata, inedia sibi mortem consciscceret. Aeliā. H. A. l. 5. c. 28. Athen. Dipnos. l. 9. Tzetz. Chil. 9.

Usus. Nunquam cibi gratia apposita esse vide-

videtur. Magnificis ædibus, ut Aelianus habet, pro ludicra est delectatione.

Æliā.H.A. l.17.c.22. Cognata est ipsi HORION, avis amatorio affectu flagrans, magnitudine Herodij, cruribus rubris, oculis cęruleis, sic à Musica instructa, ut naturę munere suavissimè canat.

CAPUT VII.

De Helorio, Limosa Venetor. Barge Gallorum, & Hæmatopode Bellonii.

Athen.l.9. HELORIUS Creci, de quo postea, similis esse traditur. Clearchus eum apud Athenæum cum Trochilo & Carulo inter παρευδέτας, seu aves, quæ cœlo sereno in littore pasci solent, meminit.

LIMOSA Venetorum, quæ ad lacum Verbanū Giraldel, circa Neapolim Leversina, Germanis, **ein Meerhun** dicitur, Arquatæ majori, de qua in sequentibus, per dorsum est similis, maculis varia, tota parte prona, capite & collo præsertim.

BARGE Gallorum, quam Ægocephalum Bellonius facit, minor est Helorio, colore verò non absimilis, rostro breviore, recto. *Liene* omninò caret. *Fel* jecori simul & ventri adhærere conspectum est, quod de Aegocæphalo Aristoteles scripsit. *Victum* in salugino sis paludibus frequenter, rarius in remotis à mari, ubiq; noctu, quæritat. *Vocem* hircorum & caprarum edit. Hominis accessum non fert. Et apud Gallos in delicijs habetur.

Arist. H.A. l.2.c.15.

Bellon. in obs. l.1.c.11 HÆMATOPUS Bellonij, rara est in Gallicis littoribus avis. *Corpore* Ardeolæ, *alis* Lari, *capite*, collo, & cauda extrema nigris. Interiore alarum parte & *ventre* albis. *Gula* magna admodum ampla & robusta. Binos habet *digitos* simul cohærentes; interior verò ab alijs sejunctus est. *Calcar* in pedis calce, ut reliquæ aquaticæ aves, non habet. *Pedes* sunt molles & delicatuli. *Digiti* breves, ungulæ ut in Tardis fornicatæ.

CAP. VIII.

De Alcyone.

HAlcyon & Alcedo παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ κύειν sic dicta, Avis Possideonis nonnullis, Ceycis quibusdam, modernis Græcis φασίδυνις; mas, κήυξ, κηρύλος, & κεῖρις dicitur. Paucissimis, inter mediterraneos inprimis, nota est. Omnium rarissimum est, inquit Aristoteles, vidisse Alcyonem, & ferè circa Vergiliarum occasum, brumamq; apparet, & ubi primum per portum non plus quàm navem circumvolānt, statim abit, & nusquam præterea visitur. Duo hujus Avis genera, *Mutum*, & *Vocale*, ex Aristotele quidam faciūt, sed falsò. χελίδονες enim apud eum sunt intelligendæ. Turnerus & illam inter Alcyones reposuit, quæ Sturno paulò minor, corpus totum nigrum habet, ventrem album, caudam breviusculam, rostrum alcedone paulò brevius; quæque ante volatum, Alcedonis more nutat, in volatu gemit. *Alcatraces* quoque, quæ in Peruvia marinis lupis, carabis, piscibusq; insidiantur; & quia cadaveribus delectātur, adeò sunt lethales, ut ad earum usum necessitate redacti, non secus quàm aconito toxicove victi intereāt, inter earundem referuntur genera.

Formam si attendas, non multò amplior est Passere, *colore* cæruleo & luteo, & subpurpureo mixto insignis. Tale corpus totum & alæ. Tum *colli* partes non seorsum positis coloribus. *Rostrum* subluteum, longum, tenue. Mari adeò delectatur, ut pectus aquis aspergat, cauda in terra sicca imposita: non spernit tamen & aquas dulces. *Forma.* *Arist. H.A. l.9.c.14. apud Scalig.c.21.*

Victitat piscibus, quos ex alto se in mare recta immittens capit. *Victus.*

Quantum ad Generationem senes in coitu extingui creduntur. Aliæ, ut apud Plinium legimus, fœtificant bruma, pariunt ova quinque, qui dies Alcyonides vocantur, placido mari per eos & navigabili, Siculo maximè: (hinc Siculi maris cives Scaliger vocavit) In reliquis partibus est quidem mitius pelagus, Siculum utique tractabile. Faciunt autem septem ante bru- *Partus.* *Plin. H. N. l.10. c.32. Lycophron. in Cassandra. Plin.l.c. Arist. H.A. l.5 c.8.*

brumam diebus, totidemque postea sternitur mare Halcyonum fœturæ, unde nomen hi dies traxere. Nec tamen de tempore omnes assentiuntur. Columella enim in octavum Calẽdas Martij, quibus in Atlantico mari summa notatur tranquillitas eos conjicit. Sed & in numero dierum dissentitur. Quinque statuit Simonides & Aristoteles; septem Samius Demagoras, novem Philochorus, quatuordecim alij. De maris tum temporis tranquillitate, & ventorum quiete mo liore cœlo, apud Theocritum, Ovidium, Plautum, Plutarchum, Ælianum, & alios passim invenies. *Nidi* locum Ambrosius arenam; alij littus, quidam undas ipsas, hinc Statio, domus fluctivaga; Silio Italico nidus natans dicitur, ponunt. Saxo cuidam proximè aquam, ita ut aquæ ἐποχεῖσθαι videatur, agglutinari, credibilius est. Rostro autem suo nec alio nidum fingit Halcedo, imò navis instar fabricat, opus everti mergique fluctibus nescium. Componit devincitque conferens invicem acus pisciculi spinas, ac rectis alijs ceu stamini transversas alias veluti subtegmen implicat; mox consertum recurvat, & in orbem reducit; sic cooptat denique, ut opus navigij specie turbinatum, ac qualo propemodum piscatorio simile evadat. Perfectum littori, quo fluctus extremi pertingũt, applicat. Hic unda molliter feriens, nondum firma satis hiantiaque, procellarum verbere deprehensa, sarcire docet. Solidè verò & jam cohærentia constringit, figitq;, adeò, ut nec saxo, nec ferro dissolvi diffringive facilè queant. Magna comprimis admiratione ostiolum dignum est, sic modificatum figuratumq;, ut hanc unam subeuntem recipiat, cœcum cæteris & abditum, & aliud prorsus nihil admittens, ne undarum quidem quicquam.

Plut. de solert. animal.

Mores. *Plutar. l. c.* Mores ejus exinde metiare, quod maritum adeò diligit, ut non uno aliquo stato tempore, sed per totum annum consuetudine ejus utatur; senem & ad sectandum tardum, gestat & nutrit, nunquam relinquẽs solum. Cum ad tepidum solem pennas in littore expendunt, pluviam denotare dicuntur. Virgilius hoc inter cætera serenitatis signa numerat.

Mizald. Ephem. l. 1.

Virgil. Georg. l. 5.

CAPUT IX.

De Ispida, & Rousserolle Gallorum.

Ispida, quam nonnulli Alcyonem veterum vel simpliciter vel fluviatilem esse putant, Genuæ Martinus piscator, à nonnullis alijs Italis Avis Paradysi, sed & Piscator Regis dicitur. *Rostrum* ei est nigrum, rectum, in summo acutum, tres digitos longum. *Caput* pronum cum cervice viridis coloris transversis lineis ex albo cæruleis distinctum. Virent & *alæ*, sed interior pars plumarum ad purpureum ferè violaceo dilutum colorem tẽdit, asperguntur lucidis aliquot punctis. Per medium dorsum à principio usq; ad finem caudæ, plumæ sunt cærulei coloris diluti, & ad album inclinantis adeò splendidæ, ut oculos etiam visu immorantes offendant. *Pedes* breves, rubicundi, in quibus duo longiores digiti ad mediam usque partem connexi, postea funduntur. *Lingua* perbrevis est latiuscula ac subrubens. *Oesophagus* valdè oblongus. *Ventriculus* in imo corpore juxta anum. *Adeps* ruffa.

Descriptio.

Est & *aliud* Ispidæ *genus*, quod ex India adfertur. Regulum magnitudine vix superans. Rostro oblongo, tenui, nigro, reliquo corpore ad caudam cęruleo viridi & nigro. Cauda pro corporis proportione longiuscula tota ferè nigra. Pedum constitutione cum superiore eadem. Solitaria est, & in agro Bononiensi, Helvetia, & alibi media hyeme circa ripas glacie concretas *reperitur*.

Locus & Partus. In arena vel scopulo aliquo juxta aquam *nidificat*. Nidum forma rotundum, eminente in angulum foramine exiguo, ex floribus arundinum, mollem construere ajunt. Pullos interdum novem in nido uno reperiri.

Usus. Pellis ejus cum pennis asservata peculiari vi adversus *tineas* pollere creditur. Non tangi fulgure domum,

in qua ejus nidus suspensus fuerit, nugantur quidam. Moschi instar cum pullis suis suaviter olere, Tragus prodidit. Suspensam pennas quotannis tanquam in vivo corpore mutare, falsum comperit Aldrovandus.

ROUSSEROLLE seu Roucherole Gallorum, Alcyone vocalis est Bellonio. Rostrum habet serratum Picæ Græcæ seu Collurioni simile. Plumæ capitis longiores cristæ quondam speciem præ se ferunt. *Nidum* si quis inversum aspiciat adarcen primo intuitu referre videtur. Sena ut plurimum *ova* parit, & quinque sexve excludit pullos. *Cantu* adeò valet, ut omnibus canorus à Bellonio præferatur, tamque in eo indefessa, ut dies & noctes absumat; tam seria, ut vacillet, totoque corpore tremat. Inter reliquas voces has inprimis proferre videtur Toro tret, fuis, huy, tret. Aristophanes ejus cantum expressisse creditur.

TITVLVS II.

De Aquaticis fißipedibus Insectivoris.

CAPUT I.

De Arquata, Crece & Totano.

ARquatam ab arcuato rostro sic dictam, Numenium veterum, qui fortè à Neomenia quod rostri figura arcum lunæ recens à novilunio crescentis in cornua repræsentet, ita dicitur, esse Gesnerus credit; Bellonius Elorium Aristotelis conjicit. *Rostrum* habet circiter octo digitos longum, post tres digitos flecti deorsum incipiens, nigrum. *Pennas* coloris fusci varias & maculosas, ex quibus maximè fulgent instar serici villosi, quæ inter alas & dorsum sunt, in medio nigræ, in circuitu per interstitia subrufæ. *Digiti* sunt fissi, sed aliquatenus membrana conjuncti; quæ etiam utrinque juxta digitos descendit, & inferiorem digitorum partem dilatat. *Lingua* pro tanta rostri longitudine brevissima est, & sagittæ effigiem repræsentat. *Fœmina* est aliquanto minor, & maculæ illæ, quibus totum ferè corpus respergitur, in hac magis fuscescunt. Omnium vermium genere *vescitur*, eosque in plantis quibusque quærit. Turmatim *volant*, ova *pariunt* quanta Gallinæ, quaterna, pallida, mense Aprili. Carnem habent siccam, solidam, leporinæ similem. In Gallia in delicijs habentur.

CREX, quæ & κρέκος, quænam sit avis, vix à recentioribus observatum est. Athenæus Helorio similem esse dicit; Aristoteles verò crura alba habere, & posteriorem digitum qui pro calce est minutum asserit. Herodotus ei Ibidis nigræ magnitudinem; Scholiastes Aristophanis rostrum acutum & serratum assignat. Bellonius avem circa Nilum visam, cruribus longis, *rostro* longo & nigro, nigris quoq; tibijs & toto capite: *collo* tergore & pectore candidis, quæ è terra *victum* petit, & in muscas debacchatur; & cum *volat* magnum edit strepitum, Crecem veterum esse opinatur. Pugnat cum Galgulo, & Merula, & Vireone, eorumq; pullis nocet. βραδυπέτης esse Philes annotavit. *Arist. l. 9. c. 1.*

TOTANUS avis est aquatica, capite nigricante, præsertim anterius; posterius enim & magis anteriori parte ruffum est. Vertex cinereus, ut & reliqua pars prona. Alarum ima pars alba, extima nigra est, reliquæ plumæ in ambitu varię (στικταὶ) sunt & albicantes. *Cauda* palmi longitudine transversis lineis albis, nigrisque depicta, ut etiam limosæ. *Pennæ* super caudam ad medium dorsum usque albicant. Pars omnis supina alba est: in collo tamen, & superiore alarum ambitu nigricantes maculæ visuntur. Totius avis longitudo ab extremo (rostro) ad pedis extremum extensæ, dodrantem cum duobus palmis æquat. Rostri longitudo circiter tres digitos, colli totidem. Fidipes est, verum duo majores digiti pedis aliquousq; membrana junguntur ut & limosæ. Pedes duos palmos longi ex pallido rubent, unguiculis muniti nigris. Corpus avis ea fe-

ea fere crassitie est, qua Mergulus noster rostri açuti.

CAPUT II.

De Calidri Bellonij, Nigra, & Himantopode Plinij.

CAlidris Bellonij avicula est columbæ magnitudine, *cruribus* proceris adeo, ut equo insidere videatur, unde Chevalier, id est; equitem nominarunt. Plumis optimè instructa est, ideoque longe minus carnis obtinet, quam appareat. *Rostrum* & crura rubra, longa, manifesto sane argumēto aquaticam esse volucrem. Superior rostri pars nigricat, venter albus est: *caput*, collum, & pennæ sub alis, & uropygio cinereæ: quare Aristoteli Calidrim dici arbitramur, cujus meminit his verbis: Quin etiam *Calidris*, cui cinereus color distinctus variè. Radices plumarum sicut in Bistarda, & la Cane petiere (Tetracem interpretatur) rubent, sic in hac nigræ sunt. In temporibus utrinque maculæ sunt binæ, nigræ, quæ ceu umbram præbent supercilijs, quæ & ipsa alba macula insignia sunt. Priores digitos membrana conjungit, ut in pica marina, (Pie de mer) Digitus posticus admodum exiguus. Alæ, ut in pluvialium corpori junguntur, magnitudine corpori respondent. Tam parva itaque ales proceris cruribus insistens, alacriter, hilariterque incedit, prata, stagnaque & ripas frequentat, & plerumque aquam ingreditur ad femora usq;. Caro nihil ferinum redolet, sed delicatum quid, & aromaticum. In sui generis avibus, in delicijs habetur.

NIGRAM à rubra differre certum est. Nigræ enim ab ipso ortu crura & rostrum atra sunt, excepta superiori rostri parte, quæ subrubra est. Color item huic nigrior: quin amputatis capite, cruribus, atque alis, reliquis corporis partibus Palumbis colorem inter cinereum, & nigrum videbitur referre. Sin sermo sit de Calidribus, quæ jam pennas mutarunt, distinguendusque color ab ijs, quæ prioribus etiamnum vestiuntur, asseremus nos Pluvialem aliquando observasse in autumno nigram, adeo ut post mutationem plumarū eum non agnosceremus: nihilominus tā huic, quam alteri pedes nigri sunt. Fœtus earum mense Aprili prostant, maculis undiq; Ortygometrę instar (d'un Rasle) conspersi, cum alioqui hyeme tantū appareant. Ad hanc reducit Aldrovandus *Gambettam* Italis dictam: Quæ est capite, collo & pectore cinereis & maculis fuscis plurimis, undiquaque respersa. Alarum pennæ rectrices nigricant, corporis cinereæ sunt, in dorso & alis ad ruffum vergentes, venter candidus est. Rostrum nigrum: oculorum iridem ex luteo subviridem niger circulus ambit. Pedes ex luteo rutili, quo colore potissimum à nigra Calidri Bellonij discrepat. HIMANTOPUS à flexitate crurum ita dicta, quam alij Hœmotopoda, à rubedine pedum vocant, à Gesnero ita describitur. *Rostrum* digitos fere quatuor longum est, *caput* parvum, *collum* digitorum quinque, reliquum corpus, quod leve, & gracile est, instar avium palustrium fere, quas Gallinulas aquaticas vocamus, digitorū sex, cauda quatuor, crura quindecim. Color *rostri* nigricat, in capite, & collo prono fuscus: dorso, & alis niger, pauco subviridi admixto, si diligentius intuearis, cauda cinerea. Partes prone omnes, & latera quoque albi coloris sunt. *Crura* sanguinea digitis duntaxat ternis, sicut in Bistarda, Oenade Rondeletij, Morinello Gaii, Struthiocamelo, Pluviali, & Cane Petiere Bellonij, ejusdemque Pica marina: quorum medius lōgiusculus, brevissimus interior: jungitur autem medius cum exteriore brevissima membranula, tanquam palmipedum. Poplitum cavitas insignis est, articulo tam flexili, ut in sceleto etiam tibia ad femur tota reflectatur. Videtur sane non cursu tantum valere, sed etiam volatu hæc avis: quoniam oblongæ ejus alæ sunt, ita ut longissimæ earum pennæ caudam, seu uropygium, duobus, aut amplius digitis excedant. Oppianus

hoc

hoc novum in eis, quod maxilla inferiore fixa, superior solum in ipsis moveatur notavit; sed in descripto, nihil ab aliarum avium natura variat.

CAP. III.

De Gallinulis Aquaticis in genere & in specie, de quibusdam.

GAllinulæ aquaticæ hoc commune habent, quod eis sit *corpus* gracile & adductum. *Caput* parvum, pennæ variæ. *Rostrum* longum, modicè inflexum, nigricans. *Ventrem* & supinam eam capitis partem, quæ inter rostrum & collum est candida. *Crura* oblonga, *digitum*, qui pro calce est admodum brevem; quædam etiam eo carent. *Plumas* ad media tantum crura descendentes. Vermiculis potius quàm piscibus *vescuntur*; quamvis & ex his minimos comedant. Circa initia autumni in Helvetiam adveniunt; hyemis exitu denuò avolant. *Aucupium* earum manè ante solis exortum fit; aut vespere, quo incipiente tam sublimi volatu evehuntur, ut non amplius appareant. Ob carnem suavem & teneram, in delicijs mensarum habentur. *Species* ipsarum sunt *Chloropus*, *Erythropus*, *Ralla Anglorum*, *Rhodopus*, *Phæopus*, *Ochropus*, *Melampus*, *Poliopus*, *Erythra*, *Ochra*, Hypoleucus, *Gallinula serica*, *& Scolopax*.

CHLOROPVS est triplex *Major* quarum altera Fulicam & magnitudine & corporis figura refert, tota rostro longiusculo, sursum parumper elevato; altera Italis, *Porzana* dicta, collo & capite nigricantibus, Dorso cum superiore alarum parte castaneo; inferiore ventre toto albido, femoribus plumis cinereis usque ad genua coopertis. *Tertia* Gesneri, quam Glottidem Aristotelis esse credit, colore est fusco, cruribus viridibus. Vocem instar fistulæ argutam edit. Germanis **Glutt** dicitur. Prælongam exerit linguam unde ei nomen. Hanc initio blandita peregrinatione (cum Coturnicibus) avidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. Reverti inconcitatam piget, & sequi nec unquam plus uno die pergit, in proximo hospitio deserit.

ERYTHROPUS vel est *Major*, vel *Minor*, de utraque nihil singulare occurrit. RALLAM Anglorum aquaticam intellige, cujus rostrum & crura sunt rubra; plumæ undique magis cinereæ, quamque malè volare, sed egregiè pugnacem esse, Bellonius prodidit. *Montana* & sylvestris in Ericeto degere solet. Ortygemetram esse credidit Bellonius; Perdicem rusticam Gesnerus.

RHODOPUS nihil habet singulare. Sed ne de alijs præter descriptionem, quam apud Aldrovãdum & Gesnerum invenies, quicquam. In Ochropode *majore* septem distincti colores apparent, nec digitus posterior pedis visitur. Medio lingua in oblongum mucronem desinit. *Minori* collum est quàm cæteris altius.

ERYTHRA, quam Germani **Mattkerea** vocant, vocem & clamorem edit, quo sonus fullonum lanas ferientium repræsentatur.

OCHRA à totius ferè corporis colore subviridi, sed sordido & obscuro sic dicta est.

De HYPOLEUCO, quam Germani **Fysterlin** appellant, nihil habeo quod dicam.

SERICA ideò dicitur, quòd color ater in ea holoserici instar splendeat.

CAPUT IV.

De Scolopace seu Perdice rustica, Rusticula sylvatica, & Scolopace seu Gallinagine minori.

SCOLOPAX avis, à rostri figura, quod instar pali longum & rectum habet ita dicta (palum Græcè σκόλοπα dicunt) Volaterrano Aristotelis Alectoris, sed falsò; vulgò Græcorum ξυλόρνις, Herodiano Sylvestris Perdix, Martiali Perdix rustica, nonnullis Rusticula major, Alberto quod suavis & pin-

pinguis fit Ficedula, plærisque populis Beccaſſa, Germanis Schnephun & Rietschnepf/ dicitur. Similes ipſi quasdam in Friſia aves facit Geſnerus. Ea, quæ Vulp nominatur vul o, roſtro & pennis colore illi confertur, ſed magnitudine vincit. Item Grutte dicta roſtro. Magnitudine eſt Gallinæ, colore Attagenis, ut Ariſtoteles prodidit. *Roſtri*, quod longum, anterius aſperiuſculum, pars ſuperior ultra inferiorem extenditur. *Linguam* habet gracilem, oblongam, nervoſam. *Crura* ferè roſei coloris. *Felle* carere vulgo creditur, quod apud Bellonium legimus.

Ariſt. H.A. l.9.c.26.

Locus. Nullibi non *invenitur*, in Gallia, Suecia, Helvetia. Non ubique tamen iisdem in locis, nec ſemper Æſtate in altis Pyrenæi, Helvetiæ, Sabaudiæ & Arverniæ montiũ jugis degit. Hyeme cibi gratia ad campos & ſylvas cæduas deſcendit. Circa Brixiam principio Autumni, in Helvetia menſe Octobri capitur. A Germania inferiore æſtate recedit, in fine Autumni redit. Aquas inprimis tepidas, loca pulverulenta & humida, ſepes, & hortos amat. *Cibus* ipſi vermes. Spiritu in cava immiſſo, unde ſonus etiam procul audiatur, eos extrahere, proditum à nonnullis. Viſi, qui ex farina fagotritici cum aridis ficubus paſcebantur. *Volatus* debilitatem curſus velocitate natura cõpenſant. Cum proximam ſibi aucupes exiſtimant, longè receſſiſſe inveniunt. *Oculis* eſt obtuſioribus, quamvis grandes habeat; *odoratu* potius cibum quærere creditur. Homine delectari ab Ariſtotele relictum.

Ariſt. H.A. l.9.c.26.

Habetur inter ciborum delicias, ſed poſtponitur Perdici. Aliqui deplumatum exenteratumq; in furno torrent & cremant, remedio calculoſis futurum.

Geſner. in Ornithol.

RUSTICULA SYLVATICA, Ruſticula paluſtri majore, major eſt. Gallinam enim ferè æquat. Colore ſaturiore, roſtro minus longo, ventre albicante, cruribus cinereis. Tendiculis ſeu laqueis capitur.

SCOLOPAX ſeu Gallinago minor, & Scolopax minor, Molliceps Ariſtotelis quibusdam, dorſum habet ejusdem ferè cum Alauda coloris. *Roſtrum* canaliculatum, maculoſum, in extremo nigrum, quatuor digitos æquat longitudine. Alæ extenſæ maculam albam in extremitatibus oſtẽdunt. Quæ ab Aldrovando exhibetur, *roſtrum* habebat palmi longitudine canaliculatum, latiuſculum, nigrum, tuberculis quibusdam aſperum, in extremo acutum, cujus ſuperior pars inferiorem aliquantulum longitudine excedebat. *Lingua* longitudine roſtro ferè par erat caniculata, in extremo cuſpide acus inſtar acuminata.

Frequentem in locis mediterraneis Gallia videt, nec Batavi eâdem carent. In Germaniam circa æquinoctium vernum venit, ſi Longolio credimus. Nec à marginibus ſtagnorum & lacuum *recedere* idem affirmat. *Migratoriam* inde colligas. In diſlectę ventriculo initio Decembris, ſcarabæos, & vermes albicantes, tenues, oblongos, quales farinarios appellãt, invenit Geſnerus. Neq; in caveis, neque in aviario vivere dignatur. *Vocem* auditam (hæc talis eſt, ut ſi quis cultrum per ſerram ducat) pluviæ prognoſticon quidam faciunt.

CAPUT V.

De Gallinula terreſtri, & alia Chloropode.

HUc & *Gallinulam terreſtrẽ* & aliam *Chloropodem* Fulicæ ſimilem Bellonij refero. *Illa* circa Verbanum lacum Polle, à Germanis aucupibus Hoggeschar/ quòd turmatim juxta ſepes decurrant, dicitur. Geſnerus Rallum terrenum, ſeu Trochilum terreſtrem dicit. *Corpore* eſt brevi, craſſo. *Digitis* pro ſua magnitudine longiſſimis. Poſtremus ad anteriores circiter dimidiam longitudinem obtinet. *Vocem* ejus dicunt aſperam ger, ger, ger ſerpentum inſtar. Capta ſciuri vocem, ſi fides referentibus imitatur. Angli ceu lautiſſimam inter ſegetes capiunt.

De GALLINULA CHLOROPODE alia, ita Bellonius. Neceſſariò

 planè

planè Gallinulam aquaticam (la Poulette d' eau) à Fulica, & Fulica majori (de la Porle, & Macroule) separavimus: quoniam aquæ non innatat, nec palmipes est. Pullettæ autem aquaticæ, sive Gallinulæ nomen à similitudine cum jam dicta impositum est, etsi multo minor sit, major tamen Ralla, adeo ut de utraque hac particeps esse videatur. Aucupes, quibus ostendimus, cum Fulicæ similem esse cernerent, magnitudine tantum differre ajebant, hancque ad perfectam necdum ætatem pervenisse. Unde nos diligentius peculiares aliquas notas discriminantes investigavimus. In quibus ea præcipuè fere est, quòd hæc Gallinula pedibus sit viridibus, & non absimilibus Botauri, neque etiam ita planis, nec denique lata membrana conjunctis, ut in Fulica. Cauda etiam Gallinulæ longior est. Macula frontis item minor. Colore Rallo similis quidem, sed ad Fulicæ colorem tendit: quare ex primo aspectu Rallum esse putabam, sed cum diligentius inspicerem, animadverti, palpebras oculorum candidas esse, quod Rallo non convenit, sed neque Fulicæ. *Caudæ* binæ pennæ albę sunt, utrinq; nempè una. Sub pectore nonnihil ad cyaneum, sive cæruleum vergit. *Dorsum* colore est castaneæ intenso. Alię item aliis nigriores sunt, & alarum plicas albas habent, & aliam insuper albam lineam in minori ala, quam primæ plumæ ejus per calami longitudinem constituunt. Idem cibus reperitur in ejus ventriculo, qui in Rallo, & Fulica. *Os sterni* & ischion, sive os coxendicis ab aliis avibus habet diversa, etiam à Fulica. Caro Gallinulæ coctu facilis, ac tenera est, ossa fractu facilia, inglues ampla, jecur quoque fragile, cæterum intestina, & reliquę partes internæ, ut in Fulica. Assa ejusdem cum Fulica saporis est. Nidificat, & pullos alit, & educat, ut Rallus.

Huc pertinet illa quam CORRIRAM vocant, avis rostro pro corporis proportione crasso, pectore, & alis supernis albicantibus, cætera nigra.

Nec PORZANA MINOR, quæ Mediolani Girardina à Gallinularum aquaticarum censu eximenda est. Rostrum habet breve, qua caput tangit flavum, & in extremitate nigrum, pedes atros, ventrem album, pectus, dorsum, alas, colore fumido, albis maculis consperso, alarum pennas majores nigras, &c.

CAPUT VI.

De Trynga.

DE Trynga, Juncone, & Cinclo hoc duntaxat Aristoteles prodidit, quòd caudam motitent, lacus & flumina petant. *Trynga* Turdo æquiparetur, Cinclus & Junco minores sint. Hinc factum, ut diversæ Aves pro iis ab Authoribus obtrudantur, haud paucæ tanquam congeneres referantur ad easdem. Turnerus eam totam pullam, ea parte, quæ podicem tegit, quæque candida est, exceptâ, facit. Breves volatus facere, in stagnis quæ nobilium ædes obducunt; & in piscinis apud Anglos plærunque degere, si quando periclitatur, ad arundineta densiora confugere, adiicit. Germani quidam Tryngam nigram totam, fidipedem, candido vertice ad rostrum usque demisso, pedibus altis, & nigris, caudam continuè motitantem, & loca aquosa incolentem ponunt, ad eandem Gesnerus avem quæ Claronæ Wasser-Trostla/ id est, Turdus aquaticus nominatur, rostro brevi, cruribus altis, fidipedem, refert. Aldrovandus aliquot ad Tryngam reducit, quas alij ad Cinclum retulere.

Prima ei ex illis quas *Giarolos* & *Giaroncellos* in Italia vocant, Turdo magnitudine par. Rostro duos digitos longo, nigro, in extremo nonnihil recurvo. Lingua acuta paris ferè longitudinis. Capite superno, collo, dorso, & alis fuscis ad colorem castaneæ nonnihil vergentibus, oculorum ambitu, mento, pectore, ventre, & Vropygio albicantibus. Digitis tribus anterioribus ad medium ferè palmum exporrectis, posteriore brevissimo. Inter anticorum extimum & medium membranula est divaricationis initio, quæ inter alios desideratur. *Genera.*

Alte-

Altera Pinarolo dicta, huic ferè per omnia similis, nisi quod rostrum habeat nigrius, aliquando brevius, cujus superna pars infernam longitudine nonnihil excedit.

Tertiam Bellonius ad Gallinaginem minorem refert, Gesnerus Samethünle esse putat, uterque Cinclum Aristotelis esse opinatur. Corpulentia est ferè eadem cum Scolopace minore simpliciter dicto: plumarum tamen colore differũt, & rostro, quòd utrinque quidem tenue, longum & acutum est; præcedentis tamen in extremo maculatum est, & crassiusculum. Maculis albis in capite & universo collo maculatur. Pectus verò, totusque venter, femora & plumæ sub cauda nivem candore æquant. Ripas potissimum & *loca*, quæ bono aliquo odore recreant, & moschum redolent, frequentat.

Quartum inter cinclos reposuit Turnerus. Alauda est major, colore in tergo nigro, ventre albo, tibiis longis. Vere circa fluminum ripas *clamosa* est Breves & crebros facit volatus. Anglis Hirundo Aquatica dicitur.

Quinta ex Motacillis credita, Pilwendegen / & Pilwegichen Germanis in Misnia vocatur. Palmipes quidem non est, sed rostrum longum, molle, cinereum: crura alta habet. Duo ipsius sunt genera, *Majus* & *Minus*. Hoc magnitudine Merulæ, tergo cinereo, ventre albo.

Locus. Flumina colit, & in ripis vagatur. In arenis nidificat & incubat, interdum inter saxa ova ponit. Supra octo pullos uno tempore non excludit.

Victus. Muscis, vermibus, & pisciculis vescitur. Domi, pane & malorum vesci-

Ingressus tur putaminibus. Singulari in muscis capiendis arte pollet. Lento enim suspensoque gradu accedens, rostro elevato primum designat, tum captam prædam deglutit. Mansuefacta conclavia ab araneis purgat.

Vox. *Vocem* noctu lacrymantis instar edit.

Quarta congenerem Merulam aquaticam Gesnerus facit, quam Germani Bachamsel / Lucarni & circa Verbanum lacum Folot vel Folum d'acqua nominant: nec non cornicem aquaticam, Sturno paulò minorem, quam in Alcyone describit.

CAPUT VII.

De Iuncone & Cinclo.

JUnco χοινίκος & χοίνικλος, quod in juncis libenter degat, quæ Græci σχοῖνος nominant, ita dicitur. Aristoteles Tryngâ minorem, Alaudę amicam facit. Addit, fluvios & lacus petere, ac caudam motitare, Bellonius pro ea quandam ostendit, quæ Gallis Alouette de mer, seu Alauda marina dicitur. Est quidem hæc ejusdem cum Alauda magnitudinis, *rostro* oblongiusculo; *cruribus* nigris gracilibus & oblongiusculis, *linguâ* nigra universum rostrum longitudine æquante; linea alba sub alis insignitur, & dum volat ejusdem ferè est cum Galerita coloris: sed quia maritima est, nescio an pro Juncone sumi vel possit, vel debeat. Aldrovandus aviculam, quæ Passere d' acqua vocatur pro Juncone ponit. Passeris est magnitudine, rostro nigro candiculato, satis duro & in extremo adunco. Lingua candiculatâ, & qua desinit bifida & duriuscula. Cauda tres digitos longa denis pennis constante. *Mas* à fœmina hoc solum differt, quòd in hac colores sint magis obsoleti; in illo magis vegeti.

Congenerem facit eam, cui eadem species, rostri pedumque conformatio, & colore tantum variat. Collum pronum, & pectus albicant, sed venter totus ex cinereo ad fuscum vergit. Cætera fusca est. Turnerus dum Parum sylvestrem pro Juncone obtrudit, vehementer fallitur.

CINCLUS Græcis κίγκλος, Suidæ nisi loca sint corrupta, κιγκλὸς & κιγκίλος, βουκολίνη Hesychio & Varino, quod armenta sequatur, tertia est ex illis avibus, quæ caudam motitant, & circa stagna & flumina versantur. Caudam motitare præter Aristotelem, Aristophanes in Tympanistis prodidit. Volaterranus palmipedem esse scripsit, sed falsò. Suidas gracilem & nullo fermè corpore scribit. Gesnerus cum

roſtro recto nigro & longiuſculo, ventre albo, pectore cinereo, cauda brevi ita ut eadem alarum longitudo ſit, alis, dorſoque fuſcis, cruribus ex ruffo ferè luteis facit. Bellonius ſecundam Gallinaginis minoris ſpeciem Cinclum Ariſtotelis eſſe putat. Idem Gallinaginum minimum genus, Cinclum minorem appellat. *Tertia* inquit Gallinaginis minoris ſpecies primo generi magis quàm ſecundo ſimilis eſt. Roſtrum enim ſicut Scolopax major, craſſiuſculum habet, & in extremo maculatum. Dorſum Sturno ſimile. Aliquibus Deux pour un appellatur. Duæ enim hujus generis, precio unius majoris væneunt. Aldrovandus de ea quam exhibet, an apud mare etiam degat dubitat. Magnitudine *inquit* Motacillam aliquanto ſuperat. Color totius ferè corporis inter fuſcum & cinereum ambigit, ſed alarum pennæ] majores ſubnigricant. Venter & femora albicant. Roſtrum nigrum tenue, & longiuſculũ. Crura nigra, brevia & exilia.

Aldro. Ornith. l.20. c.56.

Congeneres ipſi duas alias facit, quarum quoque Icones exhibet. *Prior* ſub Cincli minoris nomine deſcribitur. *Altera* iiſdem quidem eſt coloribus, ſed caudam albam & lineis nigris transverſim ſecantibus ornatam habet. Roſtrum quoque quâ capiti jungitur craſſiuſculum, & ſenſim deinde magis magiſque attenuatum. Quia poſteriore ſui parte debilis eſt, ſuaptè & per ſe *nidum* non conſtruit, ſed in alienis parit. Apud homines vivere non dedignatur. Captam maximè miteſcere tradit Philoſophus. Videtur in Cotyis Thracum Regis convivio apud Athenæum appoſita, κίγκλος quidem ibi extat, ſeu κίγκλος legendum eſſe cenſetur.

CAP. VIII.

De Vannello & Cercione Ave Indica.

VANNELLUS ſeu quòd alis inſtar vanni aut ventilabri commotis ſtrepitum excitet, ſeu aliã ob cauſam ita dictus, Fulica quibuſdam, Stymphalis veterum aliis, ſed falsò; quibuſdam à voce, Αἴξ, ſive Capella, Bellonio Parrus, Parus, vel Parcus de quo apud Plinium, dicitur. Alcyoni congenerem. Gelenius facit, Pluviali Geſnerus. Candidos reperiri audivit idem, niſi Lari fuerint. Sine criſta, iique aliquando colore fuſco, & maculis variis obſervati alibi. An Tremulus avis in provincia Salernitana dicta, quæ minor eſt Gallinâ, coloris fuſci, altè clamans, & velociſſimè volans, quæque propè mare teſte Villanovano verſatur, & cum ſuper terra incedit, cauda tremit, unde ipſi nomen, ſit ejusdem generis, diſquirendũ cum Geſnero relinquo. Exactiſſimè à Bellonio *deſcribitur*. Magnitudine inquit Plaridem vix excedit. Denſis admodum *plumis* contegitur, quæ in radicibus ſuis quæ corpus attigunt, omninò nigricant. Color enim alius eſt in parte exteriori. Avis inverſa, ſupinaque collocata, & alis ejus extẽſis magna plumarum pars in ventre, & in femoribus nivei ſunt candoris. *Alæ* in ſuperiori quoque parte niveæ, in inferiori nigricant. &c. *Hepar* habet magnum, in duas partes utrinq; diviſum. *Fel* in ea reperire Bellonius non potuit. *Inteſtinum* appendices habet.

Bellon. de Avib. l.4. c.17.
Plin. H. N. l.11. c.37.

Circa lacus & amnes verſatur: aquas tamen non ingreditur, ſed in planis & erica conſitis, ut plurimum degit.

Victus. Vermibus, muſcis, cicadis, bruchis, ſcarabæis & alijs *veſcitur*. Albos lapillos deglutire, certum eſt. Æſtate ſola *volat*, hyeme gregatim, & tam frequẽti numero, ut prata etiamſi ampliſſima vix totum agmen capiant. Alis eſt obtuſioribus, & inter volandum magnum ſtrepitum edit.

Vox. *Vocem* videntur Germani & Galli per nomen ipſi inditum expreſſiſſe. Illi Kiwitz hi Dixhuict vocant.

Partus. Dum *pullos* fovet, ad hominẽ à quo nidum inquiri ſuſpicatur proximè accedit, & velut deditionem ſimulat, donec à nido abduxerit, ſæpè multæ unum hominem ita perſequuntur, ut eo facilius à nidis abducant.

Vſus. Habetur in ciborum in Gallia delicijs, & eodem quo lepus precio venditur.

ditur. Adeò pinguescit, ut saginata videatur. Gesnerus boni saporis & probi, sed levis & tenuis alimenti esse comperit.

De CERCIONE quam Capellæ seu Vannello præmittere debuit, caudam enim motitat ita Ælianus. In India avis ad Sturni magnitudinem accedens, varijs colorib. picta nascitur, quæ & humanam vocem effingit, & Psittacis vocalior, & majore est docilitate ac ingenio: non tamen humanum victum æquo animo sustinet, sed libertatis desiderio famem potius quàm servitutem deliciis ciborum refertam amplectitur. Urbes, quas Alexander in India excitavit, & Macedonibus incolendas dedit, ut Bucephala cum adjacente agro, & Cyropolis, aliæque ideo Cercionem appellant, quod similiter caudam, atq; Cinclus movet.

CAPUT IX.

De Pluviali & Charadrio.

PLUVIALIS, Rhintace fortè Plutarchi, quia nihil in ejus intestinis excrementi reperitur, in agro Bononiensi Pivier, Gallis Pluvier, Germanis Pulver & Pulroff audit. Quomodo antiquis vocetur, ignorare se fatetur Bellonius.

Genera. Duo ejus *genera*, *flavescens* unum, *cinereum* alterum, quod Itali montanum vocant. *Pulli* Guillemot privatim vocantur. *Illud* Palumbi est magnitudine. Rostro brevi, rotundo, nigro, acuto, & in extremo nonnihil adunco, *lingua* triquetra, totam inferioris rostri canalem implente, prona parte ferè cornea retusa. Pennæ supernè fusco albo luteoque colore ita distinguuntur, ut ferratæ appareant; cauda quoque lineis fuscis luteis intersecatur. Postico digito caret. Inter anticos tres membranula interjicitur, major inter medium & extremum, minor inter eundem & internū. Bellonius plumas ejus lutescere scribit, seu maculis luteis respergi.

Locus. Frequens est in Gallia, in Helvetia rarissima. Bononiæ non rarò in foro venditur.

Rore *victitare* prodidere quidam, quod in ventribus earum nihil inveniatur. Nihil falsius. Ex humidis campis vermes eruit. Scarabæos in dissecta. Invenit Bellonius. Lumbricos edere asserit idem, quia solum *intestinum jejunum* habet. Ideò in eo nihil invenitur. *Migratoria* est. Aestate nulla in Gallia cernitur, vere paucę. Non minore numero, quam quinquagenario volant. *Volatura* ventum sequuntur, raro adverso tendunt, ut Bellonius prodidit. *Victus.*

Vox ipsis huit, huit sibilo qui porrectis labijs edi solet similis. Noctu solæ degunt; summo mane diversis in locis sparsæ conspiciuntur, quartamque aut dimidiam milliarij partem occupant. Imminente die, ut simul conveniant, sibilum, sese mutuo vocantes emittunt. Vni in toto grege tanquam Regi obeditur. Huic vox maximè sonora. Ad auditum undiq; confluitur. Aucupes *Appellatorem* vocant. Inter Cupedias in Gallia ponuntur. Ita ut in hominem delicati cibi nimium appetentem, ne Pluviali quidem opposita contentum fore, alicubi tanquam proverbio dicatur. Apparanda non exenteratur. *Vox.*

Pluvialem Cineream Aristotelis Pardalum esse credit Aldrovandus, tum quod tota ferè sit cinerea, quod de Pardalo prodidit Aristoteles; tū quod maculata, unde Pardalo nomen. Pluviali simpliciter dicta est aliquāto major. Rostro paulò crassiori & longiori, postico digito admodum exiguo. Tota ferè cinerei est coloris, & multis undique respergitur maculis, quæ inter cinereum, & castaneæ colorem ambigunt. Alæ caudam quæ brevis est, excedunt. Magna ex parte gregatim *volat*, nec singularem videris, quod apud Aristotelem legimus. *Vocem* frequentem nec gravem emittit. *Aldro. Ornith. l. 20. c. 65.*

Huc refer illam, quæ *Pluvialis Major* Aldrovando. Rostro est procero, supina parte per pectus, ventremque candicat. Majores alarum pennæ nigricāt, pedes sunt longi, & ad cęruleū vergunt. Digito posteriore ferè caret.

CHARADRIUS Gazæ Hiaticula, quòd circa fluminum alveum & rivorum hiatus versetur, qualis Aristoteli avis sit, ignoratur. Nam colore & voce pravum esse, noctu apparere, interdiu aufugere, quod de suo Philosophus reliquit, multis avibus competit. Et cum Aristoteles Icterū Chloreum seu Galgulum vocet, haud verisimile videtur, eam avem Charadrium esse, quam in Perside & rarò quidem reperiri; atrijs regum requiri, quod multi ei propter auxilium quod ictericis præstare creditur, Albertus ex Heliodoro, Aeliano & alijs asserit. Aldrovandus pro Charadrio aviculam exhibet corpore toto ex cinereo fuscā, Rostro brevi, si cum aquaticis, longo, si cum alijs conferas. Capite toto nigra vitta cinctam, cruribus oblongis & gracilibus, colore ad rutilum accedente, fronte & collo candicantibus, pedore nigrescente. Quia interdiu latet, noctu progreditur, dedit proverbio locum. χαράδριον μιμούμενος, qui rem utilem occultat, dicitur. Ictericos solo aspectu sanare multi produt. Philes Rubetam spectantem ictericiâ affici, rursus Charadrion, liberari nugatur.

Arist. H.A. l.9.c.11.

Helidor. l. 3. Histor. Aethiop.

TITVLVS III.

De Avibus Fissipedibus Herbivoris.

CAPVT VNICVM

De Grue.

Martialis.

AVis quam Gruem Latini à gruendo, Poëtæ Palamedis avem, quòd is Trojano bello, quatuor literas φ ξ χ & θ, ordinem aciei, & tesseras à Gruibus didicisse dicatur, vocant, Græcis communiter γερανός, quod colore cinereo & quasi cano tanquam γέρων appareat; Tyrrhenis Tiris, & συριστής, Polyrrhęnis σέρτης appellatur. *Genera* ipsarum apud Tartaros plura Venetus observavit. Sunt quædam alis *nigris*: aliæ *candidæ*, pennas oculis aurei coloris plenas habentes. Nonnullæ parvæ, pennis longis rubro nigroque colore perunctis instructæ; quædam denique magnæ, grisei cinerei coloris, oculos rubros & nigros habentes. In Cuba duplo nostris sunt grandiores. In alia Americæ parte rubras colore coccineo Columbus observavit.

Venet. Rerum Orient. l.1. c.64.

De *descriptione* non est quod simus solliciti. *Collum* ipsi duos dodrantes longum, quod Philoxenus seu os Eurixidis F. seu Cytherius, gulæ circa pisces mancipium, sibi optabat. Anterior ejus pars ad latera nigricat, prona albet. Vertex cum macula rubente niger. Omnia reliqua cinerea præter majores alarum pennas. In alis retrò versus caudam pulvæ & crispæ sunt, quas auro & argento ornatas juvenes pilis affigere solent. *Arteria* aspera penitus in carnem ad os sternon inseritur. Ideò non mirum ex tam longinquo audiri.

Descriptio.

Athen. Dipnos. l.1.

Nulla non in orbis parte visuntur, universum enim ferè, caloris amicæ, peragunt. Circa Hebrum, Strymonem & Cnistrum magna ipsarum copia. Ex Thracia, ubi æstate vivunt, hyeme ingruente trajiciunt in Lybiā: ibi in Ægypto & in Æthiopia hyemem transigere Ælianus prodidit. De Tartaria superius diximus; quę verò de Pygmæis Plinius habet, fabulosa sunt. *Cibus* ipsis fruges, & herbæ.

Locus.

Aelian. H.A. l.3.c.13.

Plin. H.N. l.4.c.11.

Illud & Suidas innuit, cum dicit, γέρανοι γεώργου κατένεμον τὸ χωρίον ἐσπαρμένον, νεωστὶ πυρίνῳ σίτῳ Grues agricolæ depascebantur agrum noviter tritico satum; & Mantuanus cum scribit.

Victus.

Mantuan. l.1. de colum. temp.

Strymoniæ de more Gruis, quæ semina campi
Iacta legens æquæ tepido sub sydere libra.

Hoc apud Claudianum legitur.

E Nilo Pygmæa Grues post bella remenso
Ore legunt rubri germina caramaris.

Putantur tamen & serpentibus interdum vesci.

Moventur *in Venerem* cum obvio vento ad occidentem fugiunt. Fœmina stante ut Passeres, non sedente ut Gallinæ, coëunt. *Ova* bina, inter quæ lapidem fortuito etiam inventum deponere solitas, Albertus Coloniæ per annos

Partus.

Aelian. H.A. l.5.c.2.

annos

annos aliquot obfervavit, nec plura pariunt. Quomodo *excludant*, à nemine quantum fciam hactenus proditum eft.

Vox. *Vocem* ipfarum Græci per κλαγγάζειν vel κλάζειν; Latini per clangere & clamare exprimunt, quod intenfo & magno cum impetu prolata vociferentur. Ariftophanes γέρανον κρώζουσιν nuncupat. Q. Calaber πανυφθόγγους, id eft longum & protenfum fonum edentes dicit.

Virgil. Æneid. l. 10. *Lucret. l.* 4 *Ariftoph. in Avib.*

Aetas. *Aetatem* earum diverfi diverfimodè definiunt. Honorius anno octavo fenefcere tradit. Leonicus Tomæus quadraginta continuis annis unam domi aluit. Ariftoteles pēnas Gruum in fenectute nigrefcere tradit. Seu quod pennarum earum natura albicet, plusque humoris fenefcentibus ijs conftituatur, quam ut facilè putredini pateant: feu quod terreftris humidi ipfarum natura à calore imminente non fatis concoquatur. Solinus fulvas reddi fcribit. Ingrediendo pedes ante fe jaciunt, & implumes tam celeriter aliquando currunt, ut curfu hominem vincant.

Arift. l. 5. *de gen. c.* 5.

Volatus. Nec minor *Volatus* velocitas. Cyrus per intervalla locorum fuos tabellarios ita difpofuiffe legitur, ut fatigatis recentes & nocturni diurnis fuccederent; fic volantes Grues fuperarentur.

Plutar. in Ariftotele. Ælian. H. A. l. 2. *c.* 1. *Tzetzes.*

De *Migratione* mira ab Autoribus produntur. Ex Græcia Mæmacterione in quem Æquinoctium incidit, difcedere notavit Plutarchus; ex Helvetia XI. Septembr. audivit Gefnerus. Thraciam relictam ad Hebrum fluvium conveniunt, & in turmas difponuntur. Maxima nata luftrato ter exercitu, corruit; fepultâ ad iter in Ægyptum accinguntur. Volant altè, feu ad profpiciendum, quod Plinio & Ifidoro placuit, feu ut, cōfpectis in tempeftatem nubibus in terram fefe referant. Exactè fecundum ventum fervant, rarò contra impetum nifi fugiēdo nituntur. Et in tergo præter volantium colla & capita reponunt. In volatu trianguli formam efficere animadverfum ab Ariftotele. Ejus autem fummo angulo aër ab iis adverfus pellitur: deinde fenfim ab utroque latere, tanquam remis ita pennis curfus avium levatur. Bafis trianguli tāquam à puppi ventis adjuvatur. Tempeftate motâ, vel in triquetram figuram conducto agmine cufpide ejus circumfluum aëra fcindunt, vel immixtæ glomerantur in orbes, vel contentæ in finum falcatæque feruntur. Literam ypfilon quibusdam exprimere; A vel Λ alijs creduntur. Unam fequi ordine literato, & pennarum notis infcribi aëra, certum eft. Ducem quem fequantur ex robuftis & fenioribus eligunt. Ubi eum defatigatio, quia non habet, ubi nitatur, cœperit, proximam ijs quæ acquievere fubftituunt; eaque viciffitudo in omni curfu fervatur. In extremo agmine per vices qui acclament, difpofitos habent, & qui gregem voce contineant. *Excubias* habent nocturnis tēporibus, lapillum pede fuftinentes; qui laxatus fomno & decidens indiligentiam coarguit. Cæteræ dormiunt capite fubter alam condito, alternis pedibus infiftentes, Dux cum alijs erecto providet collo ac prædicit. Lapidem deceffuras deglutire auri indicem poftquam deciderit utilem, feu ut ita facilius ventorum turbini pondere refiftatur, quod Ælianus voluit; feu ut de via feffæ, & quietem parantes, jactu terram & aquas explorent, quod Ariftophanes Byzantius credidit, prodidere quidam. Roftro eū fufcipere, ne in volatu navis inftar fluitent, Maximus Tyrius fcripfit; ut vocem Taurū montem Aquilis plenum cohibeant, alij: Falfum id Ariftoteles reliquit: lapides pedibus complecti, cum digitis ijs incurvantur ex Alberto habemus. Certum eft, inquit Plinius, Pontum transvolaturas, primum omnium anguftias petere, inter duo promontoria Criu metopon & Carambim; mox faburrâ (fed non ut alantur, quod Ælianus fabulatur) ftabiliri. Cum medium tranfierint, abjici lapillos è pedibus, cum attigerint continentem è gutture & arenam. Cum ab Aegypto in Europam avolant. Duces non adhibent.

Plut. de folert. Animal. *Cicer.* 4 *de Nat. Deor. l.* 2. *Plutarch. l. c. Lucan. l.* 5. *Arift. H. A. l.* 9. *c.* 10. *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 23. *Solin. Polyhift. c.* 10.

Affectus. De *Antipathia* hoc duntaxat occurrit,

rit, ab Aquila infestari. Ita inter se interdum ira exardescere, ut dimicantes capiantur. Visus aliquando mas fœminæ ad internecionem usque undecim vulnera inflixisse, quod pullos quo minus se sequerentur, abstraxisset, si Alberto fides est. Quæ de *Pygmæorum* cum Gruibus *pugna* ab Aristotele, Philostrato, Menecle & alijs produntur, fabulosa esse ex Strabone cognosces. Adventus earum, Arationis tempus indicat. Si vel vociferantur, vel per apertum sponte trepidant; nec sese audacius æthræ committunt, vel vespere, & ad multum tempus volant, tempestatem minantur. Si manè & gregatim volent, serenitatem promittunt.

Arist. H. A. l. 8. c. 12. Strabo. l. 1. Geogr. Hesiod. in Die. Theophr. l. de signis tempest.

Vsus. *Vsus* earũ olim *in cibis* expetitus. Indi ovis vescebantur, ut Strabo habet. Varro Grues Melicas apud Gellium inter ἐδύσματα reposuit. Grues oculis consutis in tenebris saginatos Plutarchus testis est. De suis temporibus *Plinius.* Cornelius Nepos qui Divi Augusti principatu obijt, cum scriberet turdos paulo ante saginari cæptos, addidit, ciconias magis placere, quã grues: cùm hæc ales inter primas expetatur: illam nemo velit attigisse. Sed & hodie hybernos apud Gallos cibos nobilitat. Inassant caryophillis per fossas & pipere. Tenerescunt, si ex ficu suspendantur. Galenus, Aegineta, & alij carnem earum inter fibrosas & duras reposuere. Anaxandrides, cum Iphicratis nuptiarum cum Thraciæ Regis filia convivium ridet, Gruem ibi fuisse, quę frontem distenderet. Hiante podice, discissis lateribus, dicit.

Strab. l. 15. Gellius l. 7. c. 16. Plut. l. de esu Carnivor. Plin. l. c. Bruier. l. 15. de re cib. c. 59. Athẽ. l. 12.

Quantum *ad Medicinam*, Torminosis in cibo prosunt. Jus vocem clarificat, & sperma auget. *Caput*, oculi, ventriculus exusta in pulverem fistulis & varicosis ulceribus insperguntur. *Adeps* omnes duritias cum Anserino dissolvit. Pulmonis vulturini dextræ partes venerem excitant viris adalligatæ gruis pelle. Penna serpentes stupidos reddit.

Et hęc de Grue in genere sufficiant. *Speciem* quod attinet, quia BALEARICAM Plinius Cirrhos in capite more Pavonis gerere scribit, Aldrovandus eam substituit, quam Bellonius cuidam Ardeæ generi adscribit. Vulgaris est Gruis magnitudine, & eodem planè corporis habitu, rostro è cinereo fusco, vertice nigro, in quo cirrhus erectus nascitur, plurimis tenuibus & subtilibus aurei coloris pennis. Vtrinq; in temporibus maculam habet oblongam, candidam, ex cujus inferna parte utrinque oriuntur palearia rosei carneive coloris. Collum, pectus, venter, cruraque tota ex cinereo fusca sunt. Circa caput viride invenitur. Alas erigit, & quandoque velocissimè currit. *Vescitur* herbis viridibus, quandoque furfuribus & hordeo. Sub noctem altos parietes aut arbores more Pavonum quærit.

Plin. H. N. l. 30. c. 15.

De JAPPONENSI nihil singulare occurrit. Tota ferè candicat, rostro, collo inferiori, pedibus & alis internis exceptis. Vertex capitis insigniter rubet, ac nigris maculis respergitur. Media pars colli inferior nigricat. Sub alis pennæ dependent satis magnæ, multis insignitæ appendicibus, nigræ; cætera tota avis nigricat.

* * *

HISTO-

Tab: 53.

Trijnga.
Trijnga alia.
Gallinula ſerica
Samethünlein.
Rusticola. Schnepf.
Iunco Bellonij.
Merula aquatica.
Waſſeramſel.
Cinchli.
Cinclus.
Cinclus Gallinago
minima Bellonij.
Pluuialis Cinerea.
Vanellus ſeu Capella
Kijuitz.
Pluuialis maior.
Charadrios.

Tab. 54

Grus: Kranch
Plūi mas

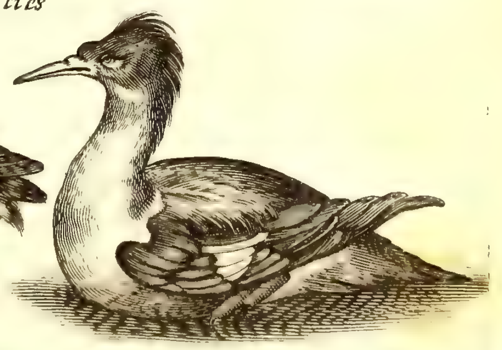

Gruſ Balearica

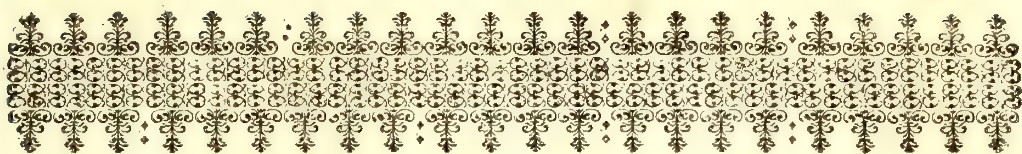

Grus Iapponensis

Grus Criſpa

Grus Bale
arica fe
mina

Auoſelte Species

HISTORIÆ NATVRALIS DE AVIBUS:

LIBER VI.

De Avibus Exoticis, Americanis inprimis.

TITULUS I.

De Avibus Exoticis Terrestribus.

CAPUT I.

De Manucodiatis in genere & in specie.

Oterant & istæ superioribus inseri, nisi accuratã, plerarumq; descriptionem Authores nobis invidissent. Hâc quia destituimur, dicẽdũ promiscuè de illis erit, ne aliquid in historia Aviũ scitu dignum omisisse videamur. Si quid occurret, quod superioribus annecti possit, Additamẽtis Deo volente inseretur. Incipiemus à MANVCODIATIS sive avibus Dei ut Moluccani vocant. Hæ alijs interdum Apodes Indicæ: interdum Aves Paradysi, seu ob corporis speciem, seu quod ubi locorum nascãtur, unde veniant, quo sese recipiant, ignoretur, vocantur; quamvis & ad Physonem fluvium quædam observatæ sint, quibus idem, ob miram corporis speciem, & plurimam colorum diversitatem, nomen inditum erat, & in Ægypto fuscæ & subrutilæ Monedulis minores, sub eodem nomine videantur. Magnitudo certa non potest illis adscribi, quædam hirundine paulò majores visæ sunt. In Java columbarum magnitudine observari, à se Pica maxima non minorem visam, Scaliger reliquit. Omnibus peculiare est, ut pedibus careant (quamvis Aristoteles nullam absq; pedibus avem dari asserit, & Pigaffetta pedes illis palmum unum longos assignet) & in cauda veluti fila quædam vel nervos obtineant. *Caput* ipsis non rotundum, sed pressum, nucis juglandis fermè magnitudine. *Rostrum* non omnibus æquè magnum, neque ejusdem etiam coloris. *Alæ* & cauda expansæ Accipitrinis Milvinisque magnitudine respondent. Pennæ sunt tenuissimæ, & præter tenuitatem pennis Pavonum fœminarum ex toto persimiles. Alæ in arctum contrahi, vel in latum diffundi pro animantis lubitu nequeũt, sed naturaliter uno tantum eodemq; modo perpetuò consistunt. *Dorso* fila gemina annectuntur, tres & amplius palmos longa, neque exactè rotunda, neq; perfectè angulata, sed figurâ inter quadratum & rotundum media. Intus continuata ac perpetuâ, pinguedine totæ expletæ sunt. Falsò perpetuum *volatum* exercere, quod non nisi mortuę in terra vel mari inveniantur; (Scaliger Exerc. l. 228. l. 2.)

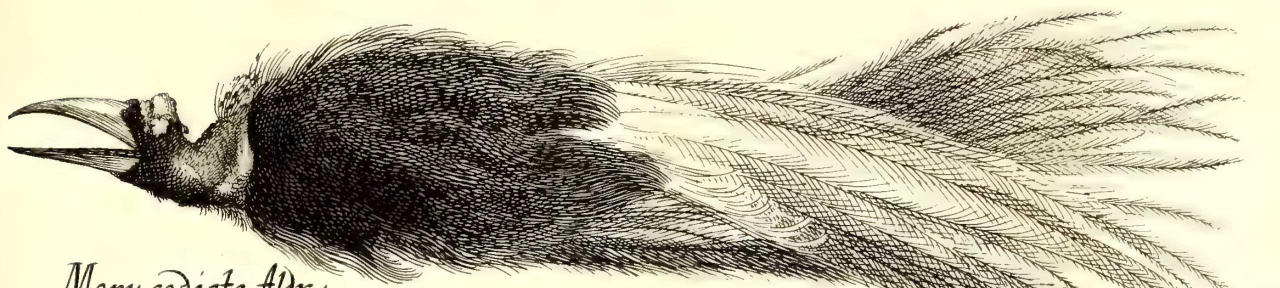
traduntur; nec verius affirmatur rore duntaxat *pasci*, & *ova* in masculorum dorsi cavitate incubari & excludi. Sanè quiete necessario indigent, & filis illis in cauda facilè ramis arborum annectuntur, nulla hactenùs in visarum dorsi observata cavitas; & cum tum altè volent, tum animalia sint perfecta, quomodo rure, qui propè terram nascitur, nec solidum alimentum suppeditat, illas ali dixeris? Magni à Moluccarum Regulis fiunt, qui se, si illarum pennas portent, in prælio vulnerari non posse, etiamsi in prima acie collocati fuerint, credunt.

Species. *Species* ipsarum quinque describit Aldrovandus. *Prima* hirundinem magnitudine, & forma, si corpus spectes, pene æquat. Pennarum ambitus discolor est, sed admodum venustus, & visu undique jucundissimus. *Caput* quale Hirundinis, & pro corpore parvitate majusculum: cujus plumæ, quæ superiorem partem à prima cervicis vertebra ad rostri usque initium exornant, breves sunt, crassæ, duræ, spissæ, colore luteo egregiè micantes, & ad instar purissimi auri, radiorumque solarium more respondentes: reliquę, quæ mentum contegunt, molliores, tenuiores, & ex cyaneo mire virides, ut in Anatum masculorum capitibus, dum lucidissimo sideri obvertuntur, conspicimus. *Rostrum* quam Hirundini prolixius. Alarum pennæ forma Ardearum similes sunt, sed tenuiores tantum, ac longiores; fuscæ, inter nigrum, & ruffum fulgentes: quæ una cum cauda in orbem expansæ, rotæ similitudinem exhibent. Etenim planè immobiles sunt, & veluti infixa quædam spicula cuti adhærent. Cæterum minores quoque aliæ pennulæ, eæque profecto haud paucæ juxta singulas majorum pennarum, quæ alas constituunt, origines, exoriuntur, quæ supra majorum principia extensæ, ea obtegunt, dimidio quisquiliatæ, ruffæ, coccineęve, cætera croceæ, & fulvo auri colore splendidæ, multū mehercule gratiæ ac venustatis aviculæ ob eximiam illam & singularem colorum disparitatem conciliant. Corporis reliqua moles tota pennis fulvis in ruffum vergentibus obducitur, ita tamen ut aliquid adhuc inter eas discriminis advertas. Nam quæ in pectore & ventre collocantur, & frequentissimæ sunt, & pariter latissimæ duorum triumve digitorum amplitudine fulvo sunt colore, & eo quidem nitidissimo, haud sanè alio quam jecur ipsum splendentes. Quæ verò dorso infiguntur, rariores, neque ita frequentes sunt, atque insuper amplis divisuris pennarum omninò Ardearum tergo adhærentium similitudine hiant: neque etiam ad tam insignem latitudinem accedunt: aut præstātem illum hepatis colorem adæquant, quinimo puniceo potius colore, carni æmulo, obscuriore etiamnum relucent. Fila illa gemina quæ dorso annectuntur, quodammodo nigra sunt.

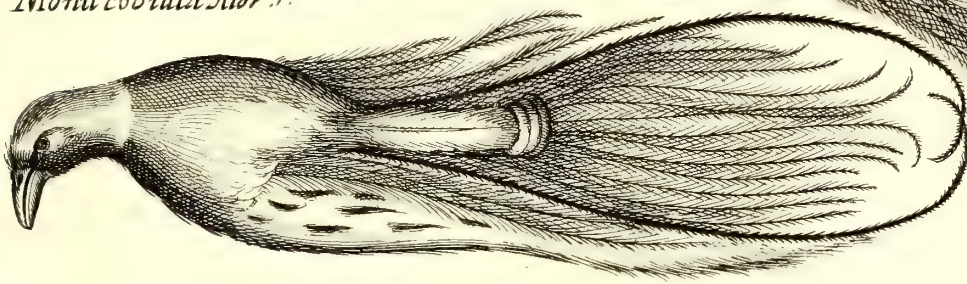
Altera caput habebat album ferè, maculis luteis, aureisque perfusum, oculos pariter luteos, cilia rubicūda, rostrum inter luteum, & viride medium, duos digitos longum, in supina parte quammodo recurvum; *linguam* rubicundam, longiusculam, acutam, Picorum haud planè dissimilem ad lancinanda animalcula perquam idoneam. In pectore aliquo pacto rubescebat. Venter, dorsum, & alæ candicabant, hæ tamen superius ubique, & in fine erant ferrugineæ. Dorsum primo ad flavum quodammodo tendere videbatur; posteaquam vero uropygium attingit, ad rubicundum, seu ferrugineum colorem vergebat. Alarum longitudine, utpote, quę quinos palmos adæquant, primam speciem superabat. Caudæ pennæ, ubi dorso inseruntur, candicabant: cætera ferrugineæ erant. Ejus duæ pennæ reliquas duorum palmorum longitudine vincebant, & reliquæ etiā quam in prima longiores aderant. Carebat hæc avis geminis illis filis, quæ omnibus è dorso enasci supra dixi: quare vel itineris longitudine, vel temporis vetustate decidisse ea judicandum est, non autem fœminam ideo dicendam, ut perperam vulgus hactenus sibi persuasit. Duarum vero longissimarum illarum pennarum fortassis ad velociorem motum usus fuerit.

Ter-

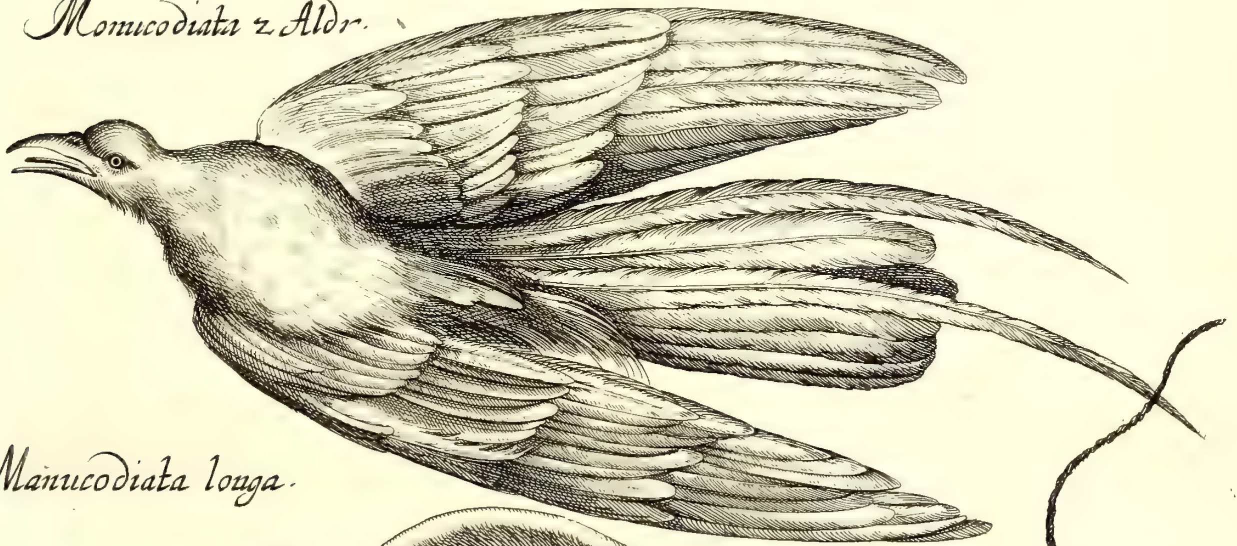
Auis Paradisia S. Manucodiata. Paradeis Vogel.

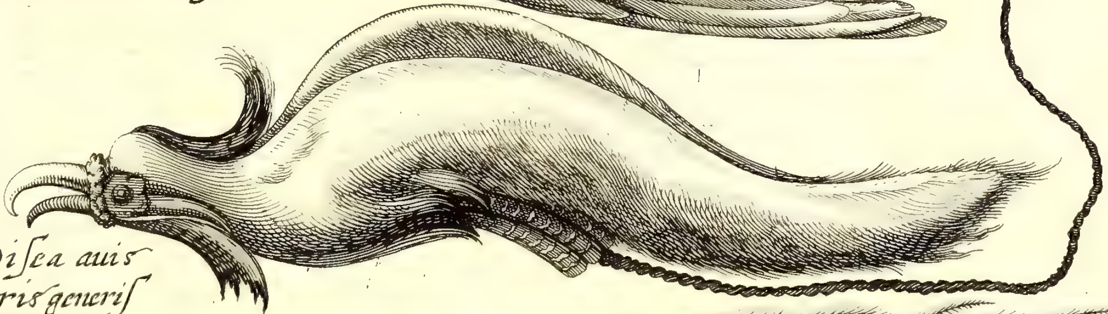
Monu codiata Aldr.

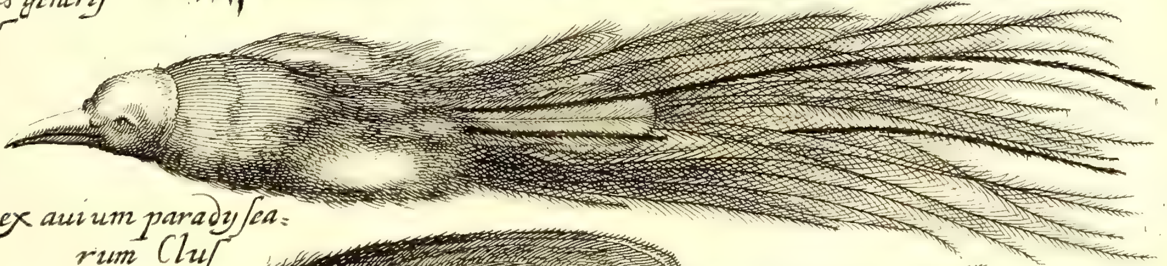
Monucodiata 2 Aldr.

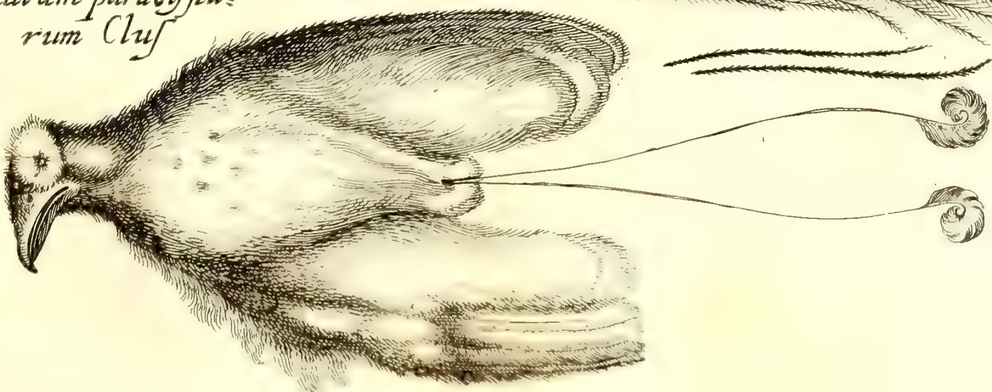
Manucodiata longa.

Paradisea auis Maioris generis Clus

Rex auium paradysea-rum Clus

Tertiam ob corporis longitudinem *Hippomanucodiatam*, quoniam longiorem videre mihi nunquam contigit, appellare placuit, quæ videlicet à principio rostri ad caudæ, & alarum extremitatem tres dodrantes longa erat; & ad duos palmos, cum alæ complicatæ sunt, lata. Rostrum erat satis aduncum, in supina maxima parte, tres digitos longum, in inferna vero paulo brevius. Tota vero avis erat alba præter nempe collum, & ventrem, quorum color est castaneus. Superior capitis pars ferruginea, quem colorem flavus excipit, ut hunc viridis. Propè dorsum pennæ admodum prominebant longitudine duorum, vel trium digitorum. Erat præterea unicum duntaxat Avi filum, idque asperiusculum, & admodum flexibile, quare alterum casu quodam amissum fuisse existimare debemus.

Quarta à rostri principio ad alarum extremitatem usque commensurata duos dodrantes explebat. Rostrum pro corparis exiguitate longissimum, nigrum, & quodammodo aduncum. Capitis, colli, & alarum pennæ nigrescebant, ubi tamen rostro adnectebantur, flavescebant. Cirrhum propè cervicem tres propemodum digitos altum habebat, rigidum, coloris flavi, quiq; ex setis potius, quam pennis constare videbatur, atque eo maxime à subsequenti Manucodiata differebat.

Vltima magnitudine est Turdelæ, miræ levitatis, alis oblongis prædita, teneris & visui perviis, & pennis (si pennæ dici possunt potius quam setæ: deplumes enim sunt) duarum longis, angustis, nigris, duritie cornea; pedes nulli, perpetuo volat, nec usquã quiescit, nisi in arbore aliqua, longis illis setis ramo implicata pendens. Nulla navis tam celeriter pergit, & tã procul à continente, quam nõ circumvolet.

Huc RHYNTACE Ctesię pertinere videtur, quæ ovi magnitudine, gallinacei fortè, in Persis nascitur. Hesychio & Phavorino avis est quam ἠλικὸν περιστερᾷ id est columbæ magnitudine. Nonnullis Pluvialis avis dicitur, nec solido cibo vescitur.

CAPUT II.

De Avibus Daje, Guitguit, Maja, Xochitenacatl, & Iajauhquitototl. &c.

AMericanis nominibus utimur, quia de Exoticis nos acturos recepimus. Possent & Latina imponi; quod Nierembergius fecit; sed metuimus, ne Lectoris judicium turbetur. Unicuiq; ad sua genera unamquemque revocare licebit. Avis *DAIE* columbam non excebit. Nidum quatuor spithamas altum, locis sabulosis, cauda ac pedibus excavat. In eo *ova* per imbres anserinis majora, & pugnũ ferè lata, quinquagena plurave, citra ullum albumen, crassæ & pinguis substantiæ, ponit. Excluduntur hæc citra incubantis parentis opem atque teporem. Exclusi pulli statim evolant. Avis est commodè edulis. Ova assa coctaque boni & pinguis sunt alimenti; frixa mali & concoctu difficilis.

GUIT GUIT minima est avicula, Regulo similis, viridi colore, & suavi nutrimento. Ea est naturæ rerum vis, ut hæc tanta avis ac ferè nulla, audeat persequi corvorum examina, eosque cogat ubilibet latitare, & se adversus illam in arundinetis tueri. Corripetam Nierembergius dixit. *Nieremb. Naturæ Exot. l.10. c.6.*

MAIÆ colore fulvus est, & in colli postica parte caput (dictu admirandum, & nulli alii animali concessum) ventriculus, primumque nutrimenti receptaculum, si Authoribus credendum. Gregatim in Cuba volant, & Oryzæ cujus maximus apud eas gentes proventus, sata devastant. Cedunt mensis, & grati multique nutrimenti esse dicuntur. *Idem lib. c.7.*

XOCHITENACATL columbæ est par, rostro crasso acuminato & nigro, *Oculis* nigris, iride luteâ, alis caudaque albo & nigro colore variatis, tæniâ nigrâ à rostro ad dextrum usque pectoris procedente, alis verò circa priores partes etiam luteis, ac universim reliquo corpore pallenti, si demas

 pedes

pedes & crura quæ fusca sunt, & ungues ipsos, qui ex albo nonnihil pallescunt. *Vivit* juxta arbores floridas, quarum melligine *victitat*. Educat sobolem, habeturque à Tototepocensibus apud quos est frequens, maximi.

Idem l. c. c. 10. JAIAUQUITOTOTL corpusculo sturnum æquat. Viridi, cyaneo, fulvo & cinereo variegatur. Dum illi ab extrema cauda pennæ prodeunt reliquis longiores, priori parte depiles, in extremitate cyaneis ac nigris ornatæ pilis. Videtur ad Passeres Indicos referri posse.

CAP. III.

De Avibus Tuputa, Tentzon tototl, Tritono, & Hoaçtzin.

Nieremb. Hist. Nat. Exot. l. 10. c. 14. INsolens in TUPUTA natura. Viva tota vermibus farcitur. Hos pro carne habet, his singula membra imbuta: præter hos & pellem nihil carneum. Cutem non perforant densis exornatam pennis. In carectosis & herbosis locis versatur, ad proceras arbores nauseat. Hæc ab Hernando habemus, si eximiæ fidei is author est.

QUAPACHTOTOTL octo uncias longa est, ac totidem cauda; Rostrum è cyaneo nigrum, longiusculum incurvumque, oculi nigri, iris alba; pectus cinereum, ac inde ad caudam usque venter niger, cauda ex nigro fulvescens, alæ verò collum atque caput fulva. Risus humani est æmula, hinc Ridibunda quibusdam. Et propterea inauspicati ominis infamia Indis erat infensa.

TENTZON TOTOTL appellatur avicula Passere minor, colore fusca, pilis quibusdam ad rostri radicem circumcirca propendentibus, barbæ instar. Inde nomen usurpavit.

Nieremb. l. 10. H. N. E. c. 34. TRITONUS pulcherrima, & mirifico colorum ornatu variegata proditur, Patria ipsi Hispaniola. Tribus vocibus canit. Scilicet pænè indivisibilibus modulis variat cantum, ab avita voco in alias subitu dilapsa, ut videatur unà omnes edere, unoque spiritu multos formare tonos, tanquam si à tribus gutturibus fabricarentur.

HOACTZIN Gallinæ Indicæ ferè est magnitudine, rostro incurvo, pectore candido in luteum inclinante, alis caudaque maculatis per intervalla pollicis, colore candido & pallenti, dorso ac suprema parte colli fulvis, sed utrisque in fuscum colorem inclinantibus, præterea etiam & temporibus usque ad rostrum & oculos. Unguibus nigris, ac fuscis cruribus. Gestat cristam è plumis è candido in pallidum colorem vergentibus, sed dorso earum nigro. *Vescitur* anguibus. *Vivit* in calidis regionibus, qualis est Yautepecensis, magnaque ex parte arboribus juxta flumina consitis insidet. Apparet Autumno. *Vox* ei magna, & ululatum quendam repræsentans. Inauspicata ab incolis habetur. *Usum* in *Medicina* invenit. Ossa dolorem cujusvis particulæ humani corporis lancinatione sedant. Suffitus quoque plumarum, mentem restituit his è morbo aliquo eâ parum constantes evasere. Penarum cinis intra corpus sumptus, morbo Gallico affectis operâ mirabili medetur.

CAPUT IV.

De Ave Emeu.

AVem Emeu seu Eme Clusij potius verbis, qui eam accuratissimè descripsit, quam meis depingere malo. Hæc, inquit iste, dum surrecto capite incedebat, quatuor pedum, & aliquot unciarum altitudinem excedebat: nam collum à summo capite ad dorsi initium tredecim pænè uncias erat longum, ipsum corpus binos pedes latum, femora cum cruribus usq; ad pedum inflexionem decem & septem uncias longa; corporis autem ipsius longitudo à pectore ad Uropygium trium pedum fermè erat. *Pennæ* seu veriùs plumæ totum avis corpus cum infima parte colli, dorso & pectori proximâ, atq; femora tegentes, perpetuò erant geminæ, ex eodem parvo brevique tubulo prodeuntes, & sibi invicem incumbentes; supernâ quidem paullò crassior, infernâ verò tenuior,

nuior, & delicatior, illæque variç longitudinis, ut in similis avis exuvio, quod Christianus Porretus Leydensis pharmacopæus diligentissimus, habebat, observabam. Quæ enim in infimâ colli parte breviores erant, quæ in medio corpore & lateribus longiores, sex videlicet aut septem unciarũ, quæ autẽ in extremo corpore circa oropygium (nam caudâ carebat) novem uncias longç, & reliquis duriores. Quanquam omnes duræ aut rigidæ, attamen non latæ, sed angustæ, & rarioribus lateralibus pilis ex adverso sitis præditæ, nigri coloris, quæ tamen circum femora ad cinereum ferè tendẽtis, nigro permanente nervo, ut in reliquis: eam verò formam, & situm habebant illæ plumæ, ut à procul aspicientibus non plumis sed villis duntaxat tectum ejus avis corium existimari possit, quale ursinum est, & alis carere, tametsi alas haberet, sed sub plumis latera tegentibus latentes, & quatuor majoribus pennis nigris præditas, ut in exuvio observabam, tametsi illæ abruptæ essent, nec de illarum longitudine certi aliquid pronuntiare possim; caules tamen confracti satis crassi, durique & solidi erant, atq; in extimam alæ partem altè penetrabant. *Alæ* verò pars superior corpori contigua pennas sive plumas vestitrices, illis similes, quæ adhuc in pectore retinebat; adhoc enim datas hujusmodi alas censendum, ut currentem adjuvent, quia hanc avem non esse volucrem, nec à terrâ tolli posse arbitror. *Crura* in ambitu quinque unciarum crassitudinem superabant, crebrisque corticibus seu squamis latis tecta erant, præsertim supra pedis inflexionem. *Pedes* habebat crassos, duros, tribus crassis digitis præditos, pronâ parte velut squamis tectos, supinâ prorsus callosos: quorum medius, qui reliquis longior, tribus articulis constabat, interior uno, exterior binis. Omnium *ungues* valdè magni, binas pænè uncias longi, crassi, duri & cornei: Ejus *caput* exiguum pro avis magnitudine & ferè glabrum, coloris ex atro cærulei cum colli supremâ parte, in quo apparebãt rari pili nigri: oculi paullò supra rostri fissuram magni, ardentes & truces, leonis oculis pænè similes, quos cingebant nigri pili, quemadmodùm & meatus illos aurium parvos & detectos, quos pænè oculos habebat. *Rostri* prona pars quemadmodũ arcuata erat, paulloque supra mucronem binis foraminibus, narium usum præbentibus, prædita: à cujus medio ad capitis usq; verticem porrectum diadema assurgebat corneæ substantiæ, tres ferè uncias altum, coloris ex flavo fusci, quod cùm plumario defluvio cadere, & cum plumæ renascuntur, novum crescere intelligebam. Supina rostri pars, ab ejus scissurâ ad extremum mucronem quinas uncias longa. Anterior colli pars quatuor pænè uncias infra rostrum, bina velut membranacea palearia, seu barbulas, propendentia habebat duas uncias longa, coloris rubri miniati. Postea similiter colli pars deplumis, à capite secundum longitudinem rubri miniati coloris erat; deinde infirma ejus pars aliquot rubris plumulis, quibus nigræ intermixtæ tecta. Cæterùm tametsi hæc avis aliquas notas habere videatur cum struthiocamelo communes, velut exiguum caput, naturâ pænè calvum, quodque sine delectu vorat quidquid objicitur. *Pedes* tamen bisulcos non habet, sed tribus digitis præditos, ut antè diximus, sine calcari, otidis sive tardæ pedum modo: ideoque adeò firmos & robustos, ut in illustrissimi Comitis horto, (quẽ cum ipso Comite ingressus eram ut avem conspicerem) arborem humani femoris crassitudinem çquãtem prorsus contusam viderim, & ejus corticem sublatum ab hujus avis, comite, id asserente, pedibus & unguibus: etenim non rostro antrorsum, sed oblique se convertens, aversis retrorsum pedibus, eos, cum quibus pugnabat, impetere solebat.

Licet verò quæcumq; objiciebantur vorarent, ut aurantia mala integra, & similia: ordinarius tamen ejus *cibus* erat similagineus, sive primarius panis, quem in magna crassaq; fragmenta divisum, objectũ vorabat, maxime enim *Victus.*

enim recentibus gallinarum ovis delectari intelligebam, quę integra cum ipsa testa glutiebat, si autem parum firma esset valetudine, illa ipsa integra per anum rejiciebat, deinde rursus ea vorans retinebat & concoquebat. Mihi autem affirmabant, hanc avem fuisse marem, & ex posticâ parte penem, cameli instar, interdū exerere esse conspectum. Audio porrò, illas naves quæ anno à Christi nativitate millesimo sexcentesimo tertio ex Moluccis in Hollandiam redibant, binos simul aves quidem attulisse, sed in itinere mortuas projecisse; tametsi earum exuviæ sive coria, ob raritatē, conservari potuissent: illius avis aliquot ova nihilominùs relata certè terna aut quaterna eodem anno Amstelredami conspiciebam à mercatoribus redempta, & paullò etiam antè unum Leydæ apud Porretum videram, omnium, mea opinione, maximum & pulcherrimum: dimensi enim per longitudinem ambitus, quindecim unciarum erat; per transversum autem, duodecim, aut paullò amplior, ut propter amplitudinē pro quodam vase non minùs haberi posset, quàm struthiocameli ova, quibus, teste Plinio, veteres nonnunquam utebātur, & adhuc nostra ætas ejus rei gratia usurpat; nam non semel videri memini struthiocameli ova argento excepta & inclusa, poculorum vicem prębere. Hujus tamen avis *ovi* testa non erat valdè densa, nec alba veluti ovorum struthiocameli, sed extrema parte virescentis ex cinericio coloris, & perpetuis, saltem creberrimis, quasi tuberculis satura viriditate præditis ornata: illorum autem qua Amstelredami conspiciebam, unum ejusdem pænè erat cum illo magnitudinis, formæ & coloris, quædam verò magis orbiculata, aliqua minora, nonnullorum etiam color dilutior, & minus elegās. Porrò mihi relatum, hujusmodi aves Moluccarum insularum non esse peculiares, sed etiam in Sumatra sive Taprobana, vicinoq; illis insulis continente reperiri.

***

CAPUT V.

De Avibus, Xochitototl, & Auris.

XOCHITOTOTL, forma æmulatur passerem nostrum, multicolor est penna, pallet, nigrescit, candet: partim quoque est fusca. Ubique incola. Vermiculis & exiguis seminibus vescitur. Ex arborum ramis nidum construit pendulum. Ibi incubat ovis. *Nieremb. l. 10. c. 41. Herrera Decade 3. l. 3. c. 9. Historiæ Novi orbis.*

AURA aliis Gallinassa aut Gallinasso, in maritimis locis Zamuro, Peruanis Suguntus, Mexicanis Tropilotl, dicitur. Corvinum est genus, & ad magnitudinem Aquilæ accedit, quibus vix Gallinas superat. Color illi niger, Rostrū Psittaci instar. Frons depilis plicatili cute obtegitur, circumstant pili rari & nigri similes Æthiopum. Crus habet fuscum. Aduncum unguem & atrum. Hornandes incertæ *originis* esse credit, nec sciri ubi nidificent & educent prolem. Frequentissimas omnibus Hispaniæ novæ angulis hodiè scimus. *Pernoctant* in arboribus & rupibus, manè advolant ad urbes, & ab editioribus locis plateas speculantur.

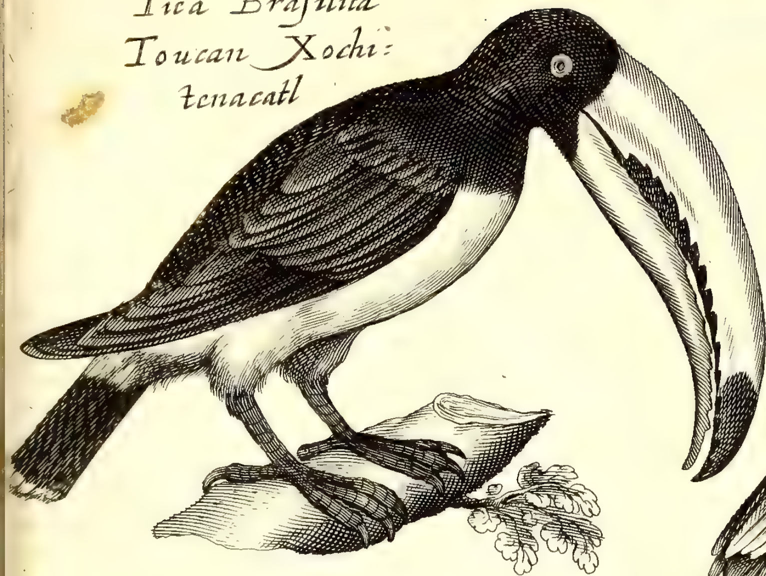
Quicquid immundum est aut exanime devorant, nec à stercore humano abstinent, fœda ingluvie famosæ. *Victus.*

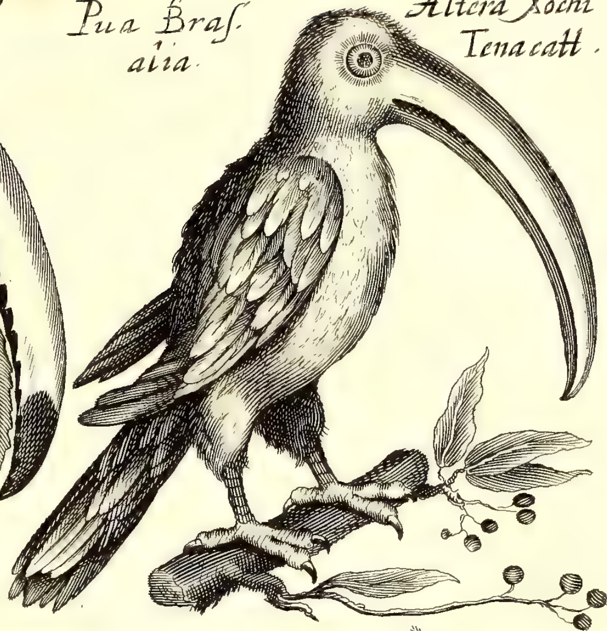
Pullos Acosta albos esse scribit; adolescentes in corvinam nigredinem degenerant. *Partus.*

Gregatim *volant*, & sublimipetæ sunt. Nec clamant, nec canunt raro murmure contentæ. Ingratus ab eis odor. Si quis insequatur, exonerant se ut leviores volatui sint, pari festinatione evomendo quicquid glutierunt. *Volatus.*

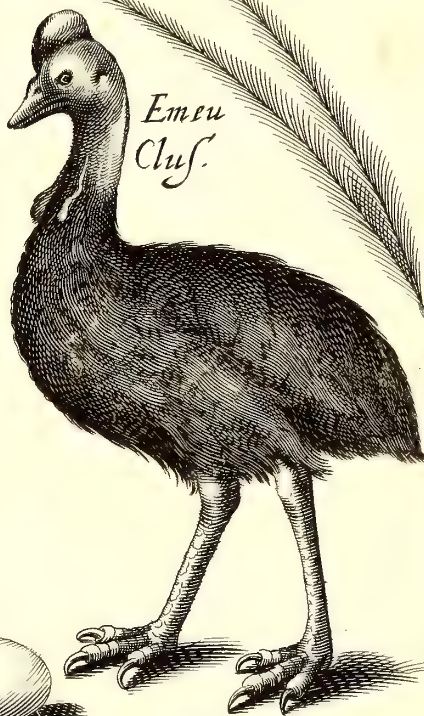
Usum invenere in *Medicina.* Caro si edatur, Gallicum morbum juvat. Pennæ exustæ cinis vetat pilos nasci, æquè ac stercus formicarum, vulnera quoque medicatur. Stercus drachmę unius mensura potatum prodest melancholicis. Cor sole exsiccatum impensè odorum est. In aliquibus Provinciis lege lata pœna infligitur occidenti has aves. Reginam Aurarum. *Usus.*

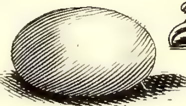
COZ-

Pica Braſilica
Toucan Xochi:
tenacatl

Pua Braſ.
aiia.
Altera Xochi
Tenacatl.

Emeu Nierenb.

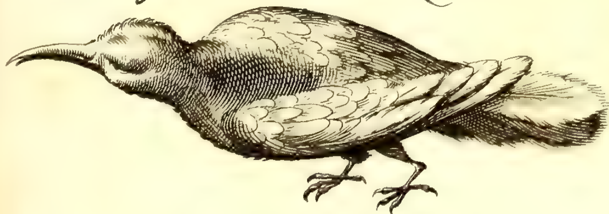

Emeu
Cluſ.

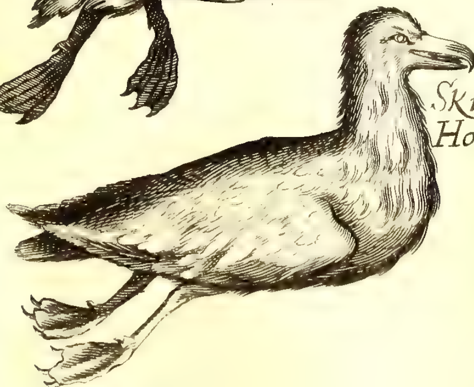

Anſer Magella-
nicuſ

Gall. peregrin.
Clu.
Cygn. Cucu-
lat. Nieren-
berg.

Mergus arcti-
. Cluſ

Ouriſsia S. Tomineio. Niernb.

Skua
Hoieri.

De Laet. l. 5. Indiæ Occid. c. 4. COZQUAUKTLI Indi vocant. Accedit magnitudine gnesiis Aquilis, alii gallinæ Ægyptiæ parem faciunt. Corpus universum præter collum & eas partes quæ juxta pectus sunt, ex nigro purpurescens, fulvum est ac pullum. Alæ circa exortum nigræ, cętera cinerea; desuper verò mixtim fulvæ nigræ, & nonnihil in purpureum vergentes. *Nieremb. H. Exot. bel. 10. c. 56.* Rostri extrema (quę Psittaci esse judices, tam est indistincta similitudo) alba sunt. Cætera sanguineo colore tincta. Amplum est narium foramen, oculi nigri, iris fulva, rubeæ palpebræ, frons sanguineo colore perfusa, ac plicatilibus rugis torva, quas tamen nonnunquam explicat, qua in re vocatos Gallo-pavos æmulari videtur, & pilis quibusdam veluti retorridis rarisque. Æthiopum pilis haud absimilibus. Cauda est Aquilæ, infernè cinerea, foris verò nigra. Crura rubra, ungues unci.

Locus & Victus. Volatus. Indigena est Mexicanæ provinciæ. Anguibus, muribus, lacertis, sed morticinis maximè & humano stercore *victitat*. Sublime *volat* & nimium extensis pansisque alis, vix volatum intermittens. Vi incredibili obsistit ventis, contra nititurque adversantibus, eisdem sedibus perstans immobilis. Unde ipsi apud Mexicanos nomen.

Vsus. Caro est inutilis, nutrimento, quãtum compertum est, à nomine, nisi *Medicinæ* gratia degustato. Audio, inquit Author noster, hujus avis plumis admotis mederi Indos ulceribus, carnibusque elixis durante affectu devoratis; quas etiam ajunt morbo Gallico præsentaneo quodam remedio mederi.

CAP. VI.

De Avibus Garagay, & Quetzaltototl.

Nieremb. H. Ex. l. 10. c. 57. GARAGAY quæ dicitur, avis est rapax, Milvi magnitudine, capite ex extremitate alarum albo. Crocodilorum & testudinum ovis infensa est. Odoratur illa sub arena in ripis fluminum condita, eruit & vorat. Solivaga est, nisi quòd Auræ aves eam sequantur, ut potiantur furto, auro enim scalpere terram nesciunt, ut effodiant ova.

QUETZALTOTOTL, cristata est picę columbæve magnitudine, pavoninis magna ex parte plumis ornata, rostro incurvo & luteo, & pedibus nonnihil luteis, caudâ tzanatl plumis prælongis vestita, atque virentib. nitidisque pavonini coloris, iridis foliis *Descriptio.* formâ similibus, opertisque, alis supernè nigricantibus, infernè verò, & quâ parte pavoninas attingunt, quæ in medio sunt, inclinantibus in virorum, quasi cavente natura meliorum pulchritudini. Crista constat plumis splendentibus pulcherrimis, pectus collumque infernè rubris & micantibus, ac pavoninis supernè, qualibus etiam tegitur dorsum, nec non eę partes quæ subter alas sunt, interque crura, sed dilutis exilibus, & mollibus. Plumæ alarum prælongæ sunt, viroro tinctæ diluto, & in acumen desinentes. Pennæ tegentes humeros virescunt, sed subter sunt nigræ, quæ verò alas interstant, nonnihil incurvæ ac unguium colore.

Vivunt in provincia Tecolotlan ultra Quauhtemalan versus Honduras. *Locus. Hernandes in Paralipom.* Loca aprica amant, nec compertum cicurari vel ali in domibus voluisse.

Vescuntur vermiculis, pineisq; quibusdam sylvestribus, ex his quas Mexicani matzatli vocare consueverunt. *Victus.* Arbores excavare, & in earum cavitatibus sobolem educare dicuntur. *Sonitum* proferunt Psittacis non admodum dissimilem: verum sibila edũt alacria, ter de die, manè, meridie, & sub occasum Solis cecinisse observatum est.

Agminatim *volant*, & visco hærentes ne plumis detrimento sint, non contorquentur, quasi naturæ duæ divitiarum suarum cognitionem haberent. *Volatus.*

Et sanè maximi plumæ apud indigenas habentur, & aurum precio superant. *Vsus.* Longiores ad cristas & cætera corporis ornamenta, cæterę ad textilia opera usurpantur. Plumis captas exuere, nudas dimittere dominis, quibus

quibus loco prædiorum sunt, & ad hæredes transeunt, licet, ne quisquam occidat, cavetur. Verè Reginam plumarum dixeris.

CAPUT VII.

De Avibus Tzinitzian, Totoquestal, Ave montana, & Longa.

Nierẽberg. H. Exot. l. 10. c. 65. TZINITZIAN parva est avis, columbæ pænè par. Rostrum habet breve incurvum & pallidum. Columbinum caput & collum, sed quæ plumis virentibus ac nitidis vestiuntur, pectus & ventrem rubeæ, præter partem caudæ proximam, quæ cyaneo candentique colore promiscuè tingitur. Caudam supernè virentem, infernè nigram Alas partim albas partim sub nigro-atras. Crura ac pedes cinereos. Vivit in calidis juxta Oceanum Australem, vescitur fructibus. Alitur in caveis. Ex plumis miræ subtilitatis imagines intexunt indigenæ.

De Laet. Ind. Occid. l. 7. c. 4. TOTOQUESTAL columbina magnitudine minor est, viridis omninò. Caudæ pennæ longissimæ sunt, magno pretio habitæ & receptæ in commerciis. Depilata dimittebatur. Capitis reus erat qui occidebat.

Avis MONTANA Indis Tepetototl, & Tecnecholi, Hispanis Phasianus, anseris est magnitudine, colore nigro splendenti, plumis tamen nonnullis infernè candentibus, circa caudam in postremis alis, cruribus pedibusque cinereis. Rostro incurvo partim cinereo partim luteo, ac circum radicem velut tumenti, plicatili crista, oculis nigris, sed iride pallenti.

Alitur frumentaceis frugibus aliisque similibus. Mite animal. Nam apprehenso domesticorum pallio cibum exigit, & clausam januam ubi aliquo intrare opus sit, pulsat. Horum si liberum sequitur, reducem cum applausu excipit.

Edulis est ac pinguis caro, nec dissimilis illi chortalium Indicarum.

Avē LONGAM Indi Hoitlallotl dicunt. A rostri acumine ad caudæ usque exortum, quæ spithamam quoq; longa est, dodrantem prolixa conspicitur. Rostrum desuper nigrum, subter verò cinereum, quadrantem longum ac mediocriter crassum. Cauda virens sed pavonino splendore. Plumæ totius corporis ex albo fulvescũt, fulvescuntque propè caudam è nigro: sed quæ corporis vestiunt superiora, nigræ sunt maculis candicantib. conspersæ. Calidis regionib. vivit. Humipeta est, ac modici volatus, sed adeò pernici cursu, ut equorum velocissimorum agilitatem longè excedat.

CAP. VIII.

De Cygno Cucullato Clusii, seu Dodone Lusitanorum.

CYgnum Cucullatum, seu Gallum gallinaceum peregrinum Clusij. *Clusius Exot.* (Hollandi **Walgh-vogel**, seu nauseam moventem avem vocāt) Mauritii insulæ, quam Lusitani Ilha de Cirne dixere, debemus. Magnitudine cygnum superat aut æquat. Caput habet magnum, membrana cucullum referente tectum. Rostrum crassum, oblongum, parte capiti proxima subflavum, extremo mucrone nigrum. Prona pars adunca est & curva, in supina quę subcærulea, macula mediam partem inter flavam & nigram occupat. Raris & brevibus pennis tegitur. Alarum loco quaternas & quinas duntaxat longiusculas nigras pennas habet, posteriore corporis parte, quæ præpinguis & valdè crassa, pro cauda quaternæ aut quinæ crispæ convolutæque pennulę cineracei coloris conspiciuntur. Crurum quæ crassa potius quàm longa, superna pars genu tenus nigris pennulis tegitur, inferior cum pedibus subflavi est coloris. Pedes in quatuor digitos dividuntur. Terni longiores antrorsum spectant, quartus brevior retrorsum conversus est. Omnes instruuntur unguibus. De Crure ejus genutenus rescisso, ita Clusius. Erat, inquit, non valdè longum, sed à genu usq; ad pedis inflexionem paulo

paulò plus quam quatuor uncias superabat: ejus verò crassitudo magna, ut cujus ambitus ferè quatuor uncias æquabat, crebrisque corticibus seu squammis tectum erat, pronâ quidem parte latioribus & flavescentibus, vero supina minoribus & fuscis. Pedis etiam digitorum prona pars singularibus iisque latis squammis prædita, supina autem tota callosa. Digiti satis breves pro tam crasso crure. Nam maximi sive medii ad unguem usque longitudo uncias binas non admodum superabat, aliorum duorum illi proximorum vix binas uncias æquabat, posterioris sescunciam: omnium verò ungues crassi, duri, nigri, minus uncia longi, sed posterioris digiti longior reliquis, & unciam superans. In unius ventriculo lapilli inventi sunt, unus planus & orbicularis uncialis magnitudinis, alter inæqualis & angulosus, in maris littore lectos & devoratos verisimile est. Herbertus cũ Lusitanis Dodonem vocat, & unam capitis medietatem ferruginei coloris plumis tegi, alteram nudam esse, addit.

Herbert. in Itinerario.

CAPUT IX.

De Avibus Ceoan, Cenotzqui & Pauxi.

CEoan seu avis nivea turdo viscivoro paullò major est. Circa pectus ventrem atque alarum exortum fulvescit, permixtis ad caudam cinereis plumis. Alarum extrema caudaque ipsa cinerea sunt, supernè verò universum corpus è fusco nigrescit. Rostrum quod parvum est atque exile, cruraq; fulvescunt. Mentum candet, insertis tamen aliquot nigris pennis. Sermonem humanum æmulatur, velutiirridens transeuntes, quos tamen ubi licet, insequitur.

Avi CENOTZQUI seu evocatrici nivium dictæ color illustris variegatione. Pectore fulvus, crure pallidus, ungue niger, ventre notis candidis & atris permixtus, sub finem albis notis conspersus, cauda subtus niger & candidus, super fulvo nigrore maculatus. Caput nigrum est fasciâ cinctum cinerea. Rostrum parvum cinereum supernè atque infernè, sed supernè juxta exortum linea ambitur lutea. Quovis cœlo gaudet, montana colit, & roris tempore sobolem educat. Antequam ningat clamitat, postea silet. Ita convolvit huc & illuc caput, contorto in varias partes collo, ut eodem situ immota perstans, cuncta circumspiciat.

PAUXI gallinaceum æquat aut superat. Nigra est, maculis nonnullis albis & nigris perspersa, collo nonnihil provecto, capite amplo, quod aliis cristatum, aliis pro plumea crista lapis aut globus insurgit, (lapidem vocant, licet non nimis durus) ovo similis aut major, ferruccineo colore, Hernandus tumorem quondam radici rostri affigi, qua parte est tenuior, pici firma, lapidis duritia, & cæruleo colore, scribit. Alitur frumentaceis seminibus & libenter mansuefit.

Nieremb. l.c. cap. 75.

Huc pertinet alia Avis Ciconiæ magnitudine, colore cinereo. Cristam gestat uncias octo lõgam, è multis subjectis aggeratam plumis ejusdem coloris, & in amplitudinem orbicularem, præcipuè circa summum dilatatis atque excrescentibus. Visam in horto Hispaniarum Regis descripsit Hernandus.

CAPVT X.

De Avibus Picicitli, Polyglotta, & Chicuatli.

PIcicitli avis est parva. Cinerea tota nisi capite & collo, quorum utrumque nigrum; solum oculos nigros candens ambit macula. Est ignobilitate quadam originis nobilis. Nesciunt adhuc Tetzcoquenses ubi fatificet. Muta est. Educat domi, brevi perit. Palato & stomacho est acceptabilis.

POLYGLOTTA quam Indi Cõcontlatolli seu quadringentas linguas vocant, sturnum non superat. Subtus albescit, superiore parte fusca, pullis & candentibus intermixtis pennis, maximè ad caudam & caput, quod imagine quadam coronæ argenteæ redimi-

dimitur. In caveis ad blanditias auditus, ad ostentum naturæ servatur. Vincit omnes aves suavitate & arbitrio gutturis, nullius non imitatur, nullius non superat. Calidas regiones amat, temperatas tolerat. Contenta est quovis cibo. Similis ei est Tzanpan. Aliqui suspicantur fœminam esse ejusdem speciei, paribus magnitudine, cantu, formâ, nisi quòd plumæ infernè albæ sint, cinereæ & nigræ: supernè, pullæ, nigræ, albæ.

CHICUATLI nostratem rusticulam exæquat. Rostro est longo, tenui, & pullo, ac tæniis juxta utrumque oculum luteis & incurvis. Inferiora corporis pallida sunt, nigris quibusdam plumis circa collum interfertis. Iris lutea, ac nigri oculi. Cætera ex fulvo, fusco, & cinereo permixta. In montibus versatur. Calidis frigidisque regionibus capitur. Pane & vermiculis alitur. Humipeta est, & in vimineum alteriusve materiæ conjecta carcerem, haud vulgariter garrit. Pingue & non omninò aspernandum præbet alimentum.

CAPUT XI.

De Avicula Tominejo.

Gomara Hist. general. Indiar. c.194. Oviedus Histor. general. l.14. c.4. Augustin. Cerato Histor. Peruanæ l.1. c.5. Lerius in Historia Brasiliæ. Thevet. singul. Franc. Antar. c. 48. Ioseph. Acosta Hist. Natur. & Mor. Ind. l.4. c.37.

MIra sunt, quæ de Avicula, quam Hispani Tominejum, Indi Hoitzi tziltototl, ut Hernandes scribit, Huitzitzil ut Ximenes, Vicicilin ut Gomara, Quenti ut de Laet, Brasiliẽses Gvonambuah, ut Lerius & Thevetus testantur. Oviedus Passerem mosquitum vocant, produntur. Tam parva est, ut quidam ei magnitudinem crabronis, alii cicadæ, nonnulli extremi pollicis articuli, & evulsis pennis vix dimidiæ ejus partis, alii scarabei Lucani assignent. Oviedus in monetaria trutina qua aurum appendi solet cum nidulo suo positam, bina tantum pondera. Acosta unum duntaxat dicit, Hispanis Tominos dicta, id est XXIV. grana, unde Tomineii nomen, pependisse vidit. *Capitis* & colli plumæ miram elegantissimorum colorum quocunque obvertas varietatem repræsentant. *Pectus* igneum quendam auro splendidiorem inprimis. Reliquum corpus sub cinericium est. Oviedus nigerrimum colorem tribuit. *Rostrum* habet oblongum, illudque acus quâ vestes sarciuntur, exilitate. *Linguam* rostro duplo longiorem. *Pedum* & *unguium* exilitate, cum illarum avicularum pictura, quæ ornatus gratia in librorum marginibus interdum adjici solet, comparari potest.

Locus. *Invenitur* in Peruanis montibus & Brasilia. Melle, rore, & florum succo *alitur*. Rosæ tamen non insistit, at in præalto milio quod Auati ab incolis dicitur, & aliis similis magnitudinis plantis insidet.

Origo. Duplex earum proditur *origo*. Nam aliæ quidem ex ovis excluduntur uti reliquæ volucres. (Construunt autem è xyli flocco nidos) aliæ, quod haud dubio fabulosum, ex muscis transformari vulgò creduntur. Sunt qui dicunt visam esse partim muscam partim avem: primum ejus colorem nigrum, mox cineraceum, deinde roseum, tandem rubentem. Nullus Hispanorum cantus mentionem facit. Soli Levius & Theretus Galli valdè canoram esse, & in cantu adeò assiduum ut nemo qui non audiret & cõspiceret, ex tantillo corpusculo tam suavem & sublimem cantum prodire posse sibi persuaderet.

Volatus. *Volat* celerrimè, editq; inter volandum quendam instar apiculæ strepitum, ut apis magis quàm avis videatur. *Aetas.* Non diutius, quod maximè virum, *vivit*, quàm flores herbarum durant superstites, postquam marcuere, ad pinus aliasve arbores, quadam naturæ providentia sese confert, eiq; se rostro affixo servat appensam, donec sex plus minus quam transactis mensibus, ac decidentibus jam pluviis, vernantibus agris, denuò revirescat, similes vices pluries subitura. Gomara exspirare mense Octobri, pedibus ex aliquo ramo appensam aprico loco; renasci autem Aprili scribit. Hinc *Renati* nomen. Servata est sæpius avis affixa stipiti intra cubiculum, & cum sex menses exanimis jacuisset, quo tempore natura sibi comparatum est, revi-

revixit, ac dimissa in agros volitarit.

Quam Clusius describit, & Urusiam ac Tominejum vocat, an eadem cum jam descripta sit, ignoro. Erat, inquit, hæc avicula, ut ex pictura observabam, à rostri mucrone ad pennarum caudæ extremitatem tres uncias longa. Caput verò cum integro rostro uncialis cum semisse erant longitudinis: alæ ad extremam ferè caudam porrectę, parem habebant longitudinem: dorsum vix unciam latum erat, ejus & alarum color ex cineraceo fuscus, ventris cineraceus. Pennæ quę in cauda obscurè rubescentes, earum extrema pars nigra. Capitis, colli gutturis plumæ elegantissimi coloris ex auro rubro & flavo mixti, quæ Soli expositæ, admirabilem varietatem, prout obvertebatur caput, ostendebant: rostellum nigrum tenuissimum & maximè acutum, pedes valdè exiles, nigri, quatuor digitis ut reliquarum avicularum præditi, quorum tres in anteriorem partem porrecti, quartus in posteriorem. &c. Videtur tamen esse ex istis. Diversæ enim speciei sunt istæ parvulę aviculę, & promiscua nomina communicantur invicem. Urusia Solis radium significat.

Vsus. Ajunt pulverem ejus intra corpus sumptum epilepsiæ mederi. Pennæ præsertim quæ in collo & pectore nascuntur, aureis staminibus à phrygionibus intexuntur.

CAPUT XII.

De Avibus Cuntur, & aliis quibusdam Insulæ Maragnanæ.

Iohan. de Laet. Indiæ Occid. l. 10. c. 5. CVntur avis est mole vasta. Visæ quæ expansis alis XV. aut XVI. pedes occuparent. Pedes habet gallinis similes, caret aduncis unguibus. Rostro tam valido instruitur, ut eo vaccinum tergus perforet. Plumis albis nigrisque mixtis ornatur. Cristam parilem instar novaculæ, & non serva tam instar gallinacei. Inter Carnivoras censeri debent. Duæ illarum vaccam occidere & comedere valent, nec ab hominibus abstinent. Non modò ovem dilaniant, sed & juvencam. Pauciores sunt. Plures si reperirentur, pecus universum in Peruvia destruerent. In Insula Maragnana quatuor inprimis occurrunt.

Prima quam *Ouyra Ovassou* (observa, barberos Toupinambautios universas aves uno & communi nomine appellare Oura sive Ouyra) vocant. *De Laet. Ind. Occid. l. 16. c. 13.* Aquila est pænè duplo maior. Plumis vestitos elegantissimis, Rostro valido, Unguibus inprimis acutis. Visa penna ex alis hujus avis extracta, quæ ulnam nostratem longè superabat, elegantissimo colore, & rotundis maculis distincta, instar Gallinarum quæ ex Africa advehuntur. Tanti est roboris, ut ovem integram abripiat atque dilaniet, homines facilè prosternat, & nec à cervis abstineat.

Altera est *Moyton* seu *Mouton* pavonis nostratis magnitudine aut paullò major, præaltâ crista spectabilis, & per universum ferè corpus nigris albisq; plumis eleganter variegata. *Lerius in Histor. Brasil.* Carnes illarum cibo sunt opportunæ, & multæ ejus visuntur species.

Huic *Toucan* accedat, palumbi magnitudine; rostro oblongo atque lato, ingluvie sub pectore tres quatuorve digitos transversos lata, crocei coloris elegantissimi & miniatis plumis circa oras distincta, pectore candido, dorso exquisitè rubente; alis atq; caudâ nigris, pulchra aspectu & carne palato admodum grata. Hujus & alia species appellatur à barbaris Ovaycho, cui rostrum est paulò diversum & è rubro flavescens.

Quartum, locum avi *Ouru* dictæ damus, perdicis quidem magnitudine, sed galli gallinacei in modum cristata; plumis rubris, nigris atque candidis insigni varietate. Sunt ibidem & plures ejusdemodi rapaces aves Aquilis aut majores aut paullò minores, singularis adhæc formæ, & plumis variorum colorum eleganter distinctæ.

Sunt & quædam Perdicum forma, sed majores paulò, cæruleis plumis ornatæ, & cærulea ova ponentes. Tata Ouyra Ovasson, & Tata Ouyra miri, itemque Arou mara singula sunt

columbarum nostrarum magnitudine, sed singulari plumarum varietate & elegantia.

Iandou struthiocamelorum est species. Proceritate staturam humanam superans. *Salian* denique Turcici Galli magnitudine, rostro & cruribus ciconiæ, licet volare nesciat: tamen tam pertinaciter currit, ut venaticos canes effugiat.

CAPUT XIII.

De quibusdam Brasiliæ Avibus.

INter cæteras Brasiliæ aves, quarum alibi mentio facta & adhuc fiet, censentur *Guranhæ-engera, Tangara, Quereiva, Tucana, Guirapanga, Macucagua,* & *Mutu.* *deLaet. Indiæ Occid. l.15.c.7.*

GURANHÆ-ENGERA magnitudine est Fringillæ, tergo & alis cæruleis, pectore & ventre flavo, diademate supra caput flavo. Cæterarum ferè omnium cantum imitatur, & mille modis vocem flectit & mutat. Variæ ejus reperiuntur species, quæ omnes aviariis inclusæ summoperè delectant.

TANGARA Passeris est magnitudine, colore nigro, capite subflavo, non canit. Epilepsiæ quia obnoxia creditur, ideò illius carnibus abstinet barbari. Narrant iidem aviculas hasce inter se choreas ducere, & una mortuæ instar humi procumbente, inconditum murmur & strepitum edere. Hac consurgente, & eundem strepitum edente, omnes una avolare.

QUEREIVÆ totum pectus, pulcherrimo colore rubro tectum est, alę nigro, reliquum corpus cyaneo. Propter exquisitam plumarum elegantiam maximi fit à barbaris.

TUCANA, quam Lerius & Thevetus vocant Toucan, picæ magnitudine, flavo pectore, reliquo corpore nigro. Rostro ingenti & minimum palmum longo, extus flavo, intus lætè rubente. Cicuratur ita ut sub tecto pullos suos excludat.

QUIRAPANGA est tota alba, & cum modicæ sit magnitudinis, stentoream habet vocem, & quæ instar tintinnabuli, ad dimidiam pænè leucam exaudiatur.

MACUCAGUA phasianæ avi non absimilis, Gallinas Europęas magnitudine superat, & triplici cute munita est. Ova quotannis bis tredecim aut quindecim ponit. Graditur quidem humi, sed perit ad conspectum hominum arbores. Largam delicatamque carnem habet. Multæ illius species reperiuntur, quæ capiuntur facilè.

MUTU Gallinæ est species admodum domestica. Cristam instar galli, nigris atque albis punctulis interstinctam gerit. *Ova* illius sunt grandia, alba, & ita dura, ut inter se collisa instar ferri tinniant. Quare barbari Maracas suas ex illis conficiunt. *Ossa* illarum canibus sunt lethalia, hominibus nihil nocent. An eadem sit cum Moutone de qua superiore capite actum est, ex comparatione liquebit.

Huc pertinet *quædam ex rapacibus* magnæ molis & tam clamosa, ut ad dimidiam leucam audiatur, tota nigra], pulchris oculis, rostro galli gallinacei, cui cornu impositum palmi pænè longitudine, quod iis qui linguæ vitio laborant, ad collum appensum occulta quadam naturæ vi mederi, experientia comprobatum volunt. Coronidis loco hisce Bambiayæ in Cuba insula frequentes accedunt. Paullum supra solum feruntur magis quàm volant, ita ut incolæ ferarum instar illas venentur. Carnes coctæ jus croceo colore inficiunt, saporis alioquin pergrati, & phasianarum avium æmuli. *deLaet. Indiæ Occid. l.1.c.9.*

TITULUS II.

De Avibus Exoticis Aquaticis.

CAPUT I.

De Passere stulto, & Ansere Magellanico.

PAsser stultus nomen ex eo accepit, quòd manus apprehendentiū nec fugiat *Nieremb. Hist. Exot. l.10.c.4.*

fugiat nec timeat, admiratur solũ aut stupet. Præter frontis partem rostro adjacentem, quæ cinerea est, palmipes, rostro tres uncias longo, tenui, obrotundo rectoque, sed propè extrema nonnihil incurvo, pedib. quoq̃ue qui cęterorum palmipedum sunt, & cruribus nigris, pupillâ etiam nigrâ, & membrana oculos tegente in ambitu cinerea.

Vescitur pisciculis. *Voce* imitatur graculum. Magnitudine picam, formâ Larum. Nobilis est avium insulę Mauritii mansuetudo. Appellentibus nautis perinde insident ac arboribus. Eadem securitas venatus est. Accedunt ac subeunt manus.

ANSER MAGELLANICUS à loco ita dicitur. Batavi fortè à pinguedine Penguinem vocant. Describam eum verbis Clusii. Marina est hæc avis, inquit, & ex Anserum genere, tametsi rostro dissimilis. In mari victitat: pinguis oppidò est, prægrandis anseris magnitudine; nam adultiores in eo genere tredecim, quatuordecim etiam, sedecim interdum, juniores verò octo, decem & duodecim libras pendere observantur. Pronâ parte, nigris pennis tectæ erant. Supinâ & in ventre albis. *Collum*, quod crassum & breve habebant nonnullæ, albis pennis tamquam torque cinctum. Earum *cutis* crassa & densa inter suillæ. *Alarum* erant expertes, sed earum loco binas parvas coriaceas pinnas habebant, & latera tanquam parva brachia propendentes, pronâ parte brevibus, angustis & rigidis pennis confertim tectas, supinâ autem minoribus & rigidioribus, ijsque albis, quibus nonnullis locis intermixtæ nigrę; minimè quidem aptas ad volandum, sed quarum adminiculo velociter natarent. Maximâ enim ex parte in aqua *versari* intelligebam, & terram duntaxat petere fœtificationis vel pullationis tempore, & plerunque quaternas aut quinas in una scrobe latere. *Rostrum* corvino majus habent, non adeò tamen elatum, & valdè brevem caudam, pedes nigros, planos anserinorum pedum formâ, non adeò tamen latos. *Erectæ* & sublimi capite incedunt, demissis in latera pinnis, tanquam brachiis, sicut procul intuentibus homunculi aut pygmæi appareant. Piscibus duntaxat *vesci*, referebant Diariæ; non ingrati tamen saporis esse illarum carnem, nec piscem sapere: scrobes verò valdè profundas in littore fodere, cuniculorum instar; totum solum adeò cavum interdum efficientes, ut per illud gradientes nautæ, sæpiusculè genutenus in eas scrobes inciderent. Hi sunt fortasse anseres, quos Gomara ait sine pluma esse, nunquam è pelago prodire, plumæque loco villo longo protegi.

Clus. Exot.

CAPUT II.

De Avibus Iochualcuachili, Xochitenacatl, & Tlauquechul.

AVis quam Chillenses *Iochualcuachili* seu caput nocturnum appellant admirandi est opificii. Assurgit illi à rostri exortu corona quędam, aut orbis in tres divisus cuspides, superiori parte mediocriter crassus, & è luteo rubescens: ab anteriori alarum bini aculei contorti exeruntur. His armis avicula imbellis adversus fortiores defenditur. Nullius vitam natura contempsit. Avis est littoris Oceani Septentrionalis alumna, salsorumve lacuum, è quibus victum sumit. Inventa apud flumen Tuspe, vix æquat sturni nostratis magnitudinem, sed collo constat tenui & longo, capite parvo, & in longum producto, prolixo rostro luteoque, prolixisque cruribus, & pedum digitis atque unguibus: ungues autem lutei sunt, digiti & crura cinerea cum inferiorum femorum parte, nam superior fulva est cum anteriori alarum parte, quarum posterior cyanea est. Reliquum corpus nigrum, quibusdam tamen fulvis circa ventrem permixtis pennis.

Nierembg. Hist. Exot. l. 10. c. 16.

XOCHITENACATL, est columbæ magnitudine, rostro præ corpore mole maximo, superiori parte luteo, inferiori verò subnigro, & in pur-

Nieremb. l. 10. c. 9.

purpureum colorem vergente, oculis nigris, sed iride rubescente ex luteo, ac reliquo corpore cæruleo cinereoque. Vivit circa litora Oceani Australis; piscibus, quos rapit, vesci solet.

TLAUHQUECHUL dicitur avis peregrinæ gulæ: vivis dumtaxat piscibus vescitur, mortuos non attingit; raptu gaudet, specie similis est plateæ aut pellicano, sed coccineo pulcherrimoque universi ferè corporis colore, aut ex albo rubescenti, lato atque obrotundo circa finem rostro, cinereoque pupilla nigra, iride rubrâ rugosâ, fronte galli pavonis, auræve, depili pænè capite, candentique cùm universo ferè collo, & parte pectoris, & fasciâ nigrâ latiusculâ, caput à collo distinguente. Circa littora maris aut fluminum vivit.

CAP. III.

De Avibus Acolin, Quachiltone, & Acacalotl.

Nieremb. Hist. Exot. l.10.c.22. 28.24. ACOLIN, Coturnicis est magnitudine fusca, prolixo rostro & curvo in inferiora, pedibus longis: juxta aquarum summitatem cursitat celerrimè, nunquam ferè volat. Versatur in lacu Mexicano. Vescitur pisciculis & ipsa esca vulgò. Benè Coturnicem aquaticam dixeris.

QUACHILTONEM, seu *Avem siliquastrini capitis*, aliqui Jacacintli vocant. Color illi purpureus, ex nigro intersertis pennis. *Rostrum* initio pallet. Adolescentibus rubet calvities juxta rostri exortum. Fulicam imitatur. Lutea crura in virorem assurgunt, in quatuor desinentia digitos pallidos, citra ullam membranam. Oculi nigri, iris fulva.

Lacustris avis est. Piscibus vescitur, ipsaque non ingrata palato. Intempesta nocte, & sub primo mane gallinaceorum ritu canit.

ACACALOTL mas seu corvus aquaticus à cauda extrema ad rostri usque acumen quatuor ferè spithamas longâ, & mediocris amplitudinis; crura sesqui spithamea, *rostrum* arcus instar incurvum, duos palmos longum, ac mediocre tenue: pedes in quaternos finduntur digitos nigerrimis munitos unguibus: crura minus nigrescūt digitis, rostrum cyaneum est, ac caput exiguum. Plumæ infernæ fuscæ insertis rubris, superiores verò promiscuè purpureæ, subnigræ, virides atque splendentes: *cervix* est septem digitos longa. Caput collumque pennis fuscis, albis & viridibus teguntur ac paulisper fulvescentibus. *Oculi* sunt nigri, iris verò sanguineo tegitur colore. Cęterum ab externis oculorum angulis usque ad rostrum, uncię unius intervallo deplumis & glabra est, pellis rubescensque in albo. Alæ viridi splendentisque subtus pellucent colore, & qui pro variis solis repercussibus evariet atque mutetur; supernæ verò prope exortum passeæ sunt, deinde verò viridi atque pavonino spectabiles colores. *Indigena* Mexicanæ plagæ avis est: versatur circa lacus, ac piscibus victitat. Masculus fortassis est ejus avis, quam recentiores vocāt Arcuatam, aut illi saltem congener. *Educat* filios veris tempore juxta lacustria loca.

Bonum præstat alimentum, nec valdè injucundum, crassum tamen, atque (ut lacustres aves decet) piscosi odoris.

CAPUT IV.

De Avibus Xomotl, Acototloquichitl, & Acacacahoactli.

XOMOTL palmipes est, dorso & alis desuper nigris, pectore fusco. Cristatam iracundia facit. Pennas intexebant Indi suis vestibus. Nieremb. l.10.c.41. 35.36.

ACOTOTLOQUICHITL seu *Passer aquaticus mas*, passerem similitudine & forma simulat. Rostrum tamen nigrum, crura & pedes fulvi, inferiora corporis plærumque candida. Cætera fulva, candore aliquo & nigrore variegata. *Reperitur* in Mexicanis pla-

nis pla-

nis plagis. Juncetis & carectis insidet, ibique *nidificat*. Non minus occinit quàm Sol pergit. Ab ejus exortu ad occasum contumaci garrit sonitu mures imitante.

ACA CAHOATLI seu *Avis aquatica raucum sonans*. Halcyonum species illa est inquit Nierembergius, quam nostri marinetum Piscatorem vocare solent, circa aquarum fluenta victus gratiâ à congenita quadam versantem naturâ. Anate ferâ paullò minor est, colloque & rostro spithameo: hoc tres digitos latos prominet, medio, cùm sortitur crassiudinem, in aciem desinit, ac morsui est per opportunum. Supernè verò nigrum est, infernè album, & pallescens circa latera. *Oculi* nigri sunt, iris rubra prope pupillam, deinde pallida, ac demum candens. Ab oculis ad rostri usq; exortum fascia procedit viridi pallescẽs. *Crura* pedesq; in digitos fissi virescunt, extrinsecus, intrinsecus verò inclināt ad pallorem, color totius corporis magna ex parte albus est, fulvis pennis insertis, verum superna magis fusca sunt, inferna verò candida. *Alæ* infernæ cinereæ, ac desuper circa extrema nigræ, mox è fulvo rubescentes, deinde pallescentes ex fulvo, ac demum fulvescentes ex fulvo, ac demum fulvescentes circa dorsum. Piscibus *victitat*: mitescit minimo negotio, nec est *cantu* insuavis, indulgenter tamen ac blandè vermiculis & aliis animalibus exiguis, quæ in paludibus gignuntur, est alenda. Carne etiam vescitur, & aliis non paucis, ubi fieri aliter non possit. Crassi est nutrimenti, neq; dissimile ei, quod anates feræ præsentare solent. *Indigena* est Mexicanæ plagæ, & verè educat inter Juncta sobolem. Mirum est, cum sit cervix pro ratione reliqui coloris longissima, in quam brevitatem illā. Cum libet contrahat, quod frequentius facere solet. *Cauda* pusilla est, nigraque, & nihil præ se ferens splendoris, quæ in majorem procedit amplitudinem. Patrio nomine appellant *tolcomoctli*. Similis omnino esset hæc avis compari, nisi rostrum desuper nigricaret, subtus rubesceret, velut pedes & crura, nec per universum corpus fulvum, nigrumq; promiscuè cerneretur.

CAPUT V.

De Avibus Iacacintli, Xlepapantototl, & Hoactli.

IAcacintli seu *rostium spicæ mayzii*, tres pænè spithamas est longa, virentibus cruribus, capite ventreq; cyaneis, sed in purpureum vergentibus, alis promiscuè fulvis nigrisque, luscis oculis ac rostro, sed in coccineum prope exortum vergente, quod tres pænè digitos latas lõgum est, anteriori parte capitis depili & calva. Piscibus juxta lacus & flumina vivit. Edulis est ejus caro, sed nec bono, nec grato alimento. *Nieremb. H Exot. l. 10. c. 43. 44. 45.*

XLEPAPANTOTOTL Anatis ferè species est, importuna Mexicanæ paludi, *rostrum* tamen in acutum finit: nullus illi negatus color. Pulchritudinem varietas dedit, pulchritudo nomen.

Nec contemnendi spectaculi est HOACTLI, sive I OBACTLI, id est, *avis sicca*, lacus Mexicani alumna, ternas spithamas à rostri ipsius acumine ad caudam postremam longa, ac gallinæ nostræ magnitudine. *Crura* prolixa, pedem, *rostrum* cum uncia trientem, crassitudine verò pollicem æquans. Supernè id nigrum est, lateribus autem pallens, ac infernè nigrum & subfuscum. *Oculi* sunt magni, iris lutea, & palpebræ rubeæ: vertex plumis nigris tegitur, itemque crista insigni, similiter nigra: *collum*, *venter*, corpusque universum candet: sed *cauda* cinerea est, velut & desuper alæ, nam infernæ sunt albidiores, superiores alarum partes virore quodam splendent. *Dorsum*, etsi candidis tegatur plumis, pennis tamen nigris in virentem splendorem inclinantibus vestiri solet. *Pedes* qui in digitos fissi sunt, & crura quoque, pallescunt. Alba fascia circumcingitur caput, à rostri exortu ad oculos usque procedente Lacus Mexicani advena est, vocaturque ab Hispa-

Hiſpanis indigenis, velut & quædam aliæ aves, martinete piſcador, ob piſcium quibus alitur capturam. Arundinetis educat ſobolem, gravem infert morſum, ac gravem ſimiliter *vocem* edit.

CAP. VI.

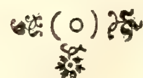
De Avibus Heatototl, Achalalactli, & Amalozque.

Nieremb. H.E. *l.* 10. *c.* 47. 48. IDoneum quoq; conſpectum HEATOTOTL, ſeu *avis venti* exhibet. Magna *criſta* exornatur, orbiculari, ac coronæ modo eminenti, & pauliſper candida. *Pectus* è fuſco vergit in cinereum: venter albus eſt, ac pedes plani: crura fulva, & pennæ circa ea ortę: *cauda* orbicularis, & variata infernè candido, pulloque colore, supernè verò fuſca. *Alæ* ſubdus candentes, cinereæ ac pullæ ſunt, deſuper nigræ, candidis tamen quibusdam inſertis pennis; reliqua verò eadem quę aquaticis eſt natura.

Similis alteri HEATOTOTL, quæ anate domeſtica paulò minor eſt, *roſtro* atro, tenui, obrotundo, ac prope extrema contorto, plumis infernè candidis, ſupernè verò juxta femora fulvis, lineis tamen nigris intercurſantibus; circa reſiduum verò, & caudam fulvis. *Alæ* ſunt ſubtus cinereæ; ſupernæ verò fuſcæ, nigræ atque albæ. *Caput* eſt nigrum criſtatumque, ſed ab occipitio teniæ albæ utrimque procedunt ad oculos, qui atri ſunt, & lutea conſtant iride, cum cætera ſint ſimiles avibus incolentibus paludes.

Suus quoque torques argenteus honeſtat ACHALALACTLI, ſeu *avem piſcium vibraticem.* Alij vocant Michalacti. Columbina eſt *magnitudine*, & forma, *roſtro* nigro acuminato, tres digitos longo, & pro corporis proportione craſſo; *caput* criſta ornatur è colore cyaneo in nigrum tendente, longaque. *Venter* candidis tegitur plumis, & collum torque candenti inſignitur: *alæ* infernè albeſcunt, ſed poſtremis partibus videntur fuſcæ, & candicantibus maculis interſtinctæ, ſupernè verò ſicut reliquum corpus ſunt cyaneæ, extremis partibus nigræ, & albis undique reſperſæ maculis. *Cauda* partim nigra, partim cyanea eſt, ſed maculis albis per intervalla quoque variata. *Crura* rubea ſunt, *pedes* diverſi in digitos, in atros ungues deſinentes; oculi nigri, & iris candeſcens. Advena avis eſt huic Mexicanæ regioni, verſaturque juxta fontes & flumina, piſciculis & aliis aquatilibus victitans edulis, ſed reliquarum avium paluſtrium ſapore atque nutrimento.

Neque exiguus decor eſt AMALOZQUE, ſeu *avi rubeſcentis colli.* Paluſtris ea eſt, noſtrati turturi magnitudine par, *cruribus pedibusque* in digitos fiſſis, atque ex albo rubeſcentibus, nigris unguibus, *roſtro* medio circiter longo, exili & nigro, atris oculis, & iride rubra, pectoris & ventris, & alarum inferna alba ſunt; ſed cauda, quæ mediocrem magnitudinem nanciſcitur, fulvo & nigro colore eſt inſperſa: at collum pectusque torques bini, minimi ferè digiti diſtantes intervallo, nigrique cingunt, quorum anterior undiquaque circuit, poſterior ſuperna deficit ac diſparet parte. Ex utroque latere maculæ binæ candentes, pari amplitudine, ſupra oculos verſus collum, illud ferè attingentes, diſcurrunt. Superna corporis, adeoq; ipſa cauda, albo, nigro, fulvoque ſunt colore; alæ verò deſuper fulvo & fuſco. Indigena eſt avis, lacus Mexicani alumna, ac veris tempore educans, ſobolem. *Eſtur* caro, quæ eodem quo cęterarum aquaricarum eſt nutrimento. *Veſcitur* ipſa culicibns, piſciculisque & vermibus lacuſtribus: vehementius *perſtrepit* quam pro corporis ratione, nec tamen poteſt garrulis avibus adnumerari.

CAP.

CAPUT VII.
De Avibus Farrensibus.

INsulæ Farræ à plumarum copia nomen adeptæ videntur. Cum enim avium sint fœtura fælices, non mirum & plumarum abundare copiâ. Cæterum aves quæ ibidem reperiuntur, in aliquot distinxit classes Hojerus.

Hojerus in Epist. ad Clusium.

In prima CLASSE *Lundam*, *Alkam*, & *Lomvviam* invenies. *Illa* mole corporis Anate est inferior, rostro rubente & latiusculo, pectus candida, tempus & alas nigra, pedes rubra. Revertitur primo vere. In præcipitibus celsarum rupium cavernis nidificat. Ova gallinaceis tum colore tum magnitudine paria edit. Quo sub autumnum abeat ignotum.

Alka illa aliquanto major est, rostro lato & nigro, itemque corpore, nisi quòd sub pectore & extremis alis albicat. Pedes nigri, caput deniq; fuscum, nisi linea alba ab utroque oculo ad rostri partem proximam duceretur. Nidificat in editissimis scopulis. Ova ex albo & nigro maculata ponit.

Lomvvia quę illa major, corpus totum est nigrum excepto pectore quod albet. Pedes nigri, rostrum nigrum acutum, oblongumque. Ova in editioribus scopulorum marginibus excludit, cyanei quidem coloris, sed lineamentis undique diversorum colorum mirè variegata ac velut picta.

In altera CLASSE, duas diversas species ponit, quæ quod pedes ad incedendum inutiles habeant, nũquam terram ingrediuntur, & mole corporis minorem æquant Anserem. Prior *Ildbrimel* vocatur. Caput ejus fuscum, sub collo circulus albus, pectus candidum. Tergum & alæ nigricant, maculata passim punctis albis, pedes nigri. Fortè est mergus Farrensis maximus Clusii. Creditur in undis marinis Alcyonis more fœtum producere.

Clus. Exot. l. 5. c. 6.

Altera est *Goifugel* rostro admodum lato & incurvo. Capite oblongo atque nigro. Alis exiguis, pedibus nigris ad incedendum ineptis. Oculorum margines candido circulo tinguntur. Rarissimè & nonnisi aliquibus annis visitur, nec ubi fœturæ operam det, ignotum.

Tertiam CLASSEM tres species forma discrepantur, tempestatum prænunciæ, & quæ in alto tantum Oceano versantur, constituunt. Prima est *Hafflert* seu Equus marinus, ut inconvenienter appellant, quæ magnitudine gallinam mediocrem, forma falconem utcunque æquat. Cinericio est colore, maculis albis passim interstincta, rostro incurvo velut falconis sed breviore. Ad ejus conspectum exhorrescere & littora legere piscatores solent. Certi tempestatem in propinquo esse noxiam.

Altera dicitur *Stormfinck* passere paulo major. Tota est grisea, sive maculis, rostro admodũ exili. Pegasum præ superiore rectius dixeris. Siquidẽ super ipsos fluctus incredibili pedum velocitate transcurrere, ac nimbi instar ferri solet. Videtur illi cognata quam Oviedus Patines à Nautis vocari reliquit. Catervatim si navigantibus appropinquet, deponenda esse subitò vela innuit.

Ovied. l. 14. Hist. Ind. c. 1.

Tertię nomen est *Barnfiard*. Magnitudine hæc Passeri par, sub pectore candicans, collo dorsoque nigricans, rostro nigro & nonnihil latiore, pedibus rubris. Tam velocem se natando præstat, quàm Stormfinka currendo.

In *quarta* CLASSE duæ diversæ Anserum species censentur. Prior *Helsingegans* capite & collo nigro, circulo albo cincto, pectore albo, alis gryseis, tergo cyanei coloris, pedibus rubris, magnitudine Anati respondens dici

Altera *Erandgans* ansere sylvestri pænè minor, capite & pectore griseis, collo rubro circulo cincto, alis, collo, pedibus rubris. Rarissime in Farris conspiciuntur, neque ibi fætificant. Unde veniant, & quo nigrẽt, memini cognitum. Mutationem magistratus ubi apparuerunt imminere, superstitio ex longa experientia credidit.

Vltimum locum sibi *Skua* vendicat, avis aquilino generi & corporis mole & rapacitate respondens. Rostrum habet

habet curvum. Sed non admodum latum, pennas corpus tegẽtes griseas, sola alarum extremitate albicante, pedes griseos. Pisce vescitur, sed & in omne genus avium grassatur. Fœtum negligenter ex ovis griseis, grandioribus, anatinis similibus, quæ exilibus nigris maculis notata sunt, in apertis campis producit. Aliter eam describit Clusius, & eandem ferè cùm vulture aquatico Oviedi existimat.

Clusius Exoticor.

CAPUT VIII.

De Avibus Lomsbay, Vulturibus aquaticis, Flamencos dictis, & aliis quibusdam.

Navigat. Holland.

AVes LOMSBAY ab Hollandis dictæ, corpore sunt magno, alis parvis, ut mirum sit, tam gravia corpora attollere posse. Frequentes circa portum Lomsbay in insula Aurangia, *volant*, unde & nomen invenere. *Nidulantur* in præruptis montium locis. Unicum duntaxat ovum pariunt. Ab hominibus nihil metuunt, etiamsi in suis nidis comprehendantur.

Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 82.

VULTURES AQUATICOS facit Oviedus mole tam grãdes quàm magnus Larus est. *Rostrum* habent Larorum, sed magis mucronatum. *Pedes* diversi generis, sinistrum anatum & anserum instar planum, dextrum curvis unguibus instructum. *Vescuntur* piscibus & avibus, iidemque cum illis qui Astures aquatiles ab Hispanis vocantur, de quibus Hernandes in Paralipomenis agit, esse putantur. Frequentes sunt in Hispaniola & insula quæ à Divo Johanne nomen accepit.

Avis quàm Hispani FLAMENCO vocant, grui est formâ non absimilis. Juniores habent plumas candidas, ubi adoleverunt, mirâ elegantissimorum colorum varietate distinguuntur. Gregatim volant, sed haud altè.

De Laet. Indiæ Occid. l. 1. c. 11

Juxta littora insulæ Cubæ atque in ipsis marinis fluctibus *victum* quærunt, salsis undis ita assuetæ, ut quum ab Indis domi aluntur, (nam & cicurantur) sal potui earum necessariò admisceatur. Habent & insulæ *Bermudæ maritimas*, quæ in subterraneis cavernis cuniculorum instar, nidulantur & ova sua ponunt, magnitudine & colore gallinarum ovis paria, ipsæ carne sunt obesâ, & grati nutrimenti.

Idem l. 1. c. 20.

Colophonem isti de Exoticis Avibus promiscuæ historiæ imponant illæ in Peruano ciconiis majores. Plumis sine ulla mixtura candidissimis, cruribus altis. Rariores sunt. Binæ ut plurimum incedunt. Et piscib. victitant. De reliquis quæ ad sua genera referri poterant, vide Notas.

Idem l. 10. c. 5.

TITULUS III.

DE AVIBUS BRASILIANIS:

Ex Georgii Marcgravij Historia Naturali Brasiliæ.

De Avib. Brasilianis in genere notetur: Vix ullibi elegantiores Aves reperiri quàm in Brasilia, si varietatem plumarum & colorum spectes; verùm nulla ferè suave canit, ita ut cantu longè à nostratibus superentur.

CAPUT PRIMUM.

Nhandugvacu. Iacana, variæ ejus species. Curicaca.

NHANDUGVACU Brasiliensibus, EMA Lusitanis; Struthio avis. Ingentes hic reperiuntur, minores tamen aliquanto Africanis. Longa illi *crura*, inferiora sesquipedem, superiora pedem circiter longa. Tres habent in pedibus digitos anterius versos, unguibus nigris, crassis, haud acutis præditos; posterius unum digitum, sed rotundum, grossum, unde difficulter in area levi aut tabulato possunt incedere, sed facilè labuntur. *Collum* gestãt incurvatum, ut Cygnus vel Ciconia; Longitudine circiter duorum pedum: *Caput* anserinum, *oculos*

culos nigros habent pulchros; *rostrum* compressum, non admodum latum, duos & semis digitos longum. *Alas* habent parvas, & ad volandum ineptas, quarum tamen unam instar veli erigentes citissimè cursum promovent, ut vix,ac ne vix quidē à cane venatico superari possint. Plumas habet gryseas per totum corpus, ut grus, in dorso longiores & eleganriores, & corpus plumis tectum fere rotundum apparet. *Caudam* non habet ejusmodi cristis præditam, ut vulgo pingitur, sed plumæ sunt per dorsum expansæ ad anum usque.

Tesseras lusorias, aliaque ferramenta lubenter deglutit, sed non concoquit, at integra per anum reddit: *Vescitur* fructibus & carne.

Frequens in Capitaniæ Serigippo campis, itemque in Capitania Rio Grande. In Pernambuco non visitur. *Caro* illius bona ad comedendum.

IACANA Brasiliensibus, gallina aquatica, **Waterhun** / diversæ reperiuntur illius species, colore differentes. Hæc elegantissima, magnitudine Columbæ, sed cruribus multo longioribus, flavi coloris, cui viriditas immixta. *Crura* inferiora plus quàm duos digitos longa, superiora (maximam partem nuda ut aquaticis) paulò minus: quatuor habet in pedibus digitos, quorum medius è tribus antrorsum versis, duos digitos longus, reliqui duo paulò breviores, quartus retrorsum versus, pedem, aut etiam amplius longo: omnes autem unguibus semidigitum longis & flavis armantur. *Cauda* brevis, ut gallinæ sylvestris; *pennæ* in dorso, alis & ventre ex viridi & nigro mixtæ, sub cauda albæ; versus collum, & in toto collo & pectore ejusdem coloris cum plumis quæ in collo pavonum aut columbarum quorundam visuntur. *Caput* habet parvum, ut gallina sylvestris, quod tegitur membranaceo quodam tegumento rotundo, coloris ut gēma Turcois. *Rostrum* rectum gallinaceū, plus uno digito longum; ab initio ad medietatem egregij miniati coloris, reliqua pars eximij flavi, cui aliquid viriditatis admixtum. Frequentissima in palustribus Brasiliæ locis ubiq;. *Caro* illarum edulis, sed haud magni pretij, sunt enim plerumque macræ.

Alia species appellatur à Brasiliensibus *Agvapecaca*, priori figura & magnitudine par; verùm colore diversa & inferior. *Pennæ* illius sunt ut in dorso prioris, *alæ* magis brunescentes: Carent autem mitella, at in qualibet ala interius habent corniculū directum, quibus se defendunt.

Tertia species prioribus figura & magnitudine æqualis, colore autem differens, totum *caput*, *collum*, *dorsum*, *cauda*, nigri sunt coloris, initium alarum brunni: reliqua viridis; extremitates remigum brunni: *pectus* & infimus *venter* itidem brunni coloris, uti & crurum superiorum medietas superior. *Rostrum* rectum, crocei coloris, cum cuticula ruffa in exortu illius & parte capitis anteriori. *Crura* nuda, *pedes* cinerei. In qualibet *ala*, antica parte habet corniculum simile flavū.

Quarta species itidem figuræ est ut reliquæ. *Rostrum* illi flavum, mitella cutacea in initio capitis propè rostri exortum rubens, processus habens ad latera extensos more gallinarum Numidicarum. Totum *caput*, *collum*, *pectus* & infimus venter plumis vestiuntur nigri coloris, *dorsum*, *cauda*, & initium alarum ruffum, seu dilutè brunnum; remiges alarum pennæ thalassici coloris cum extremitatibus nigris. Sed hæ remiges teguntur ruffis illis in exortu alarum, nec videri possunt nisi cum avis volat. *Crura* longa, digiti pedum longi, quilibet quatuor internodiis, cinerei coloris. Quælibet *ala* in anteriori parte habet corniculum acutissimum coloris crocei.

CURICACA Brasiliensibus à clamore dicta, *Masarino* Lusitanis, avis Numerio, judicio Clusij, similis: magnitudo illi mediocris Anseris: *capitis* autem magnitudo ut Anatis: *collum* sex digitos longum, tres crassum, aut paulò plus: *Rostrum* sex digitos longum, incurvum planè ut ensis Hungaricus, coloris ex igneo fusci. *Corporis* longitudo à collo ad podicem undecim digitorum, caudæ novem, desinentis cum fine alarum. *Crura*

octo digitos longa, pedes duos & semis; rubri instar anatis sed non plani, quatuor digitis & unguibus nigris, tribus anterius, uno posterius verso. *Caput* & *collum* habet plumas albas flavo mixtas, & in superiore parte paulùm oblongas: *Oculi* illi sunt nigri, circulo ruffo. Circa oculos & sub origine gutturis cutis nigra. Totum corpus nigris pennis vestitum, excepto dorso, capite & ventre, ubi cinereæ obscuræ, & in medio alarum albæ, cano mixtæ, ut in ciconijs. Reliquæ pennæ corporis, initij & finis alarum, & totius caudæ nigrę. *Tibiæ* superiores ad medietatem usque carent pennis, nam aquatica est avis.

Carnem bonam habet; quam sæpè comedi coctam & frixam butyro.

Alia species reperitur huic similis, sed multo minor, & magnitudine ferè gallinæ, quæ vocatur *matui tui*.

Frequens est ad Flumen S. Francisci, in Itapuama & alibi.

CAPUT II.

Tiiepiranga. Iacapu. Iambu. Gallina Africana. Gviratangeima. Iupujuba, Sayacu. Ani. Gvira guainumbi.

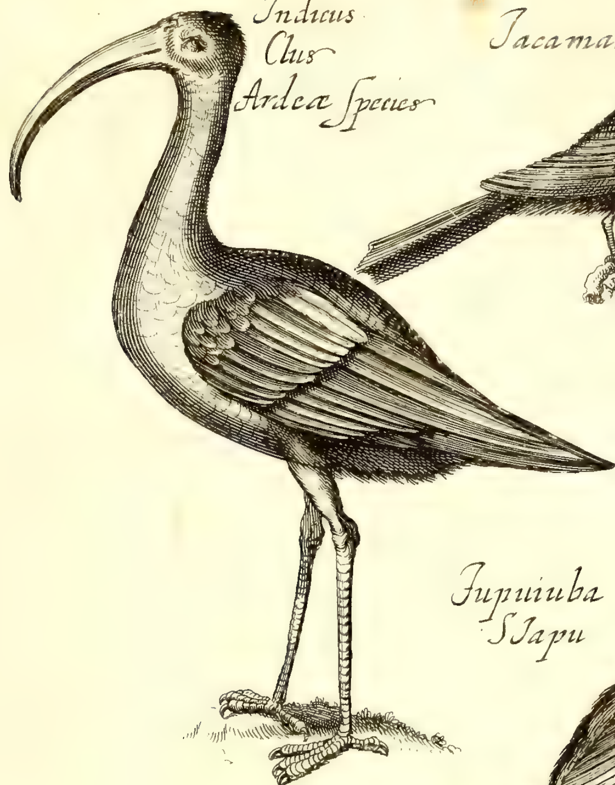
TIIEPIRANGA Brasiliensibus, Avis alaudæ magnitudinem paululùm superat, & cantum passeris nostratis æmulatur. Totum *corpus*, collum & caput egregiè rubicundi seu sanguinei est coloris: *alæ* verò & *cauda* splendidè nigri; præterquam in initio alarum, ubi aliquid rubicundi admixtum est. *Crura* nigra, inferiora quidem nuda, superiora autem nigris penis vestita. *Rostrum* instar passeris, superiori parte nigrum, inferiori versùs acumen nigrum, reliqua versùs caput album. *Pennæ* in capite breviores, quas crispare interdum solet more Passerum. Omnes pennæ totius corporis interius sunt nigræ, exterius rubræ, ita tamen complicatæ, ut exterius totæ rubræ appareant. *Cauda* longitudine fermè tres digitos ęquat. Digiti pedum quatuor & ut in plerisque avibus dispositi.

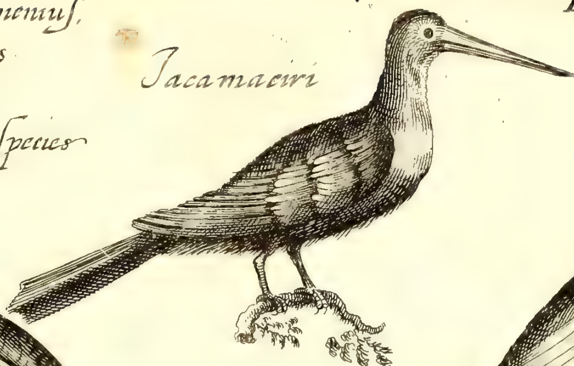
Alia hujus species reperitur passeris magnitudine; quæ pennis per totum corpus vestitur ex cinereo cærulescentibus; alæ tamen quodammodo ad thalassinum colorem accedunt. In ventre & inferiori parte colli seu gutture albicat, vel potius argenteo colore nitet. *Crura* cinerei coloris, ut & *rostrum*, quod ipsi simile Fringillæ. Digiti pedum quatuor secundum communem avium modum.

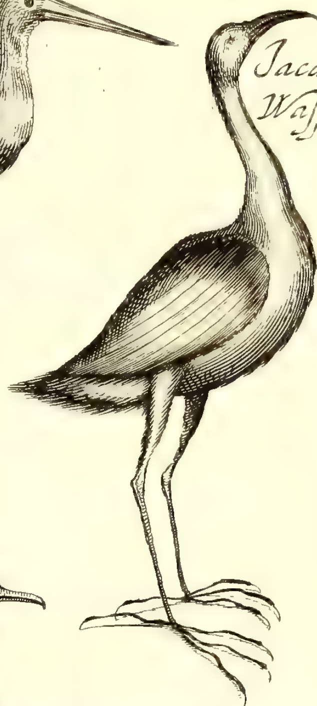
JACAPU, Brasiliensibus; Avis magnitudine Alaudæ, cauda extensa, alis brevioribus: cruribus brevibus & nigris; unguibus acutis ad quatuor digitos: rostro paulum incurvato & nigro, semidigitum longo. Totum *corpus* vestitur pennis nigris splendentibus; sub gutture tamen nigredini illi maculæ coloris cinnabrij sunt admixtæ.

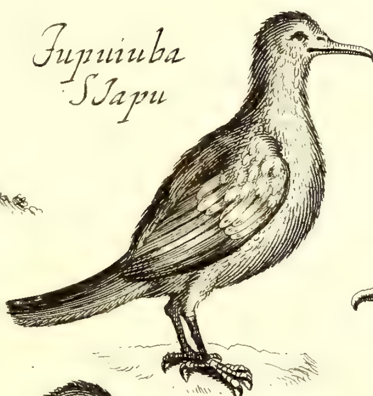
JAMBU Brasiliensibus dicta avis est perdix, nostratibus quidem, magnitudine par, uti & figura. *Pennæ* autem per totum corpus obscurè flavescentes, verùm fusco mixtæ atque maculatæ.

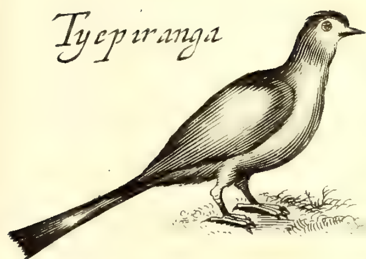
GALLINA Africana ex Insula do Majo, magnitudine nostratium gallinarum, figura corporis ferè ut perdix: *collum* item coronatum portans, & *caudam* perdicis habens inferius dimissam: *pedes* gallinaceos: *rostrum* flavum: & in capite mitellam cutaceam fuscam: ad latera porrò capitis *alba*, ut & ad quodlibet latus propè rostrum cristam rubram ad latus protensam. Totum *corpus* vestitur pennis nigris, quæ elegantissimis maculis albis variegatæ sunt, in alis quidem oblongis, in reliquis autem partibus rotundis; suntque in dorso minores, quàm in reliquis partibus. Huic similes vidi è Sierra Lyona advectas, sed eorum collum circumligatum seu circumvolutum, quasi linteamine membranaceo coloris cinerei cærulescentis. *Caput* tegit crista obrotunda, multiplex, constans pennis elegāter nigris. Punctula albicātia per totius corporis ambitum,

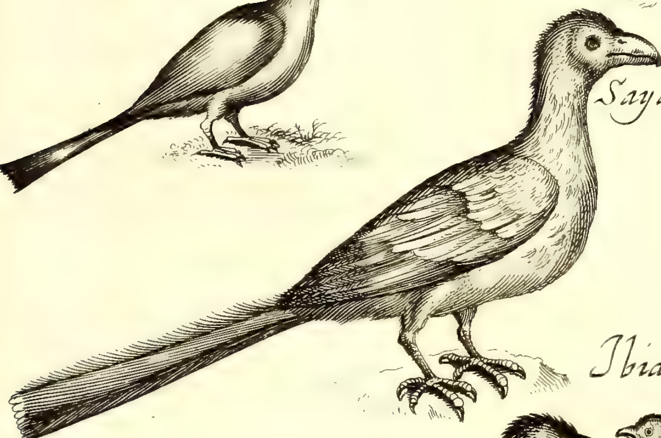

Curicaca
Numenius,
Indicus
Clus
Ardeæ species

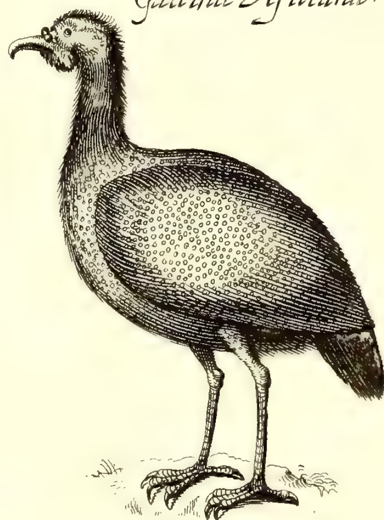

Iacamaciri

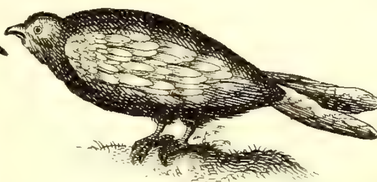

Iacana
Wasserhun.

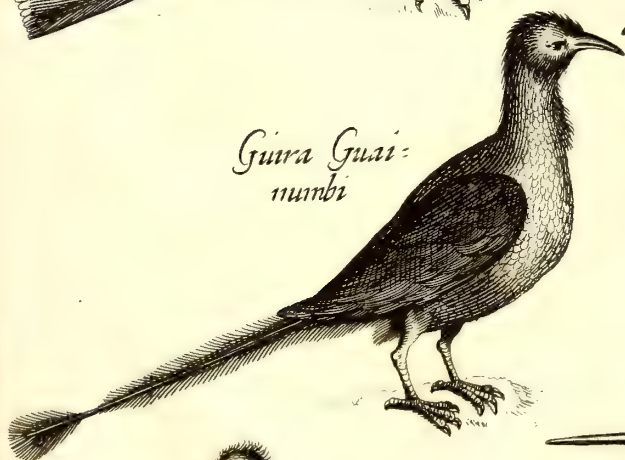

Jupuiuba
S Japu

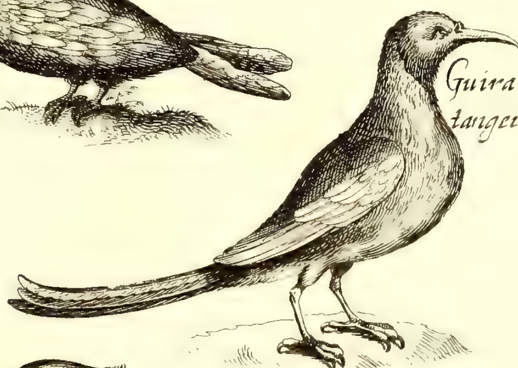

Tyepiranga

Sayacu

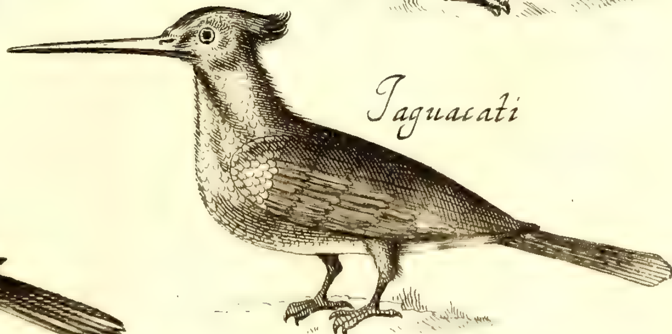

Gallina Asucana.

Ibiau Noitibo

Guira Guai=
numbi

Guira=
tangeima

Mituporanga

Iaguacati

bitum, quasi umbra thalassina variegantur.

Congensibus hęc avis dicitur *Quetele.*

QUIRATANGEIMA Brasiliensibus; Avis paulò major Alauda, Picæ variæ æqualis. *Corpus* habet circiter tres digitos longum, *collum* sesquidigitum: *Caput* parvum, *rostrum* rectum, acutum, digitum longum, crura pedesque, ut reliquæ aves communiter: *Caudam* longam, rectam, quatuor digitos longam: Color *rostri* niger, excepta inferiori parte, ubi inseritur quæ aliquid fusci habet: *Caput* nigerrimum & collum usque ad initium pectoris. Colli superior pars à capite ferè ad initium dorsi uranica est: per initium dorsi transversam habet maculam nigram usque ad alas extensam: *alæ* autem sunt nigerrimi coloris, verùm in medio secundum longitudinem habent maculam albam sesquidigitum longam: *Cauda* quoque tota nigra: reliquum corpus coloris uranici: *Crura* subcærulea. *Oculorum* pupilla subnigra, albo subflavo.

Nidificat in altis arboribus *Acaya*, idque libenter propè ædes. Nidos egregios exstruunt hæ aves, cylindraceæ figuræ, & appendunt magno numero extremitatibus ramorum; qui constant è virgultis. Clamant ferè ut picæ variæ nostrates.

JUPUIUBA seu JABU Brasiliensibus, ejusdem formæ cum præcedenti, & eodem modo in eadem arbore nidificans (una est fœmina, alter mas) cauda paulum breviori. *Corpus* habet totum nigerrimis pennis vestitum: in utriusque alæ medio maculam flavam digitum longam; in extremitate dorsi, & propè anum tota est flava (vidi quoque totaliter nigras, dorso sanguinei coloris) cauda inferius ab exortu ad medietatem flava, reliqua medietas nigra, superius nigra in totum, solum in ea ad latera utraque usque ad medium pennam habens flavam. *Crura* nigra & pedes. Rostrum sulphurei coloris: *Oculi* Sapphyrini, pupilla nigra: *linguam* cæruleam habet anterius fissam seu duplicatam.

Propè ædes domini Ingenij *Tupucuraj* arbor *Vti* sita, in qua plus quàm quadringenti nidi harum avium pendent, maximoque numero sunt hæ aves, quæ ter quotannis ibi pullos excludunt: nidus autem quilibet ex arido gramine, & pilis equinis aut suillis mixtis est compositus, coloris fusci, figura cucurbitæ angustæ cum suo alembico, longus in totum sesquipedem circiter, & ab infimo ad unum pedem altus, cavus ut bursa, reliquum superius ad semipedem simplum est, & sua extremitate pendet à ramulo extremo: omnes autem nidi ex ramulis minimis extremis arborum dependent.

SAYACU Brasiliensibus, Avis Fringillæ magnitudine: totum *corpus* vestitur pennis, coloris è cinereo & thalassino mixti, in alis autem & dorso thalassinum admiscetur, ita ut Sole illustratæ egregiè splendeant; *rostrillum* nigrum, *oculi* quoque nigri in totum.

ANI Brasiliensibus; Avis Turdelæ magnitudine, totaliter nigra, pennis, rostro, oculis, pedibus *Caudam* longam erectam habet, sex digitos longam: *Rostrum* altum, latum, digitum aut paulò plus longum: inferior pars directa ferè, superior alta, lata, semilunaris figuræ, & compressæ, ita ut acumen ferè superius habeat. *Crura* & *pedes* satis exiles, & in ijs quatuor digiti, duo anterius, duo posterius versi, more psittacorum. Clamat elata voce *yiiiiy* uno tono, in medio elevatiori.

Frequentes sunt in sylvis omnibus, verùm cibo inutiles.

GUIRA GUAINUMBI Brasiliensibus *Tupinambis*; avis magnitudine Columbæ ad visum, quia plurimas plumas habet, sed revera corpus non superat magnitudinem Turdelæ. *Caput* paulò majus habet quàm Turdela: *rostrum* nigrum, duos circiter digitos longum, cujus superior pars paulò longior inferiore. Est autem *rostrum* superius & inferius in latere serratum instar serræ, inservitque dentium loco. *Crura* habet brevia, haud multum digitum excedentia, nigra; quatuor in

pedibus digitos, quorum unus retrorsum vergit, tres antrorsum, sed primus versus interiorem pedis partem brevior, medius longissimus, & tertius iterum brevis, sed non æqualis cum reliquis exortus: primi enim exortus est ad pedem, secundi itidem, tertij verò propè tertium articulum medij, habetque primus tres, secundus quatuor, tertius ibidem tres articulationes, qui retrorsum vergit duas. *Vngues* nigri deorsum incurvati. *Cauda* longissima, directa pennis paucis rectis, digitum circiter lata, sed decem longa: & quidem duæ tantum pennæ extremam caudam constituunt, quæ ad duos digitos plumis carent, in extremitatibus autem rursus plumas habent ad duos digitos. *Corpus* totum sex circiter digitos longum est. *Pennæ* elegantissimę: nimirum in capite quasi mitram gerit ex pennis Sapphyrinis, quæ propè exortum rostri Turcoidis colorem referunt: in medio autem hujus mitræ macula visitur nigra magnitudine grossi Misnici. Infra oculos (qui flavi sunt, pupilla nigra) etiam nigras pennas habet Sapphyrinis mixtas: *guttur* inferius, totum pectus & totus venter obscurè luteum habet colorem; superior colli pars, totum dorsum, alæ & cauda viridis seu graminei est coloris, sed cui (præsertim in alis & cauda) thalassinus admixtus, ut in collis anatum & pavonum; à genibus ad ventrem crura superiora pennis virentibus sunt prædita. In medio collo inferius quasi pro insigni gerit tres vel quatuor pennulas nigras, & circum eas Sapphyrinas, quæ maculam quandam seu notam constituunt.

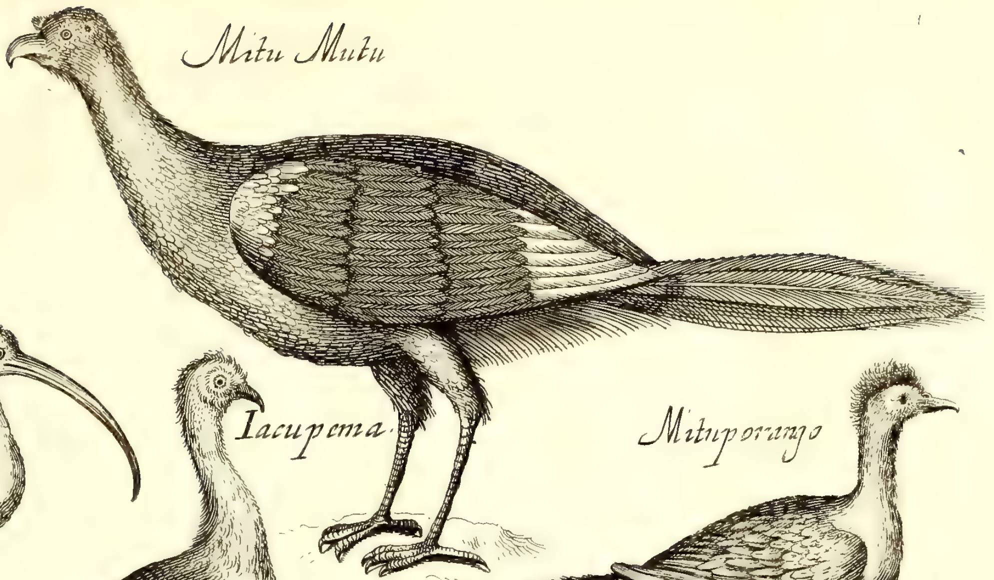
CAP. III.

Iaguacati gvacu. Mitu. Mituporanga. Ibijau.

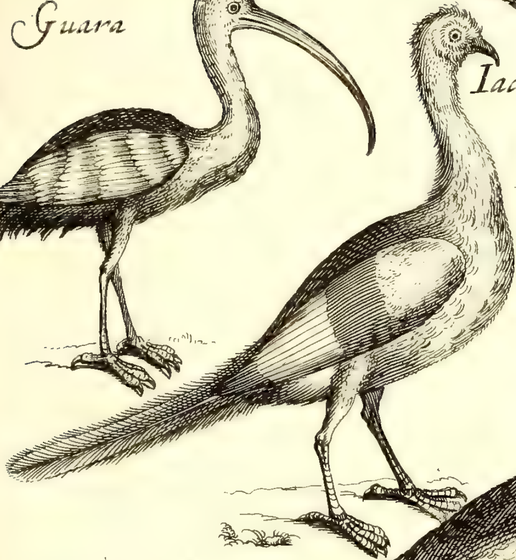
IAGUACATI GVACU Brasiliensibus, *Papa Peixe* Lusitanis, nam piscibus victitat. Avis Turdelæ magnitudinem æquat; figura corporis ut Picus major. *Rostrum* habet nigrum, rectum, & in extremitate acutum, tres fermè digitos longum: *Oculos* nigros & *crura* brevissima nigra: superiora crura ex parte carent plumis; in pedibus digitos quatuor, (unum retrorsum) inæqualis longitudinis, duo enim versus exteriora pedis breves sunt, tertius interior longè brevissimus & remotior. *Vngues* nigri. *Cauda* duos digitos longa, excedens alarum fines. *Pennæ* totius corporis superiores, nimirum in capite, collo, alis, cauda sunt ferruginei coloris & splendentis: Circa collum transversim, annulum habet ex albissimis plumis; guttur, inferius collum, pectus, & totus venter pennis vestiuntur albis, propè utrumque oculum etiam maculam habet ex albis pennis: in cauda autem albæ pennæ interseruntur guttatim, ut & in alis, sed quæ vix videntur, nisi cum alas explicant & volant.

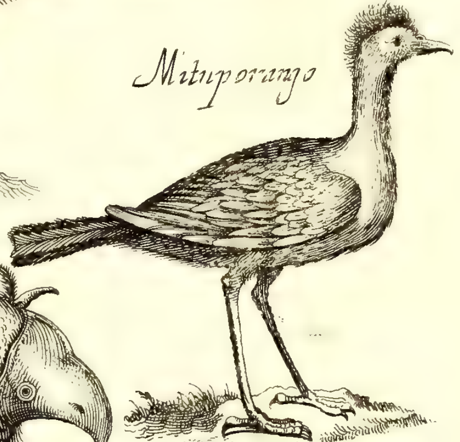
MITV vel MYTV Brasiliensibus dicta avis ex Phasianorum est genere, major gallo gallinaceo. *Corporis* longitudo à collo ad exortum caudæ est decem digitorum: colli longitudo sex digitorum, totaliter nigris pennis est vestita, excepto ventre & sub ano, ubi brunni coloris est, ferè ut perdix. Tenuiores sunt pennæ ad collum, caput, & in pectore, & holosericum villosum nigrum pulchritudine æquant. In summo capite habet pennas nigras complicatas in planissimam quasi mitellam, ut nesciens vix possit agnoscere, quas irascens, aut etiam aliàs in cristam erigit. *Rostrum* habet insigne, non crassum, incurvatum, sesquidigitum ferè longum; inferior pars ejus parva, superior fermè quadruplo major. Rostrum autem coloris est egregij incarnati, versus acumen tamen albicat. *Crura* habet gallinacea decem digitos longa, nimirum quatuor à pedibus ad genua, & sex superius, atque hæc vestita pennis nigris: digitos item quatuor gallinaceos, qui in exortu usque ad primam juncturam cuticula sibi invicem annectuntur, ut in alijs quibusdam avibus. *Caudam* habet pedem longam, instar gallo-pavi, quam semper in latum movet, *Kit, Kit*, clamãdo, ut il-

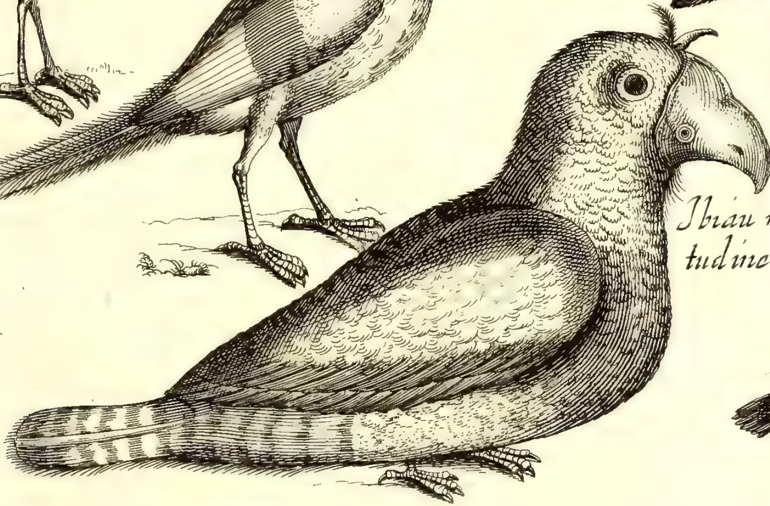
Tab 58

Mitu Mutu

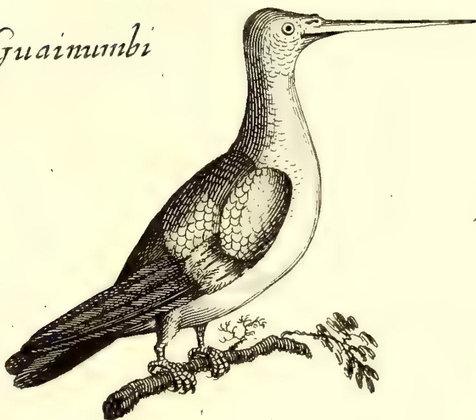

Guara

Iacupema

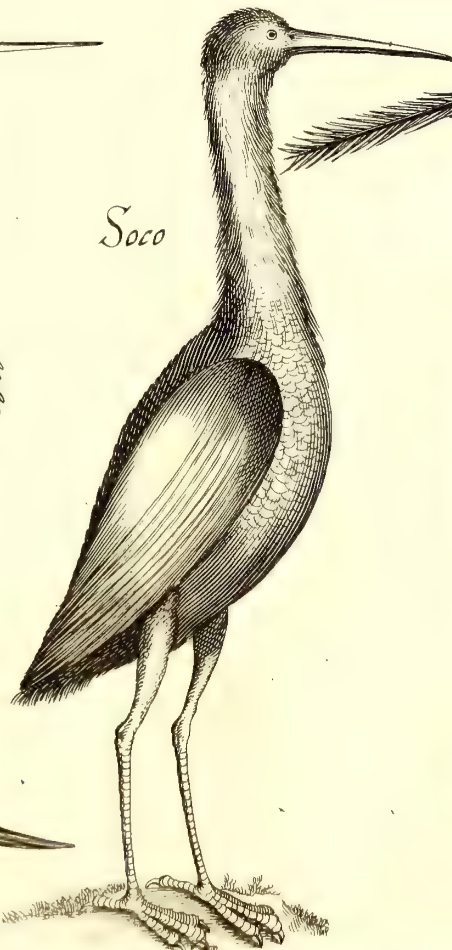

Mituporanga

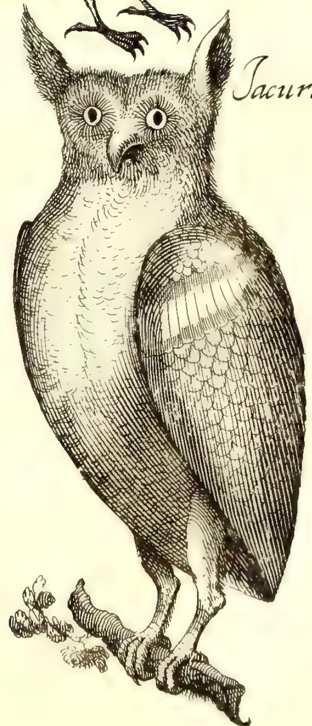

Ibiau magni-
tudine noctue

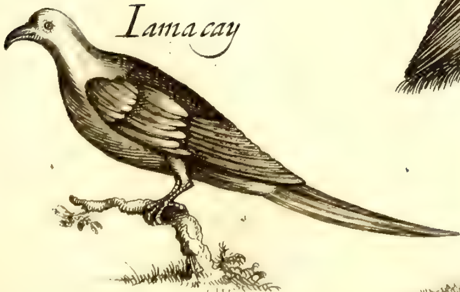

Matuitui

Guainumbi

Guira
querea

Soco

Jacurutu

Iamacay

utilli. *Caput* bene formatum, anserini magnitudine: *Collum* sex circiter digitos longum: *Oculos* habet magnos, egregios, nigros, & ponè aures maculam cutaceam albescentem ut gallinæ. Mansuescit facile. Lubenter in alto sedet ut gallo-pavi, scanditque arbores, ut illi. *Carnem* denique habet admodum bonam. *Reperitur* & alia ejusdem species, quam *Mituporanga* vocant Brasilienses, solo rostro & pennis capitis differens, hæc *rostrum* habet haud longum, satis crassum, non tamen ita altum ut *Mitu*, neque sic lunatum: ejus extremitas utrobique nigra, reliquum totum crocea cute vestitum, qualem & circa oculos habet. *Oculi* nigri egressi: collum & caput nigerrimas habet plumas instar holoserici; & in summitate capitis crispates atque cochleatim tortas habet pennas usque ad initium colli; has erigere in cristam crispam potest. Reliquum totius avis nigrum, cui nigredini hinc inde aliquid viridis transplendet. Circa anum albas obtinet pennas. *Crura* cinerea, figura ut *Mitu*. *Cauda* nigra, sed extremitates illius pennarum albæ. Et hæc quoque avis optimè mansuescit.

IBIIAU Brasiliensibus, *Noitibo* Lusitanis: Avicula Hirundinis magnitudine: *Caput* habet latum & compressum: *oculos* magnos, elegantes, nigricantes, pupilla atra splendente ellypticæ figuræ, exterius autem oculos ambit circulus ex albo flavescens. *Rostrillum* minimum habet, quod non excedit crassitiem dentis aranei, nec tam est longum: nares tamen patentes in rostro: *Os* amplissimum, quod clausum non potest videri, at quando rostrillum aperit, os ad oculos diducere potest, ita ut digitum ferè sit amplum; *Linguam* habet minimam. *Crura* alba, & secundum corporis molem parvula, vix semidigitum longa; quatuor in pedibus digitos, tres anterius, quartum retrorsum versum, unguibus incurvatis nigricantibus. Secundum longitudinem in unguiculo digiti medij cujuslibet pedis versus interiora habet pinnam quasi multiplicitet sectam, seu dentatam, videturque unguiculus quasi plumatus versus interiora, sed non sunt plumæ, verùm cutacea materia & aspera. *Caudam* habet elegantem, quam in latum potest explicare, duos digitos longam, cum ejus extremitate etiam alæ desinunt. *Pennas* in toto inferiori corpore habet ex albis & nigrix mixtas, ut Nisus: In capite, dorso, alis & cauda nigricant, & albedo inspersa grata varietate: nonnihil quoque flavedinis albedini admixtum: uno verbo, nigra est & punctulata subtiliter hinc inde.

Reperitur & species hujus magnitudine Noctuæ, ejusdem coloris & conformationis. *Os* quando aperit, pugnum humanum facilè admittit.

CAPUT IV.

Guainumbi variæ species.

GVAINVMBI quæ & *Guinambi*, item *Aratica & Aratarataguacu* vocatur à Brasiliensibus, à Lusitanis *Pegafrol*, à nostratibus potest appellari Bloemen-Specht. Hujus autem multæ hic reperiuntur species.

Prima: Totius *corporis* aviculæ longitudo ab initio capitis (ubi rostrum est insertum) ad exortum caudę, duorum digitorum. *Capitis* magnitudo unà cum pennis magnitudinem cerasi dulcis mediocris æquat. *Colli* longitudo tres quartas partes digiti, corporis longitudo unius digiti est & quadrantis. Magnitudo autem corporis cum pennis olivam grandem vix æquat. *Rostellum* habet sesquidigitum longum, subrotundum, æquale, tenuè, & valdè acuminatum, rectum, paululùm tamen versus extremitatem dorsum versum; color hujus niger, excepta inferiori parte prope exortum, ubi rufescit. *Linguam* habet duplicatam, seu bisectam, tenuissimam instar serici fili tenuissima, albam, longam, ita ut illam longè extra rostellum possit exserere: *Ocellos* parvos nigros. *Crura & pedes* minimos brevesque, nigri coloris; in pedibus quatuor digitos, tres anterius, unum poste-

posterius versum, longis, semilunaribus, acutissimisque unguiculis nigris præditos. *Caudam* habet directam, digitum longam, quatuor ut plurimum pennis constantem. *Alæ* autem quæ duorum digitorum longitudinem habent, ad extremitatem caudæ ferè pertingunt, pennæ singulari arte à natura sunt cõpositæ. Ab exortu enim alarũ ad tres quartas partes digiti circiter duplex ordo pennarum est, unus longior altero, & superpositæ sunt sibi invicem pennæ, quasi alæ breves super longas. Hinc post has pennas, alæ pennæ (quarum circiter decem sunt) sequens interior semper longior fit antecedente exteriore, ita ut intima sit omnium longissima finem alæ definiens. His alis expansis volare diu potest, ac in aëre quasi pendula manere; inter volandum strepitum edit instar *bruchi*, seu rectius *hur, hur, hur*, instar rotæ lineariorum quæ circumvolvitur: admodumque tenues apparent & transparentes pennæ alarum expansarum. *Color* plumarum aviculæ per totum caput, collum superius & ad latera, per dorsum totum & initio alarum est resplendens mirificè, nec à pictore bene exprimi potest; nam viriditati, qualis in Pavonum & Anatum collo, aureus, igneus, flavus mirè admixtus est, ita ut Sole illustrante mirificè splendeant. In gutture, inferiori collo, pectore & toto infimo ventre, cruribusque superioribus albæ sunt pennæ, quibus in collo inferiori eximij coloris simul sparsim admixtæ, in ventre albis subjacent nigræ. *Alarum* initium miro colore constare dixi, reliqua pars tota brunna est, seu spadicei coloris splendentis. *Cauda* pennis constat coloris instar chalybis politi cærulescentis. *Victitat* floribus solùm, ideò capta viva detineri non potest, sed moritur. Frequentes autem in floribus arboris, quæ Mense Januario potissimùm floret, & potest aliquis vel sexaginta uno die sclopeto figere. Inveniuntur & super alijs arboribus varijs. Toto autem anno, magno numero in silvis inveniuntur, & præsertim matutino tempore ingentem strepitum excitant. Non autem canunt, sed clamant, *Screp, Screp, Screp*, uno sono & continenter, ferè ut passeres. *Volantes* velociter alas movent, & cum vix videantur, & per longum temporis spatium in aëre velut quietæ, vel se moventes hærere possunt alarum ope. *Flores* rostellis carpunt inter volandum. *Nidum* faciunt in ramis arborum solidi Hollandici magnitudine. *Ova* ponunt albissima testa, duo ut plurimum, ovalis figuræ, piso haud majora.

Secunda: Pulchrior priori, ejusdem magnitudinis & figuræ. *Rostellum* tamen brevius, nimirum duas tertias partes digiti longum, ejusdem figuræ & coloris cum priore; *Lingua* eadem, ut & ocelli, crura, pedes, cauda & alarum figura. Plumarum color in capite, collo superiori, dorso, alis, cauda similis priori; at in gutture, seu collo inferiore, toto pectore & infimo ventre usque ad extremum corporis, tam eleganti & splendente viriditate cum aureo colore transplẽdente sunt plumæ, & mirè resplendeant. Propè anum macula est satis magna (respectu aviculæ) constans plumis candidissimis.

Tertia, minor reliquis omnibus. Ab initio capitis, seu exortu rostri ad exortum caudæ duos & semis digitos longa. *Collum* unum ferè digitum longum: *Caput* haud magnum. *Corpus* sesquidigitum longum. *Rostellum* paulò plus digito longum, nigrum, subrotundum, acutum ac ferè rectum. *Crura* & pedes, ut reliquarum. *Pennarum* corporis & alarum etiam eadem dispositio, sed color diversus. *Caudam* longiorem habet reliquis omnibus, paulò plus tribus digitis longam, pennis constantem, quarum ea quæ exortui ejus vicinior, brevior, secũda semper longior; estque cauda furcata, & avicula volans eam in duo amplissima cornua expandit, ita ut extremitates cornuum sesquidigitum à se invicem distent. Totum *Caput* & collum hujus aviculæ ex nigro serico colore elegantissimè cæruleum transplendet, ut in collo Anatum. Totum *dorsum* & pectus viride, aureum, & thalassino tran-

transplendens, ut in secunda specie, atque etiam propè anum talis macula est è plumulis albis. *Alarum* color epaticus est. *Cauda* ex nigricante cœrulenti instar politi ferri cœruleo imbuti.

Quarta, paulò minor tertia: Corporis figura & plumarum dispositio eadem, sed alio colore, nec non differens rostro, & crurum colore. *Rostellum* sesquidigitum longum, deorsum incurvatum instar ensis Polonici, subrotundum, ubique æqualis crassitiei, & in extremitate acuminatum. Superior ejus pars nigra est, inferior flava, excepta extremitate quæ etiam nigricat. *Caput* superius, collum superiori parte, ut & alæ, colore sunt, ut prima species, guttur, collum inferius, totum pectus & infimus venter ex albo rufescentis sunt coloris. *Caudam* habet plus digito longam, desinentem cum fine alarum, constatque pennis ex nigricante virescentibus, quæ in Extremitatibus albæ. *Crura* eodem modo disposita habet, ut cæteræ species, sed haud nigra, verùm alba seu flavescentia, similibus digitis, & unguiculis semilunaribus, acutis, & nigris.

Quinta, magnitudine par tertię speciei: *Rostello* nigro, paulò plus quàm digito longo, & paulùm deorsum incurvato, *ocellis* nigris, uti & cruribus & pedibus. *Guttur*, collum inferius, & totus venter nigris holosericis vestiũtur pennis, cui nigredini quasi paulùm cœrulei transplendet. Propè anum macula est albis plumulis. Extremitates autem nigri, nimirum ad latera colli, pectoris & ventris mirè thalassino, aureo & viridi mixti resplendent. Totum *caput* superius, collum superius, & totum dorsum ornantur pennis, aureo, igneo & viridi mixtis, ut & initium alarum. Reliquum alarum ferreum est, seu fuscum. *Cauda* paulò plus digito longa, eleganter brunnis, cui cœruleus transplendet, pennis constat, circa oras autem pennæ illæ habent colorem, qualem chalybs politus cœrulescens.

Sexta, quintæ magnitudine par. *Rostellum* habet paulum curvatum, digitum longum, inferius album, superius nigrum. Totum *caput*, collum, dorsum & venter, ac initium alarum insignis coloris resplendentis pennis vestiuntur, nimirum plurimo aureo, dimidio ferè igneo, & minimo viridi mixto. In summa, splendet ut Sol. In ventre pennæ albæ paucæ mixtæ. *Crura* nigra sunt. *Alæ* nigricantes. *Cauda* sesquidigitum fermè longa, elegans & lata, constans pennis quibusdam insignis illius coloris, quo reliquum corpus, quædam ex viridi & aureo mixti coloris, & per oras albæ, quædam in uno latere, seu medietate albæ, altero virides, cui transplendet aureus

Septima, paulò minor quinta & sexta specie. *Rostellum* habet non omninò digitum longum, coloris per totum corpus cinerei ferè, ut passer, cui hinc inde mirè resplendens rubrum instar Rubini perlucet.

Octava: omnium elegantissima. *Rostellum* rectum, nigrum habet, semidigitum longum; *Linguam* longam duplicatam: magnitudo & conformatio est ut secundæ speciei. Totum *caput* superius & collum superius miro rubini colore fulgent, ac si rubinus radiis solis illustraretur. *Guttur* autem & *collum* inferius merum aurum Hungaricum politum, & radiis solis illustratum exhibent, ita ut impossibile sit perfectè similitudinem horũ colorum reddere, multò minus à pictore repræsentari. Initium *dorsi* holoserica nigredine tectum est, reliquum fuscis pennis, quibus tamen aliquid obscuræ viriditatis admixtum. Totus infimus *venter* ejusdem cum dorso coloris pennis vestitur; *Alæ* fusco ut in reliquis speciebus: prope *anum* maculam habet albam. *Crura* exilia nigra. *Cauda* digitum, & paulò plus longa pennis constat brunnis rufescentibus (*feulemort*) quæ in extremitatibus per oras fuscescunt. *Cauda* lata, quam inter volandum egregiè explicat. *Alarum* extremitas cum cauda desinit.

Nona, figura & magnitudine, ut prima. Rostellum superius nigrum, subtus ruffum. Totum *corpus*, exceptis alis, insigni illa splendet viriditate

cum aureo transplendente, quali secunda species in ventre. *Alæ* fuscæ. *Cauda* digitum longa, latiuscula, pennis constans coloris, ut ferrum politum cœrulescens.

Sortitur autem avis hæc varia apud Brasilienses nomina, præter generale *Guainumbi*, ut *Guaracyaba*, id est, radius Solis, & *Gvaracigaba*, id est, capillus Solis. Fr. Ximenes scribit à Mexicanis appellari *Huitzitzil*. Avicula est, inquit, quæ habet plumas pictas variis coloribus, è quibus mixtis & compositis cum artificio, & admirabili industria faciunt Barbari imagines Sanctorum & aliarum rerum, atque ita conjungunt, ut optimè similitudinem repræsentent. Hujus aviculæ ea natura est & proprietas, quòd non diutius vivat, quàm flores plantarum durant, cujus melle victitat, quibus decidentibus, rostello suo se affigit arborum truncis, & sex mensibus ita immota manet; donec flores renascantur: quod tam multis testimonijs confirmatur, ut de eo dubitari non debeat. Ajunt pulverem hujus aviculæ haustum, curare arthritidem coralloidē. Hæc ille. Vidimus plures ejusmodi icones artificiosè ex hujus aviculæ plumis concinnatas ita dextrè, ut coloribus pictæ viderentur; si autem Soli obvertas, mirabiliter splendent.

CAPUT V.

Iacupema. Iacamacaij. Iacurutu. Soco. Matuitui.

JACUPEMA Brasiliensibus. Phasiani est species; paulò major gallina minore domestica nostrate. *Caput* illi gallinaceum haud magnum; *Rostrum* gallinaceum: *Oculi* nigrescentes, *collum* septem circiter digitos longum; *corporis* autem longitudo ab exortu colli, ad exortum caudæ novem circiter digitorum. *Caudam* habet longam & latam, longam nimirum pedem. *Crura* longa, superiora plumis vestita & qvinque digitos longa, inferiora tres, aut paulò plus. In pedibus quatuor digitos gallinaceos, quorum medius è tribus anterioribus duos digitos longus. *Plumis* tota avis vestitur nigris, quibus brunni aliquid mixtum. Ac capitis quidem plumas in cristam erigere potest. Cingunturque illæ nigræ alijs albis in ambitu. *Guttur* sub capite, & ad sesquidigiti longitudinem, in collo plumis nudum est, & rubra cute tectum. *Collum* totum inferius plumulis albis in nigris dispersis est variegatum, ut & totus infimus *venter*, ac alarum medietas posterior: superiora crura & cauda solis nigris constant, cui aliquid brunni mixtum. *Crura* inferiora & *pedes* elegantis rubri coloris. Cicurantur. *Carnem* habet bonam. Hæc avis à clamore suo nomen accepit, clamat enim *Iacu, Iacu, Iacu.*

JAMACAII, Brasiliensibus. Avicula Alaudæ magnitudine. *Corpus* tres digitos longum, *collum* plus digito, *crura* duos digitos, *cauda* ferè quatuor. *Caput* habet parvum: *Rostrum* digitum longum, directum, paulum deorsum inclinatum, acutum, nigrum quidem, at inferius prope exortum paululum cœrulescens. *Caput* nigris vestitur pennis, uti & *collum* inferius, superius luteis: totum *dorsum*, *pectus*, & infimus *venter* luteis, *alæ* nigris, in quorum medietate albæ insertæ, quæ maculas albas faciunt, in qualibet ala unam: ad exortum alarum transversim per dorsum tendit nigra macula: *Cauda* etiam nigra. *Crura* & *pedes* fusci. Elegans est avis.

JACURUTU Brasiliensibus. *Bufo* Lusitanis. Noctua est, magnitudine æquat Anseres: *Caput* habet rotundum instar felis. *Rostrum* aduncum, nigrum, superiori parte longius. *Oculos* magnos, elatos, rotundos, & splendentes instar Crystalli; in quibus interius circulus flavus versus extrema apparet. Latitudo oculorum aliquantò major grosso Misnico. Propè aurium foramina plumas habet duos digitos longas, quæ instar aurium in acutum desinunt & attolluntur. *Cauda* lata est; neque alæ pertingunt ad illius extremitatem. Crura pennis vestita usque ad pedes: in quibus quatuor digiti, tres anterius, unus posterius versus;

sus, atque in quolibet unguis incurvatus niger, plus quàm digitum longus, & acutissimus. *Pennæ* totius corporis variegatæ è flavo, albo & nigricante pereleganter.

SOCO Brasiliensibus, avis Aquatica, cujus multæ hic observari possent species; hæc cujus Iconem addimus, magnitudinem habebat Ardeæ minoris. *Rostrum* obtinet rectum, nigrum, & in extremitate acutũ, duos & semis digitos crassum, ubi crassissimum. *Caput* illi instar Ardeæ, uti & *collum* pedem longum. *Oculi* nigri circulo aureo. *Alæ* & *cauda* simul desinunt: Cauda enim brevis, nec supra quinque digitos longa. *Crura* satis longa, superiora quippe quatuor, & inferiora totidem digitos: in pedibus porrò quatuor digitos, videlicet tres anterius, unum posterius versum. *Crura* autem superiora ad medietatem sunt nuda pennis: cætera fusca cute tecta. *Caput* & *collum* brunnis quidem pennis, sed quæ punctulis nigris variegatæ sunt, vestiuntur. Per totum collum inferius ad pectus usq; tendit linea plumis albis, nigris & brũnis mixta. *Dorsum* & *Alæ* nigris quidem, sed quæ minutissimis punctulis flavescentib. variegatæ sunt, vestiuntur; *Venter* quoque ad eundem modum: sub alis denique nigræ, & albo maculatæ sunt pennæ.

MATUITUI Brasiliensibus. Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet rectum, nigrum quidem, at in exortu inferius croceum *Oculos* elegantes nigros. Totum *Caput* superius, collum, dorsum, alæ & cauda superius coloris sunt obscurè grysei, & remiges alarum nigricantes. *Caput* inferius, guttur, pectus, & infimus venter albicant, ut & crura superiora, quæ mediam partem pennis vestita, more avium aquaticarum. Supra exortum rostri in fronte maculam habet albam, & annulum album circa collum, & inferius semiannulum obscurè gryseum, huic contiguum: nam guttur totum album est, collum superius totum obscurè gryseum. *Crura* sunt subluteola; digiti autem pedum aliquid fusci admixtum habent. Tres solummodò digitos habet in pedibus, omnes anterius versos, qui in exortu cute ex parte junguntur: Unguiculi nigri.

Avis hæc ad littora maris & ripas salsorum fluminum discurrit.

CAPUT VI.

Iabiru. Iabirugvacu. Manucodiata.

IABIRU Brasiliensibus, Belgis vulgo *Negro*. Avis hæc magnitudine superat cygnum. *Corpus* illius quatuordecim digitos longum: *Collum* totidem, & brachij humani habens crassitiem. *Caput* satis magnum, *Oculi* nigri, *Rostrum* nigrum directè extensum, & superius versùs extremitatem paulum incurvatum; undecim digitos longum, duos & semis latum; versùs exteriora acuminatum; estque superior rostri pars paulò altior, & major inferiori. Caret lingua, & sub gutture ingluviem habet mediocris magnitudinis. *Crura* longissima, duos nimirum pedes: superiora enim unum pedem & digitum longa, & mediam partem pennis nuda; inferiora undecim digitos. Sunt autem crura recta, nigricantia, & quasi squamata, digitum medium crassa. In pedibus digiti quatuor, tres anterius, unus posterius versus; quorum medius quatuor digitos longus, cæteri paulò breviores. Tota avis vestitur albis pennis instar cygni aut anseris. *Collum* ferè totum, nimirum octo digitorum, longitudine à capite numerando, caret pennis; ac hujus medietas cum capite tegitur nigra cute, reliqua alba cute. Sed puto in cute hæsisse pinnulas albas, & fuisse abreptas. *Cauda* lata desinit cum extremitate alarum.

JABIRU GUACU Petigvaribus, *Nhanduapoa* Tupinãbis: Belgis Ceur-vogel. *Rostrum* habet magnum, septem & semis digitos longum, in extremitate teres, & inferius incurvatum; caret lingua, & rostrum inferius canum est. In summitate capitis mitram osseam coloris albi, & cinerei mixti gerit. *Oculi* nigri, & pone eos aurium fo-

ramina ampla. *Collum* decem digitos longum, cujus medietas, uti & caput, plumis, ac cute squamosa cinerea est tecta, cujus squamæ albicant. *Corpore* æquat Ciconiam; *Caudam* habet brevem & nigram, cum qua alę desinunt. *Crura* superiora ex parte albis vestita pennis, cętera tota cinerea, & quidem superiora crura longa sunt digitos octo, inferiora sex, aut paulò plus: digiti pedum quatuor, ut in priore. Totum *corpus* & collum albis vestitur pēnis, & à collo longiusculæ pennæ propendent & circum. *Alæ* albæ, remiges illarum pennæ nigræ, rubini colore transplendente in nigro. *Pellis* detrahitur huic avi, ac caro ejus cocta comeditur; pinguis est & sicca, boni saporis, præsertim si cocta butyro frixetur. Comedi sæpissimè.

MANUCODIATA, & quidem Rex creditus; ad aspectum Columbam, sed revera hirundinem æquabat. *Caput* habet parvum, *Oculos* parvos, rostrum rectū, satis crassum, acuminatum, sesquidigitum longum: *Collum* digitum longum; *Corporis* autem longitudo à collo ad caudæ exortum vix trium digitorum & semis. *Alæ* supra septem longæ; *Cauda* lata & sex digitos longa. *Crura* duo habet, quodlibet inferius duos digitos longū; quatuor digitos in pedibus, tres antrorsum, unum retrorsum versum, more communi; medius anteriorum paulò longior cæteris; posterior etiam satis longus; quilibet ungue lunato, seu adunco accipitrino forti præditus. Suntque crura & pedes satis crassi, ac ad rapinam comparati. Alæ & cauda pennas habent latas & fortes digiti latitudine. Totum *dorsum*, infimus venter, alæ, cauda elegātis sunt brunni coloris; superius ad rostrum pennulas habet holosericum leve referentes, viridi & fusco mixtas; inferius ad rostrum similes nigri coloris. *Collum* superius flavi, seu aurei est coloris, inferius viridis cum aureo transplendente. *Pectus* saturatè brunnum; sub alis in lateribus inter alas & crura, exoriuntur multæ pennæ, pedem plus, vel minus longæ, elegantis structuræ, quæ supra caudam longè extenduntur: sunt autem propè exortum flavi, seu aurei coloris, reliqua ex albo flavescentes, brunno umbratæ, seu dilutè intermixtæ: inter has pennas duo quasi fila extenduntur; quodlibet longum duos pedes & amplius, ac versùs extremum incurvata, obscurè brunni coloris. *Crura* fusca sunt, unguibus magis albicantibus. *Rostrum* coloris est ex viridi & cœruleo mixti, versùs acumen tamen albicans.

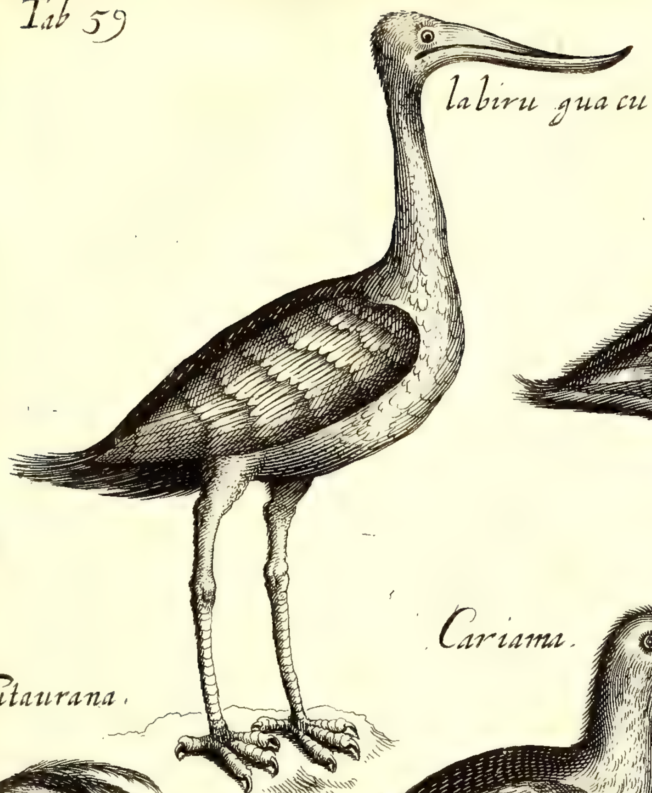
Hæc est illa avis, quam alii Paradiseam vocant: cujus aliquod reperiuntur species.

CAPUT VII.

Guirapunga utraque. Guiraquerea. Iacamaçiri. Cariama.

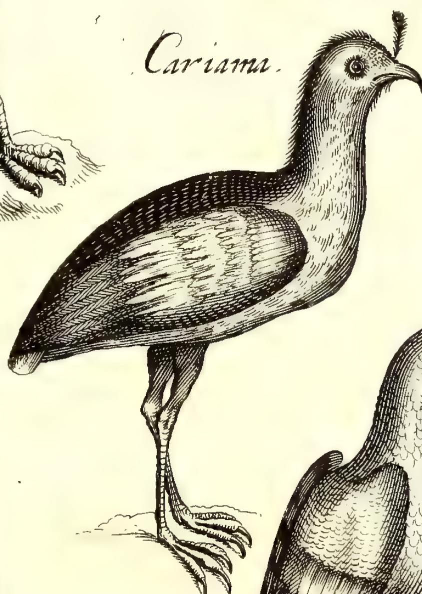
GUIRAPUNGA Brasiliensibus; Avis cujus sonus longè auditur; Turdelæ majoris magnitudinem superat, & columbæ ferè æquat. Rostrum habet digitum longum & latum, anterius acutum, cujus superior pars paulùm prominet super inferiorem, ac deorsum est incurvatum, nigrum, naribus patentibus. *Os* illi amplum, quod aperire potest usque sub oculos, ita ut oris apertura cum rostro triangulum formet. *Linguam* habet brevem. *Oculos* è nigro cœrulescentes. Sub gutture autem, quod latum habet, & in collo inferiori, multas digitum longas propendentes particulas carneas nigras habet, figura spiculi hastæ, vel quasi ligulæ. *Caput* obscurè brunnis pennis vestitur. Totum *collum*, pectus, venter, dorsum & crura superiora leucopæis teguntur pennis, (quibus potissimùm in dorso) nigricantes admixtæ, ac versùs caudam etiam virescentes. *Caudam* habet tres digitos longam, leucopæis ac nigricantibus pennis pauca viriditate admixta. *Alæ* (non multum post exortum caudæ desinentes) in initio sunt nigræ, reliquam partem nigricantes, quibus obscurè virescentes pennę admiscentur. *Crura* inferiora nigricant, suntq; plus digito longa; digitos quatuor

Tab 59

Iabiru guacu
Vrutaurana

Iabiru

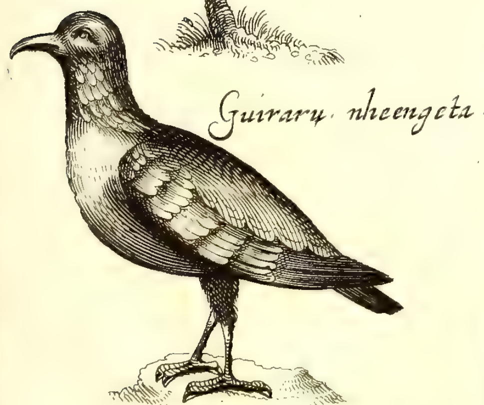

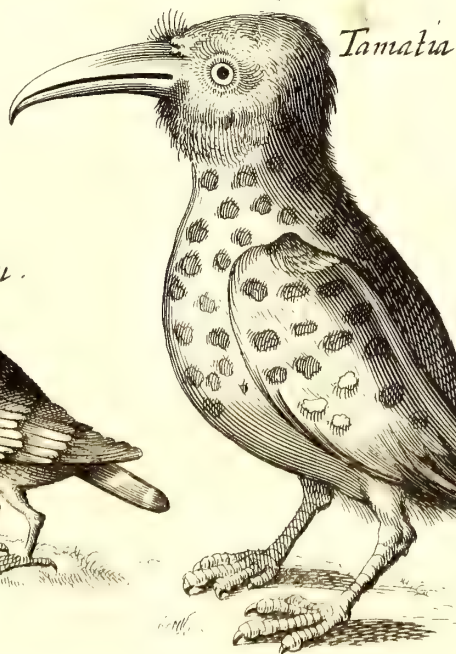

Cariama

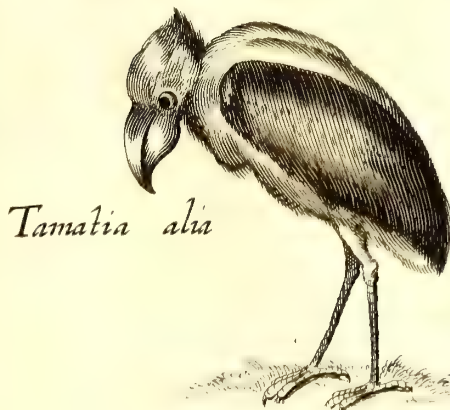

Guirapunga

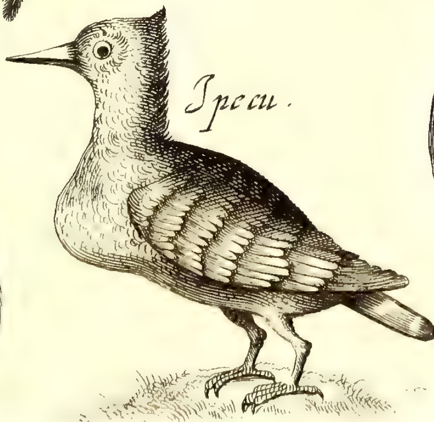

Arara canga

Guara

Guiraru nheengeta

Tamatia

Tamatia alia

Ipecu

tuor habet cum cæteris communes, nigris unguibus: *Pectus* bifidum eſt, ſeu convallem habet per medium ſecundùm lõgitudinem; tracheam amplam, unde etiam fortem clamorem poteſt edere. Duplicem autem ſonum edit promiſcuè, una vice quaſi quis ſecuri percuteret cuneum ferreum, in ſilva (*cock, cick*) altera autem quaſi quis campanam fiſſam tangeret *Kur, Kur, Kur*, &c. Clamat autem ſolùm media ætate, Decembris & Januarij initio per quinq; aut ſex ſeptimanas, reliquis menſibus non auditur; unde Luſitanis *Ave de Verano* vocatur.

GUIRA PUNGA, fœmina; Turdelæ noſtræ majoris magnitudine eſt & figura, & eodem modo carnoſa. *Caput* habet latiuſculum, *roſtrum* quoque latum, haud longum, *oris* hiatus amplus quando aperitur. *Roſtrum* nigrum. *Oculi* ſatis magni. *Cauda* tres digitos aut paulò plus longa, nec alæ ad illius finem pertingunt. Tota avis veſtitur pennis nigricantibus, quibus fuſcæ & dilutè virentes ſunt mixtæ: magis tamen fuſcus eſt in dorſo color, in gutture, pectore, & ventre magis dilutè virens, & mixtus ut noſtræ turdelæ, Avis eſt pinguis & copioſæ carnis. *Crura* & pedes nigricant, cætera nihil differunt à communi norma.

QUIRAQUEREA Braſilienſibus; Avis Alaudæ, magnitudine, ſed quia longas alas, & caudam habet multo longiorem, videtur major. *Caput* latum, compreſſum, ac ſatis magnum habet. *Oculos* magnos & nigricantes; *roſtellum* parvum, triangulare, compreſſum, & ſuperiore parte aduncum. *Os* amplum, longè amplius roſtro, quod apertum triangulum efformat. Ad utramque autem extremitatem roſtri ſuperioris ad latera digiti ferè longitudine, in quolibet decem, aut duodecim circiter ſetas craſſas ſuillas habet protenſas anterius & ad latus. *Corpus* haud longum, ſed rotundum ferè eſt. *Pedes* quatuor digitis more communi conſtant, quorum medius longior reliquis; & unguiculo ſuo (quos omnes habet nigros) pectine corneo ſubtiliter ſerrato donatus eſt. *Alas* longas habet, nimirum ſemipedem. *Cauda* octo digitos longa, conſtans in extremitate duabus pennis longioribus reliquis. Tota avis ex fuſco cinerei coloris cum maculis obſcurè flavis aut albicantibus mixtis, more Niſi. Circa totum collum autem penè caput annulum habet obſcurè aureum. *Crura* cinerea ſeu fuſca. *Digiti* exigua pellicula connectuntur; non ita lata, ut in anatibus, nam non eſt avis aquatica.

JACAMACIRI Braſilienſibus, Avis Alaudæ magnitudine. *Roſtrum* rectum, acutum, nigrum habet, duos digitos ferè longum. *Linguam* brevem. *Oculos* cœruleos. *Alas* breves, quæ paulò poſt exortum caudæ deſinunt. *Cauda* autem tres & ſemis digitos ferè longa, recta, ſeptem aut octo pennis conſtans. *Crura* ſuperiora pennis veſtita, inferiora nuda, cute flava & viridi mixta. *Pedes* itidem. In quolibet pede quatuor habet digitos, duos anterius, duos poſterius verſos; eſtque uterq; interior, tam anterius, quàm poſterius, dimidiam tantum partem longus præ exterioribus. *Unguiculi* nigri.

Totum caput, collum ſuperius, totum dorſum, alæ, cauda ſuperius coloris ſunt viridis cum aureo & igneo mixti, ita ut mirificè reſplendeat; ejuſdem coloris annulus etiam circumdat collum. Sub gutture autem, in pectore & infimo ventre, & ſub cauda obſcurè flavi coloris eſt, ut cera vetuſta.

CARIAMA Braſilienſibus, Avis Ardeæ majoris magnitudine; ex aquaticarum eſt genere: In capite ſuper exortu roſtri criſtam plumatam gerit nigram cinereo mixtam, erectam. *Roſtrum* breve, ſuperius paulò aduncum, ex obſcuro flavo fuſcum. *Oculos* habet elegantes aureos, pupilla nigra, longis ſupercilijs nigris. *Alæ* deſinunt paulò poſt exortum caudæ. *Crura* habet longa, ſuperius mediam partem pennis veſtita, cætera nuda & obſcurè flava: *digitos* tres in pedibus, medium longiſſimum, exteriorem breviorem, interiorem adhuc breviorem. Suntque digiti ad partem cute connexi. In po-

ſtica parte pedis digitum parvum habet, altiori loco poſitu, & calcaneum rotundum, more Struthionis. *Vngues* digitorum breviuſculi, lunati, fuſci. Totum *corpus* pennis veſtitur gryſeis, ſeu cinereis fuſco undatis, ut in falconibus, & obſcure flavo mixto: extremitas alarum & caudæ fuſca eſt, obſcurè flavo, & gryſeo undata: in pectore & inferiore ventre plus habet gryſei. *Caudam* demiſſam, collum erectum gerit. *Clamor* ejus inſtar gallo-pavi fœminæ, & longè auditur. *Carne* eſt valde probata.

CAPUT VIII.

Gvara. Vrutaurana. Maguari. Gvarauna. Ajaja. Picui pinima. Pica Cureba. Tuidara. Gvacagvacu. Tapera.

GUARA Braſilienſibus (in Marahoon frequentiſſima, & Rio de Ieneiro) avis eſt aquatica & terreſtris, Albardeolæ magnitudine. *Roſtrum* habet enſis Polonici figura, longum, ex albo ſubcinereſcens. *Oculos* nigros. *Collum* & *corpus* inſtar Albardeolæ. *Alæ* deſinunt cum cauda, quæ brevis & demiſſa. *Crura* longa, quorum ſuperior medietas pennis veſtita, reliqua nuda. *Digiti* pedum quatuor communi modo, longiuſculi, brevibus unguibus, prope exortum cute inter ſe connexi: crura autem nuda cum pedibus coloris ex albo gryſei, uti & roſtrum.

Tota avis veſtitur pennis elegantis coloris coccinei; remiges tantum alarum nigras habent extremitates. Hæc avis primùm excluſa coloris eſt nigricantis, hinc evadit cinerei, deinceps albi, ſenſim autem rubeſcere incipit, & ſecundo ætatis anno coloris eſt in totum, quem *Columbin* vocant, quoque magis ſeneſcit, elegantiſſimum illum colorem coccineum acquirit. *Victitat* piſcibus, carne, adjuncta ſemper aqua.

Braſiliani è plumis hujus avis varia componunt corporis ornamenta.

URUTAURANA Braſilienſibus; & *Vrutaui cuquichu Caririri*, Avis Aquilæ magnitudine. *Roſtrum* habet nigrum, cujus ſuperior pars adunca, propè exortum tamen flavum; *Oculos* eleganter aureos, pupilla nigra, quos cuticula cinerea obducere poteſt, licet palpebras non claudat. *Caput* aquilinum quidem ſed ſuperius compreſſum, ſeu planum, in cujus ſummitate duas habent pennas nigras, duos circiter digitos longas, cum duabus parvulis ad latus quodlibet: illas autem quando vult, in altum ſurrigit, atque iterum componit. *Alæ* paulò poſt exortum caudæ deſinunt. *Cauda* ei lata inſtar Aquilæ. *Caput* ſuperius fuſcis tegitur pennis, quarum oræ ſubflaveſcunt. Totum *collum* ſuperius, & ad latera brunnis (ut perdix:) totum *guttur* cum collo inferiori eſt album, ita tamen, ut albedo ad latera pennis nigris ſit variegata. Totum *pectus* & infimus *venter*, crura ſuperiora & inferiora uſq; ad pedes pennis veſtiuntur albis, qnibus nigræ ſquamatim admixtæ ſunt. *Alæ* & *cauda* fuſci ſunt coloris cum umbra mixti, atque oras habent ſubtiles albicantes. Remiges alarum pennæ ſunt fuſcæ & nigris undis variegatæ. In pedibus digitos habet quatuor flavos, unguibus lunatis fuſcis. Clamat *Geb*, *Geb*, ut pullus gallinaceus qui matrem perdidit. Rapax avis, crudam comedens carnem. Projectam ſibi avem, ſive vivam, ſive mortuam, unguibus arripit, & roſtro egregiè deplumat, dein dilacerat, & carnem oſſaque deglutit; unam harum diu vivam alui in munimento Mauritij ad Flumen S. Franciſci.

ANNOTATIO. Icon hujus avis haud malè convenit cum Icone Nycticoracis Geſneri; non tamen Nycticoracis veterum, ſed vulgo ſic dicti circa Argentinam, & alibi circa Rhenum, avis piſcatoriæ) niſi quod in Capite tres pennas habeat.

MAGUARI Braſilienſibus; Avis Ciconiæ ſimilis figura & magnitudine, atque etiam ex parte colore. *Collum* habet pedem longum. *Roſtrum* rectum, acutum, novem digitos longum. *Crura* longa & nuda, ut ciconia.

Cau-

Caudam brevem, cum qua alæ desinunt. *Rostrum* in exortu ad medietatem usque ex viridi flavescens, reliqua medietas extrema ex cœruleo cinerea. *Oculos* habet parvos, argenteos, pupilla nigra, & circa eos cutem cinnabriam, ac similem etiam inferius prope exortum rostri, seu inter rostrū, & guttur: quam more *Senembi*, irascens dependere sinit sub gutture.

Totum *Caput*, collum, & totum *corpus* albissimis vestitur plumis; ac inferiori parte colli pennæ albæ illæ sunt longiusculæ. *Cauda* autem quoque alba, at superius nigris aliquot pennis tegitur. *Alæ* in exortu albis teguntur pennis, sed propè dorsum nigris: nigredini autem persplendet viriditas. *Crura* sunt rubra, ut & pedes, quos cū Ciconia communes habet. Rostro crepitat, ut ciconia nostrâs. *Caro* illius edulis.

GUARAUNA Brasiliensib., Rusticola aquatica, magnitudine *Iacu*. *Rostrum* habet teres, paulò deorsum inclinatum, flavum, at in extremitate fuscum, quatuor & semis digitos longum; *corporis* autem illius longitudo est totidem. *Crura* superiora mediam partem pennis vestita, sex digitos longa: *Digiti* pedum quatuor ita dispositi, ut communiter; quorum medius tres digitos longus, cæteri breviores.

Tota avis vestitur pennis fuscis, multa umbra mixtis. *Caput* autem & collum totum ejusdem coloris, & prȩterea albo punctulatum, ut in *Iacu*.

Carnem habet satis bonam, quam sæpius comedi.

AIAIA Brasiliensibus, *Colherado* Lusitanis, Belgis Lepelaer. Avis figura conveniens cum Europæis, solo colore differens. Anseris magnitudine. *Rostro* instar cochlearis lato, albo: *Collo* longo, pedibus latis. Tota alba est, sed in dorso & alis dilutè incarnati coloris persplendentis. *Caro* illius edulis, & sæpè comedi. Frequens est ad Flumen Sancti Francisci, & alibi passim in locis palustribus.

PICUI PINIMA. Brasiliensibus. Columbæ silvestris species, paulò major Alauda; *Rostellum* habet columbinum, fuscum. *Ocellos* nigros, circello aureo. Totum *caput*, collum superius & ad latera, dorsum & alæ pennas habent obscurè cinereas, seu lividas, oris nigricantibus lunatis. Longioris autem alarum pennæ, seu remiges, quæ inter volandum videntur, ruffi sunt coloris, uno latere nigricantes, ut & in extremitatibus. *Cauda* longiuscula ex pennis constat è cinereo fuscis; quarum & quædam nigræ, & medietate exteriore albæ. *Venter* albas pennas habet oris lunatis fuscis. *Crura* & pedes columbini albescentes. *Carnem* habent bonam, & sunt admodum pingues.

PICA CUREBA Brasiliensibus, quoque Columbæ silvestris est species, coloris cinerei cum ruffo mixti; pedibus & cruribus rubris.

Avicula (*cujus nomen Auctor non prodit*) passeris magnitudine & figura, tota nigra, capite tamen albo, & cauda ex multo nigro & gryseo colore mixta. Clamat *zip, zip*.

TUIDARA Brasiliensibus; Ululæ est species; Germanis Schleier-Euln/ Belgis Kerckuyle. *Capite* rotundo, naso elato, & plumis compexis constrato; sub naso rostrum habet aduncum, album: *oculos* autem nigros. Tota avis faciei superficies, cordis, uti pingitur, habet figuram, plumulis obscurè ex albo flavis, cum pauco nigro mixtis, quasi fimbria circumdata essent. *Plumæ* totius avis mixtæ albo & pallidè flavo ac gryseo: *Alæ* undatæ, uti & cauda: *Corpus* subtiliter punctatum cum fusco. Describitur & à Gesnero.

GUACA GUACU Brasiliensibus, Lusitanis *Gaivota*, Belgis Meeuwe. Avis gallinæ vulgaris magnitudine, rostro recto, longo, crasso, flavo: *Caput* superius nigris tegitur pennis, ut & ultima medietas alarum & Cauda. Guttur, totum collum, pectus & infimus vēter, ac initium alarum sunt alba. *Ova* ponit in arena, gallinaceis figura, magnitudine & colore similia: quæ quidem boni sunt saporis, sed *caro* avis nullius est pretij.

TAPERA Brasiliensibus, *Adorinha* Lusitanis; Hirundinis specie, nostratibus similis, ejusdem magnitudinis, & eodem

eodem modo circumvolitans. *Rostrum* breve, latiusculum habet & nigrum. *Os* amplum, quod aperire ultra oculorum regionem potest, ut *Ibiau* junior. *Oculos* elegantes, nigros. *Alas* longas, desinentes cum fine caudæ, quæ latiuscula est. *Crura* & pedes ut nostratibus. Totum *caput* superius, collum, dorsum, alæ & cauda pennas habent coloris ex fusco cum gryseo mixti; remiges alarum & extremitas caudæ paulò magis fuscescunt reliquis partibus. Sub gutture & in pectore gryseí est coloris cum albo mixti. *Venter* est albus, uti & sub cauda albet. Crura & pedes fusci.

CAPUT IX.

Psittacorum majorum & minorum variæ species.

PSITTACORUM in Brasilia maxima est copia & summa varietas; quos Brasilienses communi nomine vocant AIURU. Aristoteles lib. IV. Histor. Anim. cap. X. scribit; *Ea quæ ova pariunt, an somnient incertum est, manifestum verò ea dormire.* Ego utrumque adfirmo cum Jul. Scaligero in Commentar. & quod ille de suo Turdo & Accipitribus, ego de meo Psittaco, quem Lauram vocabam, nam sæpius de nocte seipsum expergiscens semisomnus sublocutus est. Idem Lib. VIII. cap. X. scribit, Psittacum à Græcis etiam ἀνθρωπόγλωττον vocari. Psittaci nidificant in cavis arboribus, ubi foramen extra rotundum faciunt, ac ova duo aut tria columbinis similia imponunt sine nido aliquo ficto. *Ova* si tangas, nihilominus excluduntur, nec Psittacus ea deserit. Pullos excludunt medio Junio & fine: plumati autem pulli inveniuntur apti ad eximēdum fine Julij, & medietate Augusti. Psittaci juniores primùm exclusi vermes crassiusculos habent, in quolibet narium foramine unum, ac præterea in summitate capitis tuberculum, in quo itidem vermis crassus latet. Omnes autem vermes brevi sponte excidunt, ac locus per se sanatur. Fiunt varij coloris à Tapuyis, deplumando juniores, & cutem varijs coloribus inficiendo, Lusitani vocant *Papagios contrefeitos.* Nullus Psittacorum Brasiliensium, præter Curicos se manibus tangi in corpore permittit.

Prima species AIURUCURAU elegantissima est. Supra *Rostrum* in capite mitellam habet eleganter cœruleam: Guttur, latera capitis & superior illius pars eleganti flavo vestiuntur, totum corpus læto viridi. In alarum extremitatibus pennæ una medietate nigræ, altera croceæ, partim etiam in extremitate cœruleæ, partim hinc inde virides. In summa, eleganter variegatæ. *Cauda* viridis, sed quando illam explicat, fimbriata nigro, rubro, cœruleo. *Crura* & pedes cinerei coloris. *Rostrum* ex cinereo fuscum. *Oculi* nigricantes, circulo aureo. *Lingua* omnibus lata & crassa.

Secunda species priori similis, paululum aliter variegatur coloribus, nimirum in summo capite mitella flava, cui albedo mixta, super oculos & in gutture clarè flavo. Circa rostrum superius macula est thalassina.

Tertia species; AIURUCURUCA. Mitram habet in capite ex cœruleo & pauco nigro mixtam, in medio mitræ maculam flavam. Intra oculos flava, & in gutture cœrulea est macula. Viriditas in pectore, alis & dorso paulò saturatior, in extremitatibus alarum & cauda dilutior. Extremitates pennarum alæ flavæ & rubræ, & Indico colore mixtæ. *Cauda* inferius ex flavo & viridi mixta, superiùs dilutè viridis. *Crura* è cinereo cœrulescentia. *Rostrum* superius cinereum, in extremitatibus nigrum, ungues pedum nigri.

TVI, vulgo *Perroquet.*

Prima species: Magnitudine Hirundinis: in totum viridis coloris: *cauda* longissima, *rostro* nigro, adunco.

Secunda: Tui apute juba, viridis in totum & quidem dilutius in reliquo corpore, in ventre flavescens, in alis obscurè viridis. *Cauda* longissima: magnitudinis ejusdem cum priori; *Oculis* magnis, subnigris, circello ex pennis circa oculos luteo, & supra rostrum, quod nigrum & aduncum, in capite macu-

maculam habet magnam ex pennis Auraici coloris.

Tertia TVI TIRICA, paulò majores sunt Guineensibus, in totum viridis coloris, qui tamen in dorso & alis plerumque saturior, in reliquis partibus dilutior: *rostro* incurvato incarnati coloris. *Oculis* nigris; *Pedibus* cœrulescentibus; *Cauda* paulùm ultra extremitatem alarum protensa. Admodum hi mansuescunt, & cibum ex alicujus ore capiunt, & manibus se tractari sinunt. Item instar Psittacorum garritum addiscunt.

Quarta: Magnitudine Sturni, ejusdem coloris cum secunda specie, sed breviori cauda.

Quinta JENDAYA: Sunt magnitudine Merulæ aut minoris Turdelæ, *rostro* & *cruribus* nigris, oculis nigricantibus, circulo aureo, exterius albo: Dorsum, alæ & cauda, ut & anus, viridibus pennis vestiuntur, quib. thalassinus mixtus: Extremitas alarum quodammodo nigrescit. Totum caput, collum & pectus flavi coloris sunt, cui luteus intermixtus.

Sexta TVI ETE, magnitudine Alaudæ, in totum dilutè viridis coloris. At initium alarum egregiè cœruleum est, & omnium pennarum in alis oræ cœruleæ, ita ut complicatæ, quando quiescit avis, maculam longam cœruleam prope oram lateralem alę ostentent. In dorso ad exortum caudę usq; etiam macula cœrulea est. *Cauda* brevis. *Rostellum* incurvatum, incarnati coloris. *Crura* & pedes cinerei.

Septima: TVI PARA Tupinambis, magnitudine Alaudæ, in totum dilutè viridis coloris, cauda brevior, ita ut cum alis desinat. Rostro incarnato; cruribus gryseis. Prope rostri exortum in fronte, maculam habet semilunarem miniatam, quasi coronam, quæ & inferius est, in cujuslibet alæ medio lutei, seu Vranici coloris. *Nidificant* in cumulis à formicis relictis, qui in arboribus reperiuntur.

Psittaci & *Tui* semper catervatim volant, nimirum bini ac bini juxta se invicem. Sylvæ his plenæ sunt, & sæpè quadringenti & quingenti simul volant, strepitum magnum clamore excitantes. Consident in altissimis arboribus: nidificant potissimùm in mediterraneis. *Caro* boni saporis, si assetur, maximè *Perroquet*.

ARARACANGA Brasiliensibus, Psittacus maximus, majores sunt corvis nostratibus. *Caput* magnum, superius planum, & latum habet. *Oculos* pulchros, cæsios, pupilla nigricante: Oculos autem exteriùs ambit membrana alba, ut & maxillas & rostrum inferius: hæc subter oculos semilunari forma est producta. *Rostrum* incurvum, magnum, superius albicans, inferius nigrum. *Linguam* habet ut Psittacus, & eodem modo edit. *Voces* etiam quasdam sonare discit. *Rostrum* superius tres circiter digitos longum, altum seu latum. *Crura* & *pedes*, ut Psittacus, habet nigros. Totum caput, collum, pectus, venter, crura superiora, & cauda inferius, ut & initium alarum superius elegantibus rubris pennis vestiuntur, per medietatem autem alæ tectæ sunt viridibus, extrema autem medietas alarum usque ad finem cœruleis ornatur. Extremitas dorsi prope anum superius, & cauda cœruleis constant, quibus aliquot brunni coloris admiscetur. *Cauda* longa est decem circiter digitos, & longè prominent ultra finem alarum.

ARARAVNA Brasiliensibus. Figura alteri similis, sed alterius coloris. *Rostrum* nigrum, *oculi* cæsij, *pupilla* nigra. *Cutis* circa oculos alba nigris pennulis variegatur quasi acu picta esset. *Crura* & *pedes* fusci coloris. *Caput* anterius supra rostrum mitellam habet viridibus pennis: sub rostro inferiori ambiunt guttur pennæ nigræ: *Colli* autem latera, reliquum guttur, totum pectus & infimum ventrem tegunt pennæ flavi coloris. Extremum caput, collum posterius versùm, totum dorsum & alas exterius cœrulei. Extremitatibus alarum plumæ flavę sunt admixtæ. *Cauda* constat longis pennis cœruleis, quibus aliquot flavæ immiscentur. In genere autem cœruleæ pennæ interius sunt nigræ, & quodammodo etiam nigredinem ad latera de se spargunt.

ANACA Brasilientibus: *Perroquet*,

magnitudine Alaudæ. *Rostrum* fuscum, aduncum. In capitis summitate epatici coloris pennæ, ad latera circa oculos brunni; *guttur* cinereum; *Collum* superius & latera viridia. *Venter* habet pennas ex brunno rufescentes. *Dorsum* viride maculam habet dilutè brunnam. *Cauda* quoque dilutè brunna. In alarum initio sanguinea macula sive fimbria est: reliquum alarum viride, extremitas thalassini coloris. *Crura* superius viridibus vestita pennis, inferius cute cinerea, unguibus nigricantibus. Elegans planè avis.

MARACANA Brasiliensibus, avis Psittaco planè similis (cujus & species) sed major, plumæ totius ex gryseo subcœrulescunt, clamat ut Psittacus. Fructus amat, Murucuja imprimis.

MARACANA Brasiliensibus, itidem Araræ species minor; magnitudine Psittaci, figura Araræ, cauda lõga tali, rostro, & cute circa oculos. *Rostrum* nigrum, cutis circa oculos alba, punctulata plumulis nigris. *Oculi* flavescentis, pupilla nigra. Totum *caput*, collum & alæ saturatè viridis coloris ut in Amurucurica; summitas capitis dilutior & quodammodo cœrulescit. *Cauda* superius viridibus & in extremitate cœrulescentibus, inferius saturatè rubris constat pennis. *Alæ* interius etiam rubræ, exterius virides, & extremitates cœruleæ obscurè. In exortu cujuslibet alæ maculatam habet miniatam. Super rostri exortum, superius maculam habet parvã fuscam. *Crura & pedes* fusci. Clamat *Oe, Oe, Oe.*

QUIJUBATUI flavus est totus, magnitudine Tuiapara; *rostro* incurvato gryseo, *Oculis* nigris. Extremitas alarum obscurè viridis est: *cauda* longa flava. *Crura* coloris incarnati. Facile & valde mansuescit.

PARAGUA Psittacus est niger, magnitudine Ajurucariu, pectore, dorso & ventre medietate anteriore insigniter rubro. *Oculis* nigris, circello rubro. *Rostro* fusco, seu obscurè cinereo. *Cruribus* & pedibus obscurè cinereis.

TARABE Brasiliensibus, Psittacus est viridis, major quàm Paragua, *capite* rubro & pectore atque initio alarum. *Rostro* & pedibus obscurè cinereis.

AJURUCATINGA Brasiliensibus, Psittacus magnitudine pulli gallinacei mediocris, totus viridis, *oculis* rubris, & circa oculos cute alba. *Rostro* albo, & cruribus albis. *Caudam* habet longam, viridem.

AJURUAPARA Brasiliensibus, in totum convenit cum præcedenti, sed minor est.

CAPUT X.

Ipecu. Urubu. Tamatia utraque. Gvirajemoja. Gurraru nheengeta.

IPECU Brasiliensibus, *Cortapao* Lusitanis, Avis magnitudine columbę. *Colli* longitudo duorum digitorum, *corporis* autem quatuor, & *caudæ* idem quatuor, crurum ferè sesquidigiti; in pedibus quatuor habet digitos, duos antrorsum, duos retrorsum versos, ut in Psittacis. *Caput* vestitur pennis cinnabrij coloris, in quo & cristam habet instar columbæ: *Collum* ad rostrum usque inferius nigrum, ut & superius; In utroque autem latere linea est alba, crassa, quæ divisim ad dorsum protenditur. *Alæ* exterius totæ nigræ, interius albæ; *Cauda* nigra; in ventre & cruribus superioribus pennæ sunt nigræ, & albæ. *Rostrum* illius rectum, acutum, sesquidigitum longum, quo arborum cortices exscindit, ut Picus.

URUBU Brasiliensibus, vulgo **een Menschenêter**; Avis rapax, magnitudine Milvi & Nisi, pedibus gallinaceis subalbicantibus, *cauda* longa, & alis ea longioribus. *Pennæ* totius corporis sunt nigræ cum pauxillo ravi coloris hinc inde mixtæ. *Caput* habet parvum, figura penè gallinarum Indicarum, cute tectum paululum rugosa. In summitate autem capitis secundùm longitudinem quasi dividitur cutis, & in sinistro latere capitis infra oculum crocei est coloris, supra oculum cœrulei, in summitate item, reliqua

liqua parte ex ruffo subbrunni. In dextro latere capitis circa oculum supernè & inferne crocei coloris, in summitate itidem, reliqua parte ex croceo albicantis. *Rostrum* habet satis longum, exterius aduncum, acutum, & ad medietatem usque à capite cute obtectum ex croceo cœrulescente. In mediate rostri superius narium foramen unum amplum transversim positum; extremitas rostri, quæ cute caret, est alba. *Oculos* habet elegantes rubini ferè colore, *pupilla* rotunda nigra: *Palpebræ* sunt croceæ: *Linguam* carinatam, in ambitu denticulis acutis præditam. Fœtet ejus *caro* instar cadaveris: nam & cadaverib. vescuntur, & in maxima copia statim advolant in Capitania Sirigippò, & Flumine Sancti Francisci, quando quis bestiam aliquam mactat. Fœda avis, semper macra, nunquam satura.

TAMATIA Brasiliensibus; Avis Alaudæ magnitudine, seu Pici. Tota punctulata, & variegata maculis ut Turdus minor, Germanis vulgò Ein Trostel: in ventre albas habet pennas, maculis fuscis: sub gutture autem flavescit, uti & circa collum.

Rostrum habet longum rubrum, superius paululum fuscum; cujus superior pars paulò longior, quàm inferior. Supra nares subtiles aliquot extant pennulæ instar pilorum. In pedibus quatuor habet digitos unguibus aduncis. Caret *cauda*. *Caput* illius majus quàm proportio corporis requirat, uti & rostrum.

TAMATIA itidem Brasiliensibus dicta, avis aquatica, forsan gallina. Nisi *rostrum* obtinet, magnitudine Yassana asu: *dorso* incurvato incedens & *collo* incurvato. *Caput* habet magnum, *oculos* magnos nigros, prope exortum rostri existentes. *Rostrum* duos digitos longum, plus uno latum, instar anaticis quidem, sed anterius acuminatum: estque superior ejus pars nigra, inferior flavescens. *Crura* superiora pennis nuda, satis autem longa: Digiti in pedibus quatuor, quorum tres anterius, unus posterius versus, more gallinarum, suntque longi ut in Waterhoen. Crura & digiti coloris ex virescenti flavi. *Cauda* brevissima, & non longior quàm in Yassana. *Caput* nigris pennis vestitum, reliquum corpus brunnis; in ventre autem albicantes pennæ intermiscentur.

GVIRAIENOIA Brasiliensibus, Avicula magnitudine Fringillæ. *Rostellum* habet vix semidigitum lõgum & nigricans, *ocellos* nigros. Totum *caput*, collum inferius, pectus, infimus venter & dorsi medietas extima pennis vestiuntur cœruleis: *Collum* superius & dorsi medietas anterior nigris: *Alæ* quoque nigræ, sed quibus in initio illarum inspersæ cœruleæ; reliquæ nigræ sunt, sed oras habent cœruleas. *Cauda* sesquidigitum ferè longa & itidem nigra, desinuntque alæ paulò post initium caudæ. *Crura* fusca; in pedibus quatuor digiti vulgari modo.

GVIRARV NHEENCETA, Brasiliensibus; Merulæ aquaticæ magnitudine, aut paulò major. *Rostrum* habet rectum, compressum, nigrum, plus dimidio digito longum: *Oculos* Sapphyrinos, pupilla nigra. *Crura* quæ superius vestita, sunt pennis cinereis, inferius nigra cute teguntur, uti & pedes, in quibus more vulgari quatuor sunt digiti, unguibus acutis nigris.

Totum *caput* collum, pectus & infimus venter pennis vestiuntur albis ad gryseum dilutum accedentibus, dorsum autem leucopæis sive cinereis. A rostro in utroque latere per oculum usque ad finem laterum capitis, macula oblonga tendit nigra. *Alæ* nigræ, non tamen obscurè. *Cauda* nigerrimas habet pennas, quarum tamen extremitates sunt albæ, & superius quoque aliquot albis teguntur.

CAPUT XI.

Cocoi Ardeæ species: alia species. Gviratinga. Ardeola. Iacarini. Gviratirica. Gviranheemgatu.

COCOI Brasiliensibus, Ardeę species est elegans, Ciconiæ fermè magnitudine. *Rostrum* habet rectum,

acutum, sex circiter digitos longum, quod in exortu ex flavo virescit: *Oculos* crystallinos, circello aureo: circum oculos cutem cineream. *Colli* longitudo quindecim digitorum; *corporis* decem; *caudæ*, cum qua *alæ* desinunt. *Crura* superiora mediam partem plumata, octo digitos longa, inferiora sex & semis, cute tecta cinerea; digitos in pedibus quatuor, vulgari modo: quorum medius digitum longus, cæteri breviores unguibus lunaribus, fuscis. *Guttur* & totum collū sunt alba, summitas capitis & latera nigri coloris cum cinereo mixti. Ejusdem coloris cristam elegantem gerit erectam; atque ab ea duæ elegantes plumæ deorsum posterius dependent, coloris ex nigro subcinerei, quælibet quinque digitos & semis longa. Anterius collum secundùm longitudinem maculatum est plumis è nigro & cinereo mixtis. In colli parte anteriori & inferiori, elegantes habet plumas longas, albas, subtiles propendētes, quas in pileis gestare solemus. Totum dorsum, alæ & cauda cinerei sunt coloris diluti cum pauxillo albo mixti; superior medietas crurum superiorum, albis vestitur pennis. Per dorsi autem longitudinem cinereæ plumæ extenduntur subtiles, elegantes, figura similes illis in collo. *Caro* illius bona est, & sæpius comedi.

Reperitur hic & alia *Ardeæ*, Anatis domesticæ magnitudine, aut paulò major. *Rostrum* habet rectum, acutum, medietate anteriore, tam superius, quàm inferius, dupliciter serratum, quatuor & semis digitos longum. *Caput* & collum habet Ardeæ: *Oculos* nigros, circulo aureo; *Collum* pedem longum; *Corpus* quinque digitos & semis, *caudam* quatuor, cum qua desinūt alæ. Crura tota novem & semis digitos longa, superiora mediam partem pennis vestita: quatuor digiti in pedibus vulgari modo. *Rostrum* superius est fuscum, prope exortum autem virescit è flavo. Totum caput & collum superius pennas habent longiusculas, pallidè flavas, nigro undatas; sub gutture albicat. Collum inferius, pectus, & infimus venter plumas habent albas fusco undatas, quod in ambitu flavo est fimbriatum. Totum dorsum & alæ teguntur pennis fuscis flavo undatis, & remiges alarum pennæ sunt è nigro & cinereo, æquali parte, mixtæ, extremitatibus albis. *Cauda* constat ejusmodi pennis, qualibus extremitas alarum, sed transversim albo lineatis. *Crura* & pedes sunt obscurè gryseí coloris, ungues fusci. *Caro* comeditur, sapit ut aliarum Ardearum.

QUIRATINGA Brasiliensibus, *Garza* Lusitanis, Ardeæ species, Alberdeolæ magnitudine & corporis figura. Erectè incedit, collo longo, rostro extenso, recto, acuto, flavo, quatuor digitos longo, cujus pars superior nigra, inferior alba. *Crura* alta, ut Ardeæ, sex circiter digitos longa, pedum digiti ad vulgarem modum: crura exterius (ut & digiti) sunt flava, interius ex viridi & fusco mixta. Per totum corpus albissimis vestitur pennis: In collo elegantissimis plumis albis, quæ subtiliores sunt plumis Struthionum.

Aquatica est avis. Crura superiora sine pennis.

ARDEOLA columbæ magnitudine vix par: *Collum* habet longissimum. *Rostrum* rectum, acutum, superius fuscum, inferius ex albo flavescēs, duos & semis digitos longum, *linguam* brevem, acutam. *Oculos* mediocres, circello aureo, pupilla nigra. *Caput* parvum, *Collum* tenue, ac septem digitos longum, cum corporis longitudo vix sit quatuor. Crura longa, quodlibet quinq; digitos; superior medietas mediam partem nuda. In pedibus digitos quatuor communi modo dispositos, unguibus lunatis acutis. *Color* talis est: prope oculos, ubi rostrum inseritur, cutis melini coloris est. *Caput* superius vestitur pennis chalybei coloris pallidè fuscis inspersis: totum collum cum pectore & infimo ventre plumas habet alas leucopæis mixtas & pallidis, ut variegatus appareat. *Dorsum* nigrum est, ex parte chalybeo fuscum cum cerei coloris pennis mixtum. Alarum pennæ longæ virentes, in extremitate maculam habent albam, reliqua superficie ex fusco,

cha-

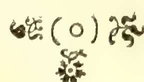
chalybeo,cereo,& leucopæo ele anter variegata. *Cauda* duos digitos longa, quam tegunt alarum extremitates, quæ cum illa desinunt. *Crura* superius leucopæo & cereo mixta. Nuda pars & pedes cute melina tecta sunt. *Vngues* leucopæi. Erecta incedit avis & decenter.

JACARINI Brasiliensibus; Avis carduelis magnitudine. *Rostellum* habet crassum, cinereum. *Crura* & pedes cinereos, cum quatuor digitis more vulgari. Totum *corpus* nigris vestitus pennis, sed in quibus resplendet color instar chalybis politi. *Alæ* interius albicant. *Oculi* cœrulei, & ponè illos amplum foramen loco aurium.

GVIRATIRICA Brasiliensibus, Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet crassum, rectum, superius fuscum, interius album, & paululum incarnatum. *Crura* cinerea cum quatuor digitis more vulgari. Totum *caput* cum gutture, & colli inferiore & media parte egregiè sanguinei sunt coloris: *Oculi* cœrulescunt; aurium foramina ampla. Latera colli, totum pectus & infimus venter albis vestiuntur pennis. *Collum* superius habet nigricantes, quibus paucæ albæ mixtæ. *Dorsum* gryseum est (inspersis nigris paucis) ut & initia alarum: reliquũ alarum nigrum, ut & *cauda*, quæ tres circiter digitos longa: Oræ laterales in alis sunt albæ.

GVIRAN HEEMGATU Tupinambis; Avis passeris magnitudine. *Caput* superius luteum, & guttur: *Collum*, pectus, & infimus venter flavi coloris, alæ ex virescenti & flavo mixtæ ac fusco distinctæ, uti & cauda, ocelli & rostrum sunt nigra. *Crura* fusca; hic mas egregiè canens ut Fringilla, vulgo Vincke.

Fœmina ejusdem magnitudinis plumis passeris vestitur, nec ita canit, sed clamat 'tschrip, 'tschrip, ut passer.

CAPUT XII.

Curucui. Caracara. Tijeguacu. Teitei. Guiraguacu beraba. Guiracœreba. Guiraperea. Iapacani. Cabure. Andira aca.

CURUCUI Brasiliensibus; Elegantissima avis, ferè magnitudine Picæ. *Rostrum* habet breve, latiusculum, coloris sulfurei. *Os* amplum, & quando aperit, triangulatum. *Oculos* pulchros cœruleos circulo aureo; & sub quolibet oculo maculam cutaceam albam, ut gallinæ: in palpebris superius & inferius pilos nigros duriusculos. *Collum* haud longum. *Crura* brevia, & ad pedes ferè plumata pennis nigris. *Caudam* habet quinq; & semis digitos longam, latiusculam. Sub rostro inferiori in medio, & ad utrumque latus quasi barbam setis compositam nigris, sed in quib. transplendet cœruleus, ut in Anatum collo: sub gutture autem plumæ tantum nigræ. Totum *pectus* & infimus venter egregiè miniati sunt coloris; totum *dorsum* & cauda superius ex cœruleo & igneo splendidè virescunt. Extremitas *caudæ* oram habet nigram: inferius autem cauda pennas habet albas, nigro transversim eleganter striatas. Initium alarum etiam insigni illa viriditate splendet, media pars canescit, nimirum plumis nigricantibus, minutissimis punctulis canis conspersis, ut anates esse solent. Ultima pars, scilicet longæ alarum pennæ ex fusco nigrescunt. *Crura*, ut dixi, ferè tota vestita, nigris pennis, cætera cum pedibus fusca sunt è cinereo. *Digitos* habet dispositos ut Psittacus. *Pennæ* subter alas sunt canæ.

CARACARA Brasiliensibus, *Gaviaon* Lusitanis, Nisi species, Avis magnitudinis Milvij, *caudam* habet longam novem digitos; *alarum* longitudo quatuordecim digitorum, quæ tamen nondum ad finem caudæ pertingũt. *Color* pennarum totus est ravi

coloris cum albis & flavis punctulis. *Cauda* albo & fusco est variegata. *Caput* Accipitrinum, *rostro* adunco, mediocriter magno, nigro. *Crura* habet lutea, pedibus accipitrinis, unguibus semilunaribus nigris acutissimis & longis. Avis gallinis valde infesta.

Habui aliam ejusdem magnitudinis, & colore pennarum ut præcedēs, sed pectus & venter erant alba. *Oculi* aurei, & cutis circum eos flava. *Crura* lutea.

TIIEGUACU Brasiliensibus, Avicula passeris magnitudine, aut paulò major. *Rostellum* habet breve, triangulare, latiusculum, nigrum. *Ocellos* sapphyrinos: *Crura* & pedes cerei coloris, unguiculis fuscis, digiti dispositi more vulgari. Tota avicula vestitur pennis coracinis: at in summitate capitis maculam habet clypeiformem splendentis sanguinei coloris. Totum *dorsum* autem ferè & utramque alam superius ad partem obtendit macula nigro-cœrulea. *Cauda* brevis & nigra.

TEITEI Brasiliensibus; quam etiam vocant *Guiranhemgeta* & *Guraundi*. Avicula Rubeculæ magnitudine. Aviario includitur pro canora ave, sed pipit tantum ut Rubrica, Germanis Gimpel. *Vescitur* paco & mamao. *Rostrum* habet breve, crassiculum, nigrum. *Caput*, collum superius, alæ, & totum dorsum, & cauda nigris vestiũtur pennis, quibus aliquid cœrulei, admixtum, ita ut splendeant instar chalybis. *Guttur*, collum inferius, pectus, totus infimus venter, & crura superiora sunt lutea: ad exortum rostri superioris post nares maculam habet è pennis luteis. *Crura* & pedes fusci sunt coloris; & hic est mas.

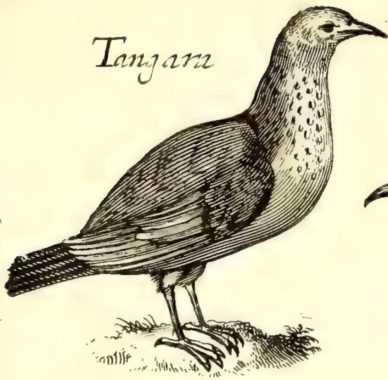
Fœmina proportione & magnitudine planè respondet mari, eodem rostro, & ijsdem cruribus; sed color plurimùm differt; est enim viridis, ut Acanthis. Germanis, Zyschen. Alæ ac caput cum collo superius paulum fuscescunt & cœrulescunt mixtim. *Delectantur* hæ aviculæ quinque aut sex conjunctim aviario includi.

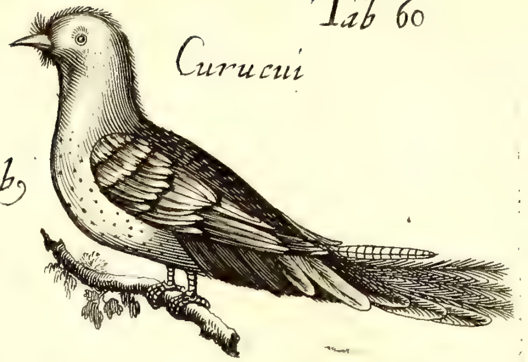
GVIRAGVACV BERABA Brasiliensibus. Avis Carduelis magnitudine. *Collum* inferius *dorsum* & ventris extremitas lutei seu aurei est coloris. *Caput* superius & collum, dorsi medietas anterior; alæ & cauda dilutè viridis. In alarum extremo fuscæ pennæ mixtæ sunt. Sub gutture ad oculos usque maculam habet magnam, nigram. *Rostellum* habet rectum, acutum, flavum, superna parte paulùm nigricans. *Crura* & pedes fusci coloris.

GVIRACOEREBA Brasiliensibus. Avis Fringillæ magnitudine. *Rostellum* habet nigrum, tres quartas partes digiti longum, acutum, & paululùm deorsum flexum. *Oculos* nigros. *Linguam* multipliciter fissam: In capite superius mitellam thalassinis pennis, reliquum caput, guttur, & totum corpus inferius, pectus, & totus infimus venter, cum dorsi medietate posteriori cœruleis vestiuntur pennis, lactescentibus, & à pectore per initia alarum ad dorsum, ubi incipit cœruleus color, linea lata cœrulea transit transversim per exortum alarum: totum autem collum superius cum medietate dorsi anteriore profundè nigris subtilib. holosericis vestitur plumis. *Cauda* sesquidigitum longa est & nigra. *Alæ* magnæ, quæ ad medietates laterales flavescunt. Flavedo autem illa tegitur, nec videri potest, quando avis considet, quando verò volat, alæ ex nigro & flavo eleganter striatæ videntur. Interius alæ fermè totaliter flavæ sunt. *Crura* superiora pennis nigricant, & cœrulea quodammodo sunt: Inferiora nuda, & cinnabrij coloris una cum pedibus, unguiculi in pedibus nigri. Habent autem pedes digitos quatuor, vulgari modo dispositos.

GVIRAPEREA Brasiliensibus; Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet breve, crassiusculum, nigricans. *Caput* superius & collum, totum dorsum & infimus venter, pennas habent obscurè flavi coloris, ut cera citrina: Caput inferius, guttur & collum inferius cum pectore nigras, quales & paucæ in ventre flavis sunt intermixtæ. *Cauda* duos digitos longa, & præterit alas. Constat autem cauda & alę pennis fuscis & nigricantibus, quarum

Tab 60

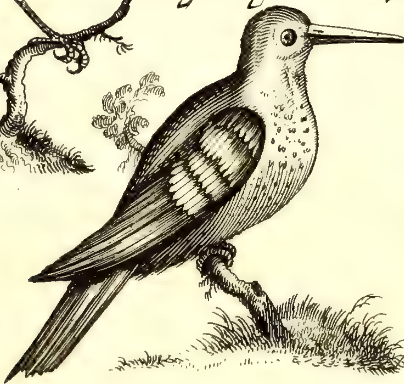

Tangara

Curucui

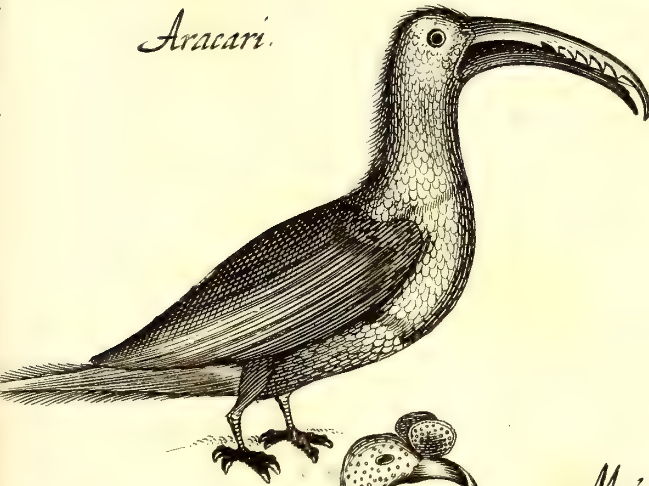

Guiragua cuberab

Tijegua cuparoara

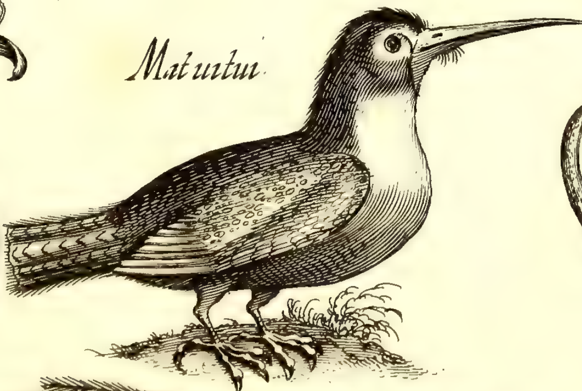

Atingacucamucu.

Pitangua guacu

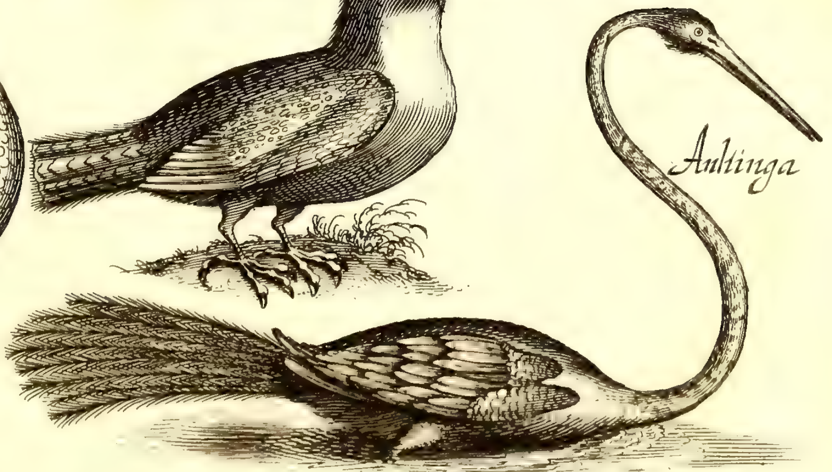

Guiraa-
cangatara

Aracari.

Pullus galli
naceus mon.
strosus

Matuitui.

Ipecati Apoa.

Anhinga

rum quælibet cum laterali extremitate thalassina, ita ut fuscæ alæ thalassino videantur striatæ. Cauda itidem. *Crura* superiora etiam cerei coloris; inferiora cum pedibus obscurè cinerei. Digiti quatuor modo vulgari, unguibus nigricantibus.

JAPACANI Brasiliensis, Avis magnitudine *Bemtere* aut *Schanepue*. *Rostrum* habet nigrum, oblongum, acuminatum, & paulùm deorsum incurvatum. *Oculos* aureos, pupilla nigra. *Caput* vestitur pennis nigricantibus, collum superius, dorsum, alæ ex umbra & nigro mixtis. *Cauda* superius nigricans, inferius albo maculata est. *Pectus*, & totus infimus venter ac crura superiora ex albo & flavo mixta, ac lineis seu strijs transversis nigricantibus intertexta. *Crura* fusca Digiti in pedibus quatuor vulgari modo, unguibus acutis & nigris.

CABVRE Brasiliensibus; Noctuæ species: Avis magnitudine Turdelæ. *Caput* habet rotundum, rostrum breve, aduncum, flavescens, duo foramina narium. *Oculos* pulchros, magnos, rotundos, flavos, pupilla nigra. Sub oculis, & ad latera rostri multos habet pilos, longiusculos, fuscos. *Crura* brevia, totaliter pennis vestita, flava, uti & pedes. In ijs autem quatuor digitos, more vulgari, unguibus semilunaribus, acutis, nigris. *Caudam* latam, prope cujus exortum alæ desinunt. In toto capite, dorso, alis, cauda, coloris est umbræ dilutæ: ac in capite & collo minimis, in alis majoribus maculis albis variegatur. *Cauda* verò albo est undata. *Pectus* & infimus venter albicant, & maculis umbræ dilutæ variegantur. Facilè mansuescit. *Collum* ita circumagere potest, ut rostri acies exactè dorsi medietatem ostendat. *Ludit* cum hominibus instar simiæ, & varios mimos facit adspectu suo, & crepitus rostello; pręterea pennas ad latera capitis erigere potest, ut cornicula, seu auriculas repręsentent. *Victitat* carne cruda.

ANDIRA ACA Brasiliensibus, Vespertilio cornutus. Multi hic reperiuntur in Palmis nuciferis degentes; paulò majores nostratibus, prægues, cinerei coloris, mollibus & longioribus pilis, auribus latis. In singulis pedibus habent quinque digitos, acutis unguibus armatos. *Dentes* candidi, & supra nasum corpusculum, ejusdem cum auribus longitudinis, satis grande ex materia qualis illius rictus, flexile seu mobile. Alarum longitudo æquat semipedem Rhynlandicum.

CAPUT XIII.

Macuacagua. Columbæ silvestris species. Anas silvestris. Urubitinga. Mareca utraque. Tijeguacu parvara. Tangara utraq;.

MACUCAGUA Brasiliensibus; Gallinæ silvestris species, magnitudine Gallinæ nostratis vel etiam major. *Rostrum* habet nigrum, plus sesquidigito longum, anterius paulò incurvum, ut perdicis: In rostri medietate duo narium foramina ampla. *Oculos* nigros, post eos aliquanto spacio aures more gallinarum. *Corpus* crassum, *Alæ* cum eo desinunt, nullam enim habet caudam. Crura inferiora nuda, duos & semis digitos longa. In pedibus tres habet digitos antrorsum versos, crassiusculos, unguibus brevibus, obtusis. *Calcaneus* rotundus, ut in Struthione, & paulùm supra illum breviusculus digitus versus interiora, ungue obtuso. Totum *caput* & collum punctulatum est obscurè flavo & nigro, sub gutture albicat. *Pectus*, venter & dorsum obscurè cinerei sunt coloris. *Alæ* umbræ coloris per totum undatæ nigro, præter remiges pennas, quæ totaliter nigræ. *Crura* superiora pennis vestita, uti venter, inferiora cœrulescat cum pedibus, ungues gryseı. *Carnosa* admodum est avis, & tantum carnis habet, quantum duæ gallinæ domesticæ vix habeant; estque boni saporis. Sub cute crassa & pingui cuticulam habet, aliam qua caro tegitur. *Victitat* variis fructib. qui ex arboribus silvestribus deci-

decidunt. In ventriculo illius inveni fabas silvestres, semina Araticu. Humi currit, nam pedes inepti ad arbores scandendum. *Ova* ponit Gallinaceis paulo majora, coloris cœruleo-viridis.

COLVMBÆ silvestris species ex Insula S. Thomæ allata, nostratum magnitudine & figura: sed rostro superius adunco, & coloris in medietate anteriori tota cœrulei, cum albo & pauco flavo mixti, in posteritate tota sanguinei. *Oculi* nigri, circulo cœruleo. Pennis tegitur per totum viridibus, ut Psittacus. Remiges alarum ex viridi fuscescunt, ut & extremitas caudæ. Sub ano flavo habet pennas. *Crura* & pedes eleganter crocei coloris, ungues autem fusci.

ANAS Silvestris, magnitudine Anseris. *Rostrum* habet nigrum; *Crura* fusca, uti & pedes. Tota nigra est, exceptis principiis alarum, quę alba; Nigredini tamen illi viridis color transplendet. *Cristam* in capite gerit nigris plumis constantem, & massam carnosam corrugatam, rubram supra rostri superioris exortum. *Cutem* quoq; habet rubram circum oculos. *Caro* bona & copiosa. *Figuntur* plerumq; in altis arboribus considentes; nam post lotionem in aqua frigida altas subeunt arbores, captandi aëris & Solis causa.

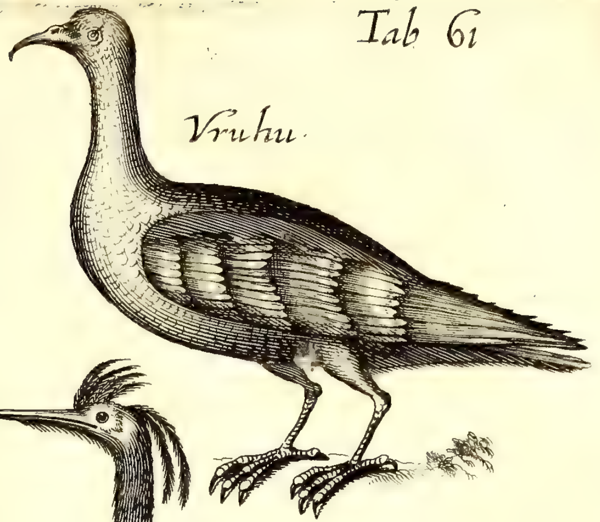
VRVBITINGA Brasiliensibus; (sed dubito adhuc de hoc nomine, nam nobilior est hæc avis quàm Urubitinga) Avis Aquilæ similis, Anseris semestris magnitudine. *Rostrum* habet crassum, aduncum, nigrum, & circa nares cutem flavescentem. *Oculos* magnos, splendidè aquilinos. *Caput* grossum. *Crura* & pedes luteos; in pedibus quatuor digitos vulgari modo dispositos; *Vnguibus* lunatis, longis, nigris: *Alas* amplas: *Caudam* latam. Tota vestitur plumis fuscis & nigricantibus; Per alas autem undatim quasi cinereus miscetur. *Cauda* novem digitos longa, ad sex alba, in extremitate ad tres nigricans, in extremitate tamen rursus minimum est albi. Egregiæ staturæ est avis.

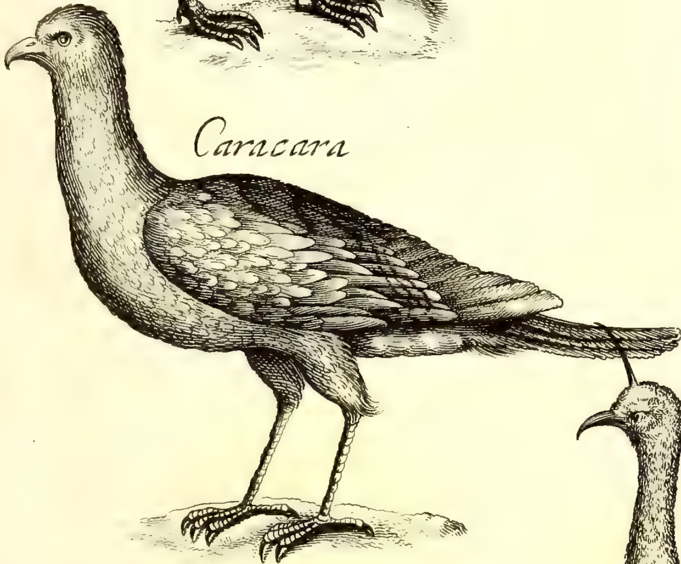
MARECA itidem Anatis silvestris species, sed parva. Rostrum habet a-natinum fuscum, ad cujus exortum in utroque latere macula rubra. *Caput* superius est leporini grysei coloris, latera capitis sub oculis tota alba. Totum pectus & infimus venter ligni querni secti colorem obscurè æmulatur, variegati præterea punctulis nigris. *Crura* & pedes nigri. *Cauda* grysea. *Alæ* elegantes, in exortu ex gryseo subfuscentis coloris, remiges autem sunt in uno latere prioris coloris, tota autem medietas extrema dilutè brunescentis, qualis in pedibus esse solet, in medio autem coloris viridis transplendentis, cum fimbria nigra, qualis in anatum collis. *Caro* valde bona.

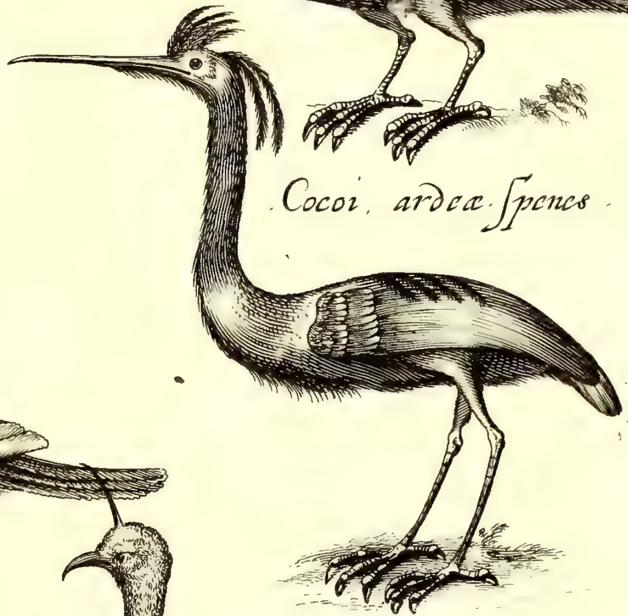
MARECA alia species, ejusdem cum antecedente magnitudinis & figuræ. *Rostrum* habet nigrum splendens. Summitas capitis, collum superius, totum dorsum umbræ coloris cum fusco mixti. Sub gutture albicat. *Oculi* nigri, & ante quemlibet macula parva rotunda, plumis ex albo flavescentibus. Totum pectus & infimus venter obscurè grysei coloris cum aureo mixti. *Cauda* nigra. Alarum pennæ fuscæ, quibus viride transplendet: & mediæ pennę alarum eximia viriditate & cœruleo in fusco trāsplendent, hic & undam nigram habent, extremitas autem remigum tota est alba. *Crura* & pedes insigniter rubri seu miniati coloris. Assata avis pedibus apprehensa manus & linteamina tingit colore miniato sanguineo. Boni saporis habent carnem, sed paulùm amaricantem.

TIIEGVACV PAROARA Brasiliensibus; Avis Alaudæ magnitudine. *Rostrum* habet breve, crassum, superius fuscum, inferius albicans. *Caput* superius, latera ejus & guttur ac collum inferius habent pennas flavas, sanguinei coloris pennis punctulatas (& hæc fœmina quidem, mas enim hæc tota habet sanguinea.) *Collum* superius, & totum dorsum cinereas, umbra aliquatenus mixtas. *Alæ* fuscas oris albescentibus præditas, ut & cauda; sed alæ teguntur cinereis, dorsum maximam partem exceptis extremitatibus. Latera colli, pectus & totus venter, & crura superius albis tegũtur pen-

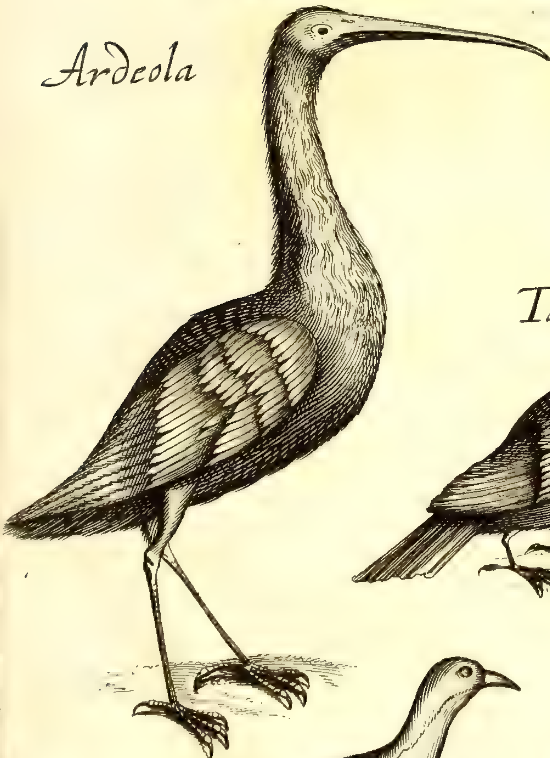

Macucagua

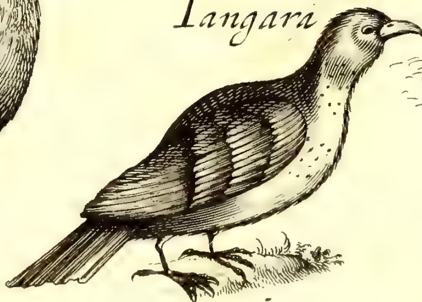

Vruhu

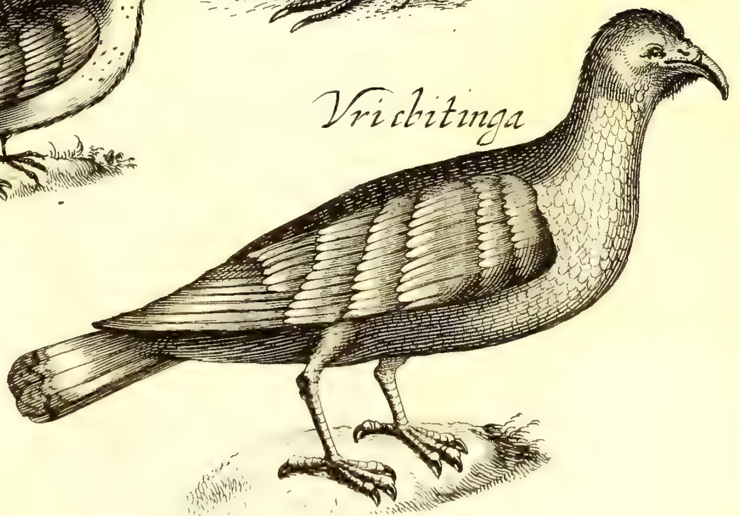

Caracara

Cocoi, ardeæ ſpecies

Anhima

Ardeola

Tangara

Vrubitinga

Guiraienoia

pennis. *Crura* inferiora & pedes fusci sunt coloris; quatuor digiti more vulgari positi. *Ocellos habet nigros.*

TANGARA Brasiliensibus. (Reperiuntur ejus aliquot species colore variantes.) *Prima* elegans, magnitudine Fringillæ. *Rostrum* habet rectum, crassiusculum, nigrum. *Oculos* nigros. *Crura* & pedes ex cinereo fuscos. Supra rostri exortum supernè maculam è pennis nigris. Totum *Caput* & collum splendentibus viridibus seu thalassinis pennis vestiuntur. Initium dorsi instar collaris ambiunt nigerrimæ pennæ. *Dorsum* autem sub alis usque ad exortum caudæ vestitur plumis luteis. Totus infimus venter egregiè cœrulescit. Alæ nigræ sunt, & earum extremitates laterales cœruleæ, ita ut totaliter cœruleæ appareāt complicatæ, & sola extremitas nigra videatur. Initium alarum exterius etiam thalassinis pennis nitet, & cuique alæ superius in dorso, seu in extremitate superiori laterali flavę pennę sunt mixtæ. *Caudam* habet latam, sesquidigitum circiter longam, nigram pennis, sed quarum extremitates laterales cœruleæ sunt. Extremitas caudæ est nigra. Includitur caveæ, & clamat *zip, zip*, seu ut Rubrica Germanis Gympel. *Vescitur* farina & pane.

Secunda species: figura & magnitudine passeris nostratis. *Rostellum* habet ex flavo fuscum, latiusculum, in extremitate acutum; cujus inferior pars multò brevior superiore. *Ocellos* nigros. Totum *caput*, egregiè miniatis tegitur pennis, totum reliquum corpus cum alis & cauda splendidè nigris. *Crura* superiora albis pennis, & in latere exteriori maculam oblongam miniatam habent, quasi sanguine maculata. *Crura* inferiora & pedes cinerei sunt. In pedibus digiti quatuor more vulgari. *Cauda* brevis digitum longa, & alæ prope illius exortum desinunt.

CAP. XIV.

Anhima. Pitangva gvacu. Attingvacu camacu. Gvira acangatara.

ANHIMA Brasiliensibus: Avis aquatica ex rapacium genere, major cygno. *Caput* habet haud magnum, Gallinaceo simile & rostro nigro: cujus superior pars paulò longior inferiori, & in extremitate deorsum incurvatum. *Oculos* pulchros aureos, pupilla nigra, & exterius nigro circulo. In capite prope exortum rostri cornu gerit erectum, extremitate sua antrorsum versus incurvatum, paulò plus quam duos digitos longum, crassitiei chordæ majoris in Viola majore, rotundum quasi tornatum esset, coloris albicantis, seu ossei. Circùm cornu plumellæ subtiles breves eriguntur albæ & nigræ. *Collum* habet plus septem digitis longum, reliquum corpus ad caudę exortum ferè sesquipedem. Alas amplissimas, utpote quarum plumarum longitudo sesqui edem superet. In cujusque alæ antica parte duo cornua recta triangulata ex ipso osse alæ enata obtinet, crassa minimi digiti apicem, & conicę triangulatæ figuræ. Est autem quodq; anteriorum digitum longum, posteriora paulò breviora coloris fusci. *Caudam* habet decem digitos longam, instar anserinæ latam. Crura superiora quatuor digitos longa, & quoad medietatem inferiorem pennis nuda: Inferiora quinq; digitos longa, ferè duos crassa. In quolibet pede quatuor digitos obtinet more Gallinarum dispositos, quorum medius trium anteriorum quatuor & semis digitos longus, reliqui duo tres & semis: posterior autem ferè duos. Quilibet unguem habet corniculatum nigrum, digitum longum, & in posterioribus digitis paulò longiorem. *Cute* fusca & squamosa teguntur & digiti, & crura nuda. *Capitis* vertex plumulis variegatus est albis & nigris: ad latera, in gutture & colli medietate superiori nigricat, inferior medietas colli & pe-

ctus variegantur albis, cinereis & nigris pennis. *Venter* interior albas in totum habet pennas, ad latera sub alis, & in dorso sunt nigræ, sed quibus albæ hincinde permiscentur. *Cauda* est nigra; *Alæ* etiam nigræ exceptis oris extremis (prope ossa) ubi ex albo flavescentibus pennis variegatæ sunt. Terribilem clamorem edit *vyhu*, *vyhu* vociferando. Nunquam sola invenitur, semper par, mas & fœmina junctim incedunt, & una mortua, altera à sepultura nunquam discedit. *Cornu* quod in capite gerit, remedium est contra venenum, si in vino per noctem infundatur. Idem remedium est contra suffocationem uteri, & in difficili partu. Hæc quam descripsi, fœmina est; mas duplæ magnitudinis. *Nidum* suum facit è luto ad caudices arborum super terram, figura furni.

PITANGVA GVACV Brasiliensibus, *Bemtere* Lusitanis, magnitudine æquat Sturnum. Rostrum habet crassum, latum, pyramidale, paulò plus digito longum, exerius acuminatum. *Collum* breve, quod sedens contrahit. *Corpus* ferè duos & semis digitos longum. *Caudam* latiusculam, tres digitos lõgam, crura & pedes fuscos, quatuor digitos more vulgari. *Caput*, collum superius, totum dorsum, alæ & cauda coloris sunt è fusco nigricantis, pauxillo viridi admixto. *Collum* inferius, pectus, & infimus venter habent flavas pennas, superius autem juxta caput corollam (quasi monachicam) albi coloris. Sub gutture ad exortum rostri albicat. *Clamat* alta voce.

Quædam harum avium in summitate capitis maculam habent flavam, quædam ex parte luteam. Vocatur à Brasiliensibus Cuiriri, alias per omnia Pitanguaguacu similis.

AIINGVACV CAMACV Brasiliensibus: Avis Turdelæ ferè magnitudine. *Caput* habet satis grossum, collum mediocriter longum; Corpus tres digitos longum: *Rostrum* paululum aduncum, coloris ex viridi & flavo mixti. *Oculos* sanguineos, pupilla nigra. *Crura* cinerea mediocris longitudinis, superius pennis vestita. In pedibus digitos quatuor, vulgari modo. *Caudam* longissimam nimirum novem digitos longam, decem circiter pennis constantem, quarum quædam inferiores sunt breviores superioribus. Totum caput, collum, dorsum, alæ, & cauda pennas habent brunnas seu fuligineas, quæ in cauda paulò saturatiores sunt reliquis. Extremitas cujuslibet pennæ caudæ semidigitum longa, alba est, & inter album & russum nigro umbrata. Guttur, pectus, & infimus venter ac superiora crura cinereis pennis vestiuntur. In capite longiusculas habet pennas, quas instar duorum cornuum potest surrigere. Elegans avis ob longitudinem caudæ.

GVIRA ACANGATARA Brasiliensibus. Avis picæ variæ magnitudine. *Rostrum* habet digitum longum, cujus superior pars paulùm adunca, totum autem obscurè flavescit. *Oculos* crystallinos, circulo fusco. *Collum* duos digitos longum, *Corpus* tres. *Cauda* longissima, nimirum octo digitos, constans octo pennis rectis. *Crura* superiora pennis vestita, & sesquidigitum longa, ut & inferiora. In pedibus digiti quatuor, more psittacorum, & quidem versùs interiora sunt duo breviores, versùs exteriora duo longiores in quolibet pede. Totum *caput* pennis vestitur, quæ in medio secundum longitudinem (proximè scapum) fuscæ, in lateribus flavescentes, ut crista. Collum & alæ è contrario pennas habent in medio flavescentes, & ad latera fuscas. Extremitas alarum ferè planè fuscescit. Totus *venter*, dorsum, (exceptis alis) crura superiora, & exortus alarum, ad trium & semis digitorum longitudinem pẽnis constant ex albo pallidè flavescẽtibus, reliquum caudæ fuscescit, extremitas autem albas oras habet. *Crura* inferiora, & pedes thalassini sunt coloris. In capite longiores pennæ in cristam eriguntur. Ingentem in silvis excitat clamorem.

CAPUT XV.

Matuitui. Aracari. Anhinha. Ipecati apoa. Pullus gallinaceus. Innominatæ tres.

MATVITVI Brasiliensibus, Avis sturni magnitudine. Brevi collo, pectore forti, cruribus brevibus, cauda duos & semis digitos longa. *Rostrum* habet rectum, forte, cujus superior pars paulùm prominet acumine inclinato, cinnabrij coloris. Totum *caput*, collum superius, dorsum, alę, & cauda constat pennis fuscis pallidè flavo maculatis; apparentib. partim punctulatis, ut in Niso. Sub gutture flavas habet pennas. Pectus & venter albis vestiuntur, quę fusco sunt pũctulatæ. Crura obscurè cinerescũt.

ARACARI Brasiliensibus: Avis magnitudine picæ Martiæ. *Rostrum* habet quatuor digitos longum, sesqui latum, seu altum, tres & semis crassum, ubi crassissimum, paulùm deorsum incurvatum, instar gladij Turcici, & in extremitate acutum, instar psittacini; estque superior pars paulò longior inferiori. *Rostrum* superius & inferius plus mediam partem ab extremitate numerando serratum dentibus: superior pars rostri major inferiore; est autem rostrum canum, levissimum, levius spongia, superius album, linea in summitate crassa nigra secundùm longitudinem distinctum: Inferior tota est nigra; totum inseritur in caput triangulatum, & ubi insertio est linea triangulatim alba circumscriptum. *Linguam* habet quatuor digitos lõgam levissimam, aspectu planè pennam referentem, aut etiam plumata est & nigra, (si pennam habere lingua dici possit.) *Caput* non ita magnum habet, latum, compressum. *Oculos* magnos, pupilla nigra, circulo flavo, reliquas extremitates nigras. *Collum* haud longius Psittacino. *Corpus* à colli exortu ad caudam usque quinque circiter digitos longum. *Cauda* instar picę latiuscula, & sex digitos, vel paulò plus longa. *Crura* & pedes nigricantes ex viridi, Psittacorum similes, duos digitos habent anterius, quorum unus lõgior altero, duos retrò, itidẽ inęqualis longitudinis; ungues incurvati, fusci, seu nigri.] Crurũ superiorum longitudo duorum digitorũ, inferiorum sesqui. Totum caput & collum usque ad initium pectoris nigras habet plumas, & ubi desinunt, circulariter finiuntur. *Pectus* verò & infimus venter totus eleganter flavis vestiuntur pẽnis, cum pavonino mixtis: Per Pectus autem transversim linea digitum lata sanguinei coloris ducta est ab uno latere usque ad alterum. Totum dorsum, alę, cauda, & crura superiora vestiuntur pennis ex nigro viridicantibus, uti in nostratibus picis color esse solet. Extremitas dorsi ante initium caudæ etiam sanguinei coloris, plus uno imperiali in circumferentia. *Alæ* desinunt ad exortum caudæ, & interius è cinereo sunt subfusci coloris. *Rostrum* interius est nigrũ. Avis hæc quasi suum nomen profert, clamando acuto sono, sed non admodum clangoso *Aracari*.

ANHINGA Brasiliensibus Tupinamb. Mergi aquatici species elegãs, *corpus*, excepto collo, anatis domesticæ Europeæ habet magnitudine. *Rostrum* rectum, haud crassum, acutissimum, tres digitos longum, & per rostri medietatem anteriorem tam superius, quàm inferius duplicem ordinem acutissimorum hamulorum retrò versorum. *Caput* parvum, longiusculum, serpentini æmulum, paulò plus sesquidigito longum. *Ocellos* nigros, circulo aureo. *Collum* tenue, teres, pedem longum, corpus autem tãtùm septem digitos, crura brevia, superiora duos digitos longa, pennata, inferiora vix sesquidigitum; quatuor digitos, tres anterius versus, membranis junctos more anatum, aut corvi aquatici, quartus digitus brevior ad latus inferius extenditur, itidem membrana reliquis connexus; unguibus lunatis omnes acutissimis. *Caudam* latam, decem digitos longam, duodecim pennis constantem, alæ circa medietatem caudæ desinunt.

Rostrum gryseum est, & post exortum paulùm flavescit. Caput totum & collum plumis subtilissimis tegitur ad tactum holosericum referentibus; Coloris in capite & collo superius ex gryseo subflavescentis: sub gutture, & in collo inferius grysei coloris, ut pelles illæ (Werchfelle vocant) ex quibus mitræ fiunt muliebres, & ad tactum, & adspectum illius pellis pilos refert. Totum pectus, & infimus venter, & crura superiora plumis mollibus vestiuntur coloris argẽtei. Initium dorsi pennis fuscis, sed quarum quælibet in sui medio maculam habet oblongam ex albo pallidè flavam, ita ut punctulatim appareat: reliquum dorsi nigras habet pennas. *Alas* obtinet longas, quarum initium totum ejusmodi brevibus pennis tegitur, uti initium dorsi, sequitur ordo mediam partem, id est, uno latere canarum, altero nigrarum: Remiges autem nigræ sunt. *Cauda* nigris splendentibus pennis constat, quarum extremitas grysea. *Crura* & pedes ex obscurè flavescente grysei sunt coloris. Solertissima in capiendis piscibus: nam, more serpentum, contracto prius collo, ejaculatur rostrum in pisces, ac unguibus eos præhendit. *Carnem* illius comedi, sed haud melior est, quàm caro Lari.

IPECATI APOA Brasiliensibus: *Pata* Lusitanis, id est, Anser, nobis Anas silvestris magnitudine anseris, octo vel novem mensium, figura planè ut nostrates anates. *Venter* & interior pars caudæ, collum totum cum capite pennas habet albas, dorsum usque ad collum, alæ, & summitas capitis nigras, cui viriditas mixta, ut in nostrarum anatum collis. In collo & ventre albis pennis nigræ passim sunt inspersæ. In his differt à nostratibus, quod sit *primò* major: *secundò* rostrum anatum quidem, sed nigrum, & in extremitate aduncum. Tertiò super rostrum cristam gerit carneam, crassam, latam & rotundam ferè, nigram, albis maculis insignitam. *Cristæ* altitudo eadem; inter cristam & rostrum (in summitate nimirum rostri) foramen transversum magnitudine pisi est, ab utroque latere conspicuum, quod narium vice fungitur. Quartò pedum & crurum color non ruber, sed è cinereo fuscus. *Carnem* multam & bonam habet, nam sæpissimè comedi. *Reperitur* passim ad fluvios.

Alium habui per omnia similem priori, excepto, quod longiores illæ pennæ in alis, insigni brunno splendebant colore, puto marem hunc esse, alteram fœminam.

ANNOTATIO. Gesnerus pene similem dedit iconem sub nomine Anatis Indicæ, cujus picturam se à Cardano accepisse memorat. Sed color pennarum nonnihil differt ab Auctoris nostri descriptione.

PULLUS gallinaceus monstrosus, magnitudine pulli recens exclusi. *Caput* habebat anaticum, superius tamen magis in acumen desinens, *rostrum* anaticum, latum, cujus superior extremitas deorsum inflexa. *Ocellos* parvos, collum breve; *alas* parvulas juxta priora crura positas: quatuor crura gallinacea, carebat pectore, quippe eo loco, quo pectus esse debebat duo crura habens, quodlibet superius tres quadrantes digiti lõgum, inferius quadrantem; & in singulis quatuor digitos gallinaceos. Posteriora duo crura ejusdem figurę & longitudinis cum anterioribus mirè posita erant, sinistrum quidem more naturali, dextrum verò in exortu suo sinistro erat adnatum, & quasi sursum vergebat, eo modo quasi duo sinistra crura fuissent, & unum dextrum loco sinistri in exortui fuisset adglutinatum: atque ideo urypigio carebat, quia nullum intervallum inter crura hæc posteriora, & caudæ loco ipsi sinistro cruri exterius longiusculi pili canescentes erant adnati. *Pedes* habebat gallinaceos, & digitos eodem modo dispositos: sed quilibet pes totus inverso ordine positus erat, ita, ut inferior pars esset superior, & superior inferior, unguiculique etiam sursum non deorsum vergebant. Totum *caput*, collum, venter, alæ, dorsum, & superiora crura non vestiebantur pẽnis, sed pilis nigris semidigitum longis, qui sub ventre & gutture paululum canescebant. In summa, plane monstrosus pul-

pullus. *Crura* inferiora & pedes fusci coloris, uti & rostrum, vitalia viscera habebat gallinacea, sed inordinatè disposita. *Cor magnum.* Vivebat cum excluderetur.

Avis (*cui Auctor nomen non adscripsit*) magnitudine Alaudæ, figura Matuituy. *Rostellum* habet rectum, nigrum: *Oculos* nigros, *crura* communia fusca: *Caudam* latiusculam, & alis lõgiorem. Totum *Caput* superius, collum superius, dorsum, alæ, & cauda, rufescentis sunt coloris, ex rubro, umbra & albo mixti. Guttur, collum inferius, & infimus venter albi sunt coloris. Per oculum utrumque à rostro transversim maculam habet oblongam fuscã. Clamat *Gip, Gip*, ut junior gallo-pavus ferè.

Avis (*cujus nomen Auctor non prodit*) magnitudine Patæ, & ejusdem figuræ. *Rostro* nigro, crassiusculo; *capite* nigro, *pectore* & ventre cano; dorso, alis & cauda fuscescentibus; *cruribus* fuscis. Clamat *Zip, Zip*, ut Passer.

Avis (*quam Auctor non nominat, sed tantum admonet esse speciem Curucui, de qua cap.* 12.) magnitudine Picę ferè. *Rostrum* habet breve, crassiusculum, paulùm deorsum incurvatum, gryseum seu cinereum: *Oculos* nigros, circulo croceo; *Caput*, collum, dorsum superius, & cauda superius coloris nigri cũ viridi cœruleo persplendente, ut in chalybe polito: *Alæ* fuscæ; Totum pectus & infimus venter egregij coloris miniati: *Cauda* inferius albas habet pennas, transversim nigro ordine undatas. *Crura* brevia, fusca sunt; digitis quatuor, more Psittacorũ dispositis. *Reperitur* hic & alia ARDEÆ species: tota alba, rostro croceo, recto, acuto: Oculis nigris, circulo aureo, cruribus & pedibus nigris. *Rostrum* habet quinq; digitos longum, *collum* longissimum, nimirum quinq; digitos supra pedem. *Corpus* septem digitos longum, *caudam* quinq;, cum qua alæ desinunt. *Crura* superiora octo digitos longa, & ex parte pennis vestita, inferiora sex digitos. *Digiti* pedum cõmuni modo se habent, quorum medius anteriorum quatuor digitos longus, reliqui breviores, omnes unguibus lunatis præditi nigris.

DE AVIBVS AQVAticis Brasilianis.

INter Aves marinas quæ in Brasilià reperiunt, septem sunt notatu digniores.

Prima est QUIRATINGA grui magnitudine par, plumis candidis, rostro prolixo atque acuto, crocei coloris; cruribus oblongis è rubro subflavis. Collum ipsius vestitur plumulis tam subtilibus & elegantibus, ut cum struthionum plumis certent.

Altera est CARIPIRA, quæ quod in binas partes bifurcatam caudam distinguat, interdum explicans interdum contrahens, sartoriæ forcipis instar, Raboforcado ab Hispanis dicitur. Reperitur passim in utraq; India. Plumas ejus quòd longo tempore durent, sagittis suis adhibent Barbari. Ximenes *adipem* ad cicatrices faciei delendas, & arthritidis dolores sopiẽdos, singulare esse remedium narrat. Et sibi donati alarum remigium ita ut volant distentum, amplius quam mortalis ullus distento utroque brachii possit complecti, occupasse spacium, addit. Non facilè capitur, nisi fortè in deserta aliqua insula, in qua pullos excludit. (*Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 38. De Laet. Ind. Occid. l. 15 c. 13.*)

Tertia CALCAMAR columbę est magnitudine sed volandi nescia. In fluctibus ova ponit & excludit; quos etiam alarum atque pedum remigio secati pervelociter. Malacia & pluviis imminentibus tanto numero naves circumfluitant, ut à nautis fastidiantur.

Quartam AYAYAM nominant, picæ magnitudine, longo rostro cochlearis instar, plumis candidis rubris maculis eleganter suffusis, singulari in piscibus capiendis industria.

CARACURA est quinta, exili corpore, subcinerei coloris, pulchris oculis, iride elegãter ubete, ita vocalis, ut majoris longè molis quis opinaretur. Ante solis forè ortum & sub occasum auditur, certò, ut volunt, serenitatis futuræ indicio.

Sexta est GUARA, picæ magnitudine, oblongo rostro, & anteriore parte recurvo, longis pedibus. Primum exclusa nigricat, deinde evadit cinerea; ubi autem volare incipit egregiè candicat, sensim autem rubescit, donec ætate plumæ illius colorem induunt purpuræ æmulum, quem ad senectam usq; retinent. Victitant piscibus, carnibus, & aliis eduliis semper aquâ temperatis. Pariunt quoque sub tectis. Gregatim volant, & soli expositæ pulcherrimum præbent spectaculum. Ex plumis diademata & alia ornamenta à barbaris conficiuntur.

Vltima est GUIRATEONTEON quasi dicas avem sæpius morientem & rursus resurgentem. Epilepsiæ enim obnoxia est admodum; alioquin candidis & pulcherrimis plumis vestita.

APPENDIX.

De Avibus Fabulosis.

CAPUT I.

De Gryphibus & Harpyis.

PLacet & de Fabulosis aliquid adnectere, ne & in hisce quicquam nobis desideretur. Præcedat Gryps seu GRYPHUS, cujus nomine major fortè Aquila, ut sanè in Oriente & Septentrione majora nostris animalia gigni experientia compertum est; venere potest. Ejus *formam* si spectes, fingitur esse quadrupes, antica parte, seu capite; alis, rostro, & pedibus aquilam referens; posticâ leonem. *Magnitudinem* *a* alij Leonis, alij lupi tribuũt. Mandevillius octies Leone majorem reliquit. Dorsum *b* pēnis integitur nigris, anterior pars rubris, alę candidis. Montes *Riphæos* seu Hyperboreos, *c* haud procul ab ipso Aquilonis exortu incolunt; sed & apud *d* Indos & Bactrianos inveniuntur.

a *Philostr. l. 3. de vita Apollonii.*
b *Aelian. l. 4. c. 27.*
c *Apuleii. l. 11. Milesiac.*
d *Aelian. l. 4. c. 27.*

Nidos ex auro quod effodere construunt, & ova duo Aquilinis majora *e* duriora, calidiora & sicciora, ponunt. *Volatum* avium par viarum ipsis *f* Philostratus tribuit. Non enim pennatæ, inquit, sunt, sed rubrâ pelliculâ alarum costæ tanquam digiti cõnectuntur. Dicuntur aurum in Scythia *g* Asiatica custodire, ideo inter ipsos & Arimaspos internecinum vigere odium. Tractat de eo *h* Ælianus, & quomodo aurum illud auferant incolæ describit, sed & equis peculiariter infestos esse rumor est. Videtur huc M. Pauli *i* Veneti avis RUC dicta pertinere, aquilæ effigie, sed magnitudine immensa. Visitur certis anni temporibus in insulis ultra Madagascar sitis, tanti roboris ut sola, sine aliquo adminiculo elephãtem capiat, & in sublime raptum rursum ad terram labi sinat, quo carnibus ejus vescatur. Plæræque alarum pennæ passus XII. sunt longæ, ea crassitie, quæ longitudinis mensuræ cõveniat. Fides sit penes Authorem. Navigationes & præteriti & hujus seculi, omninò de tali ave tacent.

e *Barthol. Anglic. l. 19. c. 94.*
f *l. 3. de vita Apollonii.*
g *Solin. c. 25. Polyhisto.*
h *l. 4. c. 27*
i *l. 3. c. 40.*

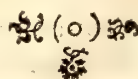
HARPYIS nomen à rapacitate inditum. Ex Electoo Oceani filia genitas *k* Hesiodus prodit. Ponti & Terræ filiæ aliis dicuntur. Tres fuisse Virgilius dicit, Ocypeten, Aëllo, & Celæno. Hyginus Alopen Acheloën & Ocypeten appellavit; Homerus quartam nomine, Thyellam addidisse creditur. De forma sic *l* Virgilius

Virginei volucrum vultus, fœdißima ventris
Proluvies, uncæq; manus, & pallida semper
Ora fame &c.

Collocantur in Strophalidibus *m* insulis. Apollonius fugatas conjecisse sese in specie, qui in Creta sub Arginunte visebantur, tradit. De ipsarum rapacitate, ingluvie, & fœditate vide *n* Valerium Flaccum, *o* Virgilium, & alios.

k *In Theogonid.*
l *3. Aeneid.*
m *Ovid. l. 13. Metamorph.*
n *l. 4. Argonaut.*
o *l. 3. Aeneid.*

* *
*

CAP.

Pelicanus

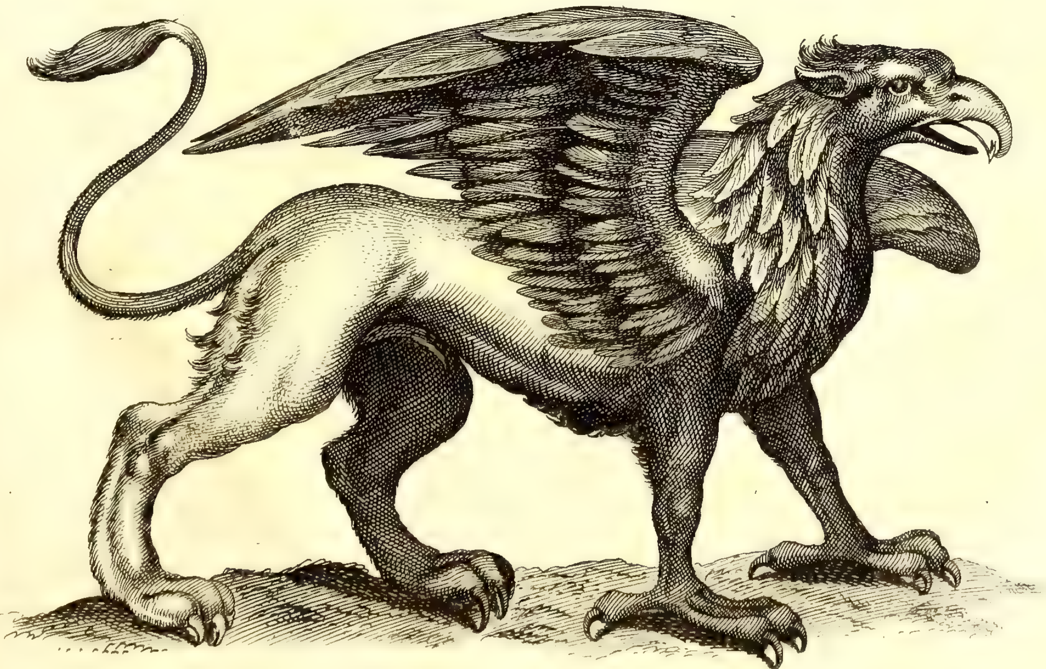
Phœnix

Harpyea

Gryphus Greiff

CAP. II.
De Stymphalidibus, Sirenibus & Seleucidibus avibus.

STymphalidibus, à Stymphala palude nomen datum est. *Magnitudine* grues æquant. *a* Ibibus cætera sunt simillimæ, rostra tamen, ejusdẽ nempe duritiei, ut hominum scuta perforare, firmiora habent, & non ut Ibes obliqua. Plinius eas cirrhatas facere *b* videtur. Marinas eas *c* Isidorus facit. Apollonius circa Aretiadem insulam collocat. Timagenes & Pisander in Scythiam avolasse tradit. Pausanias Arabiæ quoque deserta incoluisse ait. *Vescebantur* humana carne. Hercules eas ex Stymphalide palude abegit, seu crepitaculi æreí sonitu, sed quod multas sagittis confecisset.

a Pausan. in Arcad.

b l.11.c.37

c l.12.Origin.

SIRENES qua forma fuerint, non convenit inter Authores. Alij eas superiori parte virginis formam intulisse, inferiore in piscis caudam desiisse: alij *d* infera aviciam speciem habuisse fabulantur. Nonnulli in superioribus speciem passerum, in inferioribus mulierum eis tribuunt. Boccatius pedes gallinaceos assignat. Eustathius verò à Venere, quod virgineam sibi delegissent vitam, in aves transformatas tradit. Bina sunt quibusdam, *Aglaopheme* nempe & *Thelxiepeja*: tres alias *Parthenope*, *Leucosia*, & *Ligia*. Sunt qui quatuor & quinque fuisse fingunt. Sed nec de eorum ortu eadem traduntur. Quidam è sanguine è cornu Acheloi destillante natas volant. Nonnulli ex congressu ejus cum Musarum aliqua, de Venere superius diximus. *Habitavere* primum juxta Pelorum Siciliæ promontorium, postea in Capreis. Plinius Surrentum Campaniæ oppidum, una cum promontorio Minervæ, earundem sedem fuisse scribit. Finguntur tam suavem harmoniam voce, tibijs, & lyra edidisse, ut & mare & ventos mulcerent. Cantu verò suo navigantes occidisse passim apud diversos Poëtas legere est. De eorum cum Ulysse colloquio vide apud Ciceronem *e* carmen.

d Aelian. l.17. de Anim.c.23.

e l.5. de finib.

SELEUCIDES aves vocantur, quarum adventum Casij montis incolæ, locustis fruges eorum vastantibus, à Jove precibus impetrant nec unde veniant, quove abeant, compertum, nunquam conspectæ, nisi cum præsidio earum indigetur. Voracitatem eis antiquitas tribuit. Ingestas locustas nullo negocio per alvum excernebant.

Plin.l.10. c.27.

CAPUT III.
De Phœnice, Cinnamomo & Semenda.

PHOENIX fabulosa est avis. Herodotus *a* nonnisi pictum se vidisse testatur. Plinius *b* unum in toto orbe, nec visum magnopere scribit. In eius descriptione variant Authores. Herodotus non tantum ei Aquilæ magnitudinem tribuit, sed & toto etiam habitu eidem similem facit. Alij Pavone *c* majorem scribunt. Herodoto pennæ rubore perfunduntur. Plinio verò & Solino circa collum auri fulgore micant. Cætera purpureus dicitur, cœruleam roseis maculam pennis distinguentib. cristis, faciem, fauces caputque plumeo apice cohonestante. Idem Claudianus, Baptista Mantuanus & Lactantius produnt.

a Hist.l.2.

b H.N.l.

c Tzetz.l.5.Histor. Chil.6.

Locum ipsi quidam *d* Arabiam assignant: alij *e* Heliopoli civitate Ægypti primò visum reliquere. Quidam sub æquinoctiali ad Orientem & Meridiem reperiri scribunt. Claudianus, & Lactantius inaccessa loca habitare cecinerunt.

Locus.

d Amb l.5. Hexã c.23. Plin. H.N. l.10.c.2. Solin.Polyh.

e Tacit.l.14.Anim.

Nec de *victu* convenit. Plinius primum atque diligentissimum togatorum. Manilium de eo prodidisse author est, neminem extitisse, qui viderit vescentem, quidam rore victitare dixerant. Ovidius thuris lacrymis & succo amomi vivere scribit. *De Nidificatione* ejus & in parentem amore ita *f* Tacitus. *Confecto annorum numero ubi mors propinquat, suis in terris struere nidum, eique vim genitalem adfundere, ex*

Victus.

Athenæ.l.14.Dipnos.

Partus.

f l.14.Animal.

qua fœtum oriri, & primam adulto curam sepeliendi patris, neque id temerè, sed sublato myrrhæ pondere, tentatoque perlongum iter ubi par oneri, par meatui sit, subire patrium corpus, inque solis aram perferre atque adolere. Idem Herodotus, ex quo ille desumsisse videtur.

Aetas. *Annorum* illorum numerus variè definitur. Maximè vulgatum quingentorum spacium, sunt qui asseverēt mille quadringentos sexaginta unum interirci. Plinio sexcenti sexaginta placent; Philostrato sexcenti, Herodoto, Solino, Melę quingenti quadraginta. Alberto trecenti quinquaginta; Chæremoni Ægyptio, sex supra septem mille. *De terris* quoque variatur. Jarchas Indus apud Philostratum prope Nilum assignat. Alij in Æthiopia, ut Chæremon Ægyptius, & Orus Apollo. Alij in Phœnicia, ut Lactantius.

Partus. *Nido* materia aromata, Cinnamomum, Cassia, thurisq; surculi. Ubi illum conscendit, solaribus sese exponit radijs, alarumque continua ventilatione ignem excitare fingitur: sic se cremat. Ex cremato novum oriri pullum convenit inter omnes; quomodo verò id fiat, ambigitur. Plinius ceu vermiculum ex ossibus & medullis veteris Phœnicis primò procreari, ex eo pullum nasci scribit. Philostratus nullâ vel ossium vel medullarum mentione facta, ex cinere vermem ex verme novam alitem generari nugatur. Oppianus ex cinere pullum exoriri refert. Orus ex effuso è patris vulnere, quod sponte sibi nimia ad terram allisione infligit, sanguine procreari affirmat. *Sexum* illi nullum attribuit antiquitas, sed inter vitæ remedia reposuit. Nam Plutarchus cerebrum ejus dulce esse tradit, nescio à quo gustatum; & Plinius inter prima à Magis ex cinere ejus nidoque medicinas proditas esse scribit. Heliogabalus in cōviviis Phœnicem promittebat, aut M. auri libras pro eo. *Plut. l. de sanit. tuenda.*

CINNAMOMUS seu Cinnamologus, avis hactenus nobis incognita est. Herodotus grandem esse dixit. Vincentius Bellunensis passere aliquanto majorem, coloris partim flavi, partim cœrulei, rostri longi ad flavum vergentis scripsit. *Herodot. in Euterpe.*

Locus ipsi ab Antiquis in Arabia assignatur. Dyonisius Periegetes terram ignorari una cum Herodoto memorat. Albertus in Æthiopia eum locat. *Albert. l. 23. de Animal.*

Nidum ponit seu in excelsissimis arboribus, earumque ramis, seu in montium prępruptis, illumq; ex cinnamomi surculis exstructum. Aromate hoc cum potiri Arabes volunt, boum, asinorumq; defunctorum membra minutatim concisa, juxta nidos ponunt, & abscedunt. Frustra aves in nidos comportant, quib. sustinendis illi impares decidunt, & ab incolis colliguntur.

De SEMENDA non est quod dicam. Multa quidem sed parum verisimilia de illa, Indica commētaria prodél dunt. *Caput* ipsius, quod esse putabat, quod Aldrovandus in Musæo Ducis Florentini vidit, erat curvum, & valde crassum, colore in anteriore parte albicante, in posteriore purpureo obscuro, figura ovali. *Rostrum* habebat palmum longum, admodum acutum, intus quidem cavum, sed sine tribus illis fistulis, quibus musicam harmoniam à Semenda edi, quidam fabulati sunt. *Aldro. Ornithol. l. 12. c. 28.*

***

MAN-

MANTISSA

De Avibus Exoticis ad nostrates accedentibus.

I. De Aquilis.

Nieremb. Hist. Exot. l.10.cap. 30.31.

AD Aquilas pertinent *Itzquauhtli & Tlacoquauhtli* Indorũ, nec non Leonis Africani *Ners*. Venustum illud aquilæ genus, & insignito capite regium. Rostro est ad radicem luteo, deinde verò nigro, nigris unguibus, pedibus pallidis, cruribus ventreque è nigro & candido permixtis; collo fulvo, dorso & caudâ nigris ac fuscis, coronâ cristâve nigra. Magnitudinem circiter æquat vulgaris arietis, & vel ferocium audaciam animalium, adeo ut homines etiam ipsos, postquam cicurata est, levi ex causa aggrediatur & involet: mitescit tamen, & aucupio non minus ac reliqui accipitres, quorum genus videtur, idonea est, atque inservire solet. Avis digna quæ à Regijs aucupibus alatur ac circumferatur. Vilior est tlacoquauhtli, seu aquila virgæ: frigidas amat plagas: asturis magnitudine, fusca & cinerea, rapax avicularum, murium, lacertarum, colotorum, quibus vescitur. De *Nesir* suo ita Leo Africanus. Avis est omniũ earum, quæ in Africâ reperiuntur, maxima, grue procerior, crassiorq́; prædita rostro, collo & cruribus: adeò sublime volat, ut oculorum aciem effugiat, & conspecto alicujus animalis cadavere, supra terram jacente, illico in illud irruat. Raro sola, sed gregatim volare solet. Longæva est, nam pleræque conspectæ sunt calvo & deplumi capite, tanquam vulsæ fuissent capitis pennæ: inde colligere licet, præ nimio senio pennarum defluvium pati: eâ de causâ suos nidos veluti recenter natæ repetunt, unde à suis pullis educantur. *Coronatæ* in provincia Chiapæ habentur, ut apud de Laet in Novo orbe habemus.

Leo African. Africæ l.ult.

II. De Noctuis.

EXoticum Oti genus *talebicuatli* videtur. Cornuta avis est sive auriculata, parva corpore, resima, rostro brevi, nigra lumine, luteâ erubescens iride, fusca & cinerea plumis usque ad crura, atra & incurva unguibus. Cetera naturâ similis nostrati Oto. Apud eosdem Americanos *Tecoletl* genus est bubonis auriti, spectaculo dignum, nigro & fusco colore variegatur, huic oculi magni & aurei.

Nieremb. Hist. Exot. l.10.c. 39. 40.

III. De StruthioCamelo.

SPecies quædam *Struthiocamelorum* in Insula Maragnana invenitur. Proceritate staturam humanam superant, & maximæ sunt velocitatis. Magis supra terram feruntur quam volant. Barbari *yandeu* vocant.

De Laet Orbis Novi l.16. c.14.

IV. De Psittacis.

PLacet hic quædam de Psittacis ex *Hernando*, *Ximene*, *Clusio & Nierembergio* adjicere. Ille primus ita scribit, de *Toznene*: Psittaci id genus, viridi & luteo colore micat, oculi rubeo, rostrum vero candenti & nigro, fusco pede, sed in candidum inclinante.

Ee Pro-

Propensius est, aptiusque ad sermones humanos exprimendos cæteris, ac frequentius apud Hispanos. Alterum genus *Cocho* vocant viridi colore, rubro & candenti capite, ac minoris molis; quod loquax est, nec ad modũ dissimile præcedenti, etsi sono distet. Hos Psittacos vocant Hispani catherinas. Tertium *Quilitoton*, tinctum virore, calandriæ vocatæ, aut galeritæ non cristatæ magnitudine Frontem candidâ maculâ insignitũ, rostro candido & nigris pedibus. Humanas voces imitatur, & gregatim cum congeneribus volat, cum reliqui compares tantum reperiantur. Omnes verò in excelsis arboribus nidificant. Primum de quo diximus genus, certas statasq; arbores, quas nunquam deserat, eligit: quę cum in heredes transeant, dominis illarum haud sunt parum utiles. Sunt & quas Haitini *Quacamayas* vocant, Mexicenses verò *Alo*. Totæ rubeæ, præter humeros & caudam, quæ cyanea sunt, & gallinæ cortalis nostrę circiter magnitudine, rostro magno candenti & resimo, pedibus nigris, ac carne similiter nigrâ, ex quibus nonnullæ offenduntur, quæ sermonem humanum doctæ æmulentur, rusticè tamen & inconditè: filiosq; suos more aliarum avium domesticarum educēt in domibus ubi aluntur. Offendas & *alios* virore diluto tinctos, nigrante rostro pedibusque, humeris & cauda virore tinctis exaturato, nec præfatis minores. Vivunt hi juxta montium cacumina, excelsasque pinus. Acclamant vehementer, volantq; bini. Sunt & montani inconditâ formâ, qui non cicurantur aut aluntur domi. Nullius eorum caro est edulis, nam & atra est, & gustus injucundi. Omnib. est commune, utramque maxillam movere, quod nulli aliorum contingit animalium. Sunt & alia genera, de quibus alij Auctores latius.

Ximenes sic habet de Hispaniola loquens. Innumeri sunt Psittaci virides cum purpureis maculis, quorum *tria* in hac insula *genera, majores, mediocres, minimi. Majores* ab Indis vocantur Higuaræ. Hi in eo distant ab alijs reliquarum insularum, quod maculam albam supra rostrum gestent, non viridem aut miniatam. Valde loculeiæ sunt hæ higuaræ, si humanos doceantur sermones. *Minores* vocantur *xaxavis*, & viridiores sunt, à paucisque interstinguuntur miniatis plumis. Hi inquieti & turbulenti, mordaciores, iracundiores, & garruli, licet rudes humanis loqui vocibus, quas nũquam discunt. Decem ex his invadunt & fugant centum higuararum. Nulla inter hos pax. Diversis gregibus pervolant quacunque pervadant, garriunt. Higuarę integriorem & corpulentiorem edunt sonum, xaxavis acutiorem & tenuiorem: & licet ignari humanis vocibus loqui, placent tamen in caulis assiduo garritu & inquietudine. *Tertia species minimorum* est, nec excedunt passeres mole, viridesque sunt. Hi silent, & pacatiores sunt: viror dumtaxat in illis placet.

Clusij Historia hæc est. Inter Neotericos autem, nemo mea opinione exactius & diligentius de hoc avium genere commentatus est quam Vlysses Aldrovandus Bononiensis, qui totum librum 40. Tomi primi Ornithologiæ suæ ei dicavit: Ille enim Philosophica methodo tradidit quicquid ad Psittacorum historiam pertinere potest, & quatuordecim diversas eorum species describit, tredecim vero icones exhibet, quarum duo priores maximæ sunt, & corvum magnitudine superant; tertia & quarta columbæ sunt magnitudine; quinta, sexta, septima, octava, nona, & decima mediocris sunt magnitudinis, caudamq; brevem habent, saltem non adeo longam, ut tres subsequentes, quæ longiore cauda sunt præditæ: decimaquarta brevem etiam habet caudam. Priorem illam elegantem, quæ Pectoris & ventris pēnas flavas habet, tum & eas quæ alas dorsumq; tegunt, tum etiam eas quæ in cauda cœruleas, non semel videre memini, & iconem habeo vivis coloribus expressam, atq; illam ipsam esse arbitror, quam Joannes Lerius cap. XI. Historiæ suæ Americanæ, Canide à Brasilianis appellari scribit. Alteram speciem etiam videre memini in arce Cæsaris Ebersdorfiana ad Danubium

nubium sita infra Viennam, tum etiam Lugduni Batavorum apud Sionem Lucium Danistam binas aves ejus generis, quas postea Magno Duci Moscovitarum dono mittebat. Reliquæ vero species, (præter tertiam quæ illi alba cristata est, & decimam quartã, quæ erythrochloros, etiamque cristata) mihi etiam conspectæ, dum plerumque aliæ ab ipso non descriptæ, tam breviore cauda præditæ, & majuscula corporis mole, quam minoris generis, quæ longiores caudæ pennas habent, & collum velut torque rubro atque atro ornatum. Humana verba exactè exprimere solitæ: quibus similem unam habuit nobilissimus vir Philippus Marnixius Sanct-Aldegõdius, quam sæpe cacchinum humano more extollere audivi, cum ab adstantibus Gallico sermone compellaretur hoc modo. Riez perroquet, riez; id est: Ride psittace, ride. Sed quod magis mirum, Gallico sermone etiam subjiciebat illicò, tanquam ratione prædita, haud dubiè tamen ita edocta. O le grand sot qui me faict rire, hoc est. O magnum fatuum, qui me ad ridẽdum provocat. Illaque verba iterum ac tertio repetere solebat. Sed inter reliquas unam, psittacis primæ speciei magnitudine æqualem, apud Illustrissimam Dominam Mariam de Brimen, Ducem Croyam & Areschotensem felicissimæ memoriæ, priusquam ex Hollandia excederet, cui sane parem in coloris pennarum varietate & elegantia videre non memini. Etenim licet omnes ferè pennę corpus tegentes rubro colore essent infectæ, caudę tamen pennæ, quæ valde prolixæ, partim rubræ erant, partim cœruleæ; at quæ in dorso & alis versicolores ex flavo, rubro & viridi, quibus cœruleus color etiam permixtus. Caput circum oculos albi coloris erat, sinuosisque lineis nigris, quemadmodum caudæ caput, distinctum erat. Psittacum, qui similis esset, apud nullum Auctorem descriptum memini. Eâ porro avis Annam Illustrissimæ Ducis neptem, nunc Comitem Megensem & Dominam de Grosbetee, adeò diligebat, ut quocunque per conclave spatiaretur, illam subsequeretur, nec quemquam vestem ejus attingere conspiceret, quin morsu illum appeteret; ita zelotypia quadam laborare videbatur. Ceterum psittacus ille majoris generis, quem Lerius capite supra memorato à Brasilianis *Arat* vocari scribit, valde elegans etiam esse debet: nam alarum remiges pennas, & caudæ, quæ sesquipedalis longitudinis, media ex parte coccinei coloris esse refert, altera prorsus elegantis cyanei tubo seu nervo, qui medias pennas per longitudinem secat, diversos illos colores distinguente, reliquas vero totius corporis pennas prorsus cœruleo colore tinctas esse. Addit utrumque genus illud majorum psittacorum. Arat videlicet & Canide, magna esse in æstimatione apud Brasilianos, quia illorum pennas ter quaterve in anno vellunt ad vestem, pileos, clypeos & aulæa conficiendum, tametsi domesticum non sit, quia tamen in vastis arboribus medios vicos occupantibus frequentius versari solet quam in silvis. Præter binos illos ingentes, idem Lerius tria aut quatuor Psittacorum genera apud Brasilianos inveniri ait: *Primum* videlicet etiam majusculorum, & crassiore corporis mole præditorum cui *Aicurous* nomen indunt Brasiliani Tououpinamboutij, caput ornatum habens versicoloribus, flavo, rubro, & violaceo extremis alis suaverubentibus, & caudæ pennis oblongis & flavis, reliquo corpore prorsus viridi: hoc genus rarissime ad exteros transferri, nullum tamen facilius & perfectius edoceri ad humana verba pronuntianda, quam istud. Addit etiam, Brasilianam quandam mulierem in pago, binis milliaribus ab Insulâ in qua ipse cum alijs Gallis habitabat, distante, similem psittacum in delicijs habuisse, qui eo intellectu & ratione præditus videbatur, ut comprehendere & discernere posset, quidquid ipsa diceret quę illum educaverat. Nam cum, inquit, animi recreandi gratia, in illum pagum profecti, ante illius mulieris ędes interdum transiremus, cõpellare nos ipsa solebat his verbis: Vultis mihi pe-

ctinem dare vel speculum, & illico efficiam ut meus psittacus coram vobis cantet & saltet? Si ejus petitioni annuebamus, simul ac quædam verba avi pronunciaverat, psittacus non modo in pertica, cui insidebat, saltare incipiebat, sed etiam garrire, sibilos edere, & Brasiliorum ad pugnam sese parātium vociferationes imitari. Breviter, quando in ejus heræ mentem veniebat ut diceret, Cane, canebat; Salta; saltabat; sin vero ægrè ferens, se quod petierat non impetrasse, paullo acerbius avi diceret, Auge, hoc est. Sile, immobilis silebat, nec ulla ratione eum ad linguam aut pedes movendum excitare poteramus. *Secundum genus Marganas* à Brasilianis appellatur, quale est eorum psittacorum, qui in Europam inferri solent, nec magni apud illos pretij, propter abundātiam: non vero minus istic frequentes sunt, quam apud nos columbæ. *Psittaci tertii generis*, ab ipsis *Touis* appellati, majores non sunt sturno, & universum corpus tectum habent pennis impense virentibus, caudæ verò pennæ, quæ valde longæ, flavum colorem admixtum habent. Illud etiam addebat se observasse, psittacos illius regionis nidos ex arborum ramis propendentes non construere, ut topographicis suis tabellis quidam persuadere conantur: at in arborum cavis, eosque orbiculari forma, satisque duros ac firmos. Ceterum cum sub extremum annum Christi millesimum quingentesimum sexagesimum quartum esse Olyssipone apud Sebaldum Linsium Germanum Ulmensem, memini filium ipsius Rodericum ex Fernambuco Brasilianorum, ubi commorabatur, eò appellere & navem mercibus onustam advehere, in qua etiam aliquod mancipia, & nonnulli psittaci quartæ speciei ab Aldrovando descriptæ, atque alii etiam minores, sturni magnitudinem non excedentes, prorsus viridis coloris pennis tecti, sed omnes brevi cauda præditi, & albo rostro: idque genus valde frugibus noxium referebat. Eos in itinere maizi granis alueret, cujus multas spicas eum adhuc habere observabam. In *secunda navigatione*, quam Batavi in Indiam instituerunt Orientalem, in Javâ vicinisq; quibusdam Insulis psittacos observabant longè illis elegātiores, quos è Brasilia advehere solent, eosq; à Lusitanis, qui in Javâ & Moluccis versabantur, noyras appellari intelligebant: & illos quidem corporis mole non valde magnos, sed adeò elegantis coloris, ut venustiores depingi non posse existimarent. Pectus enim & ventrem pennæ rubri coloris floridi splendentisq; tegebant, dorsum aurei coloris pennæ, alas vero viridis & cœrulei commixtorum colorum pennæ ornabant, sub alis suave rubens color splendebat. Valde autem ingens erat istic illarum aviū pretium, ut non minoris æstimarentur, quam octo aut decem thaleris Germanicis. Linscotius scribit, Lusitanos sæpius periculum fecisse, an Olyssiponem transferre vivum aliquē possent, sed nunquam voti compotes factos fuisse, quod nimis tenelli & delicatuli sint: Batavi tamen eam Industriam adhibuerunt, ut unum vivum Amsteldamum usque retulerint, qui tametsi non esset è selectissimis, centum tamen & septuaginta florenis ejus Provinciæ, hoc est, paulo pluris quam septuaginta thaleris venumdari potuit, quemadmodum in diario illius navigationis adnotatum comperio. Is in itinere pleraq; verba Hollandica, quæ à nautis audiverat, pronunciare didicerat, adeoque cicurem ipsum ejus herus reddiderat, ut rostrū in os & aures ejus insereret sine noxâ, pilosque barbæ ipsius componeret; at si quis alius manum admovere vellet, illico morsu illam appetebat, haud secus quam canis quispiam. Anno porro Christi quinto supra millesimum & sexcentesimum mittebat mihi Jacobus Plateau psittaci cujusdā iconem vivis coloribus expressam, cui cum similem hactenus non viderim, neque apud quempiam adscriptum meminerim, in hoc Auctario ad Exoticorum historiam typis jam expressam adjunctam volui. Eum autem se plus quam biennio aluisse scribebat, columbæque esse magnitudine: caput illud

illud habere pæne instar accipitris, ejuscemodi nempe coloris pennis tectum, ardentes oculos. Collum & pectus versicolores pennæ obsidebant: quas, cum irascebatur, aut molestiam aliquis ipsi crearet, admoto ad caveã, quâ conclusus erat, aliquo animali, surrigebat, ut cristatus quodammodo videretur. Erant autem illę rubescentis coloris, & extima parte cærulei elegantissimi. Ventris pennæ similis fere erãt coloris, fusco tamen insuper suffusæ colore. Dorsi pennæ virides & alarum remiges pennæ sub cæruleæ: cauda frequentibus pennis viridibus, sed non longis constabat. Prætermittere nequivi, quin psittaci pusillum, genus ex Æthiopia locisque Manicongo vicinis, proximis his annis à Batavis naucleris allatum, simul & maris iconem, (fœmina vero multò est elegantior, utriusq; enim sexus allatus) Lectoris oculis proponerem. Corpusculi moles fringillæ magnitudinem æquabat, hoc est, duarum unciarum cum semisse lõgitudinem habebat ab infimo collo ad uropygium usque. Omnes pennulæ corpusculum tegentes viridis erant coloris, sed in quibus manifestum apparebat discrimen: nam quæ in dorso saturatiores erant, quę in ventre dilutiores. Remiges alarum pennæ trium unciarũ longitudinem habebant: & tametsi pronâ parte, eo videlicet latere quo brevioribus villis erant præditæ, quoque sese invicem tegebant, viridi saturo colore essent tinctæ; altero tamen, quod longiores villos habebat, & totâ supinâ parte fusci erant. Caudæ pennæ elegantissimæ erant & pæne binas uncias longæ, paulo minus semiuncia latæ, colore eâ parte, quâ uropygio infixæ, viridi cum flavo permixto tinctę, deinde rubro eleganti, demum nigro, postremo viridi: & tres isti postremi colores ab invicem distincti, veluti in quorumdam psittacorum viridium, majore corporis mole præditorum, caudæ pennis videre est: istæ autẽ vix conspiciebantur, nisi cum caudam explicaret, quia ab alijs ejusdem longitudinis tegebantur, quæ prorsus virides. Collum breve & crassiusculum: plumulæ caput tegentes breves admodum & virides, præter eas quę verticem supra rostrum, quæque totum guttur tegebant; nam illæ rubrum, elegantem & floridum colorem habebant. De mare loquor, quia fœminæ pennulæ dilutius rubebant, neq; tam amplum spatium occupabant, quàm in mare. Oculi erant nigerrimi: rostrum crassum & firmum, superna pars adunca & mucronata, ut in reliquis psittacorum generib. Ejus color subrubens, crura brevia semunciæ longitudinem vix æquabant, cineraceique coloris squamis erant tecta, ut aliorum vulgarium psittacorum pedes, iique in quatuor digitos divisi, quorum bini anteriores & imparis longitudinis, bini posteriores & illi etiam impares, brevioribus quidem articulis duobus præditi, hi interni; longioribus autem tribus, & hi externi. Ungues albi & satis longi. Valde exilem habere vocem, & dumtaxat pipire observabam. Gaudet consortio. Cum edebat, altero pede cibum non tenebat ut alij psittaci, sed rostro carptim cibum arripiebat. Cibus autem magna ex parte phalaridis semen: illo enim libẽtius vesci observabam, quam ullo alio seminis genere. Mihi autem quidam conspecti sunt adeò edocti, ut panem aquâ tinctum carptim morsicando ederent. Potus est aqua. Illud præterea in hac avicula animadvertebam, quod fœmellæ senescentes vix edere volebant, nisi cibum jam à mare carptum, & aliquamdiu in prolobo retentum, & quasi coctum suo rostro reciperent, ut columbarum pulli à matre ali solent.

Apud Nirembergium de Gvacamayan hæc leges. *Gvacamayan* genus psittaci est pulcherrimi, qui cum pueris ludit. Incompositæ formæ est, solo vestitu in pretio habetur, neque prætermittenda industria & mirificus instinctus hujus alitis. In Potosi quidam psittacus, quem lorum vocant, admirandi ingenij. Vocabat Indos occursantes patriæ suæ nomine Colla, leuca, Huayru, Quechua, &c. quasi qui ipsorum mores & vestimenti ritus dignosceret. Dissimulatam In- *Nieremb. Hist. Exot. cap. 63. & 64.*

dam nobiliori natu & pænè Regio dignovit. Cum vidisset illam, dixit: Huayru, Huayru, Huayru. Ignobilior ista natio est, quam illa cujus generis se simularet fęmina. Finxerat se Pallam è Regia stirpe. Matrona partim pudens, partim irata, sputo & maledicto avem affecit. Hispali etiam alius psittacus agnovit Medicum indignum nomine & arte; quem, quoties cunque occurrebat, convitijs varijs proscindebat è fenestra, donec lite impetravit Medicus ne suspenderetur ibi. Alius Psittacus tabernarij vinarij solitus audire illum domi querentem vinum non vendi, quod acetum esset. Didicit hæc verba, atq; ad januam suspensus garriebat repetito præconio, Acetum est. Acetum est, quod facile fuit ementibus credere: donec herus madefaciens (aquam enim odio habent hæ aves) & castigans psittacum dictavit, Optimum merũ, Optimum merum, quod psittacus sic animadversus didicit, & postea ad januam idemtidem publicabat, optimum merum esse. Multi psittacorum simplicissimi, ut ad crocitantem psittacum ex arbore, in cujus ramis auceps latet, multitudo ingens convolitet, capique facile patiantur: nil enim viso aucupe terrentur, sed ut laqueo trahantur ad collum conjecto expectant, nec aufugiunt uno captato, & in manticâ, quâ præcinctus est Venator, ipsis cernentibus reposito. Psittaci faciem universim exprimit, quem quoq; cantu ad amussim æmulatur *Noyra*, quæ ex Moluccanis Insulis in Indiam importatur, pennis tamen rubris crebrioribus vestita est. Illarum una viginti aut triginta pardavis in India vænit, quæ postquam cum psittacis & aspectus amœnitatem, & garritus jucunditatem communem habeant, hoc sibi peculiare quoq; vendicant, quòd educatorum suorum, aut aliàs quoque adstantium capita & barbas, ut & aures dentesq; linguis suis blande defricent aut allingant, quas partes studiose quasi ad vivum emungunt, & emundant, adeo ut illarum altoribus ex his gesticulamentis oblectationis emergat haud parum. Taceo, quòd acutius attendenti coloris jucundâ varietate psittacos haud leviter exsuperare videantur.

V. De Picis.

PRæter enumeratas Picorũ species dantur adhuc apud Americanos duo Pici nempe *Salutiferi* & *Imbrifæti*. Ille *Heuhquecholtototl*, seu avis capiti similis dicitur. Nobilis est à capitis dolore levando. Merula major est, rostro longo nigroq;, sed infernâ parte longè breviori, vertice ac pænè toto collo desuper rubeo, infernis partibus omninò cinereis; alis vero ac dorso nigris, sed albis transversisque lineis variatis. Degit Pavatlanicis agris provinciæ Totonacapæ. Pici species est arbores perforans, cujus capitis plumæ rubescentes applicatæ & conglutinatæ, capitis feruntur curare dolorem; sive in eam sententiam venerint, quod vertici avis adhęreant, sive id ita se habere experimento aliquo deprehenderint. Hic *Quatotoni* audit. Upupæ magnitudine & fusco colore variatur. Rostrum, quo excavat arbores perforatque, tres digitos longum est, firmum & candens, & inferne brevius. Caput est parvum, ac rubris contectum plumis, crista quoque rubra insignitum, ac tres uncias longa, sed superna parte nigra. Alterutro colli latere fascia candida descendit ad usque circiter pectus. Crura pedesque livida sunt. Vivit non longe à mari Australi. *Nidificat* in arboribus excelsis: *vescitur* cicadis, tlaolli, & vermiculis: imbrium tempore educat, hoc est à mense Majo usque ad Septembrem: edulis tamen non est, nec alium (quod acceperim) præstat usum. Pici Martij datur in Nova Hispania species maxima. Cujus pulvis salutaris est hydropicis.

Nieremb. Hist. Exot. l.10. cap. 48.49.

In Nova Galacia *Picæ* sunt exiles, nec passeribus multo majores, sed tanto numero, ut integram segetem, ubi semel aristis incubuerint, prosternant atque conculcent,

De Laet. Ind. Occid. l.6. c.1.

neque clamore aut alijs terriculamentis deterreantur. Est & *Pica Xochitenacatl* dicta columbæ magnitudine, rostro præ corporis mole maximo, superiori parte luteo, inferiori vero subnigro, & in purpureum colorem vergente, oculis nigris, sed iride rubescente ex luteo, ac reliquo corpore cœruleo cinereoque. Vivit circa litora Oceani Australis; piscibus, quos rapit, vesci solet. *Iconem* vide apud Nierembergium Historiæ Exoticæ pag. 209.

VI. De Sturno.

Nieremb. Hist. Exot. li. 10. c. 59.

AD Sturnos videtur pertinere quæ *Pterophœnicus Indiarum*, & *Acolchi* dicitur, de qua sic Nieremberg. Alarum insigne commendat acolchichi, seu avem humerorum rubeorum, impetravitque ab Hispanis honorificum nomen, qui aves commendadoras illas vocant, quod æmulentur Equitum militarium insignia. Simili rubore ad latus fulgentia. Sturnorum, quos Hispani tordos vocamus, videatur species. Magnitudine, colore, & forma pares sunt, & cum eis ubicumque versantur, quanquam humeri primo fulvi appareant in rubrum vergentes, & cum ætate processere, in fulvum omnino mutentur colorem. In caveas conjecti, voces reddunt humanas, & lepide garriunt. Quavis re oblata vescuntur, sed pane maxime atque Indico frumento. Calidis frigidisque eas aves reperies regionibus, ab Hispanis colonis rubeorum humerorum commendadozas, ut dixi, vocatos, sed numerosis agminibus sunt oppidanis admodum molesti, eosque audacter incursant, præcipue regionibus fervidis & maritimis. Malum insuavemque præstant succum, & in arboribus non procul ab oppidis hominumque commercio nidificant, & sata, in quibus forte consedere, devastant atque depopulantur. Cantant luduntque, seu caveis includantur, seu libere per domos permittantur incedere.

VII. De Coturnicibus.

DE Coturnibus ita idem Nierembergius. Coturnices vocabat Nova Hispania *Colin*, quarum genera ex Francisco Hernando dabo. Nostratibus sunt similes, etsi ad perdicum species sint citra dubium referendæ. Multa *genera* apud Novos Hispanos reperiuntur nonnulla fusca & cristata, quæ *quauhtzonecolim* nuncupant, mediocris magnitudinis; alia fusca quoque, sed cristarum expertia, & paulo minora, alia omnium maxima fulvaque, sed capite albo & nigro, colore variato, extremis vero alis dorsoque candentibus, pedes vero ac rostrum nigra sunt. Hispanis, ut dixi, coturnicibus assimilantur. Omnia & bono & grato constant alimento, si tamen jugules duobus tribusve diebus, antequam assa apponantur mensis. Exhibetur earum caro etiam male habentibus: nec est apud Indos ulla alia post cohortales, quæ illi possit anteferri, aut alimenti salubritate aut gustu. Canunt nostratium instar, etsi aliæ aliis suavius. Caveis includuntur: vescuntur Indico nostrove frumento, & sunt quam plurimis hujus plagæ locis familiares. Alibi idem Auctor de *Coyolcozque* seu colli sonali inquit: species est colin, seu coturnicis Mexicanæ, inter quam-plures alias, de quibus loquemur seorsim. Ergo coturnicibus vocatis à nostris similis hæc est, magnitudine, cantu, nutrimento, volatu & moribus. Sed diverso colore, qui superne est ex fulvo candidoque commixtus, inferne vero tantum fulvus, etsi verticem & collum nigrantes albæque plumæ occupent; & tænias ab utroque latere adeoque à collo ad utrumque collum efforment atq; constituant. Oculi sunt atri, & fulva crura. Indigena avis est, campestribusqne locis, velut & nostras, frequens, ac simili etiam alimento, &

quod ad illud perdicis Hiſpanicæ (eſt enim ejus ſpecies) proxime accedat. *Colcuicuiltic*, ſeu coturnicis ſimulacrum, coturnicis quoque noſtræ ſpecies eſt, albis, nigris coccineisque variata plumis, & protractis deſuper potius lineis quam circumſcriptis maculis, ſubter vero potius maculis frequentibus, quam lineis, pedes cruraque cyanea ſunt; ſed cantu, magnitudine, moribus, cæterisque cunctis præcedenti omnino ſimilis. Sturno eſt *Acolin* magnitudine par, cruribus pedibusque viridi palleſcentibus, & in quatuor diviſis prolixiores digitos. Roſtrum eſt luteum, & longiuſculum pro corporis proportione, tenueque & mucronatum, oculi nigri, iris fulva, caputque parvum. Inferna corporis candida ſunt, lateribus fuſco maculatis colore; ſuperiora vero & cauda, quæ breviuſcula eſt, fulva ſunt, ſed maculis nigricantibus diſtincta, & candidis lineis quaſvis pennas circumambientibus, ejusdemque coloris punctis nonnunquam conſperſis. Lacus incolit, piſcoſumque eſt, nec tamen admodum ingratum præſtat alimentum. Vermiculis, muſcis, & alijs parvis animalibus quæ volitant circa paludem, victitare ſolet. Indigena eſt Mexicani lacus. Caput mira colorum varietate micat. Quod medium atra linea ſecat, ac velut cinereæ aliæ latera, maculæ vero parvæ & candentes canthos externos: collum pectusque cinerea ſunt, cætera è fulvo in viride potius inclinant.

VIII. De Perdicibus.

De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 5.

SUnt in Peruvia Perdices quas à ſono *Yutu* vocant. Duorum generum. Aliæ majores, quæ mole accedunt ad Gallinas, & tantum in ſolitudinibus reperiuntur. Aliæ minores quam Hiſpanienſes, ſed carne longe optima. Utræque ſunt colore pardo, roſtris & pedibus albis. Ibidem ſunt aviculæ plumis rubicundis, quos Hiſpani ob ſimilitudinem nominant *Luſcinias*, quanquam cantus harum ſit adeo ingratus, ut mali augurij olim dixerunt barbari.

IX. De Turdis.

Nieremb. Hiſt. Exot. l. 10. c. 57.

GEnus Turdorum Chrappam incolit, quos vocant *paſſeres fabros*. Nigri ſunt, ſolum in pectore & capite rubri. Fructu quercino dumtaxat veſcuntur. Roſtro perforant corticem pinnum, glandem ſingulis foraminibus aptiſſime accommodant, ut manu extrahi nequeat, ſic omnem pinum ornatiſſime cingunt glandibus inciſis, Mox pedibus hærentes cortici, tendunt roſtro glandem, & vorant. Alia ſententia Gomaræ eſt de Paſſeribus, quos vocant Hiſpani *carpinteros*. In Dariene ſcribit naſci palmas, quarum truncus per extrema attenuatur: in medio nidificare quosdam paſſeres excavato roſtris nidos. Hos paſſeres vocat ipſe *Pitos*, & putat eſſe quos Plinius Picos dixit, Hiſpani Fabros. Addit ex Aliquorum ſententia, vim recludendi nidos ferro impeditos non eſſe alicujus herbæ, ſed ipſius pici, cujus tactu infringi metallum.

X. De Anatibus.

Nieremb. Hiſt. Exot. l. 10. c. 35.

GEnus eſt Anatis quam *Acitli* ſeu *aquatilem leporem* conſueverunt vocare Mexicenſes. Hæc cum deſcripta delineataque à quibusdam recentiorum eadem prorſus eſſet, niſi caput longe majori inſigniretur criſta, atraque, venter colore argenteo ſplenderet, & collum inferne niveo, ſuperne vero è nigro vergente in fuſcum. Lacubus innatat, ac juxta eos perpetuo verſatur: nam neque volandi potis eſt, neque per terram commode incedendi; femoribus ita reliquo corpori connexis atque coalitis, ut natatui non inceſſui queant

inſer-

inservire. Piscibus quos involat *vescitur*, indequè victitat. Prolem in juncetis atque arundinetis educat, nec anatum nostratium vulgarem vincit magnitudinem. *Masculus* aliquanto longior est, corpore, collo ac crista ampliori. Rostrum fœminæ brevius est, nigrum & utrimque juxta oculos plumis fulvis rectum, cum mas candentibus tegatur. Hæc est avis illa, quam Indi fabulantur ventos evocare, ubi se peti ab aucupibus sentit, quibus flantibus turbatisque undis evertantur monoxyla, illamque insequentes submergantur, si quinque prius sagittis excussis arcu non contingat attingatque trucidari. In ejus dissectę corde reperiri gemmam arbitrantur ad multa utilissimam, & maximo habitam in pretio, nec alij quam Deo consecrandam. Verum hæ nugę sunt, & mendacia ab horum hominum profecta credulitate. Insuavi parumque salubri, velut & aliæ aves palustres, nutrimento constat, atque ideo à nullo sagacioris palati in cibos admittenda.

Est & apud Indos *genus quoddam anatis feræ* (hirundinem Hispani Indigenæ appellant) *tempatlahoac* domesticæ magnitudine, quare idem usurpavit apud Indos nomen; rostro lato est & longo, undequaque nigrante. Lingua alba, cruribus palmisque ex pallido rubescentibus, collo & capite viridibus, purpureis, & nigro splendentibus colore, adeoque pavonino aut heliotropiæ gemmæ; oculi nigri sunt, & pallens iris, pectus candens, reliquum vero corpus inferre fulvum, & binis maculis juxta caudam utrinque candentibus insignitum, superne vero semicirculus quibusdam in ambitu ex albo, tendentibus in fuscum; intra vero è nigro in viridem splendentem. Alæ initio cyaneæ sunt, mox candidæ, & tandem virenti micantes splendore: earumdem tamen extrema altero latere fulva sunt, altero vero fulgida atque viridia: cauda desuper subtusque per ambitum candescit, ceterum inferne nigra, pavonacea vero superne. Advena est lacui Mexicano, & quale aliæ lacustres aves solent præstare alimentum. In Asia quoddam est genus anatum, quod non immerito quis inter cornicines retulerit, ita voce cornuum sonitum imitantur, quæ inflare solent per dispositos equos iter facientium duces. Est ea avis, quamvis inermis, Audax & strenua: quam etiam malos Dœmones terrere, Turcis persuasum est: certè libertatis adeò retinens, ut etiam per totum triennium in corte nutrita, facultatem nacta, libertatem saginæ anteponat, sedesque naturales & suetos alveos volatu repetat.

XI. De Mergis.

AD Mergorum historiam pertinent Mergus Americanus, & Mergus maximus Farrensis seu Arcticus. Ille exiguis est alis, ideo monstrosa. Hic ita à Clusio describitur. Avis marina est, & palmipes, ansere domestico major, aut certè magnitudine illi æqualis: nam à collo quà parte pectori coniungitur, usque ad oropygium, binos pedes longa erat: corporis ambitus binorum pedum longitudinem superabat. Alæ quatuordecim uncias longæ; cauda brevis, vix trium unciarum, collum fere octo uncias longum, ejus ambitus paulo major, caput breve, tres uncias latum, rostrum nigrum, mucronatum, quatuor unciarum magnitudinem superabat. Lingua pæne tres uncias longa, nigra, mucronata, cartilanigea, quodammodo carinata, superiore parte qua rostri parti connexa erat, parvis dentibus introrsum recurvis utrimquè prædita, media autem parte aspera: palatum similiter quatuor exiguorum & brevium dentium introrsum spectantium ordinibus constabat, quibus escam retineret & conficeret: nam rostrum dentatum non erat. Totum corpus densis pennis tectum habebat, quæ in pectore, toto ventre, & alarum supina parte breves & candidæ, in dorso autem alarumque prona parte longiores

Nieremb. Hist. Exot. l. 10. c. 27.

giores & nigræ, singulæ tamen circa extremum, geminis maculis albis insignitæ, quæ in dorsi quidem lateribus longiores, majoribus, quæ vero circa collum in medio dorso alisq; supra caudam, minoribus, sicut aliæ aliis incumbentes, invicemque tegentes ad maculas illas usque, eam fere varietatem repræsentarent, quæ in meleagride sive Numidica gallina conspicitur. Collum velut torque cinctum erat, è nigris pennis constante: caput etiam similibus pennis tectum: quæ tamen oculos & rostrum ambiebant, parvis maculis albis erant distinctæ; sub gutture etiam aliquas parvas pennas albas nigris permixtas habebat: prona similiter colli pars supra torquem illum nigrarum pennarum, ad unciæ longitudinem parvis pennis nigris, latera tamen alba habentibus, erat ornata, quemadmodum & ea pars quæ infra torquem in pectoris lateribus, infra podicem, nigrarum pennarum transversam lineam habebat, quas albæ subsequebantur, deinde sub cauda aliæ nigræ albis maculis notatæ. Crura habebat in extremo corpore sita, paullò longiora tribus uncijs, plana, nigra; pedes quatuor uncias longos, plusquam tres latos, nigros tribus digitis præditos (quorum interiores tribus articulis constabant, brevioresque erant, medij quatuor, exteriores quinque) nigra membrana simul connexos ad ungues usque, qui plani. Singuli etiam pedes, in posteriore parte paullo supra inflexionem, parvum articulum instar calcaris habebant. Circa Farrensem Insulam, quæ inter Norvegiam & Islandiam sita, captam hanc avem scribebat Hoierus, fœtum in undis educare, nec nisi procelloso mari ac circa Autumnum, hiemisve initium conspici, terram verò nunquam attingere, nec volantem unquam esse conspectam, adeoque nec alarum usum habere ad volandum, nec pedum ad incedendum: quo fit ut nonnisi capite extet (eo referente) quando se conspiciendam præbet. Huic nõ valdè dissimilis videtur mergus ille marinus, cujus meminit Gesnerus in Paralipomenis ad Historiam de Avibus pag. 767. nisi illi in dorso cinereas plumas nigris maculis conspersas tribueret. Huic similis est aqueus lepus, cujus jam meminimus. Iconem vide apud Clusium.

XII. *De Hirundine.*

CLaudat agmen *Avis cucullata aquatica. Hirundo Exotica aquatica*, & *Gallinago silvestris aquatica.* Quas in suo Gazophylacio rerum Naturalium descripsit, & ære exprimi curavit Nobilissimus D. Doctor *Beslerus*, Amicus noster plurimum honorandus. *Besler. in Gazophylacio Rer. Natural.* De *illa* ita scribit. Animal hocce capite monstrosum, in aquis natare ex decubitu naturali conjicere licet. Comam quam in fronte cernis, ferruginei est coloris. Ex parte maxillarum plumæ flavescentes repullulant, quæ in extremitate nigriores, factæ, circulum egregiè repræsentant. Collum cum ventre albicat, dorsum cum aliis cineritii est coloris, extremitas tandem in albas desinit plumas, Pedes cum adnatis membranulis, semicirculis distinctis albicant, ubi in quolibet pede unicum tantum unguem animadvertere licet. *De Hirundine Exotica aquatica* hæc habet. Quis non in volucre palustri summam colorum varietatem miretur. A capite enim inchoando, superior pars, candet, inferior rubro intermixto cœruleo colore splendescit. Venter inferior floccorum nivis instar albicat. In dorsi principio pennæ duæ nigricantes, albis punctis distinctæ exsurgunt. Alias dorsum universum, unà cum cauda ferruginei coloris; alæ quidem nigricant, punctis tamen niveis ornamenti instar distinguuntur. Pedes exporrecti subfusci coloris, rostrum nigricans, ad subulæ formam effigiatum, quo pisces quasi hamo excipere solet.

***

XIII. *De Gallinagine.*

DE *Gallinagine Sylveſtri aquatica*, ita idem paucis. Rara hæc eſt avis, in locis paludoſis victum quæritans, colore atro & ruſo, per totum corpus inſtar holoſerici ſplendeſcente, roſtrum oblongum, quodammodo incurvatum, crura alta & fuſca, digitos longos habet.

ET hæc ſunt quæ de Avibus dicere volui. Quæ omiſſa ſunt, ſtudioſus harum rerũ Lector, aliunde ſupplere poterit. CENSORI cujuſcunque tandem ſtatus & conditionis is fuerit, hoc ſubſequens inſerviat. *Veritatem ad ſuum arbitrium exigere, & inter mendacia reponere, quicquid palato non arriſerit, impudentis nimis, & in DEVM, univerſam naturam, & humanum genus, injurii hominis eſt.*

FINIS.

INDEX,

In Historiam naturalem de AVIBUS, juxta seriem Alphabeti concinnatus: in quo prior numerus historiæ paginam, posterior tabulam designat.

Crex

Mil-

Vesper-

F I N I S.

Index :

Quibus paginis Tabulæ avium sint subiungendæ.

